

ความสัมพันธ์ ลาว-ไทย
ศึกษาพัฒนาการนโยบายของลาวจาก ปี ค.ศ.1975 ถึง 2001



พันเอก ชินวัฒน์ แม่นเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0290-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LAO-THAI RELATIONS : A STUDY ON LAO'S POLICY DEVELOPMENT FROM
1975 TO 2001

COLONEL CHINNAWAT MANDECH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0290-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ ลาว-ไทย : ศึกษาพัฒนาการนโยบายของลาว
จากปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.2001
โดย ชินวัฒน์ แม้นเดช
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชูมาก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชินวัฒน์ แม่นเดช : ความสัมพันธ์ ลาว-ไทย : ศึกษาพัฒนาการนโยบายของลาวจาก ปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ. 2001 (LAO-THAI RELATIONS : A STUDY ON LAO'S POLICY DEVELOPMENT FROM 1975 TO 2001)

อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์, 301 หน้า. ISBN 974-03-0290-4

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจ ในการปรับนโยบายของลาวต่อไทย หลังวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า ปี ค.ศ.1988 อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงลักษณะของความสัมพันธ์ลาว-ไทย จากความขัดแย้งและเผชิญหน้าไปสู่ความร่วมมือและมิตรภาพ จนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) โดยอาศัยกรอบความคิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างรัฐ ของ ชไนเดอร์, บรูค และ ซาปิน

การศึกษาพบว่า แนวคิดจินตนาการใหม่ อันเป็นผลของการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งมีขึ้นในห้วงปี ค.ศ. 1987 ถึงปี ค.ศ.1988 เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้นำลาว คือ นายไกสอน พมวิหาน ตัดสินใจปรับนโยบายต่อไทย พร้อมๆ กับการตัดสินใจยุติวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าด้วยการเจรจากับผู้นำทางทหารของฝ่ายไทย ในเวลาเดียวกันนั้นผู้นำลาวได้ปรับหลักการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศกับกลุ่มประเทศโลกเสรี จากเดิมที่ปฏิเสธความร่วมมือไปสู่ การยึดมั่นในสันติภาพ มิตรภาพ และความร่วมมือรอบด้าน เพื่อผลประโยชน์ของแต่ละประเทศ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ยึดหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค หลักการใหม่นี้ ได้เอื้ออำนวยให้ลาวสามารถร่วมมือกับกลุ่มประเทศในโลกลเสรีได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะกับประเทศไทยทำให้ความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในห้วงปี ค.ศ.1988 ถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) ดำเนินภายใต้กรอบของความประนีประนอมและมิตรภาพตลอดมา นอกจากนั้นยังพบว่านโยบาย เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ในปี ค.ศ.1989 ของ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นปฏิกริยาตอบสนองต่อการปรับนโยบายของลาว อันนำไปสู่การเกิดปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก จนทำให้เกิดความร่วมมือและมิตรภาพระหว่างลาวและไทย นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าว ถึงจะมีความราบรื่น ความเข้าใจกันอย่างสร้างสรรค์ แต่ลาวก็แฝงความกังวลและหวาดระแวงไทยอยู่ตลอดเวลา และพร้อมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อไทยอีกครั้ง ดังนั้นหากไทยไม่สามารถทำให้ลาวคลายความกังวลและหวาดระแวงไทยได้ การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ก็ยังคงมีความเปราะบางอยู่

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2544	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4081124624 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : LAO-THAI RELATIONS / NEW THINKING CONCEPT / LAO PDR / LAO PEOPLE'S REVOLUTIONALY PARTY

CHINNAWAT MANDECH : LAO-THAI RELATIONS : A STUDY ON LAO'S POLICY DEVELOPMENT FROM 1975 TO 2001

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.CHAYACHOKE CHULASIRIWONGS, PH.D., 301 pp.

ISBN 974-03-0290-4

This thesis studied factors affecting policy making process in the normalization of the Lao-Thai relations after the Ban-Rom-Klao crisis in 1988. This normalization had altered the characteristics of their relationship from conflicts and confrontation to cooperation and friendship up to the present time (2001). This thesis used the concept on "action, reaction, and interactions" of R.Snyder, H.W. Bruck, and B.Sapin.

The study found that the "New Thinking" concept proposed by the Central Committee of the Lao People's Revolutionary Party at its fifth meeting of the Fourth Congress during the years 1987-1988 had become the major factor in influencing decision of the Lao leader, Kaysone Phomvihane, to stop the crisis and normalize the relations with Thailand by negotiating with Thai military leaders. At the same time, the Lao leader had also altered the principle of foreign policy making and implementation toward countries of the free world by adhering to peace, friendship, and omni-directional cooperation for the benefit of each country in its short and long-term interests; adhering to the non-aligned principle; and building of security for this region. This new policy had allowed the Lao PDR to cooperate widely with countries of the free world, especially with Thailand. Therefore, during the years 1988 to 2001, Lao-Thai relations were imbued with compromise and cordiality throughout. Furthermore, it is also found that Chatchai Choonhawan's policy relating to the transformation of battlefields into trade transaction in 1989 responded well to the new Lao's policy. The results were that, positive interactions between Lao PDR and Thailand occurred and led to cooperation and renewed friendship. However, the studies had further found out that the relationship was still imbued with suspicion on the Lao's side toward Thailand, and that it was quite ready to confront Thailand once more. Therefore, if Thailand cannot remove the suspicion, Lao-Thai relations will remain quite fragile.

Department	International Relations	Student's signature.....
Field of study	International Relations	Advisor's signature.....
Academic year 2001		Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชูมาก ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการสอบและแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์ได้คุณค่าทางวิชาการและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดคนโยบายต่างประเทศของไทยต่อลาวหรือประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณ พลเอก พัฒน์ อัครนิบุตร , พลเอก ศิริ ทิวะพันธ์, พลเอก อรพันธ์ วัฒนวิบูลย์, พลเอก ไชคชัย หงษ์ทอง และอดีตรัฐมนตรีระดับสูงของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้แก่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ และได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย จนสามารถทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ พลตรี ชวนิตย์ กาญจนเตชะ ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกนำพาผู้วิจัยเข้าไปร่วมสัมภาษณ์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวแล้ว และยังกรุณาให้คำแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ที่สำคัญผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นสถาบันที่กลม่อเมตตาและเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะการเรียนรู้จากกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ภายใต้กรอบของระเบียบวิธีวิจัย ที่ได้ให้บทเรียนและประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยในเชิงของการสร้างกระบวนการคิด กระบวนการมองปัญหา และกระบวนการแสวงหาคำตอบในการแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของหลักการและเหตุผลมากขึ้น ประโยชน์เหล่านี้ไม่เฉพาะต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น หากแต่ยังสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในชีวิตส่วนตัว และชีวิตของการทำงานในหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ความสำเร็จและคุณค่าแห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แก่ บิดา,มารดา, ญาติ พี่น้อง ตลอดจนภรรยาและบุตรชายทั้ง 2 คน ของผู้วิจัย ที่คอยให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ และตลอดมาเปรียบเสมือนแรงบันดาลใจที่ผลักดันให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จลุล่วงในที่สุด

พันเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ญ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมุติฐานการศึกษา.....	10
1.3 กรอบแนวคิด.....	10
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	15
1.5 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	15
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
1.7 วิธีที่ใช้ในการศึกษา.....	16
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
1.9 เนื้อหาการศึกษา.....	17
2. กระบวนการกำหนดนโยบายของลาว	18
2.1 กระบวนการกำหนดนโยบายของลาว	18
2.2 กระบวนการกำหนดนโยบายตามแนวคิดจินตนาการใหม่.....	36
3. พัฒนาการทางการเมืองภายในของลาว ตั้งแต่อดีต ถึงปี ค.ศ.2001.....	47
3.1 การเมืองภายในของลาวก่อนปี ค.ศ.1975	47
3.1.1 การเมืองของอาณาจักรลาวก่อนการยึดครองฝรั่งเศส.....	47
3.1.2 การเมืองลาวภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส (1893-1941)	55
3.1.3 การเมืองของลาวภายหลังการได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส และการแทรกแซง ทางการเมืองการทหารของสหรัฐ และไทย (1954 – 1975).....	69

สารบัญ (ต่อ)

3.2 การจัดระเบียบการปกครองใหม่ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว	
หลังปี ค.ศ.1975 – 2001.....	82
3.2.1 การเมืองลาวช่วงการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองปี	
ค.ศ.1975 – 1991.....	82
3.2.2 การเมืองในลาวยุคปฏิรูป ช่วงปี ค.ศ.1991-2001.....	107
4. ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 2001.....	119
4.1 ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคสงครามเย็น (Cold War) ปี ค.ศ. 1975	
ถึงปี ค.ศ. 1989.....	121
4.2 ภูมิหลังการเกิดวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า.....	133
4.3 ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคหลังสงครามเย็น (Post Cold War)	
ปี ค.ศ. 1989-ปัจจุบัน (ค.ศ.2001)	146
5. วิเคราะห์การกำหนดนโยบายของลาวต่อไทย.....	165
6. บทสรุป.....	184
รายการอ้างอิง.....	193

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก.	คำแถลงการณ์ร่วมระหว่างไทย-ลาว เมื่อ 6 มกราคม 1979 ณ กำแพงนครเวียงจันทน์ประเทศลาว.....	199
ภาคผนวก ข.	มติ 5 สมัย 4 ความเห็นของเลขาธิการใหญ่ นายโกสอน พมวิหาน กล่าวสรุปกองประชุมครบคณะของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัย 4 ในระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 1987-27 มกราคม 1988.....	204
ภาคผนวก ค.	สรุปผลการประชุมสมัชชาพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 1 - 7.....	257
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....		301

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนที่ 1	แผนที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	2
แผนที่ 2	แผนที่บ้านร่มเกล้า.....	132
แผนที่ 3	ภาพถ่ายสภาพเทือกเขาที่สำคัญบริเวณเนิน 1428.....	136
แผนที่ 4	ภาพถ่ายทางอากาศสภาพเนิน 1428.....	141
ภาพที่ 1	นายไคสอน พมวิหาน	81
ภาพที่ 2	พลเอกคำไต สีพันดอน.....	106
แผนภูมิที่ 1	แสดงกระบวนการกำหนดนโยบายของลาว (พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ปี ค.ศ.1975- ปี ค.ศ.2001)	35
แผนภูมิที่ 2	การบริหารสหภาพอินโดจีนของฝรั่งเศส (1907 – 1941).....	58
แผนภูมิที่ 3	สายการบังคับบัญชาการบริหารลาว (1983-2001).....	58
แผนภูมิที่ 4	โครงสร้างพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (1975-1991).....	95
แผนภูมิที่ 5	ผังโครงสร้างการจัดรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (1975 - 1986).....	100
แผนภูมิที่ 6	ผังโครงสร้างสภาแห่งชาติ สปป.ลาว (1997-2001).....	105
แผนภูมิที่ 7	ผังโครงสร้างพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (1991-2001).....	111
แผนภูมิที่ 8	ผังโครงสร้างรัฐบาลลาว (1991-2001).....	116

บทที่ 1

บทนำ

1. 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านของไทยแล้ว ไม่มีประเทศใดที่เคยมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับไทยมากเท่ากับประเทศลาว นอกจากนี้ไทยและลาวยังมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมายาวนาน จากหลักฐานทางด้านมานุษยวิทยา เชื่อได้ว่าประชาชนของทั้งสองประเทศสืบเชื้อสายมาจากเผ่าไทด้วยกัน ซึ่งถือว่าอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน จึงมีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณี และศาสนาที่คล้ายคลึงกัน¹ และจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ได้มีการกวาดต้อนเชลยศึกและประชาชนลาวมาอยู่ส่วนต่างๆ ของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งในปัจจุบันชาวลาวในประเทศไทยเหล่านั้นได้ผสมกลมกลืนกับชาวไทยจนแบ่งไม่ได้และชาวลาวทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยก็ยอมรับเองว่าเป็นประชาชนไทยโดยสมบูรณ์² และยังปรากฏว่าประชาชนทั้งไทยและลาวจำนวนมากที่อยู่นอกฝั่งของแม่น้ำโขง หรือพรมแดนที่เป็นภูเขาและผืนดินมีความยาวทั้งสิ้นถึง 1,810 กิโลเมตรนั้น ยังมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันและมีการติดต่อไปมาหาสู่กันสม่ำเสมอ ดังที่คนไทยมักเรียกว่าเป็น ความสัมพันธ์ฉันท์ญาติพี่น้อง

นับได้ว่าประเทศลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญของไทย โดยมีที่ตั้งบนแผ่นดินในคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันมีการปกครองตามระบบสังคมนิยม โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาว เป็นพรรคการเมืองเดียวที่มีอำนาจสูงสุดทางการเมือง และจัดการปกครองภายในแบบกึ่งสาธารณรัฐ แบ่งการปกครองออกเป็นแขวง (province) เมือง (city) และบ้าน ตามลำดับ ปัจจุบันมีเขตการปกครองทั้งสิ้น 16 แขวง, 1 กำแพงนคร (ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าแขวง ปัจจุบันคือกำแพงนครเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเขตการปกครองเฉพาะเมืองหลวง) 1 เขตพิเศษ (ได้แก่เขตพิเศษไซสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการปกครองที่รัฐต้องการดูแลหรือควบคุมพื้นที่นั้นเป็นพิเศษในลักษณะกฎอัยการศึกที่ใช้ทหารเข้าไปปกครอง ซึ่งสามารถยุบเลิกได้ตามแต่สถานการณ์และความจำเป็น)

¹ วิจิตรวาทการ, หลวง, “งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย” ในประมวลเรื่องชนชาติไทย, อนุสรณ์ในงาน ฉาปนกิจศพ นางยี่สุ่น ธีระวัฒน์ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทกรุงเทพพัฒนภูมิ จำกัด, 2513), หน้า 202-224.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 225-230.

ลาว



ในระดับเมืองมีทั้งสิ้น 141 เมือง และ 11,259 บ้าน มีแขวงที่ติดกับชายแดนทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย จำนวน 9 แขวง ตามลำดับจากเหนือจรดใต้ ได้แก่ แขวงบ่อแก้ว ไชยะบูลี เวียงจันทน์ กำแพงนคร บอลิคำไซ คำม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน และจำปาสัก ส่วนจังหวัดชายแดนของไทยที่ติดกับลาวมี จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ เลย หนองคาย มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี คิดเป็นระยะทางทั้งสิ้น 1,810 กิโลเมตร แบ่งเป็น สันปันน้ำ 702 กิโลเมตร (จากแก่งผาไดถึงภูเมี่ยง 507 กิโลเมตร และปากห้วยโคน ถึง ช่องบก 195 กิโลเมตร) และล่องน้ำลึกของแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองอีก 1,108 กิโลเมตร (เป็นลำน้ำเหือง 153 กิโลเมตร น้ำโขงตอนบน 97 กิโลเมตร และน้ำโขงตอนล่าง 858 กิโลเมตร) ซึ่งความใกล้ชิดกันทางด้านภูมิศาสตร์ดังกล่าวทำให้ไทยและลาวมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดต่อกันอย่างมากตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งอาณาจักร เมื่อประมาณ 645 ปีมาแล้ว แต่ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ลาว-ไทยนั้น มีทั้งความขมขื่น ชิงชัง และความรักความผูกพันที่สลับกันไปจวบจนปัจจุบัน

ทางด้านภูมิศาสตร์ ลาวเป็นประเทศปิดไม่มีทางออกทางทะเล (landlocked country) และตั้งอยู่ระหว่างประเทศต่างๆ ถึง 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ไทย เวียดนาม และจีน ทำให้ลาวไม่สามารถดำเนินนโยบายอย่างอิสระนัก และในบางครั้งยังต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของประเทศเพื่อนบ้านที่ใหญ่กว่าในเวลาเดียวกันหากประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถมีอิทธิพลในลาวได้ ก็จะทำให้ประเทศนั้นรู้สึกปลอดภัยจากการรุกรานหรือแทรกแซงของศัตรู ด้วยเหตุนี้เอง ลาวจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของไทยทั้งในด้านยุทธศาสตร์และด้านสังคม จิตวิทยาเป็นอย่างมาก

ประวัติศาสตร์การแข่งขันระหว่างไทยกับเวียดนาม เพื่อเข้าไปมีอิทธิพลในดินแดนลาวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เวียดนาม กลายเป็นศัตรูดั้งเดิมของไทย การแข่งขันนี้สิ้นสุดลง เมื่อลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.1893 (พ.ศ.2436) ทำให้อิทธิพลของไทยในดินแดนลาวที่เคยมีมาลดลงอย่างมาก แต่กระนั้นก็ดีประชาชนทั้งสองฝั่งก็ยังไปมาหาสู่กันตามปกติ ภายหลังเดือนธันวาคม 1975 เมื่อขบวนการประเทศลาวเข้ายึดอำนาจและเปลี่ยนการปกครองประเทศ เป็นสังคมนิยม และเปลี่ยนชื่อประเทศลาวจากราชอาณาจักรลาวเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรนำสูงสุดทางการเมื่อนับแต่นั้นเป็นต้นมา ความสัมพันธ์ฉันท์ญาติพี่น้องก็เป็นอันสะดุดหยุดลง ความสัมพันธ์ ลาว - ไทย กลายสภาพมาเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะความขัดแย้ง และความหวาดระแวงด้วยปัจจัยความแตกต่างของระบบการเมืองภายใน และทัศนคติ(perception) ที่แตกต่างกันของผู้นำทั้งลาวและไทยนั่นเอง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองในลาว โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในปี ค.ศ.1975 นั้น ทำให้ความสัมพันธ์ลาว-ไทย เริ่มมีความตึงเครียดค่อนข้างมาก เพราะต่างฝ่ายต่างหวาดระแวงต่อกัน โดยสำหรับประเทศไทยแล้ว ได้มองปัญหาการแพร่ขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในอินโดจีน ซึ่งหมายรวมไปถึงลาวและกัมพูชา ว่าเป็นภัยคุกคามและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายของไทยในขณะนั้นยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย และต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างชัดเจน ประกอบกับชายแดนของประเทศไทยได้ติดต่อกับประเทศลาว และกัมพูชา ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของเวียดนามตลอดแนว พร้อมกันนี้ได้มีกำลังทหารเวียดนามประจำการอยู่ในลาวจำนวนมาก นอกจากนั้นเวียดนามยังใช้กำลังทหารเข้ารุกรานและยึดครองกัมพูชาในปี ค.ศ.1979 อันเป็นการละเมิดกฎบัตรสหประชาชาติอีกด้วย ซึ่งการกระทำของเวียดนามในอินโดจีนสร้างความวิตกกังวลให้แก่ประเทศไทยเป็นอันมาก และทำให้ผู้นำตลอดจนรัฐบาลไทยในขณะนั้นเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวของเวียดนามเป็นไปตามแผนการจัดตั้ง “สหพันธอินโดจีน” โดยจะผนวกเอาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเข้าไปไว้ด้วย³ จากแกนหลักของนโยบายของไทยที่ยึดมั่นในการต่อต้านอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ที่จะแพร่ขยายเข้ามาในประเทศไทย ทำให้นโยบายต่างประเทศของไทยในคาบสมุทรอินโดจีน ในช่วงปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมา จึงมุ่งให้ความสำคัญสำคัญกับประเด็นเรื่องการรักษาความมั่นคงเป็นหลัก แนวคิดในเชิงยุทธศาสตร์ ในการป้องกันทางทหารในช่วงเวลานั้นได้แก่การร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการสร้างสถานะของรัฐกันชน (buffer state) โดยการสร้างแนวตั้งรับนอกประเทศ ด้วยการส่งกำลังอาสาสมัครออกไปสู้รบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ในดินแดนลาวและเวียดนาม ในช่วงปี ค.ศ.1964 ถึงปี ค.ศ.1975 ทั้งนี้ ไทยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงินและอาวุธยุทโธปกรณ์จากสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มที่ และทั้งยินยอมให้สหรัฐอเมริกาใช้ดินแดนของประเทศไทยเป็นฐานทัพ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองกำลังผสมไทย-สหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม และเข้าปฏิบัติการในลาวเพื่อช่วยเหลือรัฐบาลลาวฝ่ายขวาต่อสู้กับขบวนการประเทศลาวหรือฝ่ายซ้าย ผลจากความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนในช่วงดังกล่าว ได้ส่งผลสะท้อนกลับให้ไทยต้องกลายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของคอมมิวนิสต์เวียดนาม และคอมมิวนิสต์ลาวด้วย อย่างไรก็ตามจนกระทั่งปี ค.ศ.1975 สหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องถอนทหารทั้งหมดออกจากภูมิภาคนี้ จึงเป็นการสิ้นสุดของสงครามเวียดนามและส่งผลทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ และมีอำนาจทางการเมืองโดยเบ็ดเสร็จ จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาแล้วส่งผลให้รัฐบาลลาวโดยการนำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเกิดความหวาดระแวงไทย และมองว่าไทยยังพยายาม จับมือกับสหรัฐ

³ ขจัดภัย นุรุษพัฒน์, ไทยกับเพื่อนบ้านในอินโดจีน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรววิทยา), 2531.

อเมริกาเพื่อเข้ายึดครองประเทศลาว หรือสนับสนุนรัฐบาลลาวฝ่ายขวาให้เป็นรัฐบาลพลัดถิ่นเข้ามาก่อความไม่สงบในลาว เพื่อขยายผลเข้ายึดอำนาจรัฐ เปลี่ยนแปลงการปกครองในลาวเรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้ส่งผลให้สภาพความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในห้วงปี ค.ศ.1975-1988 ตกอยู่ในภาวะของความตึงเครียด ต่างฝ่ายต่างดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวขาดการประนีประนอมต่อกัน ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมผ่อนปรนเงื่อนไขความขัดแย้งใดๆ โดยเฉพาะเงื่อนไขเรื่องเส้นเขตแดนที่ขาดความชัดเจน และมีการอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนที่มีความคลุมเครือทั้งบนบกและในลำน้ำโขงอยู่เป็นประจำ⁴ ปราบปรามการฉ้อโกงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การใช้กำลังทางทหารเข้าสู่รบกันเกิดขึ้นถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกกรณีปัญหา 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกลาง บ้านใหม่ และบ้านสว่าง ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ ในปี ค.ศ.1986 ส่วนเหตุการณ์ครั้งหลังสุดที่ถือว่าเป็นการใช้กำลังทางทหาร เข้าสู่รบและถือเป็นสงครามระหว่างลาว-ไทย ที่มีความรุนแรงสร้างความเสียหายให้แก่ทั้ง ๒ ประเทศมากที่สุดในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ คือ กรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก การต่อสู้ด้วยกำลังทหารในวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า เริ่มในเดือนพฤษภาคม 1987 โดยกำลังทหารลาวเข้าโจมตีกำลังทหารไทยที่บ้านร่มเกล้าเป็นครั้งแรก จนทำให้ทหารไทยได้รับบาดเจ็บ 3 นาย ชาวบ้านร่มเกล้าเสียชีวิต 1 คน⁵ โดยลาวอ้างว่าดินแดนบ้านร่มเกล้าเป็นของลาว และที่ตั้งทางทหารดังกล่าวของไทยตั้งอยู่ในดินแดนลาว การปะทะกันด้วยกำลังทหารไทยและลาว จึงเกิดขึ้นเรื่อยมาและทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ จนในที่สุดได้มีการเจรจาหยุดยิงกันในเดือนกุมภาพันธ์ 1988

สำหรับการแก้ปัญหาบ้านร่มเกล้า รัฐบาลไทยมีนโยบายและมาตรการปฏิบัติอยู่ 4 ประการ คือ การใช้ความพยายามโดยสันติวิธี, การใช้กำลัง, การกำหนดสินค้ายุทธปัจจัยและการปิดจุดผ่านแดนบางจุด⁶ ดังนั้นการแก้ปัญหาบ้านร่มเกล้าในช่วงแรกที่เกิดปัญหา รัฐบาลไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศได้พยายามใช้มาตรการทางการทูต ซึ่งก็ประสบความสำเร็จล้มเหลว เป็นเพราะต่างฝ่ายต่างมีการทูตที่แข็งกร้าว และยืนยันถึงความถูกต้องของตนฝ่ายเดียว ขาดลักษณะของการประนีประนอมระหว่างกัน แต่ใช้เวทีการเจรจาเพื่อกล่าวหาโจมตีซึ่งกันและกัน ในที่สุดการใช้มาตรการทางทหารจึงเป็นทางออก

⁴ สมพงษ์ ชูมาก, รายงานการวิจัย : นโยบายของไทยต่อปัญหาพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน พ.ศ. 2532, (กรุงเทพมหานคร : ทูตวิจัรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 7-33.

⁵ ศิริ ทิวะพันธ์, กรณีความขัดแย้งบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์เป็นอนุสรณ์ และเผยแพร่เหตุการณ์บ้านร่มเกล้า ปัญหาความขัดแย้งไทย-ลาว ปี 2530-2531), หน้า 15.

⁶ สมพงษ์ ชูมาก, รายงานการวิจัย : นโยบายของไทยต่อปัญหาพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน พ.ศ.2532, หน้า 27.

ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จนเกิดเป็นสงครามระหว่างบ้านพี่เมืองน้องขึ้นในห้วงปี ค.ศ.1987 ถึง ปี ค.ศ.1988

กล่าวโดยสรุปแล้วต่อกรณีปัญหาข้อพิพาทบ้านร่มเกล้า ไม่สามารถแก้ไขข้อพิพาทโดยวิถีทางการทูตได้ เพราะทั้งฝ่ายไทยและลาวต่างก็กล่าวหาโจมตีซึ่งกันและกัน ทั้งนี้สืบเนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. ทั้งไทยและลาวต่างอ้างความถูกต้องตามสนธิสัญญาและหลักฐานที่ฝ่ายตนมีอยู่ โดยฝ่ายลาวอ้างว่าข้อเท็จจริงในสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี ค.ศ.1907 ให้ยึดถือแนวแม่น้ำเหืองที่ติดกับภูสอยดาวเป็นเส้นเขตแดน แต่ประเทศไทยได้กล่าวหาว่าบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเส้นเขตแดน เนื่องจากข้อความในสัญญาฉบับเดียวกันระบุว่า ให้ยึดถือตอนกลางของลำน้ำเหืองจนถึงต้นน้ำเหืองที่เรียกว่าภูเมียงเป็นเขตแดน

2. ต่างฝ่ายต่างดำเนินการทูตที่แข็งกร้าว คือฝ่ายไทยต้องการให้เปลี่ยนตัวผู้เจรจาของฝ่ายลาวใหม่ และต้องการให้มีการกำหนดกรอบในการเจรจา ส่วนฝ่ายลาวนั้นนอกจากมีพฤติกรรมที่ผิดมารยาททางการทูตแล้ว ยังมีความแข็งกร้าวและเล่ห์กลต่างๆ ในทางการทูตอันแสดงถึงความไม่จริงจังในการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งทำให้ฝ่ายไทยโดยเฉพาะผู้นำทางทหารเชื่อว่า พฤติกรรมดังกล่าวมาจากการหนุนหลังของเวียคนามเป็นหลัก⁷

นอกจากนั้นในห้วงเวลาเดียวกันคือ ระหว่างปี ค.ศ.1975 ถึงปี ค.ศ.1988 ยังเกิดความรุนแรงของปัญหาการปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขงของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปจ.) ขึ้นหลายครั้ง ในครั้งแรก เกิดขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 1975 เหตุเกิดที่บ้านโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ฝ่ายลาวได้ระดมยิงมายังเรือลาดตระเวนด้วยอาวุธนาซนิก ทั้งอาวุธเบาและอาวุธหนัก จนเป็นเหตุให้เรือลาดตระเวนเกยตื้น และกำลังพลเสียชีวิต 1 นาย และบาดเจ็บจำนวนมาก ต่อมาในเดือนมิถุนายน 1980 ได้เกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันอีกเป็นครั้งที่ 2 ที่บ้านเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จนเป็นเหตุให้กำลังพลประจำเรือ เสียชีวิต 1 นาย และบาดเจ็บสาหัสอีก 2 นาย เรือได้รับความเสียหาย ความรุนแรงครั้งที่ 3 เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน 1982 เรือลาดตระเวนได้ถูกระดมยิงจากกำลังทหารฝ่ายลาว ที่บริเวณอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย เป็นเหตุให้กำลังพลประจำเรือบาดเจ็บสาหัส 4 นาย

⁷ วิรัช ร่วมพงษ์วัฒนะ, "ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว ช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึงปัจจุบัน" (กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531), หน้า 136.

เรือได้รับความเสียหาย⁸ นอกจากนี้ยังมีการปะทะระหว่างเรือลาดตระเวนของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขงกับทหารฝ่ายลาวอีกหลายครั้ง

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่านโยบายของรัฐบาลลาวคอมมิวนิสต์ที่มีต่อไทย ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี ค.ศ.1975 จวบจนสงครามบ้านร่มเกล้ายุติลงในปี ค.ศ.1988 เป็นนโยบายที่ลาวมองไทยเป็นศัตรู มีความหวาดระแวงทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และการทหารตลอดเวลา ทำให้นโยบายของลาวต่อไทยขาดความประนีประนอม ความสัมพันธ์ดำเนินไปภายใต้ความตึงเครียดและการเผชิญหน้ากัน การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยวิถีทางการทูตมักจะประสบกับความล้มเหลว มาตรการทางทหารมักถูกนำมาใช้ในทุกครั้งที่มีความขัดแย้ง จนทำให้เกิดการสู้รบกันถึง 2 ครั้ง และปะทะกันในลำน้ำโขงจนทำให้เกิดความเสียหาย ทั้งชีวิตและทรัพย์สินตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ภายหลังจากที่ได้มีการยุติการสู้รบกันที่บ้านร่มเกล้า ด้วยวิธีการเจรจาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1988 ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในระบบความสัมพันธ์ระหว่างลาว - ไทย นั่นคือ ลักษณะความสัมพันธ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากความขัดแย้งไปสู่ความพยายามในการพัฒนาเป็นความร่วมมือมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ก็อยู่บนพื้นฐานของปัญหาอันเป็นเงื่อนไขความขัดแย้งที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถาวรอีกหลายประเด็น เช่น ปัญหาเส้นเขตแดนตามที่กล่าวแล้ว ปัญหาชาวม้งที่สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาขบวนการก่อความไม่สงบในลาว ปัญหา ผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวลาว ปัญหาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนไทย-ลาว และปัญหาที่ถือว่าสำคัญยิ่งคือความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจของคณะผู้นำลาวที่มีต่อประเทศไทย⁹ ซึ่งปัญหาเหล่านี้นับได้ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ลาว-ไทย ถึงแม้ว่าบางปัญหาได้มีความพยายามแก้ไขเพื่อขจัดเงื่อนไขอย่างถาวรก็ตาม เช่น ปัญหาเรื่องพรมแดนได้มีการเจรจาตกลงจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วมในระดับรัฐบาลและคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมในระดับผู้ปฏิบัติ เพื่อร่วมกันปักปันเขตแดนให้ชัดเจน แต่ก็ยังไม่สัมฤทธิ์ผลโดยสมบูรณ์ในปัจจุบัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามพัฒนาการความสัมพันธ์ลาว-ไทย เป็นไปในเชิงความร่วมมืออย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในช่วงของ

⁸ แถลงการณ์ของกองทัพเรือ เรื่องเหตุการณ์เรือ ต.123 นปช. ถูกระดมยิง, คุราชละเอียดยุทธศาสตร์ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, วารสารรัฐศาสตร์ (ฉบับพิเศษ) “นิทรรศการนโยบายต่างประเทศของไทย 2475-ปัจจุบัน”, ปี พ.ศ.2528 (ไม่ระบุเลขหน้า).

⁹ สภาความมั่นคงแห่งชาติ, “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อลาว”, พ.ศ.2540-2542. (เอกสารอัดสำเนา)

รัฐบาลสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี ค.ศ.1989 การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ โดยผ่านองค์กรความร่วมมือที่มีการจัดตั้งในรูปแบบคณะกรรมการร่วมตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับรัฐบาล เพื่อใช้เป็นกลไกในการดำเนินความสัมพันธ์และยุติปัญหาความขัดแย้งลาว-ไทย ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขโดยสันติวิธี สำหรับกระบวนการพัฒนาการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือ จากปี ค.ศ.1988 จนถึงปี ค.ศ.1998 มีองค์กรความร่วมมือระหว่างลาว-ไทย เกิดขึ้น จำนวนทั้งสิ้น 6 องค์กร ดังนี้¹⁰

1. คณะกรรมาธิการร่วม ว่าด้วยความร่วมมือลาว - ไทย (Joint Commission-JC) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศ เป็นประธานร่วม จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1991

2. คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ลาว - ไทย (General Border Committee-GBC) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของทั้ง 2 ประเทศ เป็นประธานร่วม จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1991

3. คณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปลาว-ไทย (Border Security Co-Operation Sub-Committee) โดยฝ่ายลาวมีหัวหน้ากรมใหญ่เสนาธิการกองทัพ เป็นหัวหน้าคณะ ฝ่ายไทยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นหัวหน้าคณะ จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1991

4. คณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ระดับจังหวัด/แขวง (The Provincial-Level Border Security Co-Operation Sub-Committees) โดยมีคณะกรรมการร่วม 16 คณะฝ่ายลาวมีเจ้าแขวงที่ติดชายแดนไทยเป็นประธานร่วม และ ฝ่ายไทยมีผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนที่ติดกับลาว จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1991

5. คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วมลาว - ไทย (Joint Border Commission-JBC) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศเป็นประธานร่วม จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1996

6. คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมลาว - ไทย (Joint Technical Sub-Committees) โดยฝ่ายลาวมีหัวหน้ากรมการสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศ และ ฝ่ายไทยมีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธานร่วม จัดตั้งเมื่อปี ค.ศ.1996

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าภายหลังเหตุการณ์บ้านร่วมเกล้ายุติลงตั้งแต่ปี ค.ศ.1988 ลาวมีท่าทีที่อ่อนลง การดำเนินนโยบายต่อไทยมีการประนีประนอมมากขึ้นตามลำดับและมีความพยายามในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้นมากขึ้น มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาและผ่อนคลายความขัดแย้งอย่างจริงจังมากขึ้น กว่าที่ผ่านมา โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเส้นเขตแดน ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันถึง 2 คณะ ทั้งในระดับรัฐบาลและในระดับผู้ปฏิบัติ การประนีประนอมที่

¹⁰ สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารอัดสำเนาเรื่อง “กลไกความร่วมมือไทย-ลาว”, พ.ศ.2540.

เกิดขึ้นได้นั้น ถึงแม้จะขึ้นอยู่กับฝ่ายรัฐบาลลาวเป็นหลักก็ตาม แต่พฤติกรรมและผลของนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทย ในสมัยรัฐบาลของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้าก็เชื่อได้ว่า มีส่วนเอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายของลาว ต่อไทยในเชิงความร่วมมือที่กล่าวแล้วด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาในส่วนของลาวแล้วจะเห็นได้ว่าในขณะที่การสู้รบที่บ้านร่มเกล้าได้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในห้วงระหว่างเดือนมกราคม 1988 ซึ่งในห้วงเวลานั้น ส่วนของลาวได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ในวันที่ 28 ธันวาคม 1987 ถึงวันที่ 17 มกราคม 1988 สารสำคัญของการประชุมดังกล่าว คือการประกาศนโยบายการปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจของลาวครั้งสำคัญ โดยเฉพาะแนวคิดการปฏิรูปทางเศรษฐกิจลาวได้นำเอากลไกบางประการของระบบทุนนิยมมาใช้ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของลาว โดยแนวคิดดังกล่าวเรียกว่า “จินตนาการใหม่” (New Thinking) และหลังประชุมครั้งนี้สิ้นสุดลงวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าก็ยุติลงในเวลาใกล้เคียงกัน คือ เดือนกุมภาพันธ์ 1988 ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าอิทธิพลแนวคิดจินตนาการใหม่น่าจะส่งผลให้ผู้นำลาวได้ยอมผ่อนปรนและปรับเปลี่ยนนโยบายต่อไทยในเชิงความร่วมมือมาเป็นลำดับเพื่อต้องการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากไทยในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของลาวที่ตกต่ำถึงที่สุดในช่วงเวลานั้น โดยเฉพาะตั้งแต่ปี ค.ศ.1988 คือหลังสงครามบ้านร่มเกล้ายุติลง นโยบายมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ระหว่างนโยบายของลาวต่อไทยก่อนเหตุการณ์บ้านร่มเกล้า (ค.ศ.1975 ถึง ค.ศ.1988) กับนโยบายของลาวต่อไทยหลังเหตุการณ์บ้านร่มเกล้ายุติลง (ค.ศ.1988 ถึง ค.ศ.2001) ความสัมพันธ์ลาว-ไทย พัฒนาไปสู่ความร่วมมือที่แนบแน่นขึ้นตามลำดับตลอดมา และจาก ปี ค.ศ.1988 จนถึงปัจจุบัน ค.ศ.2001 การดำเนินความสัมพันธ์ ลาว-ไทย ถึงแม้ว่าจะอยู่บนปัญหาพื้นฐานของความขัดแย้งที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถาวรทุกปัญหาก็ตาม ก็ยังไม่เคยมีปรากฏการณ์ ที่ต้องใช้มาตรการทางทหารเข้ามาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายใต้ความสัมพันธ์ในเชิงความขัดแย้งลาว-ไทย แต่อย่างไร ในทางตรงกันข้ามความสัมพันธ์ลาว-ไทย ได้ปรับทิศทางไปสู่ความพยายามในการสร้างความร่วมมือกันมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งได้แก่ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ เช่น ความร่วมมือด้านการซื้อ-ขายกระแสไฟฟ้าของไทยจากลาว ความร่วมมือโครงการจัดตั้งโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยถ่านลิกไนท์ของบริษัทไทย-ลาว ลิกไนท์ การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 1 ขึ้น เป็นต้น ส่วนความร่วมมือทางด้านการพัฒนาสังคมจิตวิทยา ที่เป็นรูปธรรมได้แก่ การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาจากลาว ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ในสาขาวิชาต่างๆ การให้ความช่วยเหลือด้านการสาธารณสุขพื้นฐาน ด้านเครื่องมือทางการแพทย์ การให้การอบรมบุคลากรทางการแพทย์ให้แก่ลาว เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ลาว-ไทย/ไทย-ลาว ในช่วงปี ค.ศ.1975 ถึง ปี 1988 กับช่วงปี ค.ศ.1988 จนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น

ประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างดียิ่ง ก็คือ ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้นำลาว ในการปรับเปลี่ยนนโยบายความสัมพันธ์กับไทย จากการเผชิญหน้าไปสู่การประนีประนอมและความร่วมมือจากปี ค.ศ.1988 (หลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า) ถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) โดยเฉพาะปัจจัยที่เป็นปัจจัยหลักต่อการตัดสินใจในกระบวนการกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยในห้วงเวลานั้น

1.2 สมมุติฐานการศึกษา

แนวคิด “จินตนาการใหม่” ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว มีผลทำให้ลาวหันมาใช้นโยบายเจรจากับไทยมากขึ้น ซึ่งต่างจากนโยบายเดิมที่มีลักษณะของการเผชิญหน้า

1.3 กรอบแนวคิด (Conceptual Frameworks)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจในการปรับนโยบายของลาวต่อไทยหลังปี ค.ศ.1988 โดยมุ่งศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เป็นสาเหตุต่อการตัดสินใจของผู้นำรัฐบาลลาวในการปรับนโยบายจากลักษณะที่แข็งกร้าวและเผชิญหน้ามาสู่ความประนีประนอม และความร่วมมือต่อกันมากขึ้นเป็นลำดับ ด้วยลักษณะโครงสร้างทางการเมืองของลาวมีลักษณะของระบอบคอมมิวนิสต์ในระบอบคอมมิวนิสต์ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวผูกขาดอำนาจในการปกครองประเทศ การศึกษาจึงให้ความสำคัญกับผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากที่สุด ดังนั้นการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจของผู้นำจึงต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้กำหนดนโยบาย (policy maker) หรือผู้ตัดสินใจ (decision maker) ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรที่จะใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับแนวทางการตัดสินใจของ Richard C. Snyder, H.W. Bruck และ Burton Sapin ซึ่งเขียนลงในบทความชื่อ “The Decision-making Approach to the Study of International Politics”¹¹, มาเป็นกรอบในการศึกษา

¹¹ James N. Rosenau, ed. *International Politics and Foreign Policy* (Boston : The Free Press, 1961), pp. 186-192.

ซึ่งได้สรุปการวิเคราะห์แนวทางการตัดสินใจ (decision making approach) ด้านการกำหนดนโยบาย ดังนี้

การวิเคราะห์ตามแนวของทฤษฎีนี้ จะมองกระบวนการกำหนดนโยบายการต่างประเทศเป็นระบบนโยบายมีจุดเริ่มต้น มีกระบวนการ และมีผลผลิตออกมาเป็นนโยบายโดยมีความคิดพื้นฐานที่ว่า รัฐ (state) คือตัวแสดง (actor) สำคัญของระบบที่ผลิตนโยบายต่างประเทศหรือเป็นตัวแสดงสำคัญในการอธิบายการเมืองระหว่างประเทศและการศึกษารัฐนั้น จะศึกษาผู้มีอำนาจและความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ โดยผู้ที่กำหนดนโยบายหรือผู้ตัดสินใจจะเป็นผู้ให้นิยาม (define) สถานการณ์ต่างๆ เลือกวิธีการและดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในนามของรัฐ (state action is the action taken by those acting in the name of state)

แนวทางการศึกษานี้ ผู้กำหนดนโยบายจะกระทำ (act) และตอบสนอง (response) ต่อเงื่อนไขและตัวแปรต่างๆ ที่อยู่ภายในและภายนอก รัฐ ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อแนวคิดและการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายโดยตัวแปรสำคัญที่จะทำการศึกษาได้แก่

1. ปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบภายใน (internal setting) ได้แก่การเมืองภายในของรัฐนั้น มติมหาชน สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ และสภาพแวดล้อมทางด้านวัฒนธรรมและประชากร และที่สำคัญได้แก่ปัจจัยด้านสังคม ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ โครงสร้างและหน้าที่ของกลุ่มสำคัญ ๆ แนวทางและกระบวนการทางสถาบัน กระบวนการทางสังคมพื้นฐานซึ่งได้แก่ การอบรมทางสังคม การสร้างมติ หรือความคิดเห็นร่วมในสังคม

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบภายในมีผลกระทบต่อตัดสินใจใน 2 ด้าน คือ มีผลกระทบต่อโครงสร้างและระบบการตัดสินใจหรือต่อการรับรู้ (perception) ของผู้ตัดสินใจ ส่วนผลกระทบโดยอ้อมคือการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบภายในของรัฐหนึ่งมีผลกระทบต่อองค์ประกอบภายนอกทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของรัฐอื่น ๆ และส่งผลกระทบต่อการรับรู้ของผู้กำหนดนโยบายของรัฐแรก ซึ่งอาจก่อให้เกิดการตัดสินใจในทางเลือกใหม่ ๆ ได้

2. ปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบภายนอก (external setting) ได้แก่ตัวแปรและปรากฏการณ์ภายนอกประเทศ การกระทำหรือการตอบสนองของรัฐอื่น ลักษณะทางกายภาพในโลก ลักษณะทางสังคมของรัฐอื่น

การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบภายนอกมีผลกระทบต่อการตัดสินใจ 2 ด้าน คือ ผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ของผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งอาจทำให้มีการปรับนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกันกับสถานการณ์ภายนอกก็ได้ หรือ การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบภายนอกอาจเป็นลักษณะของการตอบสนองต่อนโยบายรัฐแรกเป็นผลย้อนกลับ (feed back) อาจทำให้ต้องมีการทบทวนนโยบายเดิมของรัฐแรก เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง ผลกระทบโดยอ้อมได้แก่ การที่องค์ประกอบภายนอกมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบภายในของรัฐ และปัจจัยภายในผลักดันให้มีการปรับนโยบาย

3. กระบวนการตัดสินใจ (decision – making process) เป็นกระบวนการซึ่งมีผลในการเลือกแนวทางเลือกต่างๆ จากการตีความทางสังคม จากปัญหาซึ่งจำกัดจำนวนหนึ่งและจากโครงการต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์โดยผู้กำหนดนโยบาย

4. ผู้ตัดสินใจ (decision – maker) หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการตัดสินใจ โดยผู้ตัดสินใจจะต้องตีความหรือประเมินสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ แล้วจึงกำหนดทางเลือกและตัดสินใจเลือกนโยบายโดยถือว่าเป็นการกระทำของรัฐ และผู้ตัดสินใจจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น เอกชนอาจมีบทบาทได้ แต่จะต้องทำผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ปัจจัยด้านผู้ตัดสินใจจะมีปฏิสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบ ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบภายในหรือองค์ประกอบภายนอก หากผู้ตัดสินใจมองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญก็มักจะมีผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนนโยบายเสมอ

Snyder, Bruck และ Sapin เชื่อว่า กระบวนการระหว่างประเทศเริ่มมีการกระทำ (action) ของรัฐเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธสิ่งที่ไม่ต้องการ การกระทำนี้ย่อมก่อให้เกิดปฏิกิริยา (reaction) ของรัฐที่ถูกกระทบ ซึ่งจะเกิดการปฏิสัมพันธ์ (interaction) ต่อรัฐที่มีปฏิกิริยาจำนวนมากน้อยแล้วแต่ประเด็นที่มีตัวแสดงเข้ามาพัวพันมากน้อยเพียงใด ดังนั้นองค์ประกอบภายในและภายนอกจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยมีองค์ประกอบภายใน รวมถึงโครงสร้างและพฤติกรรมทางสังคมของรัฐหนึ่ง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับองค์ประกอบภายในของรัฐอื่น ๆ และอาจทำให้รัฐอื่นตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การรับรู้ (perception) ของผู้ตัดสินใจในรัฐแรกและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของรัฐแรกได้อีกเช่นกัน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าศูนย์กลางการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายต่างประเทศก็คือรัฐ ส่วนพฤติกรรมของรัฐ (state action) ปฏิกิริยาของรัฐ (state reaction) และปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ (state interaction) ก็มีผลมาจากการรับรู้และตอบสนองปัจจัยต่าง ๆ ทั้งองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอกของรัฐผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบาย

นอกจากที่กล่าวแล้ว ยังมีนักวิชาการที่สำคัญๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการตัดสินใจ ได้แก่ Graham T. Allison ซึ่งเป็นเจ้าของกรอบความคิดของการเมือง ในรัฐบาล (governmental politics) ซึ่งเขาได้เสนอกรอบความคิดควบคู่กันไป 3 ตัวแบบ (model) สำหรับวิเคราะห์ประเด็นปัญหาด้านการต่างประเทศ ว่าแต่ละเหตุการณ์หรือแต่ละวิกฤตการณ์นั้น มีกระบวนการในการตัดสินใจอย่างไร ซึ่งทั้ง 3 ตัวแบบที่ Allison ได้เสนอไว้มีสาระสำคัญพอสังเขปดังนี้¹²

1. Rational Actor Model แนวคิดนี้เชื่อว่าการตัดสินใจต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของผลประโยชน์สูงสุดของชาติ แนวความคิดนี้เห็นว่าผู้นำทางการเมืองมักจะตัดสินใจในการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างมีเหตุผลโดยการตัดสินใจนั้น จะมีหนทางเลือกที่ชัดเจน โดยการศึกษาความเป็นมาของสถานการณ์อย่างถี่ถ้วนในแต่ละสถานการณ์

2. Organizational Process Model เป็นตัวแบบที่เน้นความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการกำหนดนโยบายต่างประเทศ เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ ความเชื่อพื้นฐาน ทักษะต่อภัยคุกคามทุกรูปแบบการปฏิบัติงาน ความชำนาญพิเศษ และกิจการที่มีหน้าที่เฉพาะขององค์กรหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง

3. Bureaucratic Politic Model เป็นตัวแบบที่เน้นความสำคัญของกิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระบบราชการ อันได้แก่การแสวงหาผลประโยชน์ความขัดแย้ง การแข่งขัน การแสดงอิทธิพล การต่อรองและการประนีประนอม ระหว่างบุคคลต่างๆ ทั้งฝ่ายที่เป็นนักการเมืองและข้าราชการประจำ

สำหรับแนวคิดของนักวิชาการที่สำคัญที่จะกล่าวถึงต่อไป คือ George Modelski¹³ ผู้เสนอทฤษฎี ว่าด้วยการนำเข้าและตัวผลิตภัณฑ์ (Input-Output-Model) ทฤษฎีนี้ถือว่าพฤติกรรมของรัฐ

¹² Graham T. Allison, *Essence of Decision : Explaining the Cuban Missile Crisis* (Boston : Little, Brown and Company, 1971), pp. 144-277.

¹³ George Modelski, *A Theory of Foreign Politic* (Princeton : Center for International Studies, Princeton University, 1962)

ในส่วนที่เกี่ยวกับต่างประเทศก็คือทำให้รัฐได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ฉะนั้นเรื่องนโยบายต่างประเทศก็คือ เรื่องการปรับปรุงการกระทำของรัฐ โดยมีผู้กำหนดนโยบายเป็นผู้ปรับปรุงโดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่อยู่ในตัวและรอบตัวของผู้กำหนดนโยบาย

แต่สำหรับการศึกษาในเรื่องการปรับนโยบายของลาวต่อไทยหลังปี ค.ศ.1988 ในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นั้น จะเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้นำประเทศลาวที่มีลักษณะโครงสร้างทางการเมืองในระบอบคอมมิวนิสต์ โดยใช้ระบบคอมมิวนิสต์ อันมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมืองโดยเบ็ดเสร็จ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจในนโยบายการต่างประเทศ จึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้นำหรือกลุ่มผู้นำเป็นสำคัญ ตัวแสดงอื่นๆ ที่อยู่นอกระบบของโครงสร้างของพรรคแล้วจะไม่มีโอกาสหรือมีพลังพอที่จะแสดงความคิดเห็นใดๆ ต่อกระบวนการตัดสินใจ ดังนั้นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่จะสามารถใช้อธิบายได้ครอบคลุมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้นำลาวได้เป็นอย่างดีคือ ทฤษฎีว่าด้วยการกระทำ - ปฏิกริยา - ปฏิสัมพันธ์ของ Richard Snyder เพราะทฤษฎีนี้เน้นการศึกษาตัวผู้ตัดสินใจ โดยศึกษาถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมตัดสินใจของผู้นำ ส่วนทฤษฎีว่าด้วยการเมืองในระบบรัฐบาลของ Allison และทฤษฎีว่าด้วยตัวนำเข้าและผลิตผลของ George Modelski นั้น จะใช้กับลักษณะของรัฐที่เป็นประชาธิปไตย ที่รัฐมิใช่เป็นตัวแสดงเพียงหน่วยเดียว โดยเฉพาะทฤษฎีว่าด้วยการเมืองในระบบรัฐบาลจะใช้ศึกษาการตัดสินใจในสภาวะวิกฤตเป็นสำคัญ ทั้ง 2 ทฤษฎี จึงไม่เหมาะในการใช้เป็นกรอบความคิดในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

จากกรอบความคิดของ Richard Snyder ที่ผู้ศึกษาเลือกใช้กรอบในการศึกษาในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นั้น สามารถนำมาใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยในปี ค.ศ.1988 โดยศึกษาถึงปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

สำหรับปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบภายในของลาว จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปสู่การมีเสถียรภาพของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว อันนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินนโยบายทางการเมืองได้อย่างอิสระ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจจะศึกษาถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจไปสู่ระบบเปิดและความต้องการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” หรือมติคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ซึ่งมีขึ้นในเดือน มกราคม ปี ค.ศ.1988¹⁴ ว่า การเปลี่ยน

¹⁴ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 1988), หน้า 398.

แปลงขององค์ประกอบภายในประเทศเหล่านั้นมีผลกระทบต่อการปรับนโยบายต่างประเทศของลาวต่อไทยหรือไม่อย่างไร ส่วนในด้านสังคมนั้น จะไม่กล่าวถึงเพราะสังคมลาวถูกควบคุมโดยกลไกของอำนาจพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอย่างเข้มแข็ง จึงเชื่อว่าไม่สามารถส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้นำลาวในการปรับนโยบายต่อไทยได้

สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการตัดสินใจของผู้นำลาวในการกำหนดนโยบายต่อไทยนั้น จะแบ่งไว้เป็น 2 ระดับ คือ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับโลก คือ ผลของการสิ้นสุดสงครามเย็น และในระดับภูมิภาค คือ การเปลี่ยนแปลงในนโยบายต่างประเทศของไทยต่อลาว ในสมัยรัฐบาล พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ และนโยบายของเวียดนามต่อการครอบงำลาว

ในด้านผู้ตัดสินใจ สำหรับในกรณีของการปรับนโยบายต่างประเทศของลาวต่อไทยในปี 1988 นั้น ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งเป็นผู้นำประเทศด้วยในขณะนั้นจะเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดและมีความเป็นอิสระในกระบวนการตัดสินใจ โดยมีคณะกรรมการการเมืองของพรรค ซึ่งประกอบด้วยคณะบุคคลเพียง 11 คน ในขณะนั้น เป็นผู้ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังมีคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคอีก จำนวน 49 คน ทำหน้าที่เสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นอำนาจตัดสินใจโดยเด็ดขาดคงขึ้นอยู่กับผู้นำพรรคเป็นสำคัญ เพราะผู้นำพรรคจะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค และประธานคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคด้วยนั่นเอง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยภายหลังสงครามที่บ้านร่มเกล้าปี ค.ศ.1988 ถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อผู้นำลาวตัดสินใจปรับนโยบายความสัมพันธ์กับไทยในเชิงความร่วมมือและประนีประนอม จนทำให้การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในห้วงเวลาต่อมา มีความแน่นอนและเกิดความร่วมมือกันในทุกด้าน จนทำให้เกิดเสถียรภาพและความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนไทย-ลาว จวบจนปัจจุบัน (2001)

1.5 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของลาวต่อไทย
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจในการปรับนโยบายของลาวต่อไทยภายหลังจากสู้รบที่บ้านร่มเกล้าปี 1988 โดยเฉพาะมติการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 หรือ นโยบายจินตนาการใหม่ (new thinking) ของลาว
3. เพื่อศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในลาวในปี 1975 ถึงปัจจุบัน (2001)

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา จะดำเนินการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) เป็นหลัก และศึกษา โดยการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องเสริม ในส่วนที่ข้อมูลสำคัญๆ ที่ไม่สามารถได้จากเอกสาร

1. การศึกษาวิจัยจากเอกสาร (documentary research) ที่ใช้มี 2 ประเภท คือ

- 1.1 ข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นต้น (primary sources) อันได้แก่คำปราศรัย คำแถลงการณ์ (statement) ประกาศ นโยบาย และรายงานของทางราชการทั้งของไทยและลาวที่ตีพิมพ์แล้ว (printed official papers)

- 1.2 ข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นรอง (secondary sources) อันได้แก่ หนังสือ บทความ วารสาร ทั้งภาษาไทย ภาษาลาว และภาษาอื่นๆ วิทยานิพนธ์ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลบางส่วน ที่ได้รับการเปิดเผยจากผู้ที่เคยมีส่วนในการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะผู้วิจัยเอง เป็นผู้ที่ไปปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. การสัมภาษณ์ (interviews) จะทำการสัมภาษณ์ผู้นำทางการทหาร ผู้นำพลเรือนทั้งข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายลาวที่สามารถเข้าถึงบุคคลได้ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์ และจากเอกสารมาประมวลวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงพรรณนา (descriptive analytical method)

3. การสังเกตการณ์จากภาคสนาม (field observation)

1.7 วิธีที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ลาว-ไทยในประเด็นการกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยหลังเกิดวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าจะเน้นวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยจะนำเสนอด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของลาว โดยเฉพาะกับประเทศไทยซึ่งเชื่อว่าลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสำคัญ ทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจในภูมิภาคอินโดจีนเป็นอย่างดี

2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้นำลาว ในการปรับนโยบายที่มีต่อไทย ภายหลังจากเหตุการณ์บ้านร่มเกล้ายุติลง จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในระดับรัฐบาลไทย เพื่อลดปัญหาความหวาดระแวงทั้งปัจจุบันและอนาคต

3. ทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนมุมมอง (perception) ของผู้นำลาวมีต่อการดำเนินนโยบายของประเทศไทยต่อลาวในห้วงที่ผ่านมา และนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลทางวิชาการมาเป็นข้อมูลประกอบส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายของไทยต่อลาว ทั้งนโยบายระยะยาวและนโยบายเฉพาะหน้าภายใต้ภาวะวิกฤต

4. ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย ในเชิงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อไปในอนาคต

1.9 เนื้อหาการศึกษา

บทที่ 1 - เป็นบทนำซึ่ง จะอธิบายถึงสภาพปัญหา สมมุติฐาน กรอบความคิด ขอบเขต การศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับ

- บทที่ 2 - ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของลาวในโครงสร้างของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว โดยเน้นนโยบายจินตนาการใหม่ของลาว (มติการประชุม คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 5 สมัยที่ 4)
- บทที่ 3 - ศึกษาพัฒนาการทางการเมืองภายในของลาวตั้งแต่อดีต ถึงปี ค.ศ.2001 โดยเฉพาะประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับไทย
- บทที่ 4 - ศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.2001 ซึ่งจะอธิบายถึงลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยใน 2 ยุค 4 รูปแบบคือ ลักษณะความสัมพันธ์ในยุคสงครามเย็น ปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.1989 และ ลักษณะความสัมพันธ์ในยุคหลังสงครามเย็น ปี ค.ศ.1989 ถึง ปัจจุบัน (2001)
- บทที่ 5 - วิเคราะห์การกำหนดนโยบายของลาวต่อไทย
- บทที่ 6 - บทสรุป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

กระบวนการกำหนดนโยบายของลาว

ในการศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายของลาวนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการกระทำ (action) ปฏิกริยาโต้ตอบ (reaction) และการเกิดปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของ Richard C. Snyder, H.W.Bruck และ Burton Sapin¹ ซึ่งเชื่อว่ากระบวนการต่างประเทศเริ่มมีการกระทำ (action) ของรัฐ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ หรือปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่ต้องการจากการกระทำ ซึ่งย่อมก่อให้เกิดปฏิกริยา (reaction) ของรัฐที่ถูกกระทบซึ่งในสภาพการดังกล่าวจะเกิดการปฏิสัมพันธ์ (interaction) ต่อรัฐที่มีปฏิกริยา มากน้อยแล้วแต่ประเด็นที่มีจำนวนตัวแสดงเข้ามาพัวพันมากน้อยเพียงใด แนวทางการวิเคราะห์ตามทฤษฎีนี้มองกระบวนการกำหนดนโยบายการต่างประเทศเป็นระบบนโยบายที่มีจุดเริ่มต้นมีกระบวนการและมีผลผลิตนโยบายโดยมีความคิดพื้นฐานที่ว่ารัฐ (state) คือตัวแสดง (actor) สำคัญของระบบที่ผลิตนโยบายหรือเป็นตัวแสดงสำคัญในการอธิบายการเมืองระหว่างประเทศ และรัฐในความหมายตามทฤษฎีนี้คือผู้นำรัฐที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจแทนรัฐในนามรัฐซึ่งจะเป็นผู้ให้คำนิยามสถานการณ์ต่าง ๆ เลือกวิธีการและการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนามรัฐ ดังนั้น การศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของลาวซึ่งมีระบอบการเมืองภายในที่เป็นอำนาจนิยม ผู้นำประเทศคือผู้นำพรรคย่อมเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจแทนรัฐได้ ดังนั้น กรอบแนวคิดทฤษฎีนี้ จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยได้ ซึ่งในบทนี้ได้มุ่งวิเคราะห์และมุ่งศึกษาถึงกระบวนการ ตัวผู้ตัดสินใจ โดยศึกษาถึงปัจจัยภายใน (internal setting) ปัจจัยภายนอก (external setting) ที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ (perception) ของผู้ตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ซึ่งสาระหลักของตัวทฤษฎีได้กล่าวไว้แล้วอย่างละเอียดในบทที่ 1

2.1 กระบวนการกำหนดนโยบายของลาว

นโยบายการต่างประเทศเป็นกระบวนการที่ถูกกำหนดอยู่บนผลประโยชน์ของชาติ และรัฐใช้เป็นกรอบทิศทางสำหรับดำเนินปฏิสัมพันธ์กับตัวแสดงอื่น ๆ (actor) บนเวทีการเมืองระหว่าง

¹ James N. Rosenau, ed. *International Politics and Foreign Policy* (Boston : The Free Press, 1961), pp. 186-192.

ประเทศ โดยมีผลประโยชน์ของชาติที่กล่าวแล้วเป็นเป้าหมายที่สำคัญคือ 1) การรักษาให้ประเทศอยู่รอดเป็นเอกราช (self preservation) 2) การปกป้องคุ้มครองความมั่นคงของชาติ (national security) 3) การส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม (national well-being) 4) การรักษาเพิ่มพูนเกียรติภูมิของชาติ (nation prestige) 5) การรักษาและขยายอำนาจของชาติ (national power) 6) การปกป้องและเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ (national ideology) และ 7) การส่งเสริมสันติภาพและความสงบเรียบร้อยภายในภูมิภาคและในโลก² ทั้งนี้การพิจารณาว่าผลประโยชน์เรื่องใดมีความสำคัญมากที่สุดย่อมขึ้นอยู่กับหน่วยงาน และบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจกำหนดและดำเนินนโยบายซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทัศนคติ ความเชื่อ จุดยืน ผลประโยชน์ และมุมมองของหน่วยงานหรือบุคคลนั้น ๆ โดยข้อเท็จจริง การดำเนินนโยบายการต่างประเทศก็คือวิธีการในการแสวงหาผลประโยชน์หรือหนทางบรรลุผลประโยชน์ของชาตินั้นเอง ดังนั้น การดำเนินนโยบายการต่างประเทศจึงมีลักษณะเป็น “กิจกรรมทางการเมือง” ระหว่างตัวแสดงภายในรัฐ ระหว่างรัฐต่อรัฐ ระหว่างรัฐกับตัวแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งเต็มไปด้วยบรรยากาศของการแข่งขันการต่อรองและการประนีประนอมระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ความหลากหลายของหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะการเมืองภายในของแต่ละรัฐหรือแต่ละประเทศ หากประเทศใด รัฐใดมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ก็ย่อมมีหน่วยงานองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ หรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือต่อรองแข่งขันในกระบวนการกำหนดนโยบายมากขึ้น โดยผู้นำอาจถูกมองว่ามีอิสระและอำนาจในการตัดสินใจค่อนข้างจำกัดกว่า หากแต่ประเทศใดรัฐใดที่มีการปกครองในระบอบกษัตริย์หรืออำนาจนิยมแล้วกระบวนการกำหนดนโยบายมักจะไม่ค่อยมีความยุ่งยากซับซ้อนมากนัก ผู้นำประเทศมักมีอิสระและอำนาจในการตัดสินใจค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากอาจมีหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบายค่อนข้างน้อยกว่าไม่ว่าจะเป็นกระบวนการกำหนดนโยบายระยะยาวหรือนโยบายภายใต้ภาวะวิกฤตก็ตาม

สำหรับในกรณีของลาว บุคคลและหน่วยงานที่ถือได้ว่าเป็นตัวแสดงหลักในแง่ของกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของประเทศไม่ว่าจะเป็นนโยบายการบริหารภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญ สำหรับบุคคลที่มีบทบาทและอำนาจการตัดสินใจสูงสุดในการกำหนดนโยบายก็คือประธานพรรคตามที่กล่าวแล้ว ส่วนหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทมากที่สุดคือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว กลุ่มบุคคลภายในพรรคที่รับบทบาทในกระบวนการจัดทำนโยบายและกระจายองค์ความรู้ของนโยบายไปสู่การปฏิบัติของส่วนงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่

² ไคริน เพ็ญเกษม, นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538), หน้า 2-3.

ระดับต่างๆ ของพรรคและรัฐ คือ คณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค (central committee) ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 53 คน กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่สูงสุดในการกำหนดกรอบทิศทางนโยบายในกระบวนการตัดสินใจคือ คณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค (polit bureau) ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 11 คน และบุคคลที่มีอำนาจสูงสุดในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายทั้งในระยะยาวและระยะสั้นในทุกนโยบายของประเทศก็คือ พลเอก คำไต สีพันดอน ซึ่งเป็นประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) สำหรับปัจจัยหลักที่ส่งผล ต่อกระบวนการกำหนดนโยบายไม่ว่าในแง่ของกระบวนการกำหนดกรอบในการจัดทำนโยบายและการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศของลาวเสมอมานับตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองถึงปัจจุบัน ได้แก่ สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล (land lock) การถูกขนาบโดยประเทศเพื่อนบ้านที่ใหญ่กว่า อุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบสังคมนิยม (socialism) ที่ฝังรากลึกในความคิดของตัวผู้นำในยุคสงครามเย็น แนวคิดการพึ่งพิงความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ (economic dependency) และมุมมองด้านภัยคุกคาม (threat perception) ของกลุ่มผู้นำหรือผู้นำสูงสุดในพรรคประชาชนปฏิวัติลาว³ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจทั้งในแง่ของการตัดสินใจกำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบาย อย่างไรก็ตามก็ต้องขึ้นอยู่กับเวลาและปัจจัยใดที่จะถูกกำหนดให้มีความสำคัญเร่งด่วนกว่ากัน นโยบายก็จะถูกแปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยเหล่านั้น แต่ปัจจัยที่ถือว่ามี ความสำคัญในกระบวนการตัดสินใจที่กำหนดนโยบายต่างประเทศของลาวตลอดมาก็คือ มุมมองด้านภัยคุกคามต่อความมั่นคงของผู้นำหรือกลุ่มผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่กุมอำนาจรัฐแบบเบ็ดเสร็จตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ.2001) สำหรับนโยบายของลาวต่อไทยนั้นจะเห็นได้ว่า นับจาก ปี ค.ศ.1988 อันเป็นปีที่ลาวประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่อย่างจริงจังจากมติการประชุมคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ซึ่งจัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 1987 ถึงวันที่ 27 มกราคม 1988⁴ เป็นจุดเปลี่ยนของลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทย จากความขัดแย้งมาสู่ความร่วมมืออย่างจริงจัง กล่าวคือ ได้มีการเจรจาหยุดยิงอย่างเป็นทางการโดยเด็ดขาดในกรณีสงครามบ้านร่มเกล้าเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ ปี 1988⁵ และมี

³ สุรัชย์ ศิริไกร, นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ “นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538), หน้า 267.

⁴ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 1988), หน้า 398.

⁵ ชวนิตย์ กาญจนเดชะ, “ความสัมพันธ์ไทย-ลาว : ศึกษาบทบาทผู้นำทางทหารของกองทัพไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือหลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531-2541)” (วิทยานิพนธ์ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2541), หน้า 102.

กระบวนการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง ด้วยมาตรการทางการเมืองโดยใช้คณะกรรมการทางทหารร่วมกันที่จัดตั้งขึ้นและต่อมาได้พัฒนาการจัดตั้งเข้าสู่ระดับรัฐบาลและครอบคลุมประเด็นเงื่อนไขความขัดแย้งต่าง ๆ ที่มีต่อกันอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมถึง 6 คณะ ซึ่งทั้งลาวและไทยได้ใช้เป็นกลไกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีตลอดมา นโยบายจินตนาการใหม่ของลาวได้รับอิทธิพลแนวคิดส่วนหนึ่งจากปัจจัยความต้องการการพึ่งพิง (dependency) และการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศโดยเฉพาะไทย ซึ่งลาวต้องการศักยภาพทางเศรษฐกิจจากไทยไปสู่การช่วยเหลือในการพัฒนาและฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของลาวอย่างเป็นระบบ แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัจจัยมุมมองด้านความมั่นคงของผู้นำลาวก็ยังคงมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยภายใต้ความหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อให้มีความเข้าใจในนโยบายของลาวต่อไทยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะนโยบายความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของความสัมพันธ์ในหลายๆ ลักษณะว่ามีพื้นฐานของระบบแนวคิดและปัจจัยใดบ้าง ตลอดจนมีผลประโยชน์และเป้าหมายอย่างไรในกระบวนการกำหนดนโยบายของลาวต่อไทย จึงขอแยกการอธิบายกระบวนการการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวโดยรวม เพื่อเป็นกรอบในการศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายเฉพาะของลาวต่อไทยในหัวข้อต่อไป ดังนี้-

1) ปัจจัยพื้นฐานและลักษณะทั่วไปของนโยบายต่างประเทศของลาว

ลักษณะโดยทั่วไปของนโยบายการต่างประเทศของลาว โดยเฉพาะภายหลังการสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ประกาศหลักการอันเป็นพื้นฐานแนวทางการดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดังนี้คือ⁶

“หลักการ สันติภาพ เอกราช มิตรภาพ เสมอภาค และเพิ่มพูนความเป็นมิตรภาพความสามัคคีและความร่วมมือแบบพิเศษในทุกด้านกับเวียดนามและกัมพูชา รักษาความสัมพันธ์ ความร่วมมือในทุกด้านอย่างแน่นแฟ้นกับสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต และบรรดาประเทศสังคมนิยมอื่น ขยายความสัมพันธ์กับทุกประเทศในโลกบนหลักการการเคารพ เอกราช อธิปไตยและอาณาเขตของรัฐอย่างครบถ้วนสร้างประเทศชาติอย่างเด็ดเดี่ยวต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศอื่น ๆ ที่ร่วมในการต่อต้านทำลายการปฏิวัติสังคมนิยมของลาวอย่างแน่วแน่”

⁶ สุมิต โปพิสาน, ประวัติศาสตร์ลาว (จากโบราณถึงปัจจุบัน) (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมลาว, 2000), หน้า 1152.

เมื่อพิจารณาจากหลักการพื้นฐานอันเป็นกรอบของนโยบายต่างประเทศลาวโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาวแล้วจะพบว่า ผู้นำลาวได้แยกแยะกลุ่มประเทศที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ กลุ่มประเทศสังคมนิยมด้วยกันและกลุ่มประเทศโลกเสรีหรือกลุ่มประเทศทุนนิยม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะของนโยบายที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศในกลุ่มสังคมนิยม ลาวจะดำเนินนโยบายที่ให้ความสำคัญเป็นความเร่งด่วนแรก โดยเฉพาะเวียดนาม กัมพูชา สหภาพโซเวียต ตามลำดับ ลักษณะทั่วไปของนโยบายลาวต่อกลุ่มประเทศเหล่านี้จะเน้นการให้ความร่วมมือในฐานะพรรคพี่พรรคน้อง เน้นเรื่องความสามัคคีระหว่างพรรคพี่พรรคน้องและความร่วมมือในทุกๆ ด้านเพื่อการพัฒนาประเทศตามแนวทางของสังคมนิยม แต่สำหรับประเทศกลุ่มทุนนิยม ลาวจะให้ความสำคัญในการดำเนินความสัมพันธ์เป็นลำดับรองจากประเทศในกลุ่มสังคมนิยม ลักษณะการดำเนินความสัมพันธ์อยู่บนพื้นฐานและหลักการของการเคารพเอกราช อำนาจอธิปไตย และดินแดนของกันและกันอย่างเสมอภาค ดำเนินนโยบายต่อต้านสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ที่สนับสนุนหรือเป็นพันธมิตรกับอเมริกาที่เคลื่อนไหวต่อต้านแนวทางการปฏิวัติสังคมนิยม

จากกรอบแนวทางของนโยบายต่างประเทศของลาวที่กำหนดข้างต้น ทำให้การต่างประเทศของลาวมุ่งสู่การขยายความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศสังคมนิยม และปิดตัวเองกับกลุ่มประเทศโลกเสรีด้วยมุมมองด้านความมั่นคง และอุดมการณ์แนวคิดในเชิงสังคมนิยม (socialism) ของผู้นำลาวในขณะนั้น ที่มองกลุ่มประเทศทุนนิยม โดยเฉพาะอเมริกาและพันธมิตรในภูมิภาค ซึ่งลาวหมายถึงไทย ว่าเป็นศัตรูสำคัญในการต่อต้านการปฏิวัติสังคมนิยมและการก่อสร้างประเทศลาวภายใต้สังคมนิยม เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้นำลาวมีความหวาดระแวงอเมริกาและไทยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสหรัฐอเมริกาและไทย ต่างร่วมมือกันในการทำสงครามเวียดนามและสงครามต่อต้านฝ่ายซ้ายหรือขบวนการประเทศลาวอย่างต่อเนื่องและเมื่อขบวนการประเทศลาวสามารถยึดอำนาจในลาวจากรัฐบาลฝ่ายขวาได้สำเร็จ ย่อมส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่มองไทยและสหรัฐอเมริกาเป็นศัตรูร่วม ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ โดยปกติระหว่างคู่สงครามที่มีการสู้รบกันและคงสถานะของความเป็นศัตรูอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยมีผลของความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์เป็นเส้นขีดขึ้นและบ่งชี้ความเป็นศัตรูต่อกันจวบจนปัจจุบัน ลักษณะแนวคิดดังกล่าวของนโยบายต่างประเทศของลาวนั้น ผู้นำลาวได้ใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายต่างประเทศอย่างเคร่งครัดตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นปีเริ่มแรกของการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1988 รวมเวลา 13 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ว่าลาวดำเนินความสัมพันธ์กับไทยในลักษณะของการเผชิญหน้า ขาดการประนีประนอมต่อกันและมองกันอย่างศัตรูในห้วงนี้อาจมองได้ว่าลาวค่อนข้างจะปิดประเทศต่อกลุ่มประเทศโลก

เสรี แต่เปิดกว้างในการดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศสังคมนิยมอันมีเวียดนาม กัมพูชา และสหภาพโซเวียตเป็นแกนหลักสำคัญของการดำเนินความสัมพันธ์ของลาว

ภายหลัง ปี ค.ศ. 1988 ซึ่งเข้าสู่ช่วงปลายของยุคสงครามเย็น ปัจจัยที่ทำให้เกิดการล่มสลายของยุคสงครามเย็น ประกอบกับการถ่ายรับแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ มีผลต่อการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ซึ่งได้นำแนวคิดและหลักการ “จินตนาการใหม่” มาเป็นกรอบในการกำหนดนโยบายทั้งหมดของลาว ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการต่างประเทศ นโยบายดังกล่าวกำหนดให้มีการเปิดและปรับแนวคิดในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ทั้งในระดับทางกว้างและทางลึกอันเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับนโยบายด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการต่างประเทศของลาวไปสู่การเปิดกว้างรับความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศโลกเสรีมากขึ้น แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญกับการดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศสังคมนิยมอยู่เช่นเดิมถึงแม้ว่ากลุ่มประเทศเหล่านั้นส่วนใหญ่จะล่มสลายไปแล้วก็ตาม แต่ลาวก็ยังคงให้ความสำคัญต่อการดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มนั้นต่อไป ส่วนประเทศไทยนั้น ลาวมองว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ลาวต้องดำเนินความสัมพันธ์อย่างระมัดระวังบนหลักการของความเสมอภาค เคารพเอกราช อำนวยอธิปไตย และดินแดนของกันและกัน⁷

ด้วยเหตุนี้การศึกษาถึงสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐบาลลาวในเวทีการเมืองระหว่างประเทศโดยเฉพาะกับไทยนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจถึงหลักปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายการต่างประเทศ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ของผู้มีอำนาจตัดสินใจของลาวในทุกยุคทุกสมัย ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงหลักการใหญ่ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหลักปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่ส่งผลต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายของลาวซึ่งได้แก่ แนวความคิดสังคมนิยม การเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเลและแนวคิดการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ⁸ ประการสุดท้ายที่ผู้วิจัยเห็นว่ามี ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าปัจจัยที่กล่าวแล้วและมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้นำลาวตลอดมานั้นก็คือ มุมมองด้านภัยคุกคามต่อความมั่นคงของพรรคบนเส้นทางการปฏิวัติสังคมนิยมของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งแต่ละปัจจัยมีสาระสำคัญดังนี้

⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 1165.

⁸ สุรชัย ศิริไกร, นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ “นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, หน้า 267.

ก. แนวความคิดสังคมนิยม (Socialism)

สำหรับแนวคิดสังคมนิยมถือเป็นเป้าหมายหลักของการปฏิวัติในทุกกลไกของโครงสร้างการปกครองของลาวภายใต้หลักการปฏิวัติสังคมนิยมของมาร์ค-เลนินอย่างเข้มงวด สาระของหลักการสังคมนิยมตามแบบของมาร์ค-เลนินในแนวทางที่ผู้นำลาวยึดมั่นจะอยู่ที่การให้ความสำคัญกับการปกครองในระบบพรรคเดียว อันแสดงนัยให้เห็นว่าสังคมนิยมเป็นแนวคิดทางการเมืองที่ต้องยอมรับในอำนาจทางการเมืองของกลุ่มผู้นำประเทศ ในส่วนของโครงสร้างระดับนำของพรรค การแสดงความคิดเห็นที่คัดค้านหรือตรงข้ามกับมติพรรคคืออุปสรรคอย่างใหญ่หลวงของการไปสู่สังคมนิยม แนวคิดสังคมนิยมจึงถือเป็นแนวคิดทางการเมืองที่ค่อนข้างจะสวนทางและคัดค้านการปกครองในระบบเสรีประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้แนวคิดสังคมนิยมยังอาจชี้้นำให้การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทั้งภายในและระหว่างประเทศ มักใช้กำลังและความรุนแรงเข้าจัดการกับปัญหาอย่างเด็ดขาดมากกว่าการใช้หลักการสันติวิธีอีกด้วย

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญของลาวฉบับปี ค.ศ. 1991 แล้วพบว่า มีการกล่าวถึงบทบาทอำนาจพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในการเป็นแกนนำหนึ่งเดียวทางการเมือง แทนประชาชนลาวทั้งประเทศ นอกจากนั้นยังระบุถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของสภาแห่งชาติ รัฐบาล ตลอดจนองค์การจัดตั้งมหาชนของลาว ที่ต้องรักษาทบทางและเคลื่อนไหวภายใต้การชี้นำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวแต่เพียงพรรคเดียว⁹ ซึ่งบรรดาสถาบันทางการเมืองและองค์การจัดตั้งมหาชนที่กล่าวถึงในรัฐธรรมนูญก็คือ โครงสร้างพื้นฐานทางการเมืองในระบบสังคมนิยมของลาวนั่นเองซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากโครงสร้างพื้นฐานทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากรัฐธรรมนูญของลาว ให้น้ำหนักและความสำคัญในบทบาททางการเมือง แก่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวค่อนข้างมาก กลุ่มการเมืองอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากโครงสร้างของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวจะไม่สามารถดำเนินกิจกรรมใด ๆ ทางการเมืองของลาวได้ ทั้งนี้ก็เนื่องจากผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ ดังนั้นอำนาจอันชอบธรรมทางการเมืองจะเกิดขึ้นจาก พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเท่านั้นมิได้เกิดขึ้นจากความยินยอมของผู้ถูกปกครอง

สำหรับสภาแห่งชาติที่บรรดาสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนลาวนั้น ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งก็จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาคัดกรองจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาวก่อน จึงจะสามารถลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยประชาชนได้ ส่วนประธานสภาแห่งชาติก็จะได้รับการแต่งตั้ง

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จัดพิมพ์โดยสภาประชาชนสูงสุด ปี 1991, หน้า 1-5.

โดยการประชุมสมัชชาของพรรคก่อนแล้วจึงเสนอชื่อให้สภาแห่งชาติลงคะแนนเสียงเห็นชอบองค์การจัดตั้งมหาชนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กล่าวถึงและกำหนดบทบาทให้ นั่น บรรดาสมาชิกระดับนำขององค์การอาทิเช่น แนวลาวสร้างชาติ สหพันธ์กรรมบาลลาว¹⁰ คณะชาวหนุ่มประชาชนปฏิวัติลาวและสหพันธ์แม่หญิงลาว จะได้รับการแต่งตั้งจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาวทั้งสิ้น หรือไม่ก็จะเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งระดับสูงของพรรค และเมื่อศึกษาพิจารณาจากสุนทรพจน์ของผู้นำลาวคนสำคัญ ๆ เช่น นายไกสอน พมวิหาน และ พลเอก คำไต สีพันดอน ผู้นำคนปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการดำเนินนโยบายการต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า แนวคิดสังคมนิยมเป็นสิ่งที่ผู้นำลาวทุกสมัยต้องปกป้องรักษา แสวงหา และส่งเสริมให้เกิดขึ้นดังคำกล่าวสุนทรพจน์ของนายไกสอน พมวิหาน ในการปิดการประชุมครบคณะของคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 1988 ว่า¹¹

**“พวกเรายึดมั่นในหลักการสังคมนิยมและใช้ยุทธศาสตร์ใน
การผลักดันนโยบายต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ภายในประเทศจากความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยการลดความ
เป็นศัตรูและเพิ่มความเป็นมิตรกับนานาประเทศโดยไม่เลือกอุดม
การณ์เพื่อสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยให้ประเทศชาติและระบอบสังคม
นิยมของเรามีความเข้มแข็งมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองในที่สุด”**

ซึ่งนอกจากจะหมายถึงการปรับนโยบายการต่างประเทศเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจลาวที่ล่าช้าแล้ว ยังคงหมายถึงสภาวะความมั่นคงของระบอบสังคมนิยมของลาวที่เป็นเป้าหมายของผู้นำลาวเสมอมา นอกจากนั้น พลเอกคำไต สีพันดอน ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวคนปัจจุบันยังได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อขบวนการเมืองของพรรคในวันฉลองครบรอบ 42 ปี ของการจัดตั้งพรรคเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 1997 มีสาระสำคัญ บางตอนว่า¹²

¹⁰ กรรมบาล หมายถึง กรรมกรผู้ใช้แรงงาน ซึ่งตามแนวทางการปฏิวัติสังคมนิยมของเลนินในรัสเซียนั้น ให้ความสำคัญกรรมกรผู้ใช้แรงงานเป็นฐานในการปฏิวัติ ซึ่งลาวรับแนวคิดดังกล่าวมาจึงให้ความสำคัญกับกรรมกรผู้ใช้แรงงานของลาวโดยจัดตั้งเป็นองค์การหนึ่งของพรรค

¹¹ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4, หน้า 279-280.

¹² คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค, วาระสารก่อสร้างพรรค (ฉบับพิเศษ) ปี 1997, หน้า 5.

“ไม่มีเหตุผลใด ที่ลาวจะต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบการเมืองแบบหลายพรรคเพราะตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในหลายประเทศในห้วง 4-5 ปี ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่า ผลของการเปลี่ยนแปลงก็คือความวุ่นวายและความรุนแรงซึ่งประชาชนลาวไม่ต้องการ อีกทั้งการชั้นนำของพรรคที่ผ่านมามีได้สร้างความสุข ความเจริญ ความเป็นเอกภาพและสันติภาพวิวัฒนาการให้แก่ลาว”

จากคำกล่าวสุนทรพจน์ดังกล่าวของผู้นำสูงสุดของลาวคนปัจจุบัน เป็นสิ่งตอกย้ำในความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองตามแนวทางของระบอบสังคมนิยมแบบพรรคเดียว ถึงแม้ว่าการเมืองโลกจะสิ้นสุดยุคหนึ่งไปแล้วก็ตาม หรือบริบททางการเมืองของโลกและภูมิภาคจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่ผู้นำลาวทุกยุคทุกสมัยก็ยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์สังคมนิยมไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นเป้าหมายหลักของชาติก็คือการรักษาไว้ซึ่งระบอบการเมืองแบบพรรคเดียวต่อไป เพื่อการปฏิบัติไปสู่สังคมนิยมที่คาดหวัง

ความเชื่อมั่นในแนวคิดสังคมนิยมแบบพรรคเดียวของลาวนี้เอง ที่ส่งผลให้นโยบายต่าง ๆ ของลาวที่อยู่ในกระบวนการตัดสินใจโดยผู้นำพรรค มีแนวโน้มที่มุ่งสู่การสร้างมิตรในกลุ่มประเทศสังคมนิยมที่ยังคงเหลืออยู่ในโลก เช่น จีน เวียดนาม เกาหลีเหนือ คิวบาและประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวทางการเมืองคล้ายกันก็คือพม่า และกลุ่มประเทศที่อดีตเคยมีการปกครองในระบอบพรรคเดียวโดยพรรคคอมมิวนิสต์เช่น รัสเซีย กลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก เป็นต้น ส่วนประเทศโลกเสรีแล้ว ลาวจะปรับความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือ ลดความเป็นศัตรูและดำเนินความสัมพันธ์อย่างระมัดระวังที่จะไม่กระทบต่อระบอบการเมืองแบบพรรคเดียวของตน ทั้งนี้เพื่อต้องการศักยภาพทางเศรษฐกิจจากกลุ่มประเทศใน โลกเสรีเหล่านั้น มาช่วยเหลือฟื้นฟูพัฒนาเศรษฐกิจในลาวตามแนวคิดจินตนาการใหม่ที่นายไกสอน พมวิหาน ได้วางพื้นฐานแนวคิดไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 และได้มีการพัฒนาแนวคิดจินตนาการใหม่อย่างจริงจัง และนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ. 1988 ภายหลังจากการประชุมคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5

สมัยที่ 4¹³ ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าลาวจะมีนโยบายเปิดหรือปรับทางการเมือง เศรษฐกิจ ภายใต้กรอบแนวคิดจินตนาการใหม่อย่างไรก็ตาม นโยบายลาวก็ยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดบนเส้นทางของสังคมนิยมอยู่ต่อไปอย่างแน่วแน่ ดังคำขวัญของพรรคที่ลงตีพิมพ์ในวารสารอะลูนใหม่ว่า¹⁴

**“เพิ่มทวีความสามัคคีของประชาชนทั้งชาติสืบสานภารกิจ
การเปลี่ยนแปลงใหม่ พัฒนาระบอบประชาธิปไตยของปวงชน
ตามเส้นทางสังคมนิยม”**

ข. แนวคิดในการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ (Economic Dependency) และการเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล (Landlocked Country)

นอกจากแนวคิดสังคมนิยมแล้ว ยังได้พบหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในเอกสารการประชุมครบคณะครั้งที่ 5 ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค สมัยที่ 4 ซึ่งมีการประชุมกันในห้วง 28 ธันวาคม 1987 ถึง 27 มกราคม 1988 ได้กลายมาเป็นพื้นฐานในการดำเนินนโยบายและพฤติกรรมทางการเมืองของลาว ทั้งที่เป็นกิจกรรมภายในประเทศและกิจกรรมระหว่างประเทศนั้นก็คือ ความต้องการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศและความต้องการเชื่อมโยงเส้นทางออกสู่ทะเลของลาว ซึ่งแนวคิดประการนี้เอง ที่ส่งผลให้ผู้นำลาวจำต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศใหม่ในลักษณะการเปิดประเทศดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ โดยไม่เลือกัทธิและอุดมการณ์หากแต่เป็นประเทศที่ลาวเห็นว่าจะสามารถให้การพึ่งพิงทางเศรษฐกิจได้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายเศรษฐกิจใหม่หรือนโยบายจินตนาการใหม่ที่ลาวประกาศใช้อย่างจริงจังในปี ค.ศ. 1988 ซึ่งแตกต่างจากเมื่อ 13 ปี ที่ผ่านมานั้นคือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึง ปี ค.ศ. 1987 ที่ลาวดำเนินนโยบายปิดประเทศจะดำเนินความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดแต่เฉพาะกับประเทศในกลุ่มสังคมนิยมในเครือสหภาพโซเวียตและเวียดนามเท่านั้น ซึ่งส่งผลให้ลาวต้องล่าหลังและเป็นประเทศยากจนติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก¹⁵ ลาวไม่สามารถพึ่งตนเองได้

¹³ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4, หน้า 297-316.

¹⁴ วารสารอะลูนใหม่, วารสารทฤษฎีและการปฏิบัติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ฉบับประจำเดือน 1-2/2001 ปีที่ 14 : หน้าปกใน.

¹⁵ สุรชัย ศิริไกร, นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ “นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, หน้า 269.

จำเป็นต้องมุ่งสู่การพึ่งพิงทางเศรษฐกิจต่อประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า สำหรับประเทศที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่ลาวต้องการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศในกลุ่มโลกเสรีเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศที่อยู่ในโลกสังคมนิยมที่เคยเป็นแกนนำให้ลาวได้พึ่งพิงทางเศรษฐกิจต่างก็ไม่สามารถอยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือลาวได้ ไม่ว่าจะเป็น เวียดนาม หรือแม้แต่สหภาพโซเวียต ซึ่งต้องล่มสลายในที่สุด และนอกจากแนวคิดในการพึ่งพิงความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูภาวะความยากจนในประเทศแล้ว ลาวยังต้องการที่จะมีทางออกสู่ทะเลโดยผ่านทางเวียดนามและประเทศไทยเป็นสำคัญ เพราะหากลาวไม่สามารถหาทางออกสู่ทะเลได้ จะเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างใหญ่หลวงในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ดังนั้นแนวคิดนี้ จึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ผู้นำจากทุกยุคทุกสมัยของลาวคำนึงถึงอยู่เสมอ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของลาว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยการแสวงหาทางออกสู่ทะเลของลาวเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดจนเกือบจะเป็นเรื่องเดียวกันกับปัจจัยความต้องการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ อันเป็นปัจจัยหลักพื้นฐานประการหนึ่งในการกำหนดนโยบายของลาวทั้งภายในและระหว่างประเทศ

ก. การมองปัญหาด้านภัยคุกคามของผู้นำลาว (Perception of Threat)

ลาวมีการปกครองในลักษณะประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นแกนนำสำคัญ ในการชี้นำทางการเมืองให้แก่สถาบันการเมืองอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาแห่งชาติ รัฐบาล หรือองค์การจัดตั้งมหาชนภายใต้อุดมการณ์สังคมนิยมอย่างเข้มแข็ง ดังนั้นผู้นำพรรคคือ ผู้มีอำนาจสูงสุดในทางการเมือง และเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดทิศทางนโยบายของประเทศ ดังนั้นมุมมองด้านภัยคุกคามของผู้นำประเทศ ที่เป็นผู้ที่มีบทบาทสูงสุดในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายตามลักษณะของการเมืองในระบอบคณาธิปไตยเช่นนี้ ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจตามแนวคิดมุมมองตลอดจนการรับรู้ของผู้นำ สำหรับผู้นำลาวแล้วนั้น ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปี ค.ศ. 1975 ถึงปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่ผ่านขั้นตอนการต่อสู้มาแล้วอย่างยาวนานในหลายยุค เช่น การต่อสู้เพื่อปลดปล่อยลาวจากการยึดครองของฝรั่งเศส สงครามกลางเมืองในลาวระหว่างขบวนการประเทศลาวกับ รัฐบาลลาวฝ่ายขวา โดยการเข้าแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาและไทย การต่อสู้ทางด้านอุดมการณ์ในยุคสงครามเย็น ในระบบการถ่วงดุลย์อำนาจกับแนวคิดการสร้างรัฐกันชน (buffer state) ของไทยและสหรัฐอเมริกาเพื่อต่อต้านการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาในประเทศไทย จนทำให้ผู้นำหรือกลุ่มผู้นำลาวมีความกังวลในความมั่นคงของระบอบการเมืองภายในลาว และจากการที่ลาว ยังไม่มีความเข้มแข็งมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจจึงทำให้แนวคิดของผู้นำลาวด้านความมั่นคง ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในอันดับต้นๆอีก

ประการหนึ่ง ในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศของลาว จากบทเรียนความขัดแย้งลาว-ไทยในอดีตที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นกรณี 3 หมู่บ้าน (บ้านใหม่ บ้านกลาง บ้านสว่าง) ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ หรือกรณีเหตุการณ์บ้านร่มเกล้า ที่มีการใช้กำลังอย่างรุนแรงเข้าแก้ไขปัญหาต่อกัน ย่อมเป็นปรากฏการณ์ที่ยืนยันถึงปัจจัยมุมมองด้านภัยคุกคามของผู้นำลาวที่มีต่อไทยและสหรัฐอเมริกาและถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลาวมองไทยอย่างศัตรูและหวาดระแวงไทยอยู่ตลอดเวลา จนกลายเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งลาว-ไทยโดยสันติวิธี และตกลึกความคิดความหวาดระแวงในกลุ่มผู้นำลาวอาวุโสที่มีต่อไทยจวบจนปัจจุบัน¹⁶ แนวคิดเรื่องภัยคุกคามต่อความมั่นคงในระบอบสังคมนิยมของผู้นำลาวได้เกิดกับประเทศโลกเสรีทั่วไป แต่ลาวเน้นประเทศไทยและสหรัฐอเมริกามากกว่า จนกระทั่งลาวประกาศใช้จินตนาการใหม่ในปี ค.ศ.1988 ลาวจึงมีการปรับนโยบายต่างประเทศเพื่อต้องการที่จะลดการเป็นศัตรูและขณะเดียวกันก็ต้องการเพิ่มขยายมิตรประเทศโดยไม่เลือกอุดมการณ์ จากปัจจัยแนวคิดจินตนาการใหม่ที่ลาวจำเป็นต้องปรับแนวคิดด้านนโยบายไปสู่ความร่วมมือ ทำให้ลาวเปิดความสัมพันธ์กับทุกประเทศในโลกโดยไม่เลือกอุดมการณ์ ปัจจุบันลาวดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศทั่วโลกถึง 109 ประเทศ¹⁷ แต่ถึงอย่างไรก็ตามความไม่มั่นคงของระบอบการเมืองภายในลาวก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความกังวลใจให้แก่ผู้นำลาวและถึงอย่างไรลาวก็ยังคงมองไทยอย่างกังวลและหวาดระแวงอยู่ต่อไป

2) กระบวนการตัดสินใจ

หลังจากที่ได้ทำความเข้าใจกับปัจจัยหลักพื้นฐาน ตลอดจนลักษณะทั่วไปของนโยบายต่างประเทศของลาวแล้ว ประเด็นที่ต้องศึกษาต่อไปก็คือ กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของลาวซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานปัจจัยที่กล่าวแล้ว โดยมุ่งศึกษาถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายและตัวบุคคลที่เป็นผู้ตัดสินใจ

หากทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงระบอบการเมืองภายในของลาวแล้วพบว่า การเมืองของลาวมีการจัดการปกครองในระบอบคณาธิปไตย โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นศูนย์กลาง

¹⁶ ชวนิตย์ กาญจนเตชะ, “ความสัมพันธ์ไทย-ลาว : ศึกษาบทบาทผู้นำทางทหารของกองทัพไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือหลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531-2541)” (วิทยานิพนธ์ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2541), หน้า 45.

¹⁷ รายงานสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเวียงจันทน์ ฉบับ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2543 (อัครสถาน).

อำนาจทางการเมืองของลาว และเป็นพรรคการเมืองเดียวที่กฎหมายรัฐธรรมนูญของลาวกำหนดให้ มีบทบาทในการชี้นำทางการเมือง ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งภายในและต่างประเทศแล้ว พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจึงเป็นองค์กรที่มีบทบาทสูงสุดในการกำหนดและตัดสินใจ ในการดำเนินกิจกรรมการเมืองทั้งปวงของลาว โดยมีสภาแห่งชาติและรัฐบาลตลอดจนองค์การจัดตั้งมหาชนต่าง ๆ ของพรรค เป็นผู้นำนโยบายหรือการตัดสินใจเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นหากจะศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของลาวแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงโครงสร้างและระบบกลไกของอำนาจของพรรค เพื่อให้เข้าใจถึงระบบของกระบวนการตัดสินใจของลาวอย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาว จึงมุ่งศึกษาตัวแสดงที่มีบทบาทหลักในกระบวนการกำหนดนโยบายซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นองค์กรและตัวบุคคลที่เป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งส่วนที่เป็นองค์กรได้แก่ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งมีบทบาทหลักกับส่วนที่เป็นบุคคลคือตัวผู้ตัดสินใจหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจโดยเด็ดขาดคือประธานพรรคประชาชนปฏิวัตินั้นเอง¹⁸ ทั้งนี้ในแต่ละตัวแสดงมีรายละเอียดดังนี้ .-

ก. พรรคประชาชนปฏิวัติลาว

ถือได้ว่าเป็นตัวองค์กรที่เป็นสถาบันพรรคการเมืองเดียวของลาว ที่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลาวได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดทางการเมืองลาวจากปี ค.ศ. 1975 ถึงปัจจุบัน (ค.ศ.2001) จากโครงสร้างของพรรคสามารถกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของโครงสร้างที่ถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางอำนาจของพรรคได้แก่ คณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค (politburo) ซึ่งมีสมาชิกจำนวนไม่แน่นอน แล้วแต่การกำหนดในการประชุมสมัชชาของพรรค (party congress) ในแต่ละครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีสมาชิกจำนวน 9 คน กับ 11 คน ปัจจุบันในสมัชชาพรรคครั้งที่ 7 กำหนดไว้ 11 คน (แต่ในสมัชชาพรรคครั้งที่ 6 กำหนดให้มี 9 คน) โดยประธานพรรคจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรคด้วย¹⁹ นอกจากนั้น ยังมีคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค (central committee) ซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่แน่นอนเช่นกัน ขึ้นอยู่กับมติการประชุมสมัชชาของพรรคในแต่ละครั้ง ปัจจุบันมีจำนวน 53 คน²⁰ ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมา สมัชชาใหญ่ของพรรคจะ

¹⁸ สัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว, 6 กรกฎาคม 2001.

¹⁹ คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค, วารสารก่อสร้างพรรค, ฉบับที่ 35 ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน ปี ค.ศ. 2001, หน้า 27.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28-31.

ตัดสินใจตามมติของผู้นำพรรคว่า สมาชิกคนใดควรจะดำรงตำแหน่งใดในพรรคในคณะรัฐบาล หรือแม้ในสภาแห่งชาติก็ตาม ผู้มีอำนาจสูงสุดภายในพรรค จะดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิก กรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค และสมาชิกคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค โดยเรียงลำดับความสำคัญลดลันกันไป แต่ผู้มีอำนาจสูงสุดคือประธานพรรคและในทางปฏิบัติประธานพรรค จะดำรงตำแหน่งประธานประเทศซึ่งถือเป็นประมุขของรัฐด้วย

นอกจากโครงสร้างในเชิงอำนาจของบุคคลและกลุ่มบุคคลภายในพรรคตามที่กล่าวแล้ว กระบวนการในการกำหนดนโยบายหรือกระบวนการตัดสินใจในการแก้ปัญหาของชาติ ทั้งนโยบายระยะยาวหรือการแก้ปัญหาในระยะสั้นภายใต้ภาวะวิกฤต ก็จะกระทำกันภายในโครงสร้างของพรรคด้วยคณะบุคคลในโครงสร้างทั้ง 2 ระดับตามที่กล่าวแล้ว โดยกฎระเบียบหรือธรรมนูญของพรรคได้กำหนดการประชุมไว้ที่สำคัญ 2 ระดับคือ

(1) การประชุมสมัชชาพรรค (Party Congress)

ถือเป็นการประชุมใหญ่สามัญของพรรค ซึ่งโดยปกติจะกำหนดให้มีการประชุม 5 ปีต่อครั้ง โดยผู้แทนสมาชิกพรรคระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศเข้าร่วมประชุม การประชุมสมัชชาพรรคในสาระสำคัญแล้วจะเป็นการกำหนดนโยบายในทุกด้านของประเทศในระยะยาว 5 ปี โดยกรอบทิศทาง นโยบายที่กำหนดโดยสมัชชาพรรค จะเป็นกรอบทิศทางหลักที่ให้สถาบันการเมืองอื่น ๆ เช่น รัฐบาล สภาแห่งชาติ และพรรคในระดับแขวงและระดับเมืองได้นำไปปฏิบัติภายใต้กรอบทิศทางที่กำหนดจากสมัชชาพรรค ดังนั้น การประชุมสมัชชาจึงมีสาระสำคัญ 2 นัย นัยหนึ่ง จะเป็นการทบทวนและประเมินผลการดำเนินนโยบายของพรรคใน 5 ปีที่ผ่านมา บนพื้นฐานของการวิพากษ์ตนเองหรือสัจจะวิพากษ์ เพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินนโยบายเพื่อนำเอาข้อบกพร่องเหล่านั้นมาปรับแก้และกำหนดเป็นนโยบายระยะยาวในอีก 5 ปีต่อไป ส่วนนัยที่ 2 ก็คือการแถลงนโยบายระยะยาวในอีก 5 ปีข้างหน้า เพื่อให้บรรดาตัวแทนสมาชิกพรรคทั่วประเทศที่เข้าร่วมประชุม ได้ลงมติรับหลักการและทำการศึกษาอบรมนโยบายเหล่านั้นทันที เพื่อให้สมาชิกที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ มีความเข้าใจนโยบายอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ภายหลังจากจบสิ้นวาระประชุมสมัชชาแล้ว จะมีการแจกจ่ายและเผยแพร่แนวคิดในนโยบายเหล่านั้น ต่อเจ้าหน้าที่พรรครัฐทุกคน ให้มีความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การประชุมสมัชชาจึงถือได้ว่าเป็นการประชุมใหญ่ที่มีนัยของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของพรรคและของประเทศ ทั้งในมิติของโครงสร้าง ตัวบุคคล และนโยบายนั่นเอง

(2) การประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค
(Central Committee)

ตามธรรมเนียมหรือกฎระเบียบของพรรคแล้ว กำหนดให้มีการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประมาณ 9 ถึง 11 ครั้งต่อสมัยสมัชชา ซึ่งไม่แน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่ว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดหรือมีเรื่องเร่งด่วน หรือภาวะวิกฤตที่ต้องตัดสินใจแก้ปัญหา หรือกำหนดนโยบายการปฏิบัติในแต่ละเรื่องอย่างไร การประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ถือเป็นกระบวนการกำหนดนโยบายของพรรค หรือของประเทศภายใต้กรอบนโยบายใหญ่ที่กำหนดโดยสมัชชาพรรค และนโยบายจะมีลักษณะเป็นนโยบายระยะสั้นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละด้านและมีลักษณะค่อนข้างจะเร่งด่วน ผลการประชุมอันเป็นข้อยุติจากการตัดสินใจของประธานพรรคในการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค จะเรียกว่า “มติ” ซึ่งมีผลในเชิงปฏิบัติทันที บรรดามติต่างๆ ที่ออกโดยวาระการประชุมนี้จะถูกเผยแพร่และจัดการอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่พรรคและรัฐในทุกระดับ ตลอดจนองค์กรจัดตั้งมหาชนต่างๆ ของพรรคและรัฐได้เข้าใจและนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันอย่างถูกต้องมติต่างๆ ที่ออกมาจะถูกเรียกชื่อตามจำนวนครั้งที่ทำการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคในสมัยสมัชชาขึ้นๆ เช่น มติ 5 สมัย 4 หมายถึง มติผลการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 ในสมัยสมัชชาพรรคครั้งที่ 4 เป็นต้น นอกจากนั้นบางครั้งบางเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องตัดสินใจ เช่น การประกาศสงคราม หรือการแต่งตั้งบุคคลสำคัญๆ ของพรรคหรือรัฐบาลก็จะจัดให้มีการประชุมเฉพาะคณะกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค (polit bureau) เป็นการเฉพาะเพื่อออกเป็นคำสั่งการของประเทศ ซึ่งเรียกว่า “ดาร์ส” โดยสรุปแล้วไม่ว่าจะเป็นการประชุมสมัชชาพรรค หรือการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคก็ตาม บรรดามติต่าง ๆ ที่ออกมาถือเป็นเสมือนหนึ่งกฎหมายที่ต้องนำไปปฏิบัติในทุกส่วนงานและประชาชนของประเทศโดยรวม²¹

ข. ผู้ตัดสินใจ (Decision-Maker)

²¹ สัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว, 6 กรกฎาคม 2001.

บุคคลที่ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในเชิงอำนาจสูงสุดภายในพรรคก็คือ ประธานพรรค ซึ่งตัวประธานพรรคจะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค และประธานคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคด้วย โดยหลักการปฏิบัติแล้วจะเห็นได้ว่า ประธานพรรค จะมีบทบาทเป็นประธานการประชุมในทุกระดับของพรรคไม่ว่าจะเป็นการประชุมสมัชชาพรรค การประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค และการประชุมเฉพาะคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค ดังนั้น บุคคลที่มีอำนาจสูงสุดภายในพรรคอย่างแท้จริงคือตัวประธานพรรคนั่นเอง ซึ่งที่ผ่านมาผู้ดำรงตำแหน่งประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาวจากการเริ่มก่อตั้งพรรคจนถึงปัจจุบันมีเพียง 2 คน คือ นายไกสอน พมวิหาน ดำรงตำแหน่งประธานพรรคจนถึงเดือน พฤศจิกายน 1992 พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากเสียชีวิตซึ่งอยู่ในห้วงของสมัยสมัชชาพรรคครั้งที่ 5 และนับจากนายไกสอน พมวิหาน เสียชีวิต พลเอก คำไต สีพันดอน ก็ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งประธานพรรคแทนจวบจนปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2001) ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจและดำรงบทบาทในการตัดสินใจในกระบวนการกำหนดนโยบายของลาว ทั้งนโยบายระยะยาวที่ออกในสมัยสมัชชาพรรค หรือบรรดามติต่าง ๆ ของการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคในปัจจุบัน ก็คือตัว พลเอก คำไต สีพันดอน นั่นเอง²²

ก. กระบวนการตัดสินใจ (Decision-Making Process)

กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของลาวแล้ว โดยส่วนใหญุ่มักจะกระทำภายใต้วาระการประชุมที่กำหนดในกฎระเบียบหรือธรรมนูญของพรรค เช่น การประชุมสมัชชา หรือการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารศูนย์กลางพรรคตามที่กล่าวแล้ว โดยมีกระบวนการเริ่มต้นของการกำหนดกรอบนโยบายอยู่ที่ประธานพรรค โดยที่ประธานพรรคจะรับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการกำหนดกรอบนโยบายหรือการตัดสินใจกำหนดนโยบาย ดังนี้.-

(1) แหล่งข้อมูลภายใน ซึ่งประกอบไปด้วย กลไกอำนาจพรรคและรัฐในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับศูนย์กลางพรรคคือ คณะกรรมการระดับต่างๆ ในโครงสร้างของพรรค กล่าวคือ คณะกรรมการในระดับศูนย์กลางพรรค คณะกรรมการในระดับพรรคแขวง ระดับพรรคเมือง และระดับหน่วยพรรคพื้นฐานหรือบ้านตามลำดับ นอกจากนั้นประธานพรรค ยังคงมีที่ปรึกษาที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนข้อมูลคือ คณะที่ปรึกษา ที่ประธานพรรคอาจแต่งตั้งขึ้น

²² คณะชั้นนำคือนักว่าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์นครเวียงจันทน์, 1997), หน้า 288-292.

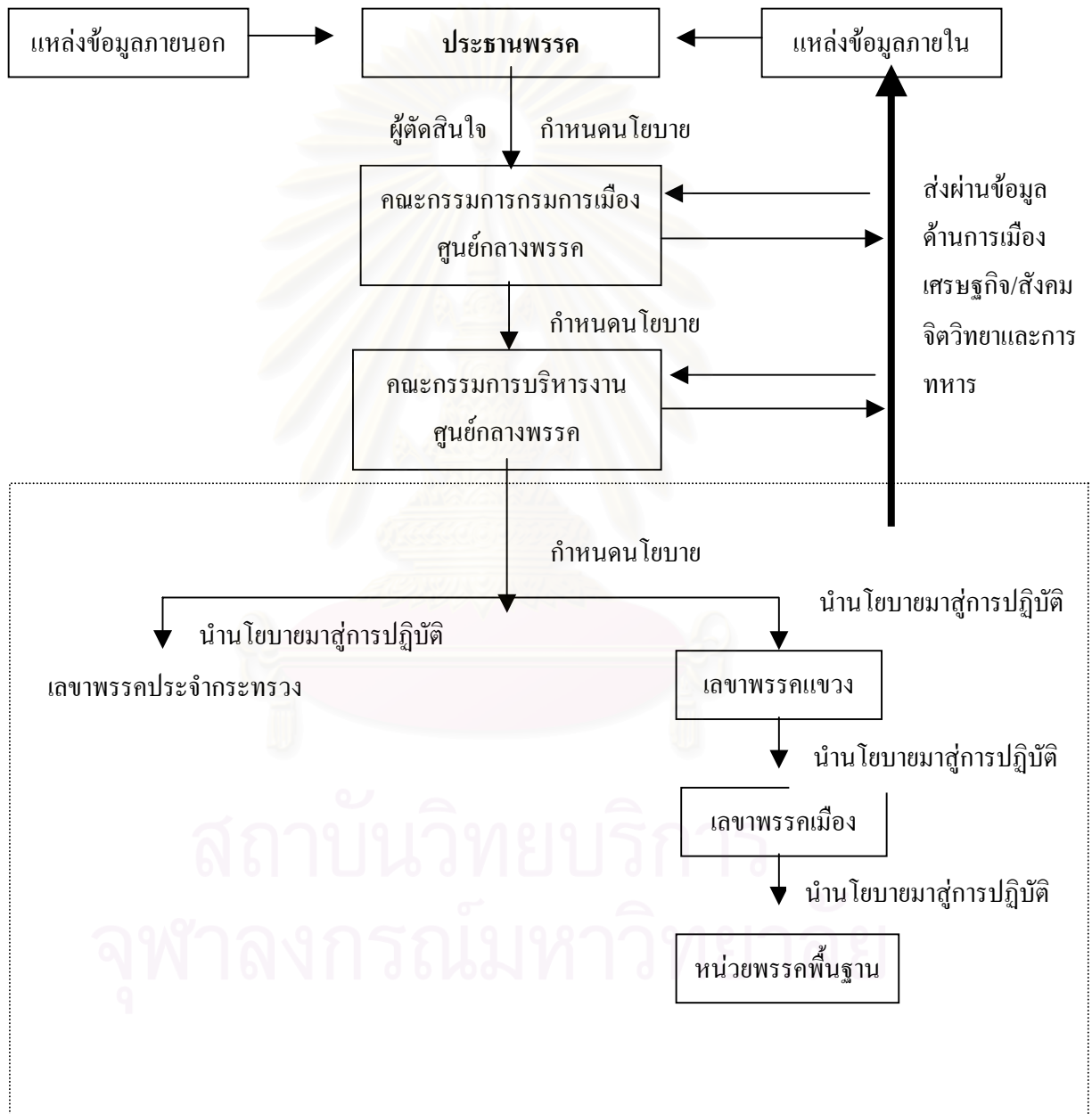
มาก็ได้ เช่น การจัดทำนโยบายจินตนาการใหม่ของลาว ประธานพรรคคือ นายไกสอน พมวิหาน ได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อเป็นที่ปรึกษาและจัดทำนโยบายทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นต้น

(2) แหล่งข้อมูลจากภายนอก ได้แก่ การรับคำแนะนำและการให้การปรึกษาจากพันธมิตรพรรคที่พรรคน้องในอดีตได้แก่ สหภาพโซเวียต และเวียดนาม ซึ่งถือเป็นพันธมิตรของลาวและเมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 จึงถอนตัวออกจากการเป็นที่ปรึกษาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ยังคงเหลือแต่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามที่ยังคงเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับลาว และปัจจุบันพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลและบทบาทในพรรคประชาชนปฏิวัติลาวมากขึ้นตามลำดับ²³

จุดเริ่มต้นของกระบวนการกำหนดนโยบายของลาว เริ่มต้นจากการที่ประธานพรรคจะเป็นผู้กำหนดกรอบทิศทางของนโยบาย จากแหล่งข้อมูลทั้ง 2 แหล่งที่กล่าวแล้ว การตัดสินใจมักจะเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงได้นำเอากรอบทิศทางนโยบายนั้นเข้าสู่การประชุมสมัชชาพรรคหรือการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วที่ประชุมใหญ่ของพรรค หรือที่ประชุมครบคณะของพรรคมักจะออกเสียงรับรองนโยบายตามที่เสนอมาเป็นส่วนใหญ่ อาจจะมีการอภิปรายบ้าง แต่ก็มิใช่เพื่อการหักล้างนโยบายนั้น ดังนั้นภาพโดยรวมแล้วการประชุมแต่ละระดับในแต่ละครั้งของพรรค จะเป็นการศึกษาทำความเข้าใจกับนโยบายของพรรคที่เสนอเข้ามาให้ที่ประชุมได้พิจารณารับหลักการและออกเป็นมติการประชุมตามกฎหมายและธรรมนูญของพรรค มากกว่าการประชุมเพื่อการอภิปรายเพื่อแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนกรอบนโยบายเหล่านั้นซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ .-

²³ สัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว, 6 กรกฎาคม 2001.

แผนภูมิที่ 1 แสดงกระบวนการกำหนดนโยบายของลาว
(พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ปี ค.ศ.1975- ปี ค.ศ.2001)



ที่มา : จากการสัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว

2.2 กระบวนการกำหนดนโยบายตามแนวคิดจินตนาการใหม่ (New Thinking)

แนวคิดจินตนาการใหม่ได้เริ่มถูกนำมาตีกรอบในกระบวนการกำหนดนโยบายของลาวด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา ตั้งแต่การประชุมสมัชชาใหญ่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวครั้งที่ 4 ซึ่งมีขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 1986 ในการประชุมครั้งนี้เอง ที่ถือเป็นจุดเปลี่ยนด้านแนวคิดการดำเนินนโยบายด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของลาวจากเดิมไปสู่ความเป็นทันสมัยทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา โดยเฉพาะด้านการเมืองได้มีการพัฒนาในแนวคิดการเปิดกว้างทางการเมืองด้วยการรักษาดุลยภาพระหว่างเสรีภาพแห่งบุคคลกับอำนาจธิปไตยของประชาชนด้วยแนวคิดของการกระจายอำนาจอย่างเป็นระบบและสมดุลกันระหว่างเสรีภาพกับอำนาจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามที่พรรคกำหนด ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางการเมืองของลาวไปสู่ความทันสมัยในเวลาต่อมา นั่นคือ ได้เกิดบทบาทที่ค่อนข้างชัดเจนขึ้นของสถาบันทางการเมืองที่สำคัญๆ เช่น สภาประชาชนสูงสุดซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นสภาแห่งชาติ สมาชิกของสภาแห่งชาติมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยการกำหนดของพรรค สภาแห่งชาติจะทำหน้าที่นิติบัญญัติออกกฎหมายแทนคำสั่งหรือกฎระเบียบของพรรค และควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลโดยการออกเสียงรับรองการแต่งตั้งคณะบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละสถาบันทางการเมืองไว้ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งก่อนหน้านั้นพรรคเป็นเพียงองค์กรเดียวที่มีบทบาทเบ็ดเสร็จในทางการเมือง ส่วนโครงสร้างทางเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน จุดเปลี่ยนที่สำคัญของแนวคิดก็คือ การผ่อนคลายระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมอย่างเข้มงวดลง ซึ่งแต่เดิมรัฐได้ออกกฎหมายควบคุมธุรกิจการค้าเอกชน การควบคุมการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการระหว่างแขวง การประกาศใช้นโยบายการสร้างกรรมสิทธิ์ร่วม (collectivization) ขยายระบบนารัฐ-นารวม (collectivized agriculture) ด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐควบคุมและมีการวางแผนจากส่วนกลางทั้งหมด ได้ปรับเปลี่ยนมาสู่การเปิดกว้างทางเศรษฐกิจมีการผ่อนปรนระบบสังคมนิยมอย่างเข้มงวดลง มีการปฏิรูปเศรษฐกิจมาสู่กลไกเศรษฐกิจใหม่หรือ new economic mechanism ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของการปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีการบริหาร ไปสู่ทิศทางใหม่ในทุกสาขา ซึ่งนั่นหมายถึง พรรคหรือผู้ตัดสินใจได้ยอมรับถึงความผิดพลาดและความเป็นไปไม่ได้ของการปฏิบัติสังคมนิยมโดยการก้าวผ่านขั้นตอนของทุนนิยม ซึ่งส่งผลให้เกิดความยากจนและความล้มเหลวของการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวตลอดห้วงเวลา ที่ผ่านมา แต่มิได้หมายความว่าผู้นำพรรคจะละทิ้งอุดมการณ์สังคมนิยมหากเพียงแต่ต้องการพัฒนาผ่านขั้นตอนทุนนิยมไปสู่การปฏิบัติเป็นสังคมนิยมอย่างสมบูรณ์ในที่สุด

จากที่กล่าวมาแล้วว่า แนวคิดจินตนาการใหม่ได้ถูกนำมาตีกรอบในการกำหนดนโยบาย ตั้งแต่สมัชชาพรรค ครั้งที่ 4 แต่การปฏิรูปยังมีได้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง แนวคิดจินตนาการใหม่ยังคงถูกมองอย่างไม่เข้าใจและค่อนข้างจะสับสนของผู้นำอาวุโสของพรรคบางกลุ่มและเจ้าหน้าที่พรรครัฐ ในระดับต่าง ๆ จึงได้มีการศึกษาค้นคว้าสัมมนากันอย่างจริงจัง เพื่อให้บรรดากลุ่มผู้นำอาวุโสของ พรรคและเจ้าหน้าที่พรรครัฐทั้งหลายได้เข้าใจถึงแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ การหันเปลี่ยนตามกรอบ ความคิดจินตนาการใหม่ได้อย่างถูกต้อง แนวคิดจินตนาการใหม่ได้ถูกนำมาใช้และกำหนดขอบเขต วิธีการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจังในการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลาง พรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ซึ่งจัดให้มีขึ้นในห้วงตั้งแต่ 28 ธันวาคม 1987 ถึงวันที่ 27 มกราคม 1988²⁴ ซึ่งถือเป็นการจัดการประชุมในระดับคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคที่ยาวนาน ที่สุดและอยู่ในห้วงเดียวกับการเกิดข้อพิพาทกับไทยในกรณีบ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัด พิษณุโลก ซึ่งถือเป็นห้วงที่ลาวกำลังจะพิจารณาตัดสินใจยุติการสู้รบและยอมเจรจาหยุดยิงกับไทย หรือไม่ ขณะเดียวกันพรรคก็ได้ใช้เวทีการประชุมครบคณะของพรรคในครั้งนี้อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายจินตนาการใหม่ของพรรคอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้นำพรรคในระดับต่าง ๆ ได้เข้าใจและนำไปชี้แจงเจ้าหน้าที่พรรครัฐที่จะต้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงนับได้ว่า “จินตนาการใหม่” ได้ถูกแปลงเป็นนโยบายและกำหนดวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นทางการ และนำมาสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 ภายหลังสิ้นสุดการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 เป็นต้นมา

1) จินตนาการใหม่ (New Thinking)

ก. ที่มาของจินตนาการใหม่

จินตนาการใหม่ได้รับอิทธิพลทางแนวคิดมาจาก “เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์” (perestroika-glasnost) ของสหภาพโซเวียตในขณะนั้น แนวคิดเปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ.1985²⁵ เมื่อนายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ ได้เข้ารับตำแหน่งเลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตต่อจากนายคอนสแตนติน เซอร์เนน โก เมื่อ 11 มีนาคม 1985 และในวันที่ 12 มีนาคม 1985 นายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ ได้กล่าวสุนทรพจน์ครั้งสำคัญต่อคณะกรรมการ

²⁴ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4, หน้า 398.

²⁵ ประทุมพร วัชรเสถียร, เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ : กอร์บาชอฟ ปฏิรูป (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 2-3.

กลางของพรรค ซึ่งเขาได้กล่าวถึงแนวคิดและสาระสำคัญของแนวคิด เปรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการแพร่ขยายแนวคิดดังกล่าวอย่างกว้างขวางในกลุ่มประเทศสังคมนิยม โดยเฉพาะกลุ่มในค่ายของสหภาพโซเวียตในเวลาต่อมาซึ่งรวมถึงเวียดนามและลาวด้วย

ความหมาย นโยบายเปรสตรอยกา และ กลาสนอสท์ ซึ่งพิจารณาจากข้อเขียน และสุนทรพจน์ของนายกอร์บาชอฟในห้วงปี ค.ศ. 1985-1988 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

ความหมายของเปรสตรอยกา คือการ “ปรับ” ทิศทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ในระดับกว้างและลึกคือ

(1) การปรับพรรคคอมมิวนิสต์ให้มีสมาชิกที่คิดในแนวใหม่ และให้หน้าที่ของ พรรคมิบทบาทที่นำกิจการต่าง ๆ ในทางสร้างสรรค์กว่าที่เป็นอยู่

(2) ประกาศสงครามต่อความล่าช้า ชะงักงัน และความไร้ประสิทธิภาพไม่ใช่ ระบบแห่งความเสื่อมโทรมและยากไร้ขาดแคลน

(3) ปรับระบบสังคมนิยมทั้งระบบ เพื่อให้เป็นระบบที่ก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพไม่ใช่เป็นระบบแห่งความเสื่อมโทรมและยากไร้ขาดแคลน

(4) ปรับระบบเศรษฐกิจทั้งระบบเพื่อให้เกิด

- การจัดการกิจการด้วยตนเองตามแบบสังคมนิยม (socialist self-management)
- นำเอาระบบรัฐการออกจากระบบเศรษฐกิจ
- ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารกิจการต่าง ๆ
- ปฏิรูประบบการถือครองทรัพย์สินเพื่อให้เอกชนมีสิทธิครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวมากขึ้น
- ปฏิรูประบบราคา ให้เป็นไปตามกลไกการตลาด
- ปฏิรูประบบผลิต-การขายให้เป็นไปตามกลไกตลาด
- ปรับระบบการดำเนินงานของกิจการ (enterprises) ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้คนงานมีสิทธิเลือกผู้บริหารงานซึ่งจะดำเนินการบริหารกิจการ โดยปราศจากการแทรกแซงจากพรรคและรัฐ²⁶

ความหมายของกลาสนอสท์ คือการ “เปิด” ทิศทางการเมืองและสังคมในระดับ กว้างและลึกคือ

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5-6.

- (1) ให้ประชาชนได้รับข่าวสารจากคณะผู้ปกครองบริหารประเทศและข่าวสารจากภายนอกประเทศมากขึ้น
- (2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการและกลไกการปกครองประเทศมากขึ้น
- (3) แยกบทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์ ออกจากกลไกการเมืองและสังคม
- (4) ให้ประชาชนมีสิทธิแสดงออกซึ่งความคิดเห็นมากขึ้น เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของผู้นำและเจ้าหน้าที่ของพรรคและรัฐหรือการแสดงออกของศิลปินในงานศิลปะต่าง ๆ โดยเสรี
- (5) ให้ประชาชนโซเวียตมีโอกาสเดินทางไป-มา ภายในประเทศหรือนอกประเทศและสามารถติดต่อกับชาวต่างชาติได้โดยเสรี
- (6) ให้ประเทศภายนอกมีโอกาสได้รับข่าวสารข้อมูลหรือแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับโซเวียตได้มากกว่าเดิม
- (7) ให้ประชาชนชาวรัสเซียและชนชาติอื่นในโซเวียตได้รับการปฏิบัติตามหลักการการให้สิทธิมนุษยชน²⁷

อิทธิพลแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ที่กล่าวแล้วได้แผ่ขยายอิทธิพลทางแนวคิดมาสู่กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์อื่นในจีนซึ่งประกอบด้วย เวียดนามและลาวอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากประเทศคอมมิวนิสต์ในกลุ่มนี้ต่างอยู่ในค่ายของสหภาพโซเวียตโดยเฉพาะลาวซึ่งมีเวียดนามเป็นมหามิตรที่ใกล้ชิดที่สุด เมื่อเวียดนามแสดงออกอย่างเด่นชัดที่รับแนวคิดนี้ลาวก็ย่อมต้องเปิดรับแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน นอกจากนั้นแนวคิดดังกล่าวยังผ่านคณะที่ปรึกษาของสหภาพโซเวียตและเวียดนามที่ปฏิบัติงานอยู่ในลาวเป็นจำนวนมากไปสู่ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง²⁸

การแผ่ขยายและถ่ายรับแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ในกรณีของเวียดนาม จะเห็นได้จากภายหลังการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ครั้งที่ 6 ซึ่งมีขึ้นในเดือนธันวาคม 1986 เป็นต้นมา มีสิ่งทีแสดงว่าเวียดนามรับเอาแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ มาปฏิบัติและกำหนดกรอบในการกำหนดนโยบายของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

²⁸ Martin Stuart-Fox, *Laos : Politics, Economics and Society*, pp. 58-62.

นายเหวียน วัน หลิน (Ngwyen Van Linh) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้มีการกำหนดและดำเนินนโยบายการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคเพิ่มขึ้น ตลอดจนได้ประกาศกฎหมายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศอย่างกว้างขวาง²⁹

สำหรับลาว ซึ่งเป็นประเทศสังคมนิยมที่อยู่ในเครือของสหภาพโซเวียตและเวียดนามอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อลูกพี่ซึ่งเป็นผู้นำในเชิงแนวคิดและหลักการปฏิวัติสังคมนิยมเปลี่ยนวิธีการคิดจากสังคมนิยมแบบอนุรักษนิยม มาสู่แนวคิดในเชิงปฏิรูปตามกรอบของ เปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ อย่างเป็นระบบ ลาวจึงรับแนวคิดดังกล่าวเข้ามาสู่การวางกรอบทิศทางของนโยบายในการปฏิรูปสังคมนิยมของลาวเอง ซึ่งลาวเรียกว่า “จินตนาการใหม่” (New Thinking) และเมื่อพิจารณาจากสุนทรพจน์ของ นายโกสอน พมวิหาน ซึ่งได้แสดงไว้ในการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 เมื่อ ปี ค.ศ. 1988 ว่า³⁰

**“สหภาพโซเวียตได้มีการเปิด-ปรับ แนวทางการปฏิบัติสังคมนิยม
ให้เป็นสังคมนิยมที่สมบูรณ์และเข้มแข็งลาวเราจึงจำเป็นต้องปรับไปสู่
แนวทางการปฏิรูปสังคมนิยมที่เหมาะสมสอดคล้องกับลาวเองเราคงจะอยู่
อย่างนี้ไม่ได้อีกแล้ว”**

จากสุนทรพจน์สามารถกล่าวได้ว่า นายโกสอน พมวิหาน ได้ศึกษาหลักการเปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ ที่เสนอโดยนายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ เลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตอย่างรอบคอบ และได้ประยุกต์หลักการสำคัญนำมาสู่การวางกรอบทิศทางของนโยบายจินตนาการใหม่ ของลาวอย่างแท้จริง นโยบายจินตนาการใหม่ซึ่งประยุกต์คัดแปลงหลักการจากเปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในลาว ได้ถูกนำมาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจังใน ปี ค.ศ. 1988 นี้เอง กล่าวคือหลังการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ามติ 5 สมัยที่ 4 ก็คือมติของพรรค ในกระบวนการกำหนดนโยบายจินตนาการใหม่ของลาวนั่นเอง³¹

²⁹ Time, Feb. 1, 1988, pp.8-12.

³⁰ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4, หน้า 5-6.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 276-277.

ข. สาระสำคัญของจินตนาการใหม่

สำหรับสาระสำคัญของแนวคิด จินตนาการใหม่ ของลาวซึ่งมุ่งสู่การเปิด-ปรับ ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจให้ได้คุณภาพกัน ทั้งนี้เพื่อต้องการรักษาคุณภาพระหว่างเสรีภาพของปวงชนในทางเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองให้สามารถไปด้วยกันได้อย่างสอดคล้อง ดังนั้นสาระหลักของ จินตนาการใหม่ จึงมีแนวคิดการ “เปิด-ปรับ” หรือแนวทางการปฏิรูปทั้งในส่วน โครงสร้างทางการเมืองและ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ดังนี้.-

(1) แนวคิดการ “เปิด-ปรับ” ทางการเมืองของลาวภายใต้หลักการจินตนาการใหม่

- พัฒนารอบกฎหมายของประเทศเพื่อรองรับการปฏิรูปเศรษฐกิจโดยประกาศตัวเป็นประเทศที่ปกครองโดยหลักนิติธรรม (rule of law) ด้วยการเร่งรัดการออกกฎหมายรัฐธรรมนูญของลาว

- ปรับระบบการปกครองโดยคำสั่งของพรรคแบบสังคมนิยมเชิงอนุรักษ มาสู่การจัดตั้งระบอบประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ โดยศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองยังคงอยู่ที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวแต่พัฒนาสถาบันการเมืองอื่น ๆ เช่น สภาแห่งชาติ รัฐบาล ให้รองรับอำนาจทางการเมืองจากพรรคลงสู่ประชาชนอย่างเป็นระบบ กำหนดให้ที่มาของสมาชิกสภาแห่งชาติมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยที่พรรคจะเป็นผู้พิจารณาบุคคลลงสมัครก่อนที่จะให้ประชาชนเลือกตั้งซึ่งสภาแห่งชาติจะทำหน้าที่นิติบัญญัติ ส่วนคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลและระดับเจ้าแขวงที่มีอำนาจการปกครองในระดับแขวง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคขึ้นไป การบริหารงานของรัฐบาลจึงอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและการชี้แนะของพรรคอย่างเป็นระบบ แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ถือได้ว่าลาวได้มีการ “เปิด-ปรับ” ทางการเมืองโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น และเป็นพื้นฐานการพัฒนาทางการเมืองของลาวเข้าสู่ความทันสมัย (modernization) มากขึ้นในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับการเมืองลาวในอดีต

- เปิดประเทศโดยปรับนโยบายต่างประเทศไปสู่การพึ่งพิงทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศด้วยการลดความเป็นศัตรูเพิ่มพันธมิตรกับทุกประเทศโดยไม่เลือกกลุ่มลัทธิอุดมการณ์เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ³²

(2) แนวคิดการ “เปิด-ปรับ” ทางเศรษฐกิจของลาวตามหลักการ “จินตนาการใหม่”

- ผ่อนคลายการใช้ระบบการวางแผนในเชิงบริหารจัดการจากส่วนกลางลงไปสู่การให้วิสาหกิจมีส่วนในการกำหนดแผนและการบริหารจัดการในระดับล่าง

- กระจายอำนาจในการบริหารจัดการจากส่วนกลางลงไปยังวิสาหกิจโดยให้วิสาหกิจมีอิสระในการตัดสินใจมากขึ้น

- ใช้ผลกำไรเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพของวิสาหกิจ

- เพิ่มสิ่งจูงใจทางวัตถุแก่แรงงานตามปริมาณและคุณภาพของงาน

- การตลาดปล่อยให้เป็นไปตามกลไกราคา คือหลักการอุปทาน

(demand) และ อุปสงค์ (supply) ทั้งสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมยกเว้นสินค้าบางชนิดที่พรรครัฐควบคุม

- เพิ่มเครื่องมือทางการเงินให้มีการจัดตั้งธนาคารรองรับการใช้เครื่องมือทางการเงิน เช่น การปล่อยสินเชื่อ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าเสื่อมราคาเป็นต้น ใช้ระบบเลี้ยงตัวเองในการลงทุน และชำระหนี้แทนการใช้เงินจากงบประมาณแบบส่งรายได้เข้ารัฐ

- ให้ผู้ประกอบการมีอิสระในการประกอบการและมีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นทุนและผลกำไรของการประกอบการนั้น โดย พรรครัฐออกกฎหมายคุ้มครองซึ่งเป็นการสนับสนุนและยอมรับให้เกิดมีกิจการของเอกชน (private enterprise) มากขึ้นในลาว

- เปิดทำการค้าการลงทุนกับต่างประเทศอย่างกว้างขวาง³³

2) กระบวนการกำหนดนโยบายจินตนาการใหม่

นโยบายจินตนาการใหม่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจของ นายไกสอน พมวิหาน ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการรายละเอียดยของแนวคิด

³² เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4, หน้า 279-307.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 283-320.

เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ขึ้นตั้งแต่การประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 4 ปี ค.ศ.1987 อย่างเป็นระบบ แล้วได้นำรายละเอียดของแนวทางการปรับ-เปิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่เหมาะสมกับประเทศและสังคมลาว แล้วนำแนวทางดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ในปี ค.ศ.1988 เพื่อศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังสำหรับปัจจัย ที่ทำให้ลาวตัดสินใจกำหนดนโยบายตามแนวคิด จินตนาการใหม่ ประกอบด้วยปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในดังนี้ .-

ก. ปัจจัยภายนอก (External Setting)

สำหรับปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายตามแนวคิดจินตนาการใหม่ของลาวก็คือ อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของสหภาพโซเวียตโดยการที่มีการประกาศนโยบายตามแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ในปี ค.ศ.1985 โดย นายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ ในขณะที่ขึ้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตเมื่อ 12 มีนาคม 1985 นอกจากนั้นพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามยังได้ขานรับนโยบายตามแนวคิดเปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ในการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ครั้งที่ 6 ในปี ค.ศ. 1986 ตามที่กล่าวแล้ว ปรัชญาการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ดังกล่าว คือ การประกาศแนวทางปฏิรูปสังคมนิยมตามแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ของสหภาพโซเวียตและปฏิกิริยาการตอบรับแนวคิดการปฏิรูปของเวียดนาม คือปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลและสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้ผู้นำประเทศลาวซึ่งได้แก่ประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาวคือ นายไกสอน พมวิหาน ในขณะนั้น และเป็นผู้ที่ทรงอำนาจอิทธิพลต่อการตัดสินใจของลาวมากที่สุดได้ตอบรับแนวคิดการปฏิรูปตามแนวทางของสหภาพโซเวียตและเวียดนาม โดยลาวเรียกนโยบายนี้ว่า จินตนาการใหม่ และลาวได้ประกาศใช้นโยบายนี้อย่างจริงจังในการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (มติ 5 สมัย 4) ใน ปี ค.ศ. 1988 ตามที่กล่าวแล้วโดยมีการปรับปรุงดัดแปลงแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ให้เป็นจินตนาการใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในของลาวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และสาเหตุสำคัญที่ นายไกสอน พมวิหาน รับแนวคิดนี้จากสหภาพโซเวียตและเวียดนาม โดยไม่มีส่วนรับแนวคิด 4 ทันสมัยของจีน (four modernizations) ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 และมีกรอบทิศทางในการปฏิรูปคล้ายคลึงกัน ซึ่งเมื่อศึกษาพิจารณาถึงสาระสำคัญแล้วนโยบายดังกล่าวก็คือ แนวทางปฏิรูปสังคมนิยมของจีนในลักษณะที่มีทิศทางเดียวกับ เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ของสหภาพโซเวียตนั่นเอง³⁴ แต่ทั้งเวียดนามและลาว มิได้รับแนวคิด 4 ทันสมัยดังกล่าวจากจีนเข้ามาสู่นโยบายของทั้ง 2 ประเทศนี้เลย

³⁴ ประทุมพร วิหระเสถียร, เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ : กอร์บาชอฟปฏิรูป, หน้า 32-34.

ทั้งๆ ที่แนวทางปฏิรูป 4 ทศวรรษของจีนเกิดขึ้นก่อนนโยบาย เปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ ของสหภาพโซเวียตเสียอีก ทั้งนี้เนื่องจากจีนได้แยกตัวออกจากกลุ่มโซเวียต ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 ซึ่งถือเป็นความริ่ราวนแห่งเอกภาพของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา³⁵ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ทั้งเวียดนามและลาวเป็นประเทศสังคมนิยมภายในกลุ่มของสหภาพโซเวียตเช่นเดียวกันกับกลุ่มยุโรปตะวันออก แต่จีนนั้นได้แยกตัวออกไปเป็นประเทศสังคมนิยมนอกกลุ่มอย่างชัดเจน และมีแนวนโยบายที่ค่อนข้างเป็นปรปักษ์กับ สหภาพโซเวียตและเผชิญหน้ากับเวียดนามโดยตรง ดังนั้นแนวทางการปฏิรูป 4 ทศวรรษของจีนจึงได้รับการปฏิเสธและไม่มีอิทธิพลทางแนวคิดกับผู้นำของ เวียดนามและลาวโดยปริยาย ถึงอย่างไรก็ตาม จีนกับสหภาพโซเวียตก็ได้เริ่มปรับความสัมพันธ์กันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1984 และความสัมพันธ์จีนกับโซเวียตอยู่ในสภาพที่เกือบเป็นปกติในปี ค.ศ. 1988 ทั้งนี้ก็น่าจะเกิดจากผลของนโยบาย “เปิด-ปรับ” ของ นายกอร์บาชอฟ นั่นเอง เนื่องจากการที่ นายกอร์บาชอฟ รับผิดชอบใจของจีน 3 ประการ ซึ่งจีนถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับความสัมพันธ์จีน-โซเวียต ดังนี้ .-

- โซเวียตต้องถอนทหารออกจากชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนซึ่งโซเวียตวางกำลังไว้อย่างหนาแน่นหลังจากที่มีการปะทะกับกำลังทหารจีนในบริเวณนั้นเมื่อปี ค.ศ. 1969

- โซเวียตต้องถอนกำลังออกจากอัฟกานิสถาน

- โซเวียตต้องยุติการสนับสนุนเวียดนามในเรื่องการแทรกแซงกิจการภายในและมีกองกำลังตั้งอยู่ในกัมพูชา³⁶

โดยสรุปแล้วปัจจัยภายนอกที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อแนวคิดของผู้นำลาว คือแนวคิดการใช้นโยบาย เปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ ของนายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ ผู้นำโซเวียตในปี ค.ศ. 1985 และถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสิ้นสุดยุคสงครามเย็นของโลกเช่นกัน

ข. ปัจจัยภายใน (Internal Setting)

ปัจจัยภายในที่นับได้ว่ามีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบายจินตนาการใหม่ของผู้นำลาวก็คือ ปัจจัยความล้าหลังของกระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความหืดหัวทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ในห้วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึง ปี ค.ศ. 1988 การพัฒนาทาง

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.

เศรษฐกิจลาว ตามแนวทางการปฏิวัติสังคมนิยมอย่างเข้มงวดได้ทำให้ลาวกลายเป็นประเทศที่มีความยากจน 1 ใน 10 ของโลก ดังนั้น ลาวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจทั้งภายในและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อช่วยในการฟื้นฟูและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเร็ว ลาวไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากจำเป็นต้องปรับนโยบายมาใช้แนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจด้วยการ “เปิด-ปรับ” ตามแนวทางของ เปเรตรอยกา-กลาสนอสท์ ของสหภาพโซเวียต ซึ่งถือเป็นผู้นำกลุ่มสังคมนิยมของลาวด้วย ภาวะจำยอมอย่างไม่มีทางเลือกนี้ นายไกสอน พมวิหาน ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ได้กล่าวสุนทรพจน์ในการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 เมื่อ มกราคม ปี ค.ศ. 1988 ว่า³⁷

“การประชุมครบคณะของพวกเราในครั้งนี้ ได้รับผลสำเร็จอย่างงดงาม อันเป็นการพิสูจน์ให้เห็นการขยายตัวทางด้านแนวคิดจินตนาการใหม่ ความเป็นเอกภาพทางด้านการตัดสินใจการเปลี่ยนแปลงใหม่ของพรรคเราโครงสร้างเศรษฐกิจของเรามีความล้ำหลัง ในขณะที่บรรดาใจกลางเศรษฐกิจของโลกที่ทุกประเทศต้องเผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้า ด้วยการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน”

ดังนั้น พอสรุปได้ว่าปัจจัยภายในที่สำคัญที่ลาวจำเป็นต้องปรับนโยบายปฏิรูปตามแนวทางของโซเวียต เวียดนาม ก็เนื่องจากความล้ำหลังทางด้านเศรษฐกิจของประเทศการที่ประเทศกลายเป็นประเทศที่มีความยากจนติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก จึงเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญต่อการตัดสินใจปรับนโยบายของตนมาสู่การใช้นโยบายจินตนาการใหม่ของผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

ค. ผู้ตัดสินใจ (Decision-Maker)

ในกรณีของผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวผู้ที่มีอำนาจและทรงอิทธิพลมากที่สุดคนในลาวต่อกระบวนการตัดสินใจในขณะนั้นคือ นายไกสอน พมวิหาน ซึ่งดำรงตำแหน่งสำคัญในฐานะผู้นำทางการเมืองของลาวในตำแหน่งประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

³⁷ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4, หน้า 22.

ดังนั้น อำนาจการตัดสินใจสูงสุด (top decision-maker) จึงอยู่ที่ นายโกสอน พมวิหาน นั่นเอง เมื่อพิจารณาถึงประวัติความเป็นมาและพฤติกรรมโดยรวม นายโกสอน พมวิหาน แล้วพบว่า เป็นลูกครึ่งลาวและเวียดนาม โดยมีบิดาเป็นชาวลาว มารดาเป็นชาวเวียดนามมีถิ่นกำเนิดที่แขวงสวันเขต พื้นที่ลาวตอนใต้ และเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาตรีทางด้านกฎหมายและการเมืองจากประเทศเวียดนาม พฤติกรรมทางการเมืองของ นายโกสอน พมวิหาน เป็นบุคคลสำคัญของขบวนการประเทศลาวและเป็นผู้นำในการต่อสู้ เพื่อปลดปล่อยลาวจากการเป็นอาณานิคมจากฝรั่งเศสและการต่อสู้เพื่อการแย่งยึดอำนาจรัฐ เปลี่ยนแปลงการปกครองในลาวจากรัฐบาลลาวฝ่ายขวา บนวิถีทางของกระบวนการต่อสู้ของขบวนการประเทศลาวทำให้ นายโกสอน พมวิหาน กลายเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับโฮจิมินห์ ผู้นำคนสำคัญของขบวนการเวียดนามห์ ในการร่วมกันต่อสู้ปลดปล่อยเวียดนามจากฝรั่งเศสและร่วมมือทำสงครามปลดปล่อยเวียดนามใต้จากสหรัฐอเมริกา ความใกล้ชิดในกระบวนการต่อสู้กู้ชาติ ของทั้ง นายโกสอน พมวิหาน และ โฮจิมินห์ นี้เอง ทำให้ นายโกสอน พมวิหาน รับแนวคิดต่างๆ จากโฮจิมินห์ โดยเฉพาะอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ตามแนวทางมาร์ก-เลนิน และความใกล้ชิดดังกล่าวทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกลายเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดที่สุดของลาวโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ดังนั้นความโน้มเอียงของกระบวนการตัดสินใจของ นายโกสอน พมวิหาน จึงโน้มเอียงเข้าหาแนวคิดและทิศทางการตัดสินใจของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นปัจจัยหลัก เมื่อเวียดนามรับแนวคิดการปฏิรูปตามกรอบของ เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ในปี ค.ศ. 1986 การตัดสินใจดังกล่าวของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม จึงส่งผลและมีอิทธิพลเชื่อมโยงสู่แนวคิดการตัดสินใจของผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวโดยตรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พัฒนาการทางการเมืองภายในของลาว ตั้งแต่อดีตถึงปี ค.ศ.2001

ในการศึกษาถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ลาว-ไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงภูมิหลังของการพัฒนาการทางการเมืองภายในของลาว โดยเฉพาะในช่วงสุดท้ายก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน ปี ค.ศ.1975 โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว หรือพรรคคอมมิวนิสต์ลาวที่กุมอำนาจรัฐทางการเมืองในปัจจุบัน ทั้งนี้ก็เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยเข้าไปมีบทบาทต่อกระบวนการทางการเมืองภายในของลาวเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพและมีความเข้าใจในมุมมองของผู้นำลาวต่อบทบาทของไทย ที่มีมาอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคอินโดจีน โดยเฉพาะในลาว จึงจำเป็นต้องศึกษาจากมุมมองของลาวทั้งนี้เพราะบทบาทดังกล่าว หากมองในมุมมองของไทยแล้วจะมีความแตกต่างกับมุมมองของผู้นำลาวยุคใหม่เป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการความสัมพันธ์ ลาว - ไทย ในลักษณะต่าง ๆ ที่เห็นได้ในกว่า 2 ทศวรรษ เพราะอิทธิพลของการเมืองภายใน โดยเฉพาะในยุคที่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว นั้น ปัจจัยมุมมองด้านภัยคุกคามของผู้นำพรรค จะส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดรูปแบบของนโยบายการต่างประเทศลาว โดยเฉพาะรูปแบบของการดำเนินการความสัมพันธ์กับไทย ซึ่งในแต่ละหัวงจะมีลักษณะ ที่แตกต่างกันตามหลักวิธีการคิด และการมองผลประโยชน์ของชาติ ของผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นสำคัญ ภูมิหลังที่ศึกษานั้นจะศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับประเด็นการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เท่านั้น

3.1 การเมืองภายในของลาวก่อนปี ค.ศ.1975

1) การเมืองของอาณาจักรลาวก่อนการยึดครองของฝรั่งเศส

ประเทศลาวตั้งอยู่ในแผ่นดิน ที่เรียกกันว่า “แหลมอินโดจีน” เพราะแผ่นดินตอนนี้ตั้งอยู่ระหว่างประเทศอินเดียกับประเทศจีน¹ เป็นแหลมใหญ่ยื่นออกสู่ทะเลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ ได้แก่ ทะเลจีนใต้ ด้านใต้ ได้แก่ ทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ด้านตะวันตก ได้แก่ อ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน อาณาเขตที่นับเป็นแหลมอินโดจีนนั้น มีอาณาเขตดังนี้คือ ทางทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทิศตะวันตกติดกับแคว้นอัสสัมของอินเดีย ดินแดนที่เรียกแหลมอินโดจีน

¹ มหาสิลา วีระวง, ประวัติศาสตร์ลาว แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2539), หน้า 3.

นี้ ในสมัยโบราณชาวอินเดียเรียกว่า “สุวรรณภูมิประเทศ” อันหมายถึงแผ่นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์นั่นเอง ประเทศต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในแหลมอินโดจีน มีด้วยกัน 6 ประเทศ ได้แก่ พม่า, ไทย, มาเลเซีย, กัมพูชา, ลาว และเวียดนาม

สำหรับประเทศลาว มีที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของแหลมอินโดจีน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศต่าง ๆ โดยรอบดังนี้ ทิศเหนือติดกับประเทศจีนและพม่า ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา และทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ด้วยปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ดังกล่าวของที่ตั้งประเทศลาว ทำให้ลาวกลายเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล (land lock) และตั้งอยู่ระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ใหญ่กว่าถึง 4 ประเทศคือ จีน ไทย เวียดนาม และพม่า อันเป็นปัจจัยหลักสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองและกระบวนการกำหนดนโยบายดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านของลาวตลอดมาจวบจนปัจจุบัน

ดินแดนลาวในอดีตได้มีอาณาจักรต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งแต่ละอาณาจักร ก็จะมีเจ้าผู้ครองนครเป็นผู้ปกครองที่ไม่ขึ้นต่อกันจนกระทั่งในศตวรรษที่ 14 คือ เมื่อปี ค.ศ.1356 เจ้าฟ้ารุ่งแห่งนครเชียงทอง อาณาจักรล้านช้างได้รวบรวมเอาอาณาจักรต่าง ๆ ของลาวเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภายใต้อาณาจักรล้านช้าง โดยมีเมืองเชียงทอง (หลวงพระบาง) เป็นราชธานี² ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อเกิดประเทศลาวนับจากนั้นมา

ต่อมาในปี ค.ศ.1698 ประเทศลาวที่กว้างใหญ่ไพศาล และเป็นปึกแผ่นมาถึง 342 ปี ภายใต้การนำของอาณาจักรล้านช้างก็ได้ถูกแบ่งแยกออกเป็น 3 อาณาจักรดังนี้ คือ³

1. อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง (ลาวตอนเหนือ)
2. อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ (ลาวตอนกลาง) และ
3. อาณาจักรนครจำปาสัก (ลาวตอนใต้)

สาเหตุสำคัญที่เป็นต้นเหตุให้ลาวต้องแบ่งแยกกันออกเป็น 3 อาณาจักร คือ ในปี ค.ศ.1550 สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองอาณาจักรล้านช้าง ในสมัยของ

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 39 – 50.

³ สุมเมศ โพธิสถาน, ประวัติศาสตร์ลาวโบราณ – ปัจจุบัน (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 2000), หน้า 194–296.

พระองค์เป็นรัชสมัยที่อาณาจักรล้านช้างมีความเข้มแข็งและเจริญรุ่งเรืองที่สุดสมัยหนึ่งและมีสัมพันธไมตรีที่ดีกับกรุงศรีอยุธยา ซึ่งตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ จนได้ร่วมกันสร้างพระธาตุศรีสองรัก ขึ้นที่เมืองด่านซ้าย ในปี ค.ศ.1560 อันถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความรักใคร่กลมเกลียวกันระหว่าง 2 อาณาจักรและให้เป็นหลักเขตแดนแห่งประเทศทั้ง 2 ในขณะนั้น ยังปรากฏพระธาตุศรีสองรักให้เห็นอยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อาณาจักรล้านช้างในสมัยพระไชยเชษฐาธิราช เป็นพันธมิตรอย่างแนบแน่นกับกรุงศรีอยุธยา และเป็นศัตรูกับพม่าตลอดมา ในยุคสมัยนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาณาจักรล้านช้างมีสัมพันธไมตรีที่ดีกับกรุงศรีอยุธยา ก็เนื่องมาจากการมีศัตรูร่วมกันคือ พม่า ซึ่งมีความเข้มแข็งทางทหารมากที่สุดในภูมิภาคในห้วงเวลานั้น ดังนั้นอาณาจักรล้านช้างและกรุงศรีอยุธยาจึงจำเป็นต้องแสวงหาพันธมิตรเพื่อผนึกกำลังร่วมกันในการต่อสู้กับพม่า อีกทั้งสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ได้ทรงยกพระนางเทพกษัตรี ราชธิดา อันเกิดจากพระศรีสุริโยทัย ให้อภิเษกสมรสกับ พระไชยเชษฐาธิราช ตามคำขอของพระไชยเชษฐาธิราช เพื่อเป็นหลักประกันแห่งความสัมพันธ์อันแนบแน่นของทั้ง 2 อาณาจักร จึงทำให้ 2 อาณาจักร มีความผูกพันกันก่อนข้างจะแนบแน่นและลึกซึ้ง ต่อมาในปี ค.ศ.1560 สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช ทรงพิจารณาเห็นว่านครเชียงทอง (หลวงพระบาง) เป็นที่คับแคบ ไม่กว้างขวางยากต่อการขยายเมืองให้มีความเจริญเติบโต กว่าที่เป็นอยู่และอีกประการหนึ่งก็อยู่ในเส้นทางเดินทัพของพม่า จึงได้ย้ายราชธานีของอาณาจักรล้านช้าง จากนครเชียงทอง (หลวงพระบาง) มายังนครเวียงจันทน์ และขนานนามว่า “พระนครจันทบุรีศรี ศัคนาคนหุตอตุตรราชธานี” ส่วนนครเชียงทองนั้นให้เรียกว่า “นครหลวงพระบาง”⁴ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้ลาวแยกออกเป็น 2 นคร ถึงแม้ว่าในระยะแรกจะยังคงความเป็นปึกแผ่นภายใต้อาณาจักรล้านช้างไว้ได้ก็ตาม แต่ได้ส่งผลให้เกิดความแตกแยกขึ้นในเวลาต่อมา ส่วนเมืองเชียงทอง หรือเมืองหลวงพระบาง กำหนดให้เป็นหัวเมืองชั้นนอกแต่งตั้งให้มีผู้ปกครองเมืองขึ้นตรงต่อนครเวียงจันทน์ ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของนครเวียงจันทน์ที่เป็นนครใหญ่ มีที่ทำมาหากินกว้างขวาง อุดมด้วยข้าวปลา อาหาร ประกอบกับ พระไชยเชษฐาธิราช ทรงมุ่งมั่น ที่จะสร้างนครเวียงจันทน์ ให้มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในทุกด้านและทรงวางรากฐานการปกครองอาณาจักรล้านช้างไว้ที่นครเวียงจันทน์ จึงทำให้นครเวียงจันทน์ กลายเป็นศูนย์กลางความเจริญและศูนย์กลางอำนาจการปกครองของอาณาจักรล้านช้างแทนเมืองเชียงทอง หรือเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่บัดนั้นมาจวบจนปัจจุบัน

อาณาจักรล้านช้างอันมี นครเวียงจันทน์ เป็นศูนย์กลางอำนาจการปกครองได้มีความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปี ค.ศ.1690 ก็เริ่มเสื่อมถอยอันเนื่องมาจากความอ่อนแอของกษัตริย์

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 298.

ผู้ปกครองอาณาจักรล้านช้าง จนเป็นเหตุให้เมืองต่าง ๆ เริ่มแข็งข้อไม่ยอมขึ้นต่อเวียงจันทน์ มีการแย่งชิงอำนาจภายในและระหว่างเจ้าผู้ครองนครเมืองต่าง ๆ และเกิดมีกบฏขึ้นหลายครั้ง โดยเฉพาะในสมัยของ พระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช เป็นกษัตริย์ครองนครเวียงจันทน์ ในปลายยุคของพระองค์ นครเวียงจันทน์เกิดความวุ่นวายอันเนื่องมาจากการแย่งชิงอำนาจของเชื้อพระวงศ์เอง อำนาจกษัตริย์เกิดความอ่อนแอ จนเป็นเหตุให้พระไชยเชษฐาธิราชที่ 2 ซึ่งมีฐานะเป็นโอรสท้าวชมพู่ พระนามเดิมชื่อพระไชยองค์เว้ เติบโตอยู่เมืองเว้ห์ ประเทศเวียดนาม และช่องสูมกำลังอยู่ที่เมืองเว้ห์ ประเทศเวียดนาม ได้ยกกำลังเข้ามายึดครองนครเวียงจันทน์ และปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ แห่งนครเวียงจันทน์แทน เจ้านันทราช ที่ช่วงชิงมาจากเจ้าองค์หล่อ ซึ่งเป็นหลานของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ต่อมาเจ้ากิงกิสราช ซึ่งเป็นหลานของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ซึ่งได้พาไพร่พลหลบหนีและไปช่องสูมกำลังจนมีความเข้มแข็งจึงได้รวบรวมไพร่พลยกมาตีเอาหลวงพระบางคืน ในปี ค.ศ.1705 และประกาศให้ หลวงพระบาง เป็นอิสระไม่ขึ้นกับนครเวียงจันทน์อีกต่อไป และประกาศจัดตั้งเป็นอาณาจักรหลวงพระบาง โดยมีเจ้ากิงกิสราช ปราบดาภิเษก ขึ้นเป็นกษัตริย์พระองค์แรกของอาณาจักรหลวงพระบาง เมื่อหลวงพระบาง มีความเข้มแข็งเพียงพอเจ้ากิงกิสราชจึงได้ยกกองทัพลงมาตีนครเวียงจันทน์ ในปีเดียวกัน สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชที่ 2 ทรงเห็นว่าจะไม่สามารถต้านทานทัพของหลวงพระบางไว้ได้ จึงส่งพระราชสาส์นไปถวาย พระเพทราชาแห่งกรุงศรีอยุธยาขอให้ยกทัพมาช่วยถึง ปี ค.ศ.1706 สมเด็จพระเพทราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ทรงยกกองทัพไทยมาถึงและได้เกลี้ยกล่อมให้พระเจ้าแผ่นดินแห่งนครหลวงพระบาง และนครเวียงจันทน์คืนดี เป็นไมตรีต่อกัน แล้วให้กษัตริย์ทั้งสองได้ตกลงแบ่งปันเขตแดนกัน คือ ทางฝั่งขวา แม่น้ำโขงตั้งแต่ปากน้ำเหืองขึ้นไปให้เป็นเขตแดนของนครหลวงพระบาง ใต้น้ำเหืองลงมาให้เป็นเขตแดนของนครเวียงจันทน์ นับตั้งแต่นั้นมาประเทศลาวจึงแบ่งแยกออกเป็น 2 อาณาจักร คือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง และอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ ในปีนี้เอง ต่อจากนั้นอีก 6 ปี คือใน ปี ค.ศ.1713 ทางจำปาสัก ได้สถาปนาขึ้นเป็นนครจำปาสัก มีพระมหากษัตริย์ปกครองมีอาณาเขตอยู่ในทางตอนใต้ของนครเวียงจันทน์ และไม่ขึ้นตรงกับ นครเวียงจันทน์อีกต่อไป แยกตัวเป็นประเทศเอกราชหนึ่งต่างหาก เป็นอันว่าลาวได้แบ่งแยกออกเป็น 3 อาณาจักร ด้วยสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1. จากการที่สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชได้ทรงย้ายเมืองหลวง ของอาณาจักรล้านช้างจากเมืองเชียงทอง (หลวงพระบาง) มายังนครเวียงจันทน์ เป็นเหตุให้อาณาจักรล้านช้าง เริ่มต้นของการมีศูนย์กลางอำนาจเกิดขึ้น 2 แห่งทันที ถึงแม้ในช่วงแรกที่อำนาจกษัตริย์ยังคงมีความเข้มแข็งก็จะสามารถควบคุมศูนย์กลางอำนาจทั้ง 2 แห่งนี้ไว้ได้ แต่เมื่ออำนาจเสื่อมถอยความแตกแยกย่อมเกิดขึ้นในทันที

2. ปัญหาหลักสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความแตกแยกภายใน การช่วงชิงอำนาจภายในเชื้อพระวงศ์ การขาดความรักความสามัคคีนำไปสู่การสឹกร่อนของอำนาจจนไปสู่ความเสื่อมถอยในที่สุด

เมื่อลาวแตกออกเป็น 3 อาณาจักร ตั้งแต่ปี ค.ศ.1713 แล้วนั้น ทั้ง 3 อาณาจักรต่างก็ไม่ยอมอ่อนข้อต่อกัน จึงตีชิงเด่นกันอยู่ตลอดเวลา มีการรบพุ่งกันเองหลายต่อหลายครั้ง โดยเฉพาะอาณาจักรหลวงพระบาง กับอาณาจักรนครเวียงจันทน์ จนเกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคีกันไม่ปรองดองกัน จนในที่สุดอาณาจักรลาวทั้ง 3 อาณาจักรได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของไทย พร้อมกันตั้งแต่ปี ค.ศ.1779 ด้วยเหตุผล ดังนี้.-

ในปี ค.ศ.1778 พระเจ้าสิริบุญสารแห่งนครเวียงจันทน์ ไม่ยอมร่วมมือกับกรุงธนบุรี ไปปราบพม่า อย่างเช่นเคย ทั้งเจ้าสุริยวงศ์ แห่งนครหลวงพระบาง ก็มีพระราชสาส์นถึงสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ว่า พระเจ้าสิริบุญสารแห่งนครเวียงจันทน์ เอาใจออกห่างไทยไปเข้ากับพม่าทำให้สมเด็จพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรี ทรงกริ้วเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มอบหมายให้ เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพใหญ่ยกพลมาทางบก และทางน้ำประมาณ 30,000 คนเศษ โดยให้พระยาสุรสีห์ คุมทัพเรือขึ้นมาทางเขมร ส่วนเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ยกทัพมาทางบกผ่านนครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ มาสมทบกับทัพเรือของพระยาสุรสีห์ ที่นครจำปาสัก กองทัพไทยจึงเข้ายึดนครจำปาสัก ไปได้โดยง่าย ส่วนทางนครเวียงจันทน์ เมื่อพระเจ้าสิริบุญสาร ได้ทราบว่า กองทัพไทยได้ยึดนครจำปาสักได้แล้ว และกำลังยกทัพมาเพื่อเข้าดินนครเวียงจันทน์ พระเจ้าสิริบุญสาร จึงเร่งจัดการป้องกันพระนคร และแต่งกองทัพของนครเวียงจันทน์ไปตั้งรับกองทัพไทยอยู่ที่เมืองพันฟ้า เมืองพะโค เมืองเวียงคุก เมืองหนองคาย (ซึ่งปัจจุบันเป็นตำบลในจังหวัดหนองคาย) กองทัพไทยเข้าตีเมืองนครพนมแตก และตีเมืองหนองคายได้ในเวลาต่อมา เมื่อสามารถยึดเมืองหนองคายได้แล้วก็ยกกองทัพเข้าล้อมเมือง พะโคกับเมืองเวียงคุกไว้ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ทรงเห็นว่า การโหมกำลังเข้าตีเมืองพะโค กับเมืองเวียงคุก ซึ่งมีการต้านทานจากกองทัพนครเวียงจันทน์ และประชาชนชาวเมืองทั้ง 2 อย่าง แข็งขัน อาจจะทำให้กำลังกองทัพไทยเกิดความเมื่อยล้าได้ ซึ่งต้องเตรียมทัพที่มีความสดชื่นและฮึกเหิมเพื่อเข้าดินนครเวียงจันทน์จะดีกว่า จึงทำอุบายในลักษณะการตัดไม้ข่มนาม ด้วยการจับประชาชนชาวหนองคาย มาตัดคอเอาแต่หัวไว้ใส่เรือจนเต็ม แล้วให้ผู้หญิงเมืองหนองคายพายเรือขึ้นมาร้องขายอยู่แถวท่าเมืองพะโค และเวียงคุก ชาวเมืองเมื่อเห็นดังนั้นก็มีความหวาดกลัวเป็นอันมาก กองทัพไทยจึงเข้าตีเอาเมืองพะโค และเวียงคุกได้อย่างง่ายดาย แล้วจึงยกทัพมาตั้งล้อมเมืองพันฟ้าไว้

⁵ มหาสิลา วีระวง, ประวัติศาสตร์ลาว แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์, หน้า 149.

ในขณะที่เดียวกันทางด้านพระเจ้าสุริยวงศ์แห่งนครหลวงพระบางเมื่อได้ทราบว่างทัพไทยขึ้นมาตีเวียงจันทน์ก็ดีใจ เพราะมีความเคียดแค้นพระเจ้าสิริบุญสารแห่งนครเวียงจันทน์ อยู่แล้วที่ร่วมกับพม่ามาตีหลวงพระบางครั้งก่อน จึงยกทัพของนครหลวงพระบางมาร่วมกับกองทัพไทยเข้าตีนครเวียงจันทน์ ทางด้านเหนือ พระเจ้าสิริบุญสารเห็นว่าข้าศึกขนาบทั้งด้านหน้าและด้านหลังเหลือกำลังที่จะต่อสู้จึงทิ้งเมืองพันพร้าว ข้ามมาร่วมรักษานครเวียงจันทน์ไว้ กองทัพไทยจึงข้ามแม่น้ำโขง มาตั้งค่ายล้อมนครเวียงจันทน์ นานประมาณ 4 เดือนเศษ จึงเข้ายึดนครเวียงจันทน์ได้ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจึงให้กวาดต้อนข้าราชการผู้ใหญ่และครอบครัวชาวเวียงจันทน์ กับทั้งพระราชบุตรพระราชธิดา พระบามวงศานวงศ์ พ่อค้า เศรษฐี คหบดี ลงไปยังกรุงเทพมหานคร เมื่อไปถึงเมืองสระบุรี แม่ทัพไทยจึงให้ครอบครัวลาวหลายหมื่นตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นั่น เอลงไปกรุงเทพมหานคร เฉพาะพวกที่เป็นเชื้อกษัตริย์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น นอกจากนั้นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกแม่ทัพไทยยังได้อัญเชิญ พระแก้วมรกต จากนครเวียงจันทน์ มาประดิษฐานไว้ที่ประเทศไทยด้วย ไทยได้จัดการปกครองลาวในลักษณะประเทศราช โดยให้กษัตริย์ลาวปกครองอาณาจักรทั้ง 3 เอง จนถึงปี ค.ศ.1893 รวมเวลาดั้งเดิม 114 ปี⁶ หลังจากนั้นไทยจำเป็นต้องยอมยกลาวให้เป็นประเทศในอารักขาของฝรั่งเศส พร้อมกับ กัมพูชา อันถือเป็นการสิ้นสุดความสัมพันธ์ในเชิงประเทศราชของไทยกับลาว เมื่อฝรั่งเศสได้ดินแดนของอาณาจักรหลวงพระบาง อาณาจักรนครเวียงจันทน์ และจำปาสัก ได้แล้ว ต่อมาในปี ค.ศ.1899 ฝรั่งเศสได้รวมเขตการปกครองอาณาจักรหลวงพระบาง จำปาสัก เชียงขวาง และเวียงจันทน์ เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้ง โดยเรียกรวมว่า “ลาว”⁷ และดินแดนแห่งนี้ตกอยู่ภายใต้การเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ตั้งแต่นั้นมา

จากการที่ลาวหรืออาณาจักรล้านช้าง ทั้ง 3 ตกเป็นเมืองขึ้นของไทยนานถึง 114 ปี แล้ว ไทยจำเป็นต้องยอมยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส เพื่อแลกกับความเป็นเอกราชของไทยไว้จนทำให้ดินแดนลาวหรือประเทศลาวต้องตกเป็นเมืองขึ้นฝรั่งเศส ในกรณีนี้ มหาสิลา วีระวงษ์ ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ลาวได้กล่าวว่า⁸

⁶ สุเมต โภทิสาน, ประวัติศาสตร์ลาวโบราณ – ปัจจุบัน, หน้า 305–508.

⁷ Hugh Toye, Laos : Buffer State or Battleground (London : Oxford University Press, 1968), p.43.

⁸ มหาสิลา วีระวงษ์, เจ้าฟ้าราชบุรุษเหล็กแห่งราชอาณาจักรลาว แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2539) หน้า 19–27.

“การเสียดินแดนของลาวให้ฝรั่งเศสในครั้งนี้ ไม่ใช่ลาวเองเป็นผู้ทำให้เสียดินแดนแต่เป็นเพราะรัฐบาลสยามยอมยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง อันเป็นดินแดนประเทศลาวให้แก่ฝรั่งเศส เพื่อเป็นการแลกกับดินแดนส่วนใหญ่ของประเทศสยามไว้ ไม่เช่นนั้นราชอาณาจักรสยามก็อาจถูกฝรั่งเศสเข้าควบคุมเอาเป็นเมืองขึ้นเช่นเดียวกัน”

ซึ่งในมุมมองของนักประวัติศาสตร์ลาวมองว่า นโยบายดังกล่าวของไทยมุ่งเอาตัวรอด แต่ผลเสียที่เกิดขึ้นแก่แผ่นดินลาวอย่างมากมาย เพราะแผ่นดินลาวต้องถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ พวกลาวที่อยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขง ซึ่งหมายถึงดินแดนภาคอีสานของไทย ปัจจุบันถูกเรียกว่าเป็นชาติไทย และรวมเข้าเป็นไทยทั้งหมด ดินแดนส่วนที่อยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงถูกเรียกว่าเป็นลาว และถูกฝรั่งเศสปกครอง ซึ่งมุมมองต่อประเด็นดังกล่าวของลาวส่งผลสู่แนวคิดมุมมองของคนลาวรุ่นหลัง ซึ่งมองไทยในทางไม่สู้จะดีนัก และส่งผลโดยตรงต่อวิธีการคิดของผู้นำลาวในการดำเนินความสัมพันธ์กับไทยในยุคปัจจุบัน

นอกจากนั้นในระหว่างที่ลาวทั้ง 3 อาณาจักรตกอยู่ภายใต้การปกครองของไทยนั้น ประเด็นที่ต้องยกมากล่าวถึงเป็นอย่างยิ่งก็คือความพยายามของกษัตริย์ลาวในการกอบกู้เอกราชจากไทย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวประวัติศาสตร์ลาวได้บันทึกไว้ และยกย่องวีระกรรมของกษัตริย์ลาวพระองค์นี้จวบจนปัจจุบันนี้ก็คือในปี ค.ศ.1827 เจ้าอนุวงศ์ กษัตริย์ผู้ปกครองนครเวียงจันทน์ ได้ตั้งตัวเป็นอิสระจากไทย โดยฉวยโอกาสที่อังกฤษกำลังขยายอิทธิพลเข้ามาในประเทศไทย และคิดว่าพระเจ้าแผ่นดินไทยอ่อนแอ เจ้าอนุวงศ์ และเจ้าราชวงศ์ ราชบุตร ได้ยกกองทัพลาวมากวาดต้อนครอบครัวคนลาวที่ไทย ได้กวาดต้อนมาไว้ที่เมืองโคราชและสระบุรี ในสมัยเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก โดยให้เจ้าราชวงศ์ยกกองทัพมากวาดต้อนคนลาวที่สระบุรี ส่วนพระองค์ก็ลงไปกวาดต้อนครอบครัวคนลาวที่เมืองโคราช ครั้นเมื่อสมเด็จพระนั่งเกล้า (รัชการที่ 3) ทรงทราบข่าวว่าเจ้าอนุวงศ์แข็งเมือง จึงได้ส่งกองทัพออกติดตามกองทัพเจ้าอนุวงศ์ และเจ้าราชวงศ์ จนถึงเมืองเวียงจันทน์ แต่เจ้าอนุวงศ์ได้หลบหนีไปเวียงคานม การปราบปรามเจ้าอนุวงศ์จึงยืดเยื้อ โดยมีเวียงคานมเข้าแทรกแซง จนเป็นสาเหตุให้ นครหลวงเวียงจันทน์ ถูกเผาถึง 2 ครั้ง และในที่สุด เจ้าอนุวงศ์ถูกจับตัวได้ ส่งตัวไปกักขังและสิ้นพระชนม์ที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นใน ปี ค.ศ.1828 ราชวงศ์ล้านช้างเวียงจันทน์ จึงสิ้นสุดลง พร้อมกับความพินาศของนครเวียงจันทน์ ที่ถูกเผาจนกลายเป็นเมืองร้าง ไทยได้ย้ายศูนย์กลางอำนาจ

ปกครองดินแดน เวียงจันทน์ มาอยู่ที่เมืองเวียงคุก ในจังหวัดหนองคายแทน⁹ จากวีระกรรมของเจ้าอนุวงศ์ที่แสดงออกซึ่งความพยายามกอบกู้ความเป็นอิสระให้แก่อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ ตามที่กล่าวแล้ว กษัตริย์ลาวพระองค์นี้จึงได้รับการยกย่องให้เป็นวีระกษัตริย์ ผู้เข้มแข็งและรักษาชาติพระองค์หนึ่งในประวัติศาสตร์บางตอนของชาติลาวจวบจนปัจจุบัน

วีระกรรม ของเจ้าอนุวงศ์ แห่งนครเวียงจันทน์ ที่ได้เป็นผู้นำพาคคนลาวกอบกู้เอกราชในครั้งนั้น ไม่เป็นผลดีประการใดแก่ราชอาณาจักรของพระองค์ กลับกลายเป็นผลเสียอย่างยิ่งใหญ่ต่อราชอาณาจักรลาว และวงศ์กษัตริย์เวียงจันทน์ เพราะถูกทำลายเสียจนหมดสิ้น ยิ่งไปกว่านั้นการกู้อิสระภาพของเจ้าอนุวงศ์ในครั้งนั้น ได้กลับกลายเป็นขบถในประวัติศาสตร์ของไทย แต่อย่างไรก็ตามนักประวัติศาสตร์ลาวยืนยันว่า การกู้อิสระภาพของเจ้าอนุวงศ์ได้กลับกลายเป็นแรงกระตุ้นและปลุกจิตสำนึกในความรู้สึกรักชาติ และแนวความคิดนิยมในลาวให้แก่คนลาวรุ่นหลัง ๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการปลุกจิตสำนึกของคนลาวให้ทำการต่อสู้กับฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ในยุคสงครามเย็น ข้อพิพาทเป็นอยู่อย่างยิ่งก็คือ ประวัติศาสตร์ลาวและไทยในประเด็นเจ้าอนุวงศ์ มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะลาวมองว่าเจ้าอนุวงศ์ คือวีระกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของลาว ที่ต้องการทำให้ลาวเป็นเอกราชแต่ในบันทึกประวัติศาสตร์ไทย มองเจ้าอนุวงศ์ในอีกมิติหนึ่งคือ กลุ่มพวกขบถนั่นเอง ซึ่งในประเด็นนี้ตอนหนึ่งของประวัติศาสตร์ลาว โดยมหาสิลา วีระวง ได้บันทึกไว้ว่า¹⁰

“แท้จริงการต่อสู้กู้อิสระภาพเป็นงานยิ่งใหญ่ของมนุษย์ผู้มีอุดมการณ์สูง

และการต่อสู้กู้อิสระภาพนี้ ไม่ใช่เป็นงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่หากเป็นงานของคนในชาตินั้น ๆ ได้กระทำร่วมกัน โดยความร่วมมือเพียรกัน จึงจะเป็นผลสำเร็จได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการกู้อิสระภาพทุกครั้งของคนทุกชาติทุกภาษา ย่อมมีหัวหน้าเป็นผู้นำพาดำเนินการ เป็นผู้พาคิด พาทำ และการต่อสู้กู้อิสระภาพของมนุษย์นั้น บางครั้งก็สำเร็จ บางครั้งก็ไม่สำเร็จ ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา และการกอบกู้อิสระภาพออกจากเอกราช ของชาติ ผู้เป็นนายนั้น ถ้าพวกที่ทำการกู้ชาติประสบความสำเร็จ ก็เรียกได้ว่าเป็นการกู้อิสระภาพ หัวหน้าผู้พาคู้ชาติก็ได้รับการยกย่องเป็นวีระบุรุษ แต่พวกที่ทำการกู้ชาตินั้นไม่ประสบความสำเร็จ ก็จะถูกชาติผู้เป็นนายหมายตราชื่อว่าเป็น “ไอ้ขบถชั่วช้า” เช่นเดียวกับเรื่องพระเจ้าอนุวงศ์ของลาว ที่คิดกู้อิสระภาพจากสยามในอดีตที่ผ่านมา”

⁹ มหาสิลา วีระวง, ประวัติศาสตร์ลาว แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์, หน้า 173-174.

¹⁰ มหาสิลา วีระวง, เจ้าเพชรราชบุรุษเหล็กแห่งราชอาณาจักรลาว แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์, หน้า 35-42.

ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทความดังกล่าวบ่งบอกนัยแห่งความเจ็บช้ำและเจ็บแค้นอยู่มากซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่คนลาวรุ่นหลังได้รับการปลูกฝังและส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดของคนลาวและคนไทยที่แตกต่างกัน และขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิง ย่อมไม่ใช่ว่าเป็นผลดีต่อการสร้างระบบความสัมพันธ์ที่พึงปรารถนาของประชาชนทั้ง 2 ชาติในปัจจุบันและอนาคตหากทั้ง 2 ฝ่าย ยังคงหยิบยกประเด็นประวัติศาสตร์ทั้ง 2 ประเด็นมาปลูกฝังต่ออนุชนรุ่นหลังอยู่ต่อไป

2) การเมืองลาวภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส (ปี ค.ศ.1893 – ปี ค.ศ.1941)

เมื่อไทยจำเป็นต้องยกลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ตามสนธิสัญญา ฉบับวันที่ 3 ตุลาคม 1893 ลาวได้พ้นจากอำนาจการปกครองของไทย แล้วไปอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสได้ปกครองลาวอย่างเข้มงวดยิ่งกว่าตอนที่อยู่ใต้การปกครองของไทยเสียอีก ประชาชนลาวสมัยอยู่ภายใต้การปกครองของไทย มีความเท่าเทียมทางกฎหมายเหมือนกับคนไทยในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ แต่เมื่ออยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ลาวกลายเป็นพลเมืองชั้นสองในประเทศของตน ส่วนคนฝรั่งเศสในลาวเป็นคนชั้นหนึ่ง ขึ้นกับกฎหมายและศาลฝรั่งเศส ชนชั้นปกครองของลาวสมัยอยู่กับไทยล้วนแต่เป็นชาวลาวเกือบทั้งหมด มีข้าหลวงและขุนนางจากกรุงเทพฯ ฯ ไม่กี่คนในลาว แต่ในสมัยฝรั่งเศสตำแหน่งทางราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดจนตุลาการในระดับแขวงและในส่วนกลางเกือบทั้งหมดเป็นชาวฝรั่งเศส¹¹ สำหรับการจัดการปกครองลาวของฝรั่งเศส นั้น มีประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น คือ การบริหาร การศาล และการคลัง ซึ่งแต่ละประเด็นมีสาระสำคัญ ดังนี้.-

ก. การบริหาร

การบริหารอาณานิคมโดยเฉพาะลาว ฝรั่งเศสได้จัดระบบการบริหารราชการอย่างระมัดระวัง ค่อยเป็นค่อยไป เพื่อพยายามลดกระแสการต่อต้านของข้าราชการ ประชาชนลาวโดยทั่วไปซึ่งสามารถแยกแยะได้เป็น 3 ระยะ คือ

¹¹ สุวิทย์ ชีรสาควัต, ประวัติศาสตร์ลาวปี 1979-1975 (ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541), หน้า 201.

(1) ระยะเวลาแรก (ค.ศ. 1893 – 1895)

เป็นระยะที่ฝรั่งเศสเอาใจลาว และพยายามเรียนรู้กลไกการปกครองของลาว ในขณะนั้น ทั้งนี้เพราะฝรั่งเศส ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงระบบอย่างทันทีทันใด โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่กระทบกับความรู้สึกของคนลาวในเชิงเปรียบเทียบระหว่างที่ลาวอยู่ภายใต้การปกครองของไทย พยายามสร้างความรู้สึกว่า อยู่กับฝรั่งเศสดีกว่าอยู่กับไทย โดยให้คนลาวทั่วไปมองว่า ฝรั่งเศสเข้ามาช่วยเหลือลาวเพื่อขับไล่ไทยออกจากแผ่นดินลาว และหลังจากนั้นการปกครองของลาวก็ยังคงเป็นไปตามเดิม ซึ่งทำให้ชนชั้นปกครองส่วนหนึ่งเชื่อว่าฝรั่งเศสคงจะไม่มาปกครองลาว คงจะดำเนินการค้าขายและธุรกิจต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ในไม่ช้าฝรั่งเศสค่อย ๆ เข้ามาจัดการปกครองโดยใช้วิธีแบ่งแยกแล้วปกครอง (divide and rule) คือฝรั่งเศสได้แบ่งลาวออกเป็นภาคเหนือ ภาคใต้ แบ่งเป็นลาวลุ่ม ลาวเทิง ลาวสูง และทดลองแบ่งลาวเป็นรัฐอารักขา และปกครองโดยตรงในช่วงแรก

(2) ระยะเวลาที่สอง (ค.ศ.1895 – 18997)

ฝรั่งเศส ส่ง บุนโลต มาเป็นผู้สำเร็จราชการประจำลาวแทน มอร์ ปาวิ เขาได้สานต่องานของ มอร์ ปาวิ ในหลายประการ นอกจากนั้นยังได้ยกเลิกกฎหมายเก่าที่ขัดกับระบบการปกครองใหม่ เช่น กฎหมายราชทัณฑ์ ศักดินา และทาส และเริ่มใช้คริสต์ศักราชแทนจุลศักราชแบบไทย ใช้เดือนแบบฝรั่งเศสแทนเดือนแบบไทย และในปี ค.ศ.1896 บุนโลต ได้แบ่งการปกครองลาวออกเป็น 2 ภาค คือภาคเหนือ เอาหลวงพระบาง เป็นศูนย์กลาง มี 6 แขวง นับจากแขวงคำม่วนขึ้นไป แบ่งพื้นที่ลาวส่วนหนึ่งไปขึ้นกับตั้งเกีย ส่วนหนึ่งของแขวงหัวพันแบ่งไปขึ้นกับแขวงทันหว่า ซึ่งฝรั่งเศสในอันนัม (ในเวียดนาม) เป็นผู้ปกครอง โดยฝรั่งเศสอ้างว่าเพื่อความสะดวกในการปกครอง ส่วนภาคใต้มี 7 แขวงที่เหลือ มีเมืองโขงหรือศรีทันดร เป็นศูนย์กลางการปกครอง¹² ผู้ปกครองแต่ละภาคที่ฝรั่งเศสได้ตั้งมาปกครองเรียกว่า “คอมมังดัง ซูเปอริเออร์” (Commandant Superier) มีภาคละคน

(3) ระยะเวลาที่สาม (ค.ศ.1899 – 1941)

ในช่วงแรก ๆ ข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส แห่งสหภาพอินโดจีน (Governor General of the Indochinoise Union) ชื่อ ปอล ดู แบ ได้พยายามที่จะลดสถานะของลาวลง โดยมีคำ

¹² ทองสา ไชยวงคำดี และคณะ, ประวัติศาสตร์ลาว เล่ม 3, 1983 ถึง ปัจจุบัน (เวียงจันทน์: สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์สังคม, 1989), หน้า 10.

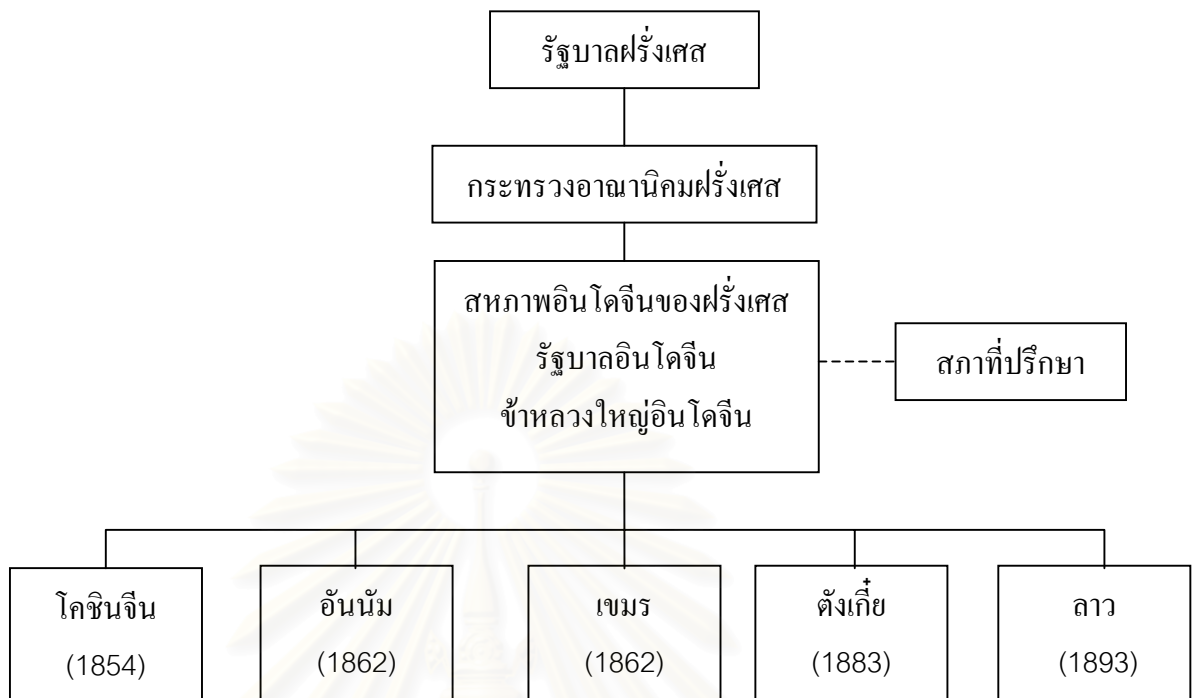
สั่งให้ลาวมีสถานะเป็นแคว้นที่ 5 ของสหภาพอินโดจีน (สหภาพอินโดจีนประกอบด้วย ดังเกี๋ย อันนัม โคชินจีน เขมร และลาว ซึ่งมีรัฐบาลบริหารอยู่ที่ฮานอย) ทำให้ชาวลาวไม่พอใจและพากัน คัดค้าน ปอล ดู แบ จึงล้มเลิกคำสั่งดังกล่าว และได้รวมลาวซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคให้เป็นเอกภาพ โดยมีศูนย์กลางการปกครองหรือเมืองหลวงอยู่ที่เวียงจันทน์ เพียงแห่งเดียว มีผู้สำเร็จราชการแห่งราชอาณาจักรลาว มีอำนาจสูงสุดในลาว เนื้อหาหมาชีวิตของลาวเอง ผู้สำเร็จราชการขึ้นกับข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสแห่งสหภาพอินโดจีน ที่ฮานอย ซึ่งขึ้นตรงต่อกระทรวงอาณานิคมที่ฝรั่งเศสอีกครั้ง¹³



สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

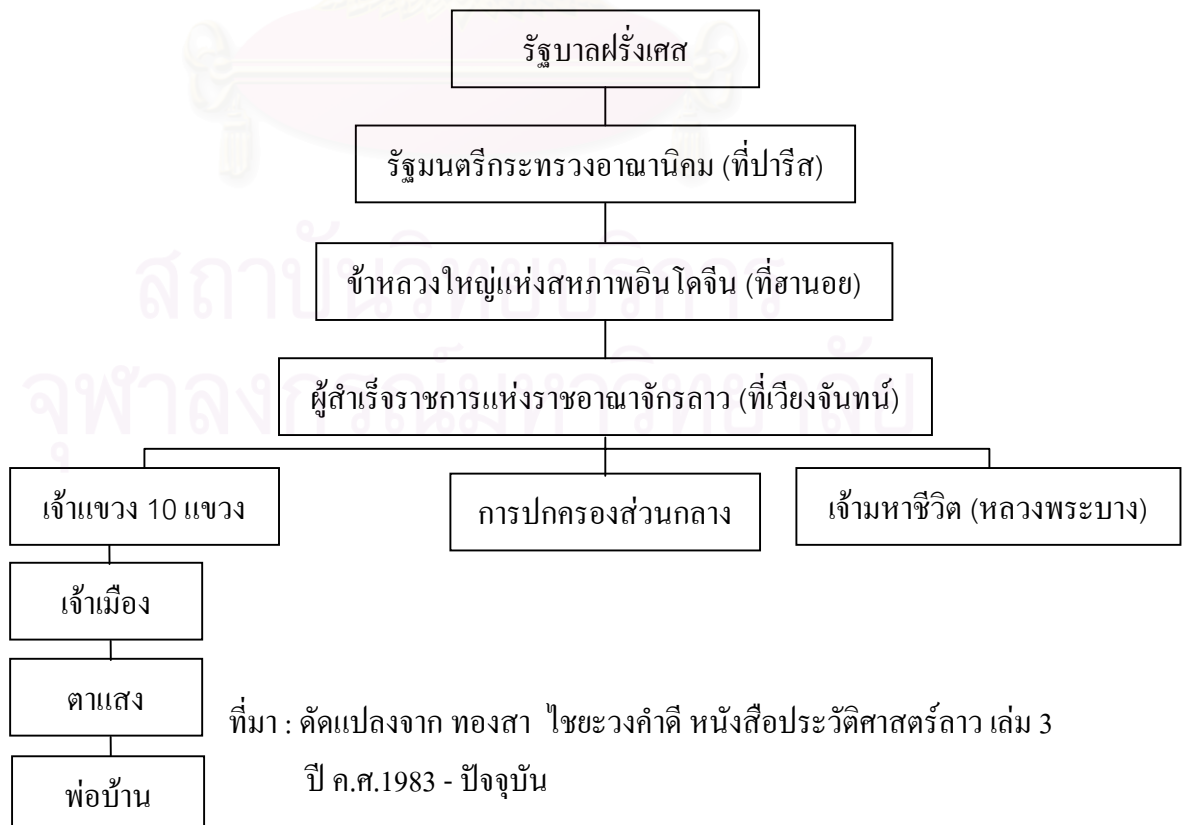
¹³ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, ราชอาณาจักรลาว (กรุงเทพมหานคร : ก้าวหน้า, 2530), หน้า 58.

แผนภูมิที่ 2 การบริหารสหภาพอินโดจีนของฝรั่งเศส (1907 – 1941)



ที่มา : สุทัศน์ มั่งไธสง ขบวนการกู้ชาติลาว : ศึกษากรณี “ลาวอิสระ” ในระหว่างปี ค.ศ. 1945 – 1949 ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2539

แผนภูมิที่ 3 สายการบังคับบัญชาการบริหารลาว



ที่มา : ดัดแปลงจาก ทองสา ไชยะวงคำดี หนังสือประวัติศาสตร์ลาว เล่ม 3 ปี ค.ศ.1983 - ปัจจุบัน

ข. การศาล

ในเรื่องของการศาลหรืออำนาจตุลาการในยุคที่ฝรั่งเศสเข้าปกครองลาวนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ ดังนี้-

(1) ระยะแรก (ค.ศ.1893 – 1927)

เป็นระยะที่ฝรั่งเศสผ่อนผันให้ลาวใช้กฎหมายเดิมของตนไปก่อนค่อนข้างมาก เป็นเพียงกฎหมายราชทัณฑ์ ศักดินา และทาส เท่านั้น ที่ฝรั่งเศสได้ประกาศยกเลิกในปี ค.ศ.1895 ส่วนกฎหมายอื่น ๆ ก็ยังใช้ของเดิมอยู่ต่อไป ในปี ค.ศ.1908 ฝรั่งเศสได้มีการประมวลกฎหมายเพื่อนำมาใช้กับการศาล โดยกำหนดให้แบ่งคดีเป็น 2 ประเภท คือประเภทที่ 1 หากคนฝรั่งเศสเป็นความหรือคดีที่เกี่ยวข้องกับคนฝรั่งเศส ให้ตัดสินด้วยกฎหมายฝรั่งเศส เป็นหลัก ประเภทที่ 2 เป็นคดีที่ไม่เกี่ยวกับคนฝรั่งเศส ให้ใช้กฎหมายลาวตามจารีตธรรมเนียมลาวที่เคยใช้มา¹⁴

(2) ระยะที่ 2 (ค.ศ.1927 – 1941)

ในห้วงนี้นักกฎหมายฝรั่งเศส ได้เขียนกฎหมายขึ้นเพื่อนำมาใช้ในประเทศลาว โดยเฉพาะและได้แปลเป็นภาษาลาว กฎหมายใหม่ที่ออกโดยฝรั่งเศสนี้ ประกอบด้วยกฎหมายตั้งศาลยุติธรรม กฎหมายแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและค้าขาย กฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในสาระสำคัญของกฎหมายนี้ได้แบ่งศาลออกเป็น 3 ศาล คือ ศาลชั้นต้น มีทุกเมือง ผู้พิพากษา อัยการ และจำศาล เป็นข้าราชการลาว, ศาลชั้นกลาง มีทุกแขวง หัวหน้าศาลเป็นชาวฝรั่งเศส อัยการกับจำศาลเป็นคนลาว และศาลชั้นสูง ผู้พิพากษาเป็นฝรั่งเศส อัยการมี 2 คน คนหนึ่งเป็นลาว อีกคนหนึ่งเป็นฝรั่งเศส จำศาลเป็นฝรั่งเศส ศาลนี้มีศาลเดียว ตั้งที่เวียงจันทน์ ศาลทั้ง 3 ศาลนี้ ใช้เฉพาะกับคนลาวเท่านั้น ผู้สำเร็จราชการฝรั่งเศสเป็นผู้แต่งตั้งถอดถอน ผู้พิพากษา อัยการ และจำศาล ของ 3 ศาลนี้ ส่วนชาวฝรั่งเศส และชาวต่างประเทศ เป็นความกันเองหรือเป็นความกับคนพื้นเมืองจะขึ้นศาลอุทธรณ์ฝรั่งเศสที่ไซ่ง่อน และฮานอย ส่วนศาลฎีกาอยู่ที่กรุงปารีส¹⁵

¹⁴ ทองสา ไชยวงคำดี และคณะ, ประวัติศาสตร์ลาว เล่ม 3 1983 ถึง ปัจจุบัน, หน้า 13.

¹⁵ สุขุมต โพธิสถาน, ประวัติศาสตร์ลาว (จากโบราณ – ปัจจุบัน), หน้า 647.

ค. การคลัง

ในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ชัดเจนว่าฝรั่งเศส ได้วางมาตรการและออกกฎหมายเพื่อเอื้ออำนวยให้ฝรั่งเศส สามารถขุดรีดผลประโยชน์จากลาวในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเกณฑ์แรงงาน ภาษี เป็นต้น ซึ่งมีสาระสำคัญพอสังเขป ดังนี้

(1) การขุดรีดแรงงาน

ฝรั่งเศสได้ออกกฎหมายให้พลเมืองลาวผู้ชายทุกคนที่มีอายุระหว่าง 18 – 60 ปี ต้องไปทำงานให้ฝรั่งเศสอย่างต่ำ 100 วันต่อปี โดยกำหนดเป็น 2 ประเภท คือประเภทแรก ได้แก่ ลาวลุ่มและลาวสูง จะต้องไปทำงานครั้งละ 16 วัน และประเภทที่ 2 ได้แก่ลาวเทิง จะต้องไปทำงานครั้งละ 20 วัน หากไปไม่ได้ต้องหาคนอื่นไปทำแทน หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนัก ถ้าไม่อาจไปเองได้หรือหาจ้างคนไปทำงานแทนไม่ได้ จะต้องเสียเงินค่าไถ่แรงงานให้หลวง (ฝรั่งเศส) คนละ 4.30 กีบ สำหรับลาวลุ่มและลาวสูง เสียคนละ 2.40 กีบต่อครั้ง สำหรับลาวเทิงหากเป็นคนต่างด้าวชาวเอเชียจะต้องเสียค่าไถ่แรงงานคนละ 7 กีบ¹⁶

(2) การเก็บภาษีอากร

หลักการของฝรั่งเศส คือไม่นำเงินจากที่อื่นเข้าไปช่วยจนเจือลาว ดังนั้นฝรั่งเศสจะต้องหารายได้ให้พอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งแน่นอนรายจ่ายต้องสูงกว่าที่ไทยปกครอง เพราะไทยมีขุนนาง ไทยในลาวไม่ถึง 20 คน แต่ฝรั่งเศสใช้ข้าราชการมากกว่า เพราะเป็นระบบรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลางมีคนของตน คือมีข้าราชการประจำทุกแขวง ทุกเมือง และข้าราชการทุกคนรับเงินเดือน ด้วยเหตุนี้ความจำเป็นในการ ขุดรีดภาษี และหารายได้อื่น ๆ ของฝรั่งเศส จึงต้องมากกว่าช่วงที่ไทยปกครอง

ในแต่ละปี ปรากฏว่าข้าราชการฝรั่งเศส สะสมเงินฝากไว้ในธนาคารอินโดจีนเป็นจำนวนมาก เวลากลับฝรั่งเศส ก็ถอนเงินกลับ จนทำให้ธนาคารดังกล่าวเดือดร้อน นักประวัติศาสตร์ลาว ได้สรุปว่า “เมืองฝรั่งเศสอยู่ได้ด้วยเงินและเพื่อเงิน มันจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับพวกเขาที่ต้องเพิ่มค่าภาษี ค่าหัวขึ้นเรื่อย ๆ และต้องลงไปเก็บภาษีอย่างเข้มงวดกวัดขัน และ

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 450.

เอาเป็นเอาตายกับคนลาว”¹⁷ ฝรั่งเศสได้วางกฎเกณฑ์การเก็บภาษีและการลงโทษ การหลบหนีการเสียภาษี ไว้ชัดเจนโดยกำหนดโทษว่าใคร ไปเสียภาษีไม่ทันตามกำหนดจะถูกปรับ 7 – 20 กีบ และจำคุกหรือทำงานหนักตั้งแต่ 10 วัน ถึง 1 เดือน สำหรับภาษีที่ทางฝรั่งเศสกำหนดแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

- (ก) ภาษีทางตรง คือ ภาษีที่ต้องเสียเป็นประจำทุกปี หรือตามเวลาที่กำหนดในอัตราตายตัว
- (ข) ภาษีทางอ้อม เก็บจากวิสาหกิจและกิจการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจและอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุปแล้วเมื่อลาวตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1893 ลาวก็มีสภาพเป็นแคว้นหนึ่งของสหภาพอินโดจีน ที่ข้าหลวงใหญ่ของสหภาพอินโดจีน เป็นผู้บังคับบัญชาอยู่ที่ฮานอย สำหรับลาวมีผู้สำเร็จราชการฝรั่งเศสปกครองอยู่ที่เวียงจันทน์ มีระบบการปกครองส่วนกลางแบบใหม่ ซึ่งมีชาวฝรั่งเศสเป็นหัวหน้าส่วนราชการ การปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งลาวออกเป็น 10 แขวง มีเจ้าแขวงเป็นชาวฝรั่งเศส ในแขวงประกอบด้วยเมือง มีเจ้าเมืองเป็นชาวลาว ซึ่งผู้สำเร็จราชการเป็นผู้แต่งตั้ง ในเมืองแบ่งเป็นตาแสงซึ่งดูแลหมู่บ้านหลาย ๆ หมู่บ้าน คล้ายกับตำบลของไทย ซึ่งตาแสงยังเป็นชื่อตำแหน่งของผู้ปกครองอีกด้วย ซึ่งหากเป็นไทยก็คือกำนันนั่นเอง ตาแสงจะมาจากการเลือกของพ่อบ้าน หรือผู้ใหญ่บ้านซึ่งประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้เลือกเข้ามา ทั้งตาแสงและพ่อบ้านต้องผ่านการรับรองจากเจ้าเมือง

จากผลของการปกครองแบบบูตริคแรงงานและจำกัดสิทธิของคนลาว ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดการต่อต้านฝรั่งเศสจากชาวลาวผู้รักชาติ โดยทั่วไป โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือของลาว ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1908 เป็นต้นมา และขยายออกอย่างกว้างขวางจนครอบคลุมทั่วประเทศในเวลาต่อมาและถือเป็นจุดเริ่มต้นของต้นเหตุสำคัญในการเกิดขบวนการต่อสู้กู้ชาติของชาวลาวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ในเดือนมีนาคม 1945 กองทัพญี่ปุ่น บุคยีอินโดจีนทั้งหมด รวมทั้งลาวด้วย ญี่ปุ่นได้สนับสนุนให้เจ้าศรีสว่างวงศ์พระมหากษัตริย์ของลาว ทรงประกาศเอกราช เมื่อเมษายน 1945 โดยไม่ขอเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสอีกต่อไป และแต่งตั้งให้เจ้าเพ็ชรราช เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมา

¹⁷ ทองสา ไชยวงคำดี และคณะ, ประวัติศาสตร์ลาว เล่ม 3 1983 ถึง ปัจจุบัน, หน้า 29.

สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ญี่ปุ่นแพ้สงครามต่อฝ่ายพันธมิตร และยอมจำนนโดยเด็ดขาดในเดือนกันยายน 1945 เจ้ามหาชีวิต ศรีสว่างวง ทรงเกรงฝรั่งเศสจะลงโทษ ที่ประกาศเอกราชและทรงทราบสถานการณ์ดีว่าฝรั่งเศสจะกลับเข้ามามีอำนาจในอินโดจีนอีกครั้ง จึงทรงประกาศให้หลวงพระบางกลับไปขึ้นกับฝรั่งเศสตามเดิม¹⁸ เจ้าเพ็ชรราชมหาอุปราชแห่งอาณาจักรลาว และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ทรงไม่เห็นด้วยที่ยอมให้ลาวกลับไปเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสอีก ยิ่งกว่านั้นยังได้ถวายความเห็นแก่เจ้ามหาชีวิต ขอให้ทรงประกาศรวมราชอาณาจักรลาวให้เป็นหนึ่งเดียว แต่ไม่สำเร็จ พระเจ้าศรีสว่างวงทรงไม่เห็นด้วย และไม่ยอมปฏิบัติตาม เจ้าเพ็ชรราช พร้อมด้วยเจ้าสุวรรณพุมมา และเจ้าสุพานวง ซึ่งเป็นพี่น้องต่างพระมารดา และเป็นราชบุตรชายวังหน้าของราชอาณาจักรหลวงพระบาง ได้ประกาศก่อตั้ง “ขบวนการลาวอิสระ” ขึ้นในเดือนกันยายน 1945¹⁹ เพื่อต่อต้านฝรั่งเศส และเจ้าเพ็ชรราชจึงได้ประกาศรวมลาวด้วยพระองค์เอง และสถาปนาพระองค์ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง จัดตั้งรัฐบาลขึ้นที่นครเวียงจันทน์ เมื่อ 15 กันยายน 1945 ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเกิดมีการสู้รบกันขึ้นระหว่างทหารรัฐบาล เจ้าเพ็ชรราชกับทหารฝรั่งเศส ความขัดแย้งระหว่าง พระเจ้าศรีสว่างวงกับรัฐบาลของเจ้าเพ็ชรราชและขบวนการลาวอิสระเกิดขึ้นเช่นนี้ ทำให้พระเจ้าศรีสว่างวงทรงประกาศว่าเจ้าเพ็ชรราชเป็นกบฏต่อราชบัลลังก์ และเรียกตัวเจ้าเพ็ชรราชให้เข้าเฝ้าที่หลวงพระบาง แต่เจ้าเพ็ชรราชทรงปฏิเสธ และเรียกร้องให้เจ้าศรีสว่างวง ทรงรับรองรัฐบาลที่เจ้าเพ็ชรราชตั้งขึ้น พระเจ้าศรีสว่างวงจึงประกาศปลด เจ้าเพ็ชรราชออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และตำแหน่งมหาอุปราช

รอยร้าวระหว่างผู้นำลาวด้วยกันเริ่มแตกแยกให้เห็นชัดเจนตามลำดับ เพราะถึงแม้ว่าเจ้าเพ็ชรราชจะทรงยินยอมถูกปลดจากตำแหน่งก็จริง แต่ต่อมาก็ได้มีการตั้งรัฐบาลลาวอิสระขึ้น โดยมี พระยาคำม้าว เป็นนายกรัฐมนตรี โดยเจ้าเพ็ชรราชให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง จากกรณีที่เจ้าเพ็ชรราชถูกปลดออกจากตำแหน่ง กลับส่งผลดีต่อตัวเจ้าเพ็ชรราชเอง เพราะทำให้ประชาชนลาวโดยทั่วไปมีความเห็นอกเห็นใจพระองค์มากขึ้น และเป็นมูลเหตุประการหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดกระแสการเรียกร้องความเป็นเอกราชให้แก่ลาวในหมู่ประชาชนลาวอย่างกว้างขึ้น จนเกิดการเดินขบวนเพื่อสนับสนุนเจ้าเพ็ชรราชในการเรียกร้องเอกราชของลาวหลายครั้งในนครหลวงเวียงจันทน์

¹⁸ Arthur J.Dommen; Conflict in Laos : The Politics of Neutralization (New York, Frederick A. Praeger Publishers, 1964), p.22.

¹⁹ มหาสิลา วีระวง, เจ้าเพ็ชรราช บุรุษเหล็กแห่งราชอาณาจักรลาว แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์, หน้า 39-45.

รัฐบาลพระยาคำมัว โดยการสนับสนุนของเจ้าเพ็ชราช และเจ้าสุพานวง ได้ทูลขอให้ พระเจ้าศรีสว่างวง ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น พระมหากษัตริย์ลาว ภายใต้รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตย แต่พระเจ้าศรีสว่างวงทรงปฏิเสธ ดังนั้นสภาผู้แทนราษฎรชั่วคราวของลาวจึงประกาศถอดถอนเจ้าศรีสว่างวง ออกจากความเป็นพระมหากษัตริย์ของลาว และได้มีข้าราชการและประชาชนบางส่วนเข้ายึดพระราชวังไว้ จนกระทั่งวันที่ 10 พฤศจิกายน 1945 พระองค์จึงทรงยอมรับเป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ²⁰

ในขณะที่การเมืองภายในของลาวเกิดความวุ่นวายอันเนื่องมาจากความแตกแยกตามที่กล่าวแล้ว กำลังทหารฝรั่งเศส ได้เคลื่อนเข้ามาสู่ลาว และยึดอำนาจการปกครองลาวได้อีกครั้งเมื่อ สิงหาคม 1946 พระเจ้าศรีสว่างวง ทำสัญญายอมอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสได้แต่งตั้งให้เจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก ซึ่งเป็นเจ้าฝ่ายใต้ของลาว มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นเหตุให้รัฐบาล ของพระยาคำมัวจึงกลายเป็นรัฐบาลพลัดถิ่น หนีไปจัดตั้งกองทัพลาวอิสระทำการต่อสู้กับฝรั่งเศส โดยมีเจ้าสุพานวง เป็นผู้บัญชาการกองทัพ กองกำลังของรัฐบาลลาวอิสระโดยการสนับสนุนจากชาวเวียดนามในลาว ได้ทำการต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศสเพื่อป้องกันเมืองท่าแขกอันเป็นฐานที่มั่นใหญ่ของกองกำลังลาวอิสระ แต่ไม่สามารถต้านทานกองทัพฝรั่งเศสได้ ทำให้เจ้าสุพานวง เจ้าเพ็ชราช และเจ้าสุวรรณพума ซึ่งเป็นผู้นำลาวอิสระได้หลบหนีเข้ามาลี้ภัยในประเทศไทย ในขณะนั้นประเทศไทยมี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ทหารฝรั่งเศสได้ชัยชนะเด็ดขาด และ ตกลงให้ลาวปกครองตนเองในเครือสหพันธรัฐฝรั่งเศส โดยประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 11 พฤษภาคม 1947

ส่วนรัฐบาลลาวอิสระและกองกำลังที่เหลือส่วนใหญ่ได้หลบหนีเข้าไทย และได้จัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นขึ้นในประเทศไทย แต่ไม่สามารถแสวงหารับรองจากนานาชาติได้ ยกเว้นแต่ประเทศไทย นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีได้ให้การสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของรัฐบาลลาวอิสระ รวมทั้งขบวนการกอบกู้เอกราช ของกัมพูชาและเวียดนามด้วย โดยจัดตั้งเป็นขบวนการกู้ชาติขึ้นเมื่อ 8 กันยายน 1947 และใช้ชื่อว่า “สมาคมสหชาติแห่งเอเชียอาคเนย์” (South East Asian League – SEAL) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากลาว กัมพูชา เวียดนาม และไทย²¹ ขบวนการกู้ชาติดังกล่าวยังไม่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างกว้างขวาง และเป็นระบบก็เกิดการเปลี่ยน

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53–55.

²¹ ปรีดี พนมยงค์, ชีวิตผืนผวนของข้าพเจ้าและ 21 ปี ที่ลี้ภัยในสาธารณรัฐราษฎรจีน แปลโดย จำนงค์ ภควรรุณี และพรทิพย์ โตใหญ่ (พระนคร : สำนักพิมพ์เทียนวรรณ, 2529), หน้า 88–90.

แปลงทางการเมืองภายในของไทย นั่นคือ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลของ นาย ปรีดี พนมยงค์ ในเดือน พฤศจิกายน 1947 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้แสวงหาการรับรองทางการเมืองจากฝรั่งเศส และกลุ่มประเทศตะวันตก โดยการยุตินโยบายสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของขบวนการกู้ชาติในประเทศอินโดจีน ของนายกรัฐมนตรี ปรีดี พนมยงค์ และหันกลับไปรับรองอำนาจการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศส ในประเทศอินโดจีนดั้งเดิม พร้อมทั้งได้ประกาศนโยบาย การต่อต้านการแพร่ขยายของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนอย่างชัดเจน สร้างพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอังกฤษ หรือกลุ่มประเทศตะวันตก พร้อมกับได้กล่าวหาขบวนการกู้ชาติอินโดจีนว่า เป็นพรรคคอมมิวนิสต์และห้ามเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยอีกต่อไป²² ส่งผลให้ผู้นำขบวนการลาวอิสระจึงต้องต่อสู้ด้วยตนเองและแทรกซึมออกจากประเทศไทยในที่สุด ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจมองในอีกมุมมองหนึ่งได้ว่าเป็นจุดผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศที่สำคัญเพราะทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียโอกาสที่จะให้การช่วยเหลือขบวนการกู้ชาติของประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อการสร้างระบบความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีนในปัจจุบัน

ส่วนรัฐบาลลาวภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส ที่มีเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาศัก เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น พระเจ้าศรีสว่างวงศ์ ได้ทรงประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับถาวรในปี ค.ศ. 1948 ในขณะที่การต่อสู้เรียกร้องเอกราชของกลุ่มขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสในอินโดจีน โดยเฉพาะเวียดนาม ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและภายหลังที่ ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงรัฐบาลพร้อมนโยบายไม่ให้การสนับสนุนการเรียกร้องเอกราชแล้ว ขบวนการลาวอิสระนำโดยเจ้าสุพานวง ได้หนีไปขอความช่วยเหลือและร่วมกับขบวนการเวียดมินห์ โดยมีโฮจิมินห์ เป็น ผู้ให้การสนับสนุนในการเรียกร้องเอกราชต่อไป และต่อมาในปี ค.ศ.1949 เจ้าสุพานวง จึงได้ร่วมกันก่อตั้งขบวนการประเทศลาว หรือแนวลาอิสระขึ้น โดยมีเจ้าสุพานวง เป็นประธาน มี นายไกสอน พมวิหาน นายหนูฮัก พูมสะหวัน เป็นแกนนำสำคัญที่ทำการเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศสร่วมกับเวียดมินห์อยู่เดิมแล้ว รวมทั้งบุคคลสำคัญอื่นอีกหลายคนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์กลางของแนวลาอิสระและแปรสภาพเป็นขบวนการประเทศลาวในเวลาต่อมา พร้อมกันนี้ในวันที่ 20 มกราคม 1949 นาย ไกสอน พมวิหาน ได้ประกาศจัดตั้งกองทัพลาอิสระซึ่งเรียกว่า “กองลาชะวง” (กองทัพราชวงศ์) ขึ้นที่เมืองเชียงค้อ แขวงหัวพันซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของกองทัพประชาชนลาวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา²³

²² Charles Keyes, Isan : Regionalism in Northeast Thailand Southeast Asian Program Data Paper No. 65 (New York : Cornell University, 1967), pp. 17– 19.

²³ กรมใหญ่การเมืองกองทัพประชาชนลาว กระทรวงป้องกันประเทศ สปป.ลาว, เอกสารเผยแพร่ กองทัพประชาชนลาวครบรอบ 50 ปี, 1999.

กระบวนการเรียกร้องเอกราชของลาวมีความเข้มแข็งและมีพลังมากขึ้น ประกอบกับทางฝรั่งเศสเองเริ่มอ่อนแอลง เมื่อไม่สามารถเอาชนะพวกเวียดมินห์ในเวียดนามได้ จนทำให้กองทัพฝรั่งเศส จำต้องปรับแผนยุทธศาสตร์การทหารจากการปฏิบัติการในเชิงรุกมาเป็นการปฏิบัติการในเชิงรับเพื่อการป้องกันตัวเหตุนี้เองทำให้การต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชของแนวลาโวิสระหรือขบวนการประเทศลาวได้ผลมากยิ่งขึ้น

ในวันที่ 19 กรกฎาคม 1949 ฝรั่งเศสตกลงให้ลาวมีอิสระเพิ่มมากขึ้น แต่ขอควบคุมนโยบายสำคัญ ๆ เฉพาะการทหาร การเศรษฐกิจ และการต่างประเทศ และยินยอมให้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศตาม รัฐธรรมนูญฉบับถาวรที่ประกาศใช้ก่อนหน้านั้นแล้ว โดยให้ลาวสังกัดอยู่ในเครือจักรภพของฝรั่งเศส จากการที่ฝรั่งเศสให้เอกราชแก่ลาวอย่างไม่สมบูรณ์นี้เอง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ลาวอิสระแตกออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรทำสงครามกับฝรั่งเศสต่อไป เพื่อเรียกร้องเอกราชอย่างสมบูรณ์ ซึ่งมีเจ้าสุพานวง เป็นหัวหน้าเรียกตนเองว่า “ขบวนการประเทศลาว” ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นรัฐบาลภายใต้เครือจักรภพฝรั่งเศส อันมีเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก และเจ้าสุวรรณพума เป็นหัวหน้า มีความเห็นว่าควรจะปรองดองกับฝรั่งเศส เพื่อยุติสงครามโดยไม่ยอมฟังคำทัดทานของเจ้าสุพานวง ผู้น้อง และเจ้าเพ็ชรราชผู้พี่ สาเหตุประการหนึ่ง ที่ฝรั่งเศสให้เสรีภาพแก่ลาวมากขึ้นก็หวังจะทำให้ลาวมีความมั่นคงภายใต้เครือจักรภพฝรั่งเศส จะทำให้ฝรั่งเศสสามารถทุ่มเทกำลังทหารและอาวุธยุทธโปกรณ์ไปปราบปรามกองกำลังเวียดมินห์ของ โฮจิมินห์ในเวียดนามได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องพะว้าพะวง กับลาวอีกต่อไป

ดังนั้นเจ้าสุพานวง จึงตัดสินใจแยกตัวออกจากรัฐบาลลาวอิสระและหันไปเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศสในภาคตะวันออกเฉียงของลาวในช่วงนี้ เจ้าสุพานวงได้ร่วมมือกับ นายหนูฮัก พูมสะหวัน และกองกำลังติดอาวุธ ลาว – เวียดนาม ของ นายไกสอน พมวิหาน ภายใต้สังกัด “พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน” โดยการนำของเวียดนามอย่างจริงจังซึ่งเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่า เจ้าสุพานวง ได้รับการชักจูง และสนับสนุนจากโฮจิมินห์ ให้ดำเนินการโดยอิสระในการขับไล่จักรวรรดินิยมต่างชาติออกจากดินแดนลาวตั้งแต่เขามีโอกาสพบปะกับโฮจิมินห์เป็นครั้งแรก เมื่อปี ค.ศ.1945 โดยโฮจิมินห์ สัญญาว่า ขบวนการเวียดมินห์จะให้การสนับสนุนแก่เขา²⁴

²⁴ สุรัชย์ ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว (สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ตุลาคม 2541), หน้า 8-9.

ในเดือนสิงหาคม 1950 เจ้าสุพานวง ได้เดินทางไปพบกับโฮจิมินห์ที่ศูนย์บัญชาการใหญ่ ของเวียดมินห์ ที่เมืองเตกวาง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเวียดนาม และตกลงร่วมมือกับโฮจิมินห์อย่างจริงจัง ส่วนผู้นำลาวอิสระคนอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ได้ตกลงรับเงื่อนไขของฝรั่งเศส เหมือนเจ้าสุวรรณพума และเดินทางกลับนครเวียงจันทน์ ยกเว้นเจ้าเพ็ชรราชที่ตัดสินใจอยู่ในประเทศไทยต่อไป และเลิกยุ่งเกี่ยวกับการเมืองของลาว รัฐบาลลาวอิสระพลัดถิ่นจึงถูกยุบเลิกไปในวันที่ 25 ตุลาคม 1949 ภายหลังที่เจ้าสุพานวง ได้ปรึกษาหารือกับโฮจิมินห์และโวเวียนเกียบ แล้ว เจ้าสุพานวง ได้จัดการประชุมสมัชชาใหญ่ของ “แนวลาอิสระต่อต้านฝรั่งเศส” ขึ้นเป็นครั้งแรก ในวันที่ 13 สิงหาคม 1950 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ได้มีมติจัดตั้ง “ขบวนการประเทศลาว” ขึ้นเป็นองค์กรนำทางการเมืองและจัดตั้ง “แนวลาอิสระ” เป็นองค์กรแนวร่วมในการแสวงหาและจัดตั้งมวลชนแนวร่วมในการสนับสนุนขบวนการประเทศลาว ทำการต่อสู้กับฝรั่งเศส นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ประกาศแต่งตั้งรัฐบาลของกลุ่ม ขบวนการประเทศลาวแทนรัฐบาลลาวอิสระที่ถูกยุบเลิกไป มีที่มั่นสำคัญทางภาคเหนือของลาวในแขวงพงสาลี และแขวงซำเหนือ โดยมีบุคคลสำคัญประกอบเป็นคณะรัฐบาล ดังนี้.-

เจ้าสุพานวง เป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีกระทรวงการ

ต่างประเทศ

นายไคสอน พมวิหาน เป็นรัฐมนตรีกระทรวงป้องกันประเทศ ควบคุมบังคับบัญชากองกำลังติดอาวุธขบวนการประเทศลาว

นายหนุฮัก พุมสะหวัน เป็นรัฐมนตรีเศรษฐกิจและการเงิน

นายพุมมี วงวิจิต เป็นรัฐมนตรีกิจการภายใน

ในกลุ่มขบวนการประเทศลาวและแนวลาอิสระนี้ เจ้าสุพานวง คงเป็นผู้นำขบวนการเพียงแต่ชื่อเท่านั้น ส่วนอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่ นายไคสอน พมวิหาน และ นายหนุฮัก พุมสะหวัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพวกเวียดมินห์มากกว่าเจ้าสุพานวง²⁵

ขบวนการประเทศลาว นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากเวียดมินห์แล้ว จีนคอมมิวนิสต์ ยังสนับสนุนด้านอาวุธยุทธโปกรณ์และการฝึกกองกำลังติดอาวุธให้แก่ขบวนการประเทศลาว และเวียดมินห์ ซึ่งได้ร่วมกันต่อสู้กับฝรั่งเศสต่อไปอีก เพื่อเอกราชอย่างสมบูรณ์ของอินโดจีน

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9 – 10.

ในเดือนมีนาคม 1951 พรรคคอมมิวนิสต์ ของสามประเทศอินโดจีน ได้ตกลงวางแผนต่อสู้กับฝรั่งเศสร่วมกัน โดยเวียดนามที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและชี้นำ กองกำลังของเวียดนามและขบวนการประเทศลาวจึงประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับฝรั่งเศสในภาคเหนือของเวียดนามและลาว ในต้นปี ค.ศ.1953 กำลังผสมของเวียดนามและขบวนการประเทศลาว ได้แบ่งกำลังออกเป็นสองสายมุ่งโจมตีหลวงพระบาง และภาคใต้ของลาวจากฐานที่มั่นในภาคเหนือของเวียดนาม จึงเป็นสาเหตุให้ฝรั่งเศสต้องวางแผนป้องกันหลวงพระบาง โดยการสร้างฐานทัพทหารฝรั่งเศสขนาดใหญ่ที่สุดที่เมืองเดียนเบียนฟู ระหว่างพรมแดนเวียดนาม-ลาว²⁶

ในวันที่ 22 ตุลาคม 1953 โดยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศสเห็นว่าไม่มีทางจะรักษาประเทศลาวไว้ในอารักขาได้อีกต่อไปได้ตกลงมอบเอกราชที่สมบูรณ์แก่ลาวโดยการลงนามในสนธิสัญญา Treaty of Amity and Association between France and Lao Treaty ดังนั้น เจ้าสุวธรรมพума ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 4 มาตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน 1951 จึงกลายเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของลาวในยุคที่ลาวได้เอกราชอย่างสมบูรณ์จากฝรั่งเศส

แต่การต่อสู้เพื่อเอกราชของลาวไม่ได้ยุติลงแต่เพียงเท่านั้น เพราะฝ่ายขบวนการประเทศลาว ไม่ยอมรับรองรัฐบาลลาวของเจ้าสุวธรรมพума ที่กรุงเวียงจันทน์ และการสู้รบระหว่างฝ่ายขบวนการประเทศลาวกับฝรั่งเศสที่ยังไม่ยุติลง ฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้เรียกร้องและมีอำนาจต่อรองทางการเมืองและทางทหารมากขึ้นเมื่อเวียดนามที่มีชัยชนะต่อทหารฝรั่งเศสในอินโดจีน

ในวันที่ 7 พฤษภาคม 1954 ทหารฝรั่งเศสที่เดียนเบียนฟู ซึ่งถูกทหารเวียดนามที่ปิดล้อมอยู่นานหลายเดือนได้ขอยอมแพ้ และมีผลกระทบต่อการประชุมสันติภาพอินโดจีนนานาชาติที่กรุงเจนีวา ที่เปิดประชุมมาแล้วเป็นเวลา 11 วันอย่างมาก ฝรั่งเศสและอังกฤษ ได้ตัดสินใจถอนตัวออกจากอินโดจีน รับเงื่อนไขของฝ่ายประเทศคอมมิวนิสต์ และปฏิเสธข้อเสนอของสหรัฐที่ต้องการจะใช้อาวุธนิวเคลียร์ทำลายที่ตั้งทางทหารของเวียดนาม นอกเหนือจากข้อตกลงหยุดยิงระหว่างทหารฝรั่งเศสกับกองกำลังต่อต้านฝรั่งเศสต่าง ๆ ในเวียดนาม กัมพูชา และลาว แล้ว ผู้แทนเวียดนามก็ได้เรียกร้องให้ที่ประชุมรับรองสถานภาพทางการเมืองของฝ่ายขบวนการประเทศลาว

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10-11.

ด้วย ทั้งนี้โดยขบวนการประเทศลาวได้รับสิทธิในการรักษาที่มั่นของตนในแขวงซำเหนือและแขวงพงสาลี ในระหว่างที่มีการหยุดยิงและรอกการจัดให้มีการเลือกตั้งทางการเมืองที่กลุ่มการเมืองทุกฝ่ายรวมทั้งฝ่ายขบวนการประเทศลาว มีสิทธิที่จะเข้าร่วมการเลือกตั้งได้อย่างเสรีและเท่าเทียมกันทุกกลุ่มในลาว ข้อตกลงที่สำคัญของที่ประชุม 12 ชาติ ที่กรุงเจนีวา อีกประการหนึ่งได้แก่มติของที่ประชุมที่จะให้ลาว กัมพูชา และเวียดนาม มีนโยบายเป็นกลางและต่างชาติต้องการพำนักอิสรภาพ เอกราชและบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศทั้งสาม และละเว้นจากการแทรกแซงในกิจการภายในของประเทศหรือใช้ดินแดนของประเทศเหล่านี้เพื่อเป็นฐานสำหรับการรุกรานประเทศอื่น ๆ²⁷

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าผู้แทนของสหรัฐที่เข้าร่วมประชุมได้ปฏิเสธที่จะลงนามในคำประกาศของข้อตกลงกรุงเจนีวา ในวันที่ 21 กรกฎาคม 1954 เนื่องจากเห็นว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์และเป็นความพ่ายแพ้ของกลุ่มประเทศเสรีนิยม ในขณะที่ผู้แทนของฝรั่งเศสและอังกฤษเห็นว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อตกลงที่ดีที่สุดที่จะทำได้ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น อีกทั้งฝรั่งเศสก็ต้องการถอนตัวออกจากอินโดจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้แทนสหรัฐมีความเชื่อมั่นว่าพรรคคอมมิวนิสต์จะมีชัยชนะในการเลือกตั้งที่จะจัดให้มีขึ้น และกลุ่มประเทศอินโดจีนจะตกเป็นคอมมิวนิสต์ทั้งหมดและอยู่ภายใต้อิทธิพลของสหภาพโซเวียตและจีนคอมมิวนิสต์ ภายหลังจากนั้นพวกคอมมิวนิสต์จะสามารถขยายอิทธิพลไปยังประเทศไทย มลายู และประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่น ๆ เป็นแบบการล้อมของตัวโคมินตามแนวความคิด “ทฤษฎีโคมินโน” ของผู้นำสหรัฐตั้งซึ่งขึ้นในยุคสงครามเย็น โดยสภาความมั่นคงของประธานาธิบดีไอซ์เซนฮาวร์ เป็นผู้เสนอแนวคิดเรื่องนี้ เป็นครั้งแรกเมื่อต้นปี ค.ศ.1952 และมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของสหรัฐ ในปัญหาอินโดจีนในสมัยต่อ ๆ มา²⁸ และภายหลังสงครามเกาหลีซึ่งสหรัฐหวาดระแวงต่อการขยายอิทธิพลของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ไปทั่วโลก ภายใต้การนำของสหภาพโซเวียต ซึ่งจะเป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อประเทศเสรีทั่วโลก และสหรัฐอเมริกาเอง ดังนั้นอเมริกาจึงไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงสันติและความเป็นกลางของประเทศอินโดจีน ที่กรุงเจนีวา ปี ค.ศ.1954 ในทางตรงข้าม ผู้นำสหรัฐมีนโยบายต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ทั้งในยุโรปและเอเชียโดยการดำเนินขายนโยบายปิดล้อม (containment policy) กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปมายังเอเชีย และเข้าแทรกแซงช่วยเหลือประเทศต่างๆที่กำลังต่อสู้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์

²⁷ Richard Nixon, *The Memoirs of Richard Nixon* (London : Arrow Books, Ltd., 1978), pp.150– 155.

²⁸ สุรชัย ศิริไกร, *การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว*, หน้า 13.

ภายหลังการทำข้อตกลงเจนีวา สหรัฐได้จัดตั้งกลุ่มพันธมิตรทางทหาร คือ องค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ – สปอ.(South East Asian Treaty Organization – SEATO) ในปลายปี ค.ศ.1954 ประกาศให้เวียดนามใต้ ลาว และกัมพูชา เป็นประเทศในอารักขาของ สนธิสัญญา และสนับสนุนการจัดตั้งรัฐบาลเสรีนิยมที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน การกระทำดังกล่าวของสหรัฐ เป็นการละเมิดต่อเจตจำนงของสนธิสัญญาเจนีวา และเป็นการต่อสู้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างเปิดเผย และประเทศไทยได้ร่วมก่อตั้งและเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มพันธมิตรทางทหารดังกล่าวด้วยอย่างเต็มตัวและค่อนข้างจะเปิดเผยในเวลาเดียวกัน ซึ่งถือเป็นการแสดงจุดยืนของ ไทยในการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างชัดเจน

3) การเมืองของลาวภายหลังการได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส และการแทรกแซงทางการเมืองการทหารของสหรัฐอเมริกาและไทย (1954 – 1975)

ลาวตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสนานถึง 61 ปี (1893 – 1954) การได้มาซึ่งความเป็นเอกราชและอธิปไตยของคนลาวโดยคนลาวนั้น ได้มาด้วยกระบวนการต่อสู้ที่ต้องผ่านการรับลัทธิสังคมนิยมของเพื่อนบ้านที่มีอิทธิพลอย่างเวียดนามและจีนบางส่วน เสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อต่อต้านลัทธิล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยเฉพาะฝ่ายขบวนการประเทศลาวที่มีความใกล้ชิดกับขบวนการเวียดนามของโฮจิมินห์ จนมีการประชุม 12 ชาติ ที่กรุงเจนีวาขึ้นเมื่อ พฤษภาคม 1954 มติที่ประชุมได้ประกาศให้ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม มีเอกราชอย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะในลาวมีมติให้มีการเลือกตั้ง ที่กลุ่มการเมืองทุกฝ่าย รวมทั้งฝ่ายขบวนการประเทศลาวมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการเลือกตั้งได้อย่างเสรี ตามที่ได้กล่าวแล้วนั้น ด้วยความเข้มแข็งของขบวนการประเทศลาว และทำที่ที่แข็งแกร่งที่ประกาศไม่ยอมรับรัฐบาลลาวของเจ้าสุวรรณพูมา ที่ได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ จากฝรั่งเศส จึงเป็นสาเหตุเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ลาวแบ่งแยกออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายขบวนการประเทศลาวภายใต้การนำของเจ้าสุพานวง และ นายโกสอน พมวิหาน ซึ่งมีที่มั่นอันเป็นเขตปลดปล่อยในภาคเหนือของลาว คือแขวงพงสาติ และแขวงซำเหนือ กับฝ่ายของเจ้าสุวรรณพูมาผู้เป็นนายกรัฐมนตรี และมีพระเจ้าศรีสว่างวง เป็นองค์พระประมุขการรวมลาวทั้ง 2 ฝ่าย เข้าด้วยกันเป็นเรื่องที่ย่างยากเรื่อยมาจนถึงปี ค.ศ.1957 ทั้ง 2 ฝ่าย ก็ตกลงรวมกันได้ด้วยการจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยรัฐบาลใหม่มี เจ้าสุวรรณพูมา เป็นนายกรัฐมนตรีและเจ้าสุพานวง ผู้นำฝ่ายขบวนการประเทศลาว ก็เข้าร่วมรัฐบาลด้วย สหรัฐอเมริกาไม่พอใจเป็นอย่างมากในการที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เข้าร่วมรัฐบาลด้วยการเข้าแทรกแซงทางการเมืองและการทหารของสหรัฐอเมริกาและไทยในลาวในนามขององค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้เกิดขึ้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาอันเป็นรากฐานนำไปสู่

นโยบายการแทรกแซงทางทหารขนาดใหญ่ของสหรัฐอเมริกาและไทยในเวลาต่อมา²⁹ ทั้งนี้และทั้งนั้นก็เป็นที่ไปตามนโยบายของสหรัฐอเมริกาและไทยที่ต้องการต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์

สงครามในลาวระหว่างฝ่ายคอมมิวนิสต์ หรือฝ่ายขบวนการประเทศลาวกับฝ่ายขวาหรือฝ่ายเวียงจันทน์ ในช่วงหลังความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศส ที่เดียนเบียนฟูในปี ค.ศ.1954 เป็นต้นมา ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็น ระหว่างค่ายคอมมิวนิสต์กับค่ายโลกเสรี ที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ก่อนฝรั่งเศสจะพ่ายแพ้กองทัพเวียดนามห์ ของโฮจิมินห์ ที่เดียนเบียนฟู สหรัฐอเมริกาและพันธมิตร ได้ส่งกำลังทหารเป็นจำนวนมากเข้าทำสงครามในคาบสมุทรเกาหลีกับเกาหลีเหนือและจีน ตั้งแต่ปี ค.ศ.1950 ถึง 1953 ความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสดังกล่าว ยิ่งทำให้สหรัฐอเมริกาหันเหแรงการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในเอเชียยิ่งขึ้น หากสหรัฐอเมริกายอมให้เวียดนามใต้เป็นคอมมิวนิสต์แล้ว ประเทศเพื่อนบ้านอย่างกัมพูชา ลาว ไทย มาเลเซีย ก็จะล้มตามเวียดนามใต้ กลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีโดมิโน สหรัฐอเมริกาจึงทุ่มความช่วยเหลือทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ กำลังคน และงบประมาณช่วยเหลือเวียดนามใต้อย่างเต็มที่

สำหรับลาวมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสงครามเวียดนามค่อนข้างมาก ลาวกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของสหรัฐอเมริกา เพราะกำลังเวียดนามห์ ของเวียดนามเหนือได้ส่งอาวุธยุทโธปกรณ์และคนเข้าไปช่วยพวกเวียดกงในเวียดนามใต้โดยผ่านลาว ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของ “เส้นทางโฮจิมินห์” นอกจากนั้นสหรัฐอเมริกาเอง ก็ไม่ต้องการให้ลาวเป็น โดมิโนตัวหนึ่งที่ต้องล้มไป จึงได้พยายามเข้าไปแทรกแซงกิจการในลาวอย่างเต็มที่เพื่อสนับสนุนฝ่ายขวาในลาว ในทางตรงข้ามฝ่ายคอมมิวนิสต์ทั้งรัสเซีย จีน และเวียดนาม ก็เข้าแทรกแซงช่วยเหลือขบวนการฝ่ายซ้ายเช่นกัน

สำหรับไทยแล้ว ตลอดห้วงสงครามเย็นเริ่มเกิดขึ้นหรือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาทำให้ไทยเป็นฝ่ายผู้ได้รับชัยชนะในสงครามด้วยความช่วยเหลือดังกล่าวจึงส่งผลให้ไทยมีความใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาเรื่อยมา จากความเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดอย่างแนบแน่นทำให้ผู้นำไทยในห้วงเวลานั้นรับแนวคิดในเรื่องการต่อต้านคอมมิวนิสต์และสร้างอุดมการณ์พื้นฐานของประเทศตามแนวทางของสหรัฐอเมริกามาโดยต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงต้นของทศวรรษที่ 60 นั้น รัฐบาลไทยอยู่ภายใต้การนำของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งเป็นรัฐบาลทหาร ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายจึงกระทำแบบเผด็จการ โดยมีทัศนะใน

²⁹ สุรัชย์ ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, หน้า 22-23.

การมองภัยคุกคามแบบตะวันตก คือ การต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่เพียงมุมมองเดียวเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการตัดสินใจ

ด้วยนโยบายดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาและไทย มาตรการการแทรกแซงทางการเมืองในลาว จึงเกิดขึ้นด้วยการที่สหรัฐอเมริกาวางแผนล้มรัฐบาลของเจ้าสุวรรณหงษ์มาลงสำเร็จ และสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนให้ นายสุย ชนะนิกร ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนในเดือนสิงหาคม 1958³⁰ รัฐบาลของ นายสุย ชนะนิกร ได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศเอนเอียงไปสู่ฝ่ายตะวันตกอย่างชัดเจน โดยได้หันไปสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เวียดนามใต้ และไทย ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักความเป็นกลางของลาวตามข้อตกลงเจนีวา และเป็นสาเหตุให้จีนและเวียดนามเหนือไม่พอใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้รัฐบาลนี้ยังมีนโยบายที่จะกำจัดและปราบปรามขบวนการประเทศลาว ด้วยกำลังทหารโดยมองว่าขบวนการประเทศลาวได้รับการสนับสนุนจากคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือ ดังนั้นรัฐบาล นายสุย ชนะนิกร จึงได้ออกกฎหมายต่อต้านคอมมิวนิสต์ขึ้นทันที และจับตัวเจ้าสุพานวงไปขังไว้ในพฤษภาคม 1959 ในวันต่อมากองกำลังทหารของขบวนการประเทศลาว ที่เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมกับเจ้าสุพานวงทราบข่าว จึงพร้อมกันหลบหนีออกจากเวียงจันทน์ ไปขึ้นการบังคับบัญชา กับ นายไกสอน พมวิหาน ทั้งนี้ เพราะผู้นำกองกำลังทหารของฝ่ายขบวนการประเทศลาวกลุ่มดังกล่าว เห็นว่าการต่อสู้ทางการเมืองของเจ้าสุพานวงนั้นไร้ผลทั้งสมาชิกของขบวนการประเทศลาว ก็ถูกรัฐบาลปราบปรามอย่างหนักทำให้ฝ่ายขบวนการประเทศลาวมองเห็นว่าการต่อสู้ต้องกระทำโดยวิธีการทางทหารและการต่อสู้ด้วยอาวุธเท่านั้น จึงจะสามารถรอดพ้นจากการถูกปราบปรามและได้รับชัยชนะในที่สุด³¹ ต่อมาในพฤษภาคม 1960 เมื่อเจ้าสุพานวง และสมาชิกแนวหน้าของฝ่ายขบวนการประเทศลาวที่ถูกจับกุมได้หลบหนีออกจากที่ควบคุมค่ายตำรวจ โพนเค็งนอกเมืองเวียงจันทน์ ด้วยการช่วยเหลือของผู้ควบคุมเอง เจ้าสุพานวงและพรรคพวกได้เดินทางรอนแรมด้วยเท้าไปเยี่ยมฐานที่มั่นต่าง ๆ ของฝ่ายขบวนการประเทศลาว ในแขวงซำเหนือและแขวงพงสาลี การเดินทางครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการสำรวจกำลังของฝ่ายขบวนการประเทศลาวและถึงความจงรักภักดีกลับคืนมา การสู้รบระหว่างรัฐบาลลาวฝ่ายขวาที่ได้รับการสนับสนุนจากอเมริกาและไทย กับฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้ทวีความรุนแรงขึ้น

³⁰ คณะชั้นนำค้นคว้าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (นครเวียงจันทน์ : โรงพิมพ์เวียงจันทน์, 1997), หน้า 105-110.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 112.

การเมืองของลาวยังคงไร้เสถียรภาพเรื่อยมาจนกระทั่งถึงเดือนสิงหาคม 1960 ร้อยเอก กองแล จึงปฏิวัติสำเร็จ และเรียกร้องให้ลาวดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นกลางอย่างแท้จริง และให้ยุติสงครามกันเองเสียที ร้อยเอก กองแล ได้ติดต่อให้เจ้าสุวรรณพума กลับมาดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีอีก เจ้าสุวรรณพума ตกลงรับคำเชิญ รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นใหม่มี นายพลพุมิ หน่อสวรรค์ บุคคลที่หน่วยงานสำนักข่าวกรองกลางของสหรัฐอเมริกา (Central Intelligence Agency-C.I.A.) สนับสนุนเป็นรองนายกรัฐมนตรี นายพลพุมิ เป็นคนทะเลาะทะยาน ต้องการจะเป็นนายกรัฐมนตรี เจ้าสุวรรณ พумаไม่ไว้วางใจ จึงหันไปติดต่อยุบรวมมือกับฝ่ายแนวลาวยุทธหรือขบวนการประเทศลาวนั่นเอง ยิ่งทำให้สหรัฐอเมริกาหัวเกรงคอมมิวนิสต์มีอิทธิพลในวงการบริหารลาวมากขึ้น ในที่สุด นายพลพุมิ นำทัพจากสวนเขตเข้ายึดเวียงจันทน์ได้สำเร็จ และให้เจ้าบุญอุ้ม ฌ จำปาสัก เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ร้อยเอก กองแล จึงนำกำลังไปร่วมกับขบวนการประเทศลาว หรือแนวลาวยุทธเพื่อสู้รบกับรัฐบาลเวียงจันทน์ต่อไป ส่วนเจ้าสุวรรณพума ต้องหนีไปจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นที่กรุงพนมเปญ กัมพูชา ผลของการทำรัฐประหารของ ร้อยเอก กองแล เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้การเมืองลาวมีความยุ่งยากมากขึ้นในเวลาต่อมา เนื่องจากกลุ่มการเมืองในลาวได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม หรือ 3 ฝ่าย เหมือนในประวัติศาสตร์ลาว สมัยอาณาจักรล้านช้าง ที่ได้กล่าวแล้ว คือ ฝ่ายซ้ายของ เจ้าสุพานวง ที่มีพื้นที่อิทธิพลในภาคเหนือ, ฝ่ายเป็นกลางของ เจ้าสุวรรณพума มีพื้นที่ที่เวียงจันทน์ และฝ่ายขวาของ นายพลพุมิ ซึ่งมีพื้นที่อิทธิพลอยู่ทางภาคใต้สงครามกลางเมือง กลายเป็นวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศ โดยมีสหรัฐอเมริกาและไทยสนับสนุนฝ่ายขวา โซเวียตและจีนคอมมิวนิสต์สนับสนุนฝ่ายเป็นกลาง และขบวนการประเทศลาวหรือฝ่ายซ้าย

ความผันผวนทางการเมืองเช่นนี้ได้เปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกา เข้าแทรกแซงทางการเมืองของลาวมากขึ้น โดยการสนับสนุนรัฐบาลเวียงจันทน์อย่างเต็มที่ และส่งที่ปรึกษาทางทหารมาประจำอยู่ในลาว แต่ฐานะทางทหารของนายพลพุมิก็ไม่ดีขึ้น ในปี ค.ศ.1961 สงครามในลาวดำเนินไปอย่างดุเดือด กองทัพนายพลพุมิ หรือฝ่ายขวากลับสู้ทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาวไม่ได้ สหรัฐอเมริกา ซึ่งตรงกับสมัยของประธานาธิบดี เคนเนดี จึงตัดสินใจให้ ส.ป.อ. เข้าแทรกแซงในลาว แต่ฝรั่งเศสคัดค้าน³²

สหภาพโซเวียตกับอังกฤษในฐานะอดีตประธานร่วมการประชุมเจนีวาในปี ค.ศ.1954 ได้เรียกร้องให้มีการหยุดยิงในลาว ลาวทั้งสองฝ่ายจึงสามารถหยุดยิงกันได้และเริ่มต้นเจรจากันใหม่ โดยมีชาติต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมด้วยทั้งหมดรวม 14 ชาติ ที่กรุงเจนีวา เมื่อเดือน

³² สุรัชย์ ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, หน้า 57-60.

พฤษภาคม 1961 ซึ่งถือเป็นการประหุมนานาชาติเพื่อสันติภาพในลาวเป็นครั้งที่ 2 การประชุมดำเนินไปอย่างยึดเยื้อ ทั้งนี้เป็นเพราะสหรัฐอเมริกา ไม่ต้องการให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์เข้าร่วมในรัฐบาลลาว อีกประการหนึ่ง นายพลพุมิ หน่อสวรรค์ ผู้นำลาวฝ่ายขวามีความเชื่อมั่นว่าสหรัฐอเมริกาสนับสนุนจึงไม่ยอมอ่อนข้อให้ขบวนการประเทศลาวง่ายๆ นอกจากนั้นผู้แทนลาวที่เข้าร่วมประชุมยังแบ่งออกเป็นสามฝ่าย คือฝ่ายขวาซึ่งเป็นพวกของนายพลพุมิ หน่อสวรรค์ และเจ้าบุญอุ้ม ฝ่ายเป็นกลาง เป็นพวกของเจ้าสุวรรณพุมมา และฝ่ายซ้ายเป็นพวกของเจ้าสุพานวง ในขณะที่ลาวสามฝ่ายยังคงตกลงอะไรกันไม่ได้ ทหารฝ่ายขวาของนายพลพุมิ ได้ละเมิดการหยุดยิง โจมตีทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาว จนถึงเดือนมิถุนายน 1962 ก็สามารถตกลงหยุดยิงกันอีกเป็นครั้งที่ 2 และสามารถตกลงจัดตั้งรัฐบาลผสมได้สำเร็จเป็นรัฐบาลผสมครั้งที่ 2 หลังจากได้อิสรภาพจากฝรั่งเศส โดยมีเจ้าสุวรรณพุมมาเป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เจ้าสุพานวง เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ นายพลพุมิ เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง นโยบายรัฐบาลเจ้าสุวรรณพุมมา คือจะให้ลาวเป็นกลาง จะไม่ยอมให้ต่างชาติมาตั้งฐานทัพในลาว จะไม่ไปผูกพันทางการทหารกับองค์การใด ๆ (หมายถึงองค์การ ส.ป.อ.) ขณะที่ลาวกำลังจัดตั้งรัฐบาลอยู่นั้น สหรัฐอเมริกาก็ส่งทหารมาตั้งไว้ในประเทศไทยเพื่อคุ้มเชิงฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาว

แม้ว่าที่ประชุมเจนีวา จะสนับสนุนให้จัดตั้งรัฐบาลผสมครั้งที่ 2 ได้สำเร็จ แต่รัฐบาลก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ ได้ เช่น ปัญหาต่างชาติไม่ยอมถอนทหารออกจากลาว เวียดนามเหนือปฏิเสธ ที่จะถอนทหารออกจากลาว โดยอ้างว่าสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ไทย เวียดนามใต้ และจีนคณะชาติ ยังคงมีทหารไว้ในลาว ประมาณว่ามีทหารเวียดนามเหนือตั้งอยู่ในลาวประมาณ 8,000 คน มีหน้าที่ในการรักษาเส้นทางลำเลียงยุทธสัมภาระและกำลังพลเข้าไปสู่เวียดนามใต้ เรียกว่า “เส้นทางโฮชิมินห์” (Ho Chi Minh Trail) ส่วนสหรัฐอเมริกา มีทหารอยู่ในลาวประมาณ 1 หมื่นคน แต่สหรัฐอเมริกา อ้างว่ามีอยู่ 800 คน และได้ถอนกลับไปหมดแล้ว ความจริงแล้วสหรัฐอเมริกา ได้ส่งทหารเข้าสู่ลาวในรูปของพลเรือนและได้ช่วยรัฐบาลลาวในการขนส่งยุทธสัมภาระทางเครื่องบินอีกด้วย³³

สหรัฐอเมริกา ไม่ค่อยพอใจรัฐบาลผสมของเจ้าสุวรรณพุมามากนัก ครั้นจะสนับสนุนนายพลพุมิ หน่อสวรรค์ นายพลพุมิ ก็อ่อนแอเกินไป จากการทำศึกหลายครั้ง นายพลพุมิ ก็ไม่สามารถเอาชนะขบวนการประเทศลาวได้ สหรัฐอเมริกา ไม่เชื่อมั่นในฝีมือของนายพลพุมิ เท่าใด

³³ Report of the Security Council Sub-Committee on Laos, (Mimeograph), pp. 70-71.

นัก ด้วยเหตุนี้ สหรัฐอเมริกา จึงหันมาสนับสนุนพวกแม้วหรือม้ง โดยมี นายพล ว่าง ปาว เป็นหัวหน้าบังคับบัญชา จัดตั้งกองทัพแม้วขึ้นตรงต่อหน่วยงาน C.I.A. ของสหรัฐอเมริกา กองทัพแม้วได้รับการฝึกจาก C.I.A. มีความสามารถในการรบแบบกองโจรดีกว่าทหารลาวในปี ค.ศ.1964 ทหารแม้วมีกำลังถึง 15,000 คน มีศูนย์ปฏิบัติการที่เมืองล่องแจ้ง แขวงเชียงขวาง และมีศูนย์กลางการฝึกที่จังหวัดอุดรธานี จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งของกองทัพแม้วของสหรัฐอเมริกา ก็เพื่อใช้สกัดกั้นการลำเลียง ยุทธสัมภาระของเวียดนามเหนือส่งผ่านเข้าไปในลาว และเพื่อสู้รบกับขบวนการประเทศลาวอีกด้วย ทหารแม้วทุกคนกินเงินเดือนของหน่วยงาน C.I.A. ของสหรัฐอเมริกา

ในช่วงเวลานี้รัฐบาลไทยโดย จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้อนุญาตให้สหรัฐอเมริกา สร้างฐานทัพอากาศในไทยรวม 7 แห่ง เพื่อทำสงครามในเวียดนาม ลาว และกัมพูชา ดังนี้ คือ

1. ฐานทัพอากาศที่ จังหวัดอุดรธานี
2. ฐานทัพอากาศที่ จังหวัดนครพนม
3. ฐานทัพอากาศที่ จังหวัดอุบลราชธานี
4. ฐานทัพอากาศที่โคราช จังหวัดนครราชสีมา
5. ฐานทัพอากาศที่ตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
6. ฐานทัพอากาศอยู่ตะเภา
7. ฐานทัพอากาศดอนเมือง

ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ.1964 – 1969 เป็นห้วงที่เครื่องบินสหรัฐอเมริกาจากฐานทัพอากาศในประเทศไทย บินไปถึงระเบิดฝ่ายประเทศลาวหนักที่สุด เฉพาะที่ทุ่งไหหินเพียงพื้นที่เดียวมีการทิ้งระเบิดถึง 250,000 เทียวย ในช่วงปี ค.ศ.1968 ถึง ค.ศ.1969 คิดเป็นน้ำหนักลูกระเบิดกว่า 75 ล้านตัน และ สหรัฐอเมริกา มีทหารประจำการในประเทศไทย ในห้วงเวลาดังกล่าวถึง 43,000 คน³⁴

นอกจากลาวจะมีปัญหาในเรื่องต่างประเทศไม่ยอมเคารพในความเป็นกลางของลาวแล้ว ภายในวงการรัฐบาลก็ยังแตกแยกกันไม่มีที่สิ้นสุด ในเดือนเมษายน 1963 นายกวินนิม พลเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นฝ่ายซ้ายถูกลอบสังหาร จึงทำให้เจ้าสุพา

³⁴ สุรัช ศรีไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, หน้า 61.

นวงเห็นว่าฝ่ายขวาไม่มีความสุจริตใจที่จะสร้างสันติภาพอย่างแท้จริงในลาว จึงหลบหนีออกจาก เวียงจันทน์ ไปร่วมกับขบวนการประเทศลาวอีก จากนั้นไปสงครามในลาวก็ได้เริ่มต้นครั้งใหม่

เมื่อสงครามในเวียดนามกำลังทวีความดุเดือด กองทหารเวียดนามเหนือหลังไหลเข้าสู่ เวียดนามใต้ โดยผ่านเส้นทางโฮจิมินห์ในลาว สหรัฐอเมริกา ได้ส่งเครื่องบินเข้าทิ้งระเบิดในลาว อย่างขนานใหญ่ ประมาณทหารเวียดนามเหนืออยู่ในลาว 7,000 คน ผลจากการที่สหรัฐอเมริกา ทิ้งระเบิดลาว ทำให้ชาวลาวได้รับความทุกข์อย่างสาหัส เมืองต่าง ๆ ถูกทำลายอย่างย่อยยับ ผู้คน ต้องอพยพออกจากเมืองไปอยู่ตามถ้ำตามภูเขา มีความเป็นอยู่อย่างอด ๆ อยาก ๆ ขาดเจ็บล้มตายมาก มาย กองทหารเวียดนามเหนือจึงตอบโต้ด้วยการร่วมมือกับขบวนการประเทศลาว ซึ่งมีชื่อใหม่ว่า “กองทัพปลดปล่อยประชาชน” (People’s Liberation Army) ขยายการสู้รบในลาวออกไปอย่างกว้าง ขวาง กองทหารรัฐบาลลาวไม่สามารถต้านทานได้ หน่วย C.I.A. จึงจ้างทหารไทยซึ่งเรียกว่า “ทหาร เสือพราน” ส่งไปรบในลาว ทหารรับจ้างไทยซึ่งไปรบในลาว มีอยู่ประมาณ 15,000 – 20,000 คน แต่รบไม่ค่อยได้ผลนัก ต้องเสียที่มั่นให้แก่ทหารเวียดนามเหนือหลายแห่ง ทั้งนี้เพราะอาสาสมัคร เหล่านั้นเป็นกำลังกึ่งกำลังสำรองของไทย ผ่านการฝึกมาน้อยกว่า ส่วนกำลังรบหลักของไทยมิได้ส่ง ออกไปปฏิบัติการในครั้งนั้น คงความพร้อมรบเพื่อการป้องกันประเทศและอธิปไตยของชาติภายใน ประเทศเป็นภารกิจหลัก ในปี ค.ศ.1974 ประเทศไทยได้ถอนทหารเสือพรานกลับประเทศหมด ตามคำขอร้องของรัฐบาลลาว³⁵

เมื่อสหรัฐอเมริกา ตกลงสงบศึกกับเวียดนามเหนือได้สำเร็จในเดือน มกราคม 1973 มีผลทำให้ผู้นำลาวซึ่งมีความเบื่อหน่ายต่อการทำสงคราม ได้หันมาเจรจาเพื่อยุติสงครามกันจริงจัง มากขึ้น ในที่สุดก็สามารถบรรลุผลสำเร็จได้อีกครั้งหนึ่งในเดือน เมษายน 1974 ฝ่ายรัฐบาลและ ขบวนการประเทศลาว ได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งรัฐบาลผสม ซึ่งถือเป็นรัฐบาลผสมคณะที่ 3 ของการ เมืองลาว โดยมีรัฐมนตรีฝ่ายละเท่า ๆ กัน รัฐมนตรีฝ่ายเจ้าสุวรรณพูมา จะรับผิดชอบทางด้าน การคลัง กลาโหม การสาธารณสุข และกิจการภายในประเทศ ฝ่ายขบวนการประเทศลาวจะรับผิดชอบ ทางด้านต่างประเทศ เศรษฐกิจ การวางแผน ข้าราชการ โยธาธิการ และศาสนา สมเด็จพระเจ้าศรีสว่าง วัฒนา เจ้ามหาชีวิตของลาว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ภายหลัง จากที่ตั้งรัฐบาลใหม่แล้ว เจ้าสุวรรณพูมา ได้ขอให้ไทยและสหรัฐอเมริกา ถอนทหารจากลาว ซึ่งทั้ง สองประเทศดังกล่าวก็รับปากว่าจะปฏิบัติตามคำร้องขอของรัฐบาลลาว

³⁵ สุรชัย ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, หน้า 59-62.

โดยสรุปแล้วการตั้งรัฐบาลผสมของลาวทั้ง 3 ครั้ง อยู่บนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่แตกต่างกันบนข้อตกลงของนานาชาติที่แตกต่างกัน กล่าวคือรัฐบาลผสมครั้งแรกเกิดขึ้นสืบเนื่องจากฝรั่งเศส ได้ลงนามในข้อตกลงเจนีวา และถอนตัวออกจากอินโดจีน ในปี ค.ศ.1954 ทั้งยังได้ตกลงกันว่า จะให้ลาวเป็นประเทศเป็นกลาง ดังนั้นจึงมีการจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1957 ภายใต้บรรยากาศของสงครามเย็น คือเป็นสมัยที่สหรัฐอเมริกาต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นจีนหรือเวียดนามเหนือ ดังนั้นการที่เจ้าสุพานูง เข้าร่วมรัฐบาลผสม โดยการที่พรรคการเมืองแนวลาวัรักษาคือของขบวนการประเทศลาวได้ชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างท่วมท้นในปี ค.ศ. 1958 จึงทำให้สหรัฐอเมริกา ไม่ยอมรับและหันไปสนับสนุนนักการเมืองฝ่ายขวาและทหารเวียงจันทน์ เช่น นายฮุย ชนะนิกร และนายพลพุมิ หน่อสุวรรณ ให้ทำรัฐประหารและจึงเกิดการจับกุม ผู้นำฝ่ายขบวนการประเทศลาว เช่น เจ้าสุพานูง และ พุมิ วงวิจิต และเป็นเงื่อนไขทำให้การเมืองลาวยุ่งยากมากขึ้นในเมื่อทั้งคู่สามารถหลบหนีออกไปได้และกลับไปร่วมขบวนการประเทศลาวอยู่ที่มั่นเดิมในแขวงพงสาติ และแขวงซำเหนือ สรุปแล้วรัฐบาลผสมครั้งแรกที่ตั้งขึ้นมากภายใต้บรรยากาศสงครามเย็นก็ล้มเหลว

อีกสองปีต่อมาคือปี ค.ศ.1960 เกิดสงครามกลางเมืองขนาดใหญ่ในลาว อันเป็นผลมาจากการทำรัฐประหารของ ร.อ.กองแล ประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา โซเวียต จึงต้องตกลงกันอีกครั้ง ในข้อตกลงเจนีวาในปี ค.ศ.1962 ซึ่งถือเป็นการประชุมสันติภาพนานาชาติ ครั้งที่ 2 ที่จะให้ลาวเป็นกลางและจัดตั้งรัฐบาลผสมครั้งที่สองขึ้น รัฐบาลผสมครั้งนี้เกิดขึ้นในช่วงที่สงครามเวียดนาม ทวีความรุนแรงขึ้น นักการเมืองฝ่ายขวาในลาวและสหรัฐอเมริกา ไม่สู้จะเต็มใจยอมรับให้ขบวนการประเทศลาวให้เข้ามามีบทบาทในรัฐบาลผสมนัก นักการเมืองฝ่ายซ้าย เช่น กวินนิม พลเสนา รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศถูกลอบสังหาร เป็นผลให้เจ้าสุพานูง และขบวนการประเทศลาวต้องหนีกลับไปร่วมต่อสู้กับขบวนการประเทศลาวอีกครั้งที่แขวงพงสาติ และแขวงซำเหนือ และเกิดสงครามกลางเมืองในลาวซึ่งดำเนินมาเป็นเวลากว่าสิบปีรัฐบาลผสม ครั้งที่ 2 นี้ ก็ประสบความล้มเหลวอีก

ในต้นปี ค.ศ.1973 มีการลงนามข้อตกลงปารีส ซึ่งเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับเวียดนามและสหรัฐอเมริกา ถอนกำลังทหารออกจากอินโดจีน ข้อตกลงปารีสนี้มีผลตามมาก็อ มีการหยุดยิงในลาวในเดือนกุมภาพันธ์ 1974 และตกลงกันว่าจะต้องตั้งรัฐบาลผสมขึ้นมาใหม่เป็นครั้งที่ 3 รัฐบาลผสมครั้งนี้เกิดขึ้นในบรรยากาศทางการเมืองระหว่างประเทศที่ผิดปกติออกไป กล่าวคือ สหรัฐอเมริกา ถอนทหารออกจากเวียดนาม มีการเริ่มต้นในการพัฒนาความสัมพันธ์กับปักกิ่ง ดังนั้นการตั้ง

รัฐบาลผสมครั้งที่สาม นี่จึงเป็นความหวังใหม่และเป็นความหวังครั้งสุดท้ายที่ผู้นำลาวอาจร่วมมือกันได้

ภายหลังที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เข้ายึดเวียงจันทน์ได้ และกัมพูชาได้สำเร็จ ขบวนการประเทศลาว หรือลาวฝ่ายซ้าย ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในวงการรัฐบาลอยู่แล้ว ในฐานะเป็นรัฐบาลผสมร่วมกับฝ่ายขวาและฝ่ายเป็นกลาง และพื้นที่ส่วนใหญ่ก็ตกอยู่ในกำมือของขบวนการประเทศลาว ดังนั้นแผนการขั้นต่อไปของขบวนการประเทศลาวก็คือยึดอำนาจโดยเด็ดขาด บริหารประเทศเพียงฝ่ายเดียว นักศึกษาได้ร่วมมือกับขบวนการประเทศลาว เริ่มรณรงค์ต่อต้านสหรัฐอเมริกา มีการปิดโปสเตอร์ทั่วกรุงเวียงจันทน์ ขับไล่สหรัฐอเมริกาออกจากลาว หน่วยงานแรกของสหรัฐอเมริกาที่ถูกขับไล่คือ องค์กรความช่วยเหลือในการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐ (United States Aid for International Development–USAID) หรือเรียกว่า “ยูเซด” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ C.I.A. ควบคุมอย่างใกล้ชิด สหรัฐอเมริกา ตกลงถอนหน่วยยูเซด ออกไปเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 1975 และได้มอบเครื่องมือเครื่องมือแก่รัฐบาลลาวต่อไป หลังจากนั้น ชาวอเมริกันก็เริ่มอพยพออกจากลาวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ทหารขบวนการประเทศลาว ได้เคลื่อนเข้ายึดเมืองต่าง ๆ ของฝ่ายขวาได้หมดโดยไม่มีการปะทะกัน ทหารฝ่ายขวาและข้าราชการพลเรือนซึ่งเคยนิยมฝ่ายขวา ก็หันมาประกาศเข้าข้างฝ่ายขบวนการประเทศลาว ในที่สุดขบวนการประเทศลาวก็สามารถควบคุมลาวได้ทั่วประเทศ เมื่อเดือนมิถุนายน 1975 โดยปราศจากการนองเลือด ส่วนสหรัฐอเมริกา นั้นก็ได้ถอนทูตและอพยพชาวอเมริกันออกจากลาวจนหมดสิ้นในปีดังกล่าว

กล่าวโดยสรุปแล้วการได้มาซึ่งชัยชนะของขบวนการประเทศลาว หรือพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในปัจจุบันได้ผ่านกระบวนการต่อสู้เรียกร้องเอกราชจากมหาอำนาจ ท่ามกลางความแตกแยกของกลุ่มการเมืองภายในลาวเองมาโดยต่อเนื่อง เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า เมื่อลาวหลุดพ้นจากการครอบครองของฝรั่งเศสแล้ว ลาวยังต้องต่อสู้กับการแทรกแซงทางการเมืองการทหารของมหาอำนาจใน 2 ขั้วลัทธิการเมืองในยุคสงครามเย็นกล่าวคือ สหรัฐอเมริกาและไทย สนับสนุนลาวฝ่ายขวา ส่วนจีนคอมมิวนิสต์ โซเวียต และเวียตนาม โดยเฉพาะเวียดมินห์สนับสนุนลาวฝ่ายซ้าย และฝ่ายเป็นกลาง ดังนั้นสงครามกลางเมืองในลาวเกิดขึ้น และยืดเยื้ออันเนื่องมาจากปัจจัย 2 ปัจจัยที่มีนัยของความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกันคือ

1. ปัจจัยภายนอก อันได้แก่การแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจใน 2 ผู้นำข้าหลวงเทศการเมืองในยุคสงครามเย็น อันมีสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต และจีนคอมมิวนิสต์ เป็นผู้สนับสนุนลาวแต่ละฝ่ายจนทำให้คนลาวไม่สามารถพูดคุยทำความเข้าใจกันเองได้

2. ปัจจัยภายใน คือการแตกแยกของกลุ่มการเมืองภายในของลาว ที่มีแนวคิดอุดมการณ์ และผลประโยชน์ทางการเมืองที่แตกต่างกันถึง 3 กลุ่มการเมือง หรือ 3 ฝ่าย แต่ละฝ่ายมีความแข็งกร้าวจนขาดการประนีประนอม ในการเจรจาระหว่างกัน เพราะการสนับสนุนของมหาอำนาจของแต่ละฝ่ายตามที่กล่าวแล้วและที่สำคัญคือต่างฝ่ายต่างแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันเอง โดยไม่รู้จักจบสิ้น

ดังนั้น การแทรกแซงทางการเมือง การทหารของสหรัฐอเมริกาและไทย ในกระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองในลาวบนพื้นฐานของนโยบายการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ได้ทำให้การสู้รบในลาวกลายเป็นสงครามใหญ่ และยืดเยื้อกว่า 10 ปี จากปี ค.ศ.1960 – 1973 และทำให้ไทยกับสหรัฐอเมริกา กลายสภาพเป็นศัตรูที่ถาวรของขบวนการประเทศลาว เมื่อฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้รับชัยชนะทางการเมืองและการเมืองในปี 1975 พรรคประชาชนปฏิวัติลาว และบรรดาผู้นำและสมาชิกของพรรค ซึ่งแปรสภาพมาจากขบวนการประเทศลาว จึงไม่ไว้วางใจไทย และมองไทยอย่างหวาดระแวงตลอดมา อันเป็นผลึกความคิดที่ยังคงตกค้างอยู่ในผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ลาวที่ส่งผลต่อการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมาจวบจนปัจจุบัน

หากมองในแง่กระบวนการตัดสินใจของไทยต่อการกำหนดนโยบายการแทรกแซงกิจการภายในลาว โดยให้ความร่วมมือกับสหรัฐอย่างใกล้ชิดถือได้ว่าเป็นการตัดสินใจภายใต้กรอบของนโยบายการต่อต้านการแพร่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้กลายเป็นอุดมการณ์ของชาติมาโดยต่อเนื่อง ผลประโยชน์ของชาติที่ถูกจัดลำดับไว้เป็นผลประโยชน์อันดับแรกตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมานับร้อยปี คือ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ซึ่งในยุคสงครามเย็นผู้นำไทยมองว่าภัยคอมมิวนิสต์คือภัยคุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติที่ร้ายแรงและสำคัญที่สุด ทั้งนี้เพราะในสถานการณ์ในห้วงเวลาปรากฏอิทธิพลของคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะคอมมิวนิสต์เวียดนาม ได้แพร่ขยายอิทธิพลเข้ามาในอินโดจีน ซึ่งรวมทั้งลาวและกัมพูชา ปรากฏกำลังทหารเวียดนามในลาวและกัมพูชาเป็นจำนวนมาก ซึ่งการกระทำของคอมมิวนิสต์เวียดนามในอินโดจีนในขณะนั้นได้สร้างความวิตกกังวลให้แก่ประเทศไทยเป็นอันมาก เป็นเหตุทำให้ผู้นำไทยในสมัยรัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร ในขณะนั้น เชื่อว่าการกระทำดังกล่าวของเวียดนามเป็นไปตามแผนการจัดตั้ง “สหพันธ์ อินโดจีน” โดยผนวกเอาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเข้าไว้ด้วย นโยบายการยึดมั่นในการต่อต้านอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ ที่จะแพร่

ขยายเข้ามาในประเทศไทยจึงถือเป็นนโยบายหลักสำคัญ ดังนั้นนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศในคาบสมุทรอินโดจีนช่วงรัฐบาลต่อๆ มา จึงมุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นการรักษาความมั่นคงเป็นหลัก แนวคิดในเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันทางทหารในช่วงเวลาดังกล่าว ได้แก่การสร้างสถานะของรัฐกันชน (buffer state) โดยการสร้างแนวตั้งรับนอกประเทศด้วยวิธีการแทรกแซงทางการเมืองและการทหาร มีการส่งกำลังอาสาสมัครออกไปปฏิบัติการสู้รบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ในดินแดนลาวและเวียดนามร่วมกับพันธมิตรฝ่ายโลกเสรี คือสหรัฐอเมริกา อย่างใกล้ชิด ซึ่งถือว่านโยบายดังกล่าวของไทยประสบผลสำเร็จ ผลของการดำเนินนโยบายดังกล่าวไทยเราสามารถรักษาความเป็นเอกราชอธิปไตยของไทยไว้ได้และสามารถหยุดยั้งการแพร่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์มิให้แพร่ขยายเข้ามาสู่ประเทศไทยได้เป็นผลสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างไทยกับอเมริกาในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนจะส่งผลให้ไทยถูกมองเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของลาวในเวลาต่อมาจวบจนปัจจุบันก็ตาม แต่ถือได้ว่านโยบายดังกล่าวสามารถรักษาผลประโยชน์ของชาติในขณะนั้นไว้ได้จนทำให้อุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขได้กลายเป็นรากฐานของอุดมการณ์ของสังคมไทยถึงจนปัจจุบัน และเชื่อว่าปัญหาความหวาดระแวงที่ลาวมีต่อไทย จะสามารถแก้ไขได้ไม่ยากนักหากทุกฝ่ายจะพยายามทำความเข้าใจกันอย่างจริงจัง

สำหรับปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ต่างชาติหลายชาติได้เข้าแทรกแซงกิจการภายในลาวได้ง่ายและกระทำอย่างกว้างขวาง จนหลายครั้งดูเหมือนว่าลาวจะเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจเหล่านั้นก็เพราะลาวขาดความสามัคคีภายใน โดยเฉพาะผู้นำหรือนักการเมืองของลาวเองมีความคิดแตกแยกกันซึ่งดีซึ่งเด่นกันตลอดมา ทำให้การกำหนดทิศทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแตกแยกออกเป็น 2 แนวทาง 2 อุดมการณ์ คือ แนวทางเสรีนิยม หรือทุนนิยม หรือกลุ่มฝ่ายขวา มี นายพลพุมิ หน่อสุวรรณ, นายผุย ชนะนิกร, นายกระต่าย โดนต์ โลฤทธิ, เจ้าบุญอุ้ม ภู จำปาสัก และ นายพล ว่าง ปาว เป็นต้น แต่บุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดคือ เจ้าสุวรรณพума ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้กลุ่มฝ่ายขวาเกิดความไม่ชัดเจนและการรวมตัวไว้หลัง เพราะเจ้าสุวรรณพума เป็นนักการเมืองในกลุ่มฝ่ายขวา ซึ่งพยายามวางตัวเป็นกลางแต่ความเป็นกลางนั้นถูกเอียงเอนโดยนักการเมืองฝ่ายขวาทำให้บทบาทของเจ้าสุวรรณพума ไม่เข้มแข็งและไม่มั่นคงในความเป็นกลางอย่างแท้จริง จึงก่อให้เกิดความขัดแย้ง แย่งชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายเสมอมาในคณะรัฐบาลผสม จนเกิดความล้มเหลวของรัฐบาลผสมของลาวทั้ง 3 ครั้ง อีกทั้งนักการเมืองฝ่ายขวาไม่ได้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นอย่างแท้จริง ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างพร้อมเพรียงกันต่างคนต่างผลันเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้าร่วมกิจกรรมที่ละคนสองคน ซึ่งต่างกับฝ่ายซ้ายที่โดดเด่นมาตั้งแต่สมัยการต่อสู้กับฝรั่งเศส ซึ่งการรวมกลุ่มกันอย่างแน่นแฟ้นก่อให้เกิดพลังอย่างมากของ

ขบวนการต่อสู้เคลื่อนไหวในกิจกรรมทางการเมืองซึ่งกลุ่มฝ่ายซ้ายหรือขบวนการประเทศลาวมีบุคคลสำคัญชั้นนำคือ เจ้าสุพานวง นายไกสอน พมวิหาน นายพุมิ วงวิจิต เป็นต้น นักการเมืองฝ่ายซ้ายกลุ่มนี้ รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นโดยตลอดในนามขบวนการประเทศลาว และได้แปรสภาพเป็นพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในเวลาต่อมา โดยมีที่มั่นที่แขวงจำหนือ (ปัจจุบันเป็นเมืองจำหนือในแขวง หัวพัน) โดยมีคณะกรรมการจัดตั้งรุ่นบุกเบิก 25 คน ล้วนแต่เป็นสมาชิกอาวุโสของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนมาก่อน ต่อมา พรรคได้วางพื้นฐานการปฏิบัติการขยายแนวร่วมเพื่อปลดปล่อยพื้นที่แขวงอื่น ๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจนขยายพื้นที่ครอบคลุมแขวงอื่น ๆ ของลาวในทั่วประเทศ ในขณะที่กลุ่มฝ่ายขวาก็ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สหรัฐอเมริกาไม่เพียงช่วยเหลือลาวฝ่ายขวาด้านการเงิน อาวุธ ยุทโธปกรณ์ และคนเท่านั้น แต่ยังคงเข้ามากำหนดทิศทางการเมืองของลาวด้วย ทำให้นักการเมืองลาวส่วนหนึ่งไม่พอใจ ดังนั้นประวัติศาสตร์การเมืองลาวในห้วงปี ค.ศ. 1954–1975 จึงเป็นยุคของการเมืองลาวที่ถูกแทรกแซงโดยมหาอำนาจทั้ง 2 ฝ่าย และเป็นการทำสงครามเช่นฆ่าคนลาวกันเองตลอดมา



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



นายไถสอน ทนวิทาน ประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาว
ปี ค.ศ.๑๙๕๕ - ปี ค.ศ.๑๙๕๒

3.2 การจัดระเบียบการปกครองใหม่ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวหลังปี ค.ศ.1975–2001

1) การเมืองลาวช่วงการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองปี ค.ศ.1975 - 1991

จากความพยายามของหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในการทำข้อตกลงร่วมกันหลายฉบับ เพื่อมุ่งจะยุติสงครามกลางเมืองและรวมประเทศระหว่างฝ่ายรัฐบาลเวียงจันทน์และฝ่ายขบวนการประเทศลาว แต่ก็ต้องประสบกับความล้มเหลวครั้งแล้วครั้งเล่า จนในที่สุดฝ่ายขบวนการประเทศลาวก็สามารถช่วงชิงอำนาจได้สำเร็จและประกาศจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นบริหารประเทศ ความสำเร็จของขบวนการประเทศลาวในการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตยของลาวได้ผ่านกระบวนการต่อสู้ที่ต้องรับแนวคิดลัทธิสังคมนิยมแบบมาร์ก-เลนิน จากมหามิตรผู้ร่วมขบวนการเดียวกันอย่าง แนบแน่นยาวนานของขบวนการเวียดมินห์ โดยโฮจิมินห์ในกรอบของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน และบางส่วนจากคอมมิวนิสต์จีนมาร่วมเสริมสร้างความแข็งแกร่งของขบวนการประเทศลาว ในการต่อต้านลัทธิล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส และลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกา โดยมีเพื่อนบ้านอย่างไทยเป็นพันธมิตร ซึ่งขบวนการประเทศลาวเรียกว่า “ลัทธิล่าเมืองขึ้นแบบใหม่”³⁶

ชัยชนะของขบวนการประเทศลาว หรือลาวฝ่ายซ้ายเกิดขึ้นเป็นขั้นเป็นตอน มีการประสานกันอย่างดี ระหว่างการเมืองกับการทหาร โดยอาศัยปัจจัยการเมืองการทหารจากภายนอก คือสถานการณ์ในเวียดนามและกัมพูชาให้เป็นประโยชน์ จากวันที่มีการลงนามในสัญญาสงบศึกระหว่างสหรัฐอเมริกา กับ เวียดนามเหนือในวันที่ 29 มกราคม 1973 โดยสัญญาดังกล่าวได้ระบุให้มีการถอนทหารต่างชาติออกไปจากลาว ซึ่งส่งผลให้ขบวนการประเทศลาวหรือลาวฝ่ายซ้ายมีความเข้มแข็งเป็นอย่างยิ่งในขณะที่ฝ่ายขวาเริ่มหวั่นไหว ท้อแท้ และหมดกำลังใจที่จะต่อสู้ทำให้ขบวนการต่อสู้ของลาวฝ่ายซ้ายมีพลังและขยายขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ของประเทศมากขึ้นตามลำดับ การเคลื่อนไหวต่อสู้ทั้งทางการเมืองและการทหารอย่างประสานสอดคล้องกันและเป็นระบบทำให้ขบวนการประเทศลาวประกาศชัยชนะและยึดอำนาจรัฐได้โดยสมบูรณ์เมื่อ 23 สิงหาคม 1975 ซึ่งมีเหตุการณ์ทางการเมืองการทหารในลาวที่พัฒนาจากรัฐบาลผสมชั่วคราวไปสู่รัฐบาลคอมมิวนิสต์ ดังนี้-

ในช่วงปี 1973 – 1974 เจ้าสุพานวง ในฐานะประธานสภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติ (National Political Consultative Council : NPCC) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามสัญญาสงบศึก

³⁶ คณะชั้นนำคือนักวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 94.

ระหว่างผู้แทนรัฐบาลกษัตริย์ลาวกับผู้แทนขบวนการประเทศลาว ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 1973³⁷ และเป็นสัญญาสงบศึกฉบับที่ 3 นับตั้งแต่ลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ซึ่งเจ้าสุพานวง ได้โน้มน้าวจนสามารถครอบงำความคิดของสมาชิก NPCC ส่วนใหญ่ได้สำเร็จในขณะที่ฝ่ายขวาซึ่งกุมอำนาจทางการเมืองการทหารในเวียงจันทน์ ประสบความล้มเหลวในการสร้างแนวร่วมต่อต้านการขยายบทบาทของรัฐมนตรีและผู้แทนของขบวนการประเทศลาว ซึ่งเข้ามาเป็นรัฐบาลผสมชั่วคราวอยู่ในขณะนั้นในขณะเดียวกันฝ่ายซ้ายก็ปลุกกระดมในเรื่องการแทรกแซงของต่างชาติโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและไทยอย่างต่อเนื่อง มีการเดินขบวนของมวลชน มีการนัดหยุดงานบ่อยครั้งที่สุดในขณะที่เจ้าสุพานวง ก็เสนอทางออกใหม่ ๆ ให้แก่สังคมนิยมด้วยโครงการ 18 ประการ (The Eighteen Point Political Program) ซึ่งมีสาระสำคัญในประเด็นหลัก ๆ คือความสามัคคีของคนลาวเพื่อสร้างชาติใหม่ การเร่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและความเสมอภาค สิทธิทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ การแก้ปัญหาคนว่างงานในเมือง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น นอกจากนี้นโยบายภายนอกยังเน้นย้ำถึงความเป็กลางการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การสนับสนุนการต่อสู้ของประชาชนอินโดจีน³⁸

จากข้อเสนอในเชิงนโยบายในการฟื้นฟูสังคมนิยมของเจ้าสุพานวง ได้กลับกลายเป็นประเด็นการเรียกร้องของขบวนการนักศึกษาและประชาชนในลาวอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา ทั้งที่เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน และในกรุงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นมูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดและการเผชิญหน้าระหว่างทหารฝ่ายขวา กับขบวนการนักศึกษาและประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากทหารฝ่ายขวาได้ยิงปืนใส่ผู้ประท้วงจนเป็นเหตุให้กลุ่มผู้ประท้วงเสียชีวิต 1 คน และหลายคนถูกจับ การประท้วงขยายตัวอย่างต่อเนื่องมีการจัดตั้งองค์กรประชาชนในลักษณะต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้การเคลื่อนไหวมีพลังและทิศทางที่ชัดเจน ในขณะที่การปฏิบัติการทางทหารในห้วงเวลาเดียวกันทหารฝ่ายขวา โดยเฉพาะทหารของ นายพล ว่าง ปาว ซึ่งเป็นกองทัพมั่งที่จัดตั้งโดย C.I.A. ของสหรัฐอเมริกาได้เพ็รียงพร้าต่อทหารฝ่ายซ้ายของขบวนการประเทศลาว โดยในห้วงเดือนมีนาคม – เมษายน 1975 ทหารฝ่ายซ้ายได้ยึดศาลาพูนซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งตั้งอยู่บริเวณเมืองกาสิ แขวงเวียงจันทน์ เพราะเป็นจุดสูงข่ม ที่ควบคุมปมคมนาคมระหว่าง ทางหลวงหมายเลข 13 และ 17 ทำให้แขวงภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือถูกตัดขาดโดยปริยาย³⁹

³⁷ ไพโรจน์ โพธิวง, ลาว : ผู้สาธารณรัฐ (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 12.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22 – 23.

³⁹ คณะชั้นนำคั่นคว่ำทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์ประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 97.

ในช่วงเวลาเดียวกันสงครามในกัมพูชา และเวียดนามใต้ได้ดำเนินมาถึงจุดสุดท้ายคือ 17 เมษายน 1975 เขมรแดงยึดพนมเปญสำเร็จและต่อมาใน 30 เมษายน 1975 คอมมิวนิสต์เวียดนามก็สามารถยึดกรุงไซ่ง่อนของเวียดนามใต้ได้ จากทั้ง 2 เหตุการณ์นี้เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้นให้แก่ขบวนการประเทศลาว หรือลาวฝ่ายซ้ายมีความฮึกเหิมและขวัญกำลังใจที่จะทำการยึดอำนาจรัฐในลาวต่อไปอย่างเด็ดเดี่ยวในขณะที่ฝ่ายขวาในลาวเริ่มมีความท้อแท้และหมดกำลังใจที่จะทำการต่อสู้ต่อไป

จากสถานการณ์ในกัมพูชาและเวียดนาม ประกอบกับความได้เปรียบด้านการเมือง การทหารของขบวนการประเทศลาวในลาว เป็นมูลเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้ กรมการเมืองศูนย์กลางพรรคประชาชนลาว ของขบวนการประเทศลาว ซึ่งเป็นองค์กรนำสูงสุด ได้ตกลงใจที่จะดำเนินการทั้งทางการเมืองและการทหารอย่างประสานสอดคล้องเพื่อยึดอำนาจการปกครองในลาวทั่วประเทศ ในวันที่ 5 พฤษภาคม 1975⁴⁰ ซึ่งอันที่จริงผู้นำฝ่ายขบวนการประเทศลาวไม่ได้มีความตั้งใจที่จะยึดอำนาจทางทหารและการปกครองในลาวอย่างที่ปรากฏ ทั้งนี้เพราะผู้นำฝ่ายขบวนการประเทศลาวมีความมั่นใจว่าจะชนะการเลือกตั้งที่กำหนดให้มีขึ้นในเดือน พฤษภาคม 1976 และฝ่ายตนจะได้มีอำนาจการปกครองโดยการเลือกตั้งตามกระบวนการประชาธิปไตย อย่างสง่างาม โดยไม่ต้องใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจรัฐแต่ประการใด แต่เนื่องจากปัญหาความวุ่นวายของการเมืองภายในตามที่กล่าวแล้วซึ่งถือเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญที่เอื้ออำนวยโอกาสให้ผู้นำฝ่ายขบวนการประเทศลาว ตัดสินใจยึดอำนาจการปกครองในลาวทันที⁴¹ ซึ่ง นายโกสอน พมวิหาน เลขาธิการใหญ่พรรคประชาชนลาว หรือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวในเวลาต่อมา ได้กล่าวถึงแนวทางและการตัดสินใจยึดอำนาจการปกครองไว้ว่า⁴²

“การปฏิวัติลาวในเวลานี้ ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิวัติโดยตรง การปฏิวัติยึดอำนาจโดยประชาชนต้องเร่งกระทำอย่างเร่งด่วน ภายใต้การนำของพรรคประชาชนลาว ซึ่งสามารถที่จะทำการปฏิวัติประชาธิปไตยได้สำเร็จทั้งประเทศภายในระยะเวลาอันสั้น สำหรับชัยชนะที่ได้รับในห้วงที่ผ่านมาได้ทำให้สถานการณ์การปฏิวัติมีความสูงงอมในเวลานี้ ชัยชนะของการปฏิวัติในกัมพูชาและการปฏิวัติในเวียดนามใต้มีผลเชื่อมโยงต่อการเอื้ออำนวยให้สถานการณ์ปฏิวัติในลาวได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและก้าวกระโดด จนทำให้กำลังการปฏิวัติภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กำลังฝ่ายปฏิวัติกำลังได้เปรียบในทุกด้าน”

⁴⁰ คณะชั้นนำค้นคว้าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 190.

⁴¹ Martin Stuart – Fox, “The First Ten Years of Communist Rules in Laos”, *Asia Pacific Community*. (London : Frances Publishers, 1986), p.56.

⁴² คณะชั้นนำค้นคว้าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 191.

จากการตัดสินใจของพรรคประชาชนลาวเมื่อ 5 พฤษภาคม 1975 ตามที่กล่าวแล้ว ทางกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค ได้วางแผนการปฏิบัติการยึดอำนาจการปกครองในลาวอย่างรีบด่วนตามที่สถานการณ์และโอกาสเอื้ออำนวยให้ โดยการเน้นการรุกทั้งทางการเมืองและการทหารอย่างสอดคล้องกัน โดยให้การจัดตั้งทางการเมืองเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ในเมืองสำคัญต่าง ๆ และติดตามด้วยการเคลื่อนย้ายกำลังติดอาวุธเข้ายึดเมืองใหญ่ ๆ ตามเงื่อนไขของสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเน้นการปลุกกระดมประชาชนในเขตอิทธิพลหรือเขตการปกครองของฝ่ายขวาเดิม เช่น ในเวียงจันทน์ ท่าแขก ปากเซ เป็นต้น โดยชูเงื่อนไขการขับไล่จักรวรรดินิยมอเมริกา และระบบศักดินา เป็นเงื่อนไขหลัก เพื่อให้ประชาชนที่เป็นมวลชนแนวร่วมเหล่านั้นลุกฮือขึ้นเรียกร้องและขับไล่รัฐบาลผสม ตลอดจนผู้นำฝ่ายขวาทั้งหมด การรุกทางการเมืองของพรรคประชาชนลาว ถือว่าสัมฤทธิ์ผลอย่างยิ่ง การจัดตั้งมวลชนขั้นพื้นฐานมีความมั่นคงและขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยสรุปแล้วแผนการดำเนินการยึดอำนาจการปกครองลาว โดย นายไกสอน พมวิหาน ได้กำหนดเป็นแผนและส่งผลสู่การปฏิบัตินับจาก พฤษภาคม 1975 ถึง 2 ธันวาคม 1975 ซึ่งถือเป็นวันปลดปล่อยโดยเด็ดขาดและพรรคประชาชนลาว เข้ายึดอำนาจจัดระบบการปกครองลาวโดยสิ้นเชิง ซึ่งมีสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการของพรรคประชาชนลาวดังกล่าวมีดังนี้.-

1. ขยายผลและจัดตั้งมวลชนแนวร่วมจากประชาชนในเมืองใหญ่เพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองตามแนวทางและเงื่อนไขตามที่พรรคกำหนด
2. ชูประเด็นเงื่อนไขการขับไล่จักรวรรดินิยมอเมริกา และกลุ่มการเมืองฝ่ายขวาที่ร่วมกับอเมริกา โดยเฉพาะกลุ่มตระกูล ชนะนิกร กับตระกูล ณ จำปาสัก และทำการเคลื่อนไหวมวลชนในเมืองใหญ่ทั่วประเทศ
3. เคลื่อนย้ายกำลังติดอาวุธจากเขตปลดปล่อยหรือพื้นที่อิทธิพลเดิมของขบวนการประเทศลาว มายังเขตยึดครองหรือพื้นที่อิทธิพลของฝ่ายขวาเพื่อเตรียมการยึดพื้นที่และที่ตั้งสำคัญ ๆ ในตัวเมืองใหญ่⁴³

เมื่อพรรคประชาชนลาว ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ประการใหญ่ ๆ ตามที่กล่าวแล้วเพื่อขยายผลเข้าสู่การยึดอำนาจการปกครองลาวโดยเด็ดขาด หน่วยงานทุกส่วนของพรรคประชาชนลาวก็เร่งรีบปฏิบัติการตามแผนดังกล่าว โดยทันทีจากการดำเนินการของพรรคในแนวทางทั้ง 3

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 193.

ประการ ส่งผลให้เหตุการณ์ในลาวขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วในห้วงเดือน พฤษภาคม 1975 ได้มีการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ขององค์กรประชาชนในลาวหลายเมือง โดยเฉพาะที่เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ผุ่ชนเข้ายึดที่ทำการของรัฐบาล ในขณะที่สถานีวิทยุของฝ่ายซ้ายออกข่าวกล่าวหานักการเมืองและทหารฝ่ายขวาวางแผนทำรัฐประหาร โดยมีสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุน ประเด็นดังกล่าวได้กลายเป็นแรงกระตุ้นให้ขบวนการนักศึกษาและประชาชนเคลื่อนไหวกต่อต้านฝ่ายขวารุนแรงยิ่งขึ้น โดยเรียกร้องให้มีการจับกุมผู้นำฝ่ายขวา เช่น เจ้าศรีสุก ฅ จำปาสัก นายผุย ชนะนิกร เจ้าบุญอู๋ ฅ จำปาสัก เป็นผู้บ่อนทำลายสันติภาพและทำให้ประชาชนทุกข์ยาก⁴⁴ ผลของการเรียกร้องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องของขบวนการนักศึกษาและประชาชนส่งผลให้รัฐมนตรีฝ่ายขวา 3 คน คือเจ้าศรีสุก ฅ จำปาสัก นายโง่น ชนะนิกร และ นายคำไพ อภัย ลาออกจากคณะรัฐบาลผสม และในวันต่อมา นายทหารชั้นนายพลในระดับผู้นำ กองกำลังทหารของฝ่ายขวา 7 คน ซึ่งรวมทั้ง นายพล ว่าง ปาว ผู้บัญชาการกองกำลังมั่งติดอาวุธในลาว สมาชิกตระกูลจำปาสัก และตระกูล ชนะนิกร ประมาณกว่า 300 คน ก็เดินทางออกนอกประเทศ ลี้ภัยการเมืองเข้าสู่ประเทศไทยในที่สุด

นอกจากนั้น พรรคประชาชนลาวหรือพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบัน ยังได้สร้างเงื่อนไขและชูประเด็นเงื่อนไขประชาชาติให้เกิดขึ้นเพื่อสร้างปัจจัยภายนอกที่กระตุ้นเร่งเร้าเงื่อนไขการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองของพรรคภายในประเทศโดยการใช้กำลังทหารเข้าแก้ปัญหาคความขัดแย้งกับกองทัพไทยด้วยการที่ทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้ยื่นเรือตรวจการณ์ของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปข.) ของไทยจม 1 ลำ เป็นเหตุให้ทหารไทยเสียชีวิต 1 นาย บาดเจ็บสาหัสอีกหลายคน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 1975 จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้รัฐบาลไทยประกาศปิดพรมแดนตลอดแนวใน 18 พฤษภาคม 1975 เพื่อตอบโต้การใช้ความรุนแรงของฝ่ายขบวนการประเทศลาว และฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้ยื่นประท้วงไทย โดยอ้างว่าเรือ นปข. ของไทยละเมิดน่านน้ำลาว และเป็นฝ่ายยิงทหารลาวก่อน ทั้งนี้เพื่อพรรคประชาชนลาวจะได้ใช้เงื่อนไขเหล่านี้อ้างความชอบธรรมในการยึดอำนาจการปกครองในลาวโดยทันที โดยอ้างว่าเพื่อจะได้มีอำนาจและเอกภาพแห่งรัฐในการแก้ไขและจัดการกับปัญหาระหว่างลาวกับไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุการณ์และสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้กำลังทหารฝ่ายขวาในกองทัพแห่งชาติเกิดความแตกแยกและปั่นป่วน บางหน่วยประกาศรวมตัวกับกองกำลังฝ่ายขบวนการประเทศลาว บางหน่วยปฏิเสธไม่ยอมเชื่อฟังกองทัพแห่งชาติ เหตุการณ์ประท้วงเรียกร้องของขบวนการประชาชน ได้ลุกลามเข้าสู่วงการทหารและข้าราชการของรัฐ โดยที่นักเรียนนายร้อยที่เวียงจันทน์

⁴⁴ สุเมต โพธิสาน, ประวัติศาสตร์ลาวโบราณ – ปัจจุบัน, หน้า 989-990.

ได้เข้ายึดโรงเรียนนายร้อยและเรียกร้องให้แม่ทัพภาคที่ 5 ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่นครเวียงจันทน์ลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากคอร์รัปชัน ยิ่งทำให้กองทัพโดยเฉพาะกองกำลังฝ่ายขวาเกิดความระส่ำระสายและอ่อนแอลงอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันได้มีข้าราชการหลายกระทรวงประท้วงโจมตีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ว่าคอร์รัปชัน และไร้สมรรถภาพ และเรียกร้องให้ปลดคนเหล่านั้นออก เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ลาออกจากตำแหน่งกว่า 20 คน⁴⁵ การประท้วงของขบวนการประชาชนได้ขยายผลลุกลามไปสู่การขับไล่ อิทธิพลและหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาให้ออกไปจากลาว โดยเฉพาะองค์การความช่วยเหลือในการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Aid for International Development – USAID) ถึงตอนนี้ทหารของฝ่ายซ้ายก็ปรากฏตัว เข้ายึดอำนาจใน 5 เมืองภาคใต้ ซึ่งฝ่ายขวาเคยมีอำนาจมานาน โดยยึดเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก และเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ใน 19 พฤษภาคม 1975 และยึด แขวงสวันเขตในวันถัดมา⁴⁶ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่อันดับ 2 ของประเทศ พร้อม ๆ กับการเคลื่อนย้ายกำลังของกองทัพฝ่ายซ้ายเข้ายึดเมืองต่าง ๆ อย่างประสานสอดคล้องกันทั่วประเทศ รัฐบาลผสมชั่วคราวไม่มีอำนาจอีกต่อไป ในที่สุดขบวนการประเทศลาวก็ประกาศยึดอำนาจรัฐ ได้โดยสมบูรณ์ทั่วประเทศเมื่อ 23 สิงหาคม 1975 และเปลี่ยนชื่อพรรคประชาชนลาวเป็นพรรคประชาชนปฏิวัติลาว⁴⁷ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวยให้ขบวนการประเทศลาวเข้ายึดอำนาจในลาวได้สำเร็จ และเร็วกว่าที่คาดคิดไว้เพื่อให้การจัดการกับระบบการบริหารประเทศเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ ฝ่ายขบวนการประเทศลาวจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการยึดอำนาจขึ้นที่แขวงสวันเขต โดยมี นายพล หนูเพชร เป็นประธาน งานชิ้นแรกที่คณะกรรมการยึดอำนาจทำ ก็คือการออกมาตรการการควบคุมราคาสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพ ยึดทรัพย์สินเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก และ “พวกปฏิกริยา” ซึ่งหมายถึงผู้นำทางการเมืองการทหารของฝ่ายขวาที่ ทำการต่อสู้และต่อต้านขบวนการประเทศลาว โดยต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่จะหลบหนีออกนอกประเทศเพื่อ ขอลี้ภัยการเมือง นอกจากนี้รัฐบาลใหม่ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ยังได้จัดโครงสร้างการปกครองใหม่ขึ้นทั่วประเทศ ในทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตาแสง เมือง และแขวง ได้จัดตั้งสภาประชาชน (People’s Aassembly) ของแต่ละระดับเป็นผู้ดูแลนโยบาย โดยมีคณะกรรมการบริหาร (executive committee) เป็นผู้บริหารตามนโยบายของสภาประชาชน โดยให้สมาชิกสภาประชาชนเป็นผู้เลือกคณะกรรมการบริหารกันเอง ในส่วนของสมาชิกสภาประชาชนนั้น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

⁴⁵ สุวิทย์ ธีรศาสตร์, ประวัติศาสตร์ลาวปี 1779 – 1975, หน้า 376–377.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 378.

⁴⁷ คณะชั้นนำค้นคว้าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 197-198.

แต่ผู้ที่จะมีสิทธิ์เป็นสมาชิกสภาประชาชนได้นั้นต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการเลือกตั้งก่อน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเกือบทั้งสิ้น จำนวนสมาชิกสภาประชาชนแต่ละระดับมีจำนวน ดังนี้คือ ระดับแขวงจะมีสมาชิก 30 – 40 คน ระดับเมืองมีสมาชิก 20 – 30 คน ระดับตาแสง 15 – 20 คน ส่วนคณะกรรมการบริหารมีโครงสร้างดังนี้ คือ ในระดับแขวงมีคณะกรรมการ 9 – 13 คน ระดับเมือง 7 – 9 คน ระดับตาแสงมี 5 – 7 คน ผู้แทนของสภาประชาชนในทุกระดับจะรวมตัวเป็นกองประชุมใหญ่ ผู้แทนประชาชน ทั่วประเทศหรือเรียกว่าการประชุมสมัชชาแห่งชาติ (National Congress of People’s Representatives)⁴⁸

จากการดำเนินการของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวหรือขบวนการประเทศลาวในทางการเมืองดังที่กล่าวแล้วอย่างต่อเนื่องจนเกิดการชุมนุมใหญ่ทั่วประเทศขึ้นในวันที่ 28 พฤศจิกายน 1975 มีประชาชนเข้าร่วมนับแสนคน ผู้ชุมนุมเรียกร้องให้มีการยุบรัฐบาลผสมชั่วคราว ซึ่งข้อเท็จจริงก็เป็นรัฐบาลที่ไม่มีอำนาจอยู่แล้ว ให้ยุบ NPCC ยุบสถาบันกษัตริย์ และมีการกล่าวโจมตีระบอบศักดินาอย่างรุนแรง จนทำให้พระเจ้าศรีสว่างวัฒนา เจ้ามหาชีวิตแห่งราชอาณาจักรลาว ทรงประกาศสละราชสมบัติในวันรุ่งขึ้น⁴⁹

หลังจากการชุมนุมของประชาชนนับแสนคนในลักษณะการแสดงประชามติเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการปกครองตามกรอบแนวความคิดของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว หรือขบวนการประเทศลาว ทำให้ขบวนการประเทศลาวได้จัดให้มีการประชุมสมัชชาแห่งชาติขึ้นในวันที่ 1 – 2 ธันวาคม 1975 โดยมีสมาชิกจากทั่วประเทศเข้าร่วมประชุมจำนวน 264 คน เพื่อพิจารณาข้อเสนอเรียกร้องของประชาชน ดังกล่าว สมัชชาประชาชนได้มีมติให้ดำเนินการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. ยุบสถาบันพระมหากษัตริย์
2. เปลี่ยนชื่อประเทศเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” (Democratic People’s Republic of Laos) และสถาปนากการปกครองระบอบใหม่ เป็นระบอบคอมมิวนิสต์
3. แต่งตั้งเจ้าสุพานวง เป็นประธานประเทศ (เทียบเท่าประธานาธิบดี) แต่งตั้ง นายไกสอน พมวิหาน เป็นนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งพระเจ้าศรีสว่างวัฒนา กษัตริย์องค์สุดท้ายของลาวเป็นที่ปรึกษาสูงสุด

⁴⁸ ไพโรจน์ โพธิวง, ลาว : สู่อารณรัฐ (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 55–57.

⁴⁹ ขจักษ์ บุรุษพัฒน์, ไทยกับเพื่อนบ้านในอินโดจีน (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2531), หน้า 2.

4. เปลี่ยนธงชาติใหม่

5. กำหนดให้วันที่ 2 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันชาติของลาวใหม่⁵⁰

จะเห็นได้ว่าการชุมนุมของประชาชนลาวเป็นแสนคนในวันที่ 28 พฤศจิกายน 1975 หากพิจารณาจากประมุขและชื่อเรียกร้องแล้วเป็นชื่อเรียกร้องที่ขัดกับรัฐธรรมนูญของลาว ในขณะนั้น อย่างยิ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่าการเรียกร้องของประชาชนในการแสดงประชามติในครั้งนั้นถือได้ว่า เป็นการปฏิวัติล้มล้างรัฐธรรมนูญและเป็นการปฏิวัติทางการเมืองของลาวจากประชาชนทั่วประเทศ

เมื่อพรรคประชาชนปฏิวัติลาวสามารถยึดอำนาจรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลาว ได้โดยเบ็ดเสร็จใน 2 ธันวาคม 1975 แล้ว พรรคประชาชนปฏิวัติลาวก็ได้ผูกขาดอำนาจทางการเมืองและการบริหารประเทศโดยเด็ดขาดเช่นเดียวกับประเทศคอมมิวนิสต์ หรือประเทศสังคมนิยมทั้งหลาย โดยมีผู้นำพรรคเป็นผู้นำอำนาจสูงสุด ในช่วงแรกของการจัดการบริหารงานแผ่นดินของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวต้องประสบกับปัญหาและความยุ่งยากซับซ้อนอย่างมาก เพราะพรรคได้ยึดอำนาจบริหารมาจากรัฐบาลที่มีโครงสร้างบริหารที่อ่อนแอในระบบสังคมนิยมกึ่งศักดินา และที่สำคัญการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลเก่าอยู่ได้ด้วยความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากองค์กรช่วยเหลือในการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา หรือ USAID ทั้งด้านบุคลากรและการเงินส่วนด้านการทหารได้รับการช่วยเหลือจากหน่วย C.I.A. ของสหรัฐอเมริกา เช่นกัน นอกจากนี้ลาวยังสูญเสียประชากรที่มีคุณภาพ เช่น ข้าราชการระดับสูงที่มีความรู้ประสบการณ์ นักธุรกิจ บุคคลที่มีความรู้และช่างฝีมือจำนวนมากที่หลบหนีออกจากลาวกลายเป็นผู้อพยพและลี้ภัยในประเทศที่ 3 ในที่สุด นอกจากนั้นทางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวหรือพรรคคอมมิวนิสต์ลาวยังไม่มีความไว้วางใจในระบบราชการและตัวข้าราชการในระบบเก่าที่หลงเหลืออยู่ ครั้นพอได้อำนาจทางการเมืองอย่างเต็มที่ ผู้นำพรรคได้สั่งการให้ข้าราชการระดับสูงและระดับกลางทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนเดินทางไปเข้าค่ายอบรมสัมมนาที่ศูนย์สัมมนา เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน ซึ่งติดกับเวียดนาม เป็นระยะเวลา 2 – 6 เดือน หรือมากกว่าแล้วแต่ทางพรรค จะเห็นว่าผู้ใดบุคคลใดที่ไม่มีแนวคิดอุดมการณ์ที่ขัดแย้งและเป็นปรปักษ์กับพรรคในการจัดการบริหารประเทศผู้นั้นก็จะได้รับการปลดปล่อยออกจากศูนย์สัมมนา แต่ทางพรรคก็ยังคงจัดคนของพรรคติดตามสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลในระบบเก่าอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันพรรคจะส่งทหารและสมาชิกพรรคที่ปฏิบัติงานในเขตปลดปล่อย

⁵⁰ พยงค์ ทิมเจริญ, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “การเมืองการปกครอง”

(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2537), หน้า 23.

เก่า และมีความจงรักภักดี คຸ້ນเคยยึดมั่นในอุดมการณ์ของพรรค เข้ามาจัดระเบียบการปกครองในส่วนท้องถิ่น จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในการปกครองและบริหารงานในระยะ 2 ปีแรก เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะสมาชิกพรรคที่เข้ามาบริหารงานทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องศาสตร์การปกครองและการบริหารค่อนข้างต่ำ หรือบางคนอาจไม่มีเลย หากแต่บุคคลเหล่านั้น มีแนวคิดและเชื่อมั่นในอุดมการณ์ของพรรค ยึดมั่นในแนวทางปฏิบัติของพรรค ดังนั้นเมื่อเห็น ข้าราชการในระบบเก่าคนใดมีแนวความคิดที่ขัดแย้งกับแนวทางของพรรคจะถูกควบคุมตัวส่งไปอบรมยังศูนย์สัมมนาทันที เพื่อกล่อมเกลานำแนวความคิดให้เป็นไปตามแนวทางของพรรค ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่ถูกต้อง ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลให้ระบบราชการลาวในระยะแรกนี้เกิดปัญหาสับสนวุ่นวายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความขัดแย้งในเชิงแนวคิดและวิถีปฏิบัติระหว่างแนวทางเก่ากับแนวทางใหม่

ในระดับของประชาชนจากการที่พรรคได้จัดการควบคุมประชาชนด้วยการจัดการบริหารการปกครองท้องถิ่นตามแนวทางของพรรคและให้สมาชิกพรรคทั้งที่เป็นฝ่ายการเมือง ฝ่ายทหารเข้ามาปกครองท้องถิ่นและควบคุมประชาชนนั้น จากการที่สมาชิกพรรคเหล่านั้นเคยชินอยู่กับแนวทางการปฏิบัติและระเบียบวินัยของพรรคอย่างเคร่งครัด ทำให้สมาชิกพรรคที่ได้เข้าควบคุมการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นนั้นนำเอาแนวคิดที่เป็นวิถีปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของพรรคมาใช้บังคับควบคุมประชาชนในท้องถิ่นให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ในขณะที่ประชาชนเหล่านั้นเคยชินกับการอยู่ภายใต้การปกครองของระบบกึ่งศักดินา และวัฒนธรรมอันเป็นวิถีตะวันตกแบบฝรั่งเศส มาอย่างช้านานจนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่ต่อต้านและขาดความร่วมมืออย่างแท้จริงในการปกครองประเทศของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ทำให้เจ้าหน้าที่พรรคและทหารของพรรคจำเป็นต้องใช้อำนาจบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามคำสั่งหรือแนวทางของพรรคโดยเฉพาะประชาชนในตัวเมืองใหญ่ๆ ของลาว เช่น สั่งการให้เยาวชนชายตัดผมสั้นและห้ามนุ่งกางเกงยีน ส่วนผู้หญิงให้นุ่งผ้าสั้น และห้ามสวมแว่นตาดำ และที่สำคัญคือ ห้ามประชาชนทั่วไปรับฟังวิทยุจากสถานีวิทยุของประเทศไทย ห้ามฟังเพลงหรือชมภาพยนตร์ของตะวันตก ผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะถูกตั้งข้อหาให้เป็นพวก “ปฏิการ”⁵¹ ทันที

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่พรรคยังคงวิจารณ์อย่างรุนแรงต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสวงหาความสุขในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ฟังเพลงตะวันตก เทียวเตร่ ตามสถานเริงรมย์ในเวลาค่ำคืน รวมทั้ง

⁵¹ “ปฏิการ” หมายถึงพวกปฏิกริยา คือพวกที่มีแนวคิดขัดแย้งไม่ปฏิบัติตามการชี้แนะของพรรค หรือฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ในการควบคุมประชาชนของพรรค บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่ถูกกล่าวหาให้เป็นพวกปฏิการจะถูกทางพรรคจับตาดูอย่างใกล้ชิด และพร้อมที่จะถูกจับหรือส่งไปอบรม ณ ศูนย์สัมมนาในทันที

การมุ่งแสวงหาผลกำไรจากการประกอบกิจกรรมการค้าว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม จากพฤติกรรมที่เข้มงวดและอหังกาของสมาชิก และทหารของขบวนการประเทศลาวเดิม ที่แสดงออกต่อประชาชนชาวเมือง ทำให้ชาวเมืองในลาวไม่พอใจและไม่ชอบหน้าบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่พรรคเหล่านั้น แม้กระทั่งนักศึกษาลาวจำนวนมากที่เคยสนับสนุนและตั้งแถวต้อนรับทหารฝ่ายประเทศลาวเข้า นครเวียงจันทน์ในปี 1975 ก็เริ่มเกลียดชังและต่อต้าน โดยบางส่วนได้หลบหนีเข้าร่วมขบวนการกับฝ่ายต่อต้านรัฐบาลในป่าในปี 1976 ซึ่งขบวนการต่อต้านรัฐบาลคอมมิวนิสต์นี้เกิดขึ้นจากแนวร่วมฝ่ายขวาที่ไม่สามารถอยู่ภายใต้อำนาจการกดขี่จากรัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้ โดยได้รับการสนับสนุนจากบรรดานักการเมืองผู้นำทางทหารของฝ่ายขวาเดิมของลาวนั่นเอง⁵²

ความสับสนวุ่นวายในการบริหารงาน ทำให้ระบบราชการหยุดนิ่งอยู่เป็นเวลาหลายเดือน ในช่วงเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง ข้าราชการที่ปรับตัวและรับอุดมการณ์ใหม่ได้เร็วก็จะถูกส่งตัวกลับไปทำงานดังเดิม แต่ไม่ใช่ที่เดิม นอกจากนี้ยังได้สับเปลี่ยนเอาข้าราชการที่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคเหนือไปปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้และในนครเวียงจันทน์ ในไม่ช้าข้าราชการเหล่านั้นก็หลบหนีข้ามแม่น้ำโขงออกนอกประเทศในที่สุด ส่วนข้าราชการในระดับล่างก็จะถูกส่งตัวไปอบรมสัมมนาเป็นเวลาหลายเดือนเช่นเดียวกัน ก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อยและเปลี่ยนอาชีพใหม่เป็นชาวนา และทำนาในที่ดินที่รัฐบาลจัดสรรให้ ดังนั้นปัญหาสำคัญของการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงการปกครองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว 2 ประการ คือ การปฏิรูปเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบใหม่บนพื้นฐานความอ่อนแอในการบริหารราชการและระบบเศรษฐกิจของระบบเก่า กับความไม่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหารงานของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ลาวในการบริหารงานราชการให้ดีกว่าระบบเดิมได้

จากปัญหาทั้ง 2 ประการที่กล่าวแล้วนี้ คือปัจจัยของความล้มเหลวในความพยายามปฏิรูประบบเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบสังคมนิยมของพรรค โดยการจัดตั้งระบบสหกรณ์เกษตรและระบบนารวมในเวลาต่อมา จนเป็นเหตุให้ชาวนาจำนวนมากเริ่มหลบหนีออกจากลาวสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงปี 1978 – 1979 จนทำให้พรรคต้องตั้งระงับการใช้ระบบนารวมในที่สุด

ในการปฏิรูปและควบคุมด้านสังคมให้เป็นไปในแนวทางของสังคมนิยมนั้น พรรคได้จัดการควบคุมโดยการให้ประชาชนในท้องถิ่นรวมตัวกันเป็นองค์กรต่าง ๆ ภายใต้การดูแลของสมาชิกพรรคและคณะกรรมการบริหารงานปกครองท้องถิ่นซึ่งแต่งตั้งจากสมาชิกพรรคเช่นกัน เพื่อการควบคุมและชี้นำแนวคิดของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและใกล้ชิด ประชาชนลาวทุกคน

⁵² สัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว, 3 พฤศจิกายน 2000.

จะได้รับการอบรมชี้แนะทางการเมืองและสังคมตามแนวทางของพรรคภายในกรอบของสังคมนิยมอย่างเคร่งครัด ส่วนเยาวชนคนหนุ่มสาว จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากพรรคเพื่อสร้างเยาวชนคนหนุ่มสาวเหล่านั้นให้เป็นคนในระบบสังคมนิยมรุ่นใหม่ของลาว โดยทางพรรคได้จัดตั้งองค์กรเยาวชนรักชาติขึ้นในปี ค.ศ.1976 จัดตั้งกลุ่มวัฒนธรรมและกีฬาสำหรับเยาวชนขึ้นเพื่อเป็นองค์กรในการทำหน้าที่ในกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมให้แก่เยาวชนเหล่านั้น ให้เรียนรู้และมีวิถีคิดในการดำเนินชีวิตตามกรอบทิศทางในระบบวัฒนธรรมที่ไม่ขัดกับระบบสังคมนิยมตามแนวทางของพรรค ในช่วงแรก ๆ ของการเปลี่ยนแปลงระบบพรรคจำเป็นต้องมีการควบคุมประชาชนอย่างแน่นแฟ้น ประชาชนในท้องถิ่นจะไม่มีเสรีภาพในการเดินทางได้อย่างระบบเก่า การเดินทางไปต่างแขวง จะต้องทำเรื่องขออนุมัติการเดินทางล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนการพิจารณาถึง 7 ขั้นตอน จนทำให้การเดินทางและเคลื่อนย้ายทรัพย์สินของประชาชนออกนอกพื้นที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อนเสมอ และเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่พอใจ

การเปลี่ยนแปลงจากระบบเสรีมาสู่ระบบสังคมนิยมในความเข้าใจและความหมายของประชาชนลาวโดยทั่วไป จึงถูกแปลความหมายว่าเป็นระบบของการควบคุมและตรวจสอบอย่างเคร่งครัดโดยเจ้าหน้าที่ของพรรคและรัฐ หมู่บ้านได้กลายเป็นหน่วยการเมืองและสังคมที่มีความสำคัญในระบบการปกครองแบบสังคมนิยมของลาวยุคใหม่ ดังนั้นหน่วยงานของพรรคที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงระบบคือ “หน่วยงานค้นคว้า” เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับคณะกรรมการตรวจตราศูนย์กลางพรรค ซึ่งมีหน้าที่ในการเสาะแสวงหาข้อมูลบุคคลและพื้นที่อย่างละเอียดในทุกครัวเรือนและทุกพื้นที่ตั้งแต่จำนวนสมาชิกอาชีพการศึกษา และจำนวนทรัพย์สินต่าง ๆ ของแต่ละครัวเรือน นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของพรรคในหน่วยงานนี้จะต้องทำหน้าที่สอดส่องดูแลพฤติกรรมของประชาชนทุกคนในหมู่บ้านและรายงานความผิดปกติ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่แสดงออกในเชิงการต่อต้านแนวทางการปฏิบัติของพรรคในหมู่บ้านในคณะกรรมการบริหารทราบโดยเร็ว⁵³

ด้วยมาตรการการควบคุมทางการเมืองและสังคมของพรรคตามที่กล่าวนี้ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่พอใจและหลบหนีออกนอกประเทศ หรือบางส่วนได้หลบหนีเข้าป่าเพื่อร่วมมือกับขบวนการต่อต้านรัฐบาลคอมมิวนิสต์ ที่มีอดีตนายทหารและนักการเมืองฝ่ายขวาเป็นผู้สนับสนุนและเป็นแกนนำที่ไม่ยอมรับอำนาจของรัฐบาลคอมมิวนิสต์ โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และต้องการต่อสู้ด้วยอาวุธต่อไป จากการต่อสู้ด้วยอาวุธของกลุ่มขบวนการต่อต้านดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่ง

⁵³ สัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว, 3 พฤศจิกายน 2000.

ที่ทางรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของลาว ได้กล่าวหาว่าไทยและสหรัฐอเมริกา ได้ให้การสนับสนุนกลุ่ม ขบวนการต่อต้านนั้น เพื่อการล้มล้างรัฐบาลลาวใหม่และเป็นประเด็นต่อกำความหวาดระแวงที่ผู้ นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวมีต่อประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาตลอดมาจวบจนปัจจุบัน

ก. โครงสร้างการปกครองในปี ค.ศ. 1975 - 1991

จากปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมา พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ได้ผูกขาดอำนาจการบริหาร ประเทศโดยเด็ดขาด เช่นเดียวกับประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ โดยเฉพาะเวียดนาม ลาวจัดการปกครองตามแบบฉบับของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ทั้งนี้เพราะความเป็นพันธมิตรที่แนบแน่น ระหว่างขบวนการประเทศลาวกับขบวนการเวียดมินห์ของโฮจิมินห์ ภายใต้ขบวนการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศให้พ้นจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสกับจักรวรรดินิยมอเมริกาและไทย ในความร่วมมือที่ยาวนานภายใต้การมีอุดมการณ์ร่วมกันของขบวนการทั้ง 2 คือปัจจัยที่ต่อกำความเป็นมหามิตรที่แนบแน่นและผ่านขั้นตอนการต่อสู้ร่วมกันอย่างยาวนาน ทำให้ผู้นำขบวนการประเทศลาว ได้ถ่ายรับแนวคิดและอุดมการณ์จากคอมมิวนิสต์เวียดมินห์โดยต่อเนื่อง เมื่อขบวนการประเทศลาว สามารถยึดอำนาจการปกครองภายในลาวได้โดยเด็ดขาด การจัดการต่อการเมืองภายในลาวจึงเป็นแนวทางเดียวกับการจัดการปกครองภายในเวียดนามโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและในเวลาเดียวกันอิทธิพลของเวียดนามก็เข้าสู่ลาวอย่างเป็นระบบ ด้วยความสัมพันธ์ในเชิงพรรคที่พรรคนี้เองระหว่าง พรรคประชาชนปฏิวัติลาวกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม จากความใกล้ชิดในลักษณะดังกล่าว ระหว่าง ลาวกับเวียดนาม จึงเป็นเหตุให้เวียดนามส่งผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเมือง การทหาร มาเป็นที่ปรึกษาให้แก่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจำนวนมากกว่า 300 คน ในช่วงปี 1975 – 1979 คณะที่ปรึกษาดังกล่าวจะเป็นผู้วางแผนเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายให้แก่ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในการจัดระบบการบริหารประเทศในกรอบอุดมการณ์คอมมิวนิสต์⁵⁴ ดังนั้น พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจึงได้กำหนดรูปแบบการปกครองของลาวตามแบบการปกครองของเวียดนาม ตามที่กล่าวแล้ว โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ.1975 ซึ่งเป็นช่วงต้นของการวางรากฐานการเมืองในระบบใหม่ จึงทำให้โครงสร้างและวิธีการบริหารของลาวจึงไม่แตกต่างจากเวียดนามนอกจากนั้นลาว และเวียดนามได้ทำสนธิสัญญาความร่วมมือแบบพิเศษลาว-เวียดนาม ในปี ค.ศ. 1977 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่ว่าด้วยความร่วมมือในทุกด้านระหว่างลาวกับเวียดนามนอกจากนั้นสนธิสัญญาดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้เวียดนามสามารถส่งทหารเข้ามาประจำการในลาวได้ ดังนั้นสนธิสัญญาความร่วมมือแบบพิเศษลาว-เวียดนาม ฉบับนี้ซึ่งมีอายุของสัญญายาวนานถึง 25 ปี จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าไปมีอิทธิพลของเวียดนามในลาวอย่างเปิดเผยเป็นระบบและเป็นรูปธรรมจวบจนปัจจุบัน การ

⁵⁴ สัมภาษณ์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว, 3 พฤศจิกายน 2000.

เมืองภายในของลาวในช่วงเวลานั้น ได้มีการจัดตั้งองค์กรทางการเมืองที่สำคัญ 3 องค์กร ได้แก่ พรรค รัฐบาล และสภา โดยที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว เป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในทางการเมือง โดยเฉพาะบทบาทในการเป็นผู้กำหนดนโยบายในทุกด้านของประเทศ คณะรัฐบาลทำหน้าที่ การบริหาร ภายใต้กรอบนโยบายที่พรรคกำหนดหรืออีกนัยคือรัฐบาลมีบทบาทในการนำนโยบาย ที่กำหนดโดยพรรคไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งในข้อเท็จจริงผู้นำหรือบุคคลสำคัญในโครงสร้างของ พรรคจะทำหน้าที่เป็นคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลด้วยเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกระทรวงสำคัญ ๆ ส่วน สภาประชาชนสูงสุดจะทำหน้าที่รับรองกฎหมายต่าง ๆ ที่เสนอโดย มติที่ประชุมของพรรค ดังนั้น ในช่วงนี้บทบาทของสภาประชาชนสูงสุดจึงมีสภาพเป็นเพียงตรายางรับรองอำนาจของพรรคทำ นั้น สำหรับโครงสร้างและบทบาทขององค์กรทางการเมืองในลาวทั้ง 3 องค์กรมีดังนี้

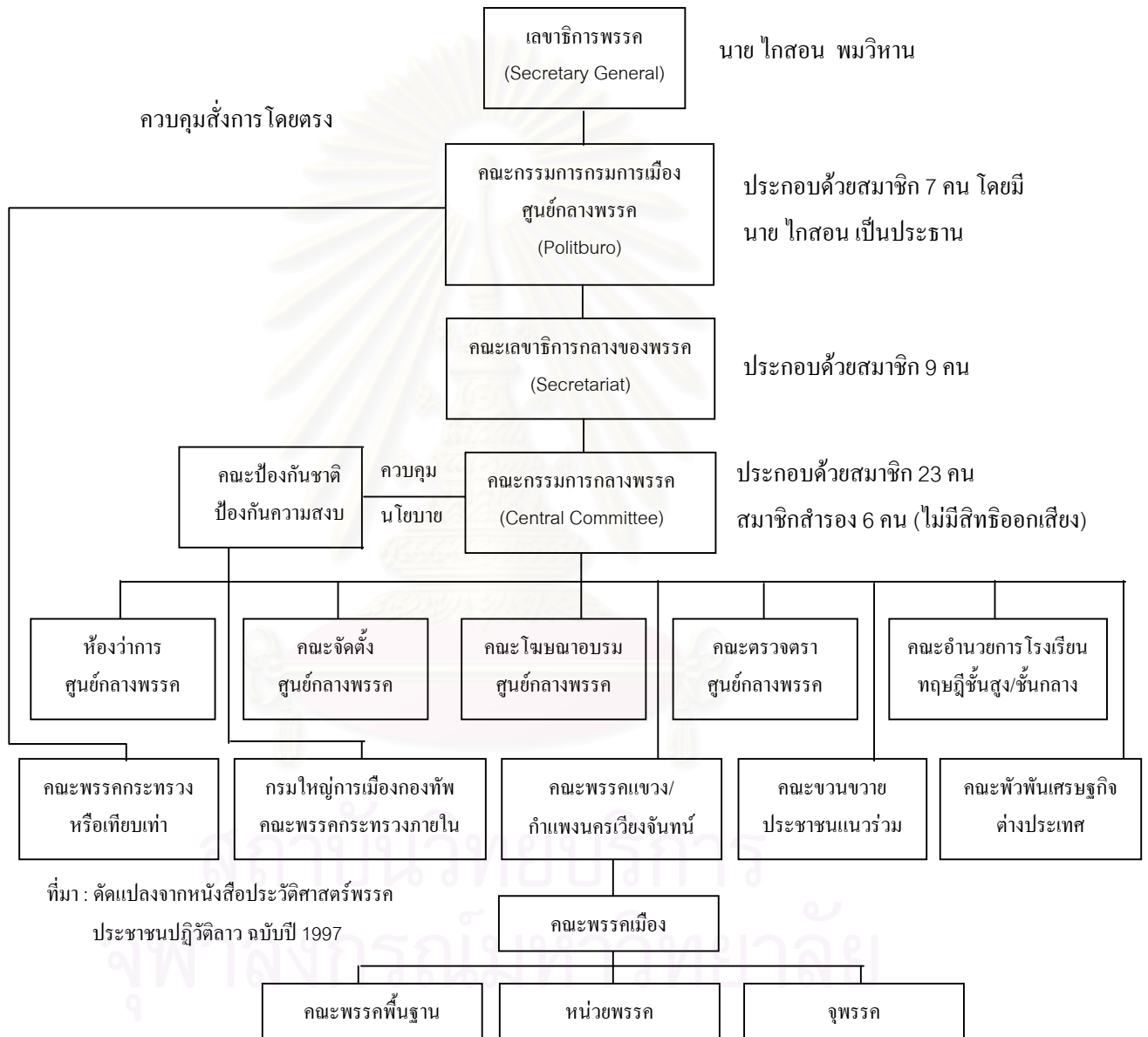
(1) พรรค (Party)

ถือเป็นองค์กรนำที่มีอำนาจสูงสุดในทางการเมือง มีบทบาทในการกำหนด นโยบายและการชี้นำทิศทางการของประเทศทั้งหมดในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการ ทหารตามที่กล่าวแล้ว พรรคประชาชนปฏิวัติลาว มีกำเนิดจากพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน (Indochinese Communist Party) ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยประธาน โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) ในปี ค.ศ.1930 ต่อมาในปี ค.ศ.1951 พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน แยกตัวออกเป็น 3 พรรค ของแต่ละประเทศ ใน กลุ่มอินโดจีนคือ เวียดนาม เป็นพรรคลาวแดง หรือพรรคแรงงาน กัมพูชา เป็นพรรคประชาชน และ ลาวเป็นพรรคประชาชนลาว สำหรับในส่วนของพรรคประชาชนลาวแล้ว พบว่าพรรคมีบทบาทและ กิจกรรมทางการเมืองอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเมื่อประมาณ มีนาคม 1955 ซึ่งก่อนหน้านั้นบทบาทการนำจะ ปรากฏในนามของขบวนการประเทศลาวซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยพรรคประชาชนลาวนี้เอง และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 1972 พรรคประชาชนลาว ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น พรรคประชาชนปฏิวัติ ลาว ตามมติการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 2 ซึ่งเสนอโดย นายหนุฮัก พุมสะหวัน กรรมการ ประจำศูนย์กลางพรรคในขณะนั้น⁵⁵

⁵⁵ คณะชั้นนำคั่นคว้าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 96-173.

(ก) บทบาทและโครงสร้างของพรรคช่วงปี ค.ศ. 1975 – 1991

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างพรรคประชาชนปฏิวัติลาว
(ปี ค.ศ.1975 – 1991)



ในทางปฏิบัติของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจพรรคในทางการเมืองแล้ว กระบวนการตัดสินใจในเรื่องนโยบายหลัก ๆ ในการบริหารประเทศให้องค์กรทางการเมืองของลาวต้องปฏิบัติตามหรือการแก้ไขปัญหาการเมืองภายในพรรคซึ่งถือเป็นการตัดสินใจสูงสุดคือ การประชุมสมัชชาของพรรค (Party Congress) หรือที่เรียกว่าการประชุมใหญ่ของพรรคนั่นเอง โดยปกติจะมีการ

ประชุม 4 – 5 ปี ต่อครั้ง แล้วแต่ความพร้อมหรือภาวะของสถานการณ์ การตัดสินใจของสมาชิกพรรคมักจะกระทำตามมติของคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค โดยมีเลขาธิการใหญ่ของพรรคเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในคณะกรรมการการเมือง โดยเฉพาะการพิจารณาให้สมาชิกพรรคคนใดควรจะดำรงตำแหน่งใดในพรรค หรือในคณะรัฐบาลหรือสภาแห่งชาติ โดยเฉพาะตำแหน่งสำคัญ ๆ ภายในพรรค สมาชิกพรรค โดยการชี้แนะของเลขาธิการใหญ่ผ่านคณะกรรมการการเมืองจะเป็นผู้เลือกสมาชิกคณะกรรมการการเมือง (Politburo), คณะเลขาธิการกลางพรรค (Secretariat of the Central Committee) และสมาชิกของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค (Central Committee) สำหรับคณะเลขาธิการกลางของพรรคเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เกือบจะเป็นคณะเดียวกันกับคณะกรรมการการเมืองมีหน้าที่บริหารงานประจำวัน แทนคณะกรรมการกลางในช่วงว่างจากวาระการประชุม⁵⁶ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 9 คน มีบทบาทสำคัญในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานประจำของพรรคและประสานงานระหว่างพรรคกับรัฐบาล ส่วนคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคมีบทบาทในการประชุมออกมติของพรรค ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีการประชุม 1-2 ครั้งต่อปี หรือแล้วแต่ความจำเป็นซึ่งถือเป็นการกำหนดนโยบายของพรรคในระยะสั้นหรือการแก้ไขปัญหาของประเทศในช่วงระหว่างยังไม่มีการประชุมสมาชิกของพรรค ซึ่งมติพรรคที่ออกโดยคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคจะต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายหลักที่กำหนดโดยสมาชิกพรรค ยกเว้นมติที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ซึ่งคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 23 คน เป็นสมาชิกสำรอง 6 คน สมาชิกสำรองจะไม่มีสิทธิออกเสียงใด ๆ สมาชิกของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคนอกจากจะประกอบด้วยสมาชิกของกรรมการเมืองและเลขาธิการแล้วยังประกอบด้วยสมาชิกลำดับรอง ๆ ลงมาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะประกอบไปด้วยตำแหน่งเลขาธิการพรรคแขนง ซึ่งส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งเจ้าแขนงด้วย, ประธานองค์การจัดตั้งมหาชน นายทหารระดับชั้นนายพล โดยผ่านการพิจารณาจากการประชุมสมาชิกของพรรคตามที่กล่าวแล้ว สำหรับจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการแต่ละระดับ ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการการเมืองหรือคณะกรรมการกลางจะไม่แน่นอนตายตัว จะมีเพิ่มหรือลดแล้วแต่ความเหมาะสมและอยู่ในดุลยพินิจของสมาชิกพรรคเป็นสำคัญ

องค์กรที่เป็นองค์ประกอบส่วนล่างสุดของพรรคได้แก่สมาชิกพรรค ซึ่งจำนวนสมาชิกพรรคได้เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จาก 400 คน ในปี ค.ศ.1955 เป็น 14,000 คน ในปี ค.ศ. 1965 ในปี ค.ศ.1969 เพิ่มจำนวนเป็น 25,000 คน และเพิ่มเป็น 35,000 คน ในปี ค.ศ.1975 ภายหลังจากที่พรรค

⁵⁶ คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค, วารสารก่อสร้างพรรค ฉบับพิเศษ กองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 5 ของพรรค (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ชาวหนุ่ม, 1991), หน้า 2.

ได้ชัยชนะทางการเมืองนับจากปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมาจำนวนสมาชิกได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 43,000 คน ในปี ค.ศ.1985 เป็น 60,000 คน ในปี ค.ศ.1990 และเป็น 78,000 คน ในปี ค.ศ.1996⁵⁷

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าอำนาจหรือศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองที่แท้จริงของลาวคือพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และศูนย์กลางอำนาจภายในพรรคก็คือ เลขานุการพรรค ดังนั้นศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองของลาวจึงขึ้นอยู่กับตัวเลขานุการพรรค (ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นประธานพรรค) นั่นเอง พรรคประชาชนปฏิวัติลาวมีบทบาทและอิทธิพลสูงสุดในการกำหนดทิศทางทางการเมืองและนโยบายที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาของประเทศ พรรคได้ใช้อำนาจทางการเมืองผ่านกลไกของสถาบันรัฐบาลและสภาประชาชนสูงสุดเพราะรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลส่วนใหญ่แล้ว จะมีตำแหน่งสำคัญ ๆ ภายในพรรคไม่ว่าจะเป็นสมาชิกกรรมการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค โดยเฉพาะกระทรวงหลัก ๆ พรรคนอกจากจะเป็นศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองของลาวแล้ว ในขณะเดียวกันพรรคยังทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการหล่อหลอมแนวคิดของประชาชนสู่เส้นทางสังคมนิยม โดยผ่านทางองค์กรจัดตั้งมหาชนของพรรคทั้ง 4 องค์กร อันได้แก่ แนวลาวสร้างชาติ สหพันธ์ชาวนุ่มลาว สหพันธ์ แม่หญิงลาว และสหพันธ์กรรมบาลลาว บรรดามติพรรค คือ กฎหมายที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม โดยไม่มีสิทธิในการปฏิเสธ พรรคได้พยายามสร้างอุดมการณ์ร่วมในหมู่ประชาชนลาวอย่างต่อเนื่องภายใต้คำขวัญที่ว่า “พรรคชี้นำ รัฐนำพา ประชาชนร่วมใจ”⁵⁸

(ข) โครงสร้างผู้นำพรรค

ในเชิงโครงสร้างผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในช่วงปี ค.ศ.1975 – 1991 นี้ นายไกสอน พมวิหาน ได้ดำรงตำแหน่งเลขานุการพรรค ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจสูงสุดในทางการเมือง มาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่มีการก่อตั้งพรรคอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี ค.ศ.1955 เป็นต้นมา กระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในนโยบายหลักสำคัญ นายไกสอน พมวิหาน จะกระทำร่วมกับสมาชิกกรรมการเมือง ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวประกอบด้วยสมาชิกอีก 6 คน รวมเป็น 7 คน ทั้ง นายไกสอน พมวิหาน สมาชิกกรรมการเมืองในขณะนั้นประกอบด้วย นายหนุฮัก พุมสะหวัน, เจ้าสุพานวง, นายพุมมี วงวิจิต, พลเอก คำไต สีพันดอน, นาย พุนสีปะเลิด และ นายสีสมพอน ลอวันไซ ตามลำดับ ต่อมาในปี ค.ศ.1986 ซึ่งเป็นวาระการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 4 ทางพรรคได้มีมติให้เพิ่มสมาชิกกรรมการเมืองถาวรเป็น 11 คน และสมาชิกสำรองอีก 2 คน รวมเป็น 13 คน โดยบุคคลที่เพิ่มเข้ามาได้แก่ พลเอก สีสะหวาด แก้วบุนพัน, นายสาตี วงคำชาว, นายไมจันตาน แสงมณี, พลโท

⁵⁷ สุรชัย ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, หน้า 77.

⁵⁸ คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค, วารสารก่อสร้างพรรค ฉบับพิเศษ กองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 5 ของพรรค, หน้า 13.

สะพาน วิยะเกด ส่วนสมาชิกสำรอง 2 คน ได้แก่ นายอุดม ชัดติยะ และ พลจัตวา จูมมะลี ไชยะสอน⁵⁹ (ยศในขณะนั้น) ส่วนสมาชิกคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคประกอบด้วยสมาชิกถาวร 23 คน สำรอง 6 คน แต่ภายหลังการประชุมสมัชชาพรรค ครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ.1982 ที่ประชุมพรรค มีมติให้เพิ่มสมาชิกคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคเป็น 49 คน มีสมาชิกสำรอง 6 คน และในการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 4 ปี ค.ศ.1986 ได้เพิ่มสมาชิกเป็น 51 คนและสมาชิกสำรอง 9 คน⁶⁰

(2) รัฐบาล หรือสภารัฐมนตรี (Government)

เมื่อพรรคประชาชนปฏิวัติลาว สามารถยึดอำนาจการปกครองได้โดยเบ็ดเสร็จ และสถาปนาลาวเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใน 2 ธันวาคม 1975 แล้ว ในวันเดียวกันนั้น สภาประชาชนสูงสุดได้มีมติเป็นเอกฉันท์เลือก เจ้าสุพานวง ให้ดำรงตำแหน่งประธานประเทศ ส่วนเจ้าศรีสว่างวัฒนา กษัตริย์องค์สุดท้ายดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา นอกจากนี้เจ้าสุพานวง ยังดำรงตำแหน่งประธานสภาประชาชนสูงสุดอีกตำแหน่งหนึ่ง โดยมี นายไฝต่าง ลอเกียขาว และ นายสีทอน กมมะคำ เป็น รองประธาน ต่อมารัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยที่ นายไกสอน พมวิหาน เลขาธิการพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ได้รับการสนับสนุนจากสภาประชาชนสูงสุดอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลชุดแรกของลาว

(ก.) โครงสร้างการจัดรัฐบาล

รัฐบาลหรือสภารัฐมนตรี มีหน้าที่ในการบริหารประเทศ ภายใต้กรอบนโยบายที่พรรคกำหนดโดยมี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการหรือเทียบเท่ากระทรวงเป็นผู้ปฏิบัติงานสำหรับรัฐบาลชุดแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี กับ รองนายกรัฐมนตรี อีก 4 ท่าน และ รัฐมนตรีอีก 22 ท่าน รวมคณะรัฐบาลชุดแรก จำนวน 27 ท่าน ใน 14 กระทรวงหลัก⁶¹ โดยแบ่งมอบให้รองนายกรัฐมนตรีทั้ง 4 ท่าน รับผิดชอบควบคุมการบริหารกระทรวงต่าง ๆ ดังนี้คือ

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-18.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

⁶¹ สุพจน์ ด้านตระกูล, นายพลลิงกะโป่กับการอภิวัฒน์ในประวัติศาสตร์ลาว และฐานทัพอเมริกันในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม, 2540), หน้า 198-200.

นายหนูฮัก พูมสะหวัน รองนายกรัฐมนตรี คนที่ 1 และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รับผิดชอบดูแล 3 กระทรวงคือ

1. กระทรวงแผนผังแห่งชาติ
2. กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า
3. กระทรวงกลาโหมป่าไม้ และชลประทาน

นายพุมิ วงวิจิต รองนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและธรรมการ รับผิดชอบดูแลอีก 3 กระทรวงหลักคือ

1. กระทรวงคมนาคม โยธาธิการ และขนส่ง
2. กระทรวงสาธารณสุข
3. กระทรวงโฆษณาการแถลงข่าววัฒนธรรม และท่องเที่ยว

นายพูน ศรีประเสริฐ รองนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ รับผิดชอบดูแลอีก 2 กระทรวงหลักคือ

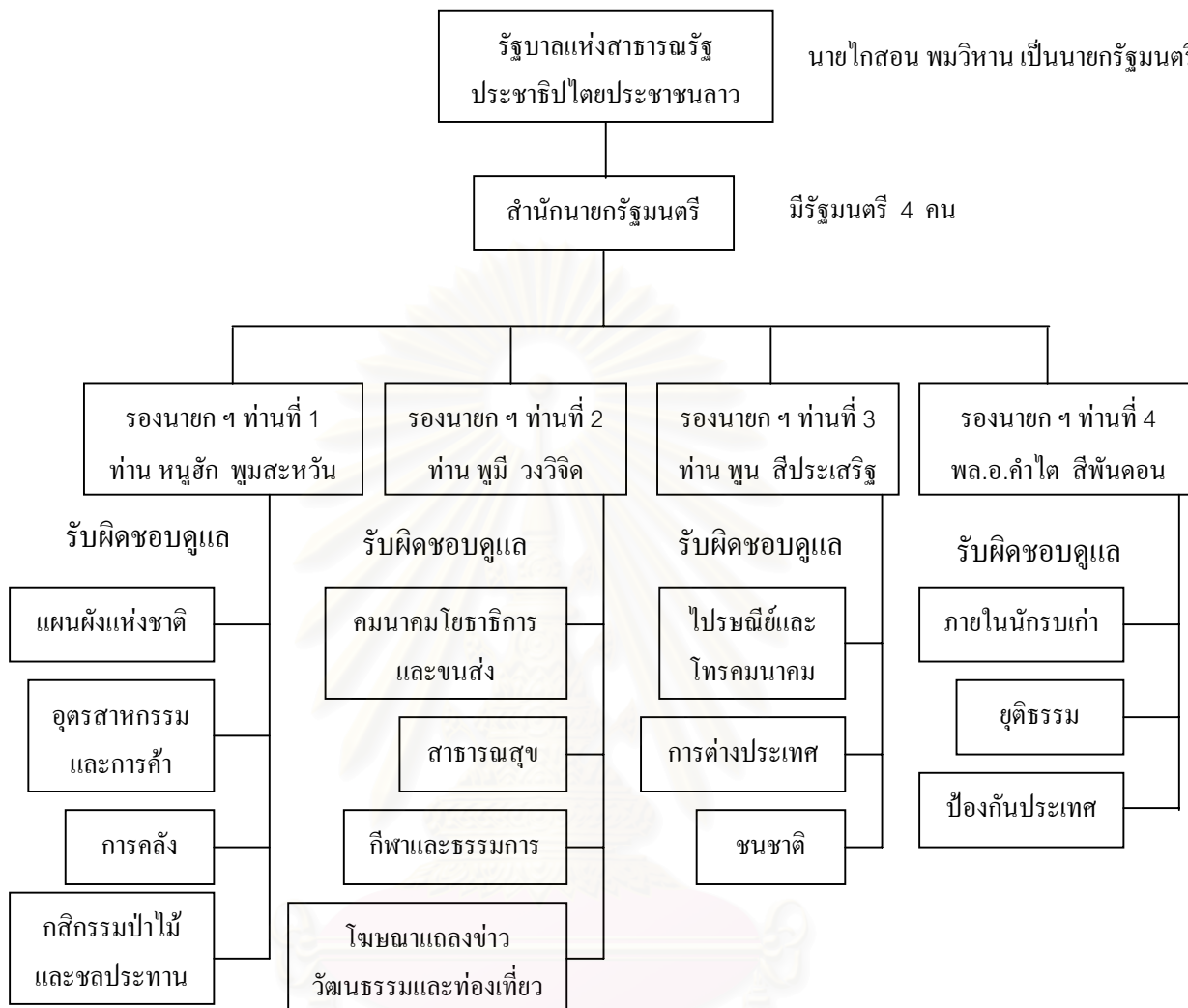
1. กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม
2. กระทรวงชนชาติ

และ พล.อ.คำไต สีพันดอน รองนายกรัฐมนตรีคนที่ 4 เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงป้องกันประเทศ รับผิดชอบดูแลอีก 2 กระทรวง คือ

1. กระทรวงภายใน นครบเก่าและสังคม
2. กระทรวงยุติธรรม

การจัดโครงสร้างรัฐบาลชุดแรก ถือได้ว่าเป็นโครงสร้างที่วางรากฐานของการจัดการของอำนาจบริหารของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จวบจนปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาการทางการเมืองภายในของลาวมาโดยต่อเนื่องแต่การพัฒนาการเมืองของลาว ในส่วนของรัฐบาลนั้น จะพัฒนาจากโครงสร้างพื้นฐานที่กล่าวแล้วนี้ โดยมีการเพิ่มหรือลดจำนวนตำแหน่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นลงตามแต่สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ทางสังคมในขณะนั้น ซึ่งการเพิ่มลดใด ๆ ในโครงสร้างของรัฐบาลที่ประชุมพรรคโดยเฉพาะการประชุมสมัชชาของพรรค จะเป็นผู้ตัดสินใจทั้งในมิติของโครงสร้างและตัวบุคคลในคณะรัฐบาล

แผนภูมิที่ 5 ผังโครงสร้างการจ้ดรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
(1975 - 1986)



ที่มา : ดัดแปลงมาจาก สุพจน์ คำนตระกูล ; หนังสือเรื่อง นายพลสิงกะโป กับการ
อภิวัตน์ในประวัติศาสตร์ลาวและฐานทัพอเมริกันในประเทศไทย, หน้า 20.

(ข.) ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับรัฐบาล

พรรคประชาชนปฏิวัติลาว และคณะรัฐบาลโดยหลักการแล้วคือสถาบันทาง
การเมืองที่มีบทบาททางการเมืองที่ต่างกัน แต่ในความเป็นจริงของการเมืองภายในลาวแล้วทั้ง 2
สถาบัน นี้ไม่สามารถแยกกันได้อย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะสมาชิกของทั้ง 2 สถาบันมักเป็นคนเดียวกัน
หรือมีความซ้ำซ้อนกันจนทำให้บุคคลที่เป็นสมาชิกของทั้ง 2 สถาบันยากที่จะแยกอำนาจหน้าที่หรือ
บทบาทของตนเองในแต่ละสถาบันนั้นได้ เลขธิการพรรค หรือประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

คือผู้ที่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการแต่งตั้งผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาล โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาล มักจะดำรงตำแหน่งระดับสูงภายในพรรค ตั้งแต่ระดับคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคขึ้นไป ดังนั้นสมาชิกของพรรคผู้มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของประเทศจะเป็นผู้นำนโยบายเหล่านั้นมาปฏิบัติเองด้วยเช่นกัน คณะรัฐมนตรีที่บริหารประเทศตามนโยบายที่กำหนด จึงมีฐานะภายใต้กรอบของสมาชิกพรรคมากกว่าในฐานะของรัฐมนตรีผู้ใช้อำนาจบริหารในรัฐบาล

ในระดับแขวงก็เช่นกัน คณะปกครองแขวงจะเป็นสมาชิกระดับนำของพรรคแขวงเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าแขวงจะต้องมีตำแหน่งเป็นประธานพรรคแขวงด้วยเช่นกัน ซึ่งพรรคแขวงจะถูกควบคุมด้วยคณะบริหารพรรคจากศูนย์กลาง ตั้งแต่คณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค คณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค ไปจนถึงตัวเลขาธิการพรรค หรือประธานพรรคนั่นเอง ด้วยระบบของการควบคุมของพรรคดังกล่าวทำให้พรรคเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีบทบาทการชี้นำและตัดสินใจทางการเมืองสูงสุดคนนโยบายของพรรคจะถูกถ่ายทอดตีความตามสายการควบคุมของพรรค ถึงระดับล่างสุดของพรรคนั่นเอง โดยสรุปแล้วรัฐบาลจะต้องบริหารงานตามการชี้นำสั่งการและการตัดสินใจของพรรคเป็นสำคัญ พรรคจึงเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองที่แท้จริงของลาว ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจวบจนปัจจุบัน

(3) สภาแห่งชาติ (National Assembly)

สภาแห่งชาติจะทำหน้าที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติ และมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งหรือรับรองรายชื่อของฝ่ายบริหารหรือตุลาการ แบ่งแยกโดยเด็ดขาดจากฝ่ายบริหาร คือไม่มีอำนาจลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร สำหรับสภาแห่งชาติเดิมใช้ชื่อว่า “สภาประชาชนสูงสุด” นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมา สมาชิกสภาแห่งชาติในยุคต้น ๆ จะมาจากการแต่งตั้งหรือคัดเลือกโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาประชาชนคนแรกคือ เจ้าสุพานวง มีบทบาทหน้าที่หลักในเชิงนิติบัญญัติ รับรองบรรดาข้อมติ และผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคเป็นหลัก ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 ของประวัติศาสตร์การเมืองลาว⁶² ในปี ค.ศ.1991 สภาประชาชนสูงสุด จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น สภาแห่งชาติ

⁶² ลาวมีรัฐธรรมนูญฉบับแรก ซึ่งเรียกว่า รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ปี ค.ศ.1954 สมัยที่ท่านคำมัว วิไล ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังนั้น รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ.1991 จึงเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 ของประวัติศาสตร์การเมืองลาว

ชาติและรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สมาชิกสภาแห่งชาติมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยพรรคหรือหน่วยงานของพรรคในแต่ละระดับจะเป็นผู้คัดเลือก หรือรับรองให้บุคคลสมัครเป็นสมาชิกสภาแห่งชาติ แล้วให้ประชาชนคัดเลือกเป็นลำดับที่ 2 สำหรับบทบาทตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของสภาแห่งชาติได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในแต่ละบทบาท ดังนี้: -

(ก) อำนาจหน้าที่ของสภาแห่งชาติในบทบาทนิติบัญญัติมีดังนี้: -

1. มีหน้าที่ยกร่าง รับรอง หรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ
2. พิจารณา รับรอง เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกกฎหมาย
3. กำหนด เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกภาษีอากร

ทั้งนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรจัดตั้ง และบุคคลที่มีสิทธิในการเสนอกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ประธานประเทศ คณะประจำสภาแห่งชาติ รัฐบาล ศาลประชาชนสูงสุด อธิการประชาชน และองค์กรจัดตั้งมหาชนในระดับศูนย์กลาง

(ข) อำนาจหน้าที่ของสภาแห่งชาติในบทบาทของการแต่งตั้งถอดถอนผู้บริหารประเทศ และรับรองนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลมีดังนี้: -

1. แต่งตั้งหรือปลดประธานประเทศ และรองประธานประเทศตามคำแนะนำของคณะประจำสภา
2. พิจารณารับรองแต่งตั้งหรือปลดคณะรัฐบาล ตามคำแนะนำของคณะประจำสภา
3. แต่งตั้งหรือปลดตำแหน่งประธานศาลประชาชนตามคำแนะนำของคณะประจำสภา
4. ตั้ง หรือยุบรวมกระทรวง องค์กรเทียบเท่ากระทรวง แขวง และกำแพงนคร กำหนดเขตแดนของแขวงหรือกำแพงนครตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี
5. พิจารณารับรองแผนยุทธศาสตร์ นโยบายสำคัญของชาติด้าน เศรษฐกิจ สังคมและงบประมาณแผ่นดิน

(ค) อำนาจหน้าที่ในบทบาทอื่น ๆ ดังนี้ -

1. มีอำนาจในการออกกฎหมายนิตินโยบาย
2. มีอำนาจในการให้สัตยาบันหรือยกเลิกสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ได้ลงนามกับต่างประเทศตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. มีอำนาจในการประกาศสงครามหรือยุติการสงคราม
4. ตรวจสอบติดตามการบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่าง ๆ
5. มีสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

สำหรับสมาชิกสภาแห่งชาติอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี การประชุมสภาจะเป็นการประชุมสมัยสามัญปีละ 2 ครั้ง หรือเมื่อมีความจำเป็น คณะประจำสภาแห่งชาติอาจเรียกประชุมสมัยวิสามัญได้

สำหรับคณะกรรมการ และตำแหน่งสำคัญ ๆ ในสภาแห่งชาติ กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาแห่งชาติเป็นผู้ออกเสียงเลือกตั้งซึ่งได้แก่ ประธานสภาแห่งชาติ รองประธานสภาแห่งชาติ และคณะประจำสภาแห่งชาติโดยประธานสภาแห่งชาติ รองประธานสภาแห่งชาติ จะทำหน้าที่เป็นประธาน และรองประธานคณะประจำสภาแห่งชาติ ซึ่งคณะประจำสภาแห่งชาติมีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน รวมถึงตัวประธานด้วย (ไม่รวมหัวหน้าสำนักงานคณะประจำสภาแห่งชาติ)

จะเห็นได้ว่าองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งของสภาแห่งชาติในการเสนอข้อกฎหมายหรือวาระต่าง ๆ ให้สภาแห่งชาติพิจารณารับรองหรือยกเลิกคือ คณะประจำสภาแห่งชาติทั้ง 7 คน นอกจากนั้นยังมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การติดตามตรวจสอบการใช้กฎหมายในสมัยปิดการประชุมสภาแห่งชาติอีกด้วย โดยสรุปและคณะประจำสภาแห่งชาติก็คือคณะบุคคลที่ทำงานประจำตลอดเวลาของสภาแห่งชาติ และเป็นคณะบุคคลที่กฎหมายรัฐธรรมนูญของลาวให้อำนาจและมีบทบาทมากที่สุดในการเสนอญัตติต่าง ๆ ให้สภาแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา ดังนั้นในทางปฏิบัติคณะประจำสภาแห่งชาติทั้ง 7 คน จะต้องเป็นบุคคลที่พรรคสามารถควบคุมได้ทั้งในเชิงแนวคิดและพฤติกรรมนั่นเอง ข้อที่พึงสังเกตอีกประการคือถึงแม้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะกำหนดให้สมาชิกสภาแห่งชาติเป็นผู้ลงคะแนนเลือกตั้งประธาน รองประธาน หรือคณะประจำสภาแห่งชาติก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติตำแหน่งเหล่านี้ได้ถูกกำหนดตัวบุคคลไว้เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่การประชุมสมัชชาของพรรคในแต่ละสมัย ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้างและตัวบุคคล ทั้งในพรรคและรัฐบาล ตลอดจนสภาแห่งชาติด้วย ดังนั้นพรรคจึงสามารถ

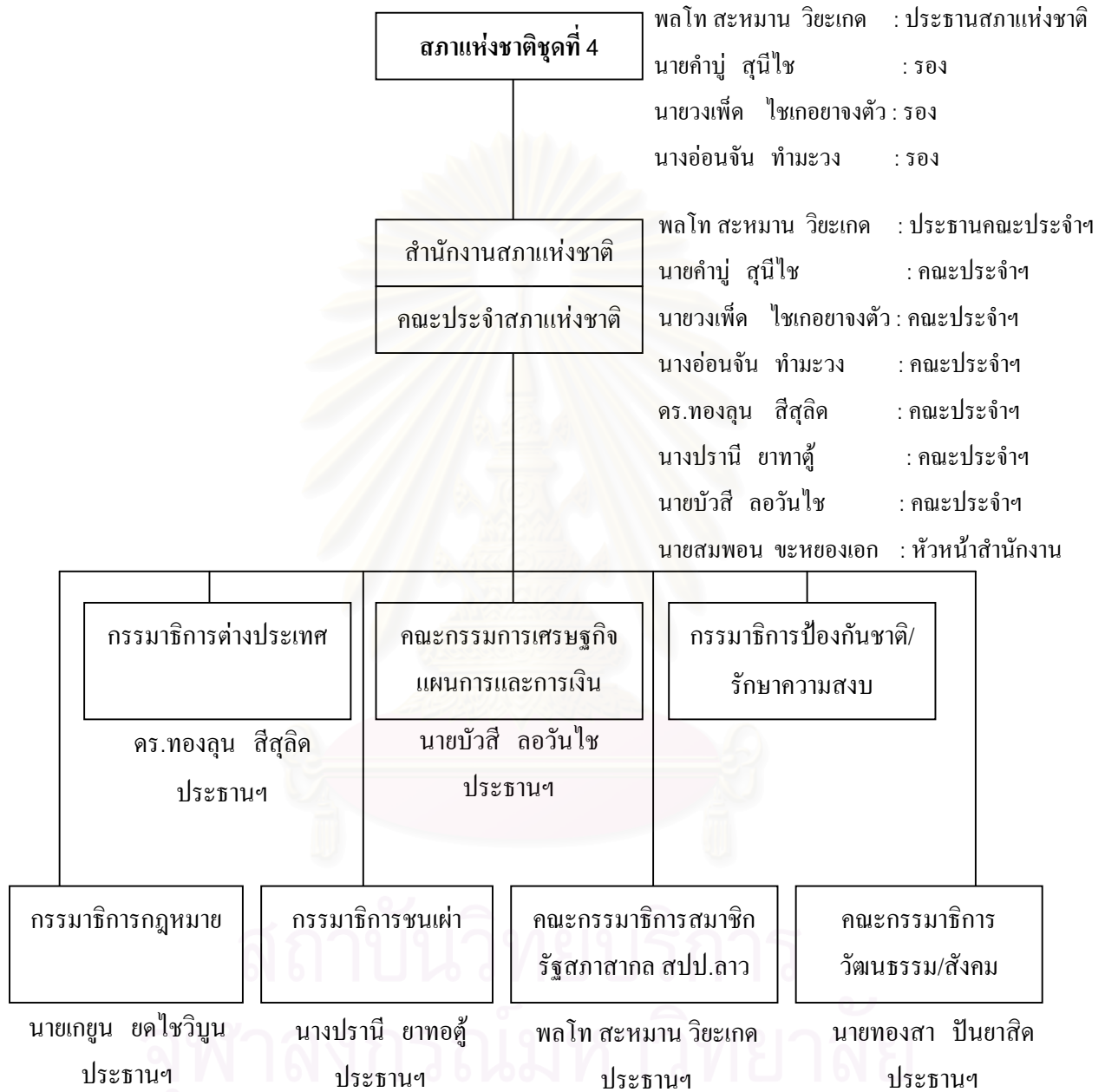
เข้าไปควบคุมทิศทางหรือชี้นำทิศทางของสภาแห่งชาติได้ค่อนข้างจะเบ็ดเสร็จ ทั้งในระดับสมาชิกที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาและคณะประจำที่สำคัญ ๆ ในสภาแห่งชาติหน้าที่ของสภาแห่งชาติหากมองในเชิงปฏิบัติหรือเชิงพฤติกรรมทางการเมืองภายในของลาวแล้วก็คือ สภาที่มีหน้าที่รับรองอำนาจของพรรคในทางการเมืองให้เกิดความชอบธรรมตามกฎหมายในสายตาประชาชน และสายตาชาวโลกนั่นเอง ซึ่งลาวเรียกว่า “ประชาธิปไตย-แบบรวมศูนย์” (centralization democracy) คือรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองของประชาชนไว้ที่พรรคประชาชนปฏิบัติลาownั่นเอง

(ข) โครงสร้างของสภาแห่งชาติ

สภาแห่งชาติชุดปัจจุบันเป็นสภาแห่งชาติชุดที่ 4 ซึ่งมีการเลือกตั้งเมื่อ 21 ธันวาคม ปี ค.ศ.1997 มีสมาชิกสภาแห่งชาติ จำนวน 99 คน มี พลโท สะหมาน วิยะเกต เป็นประธานสภาแห่งชาติ มีคณะกรรมการต่าง ๆ จำนวน 7 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการต่างประเทศ คณะกรรมการเศรษฐกิจแผนการและการเงิน คณะกรรมการป้องกันชาติรักษาความสงบ คณะกรรมการกฎหมาย คณะกรรมการชนเผ่า คณะกรรมการรัฐสภาสากล สปป.ลาว และ คณะกรรมการวัฒนธรรมและสังคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 6 โครงสร้างสภาแห่งชาติ สปป.ลาว
(1997 – 2001)



ที่มา : วารสาร “ก่อสร้างพรรค” ฉบับที่ 35 ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน 2001



พล.อ.กำไต สีสันดอน ประธานพรรคประชาชนปฏิวัติลาว
ปี ค.ศ.๑๙๘๒ - ปัจจุบัน

2) การเมืองในลาวยุคปฏิรูป ช่วงปี ค.ศ.1991-2001

ภายหลังจากสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว ผู้นำพรรคและรัฐต่างเชื่อมั่นว่าจะสามารถนำพาสังคมลาวจากสังคมนิยมล้าหลัง ข้ามขั้นตอนแห่งทุนนิยมพัฒนาไปสู่สังคมนิยมได้โดยทันทีทันใด⁶³ แต่ความเป็นจริงในเชิงพฤติกรรมของประเทศในโลกสังคมนิยมไม่ว่าจะเป็นยุโรปตะวันออก หรือแม้แต่กระทั่งสหภาพโซเวียตเองก็ตาม ต้องล่มสลายลงก็เนื่องมาจากความล้มเหลวของการปฏิวัติสังคมนิยมโดยข้ามผ่านขั้นตอนของการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม จนทำให้เศรษฐกิจของประเทศพบกับความล้มเหลวถดถอยลง ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มโลกเสรี ท้ายที่สุดเพื่อให้ระบอบสังคมนิยมของลาว ยังคงอยู่ต่อไป ลาวจึงต้องยอมรับการปฏิรูปในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และเทคโนโลยี เพื่อหนีความล้มเหลวและการล่มสลายของระบอบการเมืองแบบสังคมนิยม เช่นประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกหรือสหภาพโซเวียต ด้วยการนำกลไกของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเข้ามาสู่การปฏิรูปเศรษฐกิจของลาวภายใต้ระบอบสังคมนิยม ซึ่งลาวเรียกว่า “กลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism)” ซึ่งถือเป็นการยอมรับความผิดพลาด ในแนวความคิดและความเชื่อเดิมของลาวที่เชื่อว่าจะสามารถพัฒนาสังคมลาวไปสู่ความเป็นสังคมนิยมที่สมบูรณ์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนของทุนนิยม

ดังนั้น ลาวจึงมุ่งสู่การ "ปรับ-เปิด" ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจภายใต้กรอบแนวคิดจินตนาการใหม่อย่างจริงจัง ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1988 คือ ภายหลังจากประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (มติ 5 สมัย 4)⁶⁴ ผลจากการนำนโยบายการปฏิรูปตามแนวคิดจินตนาการใหม่ที่กล่าวแล้ว มาสู่การปฏิรูปทางการเมือง เศรษฐกิจของลาว ทำให้การเมืองภายในของลาวมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยมากขึ้นตามลำดับ แต่ก่อนข้างจะพัฒนาไปอย่างช้าๆ ในขอบเขตจำกัด (limited renovation) ทั้งนี้ เนื่องจากทางพรรคเกรงว่า หากเกิดการปฏิรูปทางการเมืองอย่างรวดเร็วแล้ว อาจทำให้ระบอบการเมืองในระบบพรรคเดียวตามแนวทางในระบบคอมมิวนิสต์ของลาวอาจกระทบกระเทือนได้ ซึ่งนั่นย่อมหมายถึงอำนาจทางการเมืองของพรรคอาจลดลงและถูกท้าทายโดยอำนาจของประชาชนก็เป็นได้ ดังนั้น การเปิดและปรับในเชิงปฏิรูปโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองภายในของลาวนั้น ทางพรรคได้กระทำ

⁶³ โกวอน พมวิหาน, “บางบทเรียนต้นตอและบางปัญหาเกี่ยวกับทิศทางใหม่ของการปฏิวัติลาว” (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สันติธรรม, 2531), หน้า 30.

⁶⁴ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 1988), หน้า 399-400.

อย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ก็ยอมให้ประชาชนลาวมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นกว่าที่เคยเป็น แต่ในทางการเมืองระหว่างประเทศแล้ว ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ได้นำเอานโยบาย "เปิดประตู" (open door policy) มาใช้ เพื่อดำเนินความสัมพันธ์กับทุกประเทศโดยไม่คำนึงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองอีกต่อไป⁶⁵ ทั้งนี้เพราะลาวจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากทุกประเทศในโลก เนื่องจากสหภาพโซเวียตและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออกได้ล่มสลายลงและไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความช่วยเหลือลาวได้อีกต่อไป รวมทั้งเวียดนามที่เป็นพันธมิตรของลาวด้วยเช่นกัน เมื่อสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศเป็นเช่นนี้ ลาวไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจำเป็นต้องปรับนโยบายต่างประเทศอย่างเร่งด่วน เพื่อแสวงหาการช่วยเหลือจากประเทศในกลุ่มโลกเสรีทดแทนที่ลาวเคยได้รับการช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต เวียดนาม และประเทศในยุโรปตะวันออก ในการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างเร่งด่วนนั่นเอง

ก. โครงสร้างการปกครองในปี ค.ศ.1991-2001

พรรคประชาชนปฏิวัติลาวต้องเผชิญกับสถานการณ์สากลในโลกสังคมนิยมที่เกิดขึ้นในห้วงปี ค.ศ.1989 ต่อต้นปี ค.ศ.1990 การล่มสลายของกลุ่มประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก และที่สำคัญคือการแตกสลายของสหภาพโซเวียตได้เร่งส่งผลกระทบต่อภาวะการนำทางการเมืองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ท่ามกลางความวิตกกังวลต่อการล่มสลายของคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก ผู้นำลาวได้ยืนยันถึงความชอบธรรมในบทบาทการชี้นำทางการเมืองของพรรคต่อไป เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพภายในชาติต่อไป ดังนั้นข้อเรียกร้องใดๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่กระทบต่ออำนาจทางการเมืองของพรรคแล้วจะต้องได้รับการต่อต้านคัดค้านจากผู้นำพรรคและรัฐ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าลาวจะยืนยันในระบบการเมืองแบบพรรคเดียวอย่างแน่วแน่ก็ตาม แต่เพื่อความคงอยู่ของพรรคบนพื้นฐานการยอมรับของประชาชนลาว ผู้นำลาวจำเป็นต้องยอมรับการปรับ-เปิดทางการเมือง ด้วยความพยายามวางรากฐานความชอบธรรมต่อการดำรงอยู่ในอำนาจทางการเมืองของพรรคด้วยการยอมรับปฏิรูปกลไกของพรรคและรัฐเพื่อเปิดให้ประชาชนลาว มีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคในบางส่วน⁶⁶ ความพยายามการปฏิรูปทางการเมืองภายในได้เริ่มปรากฏให้เห็นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในต้นปี ค.ศ.1989 ซึ่งทางพรรคได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือกตั้งสมาชิกสภาประชาชนสูงสุดตามที่กล่าวแล้ว ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจมองได้เป็น 2 นัย กล่าวคือ มีนัยทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงความเป็น

⁶⁵ มานะ มาลาเพชร, "ลาว" : เอเชียรายปี 1991 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1991), หน้า 147.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155.

ประชาธิปไตย ในลาวและเป็นประเทศหนึ่งที่มีความมั่นคงทางการเมืองมากขึ้น ส่วนนัยที่ 2 มองได้ว่าเป็นการผ่อนคลายกระแสกดดันภายในประเทศต่อการเรียกร้องประชาธิปไตยภายในลาวเช่นในยุโรปตะวันออก ทางพรรคจึงจำเป็นต้องเปิดทางการเมืองให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเรียกแนวทางการเมืองดังกล่าวว่า “ประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์” สภาวะแวดล้อมทางการเมืองทั้งในระดับโลกและภูมิภาคส่งผลอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของลาวทั้งในเชิงโครงสร้างและตัวบุคคลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ในปี ค.ศ.1991 นี้เอง ทั้งนี้ก็เพื่อการคงอยู่ของอำนาจพรรคในทางการเมืองของลาวต่อไป การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้น จึงถือได้ว่าในปีนี้อีกก็เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นการวางพื้นฐานของการปฏิรูปทางการเมืองของลาว โดยเฉพาะในเชิงโครงสร้างของพรรคและรัฐบาลจวบจนปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) ซึ่งการปฏิรูปดังกล่าว ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนภายหลังการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 5 (5th Party Congress) ซึ่งได้เปิดการประชุมขึ้นระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม 1991 สมัชชาพรรคครั้งที่ 5 ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสถาบันการเมืองของลาวอย่างมาก มีการปรับปรุงทั้งโครงสร้างและตัวบุคคลของทั้งพรรคและรัฐบาลอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ยึดถืออยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตที่จำกัด แต่ก็ถือได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในเชิงปฏิรูปได้ทำให้การเมืองลาวมีความทันสมัยมากขึ้น ทั้งในมิติของโครงสร้างและตัวบุคคล และในปีนี้เช่นกันเป็นที่ลาวได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งสภาประชาชนสูงสุดได้ให้การรับรองเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม⁶⁷ สำหรับโครงสร้างและตัวบุคคล ที่เปลี่ยนแปลงในพรรคและรัฐบาลจากผลของสมัชชาพรรคครั้งที่ 5 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูป มีดังนี้

(1) พรรค (Party)

(ก) บทบาทและโครงสร้างของพรรค

ในสมัชชาพรรคครั้งที่ 5 ได้มีการเสนอรายงานของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของพรรคซึ่งเสนอโดย นายอุดม ขัดติยะ สมาชิกสำรองกรมการเมือง ซึ่งสาระสำคัญของการแก้ไขกฎระเบียบของพรรค คือ การเพิ่มเติมบทบาทของ

⁶⁷ มานะ มาลาเพชร, “ลาว” : เอเชียรายปี 1991 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1991), หน้า 138.

พรรคในทางการเมืองและการปรับแก้โครงสร้างของพรรคในระดับศูนย์กลาง⁶⁸ ซึ่งมีสาระหลักของการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ประเด็น คือ

บทบาทใหม่ของพรรคในทางการเมืองให้ถือว่าพรรคประชาชนปฏิวัติลาว เป็น “องค์ประกอบ” และ “แกนนำ” ของระบบการเมืองของลาว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย พรรค รัฐบาล และ องค์การจัดตั้งมหาชน (mass organization)⁶⁹ สำหรับองค์การจัดตั้งมหาชนนั้นจะมีหน้าที่ในการชี้นำทางแนวคิดแก่ประชาชน ซึ่งความพยายามเพิ่มเติมบทบาทของพรรคในทางการเมืองดังกล่าว คือ ความพยายามของพรรคที่จะยืนยันความชอบธรรมต่อการดำรงอยู่และบทบาทการนำของพรรคในทางการเมืองต่อไปอย่างมั่นคง โดยการใช้อำนาจการจัดตั้งมหาชนของพรรคให้มีบทบาทหลักในการจัดตั้งและชี้นำแนวคิดทางการเมืองของประชาชนลาวให้สนับสนุนและเห็นชอบต่อการชี้นำทางการเมืองของพรรคท่ามกลางกระแสวิกฤตศรัทธาต่อพรรคคอมมิวนิสต์ที่แผ่ขยายอย่างกว้างขวาง

ในส่วนของโครงสร้างพรรคแต่เดิมในระดับศูนย์กลางพรรคประกอบด้วย เลขาธิการพรรค (Secretary General), กรมการเมือง (Politburo), คณะเลขาธิการ (Secretariat) และคณะกรรมการกลาง (Central Committee) รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 3 แต่ภายหลังสมัชชาครั้งที่ 5 นี้ คณะเลขาธิการซึ่งมีหน้าที่บริหารงานประจำวันแทนคณะกรรมการกลาง และตำแหน่งเลขาธิการพรรคได้ถูกตัดออกไป และแต่งตั้งตำแหน่ง “ประธานพรรค” ขึ้นมาแทน ซึ่งจะทำหน้าที่การบริหารงานประจำของคณะกรรมการกลางของพรรค⁷⁰ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการตัดตอนการปฏิบัติงานและการบริหารงานในพรรคให้กระชับมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเมื่อมองในเชิงโครงสร้างของอำนาจแล้ว จะพบว่าอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับบริหารงานภายในพรรคจะอยู่ที่ตัว “ประธานพรรค” ซึ่งส่งผลให้อำนาจการตัดสินใจทางการเมืองของพรรคจึงขึ้นอยู่กับตัวประธานพรรคเป็นสำคัญ รายละเอียดโครงสร้างพรรคหลังประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 5 ดังนี้.-

⁶⁸ คณะผู้นำค้ำค้ำทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 259-262.

⁶⁹ ไกสอน พมวิหาน, “รายงานการเมืองของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคต่อกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว,” อะลูนใหม่ปีที่ 7 เล่มที่ 2 (เมษายน 1991), หน้า 42.

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

แผนภูมิที่ 7 โครงสร้างพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

(ปี ค.ศ. 1991 – 2001)



ที่มา : คัดแปลงมาจาก วารสาร อุดมใหม่, ฉบับพิเศษ กองประชุมใหญ่
ครั้งที่ 5 ของพรรค, ปีที่ 7 เล่มที่ 2 เมษายน 1991

** สกพ. ย่อมาจากศูนย์กลางพรรค

(ข) โครงสร้างผู้นำพรรค

ในเชิงโครงสร้างผู้นำพรรคแล้ว ในสมัยชาพรรคครั้งที่ 5 นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เนื่องจากผู้มีอำนาจอาวุโสรุ่นแรก (first generation) ที่คิดว่าหวอดกับการต่อสู้มากกว่าสองทศวรรษ ได้ประกาศวางมือทางการเมืองจากทุกตำแหน่งในพรรค เช่น เจ้าสุพานวง นายพุมิ วงวิจิต และ นายสีสมพอน ลอวันไซ ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุเกินกว่า 80 ปี และประสบปัญหาด้านสุขภาพ แต่ถึงอย่างไรก็ตามท่านผู้นำอาวุโสก็ยังได้รับการผลักดันให้เข้าเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการกลางพรรค ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เกิดขึ้นใหม่ตามมติของสมัยชาพรรคครั้งที่ 5 นอกจากนั้น นายสาตี วงคำชาว ได้ถึงแก่กรรมลง⁷¹ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเข้าเป็นสมาชิกกรรมการการเมืองของพรรค

ภายหลังสมัยชาพรรคครั้งที่ 5 นายโกสอน พมวิหาน ยังคงดำรงตำแหน่งผู้นำพรรคต่อไปในฐานะที่เปลี่ยนไปจากตำแหน่งเลขาธิการพรรคมาเป็นประธานพรรค ในระดับกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค นายอุดม ชัดติยะ และ พลโท จุมมะลี ไชยะสอน สมาชิกสำรองได้เข้าเป็นสมาชิกสมบุรณ์ของกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค สำหรับผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรคเพิ่มเติมใหม่ คือ นายคำผุย แก้วบัวละพา นายทองสิง ทាំมะวง และ นายสมลัด จันทะมาต โดยสรุปแล้วในสมัยชาครั้งที่ 5 กำหนดให้มีสมาชิกกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค 11 คน ซึ่งประกอบด้วย นายโกสอน พมวิหาน, นายหนูฮัก พุมสะหวัน, พลเอก คำไต สีพันดอน, พลโท สะหมาน วิยะเกด, พลโท จุมมะลี ไชยะสอน, นายอุดม ชัดติยะ, นายคำผุย แก้วบัวละพา, นายทองสิง ทាំมะวง, พลโท โอสะกัน ทាំมะเทวา, นายพูน สีปะเส็ด และ นายสมลัด จันทะมาต ส่วนคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค กำหนดให้มีสมาชิก 53 คน โดยมี นายโกสอน พมวิหาน เป็นประธานคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค สำหรับในระดับคณะกรรมการกลางของพรรคได้มีการผลักดันให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีตำแหน่งในคณะกรรมการระดับนี้ ที่สำคัญได้แก่ นายคำไซ สุพานวง บุตรชายของ เจ้าสุพานวง, นายไชสมพอน พมวิหาน บุตรชายของ นายโกสอน พมวิหาน, นายสุลิว ดาลาว และนายทองลุน สีสุลิด ซึ่งบุคคลที่กล่าวมาแล้วถือเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีบุคลิกของนักบริหารและเป็นที่ยอมรับของประชาชนอื่นๆ โดยเฉพาะนายสุลิว ดาลาว และ นายทองลุน สีสุลิด ซึ่งทั้งคู่ถูกมองว่าเป็นผู้มีความรู้และประสบ

⁷¹ คณะผู้นำค้ำค้ำว่าทฤษฎีและพหุติกรรมศูนย์กลางพรรค, ประวัติศาสตร์ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, หน้า 264-266.

การณ้ด้านการต่างประเทศเป็นอย่างดี บุคคลรุ่นใหม่เข้าสู่โครงสร้างอำนาจพรรคในสมัชชา ครั้งที่ 5 นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและแนวทางการปฏิรูปทั้งการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ

จะเห็นได้ว่าสมัชชาพรรคครั้งที่ 5 ในปี ค.ศ.1991 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งในเชิงโครงสร้างและตัวบุคคลในพรรคประชาชนปฏิวัติลาว เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความชอบธรรมของการดำรงอยู่ในบทบาทการชี้นำทางการเมืองของประเทศพร้อมกับการยอมรับของประชาชนต่อไป การเปลี่ยนแปลงภายในพรรคครั้งนี้ ได้เอื้ออำนวยให้ นายโกสอน พมวิหาน เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดทั้งในพรรคและในทางการเมืองของลาว ทั้งนี้เป็นเพราะทางพรรครู้ดีว่าประชาชนลาวทั่วไปยอมรับในคุณงามความดีและคุณูปการอันใหญ่หลวงที่ นายโกสอน พมวิหาน ได้มีให้กับความเป็นเอกราชของลาว ความศรัทธาที่ยิ่งใหญ่ของประชาชนลาวที่มีให้กับตัว นายโกสอน พมวิหาน ก็เสมือนหนึ่งศรัทธาที่ประชาชนมีให้กับพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในท่ามกลางวิกฤตศรัทธาต่อพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก

การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของการเมืองลาวเกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อประชาชนลาวและพรรคประชาชนปฏิวัติลาวต้องสูญเสีย นายโกสอน พมวิหาน ไปในวันที่ 21 พฤศจิกายน 1992 เวลา 11.23 น. ในขณะอายุท่านได้ 71 ปี⁷² การสูญเสียอันใหญ่หลวงของลาวในครั้งนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของผู้นำในพรรคประชาชนปฏิวัติลาว โดยในวันที่ 24 พฤศจิกายน 1992 ทางพรรคได้เรียกประชุมคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคเป็นการเร่งด่วน เพื่อพิจารณาคัดเลือกขึ้นเป็นผู้นำพรรคแทน นายโกสอน พมวิหาน ที่เสียชีวิต ผลการประชุมมีมติให้ พลเอก คำไต สีพันดอน ขึ้นเป็นประธานพรรคแทนและยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป และให้นายหนุฮัก พุมสะหวัน เป็นประธานประเทศ และได้เสนอชื่อให้สภาประชาชนสูงสุดเพื่อขอมติ ซึ่งผลออกมาคือมีการรับรองเป็นเอกฉันท์ในการประชุมสมัชชาวิสามัญสภาประชาชนสูงสุดครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 1992⁷³ จากการแต่งตั้งครั้งดังกล่าวนี้ เป็นที่สังเกตถึงความไม่ปกติที่เกิดขึ้นในการแต่งตั้งผู้นำพรรค กล่าวคือโดยทั่วไปผู้นำสูงสุดของพรรคจะต้องดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศในเชิงบริหารด้วย เนื่องจากอำนาจประเทศที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1991 นั้น จะให้อำนาจประธานประเทศค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอำนาจในการแต่งตั้งถอดถอนผู้นำระดับสูงในรัฐบาล ดังนั้นตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1991 มีผลบังคับใช้แล้ว ประธานประเทศจึงควรที่จะมาดำรงตำแหน่งประธานพรรคด้วย เพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งและสับสนในเชิงอำนาจระหว่างอำนาจพรรคในทางการเมืองกับอำนาจบริหารของประธาน

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 268.

⁷³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 269.

ประเทศ แต่ภายหลังการเสียชีวิตของ นายโกสอน พมวิหาน ได้มีการแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่ง ประธานประเทศกับประธานพรรคเป็นคนละคนตามที่กล่าวแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนัยของ ความไม่ลงตัวอย่างในเชิงอำนาจภายในพรรคระหว่างนายหนุฮัก พุมสะหวัน กับ พลเอก ต้า ไต สีพันดอน ทางพรรคจึงไขว้อำนาจตามที่กล่าวแล้ว ด้วยสถานการณ์อันเป็นวิกฤตศรัทธาต่อ พรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจำเป็นต้องเรียกศรัทธาจากประชาชนลาวเพื่อ ความชอบธรรมของพรรคในการชี้นำทางการเมืองต่อไป ด้วยการที่พรรคและผู้นำพรรคจำเป็นต้อง สร้างความปรองดองภายในเพื่อให้เกิดความสามัคคีและเป็นเอกภาพ เพื่อการดำรงอยู่ของพรรคบน ศรัทธาของประชาชนลาว ดังนั้นความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความ แตกแยกใดๆ ในพรรค จำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขจากพรรคอย่างเร่งด่วนนั่นเอง อาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์ใน การไขว้อำนาจระหว่างประธานประเทศกับประธานพรรคหลังการเสียชีวิตของ นายโกสอน พมวิหาน นั้น น่าจะเกิดขึ้นตามเหตุผลที่กล่าวแล้ว ถึงอย่างไรก็ตามพรรคประชาชน ปฏิวัติลาวก็สามารถฟันฝ่าวิกฤตศรัทธาสากลที่เกิดขึ้นได้อย่างสง่างามถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า พรรค ยังคงมีความเข้มแข็งและได้รับการยอมรับจากประชาชนลาวโดยส่วนใหญ่ของประเทศ

สำหรับสมัชชาพรรค ครั้งที่ 6 ซึ่งจัดให้มีการประชุมในห้วงวันที่ 18-20 มีนาคม 1996 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของพรรคบ้างเล็กน้อย ที่สำคัญ คือ ได้ลดจำนวน สมาชิกคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค จาก 11 คน เหลือเพียง 9 คน และ สมาชิกคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค จาก 53 คน เหลือเพียง 49 คน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ทางพรรค มองว่า ปริมาณงานกับจำนวนสมาชิกพรรคที่ลดลงน่าจะเพียงพอต่องานประจำของพรรค และอาจ เป็นไปได้ที่ทางพรรคลดจำนวนสมาชิกทั้ง 2 ระดับลงนั้นเป็นการเลียนแบบมติการประชุมสมัชชา พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามที่มีการลดสมาชิกของทั้ง 2 ระดับนี้ลงเช่นกัน (โปรดดูรายละเอียดใน ภาคผนวก ค.) ส่วนบุคคลสำคัญๆ ในโครงสร้างพรรคไม่เปลี่ยนแปลงจากสมัชชาพรรค ครั้งที่ 5 มากนัก

การปรับปรุงโครงสร้างของพรรคทั้งในเชิงโครงสร้างและตัวบุคคล เกิด ขึ้นอีกครั้งในการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 7 ซึ่งจัดให้มีขึ้นในห้วงวันที่ 12-14 มีนาคม 2001 ในส่วนโครงสร้างพรรค ทางพรรคได้มีมติให้เพิ่มคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค เป็น 11 คน เช่นเดิม และเพิ่มคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค เป็น 53 คน เท่ากับสมัชชา พรรคครั้งที่ 5⁷⁴ ส่วนบุคคลในโครงสร้างพรรคนั้น โปรดดูรายละเอียดจาก ภาคผนวก ค.

⁷⁴ การเพิ่มสมาชิกทั้ง 2 ระดับนี้ เข้าใจว่า เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในการแบ่งสรรตำแหน่งให้กับบุคคล สำคัญๆ ในพรรค

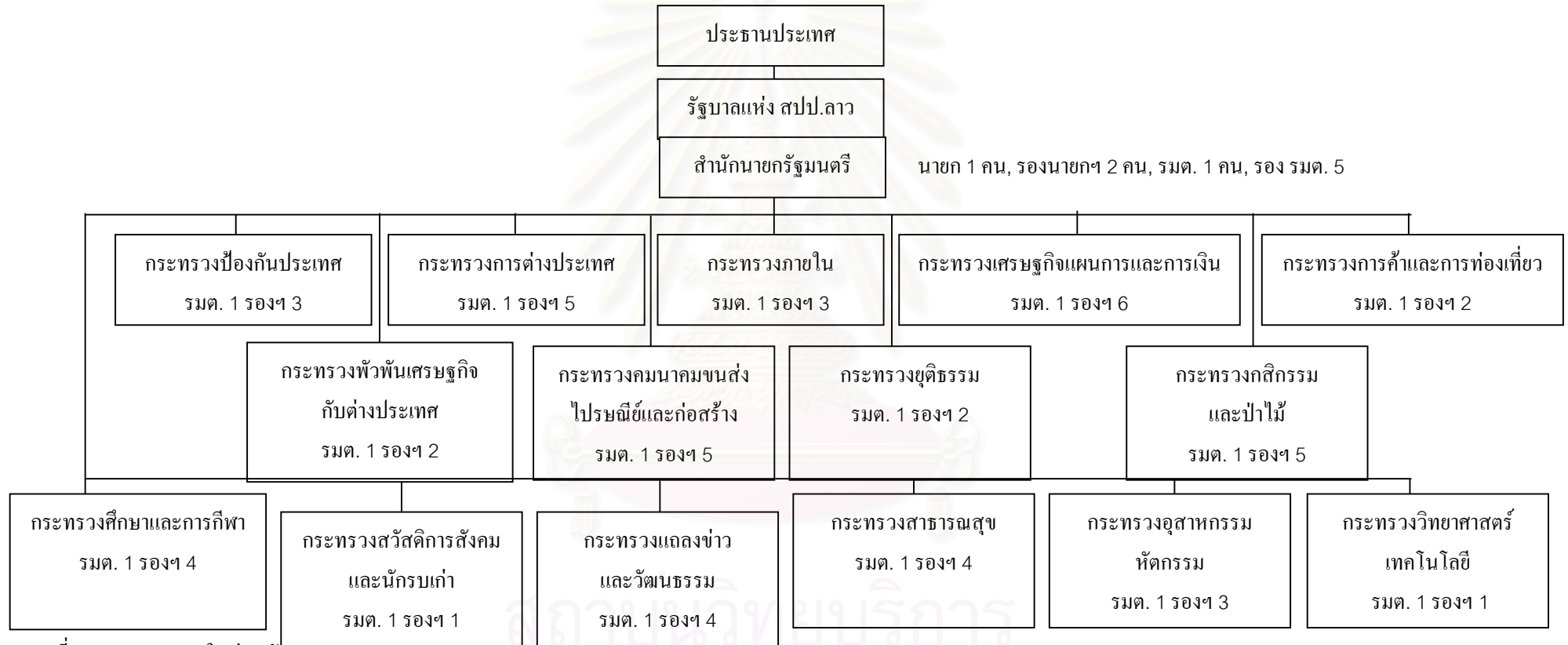
(ง) รัฐบาล (Government)

(ก) โครงสร้างของรัฐบาล

สำหรับโครงสร้างของรัฐบาลได้มีการปรับปรุงขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทภาระหน้าที่ที่มีมากขึ้นและเพื่อให้การบริหารงานของประเทศมีประสิทธิภาพตามนโยบายของพรรค การปรับปรุงโครงสร้างของรัฐบาลลาวมีขึ้นอย่างจริงจังในห้วงปี ค.ศ.1992 คือภายหลังจากที่ นายไกสอน พมวิหาน ได้เสียชีวิตลงแล้ว และ พลเอก คำไต สีพันดอน ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งและกุมอำนาจพรรคแทน การปรับปรุงโครงสร้างของรัฐบาลกระทำควบคู่กับการปรับตัวบุคคลที่มีความเหมาะสมเข้ามารับผิดชอบงานในแต่ละกระทรวงอย่างชัดเจน และถือว่าการปรับโครงสร้างรัฐบาลในปีนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของโครงสร้างรัฐบาลที่ใช้มาจวบจนทุกวันนี้ ซึ่งโครงสร้างของรัฐบาลจะประกอบด้วย ประธานประเทศ สำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงต่างๆ รวมทั้งสิ้น 15 กระทรวงหลัก ซึ่งมีคณะรัฐบาลในตำแหน่งต่างๆ รวมทั้งสิ้น 76 คน ดังนี้.- (รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 8)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 8 โครงสร้างรัฐบาลลาว
(ปี ค.ศ.1991 – 2001)



ที่มา : วารสาร อุลุนใหม่, ฉบับพิเศษ กองประชุมใหญ่
ครั้งที่ 5 ของพรรค, ปีที่ 7 เล่มที่ 2 เมษายน 1991

สำหรับโครงสร้างของรัฐบาลตามแผนภูมิที่ 7 นั้น ได้มีการปรับปรุงอีกครั้งในการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 6 ในปี ค.ศ.1996 โดยมีการปรับโครงสร้างให้เล็กลงด้วยการตัดและยุบรวมกระทรวงที่มีงานซ้ำซ้อนเข้าด้วยกัน โดยให้เหลือกระทรวงหลักเพียง 13 กระทรวง ทั้งนี้ได้มีการตัดกระทรวงพัวพันเศรษฐกิจกับต่างประเทศและกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีออก สำหรับกระทรวงที่มีการเปลี่ยนแปลงยุบรวมงานที่ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกัน คือ กระทรวงการเงิน โดยแยกงานเศรษฐกิจมาขึ้นกับกระทรวงการค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานเทียบเท่ากระทรวงขึ้นมาอีก 2 หน่วยงาน คือ คณะกรรมการการคุ้มครองการลงทุนและร่วมมือเศรษฐกิจกับต่างประเทศ และคณะกรรมการร่วมมือการลงทุน (ภายในประเทศ) เป็นต้น

(ข) การปรับปรุงคณะรัฐมนตรี

ในปี ค.ศ.1991 ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ประธานสภาประชาชนสูงสุดได้ประกาศแต่งตั้ง นายโกสอน พมวิหาน ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานประเทศแทน เจ้าสุพานวง ซึ่งประกาศวางมือทางการเมือง เนื่องจากสุขภาพ และแต่งตั้งให้ พลเอก คำไต สีพันดอน ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน และได้มีการปรับคณะรัฐมนตรีในกระทรวงสำคัญ หลายกระทรวง เช่น กระทรวงป้องกันประเทศแต่งตั้ง พลโท จูมมะลี ไชยะสอน เป็นรัฐมนตรี พลเอก สีสะหวาด แก้วบุนพัน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ นายคำมูย แก้วบัวละพา เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจแผนการและการเงิน นายสุลิว คาลาวง เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและหัตถกรรม นายไชสมพอน พมวิหาน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและท่องเที่ยว นายพูน สีประเสิด ยังคงเป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศต่อไป

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตัวบุคคลในรัฐบาลลาวได้เกิดขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ.1992 คือ ภายหลังจากเสียชีวิตของ นายโกสอน พมวิหาน โดยให้ นายหนูฮัก พูมสะหวัน ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานประเทศแทน และ พลเอก คำไต สีพันดอน ยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป สำหรับตำแหน่งในพรรคนั้น พลเอก คำไต สีพันดอน กลับขึ้นดำรงตำแหน่งประธานพรรค ซึ่งเมื่อมองในมิติของอำนาจแล้ว ถือว่า พลเอก คำไต สีพันดอน เป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองที่แท้จริงของลาวต่อจาก นายโกสอน พมวิหาน จนถึงปัจจุบัน

รัฐบาลลาวในปัจจุบัน ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งโครงสร้างและตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ตามมติการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 7 โดยทางพรรคได้เสนอรายชื่อบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในรัฐบาล ให้สภาแห่งชาติพิจารณารับรอง จากการประชุมสภา

แห่งชาติ ชุดที่ 4 สมัยที่ 7 เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2001 โดยมีรายละเอียด ของผู้ดำรงตำแหน่ง สำคัญในรัฐบาลใหม่ของลาว ดังนี้.⁷⁵

สำนักนายกรัฐมนตรี

1. พันเอก บุญยัง	วอลละจิต	นายกรัฐมนตรี
2. นายทองลุน	สีสุลิต	รองนายกรัฐมนตรี
3. นายสมสะหวาด	เล่งสะหวัด	รองนายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทั้ง 13 กระทรวง ดังนี้.-

1. พลตรี ดวงใจ	พิจิต	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงป้องกันประเทศ
2. พลตรี อาซาง	ลาวลี	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงภายใน
3. นายสมสะหวาด	เล่งสะหวัด	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
4. นายสุกัน	มหาลาด	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการเงิน
5. นายบัวทอง	วงลอคำ	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
6. นายพันดวงจิต	วงสา	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและวัฒนธรรม
7. นายสุลิว	คาลาวง	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
8. นายสมพัน	แพงคำมี	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
9. นายอ้วน	บุบผา	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
10. ดร.ปอนแมก	คาลาลอย	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
11. นายเสียน	สะพังทอง	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและป่าไม้
12. นายพิมพ์สอน	เลื่องคำมา	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
13. นายพุมิ	ทิบพะวอน	เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้า

⁷⁵ คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค, วารสารก่อสร้างพรรค ฉบับที่ 35 ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน 2001, หน้า 66-31.

บทที่ 4

ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 2001

ในการศึกษาถึงลักษณะของความสัมพันธ์ลาว-ไทย จะเป็นการสำรวจเพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงมุมมองของผู้นำลาวที่มีต่อประเทศไทยในมิติทางการเมือง โดยศึกษาจากลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลลาวกับรัฐบาลไทยที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ลักษณะของความสัมพันธ์ในระบบการเมืองระหว่างประเทศที่ปรากฏในเชิงประจักษ์ตามแต่ละลักษณะย่อมเกิดจากรัฐใดรัฐหนึ่งเริ่มมีการกระทำ (action) ในเชิงพฤติกรรมจนเกิดปฏิกิริยา (reaction) ตอบโต้เพื่อตอบรับในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการของอีกรัฐหนึ่ง ดังนั้นในบทนี้จึงเป็นการศึกษาจากลักษณะของความสัมพันธ์ลาว-ไทย ที่ปรากฏให้เห็นแต่ละห้วงเวลาเพื่อเป็นการสะท้อนถึงมุมมองและการรับรู้ในเชิงปฏิกิริยาและการปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของผู้นำทั้งลาวและไทย ที่มีผลต่อการกำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ลาว-ไทย และ ไทย-ลาว

ความสัมพันธ์ลาว-ไทย เป็นความสัมพันธ์ที่มีความใกล้ชิดกันมายาวนาน ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านของลาวแล้ว อาจมองได้ว่าไม่มีประเทศใดที่เคยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเหมือนลาวกับไทย ประชาชนลาวและประชาชนไทยถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน จึงมีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณีที่คล้ายคลึงกันนับถือศาสนาเดียวกัน การใช้ภาษาพูดระหว่างลาว-ไทย สามารถใช้ภาษาประจำชาติตนในการสื่อสารกันได้โดยไม่ต้องใช้ภาษาอื่นเป็นสื่อกลาง ความใกล้ชิดในเชิงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศ มิมาแต่อดีตสมัยเริ่มก่อตั้งอาณาจักรล้านช้างในปี ค.ศ. 1356 เรื่อยมาจวบจนปัจจุบันซึ่งในแต่ละช่วงเวลาจะมีลักษณะของความสัมพันธ์ที่แตกต่างตามแต่สภาพแวดล้อมและเงื่อนไขของการเมืองภายในของแต่ละประเทศในสมัยกรุงศรีอยุธยากับอาณาจักรล้านช้าง ลาว-ไทยมีความสัมพันธ์ในลักษณะประเทศพันธมิตรที่ติดต่อกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในฐานะของความเท่าเทียมกัน อาจจะมีการบาดหมางกันบางยุคบางสมัยของผู้ปกครองแต่ละพระองค์ แต่ก็อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์จากปี ค.ศ. 1779 ถึงปี ค.ศ. 1893 ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยได้เปลี่ยนลักษณะไปจากประเทศที่มีฐานะเท่าเทียมกันไปสู่ความเป็นประเทศราชที่ลาวมีฐานะเป็นประเทศราชของไทยยาวนานถึง 114 ปี ฐานะความเป็นประเทศราชสิ้นสุดลงเมื่อไทยต้องยอมยกดินแดนที่เป็นอาณาจักรล้านช้างเดิมให้แก่ฝรั่งเศสใน ปี ค.ศ. 1893 อันเป็นการสิ้นสุดความสัมพันธ์ ลาว-ไทยในลักษณะประเทศราชที่ไทยอยู่ในฐานะที่เหนือกว่า

ลาวตกอยู่ในการปกครองของฝรั่งเศสมานานถึง 61 ปี นับจากปี ค.ศ. 1893 ถึงปี ค.ศ. 1954 ในช่วงเวลานี้ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยได้ถูกกำหนดโดยนโยบายของฝรั่งเศสซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมที่อยู่ในฐานะที่มีศักยภาพด้านการทหารสูงกว่าไทยอย่างมาก ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในช่วงนี้ในระดับรัฐต่อรัฐจึงมีลักษณะค่อนข้างห่างเหิน ผู้นำลาวที่เป็นรัฐบาลของชนลาวขาดเอกภาพและอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารและกำหนดนโยบายของรัฐบาลตนเองได้ ถึงแม้ว่าความใกล้ชิดระหว่างคนไทยและคนลาวจะไม่เปลี่ยนแปลงก็ตาม แต่ในระดับรัฐบาลแล้วถือว่าต้องตัดสินใจภายใต้การชี้นำของฝรั่งเศสเป็นส่วนใหญ่และถือได้ว่าจากการที่ลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสนี่เองเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ในช่วงเวลาต่อมาเปลี่ยนแปลงไปในหลายลักษณะ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในลักษณะเผชิญหน้าและขัดแย้งภายใต้กรอบของภาวะระแวงจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้ก็ด้วยจากการที่ประชาชนลาวที่มีความรักชาติรักความเป็นอิสระได้ร่วมกันก่อตั้งขบวนการเพื่อต่อสู้กับฝรั่งเศส ในการปลดปล่อยลาวให้เป็นอิสระจากการเป็นอาณานิคมโดยรู้จักกันในชื่อ “ขบวนการประเทศลาว” การต่อสู้เพื่อปลดปล่อยลาวให้เป็นอิสระจากฝรั่งเศสของขบวนการประเทศลาวได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนการต่อสู้ภายใต้บริบทระหว่างประเทศที่แตกต่างกันตามช่วงเวลา โดยการอิงความช่วยเหลือจากมิตรประเทศที่มีแนวคิดอุดมการณ์และผลประโยชน์ของชาติที่สอดคล้องกัน ดังนั้นการต่อสู้ของขบวนการประเทศลาวเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นเอกราชและอำนาจอธิปไตยของคนลาวโดยคนลาวนั้น ได้มาด้วยกระบวนการต่อสู้ที่ต้องผ่านการรับลัทธิสังคมนิยมของเพื่อนบ้านที่ให้การสนับสนุนอย่างเวียตนามและจีนบางส่วน เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของขบวนการต่อสู้กับฝรั่งเศส ซึ่งเป็นคนละฝ่ายกับประเทศไทย ซึ่งมีนโยบายการต่อต้านการแผ่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนมาโดยต่อเนื่อง ไทยจึงถูกจัดให้เป็นฝ่ายตรงข้ามกับขบวนการประเทศลาวโดยปริยาย นอกจากนั้นขบวนการประเทศลาวยังต้องผ่านการต่อสู้กับการแทรกแซงของมหาอำนาจทั้งฝ่ายโลกเสรีและฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างต่อเนื่องจนถึงปี ค.ศ. 1975 จึงสามารถยึดอำนาจอธิปไตยได้โดยเบ็ดเสร็จ และเปลี่ยนแปลงการปกครองลาวเป็นสาธารณรัฐบนพื้นฐานของอุดมการณ์สังคมนิยมและได้เปลี่ยนชื่อประเทศลาวเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” โดยมีคณะผู้นำของขบวนการประเทศลาวเป็นผู้นำประเทศจวบจนปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาแล้ว การต่อสู้ของขบวนการประเทศลาวภายใต้บริบทของสงครามเย็น ได้ถูกจัดให้ลาวเข้าไปอยู่ในกลุ่มโลกคอมมิวนิสต์โดยมีเวียตนามเป็นผู้นำกลุ่มในระดับภูมิภาคและมีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำกลุ่มในระดับโลก ส่วนประเทศไทยซึ่งมีอุดมการณ์ของชาติตามหลักการประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของโลกเสรีโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกลุ่ม ดังนั้นแนวคิดและอุดมการณ์ของขบวนการประเทศลาวจึงตรงข้ามกับอุดม

การณ์ของชาติไทย ต่างฝ่ายต่างเผชิญหน้ากันภายใต้การถ่วงดุลย์อำนาจของ 2 ขั้วอำนาจของโลก จนทำให้ลาวและไทยจำต้องดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะของการเผชิญหน้ากันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในช่วงต้นของการเปลี่ยนแปลงการปกครองของขบวนการประเทศลาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา

ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพของวิวัฒนาการของความสัมพันธ์ลาว-ไทยในแต่ละลักษณะที่ชัดเจนขึ้นตามบริบทของการเมืองระหว่างประเทศที่แปรเปลี่ยนไปในแต่ละช่วงเวลา จึงจะแบ่งการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยออกเป็น 2 ช่วงเวลา นับตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาวหรือขบวนการประเทศลาวโดยเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2001) ดังนี้ :-

1. ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคสงครามเย็น (cold war) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึงปี

ค.ศ. 1989 ซึ่งเป็นช่วงที่สงครามบ้านร่มเกล้ายุติลงพร้อมๆ กับยุคสงครามเย็นได้สิ้นสุดลงด้วย

2. ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคหลังสงครามเย็น (post cold war) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 ถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2001)

4.1 ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคสงครามเย็น (Cold War) ปี ค.ศ.1975 ถึงปี ค.ศ.1989

ในยุคสงครามเย็นลักษณะของความสัมพันธ์ลาว-ไทยจะได้รับอิทธิพลจากบทเรียนในกระบวนการต่อสู้ของขบวนการปลดปล่อยลาวให้พ้นจากสภาพการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส กับสภาพแวดล้อมของสงครามเวียดนามและจากสงครามกลางเมืองในลาวระหว่างลาวฝ่ายขวาที่ได้รับการสนับสนุนจากไทยและสหรัฐอเมริกา กับขบวนการประเทศลาวหรือลาวฝ่ายซ้ายที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนามและสหภาพโซเวียต เมื่อขบวนการประเทศลาวได้รับอำนาจอธิปไตยโดยเด็ดขาดในลาว จึงทำให้รัฐบาลลาวภายใต้ขบวนการประเทศลาวจึงมีความหวาดระแวงไทยเป็นอย่างมากและมองไทยเป็นศัตรูอย่างชัดเจน ดังนั้นความสัมพันธ์ลาว-ไทยในห้วงเวลานี้ จึงกล่าวได้ว่าเป็นยุคของการเผชิญหน้าโดยลาวตกอยู่ในขั้วของโลกคอมมิวนิสต์ โดยมีเวียดนามและสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำกลุ่มและไทยอยู่ในขั้วของโลกเสรีมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกลุ่ม จากการที่ต้องผ่านการเป็นคู่สงครามกันมาอย่างต่อเนื่องและยังต้องเผชิญหน้ากันในระบบของการถ่วงดุลย์อำนาจ (balance of power) ในยุคสงครามเย็นอีกจึงเป็นมูลเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ลาว-ไทย

ต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถปรับตัวเป็นฝ่ายเดียวกันได้ การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย จึงมีลักษณะของการเผชิญหน้า การประนีประนอมซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ ความสัมพันธ์ในลักษณะตริภคณาได้ปรับที่ต่างฝ่ายต่างหากระแวงซึ่งกันและกันและมองกันอย่างศัตรู ในสภาพดังกล่าวนี้ ลักษณะของความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคสงครามเย็น จึงสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ โดยแต่ละลักษณะมีรายละเอียดของการดำเนินความสัมพันธ์ดังนี้ :-

1) ความสัมพันธ์ในลักษณะการเผชิญหน้า (ค.ศ. 1975-1977)

ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยในช่วงนี้ มีความตึงเครียดค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของทั้ง 2 ฝ่าย ประกอบกับความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในของรัฐบาลใหม่ที่เพิ่งยึดอำนาจได้ในลาว ตลอดจนความสับสนทางการเมืองภายในของไทย ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรวดเร็ว ทั้งในระดับประเทศและในระดับภูมิภาค

ภายหลังจากที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ สามารถเข้ายึดครองกรุงพนมเปญ และไซ่ง่อนได้ในวันที่ 17 เมษายน และวันที่ 30 เมษายน 1975 ตามลำดับนั้น สถานการณ์ในลาวเริ่มตึงเครียดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายคอมมิวนิสต์ลาวในนามของ “ขบวนการประเทศลาว” ซึ่งร่วมอยู่ในรัฐบาลผสมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1973 ได้ขยายอำนาจทั้งด้านการเมืองและการทหารอย่างรวดเร็ว โดยเจ้าหน้าที่ของขบวนการประเทศลาวได้เข้ายึดตำแหน่งสำคัญๆ ในการบริหารประเทศได้มากขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นผลมาจากการหลบหนีของเจ้าหน้าที่ฝ่ายขวา ในขณะที่เดียวกันทหารของขบวนการประเทศลาวก็ได้เข้าควบคุมเมืองสำคัญ ๆ ไว้ได้เป็นส่วนใหญ่จนสามารถสถาปนา “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” อย่างเป็นทางการได้ในวันที่ 2 ธันวาคม 1975

ความสำเร็จของฝ่ายขบวนการประเทศลาวในการเข้าปกครองประเทศ เนื่องมาจากความไร้เสถียรภาพอย่างมากของรัฐบาลผสมของลาว มีการปล่อยข่าวออกมาเป็นระยะ ๆ ว่า กองกำลังของทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาวจะบุกเข้ายึดครองเวียงจันทน์ ในขณะที่เดียวกันวิหุขของขบวนการประเทศลาวก็ได้ออกอากาศโจมตีฝ่ายขวาว่า เจ้าสีสุก ณ จำปาสัก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะทำการปฏิวัติ โดยได้รับการสนับสนุนจากไทยและสถานการณ์ยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เมื่อเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก ถูกลอบสังหารด้วยระเบิดมือ¹ ดังนั้นท่ามกลางความสับสน

¹ Far Eastern Economic Review, *Asia Yearbook 1976*, pp. 200-201.

ของสถานการณ์ดังกล่าว รัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาวจำนวนมากรวมทั้งพ่อค้า เชื้อสายจีนและเชื้อสายเวียดนาม จึงเริ่มอพยพหนีมายังประเทศไทย วันที่ 19 พฤษภาคม 1975 ทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาว ได้เคลื่อนกำลังเข้ายึดเมืองสำคัญต่าง ๆ บริเวณริมแม่น้ำโขง ได้แก่ ท่าแขกปากเซ และสวันเขต โดยอ้างว่าทหารฝ่ายขวาซึ่งหลบหนีไปฝั่งไทยมีแผนการที่จะบุกกลับเข้ามาในลาว การเคลื่อนกำลังเข้าประจำการตามบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขงดังกล่าวของทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาว ได้ก่อให้เกิดการยิงโต้ตอบกันระหว่างทหารฝ่ายขบวนการประเทศลาวกับทหารไทยบริเวณริมแม่น้ำโขงหลายครั้ง จากเหตุการณ์ดังกล่าววิทยุลาวได้ออกอากาศโจมตีรัฐบาลไทยอย่างต่อเนื่องว่ามีเจตนาที่จะทำลายสถานภาพทางการเมืองของลาว

ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย มีความตึงเครียดยิ่งขึ้น เมื่อเจ้าหน้าที่ลาวจับรองผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกของไทย 2 คน ในวันที่ 5 สิงหาคม 1975 ในข้อหาทำการจารกรรม รัฐบาลไทยประท้วงการกระทำดังกล่าวอย่างรุนแรงโดยแถลงว่า เจ้าหน้าที่ทางการทูตทั้งสองคนได้รับการคุ้มครองทางการทูต ดังนั้นการกระทำดังกล่าวของลาวถือเป็นการดูหมิ่นเกียรติภูมิของไทย และเป็น การขัดต่อคำกล่าวของรัฐบาลลาวที่กล่าวว่า จะให้ความสำคัญในการดำเนินความสัมพันธ์กับไทย พร้อมกันนั้นรัฐบาลไทยได้สั่งขับเจ้าหน้าที่ทางการทูตของลาว 2 คน และในวันที่ 9 สิงหาคม ปีเดียวกันกระทรวงการต่างประเทศได้เรียกเอกอัครราชทูตไทยประจำลาวกลับ เพื่อเป็นการตอบโต้ต่อการกระทำของลาว ความตึงเครียดได้ผ่อนคลายลงระดับหนึ่งเมื่อลาวแสดงท่าทีประนีประนอมมากขึ้น โดยยินยอมปล่อยตัวเจ้าหน้าที่ทางการทูตไทยทั้ง 2 คน หลังจากนั้นเอกอัครราชทูตไทย จึงได้เดินทางกลับไปปฏิบัติหน้าที่ในเวียงจันทน์เช่นเดิม²

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว วิทยุของขบวนการประเทศลาวก็ได้ ออกอากาศโจมตีรัฐบาลไทยว่า ดำเนินนโยบายตีสองหน้า ตลอดจนมีเจตนาที่จะเข้าแทรกแซงกิจกรรมภายในของลาว

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวมีความตึงเครียดมากขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในเดือน พฤศจิกายน 1975 เมื่อทหารลาวยิงเรือลาดตระเวนไทยในแม่น้ำโขง ทำให้ทหารไทยเสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง รัฐบาลไทยตอบโต้โดยการปิดพรมแดน และเรียกเอกอัครราชทูตไทยประจำลาวกลับอีกครั้งหนึ่งเพื่อแสดงความไม่พอใจต่อการกระทำของลาว

² Ibid, p.204.

อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางการเมืองในประเทศไทยก็มีส่วนที่ทำให้สภาพความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยเสื่อมลงด้วย กล่าวคือภายหลังจากการยึดอำนาจโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในไทย เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 1976 ความสัมพันธ์ลาว-ไทย อยู่ในสภาพที่ตึงเครียดมากยิ่งขึ้น³ ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลไทยภายหลังจากการยึดอำนาจดังกล่าวได้ดำเนินนโยบายที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างแข็งกร้าว การยึดอำนาจดังกล่าวรวมทั้งการปราบปรามผู้ที่ต้องสงสัยว่าเป็นแนวร่วมคอมมิวนิสต์ ทำให้บัณฑิตนักศึกษาและปัญญาชนจำนวนหนึ่ง ซึ่งเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงปี ค.ศ. 1973-1976 หลบหนีไปอยู่ในลาวซึ่งรัฐบาลไทยมองว่าการหลบหนีดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนจากลาว

ทางฝ่ายรัฐบาลลาวก็ได้แสดงท่าทีที่ไม่เป็นมิตรต่อไทยอย่างค่อนข้างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย⁴ การสนับสนุนให้มีการชุมนุมใหญ่ในเวียงจันทน์ประณามการยึดอำนาจในไทย การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เสียงประชาชนของทางการลาวซึ่งตีพิมพ์ข้อความโจมตีรัฐบาลใหม่ของไทยซึ่งมี นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี

นอกจากนั้น ในพิธีลงนามสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างลาวและเวียดนามในเดือนกรกฎาคม 1977 ทั้งสองประเทศได้แถลงการณ์กล่าวโจมตีว่าไทยมีนโยบายที่เป็นศัตรูต่อลาวและเวียดนาม โดยให้ที่พักพิงแก่กองกำลังต่อต้านรัฐบาลลาว แทรกแซงกิจการภายในของลาว ตลอดจนรุกล้ำเข้าไปในดินแดนลาว รวมทั้งกีดกันลาวในทางเศรษฐกิจ และไม่ให้ความเป็นธรรมต่อชาวเวียดนามซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย⁵

ในประเด็นเรื่องการปิดพรมแดนนั้น แม้ว่าได้มีการลงนามในบันทึกช่วยจำระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยและลาวในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 1977 เกี่ยวกับการผ่อนปรนการส่งสินค้าผ่านไทยไปยังลาว แต่ทางการลาวก็ยังคงกล่าวโจมตีไทยอย่างต่อเนื่องว่า ไทยยังคงแสดงท่าทีที่ไม่เป็นมิตรด้วยการสกัดกั้นการส่งสินค้าผ่านแดนไทยไปยังลาว โดยใช้ข้ออ้างว่าเป็นสินค้าทางยุทธศาสตร์⁶

³ Mac Alister Brown and Joseph J. Zasloff, *Apprentice Revolutionaries : The Communist Movement in Laos 1930-1985*. (California : Hoover Institution Press, 1986), p. 258.

⁴ Arther J. Dommen, *Laos : Keystone of Indochina* (Boulder : Westview Press, 1985), p. 131.

⁵ Ibid., pp. 130-131.

⁶ Ibid., p. 160.

2) ความสัมพันธ์ในลักษณะการประนีประนอม (ปี ค.ศ. 1977 ถึง ปี ค.ศ. 1979)

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในไทย รวมทั้งความมั่นคงที่มีมากขึ้นของระบบการปกครองใหม่ในลาว ตลอดจนการเผชิญหน้าที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาเป็นบริบทที่นับได้ว่ามีความสำคัญต่อการปรับความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทยในช่วงดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในประเทศไทย โดยรัฐบาลใหม่ซึ่งนำโดย พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้ทำการปรับนโยบายที่มีต่อประเทศอินโดจีนไปในทิศทางที่ประนีประนอมมากขึ้น⁷ มีผลโดยตรงต่อพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทย ในเดือนมีนาคม 1978 นายพูน สีปะเสิด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลาว ได้เดินทางมาเยือนไทย ซึ่งในการเดินทางมาเยือนนั้น ฝ่ายไทยได้ตกลงที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ลาวมากขึ้นในการส่งสินค้าผ่านแดน นอกจากนี้ยังได้มีการลงนามในข้อตกลงทางการค้า ในการนี้ฝ่ายลาวได้เชิญ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีของไทยไปเยือนลาวในโอกาสต่อไปด้วย⁸ ซึ่งในอีก 1 ปี ต่อมา คือระหว่างวันที่ 4 - 6 มกราคม 1979 พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้เดินทางไปเยือนลาวอย่างเป็นทางการ ถือเป็นผู้นำไทยคนแรกที่เดินทางไปเยือนลาวนับตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครอง พร้อมกันนี้ได้มีการประกาศที่จะเปลี่ยนแม่น้ำโขงให้เป็นแม่น้ำแห่งสันติภาพ มิตรภาพและผลประโยชน์ร่วมกัน พร้อมกันนี้ไทยได้เสนอให้ลาวกู้เงินดอกเบี้ยต่ำเป็นจำนวนหนึ่งร้อยล้านบาท เพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ที่จำเป็นและในเดือนเมษายนปีเดียวกันนั้น นายโกสอน พมวิทาน นายกรัฐมนตรีลาวได้เดินทางมาเยือนไทย โดยทั้ง 2 ฝ่ายได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์ร่วม ในการที่จะร่วมมือกันป้องกันการดำเนินการของผู้ก่อการร้าย ในการใช้ดินแดนของทั้ง 2 ฝ่าย เป็นฐานปฏิบัติการในการก่อความไม่สงบ (โปรดดูรายละเอียดของแถลงการณ์ร่วม ที่ภาคผนวก ก.) ในเดือนสิงหาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของไทย ได้เดินทางไปเยือนลาวเพื่อเจรจาในรายละเอียดเกี่ยวกับแถลงการณ์ดังกล่าว และหลังจากนั้น ฝ่ายไทยได้เริ่มส่งผู้

⁷ Mac Alister Brown and Joseph J. Zasloff, *Apprentice Revolutionaries: The Communist Movement in Laos 1930-1985*, p. 258.

⁸ *Far Eastern Economic Review, Asia Yearbook 1976*, p. 229.

อพยพชาวลาบบางส่วนกลับประเทศ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงนี้ การปะทะกันระหว่าง เวียดนามและลาวและทหารลาวบริเวณแม่น้ำโขงเกือบจะยุติลงโดยสิ้นเชิง

3) ความสัมพันธ์ในลักษณะตึงเครียด (ปี ค.ศ. 1979- ปี ค.ศ. 1989)

การที่เวียดนามใช้กำลังเข้ายึดครองกัมพูชา และได้จัดตั้งระบบเฮงสัจรินขึ้นใน มกราคม 1979 จนเกิดการปะทะกันระหว่างไทยและเวียดนาม ตลอดจนการขยายอิทธิพล ของเวียดนามในลาว มีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทยในช่วงปี ค.ศ. 1979 ถึงปี ค.ศ. 1989 อยู่ในสภาพตึงเครียดจนถึงขั้นมีการใช้กำลังปะทะกันอย่างรุนแรงถึง 2 ครั้ง

การเปลี่ยนรัฐบาลในประเทศไทยจากรัฐบาล พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ มาเป็นรัฐบาลของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ปี ค.ศ.1980 และการปะทะตามแนวพรมแดน กัมพูชาระหว่างไทยกับเวียดนามในกัมพูชา ทำให้ความตึงเครียดทางด้านความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับเวียดนามมีมากขึ้น ซึ่งความตึงเครียดดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงความสัมพันธ์ ลาว-ไทย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐบาลไทยเห็นว่าความสัมพันธ์แบบทวิภาคีของทั้ง 2 ฝ่าย อาจ แยกออกจากความขัดแย้งในกัมพูชา นอกจากนี้ความตึงเครียดทางการเมืองได้ทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อเกิดการปะทะกันระหว่างเรือตรวจการณ์ลำน้ำโขงของไทยในแม่น้ำโขงกับทหารลาวในความขัดแย้ง ดังกล่าว ไทยมองว่าพฤติกรรมดังกล่าวของลาวที่แสดงออกต่อไทยนั้นได้รับการสนับสนุนจาก เวียดนาม ในการนี้ไทยได้ขอความช่วยเหลือปิดพรมแดน นอกจากนั้นไทยยังมองว่าลาวให้การ สนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อแบ่งแยกดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยกลุ่มที่มีชื่อว่า พรรคปลดปล่อยไทยอีสาน⁹ (Thai Isan Liberation) ส่วนลาวมองว่าไทยและสหรัฐอเมริกา พยายามสนับสนุนให้ขบวนการลาวฝ่ายขวาผลัดถิ่นได้เข้าไปดำเนินการก่อการร้ายภายในลาวเพื่อ ยึดอำนาจรัฐคืนจากฝ่ายตน

จากความพยายามในการเจรจาของทั้ง 2 ฝ่าย ตลอดจนผลกระทบทางเศรษฐกิจ จากการปิดพรมแดนที่มีต่อประชาชนของทั้งสองประเทศทำให้ไทยยอมผ่อนปรนในการเปิด พรมแดนในเดือนสิงหาคม¹⁰ ปีเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ไทยก็ยังคงควบคุมสินค้าซึ่งไทยมองว่า

⁹ Arther J. Dommen, *Laos: Keystone of Indochina*, p. 135.

¹⁰ *Far Eastern Economic Review, Asia Yearbook 1981*, p. 182.

เป็นยุทธปัจจัยจำนวน 273 รายการ ในการส่งผ่านจากไทยไปยังลาว โดยไทยมองว่า สินค้าดังกล่าวอาจถูกส่งต่อไปยังเวียดนามและกัมพูชา¹¹ แม้ว่าทางการทูตของลาวจะแสดงท่าทีที่ประนีประนอมต่อไทยก็ตาม แต่ในระดับภูมิภาคนั้น ลาวยังคงแสดงท่าทีสนับสนุนนโยบายของเวียดนาม ในอินโดจีนอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากกรณีที่วิทยุกระจายเสียงลาวออกแถลงการณ์ของกลุ่มคอมมิวนิสต์ไทยสายเวียดนาม ในวันที่ 5 สิงหาคม 1980 โดยกล่าวโจมตีรัฐบาลไทยว่า รัฐบาลไทยร่วมมือกับจีนในการบ่อนทำลายประเทศอินโดจีน ในขณะที่ผู้นำไทยก็มองว่าลาวมีนโยบายที่ก้าวร้าวต่อไทยเพราะได้รับการสนับสนุนจากเวียดนาม อย่างไรก็ตาม การผ่อนผันการเปิดพรมแดน ก็ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดลงได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้การที่นายปรก อัมระนันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยได้เดินทางไปเยือนลาวในห้วงดังกล่าว ก็มีส่วนช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยดีขึ้น ในการนี้ลาวได้ขอให้ไทยเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มขึ้นอีก 2 จุด¹²

ในช่วงนี้ แม้ว่าลาวยังคงแสดงท่าทีที่สนับสนุนนโยบายของเวียดนามในกัมพูชาอย่างเต็มที่ รวมทั้งสื่อมวลชนโจมตีนโยบายของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) เกี่ยวกับปัญหา กัมพูชาอย่างต่อเนื่อง แต่ในทางการทูตแล้วทั้งไทยและลาวต่างมีท่าทีที่ค่อนข้างประนีประนอมต่อการประกาศของ นายโกสอน พมวิหาน ในเดือนเมษายนถึงความร่วมมือ ระหว่าง ทั้ง 2 ฝ่ายในด้าน เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการกีฬา ในขณะเดียวกันไทยก็ตอบสนองด้วยการปฏิเสธที่จะให้การรับรองการจัดตั้งองค์การทางการเมืองของลาวฝ่ายขวา ซึ่งจัดตั้งขึ้นในวันที่ 18 สิงหาคม 1982 โดยนายพลพุมิ หน่อสะหวัน การลดรายการสินค้าควบคุม ซึ่งไทยพิจารณาว่าเป็นสินค้าทางยุทธศาสตร์ลง รวมทั้งการที่ไทยยอมเพิ่มราคาไฟฟ้าที่ไทยซื้อจากลาวมากขึ้น ตลอดจนการที่ลาวให้สัมปทานบริษัทของไทยในการชักลากไม้ซึ่งจมอยู่ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนน้ำจันทน์ แสดงให้เห็นถึงท่าทีประนี ประนอมต่อกันของทั้ง 2 ฝ่ายได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าการปะทะกันตามแนวพรมแดนลาว-ไทยยังคงมีอยู่เป็นระยะ ๆ แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นการปะทะในขอบเขตที่จำกัด และรัฐบาลของทั้ง 2 ฝ่ายพยายามที่จะควบคุมไม่ให้ความขัดแย้งขยายตัวออกไปในวงกว้าง การที่กระทรวงการต่างประเทศลาวได้มีหนังสือถึงสถานทูตไทยใน

¹¹ สุรชัย ศิริไกร, “ลาว” เอเชียรายปี 2528 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 231.

¹² Far Eastern Economic Review, Asia Yearbook 1983, p. 188.

เวียงจันทน์ ระบุถึงการปะทะกันระหว่างทหารทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งมีถึง 8 ครั้งในเวลาเพียง 5 เดือนแรก ของปี ค.ศ. 1983 ตลอดจนการระบุถึงฐานปฏิบัติการของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลลาวในดินแดนไทย ซึ่ง ลาวอ้างว่ามีถึง 7 แห่งนั้น แสดงให้เห็นถึงความไม่ไว้วางใจของลาวที่มีต่อไทยได้ในระดับหนึ่ง¹³ อย่างไรก็ตามเพื่อประโยชน์ในการถ่วงดุลกับเวียดนามแล้ว ลาวยังคงเห็นว่าความสัมพันธ์กับไทย เป็นสิ่งที่จำเป็นในสถานการณ์ที่ยังคงมีความขัดแย้งเป็นอย่างสูงในอินโดจีน เช่น การยึดครอง กัมพูชาของเวียดนาม ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ในฐานะสมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร นำคณะกรรมการต่างประเทศไปเยือนลาวระหว่างวันที่ 4-8 สิงหาคม 1983 นั้น รัฐบาลลาวได้ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น โดยคณะกรรมการได้มีโอกาสเข้าพบทั้ง นายไกสอน พมวิ หาน นายกรัฐมนตรี และเจ้าสุพานวง ประธานประเทศลาว ในการนี้ฝ่ายลาวได้เรียกร้องให้ไทย พิจารณาเปิดพรมแดนเพิ่มมากขึ้น ลดมาตรการควบคุมสินค้ายุทธปัจจัยให้น้อยลง รวมทั้งพิจารณา ปัญหาการกระทบกระทั่งตามพรมแดนลาว-ไทยโดยสันติวิธี¹⁴

และเพื่อเป็นแสดงการตอบรับในไมตรี พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงภายในของลาวได้นำคณะผู้แทนเดินทางมาเยือนไทย ในช่วงวันที่ 12-15 มกราคม 1984 ได้เจรจากับ พลเอก สิทธิ จิรโรจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของไทย โดยได้มีการตกลงกันในหลักการที่จะแก้ปัญหาไทย-ลาว โดยไม่มีประเทศที่สามเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ในปัญหาชายแดนนั้น หากระดับท้องถิ่นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ก็ให้มีการเจรจากันในระดับ รัฐบาลในการนี้ พลเอก สิทธิ จิรโรจน์ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ลาว-ไทยว่าดีที่สุดในรอบสองปี¹⁵

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย ซึ่งมีท่าทีที่ประนีประนอมต่อกันมากขึ้นนั้นเริ่มมีปัญหาขึ้นมาอีกในวันที่ 15 เมษายน 1984 เมื่อเกิดการปะทะกันขึ้นระหว่างทหารทั้ง 2 ฝ่ายบริเวณพรมแดนลาว-ไทย ใกล้สามหมูบ้าน ได้แก่ บ้านใหม่ บ้านกลาง และบ้านสว่าง จังหวัด อุตรดิตถ์ ความขัดแย้งดังกล่าวขยายตัวเป็นการปะทะที่รุนแรงมากขึ้นในวันที่ 6 มิถุนายน ในการนี้ ลาวได้กล่าวหาไทยว่าร่วมมือกับจีนในการเปิดแนวรบใหม่เพื่อการเข้าแทรกแซงในอินโดจีน

¹³ Martin Stuart-Fox, *Laos : Politics, Economic and Society* (Boulder : Lynne Rienner Publishers Inc., 1986), p.193.

¹⁴ สุรชัย ศิริไกร, "ลาว" *เอเชียรายปี 2528*, หน้า 231.

¹⁵ สุรชัย ศิริไกร, "ลาว" *เอเชียรายปี 2528*, หน้า. 232.

ในขณะที่ไทยได้ตอบโต้ว่าลาวร่วมมือกับเวียดนามสร้างการเผชิญหน้าดังกล่าว เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของประชาคมโลกไปจากการที่เวียดนามรุกราน¹⁶

ในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐบาลลาวได้ส่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศมาเจรจากับรัฐบาลไทยในช่วงวันที่ 21-22 กรกฎาคม และ 6-15 สิงหาคม อย่างไรก็ตาม การเจรจาดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างยืนกรานในข้อเสนอของตน โดยฝ่ายไทยเสนอที่จะให้มีการสำรวจพรมแดนบริเวณดังกล่าวใหม่ โดยคณะสำรวจซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของทั้งสองประเทศ ในขณะที่ลาวเห็นว่าพรมแดนดังกล่าวมีความชัดเจนแล้ว ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการสำรวจอีก ในการนี้ผู้แทนลาวประจำสหประชาชาติ ได้ร้องเรียนต่อคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การเกี่ยวกับสามหมู่บ้านดังกล่าว โดยกล่าวหาว่าไทยรุกรานและยึดครองหมู่บ้านของลาวโดยการไต่ร่ตรงล่วงหน้า อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎบัตรของสหประชาชาติ¹⁷

ความตึงเครียดดังกล่าวได้ลดลง เมื่อไทยประกาศว่าจะเคลื่อนย้ายทหารออกจากบริเวณสามหมู่บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยสันติวิธี อย่างไรก็ตามลาวได้กล่าวหาไทยว่า ในการเคลื่อนย้ายออกไป ไทยได้ผลักดันชาวบ้านในหมู่บ้านทั้งสามแห่งให้เข้าไปอยู่ในเขตไทย รวมทั้ง ไม่ยินยอมชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากการปะทะดังกล่าว ในการนี้หนังสือพิมพ์ข่าวเสียงประชาชนของทางการลาวได้ลงบทความโจมตีไทย โดยระบุว่าไทยร่วมมือกับจีนในการคุกคามบูรณภาพแห่งดินแดนของลาว¹⁸

ในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1985 ลาวเริ่มปรับท่าทีอีกครั้ง โดยเสนอให้มีการเจรจารอบใหม่แต่ข้อเสนอดังกล่าวถูกฝ่ายไทยปฏิเสธ และในเดือนต่อมาลาวได้พยายามเสนอให้มีการเจรจาใหม่อีกครั้ง ในการนี้ไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปหารือกับลาวเพื่อเตรียมการเจรจา อย่างไรก็ตามการหารือดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากลาวต้องการให้มีการเจรจา เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งหมดที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับปรุงความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในขณะที่ไทยต้องการเจรจาเฉพาะประเด็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับสามหมู่บ้านเท่านั้น แต่ลาวยังต้องการนำปัญหาเกี่ยวกับการส่ง

¹⁶ Mac Alister Brown and Joseph J. Zasloff, *Apprentice Revolutionaries : The Communist Movement in Laos, 1930-1985*, p.261.

¹⁷ สุรัชย์ ศิริไกร, “ลาว” *เอเชียรายปี* 2528, หน้า 230.

¹⁸ ขจรรักษ์ บุรุษพัฒน์, *ไทยกับเพื่อนบ้านอินโดจีน*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2531), หน้า 94.

ผู้อพยพชาวลาวกลับประเทศ มาสู่การหารื้อด้วยซึ่งไทยไม่เห็นด้วย เนื่องจากไทยพิจารณาว่าผู้อพยพชาวลาวจำนวนมาก ซึ่งหนีเข้ามาในไทยในช่วงครึ่งหลังของปี ค.ศ. 1984 จนถึงกลางปี ค.ศ. 1985 นั้นเข้ามาด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจไม่ใช่เหตุผลทางการเมือง แต่ลาวปฏิเสธที่จะรับผู้อพยพบางส่วนกลับ เนื่องจากเกรงว่าจะมีสายลับของไทยปะปนเข้ามาด้วย¹⁹

ในช่วงกลางปี ค.ศ. 1986 ลาวและไทยเริ่มมีท่าทีประนีประนอมต่อกันมากขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดกรณีสังหารหมู่ผู้อพยพชาวลาวในค่ายผู้อพยพในไทยในเดือนกรกฎาคม นั้น ทั้ง 2 ฝ่าย พยายามที่จะจำกัดขอบเขตความขัดแย้งไม่ให้ขยายออกไปในวงกว้าง พัฒนาการความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเริ่มเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นภายหลังการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของกลุ่มประเทศอินโดจีน ครั้งที่ 13 ซึ่งได้จัดขึ้นที่กรุงฮานอย ในช่วงวันที่ 17/18 สิงหาคม 1986 แถลงการณ์ร่วมของการประชุมระบุว่า ประเทศอินโดจีนทั้งสามประเทศสนับสนุนคำแถลงของ นายโกสอน พมวิหาร ซึ่งกล่าวว่าลาวพร้อมที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคในการที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์กับไทย ในการนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย พลอากาศเอก สิทธิ เสวตศิลา ได้ตอบสนองท่าทีดังกล่าว โดยระบุว่า ไทยมีความยินดีที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง²⁰

ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1986 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศได้พัฒนาดีขึ้นอีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ทางการค้า กล่าวคือในเดือนพฤศจิกายน 1986 รัฐบาลลาวและไทยได้มีการเจรจาการค้าขึ้นที่เวียงจันทน์ ในการนี้ฝ่ายไทยได้ยินยอมลดรายการสินค้าควบคุม ซึ่งไทยถือว่าเป็นสินค้าทางยุทธปัจจัยลงจาก 273 รายการ เหลือเพียง 61 รายการ แต่สินค้า 61 รายการดังกล่าว ก็ยังสามารถขนส่งผ่านไทยได้โดยการขออนุญาตเป็นกรณี²¹

ความตกลงดังกล่าวมีผลต่อการค้าลาว-ไทยเป็นอย่างมาก ในช่วงครึ่งปีแรกของปี ค.ศ. 1987 สินค้าออกของไทยที่ส่งไปยังลาวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 32 ในขณะที่สินค้าของลาวที่ส่ง

¹⁹ Martin Stuart-Fox, *Laos : Politics, Economics and Society* , p.198.

²⁰ ชวนิชย์ กาญจนเดชะ, “ความสัมพันธ์ไทย-ลาว : ศึกษาบทบาทผู้นำทางทหารของกองทัพไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือหลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531-2541)” (วิทยานิพนธ์ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2541), หน้า 39.

²¹ Geoffery C.Gunn, “Laos in 1978 : Socialist Dependence and Underdevelopment,” *Southeast Asian Affairs* (March 1988), p.14.

มายังไทยในช่วง 6 เดือนแรกมีมูลค่ามากกว่าสินค้าลาวซึ่งส่งออกมายังไทยตลอดปี ค.ศ. 1986²² ความสัมพันธ์ทางการค้าซึ่งพัฒนาไปอย่างรวดเร็วดังกล่าวเริ่มมีปัญหาขึ้นอีกเมื่อทหารทั้ง 2 ฝ่าย เกิดการปะทะกันบริเวณชายแดนลาว-ไทยที่จังหวัดพิษณุโลกของไทยซึ่งติดต่อแขวงไซบุรีของลาว ในเดือนพฤศจิกายน การปะทะกันดังกล่าวมีลักษณะที่ค่อนข้างรุนแรง คือมีการใช้ทั้งปืนใหญ่และเครื่องบินรบเข้าปฏิบัติการในวิกฤตการณ์ครั้งนี้อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และเสียหายต่อชีวิตทหารและประชาชนของทั้ง 2 ประเทศมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคใหม่ การสู้รบได้ยุติลงด้วยการเจรจาหยุดยิงอย่างเป็นทางการในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 1988 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการเจรจากันระหว่างผู้นำทางทหารของทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น กับ พลเอก สีสะหวาด แก้วบูนพัน หัวหน้ากรมใหญ่เสนาธิการกองทัพประชาชนลาว²³ การประนีประนอมดังกล่าว นับได้ว่าเป็นการเปิดทางให้มีการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในสภาพของความสัมพันธ์ลาว-ไทยในเวลาต่อมาด้วย



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²² Viraphong Vacharathith, "Thai-Laos Trade: Opportunities and Perils," Bangkok Post, 19 April 1987, p. 19.

²³ William Worner, "Economic Reform and Structural Change in Laos," Southeast Asian Affairs (March 1989), p. 205.



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บ้านร่มเกล้าเป็นหมู่บ้านชายแดนที่อยู่ในการปกครองของ อำเภอลำปาง จังหวัด พิชณุโลก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอลำปาง ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 70 กิโลเมตร และห่างจากแนวชายแดนลาว-ไทยประมาณ 10 กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา สลับซับซ้อนและสูงชัน เดิมเป็นถิ่นที่อยู่ของราษฎรชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ประมาณ 100 ครอบครัว มีประชากรจำนวนประมาณ 680 คน²⁴

ได้มีการจัดตั้งบ้านร่มเกล้าขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1987²⁵ โดยรัฐบาลไทยได้ กำหนดแนวความคิดให้พื้นที่ดังกล่าว เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ยุทธศาสตร์ตามแผนป้องกันประเทศ โดยให้กองทัพภาคที่ 3 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการยุทธศาสตร์พัฒนา ตามแผนป้องกันประเทศกองทัพภาคที่ 3 ได้จัดระเบียบพื้นที่โดยการนำเอาชาวไทยภูเขา ซึ่งอดีตเคย เป็นผู้ก่อร้ายคอมมิวนิสต์และที่อยู่กระจัดกระจายให้เข้ามาอยู่รวมกัน และจัดให้เป็นผู้ร่วมพัฒนา ชาติไทย (ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ออกมาบดตัวกับเจ้า หน้าทีของรัฐบาล) อาศัยอยู่ในรูปของหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดนไทยโดยมีประชากร ทั้งชาวไทยภูเขาอื่นๆ และผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันประมาณ 137 ครอบครัว หลังจากนั้นทางรัฐบาลได้อนุมัติโครงการจัดทำถนนเชื่อมต่อ 3 จังหวัด คือถนนสายอำเภอณาแก้ว จังหวัดเลย อำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร และอำเภอป่าสัก จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อมุ่งหวัง จะพัฒนาพื้นที่ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว ให้เป็นพื้นที่พัฒนาเพื่อความมั่นคง อย่างไรก็ตาม ตลอด ระยะเวลาที่ไทยจะดำเนินการใดๆ ต่อพื้นที่บ้านร่มเกล้าไม่ว่าจะเป็นการปราบปรามผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์หรือการจัดระเบียบหมู่บ้าน หรือการพัฒนาหมู่บ้านตามแผนงาน ไทยก็ไม่เคยได้รับการ ทักท้วงหรือแสดงปฏิกิริยาใด ๆ จากฝ่ายลาวว่าพื้นที่นี้เป็นของลาว²⁶ ประชาชนในหมู่บ้าน ร่ม เกล้ารวมทั้งหมู่บ้านอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ต่างดำเนินชีวิตภายใต้ความสำนึกและความรู้สึกของความ เป็นคนไทยและประเทศไทยอยู่ด้วยความสุขตลอดมา

2) สาเหตุและลำดับเหตุการณ์ การเกิดวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า

²⁴ สมพงษ์ ชุมาก, รายงานการวิจัย : นโยบายของไทยต่อปัญหาพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน นพ.ศ.2532, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยชาติศึกษาสมโภช จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 35.

²⁵ สิริ ทิวะพันธ์, กรณียุทธการบ้านร่มเกล้า จ.พิจิตร (กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์และ เผยแพร่เหตุการณ์บ้านร่มเกล้า ปัญหาความขัดแย้งไทย-ลาว 2530-2531), หน้า 13.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

ก. สาเหตุของการสู้รบที่บ้านร่มเกล้า

ในวันที่ 31 พฤษภาคม 1987 ได้มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนคือ ได้มีกองกำลังไม่ทราบฝ่ายประมาณ 30 คน ใช้อาวุธยิงเข้าไปในหมู่บ้านร่มเกล้า และเผารถแทรกเตอร์ของบริษัททำป่าไม้สัมปทาน เมื่อทหารพรานซึ่งรับผิดชอบพื้นที่บริเวณนี้เข้าไปทำการพิสูจน์ทราบ ได้ปะทะกับกลุ่มกำลังกลุ่มนี้ถึง 2 ครั้ง ทำให้ฝ่ายไทยบาดเจ็บ 3 นาย ชาวบ้านร่มเกล้าเสียชีวิต 1 คน พนักงานขับรถแทรกเตอร์เสียชีวิต 1 คน บ้านเรือนราษฎรได้รับความเสียหาย และต่อมาในวันที่ 1 มิถุนายน ทหารลาวจำนวนหนึ่งได้รื้อกล้อชิปไต่ของไทยเข้ามาจับราษฎรจากบ้านฝักก้าม และบ้านเหล่ากอหก อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ซึ่งหมู่บ้านทั้ง 2 นี้อยู่ใกล้ชิดติดกันกับบ้านร่มเกล้า ทหารลาวได้จับราษฎรไป 7 คน แต่หลบหนีมาได้ 1 คน ถูกยิงเสียชีวิตขณะหลบหนี 1 คน อีก 5 คน ถูกนำไปคุมขังไว้ที่บ้านบ่อแดน แขวงไชยบุรี โดยฝ่ายลาวได้ตั้งข้อกล่าวหาว่าราษฎรไทยลักลอบเข้าไปในเขตลาว และลาวได้เชิญนายอำเภอมาแห้วไปเจรจาให้ยอมรับว่าราษฎรไทยลักลอบเข้าเมืองจริง แต่การเจรจาไม่ประสบผลเพราะไทยไม่สามารถจะยอมรับได้ เนื่องจากบริเวณที่ราษฎรเข้าไปนั้นถือว่าเป็นเขตแดนของไทย

เหตุการณ์ได้ขยายกว้างออกไปอีกในเวลาต่อมา เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 1987 ภายหลังจากที่ทหารลาวได้เข้าโจมตีบริษัททำไม้ที่บ้านร่มเกล้าเป็นเวลา 3 เดือน ทหารลาวกำลังประมาณ 1 กองพัน ได้เข้าโจมตีฐานปฏิบัติการทหารพรานบ้านร่มเกล้าอีกครั้ง โดยทหารลาวได้ใช้อาวุธนาชนิดเข้าทำการโจมตี การโจมตีครั้งนี้ลาวตั้งใจจะยึดฐานปฏิบัติการแห่งนี้ให้ได้ก่อนรุ่งเช้า ดังนั้นการปะทะจึงเป็นไปอย่างดุเดือดรุนแรงนานถึง 3 ชั่วโมง แต่เนื่องจากฝ่ายไทยได้ทราบมาก่อน จึงได้เตรียมการรับมืออย่างเต็มที่ โดยฝ่ายทหารลาวไม่สามารถยึดพื้นที่ไว้ได้ นอกจากนี้ทหารลาวยังเสียชีวิตและบาดเจ็บโดยได้ทิ้งศพไว้ 1 ศพ แต่จากการพิสูจน์ทราบจากด้านกรข่าว ปรากฏว่าทหารลาวเสียชีวิตจากการปะทะครั้งนี้รวม 11 ศพ สำหรับฝ่ายไทยนั้นสามารถยึดอาวุธยุทโธปกรณ์ได้เป็นจำนวนมาก แต่ก็มีทหารไทยบาดเจ็บเล็กน้อยเพียง 2 คนเท่านั้น²⁷

ต่อมา จากการพิสูจน์ทราบตลอดแนวชายแดนในพื้นที่ประมาณ 80 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมเนิน 1428 และภูสอยดาว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยภูเขาสลับซับซ้อน พบว่ามีทหารลาวเข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการอยู่ที่เนิน 1428 ซึ่งเป็นเนินที่อยู่ลึกเข้ามาในเขตไทยประมาณ 2 กิโลเมตร เมื่อเป็นเช่นนี้กองทัพภาคที่ 3 จึงได้ประกาศเตือนให้ฝ่ายลาวทราบว่า ให้ทหารลาวที่กำลัง

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

รุกล้ำดินแดนของไทยถอนออกไป แต่ก็ไม่ได้รับการสนองตอบจากฝ่ายลาวแต่อย่างใด แต่กลับมีการส่งกำลังเพิ่มเติมเข้ามาในพื้นที่นี้อีกเป็นจำนวนมาก

ในการแก้ปัญหา กรณีบ้านร่มเกล้านี้ กองทัพภาคที่ 3 ได้ยึดถือนโยบายของรัฐบาลอย่างเคร่งครัดโดยพยายามจะจำกัดขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่เฉพาะในพื้นที่ เพื่อมิให้เหตุการณ์ขยายตัวลุกลามออกไป การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการนั้นเป็นเพียงมาตรการขั้นต้น เพื่อจะได้ดำเนินการทางการทูตระหว่างประเทศต่อไป

ข. ลำดับเหตุการณ์ของสถานการณ์การสู้รบ ณ บ้านร่มเกล้า

หลังจากที่ได้เกิดเหตุการณ์เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 1987 กองทัพภาคที่ 3 ได้ใช้กำลังกองพันผสมเตรียมพร้อม (กองพันทหารม้าที่ 7) เข้าทำการพิสูจน์ทราบกวาดล้าง²⁸ ตั้งแต่วันที่ 12-30 สิงหาคม 1987 แต่ตรวจไม่พบกองกำลังของลาว คงพบเฉพาะร่องรอยการปฏิบัติการเท่านั้น

อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน เป็นต้นมา ก็ได้เริ่มปะทะกับกำลังของลาวจำนวนมาก โดยที่ฝ่ายลาวได้มีการใช้อาวุธประจำหน่วย (อาวุธหนัก) อย่างกว้างขวาง การปฏิบัติการดังกล่าวมีความรุนแรงมากขึ้นจนถึงหัว 4-6 ตุลาคม และกลับเจียบสงบไปในหัว 7-20 ตุลาคม ต่อมาในหัวระหว่าง 20-24 ตุลาคม กำลังฝ่ายไทยได้สามารถทำการลาดตระเวนพิสูจน์ทราบเข้าถึงบริเวณที่หมายสำคัญ บนเนิน 1428 ได้และตรวจพบว่า มีร่องรอยการเข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามแต่สภาพยังไม่แข็งแรงนัก (แต่ข้อเท็จจริงคือฝ่ายลาวได้ตั้งฐานแข็งแรงแล้วทางด้านที่หมายของเนิน 1428)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁸ การพิสูจน์ทราบกวาดล้าง คือ การปฏิบัติการทางทหารในรูปแบบหนึ่งในสนามรบ ด้วยการจัดกำลังติดอาวุธพร้อมรบทำการลาดตระเวน เพื่อตรวจสอบที่ตั้งการวางกำลังและพฤติกรรมของฝ่ายข้าศึก หากพบว่าข้าศึกไม่รู้ตัวและกำลังฝ่ายลาดตระเวนได้เปรียบ ก็จะมีการเข้าโจมตีที่ตั้งการวางกำลังของฝ่ายข้าศึกเพื่อทำลายข้าศึก ณ ที่นั้นทันที



สภาพเทือกเขาสลัมขีบช่วยทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน
ภูเขาที่สำคัญได้แก่
ภูสอยดาว ภูเขาค้อ ภูน้ำตม และเนิน 1428

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในวันที่ 4 พฤศจิกายน กองทัพภาคที่ 3 ได้เสริมกำลัง 1 กองร้อยทหารปืนใหญ่ ขนาด 155 มิลลิเมตร เข้าสนับสนุนการปฏิบัติในพื้นที่ และเริ่มปฏิบัติการเข้าโจมตีทางด้านตะวันออกไปทางตะวันตก ซึ่งผลของการปฏิบัติสามารถยึดพื้นที่สำคัญบนเนินที่หมาย 1 ได้ ส่วนบริเวณที่หมาย 2 ไม่สามารถยึดได้เนื่องจากฝ่ายเราถูกด้านทานอย่างหนัก และที่หมายมีลักษณะเป็นภูมิประเทศสูงชัน ยากต่อการเข้าถึงเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ทำการเข้าตีใหม่ทางทิศเหนือเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน และตรวจพบฐานส่งกำลังที่หมาย 3 มีกำลังทหารลาวประมาณ 100 คน ตั้งอยู่บริเวณริมน้ำเหือง จึงทำการเข้าโจมตีจากบริเวณที่สูงลงไป กำลังทหารลาวดังกล่าวได้แตกพ่ายเข้าไปในเขตลาว หลังจากนั้นกำลังของฝ่ายไทยก็ได้ทำการเข้าตีที่หมาย 2 อีกครั้ง แต่การปฏิบัติไม่สามารถบรรลุภารกิจได้ เพราะทิศทางการเข้าตีที่สามารถกระทำได้นั้นต้องเข้าตีจากด้านตะวันตกและด้านตะวันออกเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อฐานส่งกำลังบริเวณที่หมาย 3 ไม่สามารถใช้งานได้ ฝ่ายลาวจึงได้ทุ่มกำลังเข้ามาจัดตั้งฐานส่งกำลัง และใช้เป็นจุดที่ให้การคุ้มครองต่อการปฏิบัติบริเวณที่หมายเนิน 1428 โดยอาศัยสันเขาบริเวณที่หมาย 5-6-7-8-9 โดยมีจุดที่ตั้งฐานปฏิบัติการที่สำคัญอยู่บริเวณจะงอยหลังที่หมาย 6 ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้เตรียมเป็นพื้นที่สังหารไว้หากไม่สามารถป้องกันไว้ได้ และได้ทำการตัดแปลงเป็นฐานที่มั่นแข็งแรงขึ้นตามลำดับ โดยมุ่งที่จะใช้ที่หมายที่ 7-8-9 เป็นฐานสนับสนุนชั่วคราว และที่หมาย 10-11 เป็นฐานที่มั่นในการส่งกำลังเป็นฐานโครง เพื่อใช้กำลังเข้าโอบล้อมกำลังของฝ่ายเราจากทางด้านทิศเหนือลงมา ซึ่งจากการพิสูจน์ทราบต่อมาได้ทราบว่า กำลังของทหารต่างชาติเป็นผู้มาสังหาร และอำนวยความสะดวกให้ฝ่ายลาวในการดำเนินการในครั้งนี้

ในวันที่ 14 ธันวาคม กองทัพภาคที่ 3 ได้ใช้กำลังของกองพันทหารม้า (ผสม) เตรียมพร้อม และชุดทหารพรานจู่โจม สนับสนุนด้วยปืนใหญ่ และการโจมตีทางอากาศ 2 เที่ยวบิน เข้าทำการโจมตีที่หมาย 1 และ 2 โดยมีกำลังทหารพรานของกองทัพภาคที่ 3 ร่วมในการปฏิบัติด้วย คือ กองร้อยทหารพรานที่ 3304 และกองร้อยทหารพรานที่ 7707 ทำการเข้าตีที่หมาย 10-11 แต่การปฏิบัติไม่สามารถบรรลุให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้ แม้ว่าจะมีการปรับรูปขบวนในการเข้าตีหลายครั้งก็ตาม ฝ่ายไทยประสบกับความสูญเสียจำนวนหนึ่ง และต่อมาเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม ฝ่ายไทยทำการปรับกำลังและเข้าตีใหม่อีกครั้ง โดยใช้กำลังกองพันทหารม้าที่ 138 ร่วมกับชุดควบคุมทหารพรานจู่โจมเข้ายึดเนินสเปอร์ ซึ่งเป็นจุดที่ฝ่ายลาวใช้เป็นที่ตั้งของจุดตรวจได้อย่างเด็ดขาดและทำการยึดที่หมาย 7 ไว้ได้ในครั้งนี้ด้วย และในวันที่ 26 ธันวาคม กองทัพบกได้สั่งการอนุมัติให้เพิ่มเติมกำลังอีก 1 กองพัน ทหารม้า และ 1 หมวดปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานแบบเรดอย จัดตั้งกองบังคับการกองพันทหารปืนใหญ่ช่วยโดยตรง และจัดตั้งส่วนแยก กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 อีกทั้งกำลัง

ของอากาศยานปีกหมุนโจมตีจากศูนย์การบินทหารบก การจัดกำลังดังกล่าว ถือว่ารัฐบาลไทยเตรียมการทำสงครามขนาดใหญ่กับลาวและต้องการรบที่แตกหักโดยเร็ว

ต่อมาเมื่อวันที่ 6 มกราคม 1988 กองกำลังของไทยก็เริ่มปฏิบัติการเข้าตีที่หมายต่าง ๆ อีกครั้งโดยใช้กำลัง 2 กองพันทหารม้าสนับสนุนด้วยปืนใหญ่และการโจมตีทางอากาศ จากผลของการโจมตีในครั้งนี้สามารถสกัดกั้นการส่งกำลังของฝ่ายตรงข้ามที่กระทำจากด้านทิศเหนือได้โดยเด็ดขาด และต่อมาเมื่อวันที่ 23 มกราคม ปีเดียวกัน เป็นการปฏิบัติหลังจากที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ไปตรวจเยี่ยมหน่วย กองบัญชาการเฉพาะกิจ กองพลทหารม้าที่ 1 ในสนาม ซึ่งครั้งนี้ผู้บัญชาการทหารบก (พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ) ได้ให้นโยบายและอนุมัติให้ทำการรุกออกนอกประเทศได้ รวมทั้งให้เพิ่มเติมอำนาจยิงด้วยปืนใหญ่ขนาด 155, ขนาด 130 มิลลิเมตร และปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน เป็นจำนวนมาก โดยจัดตั้งกรมทหารปืนใหญ่เข้าควบคุมการปฏิบัติเป็นส่วนรวม สามารถยิงเข้าไปได้ถึงส่วนหลังของกำลังของลาวที่บ้านบ่อसानเมืองบ่อแดน แขวงไชยบุรีได้ ซึ่งนับว่าเป็นการยิงสนับสนุนให้แก่กำลังของฝ่ายไทยได้เป็นอย่างมาก การปฏิบัติการในช่วงนี้ฝ่ายไทยได้ทำการรุกกลับหน้าอย่างได้ผล แต่ก็ยังไม่สามารถเข้ายึดที่หมายได้ทั้งหมด การโจมตีทางอากาศเริ่มขยายวงกว้างออกไปจนถึงบ้านบ่อसान และภูขำเนียมในแขวงไชยบุรี²⁹

อย่างไรก็ตามในอีก 2 วันต่อมา กองทัพอากาศที่ 3 ได้สั่งการให้ กองพลทหารราบที่ 4 จัดเตรียมกำลัง 1 กรมทหารราบเข้ายึดภูสอยดาว และเตรียมการเข้าตีออกนอกประเทศ โดยในระหว่างนี้กำลังของกองพันทหารม้าบางส่วนได้ส่งกำลังออกไปนอกประเทศแล้ว แต่อยู่ในระยะใกล้ ๆ ตะเข็บชายแดน และในวันที่ 30 มกราคม ฝ่ายลาวใช้อำนาจการยิงอย่างต่อเนื่องทำการยิงทำลายต่อที่หมาย 7 ที่ กองร้อยทหารม้าที่ 2 ของกองพันทหารม้าที่ 138 ยึดรักษาไว้ และใช้กำลังประมาณ 700 คน เข้าตีในเวลาต่อมา ฝ่ายไทยยิงปืนใหญ่แตกอากาศเหนือที่หมายนั้น³⁰ มีผลให้ข้าศึกสูญเสียเป็นจำนวนมาก

ในการรบครั้งนี้ เป็นครั้งแรกที่ฝ่ายทหารประเทศลาวได้รับการสูญเสียจำนวนมาก ฝ่ายประชาชนลาวเริ่มรู้สึกถึงความสูญเสียที่ฝ่ายลาวได้รับ เพราะโรงพยาบาลเวียงจันทน์เริ่มปฏิเสธ

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24 – 27.

³⁰ ปืนใหญ่แตกอากาศ คือ การระดมยิงของปืนใหญ่ชนิดหนึ่งที่ให้กระสุนปืนใหญ่ระเบิดก่อนที่จะตกกระทบกับพื้นดิน โดยใช้ชนวนถ่วงเวลาในการจุดระเบิด เพื่อทำลายข้าศึกที่อยู่ในหลุมบังเกอร์เปิดหรือที่โล่งแจ้ง

ที่จะรับคนป่วยที่มีไข้ทหารที่บาดเจ็บจากการรบ ซึ่งก่อนหน้านี้ลาวก็ได้รับการสูญเสียจากการยิงปืนใหญ่ของฝ่ายไทยหลายครั้งหลายหน ซึ่งบางครั้งลาวต้องสูญเสียฝ่ายเสนาธิการจากการยิงครั้งเดียวเกือบสิบนาย จนต้องใช้กำลังจากเวียงจันทน์มาสมทบ³¹

ต่อมาในวันที่ 31 มกราคม ฝ่ายลาวยังคงใช้อำนาจการยิงด้วยปืนใหญ่ และเครื่องยิงลูกระเบิดมายังที่หมาย 7 อีกเป็นจำนวนมากแต่ไม่ได้เข้าตี และในวันต่อมากำลังทางอากาศของฝ่ายลาวก็เริ่มเคลื่อนไหวโดยส่งเครื่องบินแบบมิกมาจากแขวงไซบุรี แต่เปลี่ยนทิศทางการบินหายไปเมื่อกำลังทางอากาศของฝ่ายไทยบินขึ้นสกัดกั้น ในวันเดียวกันนี้เองฝ่ายลาวได้ใช้ปืนใหญ่กระสุนวิถีราบระดมยิงมายังที่หมาย 7 รุนแรงและต่อเนื่อง ทำให้บังเกอร์พังทลายลงทีละน้อยจนทำให้ตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดของฐานพังทลายลง แต่ทางฝ่ายลาวก็ยังใช้ปืนใหญ่ทำการยิงสกัดกั้นการเพิ่มเติมกำลังและการถอนตัวของฝ่ายไทย จากการปฏิบัติในครั้งนี้ ฝ่ายลาวใช้กระสุนปืนใหญ่ประมาณ 1,000 นัด ทำให้ที่หมาย 7 แตก และผู้บังคับกองร้อยทหารไทยเสียชีวิตในการรบ³²

ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ กำลังของกองพันทหารราบที่ 125 เข้าตีได้จากทางด้านที่หมาย 8 ลงมาและสามารถยึดที่หมาย 7 กลับคืนมาได้ จากการดักฟังข่าวทราบว่าฝ่ายลาวได้สูญเสียกำลังพลไปเป็นจำนวนมากจากการบินโจมตี ทิ้งระเบิดของฝ่ายไทยอย่างหนัก ในขณะที่ฝ่ายไทยก็ประสบความสูญเสียเช่นกัน คือในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ เครื่องบินเอฟ 5 ถูกยิงตก 1 เครื่อง และต่อมาในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ กองทัพอากาศที่ 3 ส่งกำลังเพิ่มเติมอีก 1 กองพันทหารม้าให้กับหน่วยเฉพาะกิจกองพลทหารม้าที่ 1 ทำการเข้าตีที่หมาย 1 และ 2 ซึ่งในช่วงวันที่ 7-11 กุมภาพันธ์ ฝ่ายไทยใช้ปืนใหญ่และเครื่องยิงลูกระเบิดทำการยิงต่อที่หมาย เพื่อสนับสนุนการเข้าตีอย่างหนาแน่น

เฉพาะวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ฝ่ายลาวได้รับการสูญเสียมากที่สุด โดยมีทหารเสียชีวิตด้วยการโจมตีของฝ่ายไทยเที่ยวบินเดียวถึง 64 คน และบาดเจ็บอีกจำนวนมาก ในจำนวนผู้เสียชีวิตนี้มี พันเอก จากี ทากานอฟผู้ช่วยที่ปรึกษาทางทหารในอินโดจีนของโซเวียตรวมอยู่ด้วย³³ ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ทูตโซเวียตประจำกรุงเวียงจันทน์ได้เข้าพบ นายโกสอน พมวิหาน และได้มีการประชุมด่วนขึ้นโดยได้แต่งตั้ง พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ เป็นหัวหน้าคณะ หาหนทางเจรจาหยุดยิงกับฝ่ายไทยเป็นการชั่วคราว

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

ในระหว่างวันที่ 12-16 กุมภาพันธ์ เครื่องบินของกองทัพอากาศไทยได้ทำการบินโจมตีต่อที่หมายทุกวันหากสภาพอากาศเอื้ออำนวย³⁴ และในห้วงวันที่ 16-19 กุมภาพันธ์ กองทัพอากาศที่ 3 ได้สั่งการให้กองพลทหารราบที่ 4 จัดกำลังขึ้นผลัดเปลี่ยนกองพลทหารม้าที่ 1 เตรียมการเข้าตีต่อที่หมายตลอดแนว แต่ได้เลื่อน วันและ เวลา ไปเป็นวันที่ 17 กุมภาพันธ์ อย่างไรก็ตามทางกองทัพภาคที่ 3 ได้รับคำสั่งให้หยุดโจมตีลาวในวันต่อมา แต่ลาวยังคงยิงปืนใหญ่เข้ามาในเขตไทยประมาณ 800 นัด โดยไม่สามารถสร้างความสูญเสียให้แก่กำลังพลหรืออาวุธยุทธโปกรณ์ของฝ่ายไทยแต่ประการใด และในวันต่อมาทั้ง 2 ฝ่าย จึงได้ทำการหยุดยิงตามข้อตกลงเจรจา ซึ่งคณะผู้แทนทางทหารของทั้ง 2 ฝ่าย ได้ทำการเจรจายุติยิงในห้วงวันที่ 16 – 17 กุมภาพันธ์ ที่กรุงเทพฯ และบรรลุข้อตกลงที่สำคัญคือ “ให้ทั้ง 2 ฝ่าย เริ่มทำการหยุดยิงทันที ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ของวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 1988 และถอนทหารออกจากกันฝ่ายละ 3 กิโลเมตร จากแนวปะทะภายใน 24 ชั่วโมง”³⁵

สรุปการสูญเสียของฝ่ายลาว

ทหารลาว	เสียชีวิต	86 คน	บาดเจ็บ	301 คน
ทหารเวียดนาม	เสียชีวิต	157 คน	บาดเจ็บ	112 คน
ทหารโซเวียต	เสียชีวิต	2 คน	บาดเจ็บ	2 คน
ทหารคิวบา	เสียชีวิต	2 คน	บาดเจ็บ	- คน
ราษฎรลาว	เสียชีวิต	32 คน	บาดเจ็บ	8 คน
รวม	เสียชีวิต	479 คน	บาดเจ็บ	423 คน ³⁶

จากการจัดกำลังเพื่อเตรียมรุกครั้งใหญ่ และแสดงเจตนาหมายที่จะทำการรุกออกนอกประเทศของฝ่ายไทย อีกทั้งการปฏิบัติการทางทหารที่รุนแรงและต่อเนื่อง ในระหว่างห้วงเดือนมกราคม และเดือนกุมภาพันธ์ 1988 จนเป็นเหตุให้ที่ปรึกษาทางทหารของโซเวียตเสียชีวิต ถือเป็นปฏิบัติการที่ส่งผลกระทบต่อฝ่ายลาวอย่างยิ่งและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้นำลาวในการยุติสงครามบ้านร่มเกล้ากับไทย โดยการส่งคณะผู้แทนทางทหารของฝ่ายลาวเดินทางมาเจรจากับผู้แทนทางทหารของฝ่ายไทย อีกทั้งในห้วงเวลาดังกล่าว ทางพรรคประชา

³⁴ ศิริ ทิวะพันธ์, กรณียุทธการบ้านร่มเกล้า จ.พิษณุโลก (กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ และเผยแพร่เหตุการณ์บ้านร่มเกล้า ปัญหาความขัดแย้ง ไทย-ลาว 2530-2531), หน้า 21.

³⁵ วิงส์ พลนิกร, บันทึกเบื้องหลังการยุติสงคราม ไทย-ลาว, หน้า 76 – 77.

³⁶ ศิริ ทิวะพันธ์, กรณียุทธการบ้านร่มเกล้า จ.พิษณุโลก, หน้า 23.

ชนปฎิวัติลาวอยู่ในห้วงของการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ซึ่งจัดให้มีขึ้นในห้วงวันที่ 28 ธันวาคม 1987 ถึง 27 มกราคม 1988³⁷ ซึ่งสาระการประชุมหลักก็คือการปรับนโยบายมาสู่การใช้กรอบนโยบายตามแนวความคิด “จินตนาการใหม่” ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้ลาวมีการปฏิรูปโดยการเปิด-ปรับทั้งในมิติทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่าง

ภาพถ่ายทางอากาศสภาพเนิน 1428



สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁷ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 1988), หน้า 398.



ภาพถ่ายทางอากาศ

ภาพถ่ายปี 1428 ตั้งอยู่บนยอดเขา

และ กปอ. ถูกเก็บมาจัดไว้เป็นครั้งแรกของหอระฆังดี



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กว้างขวาง (รายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2) ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่เกิดขึ้นจากฝ่ายลาวในการแสดงท่าทีและเจตนารมณ์ที่จะยุติความขัดแย้งในวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าและปรับนโยบายต่อไทยในเวลาต่อมา

จะเห็นได้ว่า ความรุนแรงของวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าที่เกิดขึ้น เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน 1987 นั้นสืบเนื่องมาจากการที่กองกำลังทหารลาวผสมเวียคนาม ประมาณ 1 กองพัน ได้เข้ามายึดพื้นที่เนิน 1428 ซึ่งฝ่ายไทยยืนยันว่าเป็นการรุกกล้าเข้ามาในเขตพื้นที่ของอำเภอดงทรายขาว จังหวัดพิษณุโลก ประมาณ 1.5 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากบ้านร่มเกล้า 1 กิโลเมตร แต่ลาวอ้างว่าเป็นพื้นที่ของตน ตามสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ปี ค.ศ.1907 โดยลาวได้เข้ามายึดตั้งแต่วันที่ มิถุนายน 1987 และได้มีการปะทะกับทหารของฝ่ายไทยตลอดมาตั้งแต่ สิงหาคม 1987 ถึง กุมภาพันธ์ 1988 รวมเวลาดังกล่าวทั้งสิ้น 6 เดือนของการสู้รบ นอกจากนี้ลาวได้ออกอากาศโฆษณาชวนเชื่อประชาชนของตน ทั้งทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ และใบปลิว โดยอ้างว่าดินแดนบริเวณดังกล่าวเป็นของตน ซึ่งพื้นที่ที่ทหารลาวเข้ามายึดประกอบด้วยเนิน 1428, 1370, 1148, 926 และเนิน 905 อันเป็นพื้นที่ติดต่อกันระหว่างภูสอยดาว ภูเมี่ยง และภูจู้ด กองทัพปลดปล่อยประชาชนลาวได้เคลื่อนย้ายกำลังพร้อมด้วยอาวุธอย่างต่อเนื่องเข้าไปในพื้นที่เมืองบ่อแต่น แขวงไชยบุรี ด้านตรงข้ามอำเภอดงทรายขาว จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย นอกจากนี้ทหารลาวได้ละเมิดอธิปไตยของไทยโดยลาดตระเวนล้ำแดนเข้ามาในเขตไทย ซึ่งการกระทำของลาวไม่สอดคล้องกับการแสดงเจตนารมณ์ที่จะให้มีการเจรจาเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย แต่อย่างไรก็ตามทางฝ่ายรัฐบาลไทยพยายามที่จะจำกัดขอบเขตของความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่สามารถแก้ไขกันได้คือในระดับท้องถิ่น ส่วนข้อเรียกร้องของลาวที่จะให้มีการเจรจากับไทยนั้น เป็นเรื่องที่

กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นผู้พิจารณาต่อไป³⁸ ในที่สุดเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 1987 กระทรวงการต่างประเทศของลาวได้เชิญอุพุตไทยประจำกรุงเวียงจันทน์ไปปรับบันทึกช่วยจำ ฉบับวันที่ 15 ธันวาคม ซึ่งมีเนื้อความระบุว่าเครื่องบินไทย ได้ล่องลำน้ำน่านฟ้าลาวและทิ้งระเบิดเนิน 1428, 1370, 1146 และภูเวียง แขวงไซยบุรี รวมทั้งได้ยิงปืนใส่บริเวณต่าง ๆ ในดินแดนของลาวและในวันที่ 18 ธันวาคม ปีเดียวกันนี้ นายหว่าง รัตนวงศ์ อุปทูตลาวประจำประเทศไทย ได้ขอเข้าพบ นายสารสิน วีระผล รองอธิบดีกรมการเมือง เพื่อมอบบันทึกช่วยจำซึ่งมีข้อความเดียวกันกับฉบับที่ยื่นที่เวียงจันทน์ นายสารสินฯ ชี้แจงว่า ตามหลักฐานของสนธิสัญญาและแผนที่ ปรากฏแน่ชัดว่า เนินดังกล่าวอยู่ในเขตไทย และตั้งลึกเข้ามาจากแนวเส้นเขตแดนลาว-ไทย 2 กิโลเมตร ลาวเป็นฝ่ายล้ำเขตเข้ามา จึงเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่ไทยจะต้องปกป้องเอกราชและอธิปไตยของไทย³⁹

3) ความพยายามของไทยต่อการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

ในการแก้วิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพิษณุโลก พอสรุปได้ว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายและมาตรการของขั้นตอนการการปฏิบัติที่เป็นหลักอยู่ 4 ประการ คือ การใช้ความพยายามโดยสันติวิธี การใช้กำลัง การกำหนดคืนค้ายุทธปัจจัย และการเปิดจุดผ่านแดนเพียงบางจุด⁴⁰ แต่ความพยายามของไทยต้องประสบความล้มเหลว ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ก. การที่ลาวสร้างความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของไทย

ทั้งนี้ด้วยการที่ลาวยื่นข้อเสนอในการแก้ปัญหาข้ามขั้นตอนทางการทูต ซึ่งถือว่าการเป็นการผิดมารยาททางการทูต พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของไทยในกระบวนการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า กล่าวคือในพิธีสวดอภิธรรมและบรรจศพ หม่อม อภิพร เพชรรัตน์ หรือหม่อมเชื้อ ขงใจยุทธ ซึ่งมีศักดิ์เป็นอาของ พลเอกชวลิต ขงใจยุทธ รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการทหารบก ที่วัดโสมนัสวิหารในค่ำวันที่ 20 ธันวาคม 1987 นายคำพัน สิมมาลาวง เอกอัครราชทูตลาวประจำประเทศไทย ได้นำพวงหรีดจาก

³⁸ คำแถลงของ พลตรี นฤดล เดชประดิษฐ เลขานุการกองทัพบกใน มติชนรายวัน (18 ธันวาคม 2530), หน้า 20.

³⁹ มติชนรายวัน, ข่าวประจำวัน (22 ธันวาคม 2530), หน้า 24.

⁴⁰ สมพงษ์ ชุมาก, รายงานการวิจัย : นโยบายของไทยต่อปัญหาพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน พ.ศ.2532, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 38.

เจ้าสุพานวง ประธานประเทศลาวมาเคารพศพด้วย และ ณ โอกาสนั้น นายคำพันธ์ ได้กล่าวกับ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ใน 2 เรื่องด้วยกันคือ

1. ปัญหาการสู้รบที่อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ไม่ควรจะมีการใช้กำลัง กันเลย น่าจะใช้วิธีเจรจา พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้แจ้งว่าน่าจะมีการคุยกันในระดับท้องถิ่น ลาวไม่ควรส่งกำลังเข้ามา จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียใจ

2. นายคำพันธ์ ขอให้ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ประสานกับราชเลขาธิการ สำนักพระราชวังว่า ท้าวภูมิ วงวิจิต แห่งประเทศลาวใคร่ขอเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อถวายพระพรในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนม์พรรษา 5 รอบ ซึ่งพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธได้รับ เรื่องไว้

ในการกระทำความผิดกล่าวของเอกอัครราชทูตลาว ร้อยตรีประพาส ลิมประพันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศกล่าวว่าเป็นการคิดมารยาททางการทูต ส่วนเหตุการณ์ที่อำเภอชาติตระการนั้น ตนเห็นว่าลาวเป็นฝ่ายพยายามก่อกวน ซึ่งเรื่องนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการเพื่อเรียกตัวอุปทูตลาวมาพบแล้ว ในวันต่อมา พลอากาศเอก สิทธิ เสวตศิลา ได้ออกแถลงการณ์ชี้แจงตอบโต้ข้อกล่าวหาของลาวว่า ลาวได้บุกรุกเข้ามาในเขตของไทย ทั้งสิ้น และได้โจมตีทหารของไทยก่อนด้วยซึ่งเรื่องนี้ก็ได้ส่งโทรเลขชี้แจงไปทางสหประชาชาติ ในเบื้องต้นก่อนแล้วและกำลังรอรายละเอียดจากทางการทหารเพื่อที่จะทำการประท้วงต่อไป พลอากาศเอก สิทธิ เสวตศิลา ยังได้กล่าวถึงกรณีที่ นายคำพันธ์ สิมมาลาวง เอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยได้ยื่นข้อเสนอต่อ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เป็นการกระทำที่ผิดขั้นตอนทางการทูต ทั้งนี้ควรที่จะต้องเสนอเรื่องผ่านกระทรวงการต่างประเทศ⁴¹

จะเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวของเอกอัครราชทูตลาว ส่งผลให้เกิดความสับสน และความเข้าใจผิดของหน่วยงานของรัฐบาลไทยต่อการแสดงบทบาทนำในกระบวนการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า ระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับกองทัพว่าหน่วยงานใด องค์กรใด ที่มีบทบาทหลักในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลไทยต่อการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าไป ผู้การปฏิบัติทำให้การแก้ปัญหาของฝ่ายไทยภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาล เกิดความสับสน ขาดน้ำหนัก และทิศทางที่ชัดเจน จนนำไปสู่การใช้กำลังในการแก้ปัญหา ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าโดยสันติวิธี ประสบความล้มเหลวลงจนเป็นเหตุ

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

ให้เกิดการรบกวนกันรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี ค.ศ.1975 เป็นต้นมา

ข. การใช้ความพยายามโดยสันติวิธี

การที่ไทยใช้ความพยายามโดยสันติวิธีเพื่อแก้วิกฤตการณ์ครั้งนี้ สามารถที่จะแบ่งให้เห็นได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก ได้แก่ช่วงที่เกิดปัญหาขึ้นจนถึงขั้นใช้กำลังรุนแรงระหว่างกัน ในห้วงเดือนสิงหาคม 1987 ถึง กุมภาพันธ์ 1988 ช่วงนี้เป็นช่วงที่ความพยายามโดยสันติวิธีประสบความสำเร็จ ความล้มเหลว และช่วงที่ 2 ซึ่งเริ่มตั้งแต่หลังจากการสู้รบยุติลงห้วงเดือนกุมภาพันธ์ 1988 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่ต่างฝ่ายต่างหันมาประนีประนอมกันมากขึ้น สำหรับหัวข้อนี้จะเน้นเฉพาะช่วงแรกคือช่วงที่เกิดปัญหาจนถึงขั้นการใช้กำลัง ทั้งนี้ต้องการให้เห็นถึงความล้มเหลวในความพยายามแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความพยายามโดยสันติวิธีในช่วงนี้ประสบความสำเร็จ เพราะต่างฝ่ายต่างดำเนินการทางการทูตอย่างแข็งกร้าวและต่างยืนยันถึงความถูกต้องของฝ่ายตนแต่เพียงฝ่ายเดียว ต่างฝ่ายต่างขาดลักษณะของการประนีประนอมระหว่างกัน และทางด้านลาวก็ใช้วิธีการทางการทูตที่สร้างความ สับสนและขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานของไทย นอกจากนี้การเป็นรัฐบาลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน และฝ่ายไทยก็มีความเชื่อว่าเวียดนามเป็นผู้หนุนหลังลาวอยู่ในทุกกรณี ส่วนฝ่ายลาวก็ยังคงหวาดระแวงและมองไทยเป็นศัตรูอยู่ตลอดเวลา

การที่ในช่วงแรกของการเจรจาไม่สามารถมีขึ้นได้นั้นก็เพราะทั้งไทยและลาวต่างก็กล่าวหาโจมตีซึ่งกันและกันจนถึงขั้นมีการใช้กำลังรุนแรงต่อกัน ทั้งนี้พอสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้การเจรจาไม่สามารถเริ่มต้นได้สืบเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ทั้งไทยและลาวต่างอ้างความถูกต้องตามสนธิสัญญาและหลักฐานที่ฝ่ายตนมีอยู่ โดยฝ่ายลาวอ้างว่าตามข้อเท็จจริงในสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี ค.ศ.1907 ให้ยึดถือแนวแม่น้ำโขงที่ติดกับภูสอยดาวเป็นเส้นแบ่งเขต แต่ฝ่ายไทยได้กล่าวว่าลาวบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเส้นเขตแดน เนื่องจากข้อความในสนธิสัญญาฉบับเดียวกันระบุว่าให้ยึดตอนกลางของลำน้ำโขงจนถึงต้นน้ำที่เรียกว่าภูเมียงเป็นเส้นเขตแดน ซึ่งทั้งปัญหานี้จะเห็นได้ว่าเกิดจากการตีความ ที่แตกต่างกันในข้อสนธิสัญญาฉบับเดียวกันและต่างฝ่ายต่างยึดมั่นในความถูกต้องของการตีความของฝ่ายตน

2. การถือแผนที่ที่ใช้ประกอบสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี ค.ศ.1907 ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ลาวยึดถือแผนที่ของไทยซึ่งจัดทำโดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศหมายเลข L708 ที่ไทยได้ยกเลิกการใช้ไปแล้วเนื่องจากล้าสมัยและมีความผิดพลาดมาก ส่วนไทยถือแผนที่ฉบับ L7017 ซึ่งมีใช้อยู่ในสมัยปัจจุบันและมีความถูกต้องกว่าแผนที่ซึ่งจัดทำโดยสหภาพโซเวียตและลาวมีใช้อยู่ ซึ่งมีรายละเอียดใกล้เคียงกับแผนที่ L7017 ที่ไทยใช้ แต่ลาวไม่พูดถึงแผนที่ฉบับนั้น การถือแผนที่คนละฉบับนั้น ต่างฝ่ายต่างก็ถือแผนที่ที่สนับสนุนข้ออ้างของตนและกันเป็นสำคัญ จนไม่คำนึงถึงความจริง

3. ต่างฝ่ายต่างมีความแข็งกร้าวในทางการทูต คือฝ่ายไทยต้องการให้มีการเปลี่ยนตัวผู้เจรจาของฝ่ายลาวใหม่ และต้องการให้มีการกำหนดกรอบในการเจรจา แต่ฝ่ายลาวนั้น นอกจากใช้วิธีทางการทูตที่สร้างความขัดแย้งและสับสนให้แก่หน่วยงานของไทยแล้ว ยังมีความแข็งกร้าวในการเจรจาอันแสดงถึงความไม่จริงใจในการที่จะแก้ปัญหาให้ยุติโดยสันติวิธี⁴²

นอกจากสาเหตุที่กล่าวแล้ว การเจรจาที่ล้มเหลวลงยังมีสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน ต่างฝ่ายต่างหวาดระแวงต่อกันและมองกันอย่างศัตรู จึงเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเจรจาระหว่างกันอย่างมาก โดยฝ่ายไทยเชื่อว่าลาวได้นำรูปแบบแนวทางการเจรจาของคอมมิวนิสต์มาใช้กับไทยอยู่เสมอ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่จริงใจ⁴³ นอกจากนี้ฝ่ายไทยยังมองว่าลาวรุกล้ำอธิปไตยของไทยอย่างชัดเจนและเปิดเผย ไทยจึงมีความจำเป็นอันชอบธรรมที่จะปกป้องอธิปไตย โดยการปฏิบัติการทางทหารที่รุนแรง เพื่อผลักดันให้กำลังทหารลาวที่ละเมิดอธิปไตยของไทยถอนกำลังออกไปให้ได้ในที่สุด โดยไม่มีเจตนาที่จะรุกรานต่อลาว⁴⁴ นอกจากนั้น พลเอก อรพันธ์ วัฒนวิบูลย์ ยังให้ทัศนะจากการสัมภาษณ์ในคราวเดียวกันว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ฝ่ายลาวจะยึดถือสนธิสัญญาและเอกสารแผนที่เฉพาะส่วน ที่ลาวได้เปรียบเท่านั้น โดยปฏิเสธเอกสาร สนธิสัญญาที่ไทยได้เสนอและอ้างอิงโดยสิ้นเชิง

⁴² วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนา, “ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาวในช่วงปี พ.ศ.2518 ถึงปัจจุบัน” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศึกษาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 136.

⁴³ สัมภาษณ์ พลเอก อรพันธ์ วัฒนวิบูลย์, นายทหารนอกราชการ อดีตเสนาธิการทหาร, 20 พฤศจิกายน ปี ค.ศ.1999

⁴⁴ สัมภาษณ์ พลเอก โชคชัย หงส์ทอง, เสนาธิการทหาร, 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1999

4.3 ลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยในยุคหลังสงครามเย็น (Post Cold War) ปี ค.ศ. 1989-ปัจจุบัน (ค.ศ.2001)

การสิ้นสุดของสงครามเย็นในปี ค.ศ.1989 ถือเป็น การสิ้นสุดยุคการเผชิญหน้าของมหาอำนาจในค่ายการเมือง ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในทุกภูมิภาคของโลกและส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศในโลกว่างที่ 3 ทั้งหลาย ได้หลุดพ้นจากพันธะทางอุดมการณ์ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และแต่ละประเทศต่างมีอิสระในการกำหนดนโยบายเป็นของตนเองมากขึ้น ทำให้ผลประโยชน์ของประเทศเหล่านั้นหลุดออกจากความผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ของมหาอำนาจ ลักษณะของผลประโยชน์ของแต่ละประเทศก็ขึ้นอยู่กับตัวของตัวเองมากขึ้น ที่เห็นเป็นรูปธรรมก็คือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ดังนั้น แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ของชาติจึงเปลี่ยนแปลงไปจากการให้น้ำหนักของความมั่นคงแห่งรัฐ ไปสู่การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่รัฐพึงจะได้รับมากกว่า ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยในยุคหลังสงครามเย็น จึงมีลักษณะของความเป็นมิตรมากกว่าการเป็นศัตรู ทั้งนี้เพราะต่างฝ่ายต่างแสวงหาความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างกันมากกว่า โดยเฉพาะลาว จากนโยบายจินตนาการใหม่ ความต้องการปฏิรูปทางเศรษฐกิจคือผลประโยชน์หลักของลาวในห้วงเวลานั้น และส่งผลให้ลาวจำเป็นต้องเปิดประเทศเพื่อการปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางโดยไม่เลือกอุดมการณ์ ซึ่งในอดีตได้เป็นประเด็นของความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกับประเทศไทยและจากการที่ประเทศไทยมีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าลาวและเป็นเพื่อนบ้านที่ติดกับลาวอีกทั้งมีความใกล้ชิดด้านภาษาและสังคมวัฒนธรรมกับลาวมากที่สุด ประเทศไทยจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่ลาวต้องการดึงศักยภาพของไทยไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของลาวตามแนวทางปฏิรูปของนโยบายจินตนาการใหม่ จึงส่งผลให้ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในช่วงนี้มีลักษณะของการประนีประนอม และมีความพยายามในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในเชิงความร่วมมือระหว่างกัน ให้น่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาปัจจัยภายในของทั้งไทยและลาวด้วยที่มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการกำหนดนโยบายในลักษณะประนีประนอม โดยเฉพาะลาวนั้นได้ปรับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ระบบเปิดมากขึ้น ตามที่กล่าวแล้ว รวมทั้งปัญหาด้านกัมพูชาในห้วงเวลานี้ก็มีความคลี่คลายลงไปด้วย

1) ความสัมพันธ์ในลักษณะของมิตรภาพ (ค.ศ. 1989-ค.ศ. 2001)

ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย ในช่วงดังกล่าวนี้ มีลักษณะของการประนีประนอมและมีความพยายามในการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือระหว่างกันให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลใหม่ในไทย และการปรับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวไปสู่ระบบที่เปิดกว้าง รวมทั้งปัญหาภัยพิบัติซึ่งมีความคลี่คลายมากขึ้น

นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลใหม่ของไทย โดยการนำของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้าขึ้น ส่งผลให้มีการปรับปรุงความสัมพันธ์กับลาวเป็นอย่างมาก ลาวได้ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นต่อการเดินทางไปเยือนลาวของนายกรัฐมนตรีไทยในเดือนพฤศจิกายน 1988 ในการเยือนดังกล่าวได้มีการหารือกันในประเด็นปัญหาผู้ลี้ภัยชาวลาวในไทย นอกจากนี้ ทั้ง 2 ฝ่ายยังได้ตกลงกันที่จะตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดน และส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างลาว-ไทย ในการนี้ ทั้ง 2 ฝ่าย ได้ตกลงร่วมกันในหลักการที่จะสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมต่อระหว่างฝั่งไทยกับฝั่งลาว และในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน รัฐบาลไทยได้ประกาศยกเลิกการควบคุมการส่งสินค้ายุทธปัจจัยผ่านแดนไทยไปยังลาวทั้งหมด หลังจากการเยือนดังกล่าว ได้มีการเดินทางติดต่อซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงของทั้ง 2 ฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ในประเด็นการเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มขึ้นนั้น ทั้ง 2 ฝ่ายได้ตกลงที่จะให้มีการเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มขึ้นอีก 3 จุด ในพิธีการเปิดจุดผ่านแดนนครพนม-ท่าแขก ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1989 นั้น นายโกสอน พมวิหาร ได้เดินทางมายังนครพนมเพื่อร่วมพิธีดังกล่าวด้วย และหลังจากนั้นได้เดินทางไปนมัสการพระธาตุพนม ซึ่งทำที่ดังกล่าว ของผู้นำลาวสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทยที่ราบรื่นมากขึ้น⁴⁵

ในเวลาต่อมา นายโกสอน พมวิหาร และ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ยังได้ร่วมกันแถลงถึงโครงการที่จะสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมระหว่างลาว-ไทย โดยความช่วยเหลือของออสเตรเลียในโอกาสดังกล่าวด้วย⁴⁶

นอกจากความร่วมมือทางด้านการเมืองและการค้าแล้ว ความร่วมมือในด้านการพัฒนาก็นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในการนี้ไทยได้

⁴⁵ Ng Shui Meng, "Laos in 1986: Into the Second Decade of National Reconstruction ", *Southeast Asian Affairs* (May 1987), p.160.

⁴⁶ *Bangkok Post* 1989, (18 February), p. 3.

พยายามเสนอให้มีความร่วมมือกันในการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพในผลิตไฟฟ้าของลาว ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศจะมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น แต่ก็ยังมีประเด็นต่าง ๆ ที่ยังคงสร้างและขัดแย้งยังไม่ได้รับการแก้ไขอยู่เป็นจำนวนมาก ในการเดินทางไปเยือนลาวโดยนายอาสา สารสิน ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ในเดือนมีนาคม 1991 นั้น ทั้งสองฝ่ายได้มีการหารือกันในปัญหาต่าง ๆ หลายประเด็น ได้แก่ การถอนทหารของทั้ง 2 ฝ่ายออกจากบริเวณพรมแดนที่ยังมีความขัดแย้ง การส่งผู้ลี้ภัยกลับลาว การยกเลิกการผูกขาดการส่งสินค้าผ่านแดนไทยไปยังลาว การลดภาษีให้กับสินค้าทางการเกษตรของลาวซึ่งส่งมาไทย รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมลาว-ไทย เพื่อประสานประเด็นที่เป็นข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระดับทวิภาคี แม้ว่าประเด็นส่วนใหญ่จะยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ แต่ทั้ง 2 ฝ่ายก็ประสบความสำเร็จในประเด็นการส่งผู้ลี้ภัยกลับ โดยทั้งไทยและลาวยอมรับบทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR) ในการประสานงานในประเด็นดังกล่าว โดยตั้งเป้าหมายว่าจะส่งผู้ลี้ภัยชาวลาวทั้งหมดกลับได้ภายในปลายปี ค.ศ. 1995⁴⁷

ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1991 นายพูน สีปะเสิด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลาวได้เดินทางมาเข้าเฝ้า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของลาว (Lao Medal of Honor) ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของลาวนี้ รัฐบาลลาวเคยมอบให้เฉพาะกับผู้นำสหภาพโซเวียตและผู้นำเวียดนาม ซึ่งลาวถือเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดมากที่สุดเท่านั้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ เยือนลาวครั้งแรกในช่วงวันที่ 15-18 มีนาคม 1990 หลังจากนั้นพระองค์ก็ได้เสด็จเยือนลาวอีก 10 ครั้งในปัจจุบัน (ค.ศ.2001) ในการเสด็จฯ เยือนดังกล่าวนี้ ทางลาวได้ถวายการต้อนรับอย่างสมพระเกียรติ และในการเสด็จฯ เยือนลาวทุกครั้ง พระองค์ทรงสนพระทัยในศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลาวเป็นอย่างมาก ซึ่งพระราชกรณียกิจดังกล่าวมีผลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ลาว-ไทย

⁴⁷ Martin Stuart-Fox. *Laos : Politics Economics and Society*, p. 178.

ในเดือนมกราคม 1992 นายโกสอน พมวิหาน ประธานประเทศลาวได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยในฐานะพระราชอาคันตุกะ และในเดือนมิถุนายนปีเดียวกัน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามกุฎราชกุมาร ได้เสด็จฯ เยือนลาวในฐานะผู้แทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ มีความแน่นแฟ้นเป็นอย่างมาก ในปี ค.ศ. 1992 ไทยได้กลายเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ที่สุดในลาว นอกจากนั้นรัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่ลาวซึ่งมีทั้งทุนการศึกษาระยะสั้นและระดับปริญญา⁴⁸

ในปี ค.ศ. 1993 มีการหารือกันอย่างต่อเนื่องในประเด็นความร่วมมือด้านต่าง ๆ ในเดือนมิถุนายน นายชวน หลีกภัย ได้เดินทางไปเยือนลาวและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของลาวได้เดินทางมาเยือนไทยในเดือนกรกฎาคม และสิงหาคมตามลำดับ ในกรณีนี้ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการส่งผู้ลี้ภัยชาวลาวที่ยังเหลืออีกจำนวนหนึ่งกลับไปยังลาวด้วย

ในวันที่ 8 เมษายน 1994 นับได้ว่าเป็นวันที่สำคัญที่สุดวันหนึ่งในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ลาว-ไทย กล่าวคือในวันดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดสะพานมิตรภาพ ซึ่งสร้างข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมระหว่างฝั่งไทยและฝั่งลาว ในโอกาสนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ เยือนลาว ซึ่งผู้นำลาวได้ถวายการต้อนรับอย่างสมพระเกียรติ

ในช่วงของปีนี้อาจจะได้มีการเดินทางติดต่อกันระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงของไทยและลาวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีการหารือกันทั้งในประเด็นเกี่ยวกับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ส่วนในปี ค.ศ. 1996 นั้น ลาวได้พยายามรณรงค์ที่จะให้เวียงจันทน์เป็นที่ตั้งของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (The Secretariat of the Mekong River Commission) ซึ่งไทยก็ได้แสดงท่าทีสนับสนุนความเคลื่อนไหวของลาวดังกล่าว⁴⁹

ความร่วมมือระหว่างไทยกับลาว ปรากฏผลเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อนายประจวบ ไชยสาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยพร้อมด้วยคณะ ได้เดินทางไปเยือนลาวในวันที่ 13 มกราคม 1997 และได้ร่วมในพิธีส่งมอบสนามบินหลวงพระบาง

⁴⁸ Ng Shui Meng "Laos in 1986 : Into the Second Decade of National Reconstruction", *Southeast Asian Affairs* 1987, (May 1987), p.162.

⁴⁹ Far Eastern Economic Review, *Asia Yearbook* 1995, p.158.

ซึ่งไทยได้ให้ความช่วยเหลือลาวในด้านการปรับปรุงเพื่อยกระดับมาตรฐานให้สนามบินดังกล่าว มีมาตรฐานเทียบเท่ากับระดับสากล สำหรับในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย ได้เสนอความคิดในการสร้างกรอบความร่วมมือทางการค้าและการท่องเที่ยวระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยกับภาคใต้ของลาวและภาคเหนือของกัมพูชา นอกจากนี้ยังได้มีการหารือกันเกี่ยวกับการส่งผู้อพยพชาวม้งบางส่วนกลับลาวด้วย⁵⁰

ในด้านการค้านั้น ลาวได้ขอให้ไทยเพิ่มจุดพักสินค้าที่ผ่านท่าเรือคลองเตย กล่าวคือจากเดิมที่มีเพียงแห่งเดียว คือที่หนองคายให้เป็นหลายแห่งมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งของลาว⁵¹ นอกจากนี้ยังมีโครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงระหว่างสถานีหนองคายผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ไปยังกำแพงนครเวียงจันทน์เพื่อใช้ในการขนส่งสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกระหว่างไทย-ลาว ซึ่งปัจจุบัน โครงการดังกล่าวเริ่มดำเนินการแล้ว โดยทางฝั่งไทยได้ดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟจากสถานีหนองคายไปยังสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และจากที่ผู้วิจัยไปสังเกต ณ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว พบว่าขณะนี้กำลังดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟบนสะพานมิตรภาพไทย-ลาว เพื่อเชื่อมต่อประเทศลาวอยู่

การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ภายใต้กรอบของความร่วมมือและการประนีประนอมระหว่างกันมีระดับการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ นับจาก ปี ค.ศ.1988 ถึงปัจจุบัน จนเกิดภาพของความสัมพันธ์ลาว-ไทยที่อาจมองได้ว่าทั้งลาวและไทยดำเนินความสัมพันธ์บนพื้นฐานของความเข้าใจที่ดีโดยปราศจากปัญหาอุปสรรคใดๆ และอาจมองได้ว่าลาวเป็นเพื่อนบ้านที่ดีที่สุดของไทยในขณะนี้ก็ตาม แต่ภายใต้กรอบของการดำเนินความสัมพันธ์และการเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกันนั้นลาวได้แฝงความหวาดระแวงและความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจไทยอยู่เป็นอันมาก ไม่ว่าจะเป็นความหวาดระแวงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและการทหาร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยในปัจจุบัน และเพื่อให้อุปสรรคนี้หมดไป ไทยและลาวจำเป็นต้องให้ความสำคัญ ใช้เวลา และความพยายามอย่างมากในการแก้ไขปัญหานี้ร่วมกัน สำหรับปัญหาความหวาดระแวงที่ผู้นำลาวมีต่อไทยนั้นได้สะสมมาจากอดีตความสัมพันธ์ลาว-ไทยไม่ว่าจะในยุคประวัติศาสตร์สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ยุคการต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส หรือตลอดยุคสงครามเย็น ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 อย่างไรก็ตาม

⁵⁰ Bangkok Post. (13 January 1997) : pp. 3-4.

⁵¹ Bangkok Post. (14 January 1997) : p. 5.

ปัจจัยที่ยังคงตอกย้ำความหวาดระแวงต่อผู้นำลาวที่มีต่อไทยในยุคหลังสงครามเย็นอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ได้แก่ ปัจจัยของขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวที่แอบแฝงและลักลอบใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการแทรกซึมเข้าไปปฏิบัติการก่อการร้ายในประเทศลาวอยู่บ่อยครั้ง สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการของขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ลาว-ไทยมากที่สุดและถือเป็นเหตุการณ์ ที่ตอกย้ำความหวาดระแวงที่ผู้นำลาวมีต่อไทยในยุคปัจจุบัน ก็คือเหตุการณ์การเข้ายึดด่านบ้านวังเต่า เมืองโพน แขวงจำปาสัก ของกลุ่มที่อ้างว่าเป็นขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาว ซึ่งด่านบ้านวังเต่าเป็นด่านศุลกากรของลาวที่เชื่อมต่อกับด่านศุลกากรของไทยที่ด่านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี การปฏิบัติการของกลุ่มดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อเวลาประมาณ 03.20 น. ของวันที่ 3 กรกฎาคม 2000 โดยการใช้อาวุธติดอาวุช เข้ายึดที่ทำการด่านบ้านวังเต่า จับเจ้าหน้าที่ด่านและประชาชนลาวเป็นตัวประกัน จำนวน 20 คน⁵² และต่อมาในเวลา 07.40 น. ของวันเดียวกัน เจ้าหน้าที่ทหารของลาวได้เข้าทำการปราบปรามกวาดล้างและยึดด่านบ้านวังเต่าคืนจากกลุ่มผู้ก่อการร้าย ซึ่งอ้างตัวเป็นขบวนการลาวอิสระ หรือ Freedom Fighter⁵³ ได้โดยมีการต่อต้านเพียงเล็กน้อย จากการเข้าปฏิบัติการตอบโต้อย่างรุนแรงของทหารรัฐบาลลาว ทำให้กลุ่ม ผู้ก่อการร้ายเสียชีวิตทั้งสิ้น 6 ศพ⁵⁴ ที่เหลือได้หลบหนีเข้ามายังประเทศไทยและถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยจับกุมได้ทั้งสิ้น 27 คน เหตุการณ์ดังกล่าวสื่อมวลชนไทยได้ลงข่าวทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ก่อนรุ่งเช้า โดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่รัฐบาลลาวและผู้นำประเทศลาวเป็นอย่างมาก ผู้นำลาวได้แสดงความกังขาถึงการเสนอข่าวของโทรทัศน์ไทยที่รวดเร็วและเอนเอียงไปทางขบวนการต่อต้านเสมือนหนึ่งสื่อโทรทัศน์ของไทยทราบแผนการปฏิบัติการของขบวนการต่อต้านล่วงหน้า และที่สำคัญคือในกลุ่มผู้ที่ร่วมก่อการครั้งนี้ มีผู้ถือบัตรประชาชนไทยรวมอยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เหตุการณ์ดังกล่าวถือได้ว่ากระทบต่อความสัมพันธ์ลาว-ไทยเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่ส่งผลทำให้ลาวต้องปรับกรอบหลักการในการดำเนินความสัมพันธ์กับไทยโดยทันที แต่สิ่งที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมากก็คือการตอกย้ำความหวาดระแวงที่ผู้นำลาวมีต่อไทยให้มีมากขึ้น ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น และผลของความหวาดระแวงที่ร้ายลึกมากขึ้นนี้อาจส่งผลในระยะยาวที่ทำให้ลาวหนีห่างจากไทยมากขึ้นเป็นลำดับ และหันหลังให้ไทยในที่สุดเมื่อลาวมีทางเลือก ที่จะติดต่อกับประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประเทศไทยทั้งในกลุ่มอาเซียนหรือนอกกลุ่มอาเซียนทดแทนการช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากประเทศไทยได้อย่างมั่นคงและเป็นรูปธรรมเฉกเช่นที่เคยเกิดมาแล้วในยุคสงครามเย็น ห้วงก่อนปี ค.ศ.1988 ก็เป็นไปได้

⁵² The Nation. (5 July 2000) : p.12.

⁵³ Bangkok Post. (6 July 2000) : p.10.

⁵⁴ มติชนรายวัน, ฉบับวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ.2543, หน้า 20.

จากเหตุการณ์ที่ด่านบ้านวังเต่าที่มีกลุ่มผู้อ้างตัวว่าเป็นขบวนการลาวอิสระ (Freedom Fighter) ต่อสู้เพื่อต่อต้านอำนาจรัฐในลาว ยังคงเป็นเงื่อนไขที่สร้างความขัดแย้งให้แก่ลาวและไทยต่อไป ถึงแม้ว่ารัฐบาล นายชวน หลีกภัย จะปฏิเสธการรู้เห็นการปฏิบัติการของกลุ่มดังกล่าว และสามารถอธิบายให้รัฐบาลหรือผู้นำลาวเข้าใจว่ารัฐบาลไทยไม่ได้สนับสนุนกลุ่มคนเหล่านี้ก็ตาม แต่กรณีที่รัฐบาลลาวยื่นบันทึกขอตัวกลุ่มผู้ก่อการทั้ง 27 คนที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในประเทศไทยไปดำเนินคดีตามกฎหมายลาว แต่ทางรัฐบาลไทยตอบปฏิเสธโดยอ้างว่าต้องดำเนินการตามกฎหมายไทยก่อน ก็ยังคงเป็นประเด็นความขัดแย้งและความกังขาของรัฐบาลและผู้นำลาวที่มีต่อไทยอยู่ต่อไป และหากประเด็นนี้ยุติลงโดยที่ไม่มี การส่งตัวผู้ก่อการทั้ง 27 คนให้กับทางรัฐบาลลาว น่าเชื่อได้ว่ารัฐบาลและผู้นำลาวน่าจะเพิ่มความหวาดระแวงไทยมากยิ่งขึ้น และเป็นไปได้ที่รัฐบาลลาวจะประเมินคำอธิบายของรัฐบาลไทยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเพียงคำแก้ตัวและปฏิเสธความรับผิดชอบของไทยต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพราะว่าเมื่อได้มีการศึกษาติดตามในเชิงพฤติกรรมอันเป็นปฏิกริยาที่รัฐบาลและผู้นำลาวแสดงออกในเชิงการตอบโต้เหตุการณ์ดังกล่าว ผ่านสื่อทั้งโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลลาวแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

ก. ปฏิกริยาทางการเมือง : อำนาจรัฐในลาวได้ใช้สื่อทั้งสิ้นของ รัฐในการนำเสนอข่าวชี้แจงประชาชนลาวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเชิงโจมตีรัฐบาลไทยและวิพากษ์วิจารณ์ท่าทีของผู้นำไทยตลอดจนสื่อมวลชนของไทยอย่างรุนแรงว่าไม่จริงใจและไม่หวังดีต่อประเทศลาวและประชาชนลาว อีกทั้งกล่าวหาและโจมตีว่าเหตุการณ์ที่ด่านบ้านวังเต่า เมืองโพนทอง แขวงจำปาสัก เกิดขึ้นเพราะรัฐบาลไทยสนับสนุนและอยู่เบื้องหลังกลุ่มผู้ก่อการการปฏิบัติการในครั้งนี้ โดยพยายามเชื่อมโยงเหตุการณ์ในยุคสงครามเย็นที่ไทยเผชิญหน้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน เพื่อยืนยันให้ประชาชนลาวเห็นว่าไทยพยายามยึดครองลาวตลอดมา ทั้งนี้ทางรัฐบาลลาวให้เหตุผลกับประชาชนลาวว่า⁵⁵

“ไทยได้ใช้กลุ่มขบวนการผู้ที่ไม่หวังดีต่อประชาชนลาว เป็นเครื่องมือในการทำลายความมั่นคงของลาวตลอดมา โดยใช้กลยุทธ์ก่อความไม่สงบในประเทศและตามแนวชายแดน โดยมีเจตนาทำให้ลาวอ่อนแอไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อจะได้หันไปพึ่งพาอาศัยประเทศไทยในทุกๆ ด้าน จนลาวกลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยในที่สุด การกระทำของ ไทยที่ผ่านมาเป็นเจตนาที่ร้ายแรงที่สุดต่อประเทศและประชาชนลาว”

⁵⁵ กร

ข. ปฏิกริยาทางเศรษฐกิจ : ลาวได้ใช้เหตุการณ์ด้านบ้านวังเต่า ปลุกกระดมกระแสนิยมของคนลาวในท่ามกลางภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในลาว ซึ่งรัฐบาลลาวได้ใช้ความพยายามปลุกกระแสให้คนลาวหยุดความนิยมในสินค้าไทยมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเปลี่ยนให้หันมาใช้สินค้าจากเวียดนามและจีนมากขึ้น นับตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1997 เพื่อผู้นำลาวหวังที่จะลดการเสียเปรียบดุลการค้าและลดการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจต่อไทยให้น้อยลง ด้วยการพยายามหันไปเพิ่มปริมาณการค้าการลงทุนกับจีนและเวียดนามแทน แต่ดูเหมือนว่าความพยายามของรัฐบาลลาวไร้ผล เพราะรัฐบาลลาวไม่สามารถสร้างกระแสความหวาดระแวงและเกลียดชังประเทศไทยให้เกิดขึ้น ในหมู่ประชาชนลาวโดยทั่วไปได้ เนื่องจากทัศนคติของคนลาวยังคงนิยมสินค้าไทยมากกว่าสินค้าจากเวียดนามหรือจีน ดังนั้นรัฐบาลลาวจึงยังไม่สามารถปลดปล่อยลาวจากการเป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจจากไทยได้สำเร็จ⁵⁶

ค. ปฏิกริยาทางด้านการทหาร : เหตุการณ์การยึดด่านบ้านวังเต่า เป็นปัจจัยตอกย้ำมุมมองหรือการรับรู้ด้านภัยคุกคามของกลุ่มผู้นำอาวุโสของลาวทั้งผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางทหาร ซึ่งเดิมก็มองไทยอย่างกังวลและหวาดระแวงอยู่แล้ว เหตุการณ์ดังกล่าวยิ่งทำให้ผู้นำลาวโดยเฉพาะผู้นำทางทหารมองไทยเป็นภัยคุกคามที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจเป็นการยากต่อรัฐบาลไทยและอาจใช้เวลายาวนานกว่าที่คิดที่จะคลายมุมมองในความหวาดระแวงที่มีต่อประเทศไทยลงได้ ปัจจัยมุมมองดังกล่าวของผู้นำลาวจึงเป็นปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมากต่อกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของผู้นำลาว

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ลาว-ไทย ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง ถึงแม้จะดูเหมือนว่าผู้นำลาวจะแสดงท่าทีที่เข้าใจในคำอธิบายเชิงปฏิเสชของรัฐบาลไทยก็ตาม แต่ปฏิกริยาที่แสดงออกทางสื่อต่างๆ ของลาวย่อมเป็นสิ่งยืนยันได้ว่า รัฐบาลลาวหรือผู้นำลาวได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างมาก อีกทั้งยังมองประเทศไทยและรัฐบาลไทยในขณะนั้นอย่างกังวลใจและหวาดระแวงมากขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคอย่างมากต่อการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ซึ่งปัญหาอาจเชื่อมโยงไปสู่การชะงักงันของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดภาวะการถดถอยของอัตราการเติบโตทางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในลาวได้ โดยลาวอาจใช้มาตรการการกีดกันทางการค้าและการลงทุนของรัฐบาลลาวต่อทุนจากคน

⁵⁶ วารสารอะลันใหม่, วารสารทฤษฎีและการปฏิบัติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ฉบับประจำเดือน 7-8/2000 ปีที่13, หน้า 17-19.

ลัทธิชาตินิยมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนั้นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คืออาจเป็นปัจจัยผลักดันให้ลาวหันไปมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับเวียดนามและดึงตัวออกห่างไทยมากขึ้นเป็นลำดับ

ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงต้องเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นการเร่งด่วนเพื่อการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะกับผู้นำลาว รัฐบาลไทยจำเป็นต้องแสดงความจริงใจให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ว่าไทยไม่ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มขบวนการใดๆ ที่จะเข้าไปก่อความไม่สงบในประเทศเพื่อนบ้านโดยเด็ดขาด พร้อมกับวางมาตรการป้องกันอย่างจริงจังและเข้มงวดในทุกระดับเพื่อป้องกันมิให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีก หากเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีกจะไม่เกิดผลดีใดๆ ต่อการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยในกรอบของความร่วมมืออีกต่อไป และไทยเองจะสูญเสียการนำทางเศรษฐกิจในลาวลงทันที

2) กระบวนการจัดตั้งองค์การความร่วมมือลาว-ไทย

ความสัมพันธ์ลาว-ไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 จนถึงเกิดเหตุการณ์สู้รบกันที่บ้านร่มเกล้าในปลายปี ค.ศ. 1987 และสิ้นสุดในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1988 นั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเผชิญหน้ากันเป็นส่วนใหญ่โดยที่มิได้มีการจัดตั้งองค์การร่วมใด ๆ ในการใช้เป็นกลไกความร่วมมือลาว-ไทย ดังนั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจึงไม่มีองค์การที่ทำหน้าที่เป็นกลไกในการแก้ปัญหาอันโดยสันติวิธี อีกทั้งผู้นำทางทหารของทั้ง 2 ประเทศก็ไม่ได้เคยมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันเลย⁵⁷ โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งที่เกี่ยวกับความมั่นคงระหว่างกัน ดังนั้นการแก้ปัญหาพร้อมกันด้วยสันติวิธี น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่าการใช้กำลังทหาร ซึ่งการสู้รบที่บ้านร่มเกล้าถือเป็นบทเรียนที่ทั้งลาวและไทยมิต้องการให้เกิดขึ้นอีก เพราะสงครามบ้านร่มเกล้าทำให้ไทยต้องสูญเสียงบประมาณ ประมาณ 1,000 ล้านบาท ทหารได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตอีกจำนวนมาก ส่วนลาวต้องสูญเสียกำลังคนและความเสียหายทางเศรษฐกิจของชาติโดยเฉพาะการสูญเสียโอกาสในการขอความช่วยเหลือและความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันตามนโยบายจินตนาการใหม่ของลาว ซึ่งถือเป็นการสูญเสียที่ทั้งลาวและไทยต้องจดจำและมุ่งมั่นพยายามที่จะไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก ด้วยเหตุนี้เมื่อการสู้รบที่บ้านร่มเกล้ายุติลง ทั้งลาวและไทยจึงมุ่งสู่การร่วมกันสร้างกลไกการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีตลอดมา ลำดับขั้นของการพัฒนาการของกระบวนการจัดตั้งองค์การความร่วมมือลาว-ไทยในระดับต่าง ๆ ตลอดจนบทบาทของแต่ละองค์การในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี สรุปได้ดังดังนี้ :-

⁵⁷ สัมภาษณ์ พลเอกโชคชัย หงส์ทอง, เสนาธิการทหาร, 12 ธันวาคม 1999

ภายหลังจากที่คณะผู้นำทางทหารทั้ง 2 ฝ่ายสามารถเจรจาข้อตกลงร่วม และยุติการสู้รบที่บ้านร่มเกล้าได้อย่างเด็ดขาดแล้ว ภายได้ข้อตกลงดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง คณะทหารร่วมขึ้นมาชุดหนึ่งก่อนเป็นการเร่งด่วน เพื่อเป็นคณะกรรมการร่วมที่มีหน้าที่และบทบาท ในการควบคุมดูแลการปฏิบัติการหยุดยิงและการถอนทหารออกจากกัน โดยคณะกรรมการทหาร ร่วมชุดดังกล่าวมีการจัดตั้งขึ้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 1988 โดยมีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ ทั้งฝั่ง ไทยและฝั่งลาว⁵⁸ ฝั่งไทยอยู่ในเขตอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และฝั่งลาวอยู่ที่เมืองบ่อเตน แขวง ไชยบุรี คณะกรรมการทหารร่วมชุดนี้ถือเป็นคณะกรรมการร่วมที่มีบทบาทอย่างสูงต่อความสำเร็จ ในการควบคุมการหยุดยิง และตรวจตราการถอนทหารออกจากกัน หลังจากนั้นคณะกรรมการ ทหารร่วมชุดนี้ได้กำหนดให้มีการประชุมร่วมกันเป็นประจำทุกเดือนและขยายขอบเขตและบทบาท ความรับผิดชอบกว้างขวางขึ้นจากเฉพาะบ้านร่มเกล้าไปสู่เรื่องความไม่สงบเรียบร้อยตลอดแนวชาย แดน ทั้ง 2 ฝ่ายได้พยายามร่วมมือหรือเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการละเมิด อำนาจอธิปไตยของกองกำลังติดอาวุธทั้ง 2 ฝ่าย อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน เรื่องการจับกุมราษฎรของทั้ง 2 ประเทศ และเรื่องอื่นๆ ซึ่งถือได้ว่าในที่ประชุมของคณะกรรมการ ทหารร่วมชุดนี้เปรียบเสมือนเวทีที่ให้คณะนายทหารของทั้ง 2 ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำหน่วย ทหารที่คุมกำลังในพื้นที่ได้มีโอกาสพูดคุยปรับความเข้าใจและสร้างความคุ้นเคยต่อกัน อันเป็น เงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือในอนาคตต่อมา และคณะ กรรมการทหารร่วมชุดดังกล่าวได้ดำรงสภาพของคณะกรรมการทหารร่วม และมีบทบาทในการ เสร็จยุติเงื่อนไขความขัดแย้งลาว-ไทย จนถึงปี ค.ศ. 1991 จึงได้รับการยกฐานะเป็นคณะกรรมการ ร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปจวบจนปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามภายหลังจากที่มีการยุติการสู้รบที่บ้านร่มเกล้าโดยเด็ดขาด และได้มีการถอนทหารออกจากกันตามข้อตกลงแล้ว จึงได้มีการเจรจาทางการเมืองในระดับรัฐบาลเพื่อ หาหนทางในการแก้ไขและพัฒนาความสัมพันธ์ลาว-ไทย ไปสู่บรรยากาศแห่งมิตรภาพและความ ร่วมมือ จนผู้นำรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศได้ออกแถลงการณ์ร่วมอีกครั้งในวันที่ 25 พฤศจิกายน 1988 เพื่อตอกย้ำแถลงการณ์ร่วมของวันที่ 6 มกราคม และ 4 เมษายน 1979 ทั้งนี้ก็ด้วยที่ทั้ง 2 ประเทศ ประารถนาที่จะเพิ่มพูนและกระชับความสัมพันธ์อันที่ญาติมิตรที่มีมาแต่โบราณกาล และ

⁵⁸ ชื่อ “บ้านเหมืองแพร่” เป็นชื่อหมู่บ้านที่มีทั้งฝั่งลาวและฝั่งไทย โดยมีแม่น้ำเหืองเป็นเส้นแบ่งเขต ผ่านกลางหมู่บ้าน และแยกให้บ้านเหมืองแพร่บนฝั่งขวาแม่น้ำโขงเป็นของประเทศไทย และบ้านเหมืองแพร่บนฝั่ง ซ้ายแม่น้ำโขงเป็นของลาว

ขยายความร่วมมือระดับทวิภาคีแบบระยะยาวและถาวร นอกจากนี้รัฐบาลลาวก็มีท่าทีที่ต้องการปรับความสัมพันธ์กับไทยเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้การดำเนินการทางการทูตและการเจรจาที่มีท่าทีที่โอนอ่อนผ่อนตามมากขึ้นเป็นลำดับ

จากเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักการความร่วมมือลาว-ไทย บทบาทของคณะกรรมการทหารร่วมชุดบ้านหมืองแพร์ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรความร่วมมือแรกที่เกิดขึ้นในประวัติความสัมพันธ์ลาว-ไทย ได้แสดงบทบาทที่นำไปสู่การขยายความสัมพันธ์ที่แนบแน่น จากความขัดแย้งไปสู่ความเข้าใจที่ดีและไปสู่ความร่วมมือ จนขยายขอบเขตความร่วมมือในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและด้านการเมืองในเวลาต่อมา จากปี ค.ศ.1988 จนถึงปี ค.ศ.1991 ไทยและลาวได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือในระดับรัฐบาลขึ้นมาเป็นคณะแรกเรียกว่า “คณะกรรมการริกรว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว” (Joint Commission-JC) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายความร่วมมือ และตัดสินใจปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันในระดับรัฐบาล องค์กรนี้ถือเป็นองค์กรความร่วมมือที่มีอำนาจหน้าที่สูงสุด และมีบทบาทครอบคลุมในทุกประเด็นของปัญหาความขัดแย้งและความร่วมมือ หลังจากที่มีการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือนี้แล้ว ก็มีการประชุมขึ้นครั้งแรกในปีเดียวกัน และที่ประชุมคณะกรรมการริกรว่าด้วยความร่วมมือลาว-ไทยนี้ได้มีความเห็นชอบร่วมกันที่จะจัดตั้งคณะกรรมการร่วมขึ้นอีกชุดหนึ่ง ที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการดูแลเรื่องความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน โดยเฉพาะที่เน้นในเรื่องความขัดแย้งทางทหารเป็นสำคัญ คณะกรรมการร่วมชุดดังกล่าวจึงมีคณะผู้นำทางทหารเป็นกรรมการร่วมเป็นส่วนใหญ่หรือไม่ก็ผู้แทนหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงโดยแปรสภาพและยกฐานะของคณะกรรมการทหารร่วม (บ้านหมืองแพร์) ขึ้นเป็น “คณะกรรมการร่วมมีอรักรรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป” (General Border Committee-GBC) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของทั้ง 2 ประเทศ เป็นประธานร่วม และคณะกรรมการร่วมชุดนี้ได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาอีก 2 คณะ คือ “คณะอนุกรรมการร่วมมีอรักรรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป” (Border Security Co-operation Sub-Committee) และ “คณะอนุกรรมการร่วมมีอรักรรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับจังหวัดและแขวง” (The Provincial-Level Border Security Co-operation Sub-Committees) ซึ่งมีบทบาทในการนำนโยบายของคณะกรรมการร่วมมีอรักรรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาจับความขัดแย้งหรือจำกัดวงให้แคบอยู่ในระดับท้องถิ่น เพื่อมิให้ความขัดแย้งนั้นขยายตัวรุกรลามจนยากที่จะแก้ไขได้ จากบทบาทของคณะกรรมการร่วมขององค์กรความร่วมมือด้านความมั่นคงทั้ง 3 องค์กรที่กล่าวแล้ว ทำให้การเจรจาทหารหรือกันในปีปัญหาเส้นเขตแดนในระดับรัฐบาลมีความคืบหน้าขึ้นตาม

ลำดับ ดังเห็นได้ว่า ทั้ง 2 ฝ่ายพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้ร่วมกันจัดตั้ง คณะกรรมการร่วม ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาเส้นเขตแดนโดยตรงขึ้นในปี ค.ศ. 1996 โดยใช้ชื่อคณะกรรมการร่วม ชุดนี้ว่า “คณะกรรมการสิทธิการเขตแดนร่วม” (Joint Boundary Committee-JBC) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศเป็นประธานร่วม มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน และกำหนดนโยบายในการร่วมกันสำรวจปักปันจัดทำหลักเขตแดนเป็นการถาวร พร้อมกันนี้คณะกรรมการชุดนี้ได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมา อีก 1 ชุด เพื่อรองรับและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้ชื่อคณะอนุกรรมการชุดนี้ว่า “คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วม” (Joint Technical Sub-Committee)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ชัดเจนถึงลำดับขั้นตอนการพัฒนาของการก่อตั้งองค์การความร่วมมือลาว-ไทย ในระดับต่าง ๆ และการขยายความรับผิดชอบครอบคลุมเงื่อนงำที่จะสร้างความชัดเจนลาว-ไทยซึ่งอาจนำไปสู่การเผชิญหน้าได้ในโอกาสต่อไป ในปัจจุบันนี้มีจำนวนถึง 6 คณะกรรมการร่วมมือ ซึ่งคณะกรรมการร่วมทุกชุดที่จัดตั้งขึ้นถือเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยอย่างเป็นรูปธรรม ดังมีรายละเอียดและบทบาทของแต่ละองค์การความร่วมมือดังนี้:-

ก. คณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือ (Joint Commission-JC)

การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมฯ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลทั้งสองได้ตกลงจัดรูปแบบใหม่ของคณะกรรมการร่วมมือที่มีอยู่เดิมให้เป็นระบบ และสอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองที่ขยายตัวมากขึ้นตามเจตนารมณ์ของแถลงการณ์ร่วมที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย (นายอาสา สารสิน) และ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลาว (นายพูน สีปะเสิด) ได้ร่วมลงนามเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 1991 ที่กำแพงเวียงจันทน์⁵⁹ ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างลาว-ไทย ในการที่จะ

⁵⁹ สภาความมั่นคงแห่งชาติ, “เรื่องนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อลาว,” 2540-2542 (อัคราณา).

ดำเนินความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือระหว่างกันอย่างแท้จริง นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2001) คณะกรรมาธิการความร่วมมือลาว-ไทย ได้มีการประชุมร่วมกันแล้วถึง 9 ครั้ง โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้ง 2 ฝ่ายเป็นประธานร่วม สำหรับคณะกรรมาธิการว่าด้วยความร่วมมือลาว-ไทยชุดนี้ ถือได้ว่าเป็นคณะกรรมาธิการร่วมๆ ที่มีบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่สูงที่สุดในการตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน หรือกำหนดนโยบายในการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยร่วมกันในแต่ละกรณี โดยจะสังเกตได้ว่าบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลทั้ง 2 ที่ประกอบมาเป็นคณะกรรมาธิการร่วมนั้นจะมาจาก หลายหน่วยงานหลายกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการคลัง และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

ข. คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน

ทั่วไป (General Border Committee-GBC)

รัฐบาลไทยและลาวได้ตกลงร่วมกันว่าด้วยความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนลาว-ไทย ปี ค.ศ. 1991 โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปลาว-ไทยขึ้น เพื่อร่วมกันขจัดเงื่อนไขและร่วมกันแก้ปัญหา อันเนื่องมาจากเงื่อนไขความไม่สงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ทั้งร่วมกันหารือและกำหนดแนวทางมาตรการที่เหมาะสม ในการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อสร้างเสถียรภาพ ให้เกิดขึ้นตามแนวชายแดน คณะกรรมการร่วมชุดนี้จะมีการประชุมกันปีละครั้ง โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของทั้ง 2 ประเทศ เป็นประธานร่วมเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างการจัดและวัตถุประสงค์การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมชุดนี้แล้ว พบว่าคณะกรรมการร่วมชุดนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันมิให้กำลังทหารของแต่ละฝ่ายเข้ามาปฏิบัติการแก้ปัญหาที่เกิดจากเงื่อนไขความขัดแย้งตามแนวชายแดนของทั้ง 2 ประเทศอย่างแท้จริง และคณะกรรมการร่วมชุดนี้แปรสภาพและได้รับการยกระดับมาจากคณะกรรมการทหารร่วมที่จัดตั้งขึ้นมาในอดีต เพื่อดูแลมาตรการการลดทหารและจัดเขตปลอดทหารในพื้นที่การสู้รบที่บ้านร่มเกล้า ภายหลังจากได้มีการเจรจาหยุดยิงและถอนทหารออกจากกัน อันเป็นการยุติการสู้รบระหว่างไทยกับลาวจวบจนปัจจุบัน ในช่วงการขัดแย้งบ้านร่มเกล้า คณะกรรมการร่วมฝ่ายทหารจะมีการประชุมกันทุกเดือน ที่บ้าน

เหมืองแพร่ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย กับ เมืองบ่อเตน แขวงไชยบุรี โดยผลักดันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม⁶⁰

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการร่วมชุดนี้จะมีบทบาท และมีความสำคัญสูงสุดในการยุติความขัดแย้งตามแนวชายแดนโดยสันติวิธี มิให้มีการใช้กำลังทหารเข้ามาแก้ไขปัญหาและถือได้ว่าเป็นองค์กรความร่วมมือที่ให้ผู้นำทางทหารของทั้ง 2 ประเทศในทุกเหล่าทัพได้ใช้เป็นเวทีในการพบปะพูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมา และที่สำคัญคือปัญหาลาว-ไทย ที่เกิดขึ้นมักจะเป็นปัญหาจากการรุกล้ำอธิปไตยของกองกำลังติดอาวุธของกองทัพของทั้ง 2 ประเทศ อันเนื่องจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนเป็นส่วนใหญ่และถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งลาว-ไทย โดยเจตนาเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการร่วมชุดนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อร่วมกันดูแลและวางมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาการรุกล้ำอธิปไตยเป็นสำคัญ จึงกล่าวได้ว่าคณะกรรมการร่วมชุดนี้เป็นชุดที่มีบทบาทสำคัญมากในการขจัดเงื่อนไขความขัดแย้งลาว-ไทยโดยสันติวิธี

ค. คณะอนุกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป (Border Security Co-operation Sub-Committee)

คณะอนุกรรมการร่วมชุดนี้ จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปโดยมีสถานะในลักษณะของเชิงปฏิบัติโดยการนำนโยบายของคณะกรรมการร่วมมือฯ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นคณะอนุกรรมการชุดนี้ จึงมีผู้นำทางทหารในทุกเหล่าทัพเข้ามาเป็นคณะอนุกรรมการร่วมถึงระดับแม่ทัพภาค โดยฝ่ายไทยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน ส่วนฝ่ายลาวมีหัวหน้ากรมใหญ่เสนาธิการกองทัพเป็นประธาน โดยจัดให้มีการประชุมปีละ 3 ครั้ง⁶¹ มีขอบเขตอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป แต่มีสภาพในเชิงการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และแก้ไขปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

⁶⁰ สำนักงานความมั่นคงชายแดนด้านลาว ฝ่ายยุทธการ ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 2540 (อัครา).

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

**ง. คณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน
ระดับจังหวัดและแขวง (The Provincial-Level Border Security Co-operation Sub-
Committees)**

จัดตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป ทั้งนี้เพื่อต้องการกระจายอำนาจการแก้ปัญหาความขัดแย้งลงสู่อำนาจปกครองในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อให้การแก้ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนมีความรวดเร็วทันเหตุการณ์และสามารถยุติปัญหานั้นได้แต่เนิ่น ด้วยอำนาจการปกครองท้องถิ่นในระดับจังหวัดและแขวงที่มีเขตแดนติดต่อกันระหว่างลาวกับไทย โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1991 ประกอบด้วยคณะอนุกรรมการฯ 16 คณะ มีผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าแขวง ทั้งของไทยและลาวที่มีเขตแดนติดต่อกันเป็นประธานร่วมในแต่ละคณะ ส่วนคณะอนุกรรมการอื่น ๆ จะประกอบด้วยหน่วยงานจากกระทรวงทบวงกรมที่อยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ฝ่ายทหารจะมีรองผู้ว่าฝ่ายทหาร ซึ่งในจังหวัดชายแดนจะมีการจัดตั้งตำแหน่งรองผู้ว่าฝ่ายทหารเพื่อดูแลเรื่องความมั่นคงเป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ และมีผู้บังคับหน่วยทหารที่อยู่ในพื้นที่นั้นเป็นคณะอนุกรรมการร่วม คณะอนุกรรมการชุดนี้โดยปกติจะมีการประชุมร่วมกันปีละ 2 ครั้ง⁶²

จ. คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee-JBC)

จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์หลักที่จะทำการแก้ไขปัญหาและขจัดปัญหาความขัดแย้ง อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทั้งบนบกและในลำน้ำโขง เพื่อให้ได้รับการแก้ไขอย่างถาวรด้วยการร่วมทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวชายแดนลาว-ไทย เมื่อศึกษาจากโครงสร้างคณะกรรมาธิการเขตแดนร่วมแล้วพบว่า คณะกรรมาธิการชุดนี้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตัดสินปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน โดยเฉพาะเมื่อทำการสำรวจเพื่อจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วไม่สามารถหาข้อยุติได้ คณะกรรมาธิการชุดนี้จะเป็นผู้ร่วมกันพิจารณาหาข้อยุติร่วมกันอีกครั้ง ทั้งยังเป็นคณะกรรมาธิการในการวางนโยบายให้คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมเข้าทำการสำรวจและปักปันเขตแดนตลอดแนวอันเป็นการยุติเงื่อนไขความขัดแย้งลาว-ไทย จากเงื่อนไขความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนซึ่งเป็นมูลเหตุให้มีการรุกร้าอำนาจอธิปไตยของทั้ง 2 ฝ่ายอย่างถาวร สำหรับประธานของคณะกรรมาธิการเขตแดนร่วมลาว-ไทย จะมี

⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศ เป็นประธานร่วม คณะกรรมการร่วม มีการประชุมปีละ 1 ครั้ง⁶³

ฉ. คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วม (Joint Technical Sub-Committee)

จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับคณะกรรมการเขตแดนร่วม เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และมีหน้าที่หลักในการวางแผนงานเพื่อทำการสำรวจปักปันเขตแดนและจัดทำหลักเขตแดนร่วม จัดตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการเขตแดนร่วมลาว-ไทย เมื่อวันที่ 8 กันยายน 1996 โดยฝ่ายไทยมีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธานอนุกรรมการ ฝ่ายลาวมีหัวหน้ากรมสนธิสัญญาและกฎหมายเป็นประธาน⁶⁴

3) บทบาทขององค์กรความร่วมมือลาว-ไทย

จะเห็นได้ว่าองค์กรความร่วมมือลาว-ไทย ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศที่มีบทบาทอยู่ในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 6 องค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรมีโครงสร้าง การจัดคณะกรรมการ ตลอดจนเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีบทบาทในเชิงปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในแต่ละระดับของอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กร ทั้งนี้เชื่อว่าองค์กรดังกล่าวถือเป็นองค์กรที่มีความสำคัญที่เข้มแข็งในเชิงรูปธรรมของการใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ทั้งในลักษณะของการขจัดหรือแก้ปัญหาความขัดแย้ง และลักษณะของการแสวงหาความร่วมมือ โดยทั้งไทยและลาวต่างให้ความสำคัญและใช้องค์กรดังกล่าวเป็นเวทีในการดำเนินกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อได้ว่า โครงสร้างของคณะกรรมการร่วมในแต่ละองค์กรนั้น จะเป็นกลไกอำนาจรัฐของทั้ง 2 ประเทศ โดยไม่มีภาคเอกชนหรือกลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล เข้ามาเกี่ยวข้องเลย จึงน่าเชื่อได้ว่าองค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับจากทั้ง 2 ประเทศ และมีผลในเชิงปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพราะหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะอยู่ในโครงสร้างของคณะกรรมการร่วมทุกองค์กร

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

จากที่กล่าวแล้วว่า องค์กรความร่วมมือทั้ง 6 องค์กรนั้น มีระดับของความรับผิดชอบในแต่ละเรื่องที่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นจึงจะแบ่งระดับความรับผิดชอบและขออธิบายขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรความร่วมมือทั้ง 6 องค์กรซึ่งแยกออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ก. องค์กรความร่วมมือที่มีสถานะในระดับรัฐบาล

สำหรับองค์กรความร่วมมือในระดับรัฐบาล จะมีรัฐมนตรีว่าการของกระทรวงที่เกี่ยวข้องจากทั้ง 2 ประเทศเป็นประธานร่วม องค์กรความร่วมมือระดับรัฐบาลจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายร่วมกันในเรื่องที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรความร่วมมือในระดับต่ำกว่านำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเข้าแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ขยายวงกว้างเกินกว่าคณะกรรมการระดับท้องถิ่นจะแก้ไขได้ ซึ่งในปัจจุบันมีองค์กรความร่วมมือที่ถือว่าอยู่ในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล 3 องค์กร คือ

- (1) คณะกรรมาธิการว่าด้วยความร่วมมือ (Joint Commission-JC)
- (2) คณะกรรมการร่วมรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป (General Border Committee-GBC)
- (3) คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee-JBC)

โดยแต่ละองค์กรความร่วมมือที่อธิบายแล้วทั้ง 3 องค์กร ต่างมีความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายร่วมเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง ยกเว้นคณะกรรมาธิการว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาวจะเป็นคณะที่รับผิดชอบครอบคลุมทุกเรื่องที่อยู่ในวิถีปฏิบัติระหว่างประเทศ แต่ส่วนใหญ่จะเน้นหนักในทางความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมจิตวิทยาเป็นสำคัญ ส่วนคณะกรรมการร่วมรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป จะรับผิดชอบการกำหนดนโยบายในเรื่องความมั่นคง ซึ่งปรากฏการณ์ที่มักเกิดขึ้น ได้แก่ การละเมิดอำนาจอธิปไตยของกันและกัน อันเนื่องมาจากเงื่อนไขความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความไม่เรียบร้อยของชายแดนของทั้ง 2 ประเทศ คณะกรรมการชุดนี้จึงมีผู้นำทางทหารในหลายระดับของทุกเหล่าทัพมาเป็นคณะกรรมการร่วมและคณะกรรมาธิการเขตแดนร่วมไทย-ลาว จะรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนร่วมเป็นสำคัญ

ข. องค์การความร่วมมือระดับหน่วยงานส่วนกลางและระดับท้องถิ่น

องค์การความร่วมมือในระดับนี้จะเป็นผู้ปฏิบัติมากกว่าผู้กำหนดนโยบาย โดยแต่ละองค์การจะถูกจัดตั้งในลักษณะของคณะกรรมการร่วมที่รองรับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ-การร่วมขนาดใหญ่ในระดับรัฐบาลตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วนั้น โดยองค์การความร่วมมือในระดับนี้ จะเป็นหน่วยงานในระดับกรมหรือเทียบเท่า เข้ามาประกอบเป็นคณะกรรมการร่วม บทบาทสำคัญขององค์การในระดับนี้คือ การนำเอานโยบายที่กำหนดจากองค์การความร่วมมือในระดับรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในระดับล่าง เพื่อระงับหรือกำจัดขอบเขตให้ความขัดแย้งนั้นสามารถยุติลงได้ในระดับคณะกรรมการร่วม มิให้ความขัดแย้งนั้นขยายลุกลามไปสู่ระดับรัฐบาลซึ่งปัจจุบันมีองค์การความร่วมมือที่ถือว่าอยู่ในระดับนี้ จำนวน 3 องค์การคือ

(1) คณะอนุกรรมการร่วมมีอิทธิพลความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป (Border Security Co-operation Sub-Committee)

(2) คณะอนุกรรมการร่วมมีอิทธิพลความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ระดับจังหวัดและแขวง (The Provincial-Level Border Security Co-operation Sub-Committees)

(3) คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมไทย-ลาว (Joint Technical Sub-Committee)

จากที่กล่าวแล้วว่าองค์การความร่วมมือที่จัดตั้งขึ้นในระดับที่ 2 ซึ่งส่วนใหญ่จะมีบทบาทในเชิงการปฏิบัติการเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และระงับความขัดแย้งให้อยู่ในขอบเขตจำกัดมิให้ความขัดแย้งนั้นขยายขอบเขตจนถึงระดับรัฐบาล การจัดองค์การความร่วมมือในระดับนี้จะจัดในรูปของคณะกรรมการร่วม ซึ่งแต่ละคณะกรรมการร่วมก็มีบทบาทรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง กล่าวคือ คณะอนุกรรมการร่วมมีอิทธิพลความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป ซึ่งมีคณะผู้นำทางทหารในระดับกองบัญชาการทหารสูงสุดของทั้ง 2 ประเทศ เป็นคณะกรรมการร่วม และคณะกรรมการร่วมมีอิทธิพลความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ระดับจังหวัดและแขวง ซึ่งมีทั้งหมด 16 คณะ จะสังเกตได้ว่าทั้ง 2 องค์การนี้มีบทบาทที่รองรับบทบาทของ คณะอนุกรรมการร่วมมีอิทธิพลความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปเป็นสำคัญส่วนคณะกรรมการ

เทคนิคร่วม เป็นองค์กรความร่วมมือที่จัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-ลาว เป็นสำคัญ

ดังนั้น จะเห็นได้ชัดเจนว่าในระบบความสัมพันธ์ไทย-ลาว จะให้น้ำหนักความสำคัญกับองค์กรที่มีบทบาทในการป้องกันมิให้มีการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหา อันเนื่องมาจากการรุกรานหรือละเมิดอำนาจอธิปไตย จากเงื่อนไขความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนเป็นสำคัญนั้นคือคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไป ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และผู้นำเหล่าทัพของทั้ง 2 ประเทศ เข้ามาเป็นคณะกรรมการร่วม ทั้งนี้พิจารณาได้จากการที่มีการตั้งคณะกรรมการรองรับคณะกรรมการชุดนี้ถึง 2 ชุด ตามที่กล่าวแล้ว

โดยสรุปแล้ว บทบาทขององค์กรความร่วมมือที่จัดตั้งขึ้น มีด้วยกัน 2 บทบาทใน 2 ระดับคือ บทบาทในฐานะเป็นองค์กรร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินการความสัมพันธ์ลาว-ไทย และบทบาทในฐานะองค์กรร่วมที่นำนโยบายนั้นไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และบทบาทในการเข้าระงับและขจัดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี เพื่อจำกัดขอบเขตของปัญหานั้นมิให้ขยายขอบเขตไปสู่ระดับรัฐบาลต่อไป และองค์กรที่ทั้งไทยและลาวให้ความสำคัญคือ คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปนั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิเคราะห์การกำหนดนโยบายของลาวต่อไทย

จากที่กล่าวมาแล้วว่า กรอบหลักในการกำหนดนโยบายต่างประเทศตั้งแต่เริ่มแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา ลาวได้กำหนดการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศออกเป็น 2 ลักษณะใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศสังคมนิยม ลาวจะเปิดประเทศรับการติดต่อและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในเชิงความร่วมมือในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร เทคโนโลยี และอื่น ๆ เน้นความร่วมมือแบบพิเศษกับเวียดนาม กัมพูชา ซึ่งถือเป็นพรรคพี่พรรคน้องในกลุ่มคอมมิวนิสต์อินโดจีน โดยยอมรับให้สหภาพโซเวียตเป็นแม่บทของการปฏิวัติสังคมนิยมตามแนวทางมาร์ค-เลนิน และกลุ่มประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ในต่างภูมิภาค เช่น ยูโรปตะวันออก และคิวบา ยกเว้น จีน ส่วนประเทศในกลุ่มโลกเสรีหรือกลุ่มทุนนิยม ลาวจะไม่ค่อยเปิดประเทศรับความสัมพันธ์กับประเทศ ในโลกเสรีมากนัก หากจะเปิดการดำเนินความสัมพันธ์ก็ต้องอยู่บนหลักการของการเคารพในเอกราช อำนาจอธิปไตยและดินแดนของกันและกัน บนพื้นฐานของความเสมอภาค¹ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักการดังกล่าวของกรอบนโยบายหลักของลาวต่อกลุ่มประเทศในโลกเสรีแล้วพบว่า หลักการดังกล่าวจะไม่เอื้ออำนวยให้ลาวเปิดกว้างในการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือในทุกด้านกับกลุ่มประเทศในโลกเสรี โดยเฉพาะกับไทยและสหรัฐอเมริกา ที่ลาวมองว่า ได้ร่วมมือกันนำลัทธิจักรวรรดินิยมรูปแบบใหม่เข้ามาครอบงำและพยายามที่จะทำลายการปฏิวัติสังคมนิยมตามแนวทางมาร์ค-เลนินของลาว และประเทศคอมมิวนิสต์ในกลุ่ม² ซึ่งกรอบแนวการกำหนดและดำเนินนโยบายการต่างประเทศของลาวนี้ ได้ถูกนำมาใช้อย่างเคร่งครัดและจริงจังในปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 1988 โดยเฉพาะกับประเทศไทย ซึ่งลาวมองว่าเป็นพันธมิตรที่แนบแน่นกับสหรัฐอเมริกามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในสมัยการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยฝรั่งเศส สงครามเวียดนาม และสงครามกลางเมืองในลาว จนกระทั่งลาวฝ่ายซ้ายหรือขบวนการประเทศลาวได้รับชัยชนะในที่สุด ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากอุดมการณ์ของชาติไทยและสังคมนิยมไทยเป็นอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข ซึ่งถือเป็นอุดมการณ์ที่มั่นคงและสูงส่งของชาติไทยและสังคมนิยมไทยมาอย่างยาวนาน เมื่อการปฏิวัติของกลุ่มประเทศที่นิยมอุดมการณ์คอมมิวนิสต์แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาคและเผชิญหน้ากับประเทศไทยในขณะนั้น ถือได้ว่าเป็นความถูกต้องและจำเป็น ที่ประเทศไทยต้อง

¹ สุเมต โททิตาน, ประวัติศาสตร์ลาว (สมัยโบราณ-ปัจจุบัน) (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวง แดงขาวและวัฒนธรรม, 2000), หน้า 1152.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 1153.

ดำเนินนโยบายต่อต้านการแพร่ขยายของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค เพื่อรักษาไว้ซึ่งอุดมการณ์ และเอกราชของชาติ จากความจำเป็นของทั้งไทยและลาว ที่มีอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อความมั่นคง และคงอยู่ของอุดมการณ์หลักของตน จึงทำให้ไทยจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับขบวนการประเทศลาว และในทางกลับกันขบวนการประเทศลาว ก็จำเป็นต้องเผชิญหน้ากับไทยในยุคนั้น โดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง และเมื่อขบวนการประเทศลาวสามารถยึดอำนาจรัฐ จากลาวฝ่ายขวาได้โดยเบ็ดเสร็จ เป็นรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างสมบูรณ์ จึงทำให้ประเทศไทยซึ่งดำเนินนโยบายในการต่อต้านการแผ่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์มาอย่างต่อเนื่อง จำต้องแปรสภาพ มาสู่การเผชิญหน้ากับประเทศลาวโดยปริยาย แต่ถึงอย่างไร ก็ตามนโยบายของลาวภายใต้กรอบทิศทางในเชิงอนุรักษนิยมที่กล่าวแล้ว ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจังและเคร่งครัดเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 1975 ถึง ปี ค.ศ. 1988 รวมเวลา 13 ปีเท่านั้น หลังจากในปี ค.ศ. 1988 ที่แนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการปรับกรอบทิศทางในการกำหนดและดำเนินนโยบาย โดยรวมของลาวมาสู่ นโยบายจินตนาการใหม่ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงกรอบหลักการในการกำหนดและดำเนินนโยบายของชาติโดยรวมมาสู่การเปิดประเทศกับโลกเสรีมากขึ้นภายใต้กรอบจินตนาการใหม่ ซึ่งเนื้อหาของสาระของจินตนาการใหม่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้วอย่างละเอียด ด้วยอิทธิพล แนวคิดภายใต้กรอบจินตนาการใหม่นี้ ได้ทำให้กรอบทิศทางของการกำหนดและดำเนินนโยบาย ต่างประเทศของลาว ถูกปรับเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีสาระสำคัญอันเป็นหลักพื้นฐานการดำเนินนโยบายต่างประเทศของลาว ดังนี้คือ ในกรอบหลักลาวยังคงแบ่งการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศเป็น 2 กลุ่มเช่นเดิม กล่าวคือ การให้น้ำหนักและความสำคัญเร่งด่วนกับการเปิดกว้างและกระชับการดำเนินความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในทุกด้านกับประเทศสังคมนิยม และกลุ่มประเทศสังคมนิยมเดิมที่ล่มสลายไปแล้ว โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการเมือง การทหาร สังคมจิตวิทยาและเศรษฐกิจตามลำดับ ทั้งนี้เพราะลาวมองว่าสำหรับกลุ่มประเทศสังคมนิยมที่ยังคงเหลืออยู่นั้น ประเทศยังมีระบอบการเมืองและอยู่ในกลุ่มอุดมการณ์เช่นเดียวกับลาว คือมีการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์เหมือนกันซึ่งได้แก่ เวียดนาม จีน เกาหลีเหนือ คิวบา ส่วนกัมพูชา และพม่า ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีการปกครองในระบอบสังคมนิยมโดยพรรคคอมมิวนิสต์ก็ตาม แต่พม่าก็มีลักษณะการเมืองภายในเป็นระบอบคณาธิปไตยเหมือนกันและเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดติดกับลาว อีกทั้งพม่าและลาวยังไม่เคยมีประวัติศาสตร์การเมือง ที่ต้องเผชิญหน้ากันอย่างยาวนาน เช่นประเทศไทย ทั้งนี้เพราะว่าพม่าตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษนั่นเอง ซึ่งลาวสามารถยอมรับและเปิดกว้างกับพม่าเช่นเดียวกับประเทศสังคมนิยม อื่นๆ ได้ ส่วนประเทศในกลุ่มโลกเสรีหรือกลุ่มทุนนิยมแล้ว ลาวได้มีการปรับกรอบทิศทางในการกำหนดและดำเนินนโยบายความสัมพันธ์บนพื้นฐานหลักการดังนี้คือ “การยึดมั่นในสันติภาพ มิตรภาพ และความร่วมมือในหลายๆ ด้าน เพื่อผลประโยชน์ของแต่ละประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ยึดหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

และการมีเสถียรภาพในภูมิภาค”³ เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบหลักการของนโยบายของลาวต่อกลุ่มประเทศโลกเสรีหรือกลุ่มประเทศทุนนิยมที่เปลี่ยนไปในปี ค.ศ. 1988 ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดจินตนาการใหม่จะเห็นได้ชัดเจนว่า หลักการแตกต่างกันค่อนข้างมากกับกรอบนโยบายในห้วงปี ค.ศ. 1975 ถึง ปี ค.ศ. 1988 โดยหลักการแล้ว นโยบายลาว ต่อกลุ่มประเทศโลกเสรีจะเอื้ออำนวยให้ลาวเปิดประเทศมากขึ้น หันมาปรับนโยบายสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และเทคโนโลยีกับกลุ่มประเทศในโลกเสรีมากขึ้น ลักษณะของนโยบายในกรอบทิศทางนี้ได้ดำเนินมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1988 จนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2001) ซึ่งทำให้ลาวสามารถขยายความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ถึงปัจจุบันลาวเปิดสถานทูตในประเทศต่าง ๆ ถึง 109 ประเทศทั่วโลก⁴ จากการดำเนินนโยบายของลาวภายใต้กรอบหลักการนี้เอง ที่ทำให้นโยบายของลาว ต่อไทย เปิดโอกาสให้ทั้ง 2 ประเทศได้ขยายความสัมพันธ์ และความร่วมมือมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันไทย เป็นประเทศที่ลงทุนในลาวมากที่สุดมีมูลค่าสูงถึง 2.93 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับด้านการค้า ปริมาณการค้าลาว-ไทยมีมูลค่าถึง 467 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยไทยได้เปรียบดุลการค้าถึง 354.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ⁵ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดความร่วมมือในด้านการพัฒนาทางสังคม จิตวิทยา เช่น การศึกษา การสาธารณสุข พื้นฐาน เทคโนโลยี อาทิเช่น เทคโนโลยีทางการเกษตรแผนใหม่ เพื่อการขยายการผลิตทางการเกษตร เทคโนโลยีการสารสนเทศ เป็นต้น และนโยบาย ภายใต้กรอบทิศทางนี้ ยังเอื้ออำนวยให้ลาวประสบความสำเร็จอย่างมากในกิจการต่างประเทศ และก้าวเข้าสู่ประชาคมโลกอย่างสง่างามและเต็มรูปแบบนั่นคือ การที่ลาวได้เข้าเป็นสมาชิกภาคีอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1997⁶ ซึ่งถือเป็นความสำเร็จในการเปิดประเทศของลาวในห้วงปี ค.ศ. 1988 จนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2001)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กรอบทิศทางและหลักการ ของนโยบายการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศของลาว สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ห้วง คือ ห้วงแรกนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 1988 นโยบายการต่างประเทศลาวขึ้นอยู่กับหลักการพื้นฐานของแนวคิดการปิดประเทศกับโลกเสรีหรือประเทศในกลุ่มทุนนิยม คงเปิดประเทศดำเนินความสัมพันธ์เฉพาะกับประเทศในโลกคอมมิวนิสต์หรือกลุ่มสังคมนิยมในค่ายของสหภาพโซเวียตเท่านั้น จึงอาจมองจากมุมมองของ

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1165.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1172-1174.

⁵ รายงานสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเวียงจันทน์ “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” พฤศจิกายน 2543 (อัครสาเนา).

⁶ สุเมต โพธิสาน, ประวัติศาสตร์ลาว (สมัยโบราณ-ปัจจุบัน), หน้า 1177.

ประเทศโลกเสรีได้ว่า ลาวค่อนข้างจะปิดประเทศในห้วงเวลาดังกล่าว ห้วงที่ 2 คือห้วงตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1988 คือภายหลังการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (มติ 5 สมัย 4) ถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2001) นโยบายต่างประเทศของลาวโดยรวมขึ้นอยู่กับหลักการที่เอื้ออำนวยให้ลาวเปิดประเทศมากขึ้น ขยายความร่วมมือกับกลุ่มประเทศในโลกเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อความมุ่งหวังต้องการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศตามแนวคิดจินตนาการใหม่นั้นเอง และด้วยบริบทของการดำเนินนโยบายต่างประเทศของลาวลักษณะดังกล่าว จึงส่งผลให้การดำเนินนโยบายของลาวต่อไทยเปลี่ยนไปตามกรอบหลักที่กล่าวแล้วเช่นกัน ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ลาว-ไทยได้กล่าวไว้แล้วอย่างละเอียดในบทที่ 4

5.1 ปัจจัยพื้นฐานการกำหนดและดำเนินนโยบายของลาวต่อไทยก่อนวิกฤตการณ์บ้าน ร่มเกล้า (ปี ค.ศ. 1975- ปี ค.ศ. 1988)

จากที่กล่าวมาแล้วว่า นโยบายของลาวต่อไทยในยุคแรกๆ ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ได้กำหนดกรอบหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะเปิดประเทศ แต่เฉพาะกับประเทศในกลุ่มสังคมนิยมในค่ายของโซเวียต โดยเฉพาะกับเวียดนาม และปิดประเทศสำหรับการดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศโลกเสรี โดยเฉพาะประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ในกลุ่มการเมืองของโลกที่ต่างขั้วกันภายใต้บริบทของสงครามเย็น ดังนั้นในห้วงเวลาดังกล่าว การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย จึงค่อนข้างจะประสบกับปัญหาค่อนข้างมาก เนื่องจากต่างฝ่ายต่างอยู่ในฐานะที่เผชิญหน้ากัน และต่างฝ่ายต่างมองว่า อีกฝ่ายหนึ่งกำลังดำรงความเป็นศัตรูของตน ความรู้สึกเช่นนี้ ส่งผลให้การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในห้วงเวลาดังกล่าวขาดการประนีประนอม ต่างฝ่ายต่างแข็งกร้าวเข้าหากัน การแก้ปัญหาหมักใช้ความรุนแรง หรือตัดสินใจด้วยมาตรการทางทหารมากกว่าทางการทูต ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 สำหรับประเด็นที่จะพิจารณาในที่นี้ก็คือปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อผู้ตัดสินใจให้มีปฏิริยาและการรับรู้ต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยในห้วงปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นนโยบายที่ต่างฝ่ายต่างดำรงสถานะของการเป็นศัตรูและเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน ดังนี้.-

1) ปัจจัยภายนอก (External Setting) ประกอบด้วย

ก. ระบบโลกยุคสงครามเย็น จากการที่ลาวถูกจัดระเบียบ อยู่ในกลุ่มประเทศสังคมนิยมอย่างชัดเจนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 โดยมีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นบริบทที่ทำให้ลาวมีความใกล้ชิดกับเวียดนามภายใต้สนธิสัญญาความร่วมมือแบบพิเศษลาวเวียดนาม 25 ปี ซึ่งลงนามกันในปี ค.ศ. 1977⁷ สนธิสัญญานับตั้งกล่าว ได้เปิดโอกาสให้เวียดนามสามารถเข้าแทรกแซงทางการเมือง การทหารต่อลาวได้อย่างเปิดเผย และเปิดโอกาสให้เวียดนามส่งที่ปรึกษา ด้านการเมือง การทหารมาปฏิบัติภารกิจในลาวในระดับต่าง ๆ อย่างมาก ในขณะที่ไทยดำรงอยู่ในกลุ่มโลกเสรีมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกลุ่ม และต่างฝ่ายต่างดำเนินนโยบายที่เผชิญหน้าซึ่งกันและกันภายใต้สถานการณ์การถ่วงดุลย์อำนาจระหว่าง 2 ขั้วอำนาจ จึงเป็นเหตุให้ลาวและไทยจำต้องดำรงความเป็นศัตรูซึ่งกันและกัน ตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น

ข. ผลของลัทธิการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก การที่ลาวได้ตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส เป็นเหตุให้เกิดขบวนการประเทศลาว ซึ่งเป็นองค์กรนำของประชาชนลาวที่ต้องการปกครองตนเอง แต่ผลจากกระบวนการการต่อสู้ของขบวนการประเทศลาวทำให้ขบวนการประเทศลาว มีความใกล้ชิดอย่างมากกับขบวนการเวียดนามของเวียดนาม ที่ดำเนินการเคลื่อนไหวปลดปล่อยเวียดนามจากฝรั่งเศสเช่นกัน ทั้งขบวนการประเทศลาวและขบวนการเวียดนามที่ต่อสู้ โดยผ่านขั้นตอนของการรับแนวคิดและอุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์จนกลายเป็นอุดมการณ์หลักของ 2 ขบวนการ เมื่อขบวนการเวียดนามปลดปล่อยเวียดนามได้สำเร็จจึงพยายามที่จะจัดการ ปกครองเวียดนามตามอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ บนแนวทางปฏิวัติสังคมนิยมแบบมาร์ค-เลนิน และในขณะที่ขบวนการประเทศลาวก็กำลังจะได้รับชัยชนะตามแนวอุดมการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ทั้ง 2 ขบวนการกลายเป็นปรปักษ์กับไทยและสหรัฐอเมริกาทันที ทั้งนี้เพราะทั้งไทยและสหรัฐอเมริกาต่างยึดมั่นในอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยอย่างมั่นคง ดังนั้น เมื่ออุดมการณ์ต่างกันประกอกับไทยและสหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายต่อต้านการแผ่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค จึงเป็นเหตุให้ไทยและสหรัฐอเมริกาปฏิเสธความเป็นเอกราชของเวียดนาม โดยขบวนการเวียดนามและเอกราชของลาวโดยขบวนการประเทศลาวโดยสิ้นเชิง ในขณะที่เดียวกันการแทรกแซงทางการเมือง การทหาร ของทั้งสหรัฐอเมริกาและไทยจึงเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในสงครามเวียดนาม และสงครามกลางเมืองระหว่างลาวฝ่ายขวากับขบวนการประเทศลาว จากการแทรกแซงอย่างค่อนข้างจะเปิดเผยนี้เอง ส่งผลให้ไทยและสหรัฐอเมริกา กลายเป็นคู่ต่อสู้ของขบวนการประเทศลาวและขบวนการเวียดนามอย่างยาวนาน จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ลาวโดยขบวนการประเทศลาวหรือพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบัน ได้ฝังแนวคิดหวาดระแวงไทยค่อนข้างรุนแรง

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1156.

แรงในช่วงต้น ๆ ของการใช้อำนาจรัฐและความหวาดระแวงนี้ยังคงอยู่ในกลุ่มผู้นำอาวุโสของลาว
จวบจนปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001)

ค. การแผ่ขยายอิทธิพลของเวียดนามในลาว ตามเงื่อนไขของสนธิสัญญา
ความร่วมมือแบบพิเศษลาว-เวียดนาม 25 ปี จึงทำให้มีการคงกำลังทหารเวียดนามในลาวเพื่อรักษา
เสถียรภาพความมั่นคงให้กับพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ภายในลาวใน
ช่วงปีแรก ๆ ของการสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะปัญหาการ
ต่อต้านการใช้อำนาจรัฐและการปฏิวัติสังคมนิยมของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ความพยายาม
ดำรงอิทธิพลของเวียดนามในลาวอย่างต่อเนื่องนี้เอง ที่เป็นประเด็นตอกย้ำความหวาดระแวงที่ทั้ง
ลาวและไทยมีต่อกันและต่างฝ่ายต่างมองกันอย่างศัตรู เพราะไทยเองก็มองว่าเวียดนามพยายามใช้
ลาวเป็นฐานในการเข้ายึดภาคอีสานของไทยและจัดตั้งเป็นสหพันธ์อินโดจีน

ง. มุมมองด้านภัยคุกคามของผู้นำทางทหารของไทย ในขณะที่ผู้นำ
ทางทหารของไทยมักจะดำรงตำแหน่งผู้นำทางการเมืองด้วยพร้อมๆ กัน และได้มองการแผ่ขยาย
อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนว่าเป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทยโดยตรง จึงมองการเปลี่ยนแปลง
ปกครองในลาว การยุติของสงครามเวียดนาม และการเข้ายึดครองกัมพูชาของระบอบเฮง
สัมริน เป็นภัยคุกคามเฉพาะหน้าของไทย ที่ไทยจำเป็นต้องดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธ
ศาสตร์ทหารในเชิงต่อต้าน และป้องกันการแผ่อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนเข้ามาสู่การยึด
อำนาจรัฐไทย และเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของไทย การต่อสู้ดังกล่าว ส่งผลให้ทั้งไทย
และลาวดำรงความเป็นศัตรูต่อกันตลอดห้วงเวลาของโลกยุคสงครามเย็นและกลายเป็นความหวาด
ระแวงของผู้นำลาวที่มีต่อประเทศไทยในยุคปัจจุบัน

2) ปัจจัยภายใน (Internal setting)

ก. ความไร้เสถียรภาพของการเมืองภายในลาว ในช่วงแรก ๆ ของการ
ยึดอำนาจรัฐ ของ “ขบวนการประเทศลาว” จากฝ่ายขวา ได้เกิดกลุ่มขบวนการต่อต้านการใช้อำนาจ
รัฐและการปฏิวัติสังคมนิยมตามแนวทาง มาร์ก-เลนิน ของขบวนการประเทศลาวโดยทั่วไป จาก
กลุ่มการเมืองฝ่ายขวา ทำให้เกิดสภาพของความไม่มั่นคงของการเมืองภายในลาว ถึงแม้ว่าขบวน
การประเทศลาวหรือพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบัน จะสามารถยึดอำนาจรัฐเปลี่ยนแปลง
การปกครองตามอุดมการณ์ของตนได้โดยเบ็ดเสร็จแล้วก็ตาม แต่ความมั่นคงของรัฐบาลใหม่ยังคง
เปราะบางมาก ทำให้ผู้นำลาวจึงมองว่าความไร้เสถียรภาพความไม่มั่นคงของลาว เกิดจากการ
กระทำของไทยและสหรัฐอเมริกา ที่สนับสนุนให้ขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวเข้าไปปฏิบัติการก่อ

การร้ายภายในลาว และเป็นเหตุให้ลาวร้องขอกำลังทหารเวียดนามเข้ามาประจำการในลาวตามสนธิสัญญาความร่วมมือแบบพิเศษลาว-เวียดนาม 25 ปี เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงและความมีเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลใหม่ในลาวในขณะนั้น

ข. ความขัดแย้งในเชิงประวัติศาสตร์ ที่ลาวยกประเด็นประวัติศาสตร์สมัยเจ้าอนุวงศ์ซึ่งประวัติศาสตร์ลาว ได้ยกย่องให้เป็นวีระกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ที่มีความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญในความพยายามกอบกู้อิสรภาพให้แก่ชนชาติลาว จากการตกเป็นเมืองขึ้นของไทย ก็เป็นเพราะว่าขบวนการประเทศลาวต้องการใช้ประวัติศาสตร์ยุคนี้ของลาวปลุกกระแสและกระตุ้นให้คนลาวหันมาสนับสนุนขบวนการกู้ชาติลาวและใช้เป็นเงื่อนไขในการปลุกกระแสมโนทัศน์ตลอดจนขวัญกำลังใจให้แก่กองกำลังติดอาวุธของขบวนการประเทศลาวในการต่อสู้กับฝรั่งเศสและสงครามกลางเมืองในลาว ในขณะที่ไทยมองประเด็นประวัติศาสตร์สมัยเจ้าอนุวงศ์ในทางกลับกัน การมองประวัติศาสตร์ในมุมมองที่กลับกันเช่นนี้ ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งที่อาจสร้างความขัดแย้งที่ร้ายลึกระหว่างประชาชนลาวกับประชาชนไทยได้ จะเห็นว่าทั้งไทยและลาวต่างนำแนวคิดดังกล่าวเข้าเป็นบทเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียน กระแสประวัติศาสตร์ประเด็นดังกล่าวนี้ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์คนสำคัญของลาวคือ มหาสิลา วีระวง ได้เขียนไว้ และเผยแพร่ปลุกกระแสชาตินิยมให้คนลาวร่วมกันในการต่อสู้กู้ชาติให้เป็นอิสระจากการปกครองของฝรั่งเศส ซึ่งได้กลายเป็นกระแสที่ตอกย้ำความเป็นศัตรูระหว่างลาวกับไทยมากยิ่งขึ้น และน่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่ผู้นำลาวอาจใช้กระแสดังกล่าวเรียกร้องการสนับสนุนการปฏิวัติสังคมนิยมลาวตามแนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

ค. ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการทหารของขบวนการต่อสู้ของลาวฝ่ายขวาหรือขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาว เป็นกลุ่มลาวพลัดถิ่นในช่วงแรกๆ ของการเปลี่ยนแปลงการปกครองและในที่สุดกลุ่มลาวพลัดถิ่นดังกล่าวได้พัฒนาการจัดตั้งกลายเป็นขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาว ซึ่งปรากฏว่าระดับของการต่อต้านและการก่อความไม่สงบในลาวมีระดับที่สูงมากกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงของรัฐบาลใหม่ของลาวโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาวโดยตรง และเมื่อมีการเคลื่อนไหวการก่อความไม่สงบในลาวเกิดขึ้นบ่อยครั้งก็ย่อมเป็นประเด็นตอกย้ำความหวาดระแวงของผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่มีต่อไทยให้ร้ายลึกมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มแรงผลักดันให้ลาวหันเข้าหาเวียดนามและมองไทยอย่างศัตรูมากขึ้น ผู้นำลาวเชื่อว่า การดำรงอยู่และการมีศักยภาพในการปฏิบัติการทั้งทางการเมืองการทหารของขบวนการต่อต้านรัฐบาล เกิดขึ้นได้ก็ด้วยการสนับสนุนจากไทยเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในบริบทปัจจุบันที่เป็นยุคหลังสงครามเย็นแล้วก็ตาม หากมีการปฏิบัติการของขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวเกิดขึ้นในลาว ไทยมักจะถูกมองว่าเป็นผู้ให้การสนับสนุนอยู่เสมอทั้งๆ ที่ปัจจุบันไทยไม่มีความจำเป็นต้องกระทำเช่นนั้นอีกต่อไปแล้ว เพราะผลประโยชน์ของชาติไทย ได้แปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมของโลกยุคหลัง

สงครามเย็น การเผชิญหน้ากับคอมมิวนิสต์จึงไม่ใช่ปัญหาความมั่นคงของไทยอีกต่อไป ภัยจากความยากจนและยาเสพติดต่างหากที่เป็นภัยคุกคามของประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต

ง. **ปัจจัยมุมมองด้านภัยคุกคามของผู้นำลาว** มมองนี้เกิดจากพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์และประสบการณ์ตรงจากแนวทางการต่อสู้ของขบวนการประเทศลาว เพื่อปลดปล่อยลาวให้เป็นอิสระจากฝรั่งเศส และกระบวนการต่อสู้เพื่อยึดอำนาจรัฐจากลาวฝ่ายขวาในอดีต ทำให้ลาวจำต้องดำรงความเป็นฝ่ายตรงข้ามกับประเทศไทยมาโดยต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลเป็นจริงที่ผู้นำลาวจะมองไทยเป็นฝ่ายตรงข้ามหรือศัตรูในยุคสงครามเย็นและมองไทยอย่างหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจในยุคปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยนี้ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายของผู้นำลาวต่อไทยทุกยุคทุกสมัย

จากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในนั้น มีอิทธิพลและส่งผลโดยตรงต่อผู้นำลาวซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยในช่วงปี ค.ศ. 1975 ถึง ปี ค.ศ. 1988 ซึ่งจะเห็นได้ว่านโยบายของลาวต่อไทยเป็นนโยบายที่มุ่งสู่การเผชิญหน้าต่อกัน หวาดระแวงต่อกัน มองกันอย่างศัตรูมากกว่ามิตร จนทำให้ความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือเกิดขึ้นน้อยมากอย่างเช่นในช่วงสั้นๆ ของปี ค.ศ. 1979 เท่านั้น ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามของฝ่ายไทยที่จะปรับความสัมพันธ์กับลาวในเชิงความร่วมมือให้มากขึ้น โดยในสมัยรัฐบาลของ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ผู้นำไทยได้เดินทางไปเยือนลาวอย่างเป็นทางการใน ปี ค.ศ. 1979 และผู้นำลาวคือ นายไกสอน พมวิหาน ก็ได้เดินทางมาเยือนไทยเป็นการตอบแทนในปีเดียวกัน พร้อมกันนี้ได้มีการประกาศนโยบายร่วม ที่จะเปลี่ยนแม่น้ำโขงให้เป็นแม่น้ำแห่งสันติภาพ มิตรภาพ และผลประโยชน์ร่วมกัน อีกทั้งไทยได้เสนอให้ลาวกู้เงินดอกเบี้ยต่ำเป็นจำนวน หนึ่งร้อยล้านบาท เพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ⁸ แต่ก็ส่งผลเพียงให้การเผชิญหน้าระหว่างลาว-ไทยผ่อนคลายได้เพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยดังกล่าว มิได้ทำให้ผู้นำลาวเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดและหลักการในการกำหนดและดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับไทยแต่อย่างใด ดังนั้นลักษณะของนโยบายลาวต่อไทยจึงยังมีลักษณะที่เผชิญหน้าภายใต้พื้นฐานของความหวาดระแวงอยู่ต่อไป ผลของการดำเนินนโยบายที่เผชิญหน้ากันระหว่างไทย-ลาวและลาว-ไทยส่งผลให้ทั้ง 2 ประเทศต้องใช้มาตรการทางทหารเข้าแก้ปัญหาความขัดแย้งในเวลาต่อมาอีก 2 ครั้งใหญ่ คือ ในกรณี 3 หมู่บ้าน คือ บ้านใหม่ บ้านกลาง บ้านสว่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ ในปี ค.ศ. 1984 และกรณีเหตุการณ์บ้านร่มเกล้าในปี ค.ศ. 1987 ถึงต้นปี ค.ศ. 1988 ซึ่ง

⁸ Far Eastern Economic Review, *Asia Yearbook*, 1979, p. 229.

เป็นเหตุการณ์ที่มีการใช้กำลังเข้ารบพุ่งกันที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ลาว-ไทย, ไทย-ลาว จนทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายได้รับการสูญเสียทั้งชีวิตคนและทรัพยากรของชาติมากที่สุดในประวัติศาสตร์ สงครามบ้านร่มเกล้าจบลงด้วยกระบวนการเจรจาหยุดยิงระหว่างผู้นำทหารทั้ง 2 ฝ่าย ระหว่างวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1988 และทำการหยุดยิงทันทีตั้งแต่เวลา 08.00 น. ของวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1988⁹ และหลังจากสงครามบ้านร่มเกล้ายุติลง ความสัมพันธ์ลาว-ไทยได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบและลักษณะจากความขัดแย้งมาสู่ความร่วมมือมากขึ้น ตามลำดับจวบจนปัจจุบัน

5.2 ปัจจัยพื้นฐานการปรับการกำหนดและดำเนินนโยบายของลาวต่อไทยหลังวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้า (ปี ค.ศ. 1988-ปัจจุบัน ปี ค.ศ. 2001)

เมื่อศึกษาจากกรอบหลักและพฤติกรรมของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวต่อแนวคิดในเรื่องการกำหนดนโยบายการต่างประเทศแล้ว การศึกษานโยบายต่างประเทศลาวในห้วงระยะที่ 2 (ปี ค.ศ. 1988-ปัจจุบัน ปี ค.ศ. 2001) นั้น พบว่าการต่างประเทศลาวได้รับอิทธิพลแนวคิดจินตนาการใหม่อย่างเต็มที่ จากผลการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (มติ 5 สมัย 4) ซึ่งมีการประชุมที่ยาวนานที่สุดคือตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1987 ถึง 27 มกราคม ปี ค.ศ. 1988 รวมเวลา 1 เดือนเต็ม¹⁰ สาระหลักโดยรวมของการประชุมคือ การทำความเข้าใจกับนโยบายใหม่ที่ถูกกำหนดภายใต้กรอบแนวคิดของจินตนาการใหม่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของพรรคและรัฐในระดับคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคซึ่งส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งอยู่ในคณะรัฐบาลในระดับรัฐมนตรีและเจ้าแขวงต่าง ๆ ของลาวได้มีความเข้าใจในหลักการการปรับนโยบายในทุกด้านของลาวไม่ว่าจะเป็นการเมืองภายใน การเมืองระหว่างประเทศและนโยบายทางด้านเศรษฐกิจซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปที่เรียกว่า “นโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Mechanism Policy) การพัฒนาสังคม ภายใต้แนวคิดของการปฏิรูปตามหลักการจินตนาการใหม่ของผู้นำลาวคือ นายไกสอน พมวิหาน การประชุมครั้งนั้นจึงถือเป็นการตัดสินใจโดยผู้นำพรรค ในการปรับนโยบายของลาวโดยรวม จากที่ดำเนินนโยบายการปฏิวัติสังคมนิยมตามแนวทางของมาร์ค-เลนิน อย่างเคร่งครัดจริงจังมาตลอด 13 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึง ปี ค.ศ. 1988 มาสู่การปฏิรูป ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมภายใต้แนวคิดจินตนาการใหม่นั้นเอง

⁹ วงศ์ พลนิกร, บันทึกเบื้องหลังการยุติสงครามไทย-ลาว, หน้า 76-77.

¹⁰ เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 1988), หน้า 398.

สำหรับนโยบายต่างประเทศในยุคหลังปี ค.ศ.1988 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอย่างรอบด้าน และเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ของนโยบายการต่างประเทศ ซึ่งลาวได้ปรับกรอบแนวคิดหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศในกลุ่มโลกเสรี ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย จากกรอบหลักการเดิมกล่าวคือ “การเคารพในเอกราช อำนาจอธิปไตย และหลักการเคารพในดินแดนของกันและกัน บนความเสมอภาค และดำเนินนโยบายต่อต้านสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรที่ต่อต้านแนวทางปฏิวัติสังคมนิยม” มาสู่ กรอบหลักการใหม่ กล่าวคือ “การยึดมั่นในสันติภาพ มิตรภาพ ความร่วมมือ ในหลาย ๆ ด้านบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวยึดหลักความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และการสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค”

จากหลักการที่กล่าวถึงจะเห็น ได้ชัดเจนว่า หลักการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศของลาวในยุคเริ่มแรกนั้น จะไม่เอื้ออำนวยให้ลาวสร้างความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มโลกเสรีมากนัก โดยเฉพาะไทยกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งผิดกับหลักการที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังการประชุมมติ 5 สมัยที่ 4 แล้ว ซึ่งหลักการที่เปลี่ยนไปได้เปิดโอกาสและเอื้ออำนวยให้ลาวสามารถดำเนินนโยบายปรับความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มโลกเสรีได้มากขึ้น โดยเฉพาะกับประเทศไทย ทั้งนี้มองได้ว่านโยบายต่างประเทศภายใต้กรอบหลักการใหม่นี้ จะเป็นนโยบายที่เชื่อมโยงและสนับสนุนนโยบายหลักตามแนวคิดจินตนาการใหม่ คือ การปรับกรอบหลักและพัฒนาทิศทางของนโยบายการปฏิรูปการเมืองเศรษฐกิจและสังคมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจได้มีการนำเอานโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่มาใช้อย่างเป็นระบบ ด้วยการเปิดและปรับการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจของชาติ โดยอาศัยวิธีการ หลักการและเครื่องมือทางเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมมาใช้พัฒนาและปฏิรูปเศรษฐกิจของลาวซึ่งอยู่ในภาวะที่ตกต่ำอย่างมาก จากผลการดำเนินนโยบายแบบสังคมนิยมที่เข้มข้นและจริงจังตลอดห้วง 13 ปีที่ผ่านมา แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้นำลาวในห้วงต่อมาก็ยังคงยึดมั่นในแนวทางการปฏิวัติไปสู่สังคมนิยมอยู่ต่อไป โดยมีความเชื่อว่าการปฏิวัติสังคมนิยมจำเป็นต้องผ่านขั้นตอนการปฏิรูปในระบบทุนนิยมก่อน จึงจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมนิยมที่สมบูรณ์¹¹ ดังนั้นพื้นฐานหลักของนโยบายของลาว ก็ยังคงมุ่งเข้าสู่จุดประสงค์หลักคือ

¹¹ สุเมต โททิสาน, ประวัติศาสตร์ลาว (สมัยโบราณ-ปัจจุบัน), หน้า 1039-1040.

กลไกเศรษฐกิจ หมายถึง การปฏิรูปเศรษฐกิจ ที่นำกลไกของระบบทุนนิยมมาใช้ในการพัฒนาระบบการผลิต การตลาด การผลิตได้ยกเลิกการผลิตที่กำหนดจากส่วนกลางมาให้ผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดเอง การตลาดใช้กลไกราคาเป็นตัวกำหนด โดยให้ผู้ประกอบการได้รับผลกำไร รัฐจะควบคุมสินค้าบางรายการที่เห็นว่าจำเป็นและสำคัญเท่านั้น

การปฏิวัติสังคมนิยมที่สมบูรณ์ของลาว โดยผ่านขั้นตอนของทุนนิยมภายใต้นโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจหรือ นโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่ ที่กล่าวถึง ซึ่งรายละเอียดของกลไกเศรษฐกิจใหม่ ผู้วิจัยได้กล่าวหลักการไว้แล้วอย่างคร่าวๆ ในบทที่ 2 จึงไม่ขอกล่าว รายละเอียดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เนื่องจากประเด็นศึกษาหลักของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงกระบวนการปรับนโยบายของลาวต่อไทยโดยรวมเท่านั้น

สำหรับการศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจปรับนโยบายของลาวต่อไทยซึ่งมีจุดเปลี่ยนของนโยบาย ภายหลังจากประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 คือ ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมานั้น ประเด็นที่จะพิจารณาและศึกษาในที่นี้ก็คือ ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ให้มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการตัดสินใจ ปรับและเปลี่ยนนโยบายความสัมพันธ์กับไทย คือจากนโยบายการเผชิญหน้ามาสู่นโยบายการสร้างความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน อันเป็นรากฐานสำคัญของนโยบาย ที่สร้างและฟื้นฟูความสัมพันธ์ลาว-ไทยในทิศทางที่ดี สู่แนวคิดของการอยู่ร่วมกันโดยสันติในฐานะบ้านพี่เมืองน้องหรือบ้านใกล้เรือนเคียงจวบจนปัจจุบัน สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้นำลาวต่อการปรับนโยบายในปี ค.ศ. 1988 สามารถพิจารณาได้ดังนี้.-

1) ปัจจัยภายนอก (External Setting) ประกอบด้วย

ก. การประกาศนโยบายการปฏิรูปตามแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ ของสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ. 1985 โดยนายมิกฮาอิล กอร์บาชอฟ เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของประเทศสังคมนิยมในกลุ่ม ที่ยึดมั่นในแนวทางปฏิวัติสังคมนิยมแบบมาร์ค-เลนิน มาสู่การปรับและเปิดตามแนวคิดของ เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ โดยเฉพาะลาว ซึ่งเรียกนโยบายดังกล่าวว่า จีนตนาการใหม่ แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การปรับนโยบายต่างประเทศกับทุกประเทศ โดยไม่เลือกอุดมการณ์ เพื่อสร้างโอกาสและบรรยากาศในการร่วมมือระหว่างลาวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูประเทศ ที่มีความล้าหลังทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก ประกอบกับในห้วงเวลาดังกล่าว กลุ่มประเทศสังคมนิยมทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันออกหรือแม้กระทั่งสหภาพโซเวียตเอง ก็ได้ประสบกับภาวะการล่มสลายของเศรษฐกิจของชาติ อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถยืนหยัดอยู่บนอุดมการณ์สังคมนิยมตามแนวทางมาร์ค-เลนินได้อีกต่อไปสหภาพโซเวียตหมดศักยภาพที่จะอุ้มชูประเทศสังคมนิยมในกลุ่มของตนได้อย่างที่เคยปฏิบัติมา ดังนั้น การปรับ-เปิดตามแนวทาง เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ หรือ จีนตนาการใหม่ ก็เพื่อความ

อยู่รอดโดยการหวังเปิดประเทศและสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นหลักแต่ถึงอย่างไรก็ตามประเทศสังคมนิยมในกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มยุโรปตะวันออก และสหภาพ โซเวียตเอง ก็ต้องประสบกับภาวะการล่มสลายของระบบเหล่านั้น ซึ่งหลายฝ่ายต่างวิเคราะห์ว่า แนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ เกิดขึ้นช้าเกินไป ช้าจนไม่สามารถฟื้นฟูประเทศเหล่านั้นให้คงสภาพของระบอบการเมืองแบบสังคมนิยมอยู่ได้ ส่วนประเทศสังคมนิยมในกลุ่มอินโดจีน ซึ่งประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองต่ำกว่ายุโรปตะวันออก การเปลี่ยนแปลงภายในจึงไม่เกิดขึ้น การปรับเปลี่ยนนโยบายจินตนาการใหม่ในกลุ่มประเทศสังคมนิยมในภูมิภาคนี้ จึงดูเหมือนว่าเป็นนโยบายที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของสังคมนิยม โดยไม่ข้ามผ่านขั้นตอนของทุนนิยมนั้นเอง โดยสรุปแล้ว การปรับเปลี่ยนนโยบายของลาวตามแนวคิดจินตนาการใหม่สามารถกล่าวได้ว่า ได้รับอิทธิพลมาจากการปฏิรูปตามแนวคิดของนายมิคาอิล กอร์บาชอฟ ประการหนึ่ง และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเกิดจากผลที่เชื่อมโยงกันนั้นก็คือการที่ประเทศในกลุ่มสังคมนิยมที่เคยให้การช่วยเหลือแก่ลาวทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหารไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ลาวได้อีกต่อไป จึงเป็นความจำเป็นที่ลาวจำเป็นต้องปรับนโยบายเพื่อแสวงหาความช่วยเหลือจากประเทศโลกเสรีที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมากกว่าทดแทนการช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตและประเทศสังคมนิยมอื่นๆ ที่ไม่สามารถรองรับของตนอยู่ได้ ส่งผลให้ลาวปรับกรอบหลักการการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศกับไทย และประเทศใน โลกเสรี ในเชิงความร่วมมือและเปิดกว้างมากขึ้นตามลำดับจวบจนปัจจุบัน

ข. นโยบายของไทยต่อลาว ในสมัยรัฐบาล พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ
 ซึ่งได้ประกาศนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” ในปี ค.ศ. 1989 ถือเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและเกื้อกูลให้การปรับเปลี่ยนนโยบายการต่างประเทศของลาวในปี ค.ศ. 1988 ให้ขยายตัวมาสู่ความร่วมมือกับไทยมากยิ่งขึ้น นโยบายดังกล่าวของ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ถือได้ว่าเป็นนโยบายที่มีแนวทางสอดคล้องและสานต่อนโยบาย ของรัฐบาล พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ซึ่งเป็นช่วงหนึ่งของความพยายามในการปรับนโยบายระหว่างลาวกับไทย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในความเป็นบ้านพี่เมืองน้อง แต่ความพยายามของผู้นำทั้ง 2 ท่านใน ปี ค.ศ. 1979 (นายโกสอน พมวิหาน ผู้นำลาว และ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีของไทย) ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากกรอบแนวคิดหลักของการกำหนดและดำเนินนโยบายของลาวต่อไทยหรือต่อประเทศโลกเสรี ไม่ได้ถูกปรับเปลี่ยนแต่อย่างใด ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1989 พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ กับผู้นำลาวท่านเดิมคือนายโกสอน พมวิหาน ได้พยายามปรับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอีกครั้ง โดยรัฐบาลไทยประกาศนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” ซึ่งสอดคล้องกับลาวที่อยู่ในห้วงของการประกาศนโยบาย จินตนาการใหม่ ถือได้ว่านโยบายรัฐบาลสมัย พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ จึงเป็นปัจจัย

ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นโยบายจินตนาการใหม่ของลาวเป็นจริง และถือว่าเป็นความสำเร็จของ ทั้ง 2 ประเทศจนทำให้ลาวกับไทยสามารถสร้างกลไกความร่วมมือไทย-ลาว, ลาว-ไทย ให้เกิดขึ้น ถึง 6 องค์การความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย, ไทย-ลาว ในเชิงความร่วมมือและใช้เป็นกลไกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีซึ่งจวบจนปัจจุบัน แต่ถึง อย่างไรก็ตามการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ในส่วนของนโยบายลาวต่อไทยนั้น ลาวยังคงยึด หลักการการแถลงการร่วมของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กับนายโกสอน พมวิหานในปี ค.ศ. 1979 เป็นพื้นฐานหลัก ของการดำเนินความสัมพันธ์กับไทย (รายละเอียดแถลงการร่วมโปรดดู ภาคผนวก ก.)

ค. ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำสุดขีดของประเทศในกลุ่มสังคมนิยมทั่วโลก
ซึ่งอยู่ในสภาพที่อาจกล่าวได้ว่าประสบความล้มเหลว ในการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจ ส่งผลให้ ประชาชนในประเทศประสบภาวะอดอยาก ขาดแคลน เทคโนโลยีในทุกด้านล่าหลัง ไม่สามารถ ช่วยเหลือตนเองได้ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ปังจัยดังกล่าวกระทบ โดยตรงต่อลาว เพราะลาวพึ่งพิงความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศสังคมนิยมเป็นหลักโดยเฉพาะ สหภาพโซเวียต และเวียดนาม เมื่อประเทศในกลุ่มต่างไม่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและ กันได้ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ลาวต้องหันมาพึ่งพิงการช่วยเหลือจากประเทศโลกเสรี โดยเฉพาะ การพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ (economic dependency) เพื่อต้องการความช่วยเหลือจากประเทศทุน นิยม ในการเข้าไปฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมในประเทศโดยเร่งด่วน ไทย จึงเป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มทุนนิยม ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่สามารถเป็น ประเทศแกน ให้ลาวพึ่งพิงได้ และปังจัยสำคัญอีกประการคือ ภาษาไทยและภาษาลาวสามารถใช้ สื่อความหมายร่วมกันให้สามารถเข้าใจกันได้ โดยไม่ต้องมีภาษากลาง จึงง่ายต่อการเรียนรู้และถ่าย เทววิชาการตลอดจนการเทคโนโลยีจากไทย กลับไปสู่การพัฒนาและฟื้นฟูประเทศลาวโดยเร่งด่วน ด้วยปังจัยที่กล่าวแล้ว ไทยจึงเป็นประเทศเป้าหมายแรก ที่ลาวหวังพึ่งพิงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงถือเป็นปังจัยภายนอกที่สำคัญอีกประการที่ทำให้ลาวต้องปรับกรอบแนวคิดนโยบายกับไทย

2) ปังจัยภายใน (Internal Setting) ประกอบด้วย

ก. ความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของสถานะภาพการเป็นผู้นำทาง การเมืองหนึ่งเดียวภายในลาวของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว การยอมรับอำนาจพรรคทางการเมือง ของประชาชนลาว ทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวมีความมั่นใจในการที่จะปรับความสัมพันธ์กับ ไทยเพื่อความต้องการการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีจากไทย โดยไม่หวั่นไหวต่อการถูก

แทรกแซงทางการเมือง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การปรับการดำเนินนโยบายกับไทย ลาวได้กระทำอย่างระมัดระวังบนพื้นฐานของความหวาดระแวงเช่นกัน

ข. แนวคิดจินตนาการใหม่ ภายใต้ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ที่ถ่ายรับอิทธิพลทางแนวคิดมาจากแนวคิด เปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ ของสหภาพโซเวียต เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดหลัก ในการกำหนดและดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของลาวโดยเฉพาะกับประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน

ค. ภาวะความยากจนในประเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบแล้วว่า ลาวเป็นประเทศที่ยากจนติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก ภาวะความเดือดร้อนของประชาชน ความล่าช้าทางด้าน การดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน กับสถานะเศรษฐกิจที่ล้มเหลวในระบบสังคมนิยมของลาว เป็นปัจจัยที่ทำให้ลาวจำเป็นต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกอย่างไม่มีทางเลือกเดียว ไทยจึงเป็นประเทศหนึ่งที่ลาวต้องการความช่วยเหลือ เพื่อการพัฒนาฟื้นฟูโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมภายในลาว การปรับนโยบายมาสู่การแสวงหาความร่วมมือกับไทยอย่างระมัดระวัง จึงเป็นทางออกที่ดีที่สุดและเป็นความจำเป็นของลาวที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วน

ง. ปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยาระหว่างไทย-ลาว, ลาว-ไทย ที่มีความคล้ายคลึงกันอย่างมากว่าประเทศใด ๆ ในโลก เช่น ภาษา เชื้อชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ ระบบความเชื่อทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ มีความคล้ายคลึงกันมาก ดังนั้นการถ่ายเทหรือการปฏิสัมพันธ์ทางด้านองค์ความรู้สมัยใหม่ระหว่างกัน จึงง่ายและสะดวกกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีภาษา วัฒนธรรม และเชื้อชาติที่ค่อนข้างแตกต่างกัน

3) ผู้ตัดสินใจ (Decision Maker)

ต่อกรณีการตัดสินใจปรับนโยบายของลาวต่อไทย มีผลเชื่อมโยงกับการตัดสินใจยุติสงครามบ้านร่มเกล้า โดยการที่ผู้นำลาวได้ตัดสินใจส่งคณะผู้แทนทางทหารของลาว โดยมี พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพัน เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางมายังประเทศไทยเพื่อเจรจากับผู้นำทางทหารของฝ่ายไทย คือ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ในวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ 1988 และบรรลุข้อตกลงในการหยุดยิงในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1988 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงนโยบายของลาวที่มีต่อไทย มาสู่การพัฒนาความร่วมมืออย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาถึง ตัวผู้ตัดสินใจปรับนโยบายดังกล่าว ได้แก่ผู้นำสูงสุดของลาวในขณะนั้นคือ นายไก

สอน พมวิหาน ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานพรรค การตัดสินใจยุติสงครามบ้านร่มเกล้า ได้เกิด กระบวนการตัดสินใจขึ้นภายหลังการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลาง พรรคครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ซึ่งยุติลงในวันที่ 29 มกราคม 1988 กระบวนการตัดสินใจเกิดขึ้นในช่วง วันที่ 8-12 กุมภาพันธ์ 1988 ภายหลังการประชุมยุติลง 15 วัน โดยการที่ นายโกสอน พมวิหาน ผู้นำลาวและผู้ตัดสินใจ ได้ส่งสาส์นมายังนายกรัฐมนตรีของไทยในขณะนั้นคือ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อแสดงเจตนาที่ว่าจะยุติสงครามบ้านร่มเกล้า ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียโดยไม่จำเป็น โดยการส่งคณะผู้แทนทางทหารของลาวมาเจรจาหยุดยิงที่กรุงเทพมหานคร ทั้งยินดีต้อนรับคณะ ผู้แทนทางทหารของไทยมาเวียงจันทน์ เพื่อให้บรรลุข้อ ตกลงหยุดยิงก่อนแล้ว จึงให้มีการเจรจาใน ระดับรัฐบาล เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไปอย่างถาวร¹² ดังนั้นความโน้มเอียงของกระบวนการ ตัดสินใจของผู้ตัดสินใจ ย่อมได้รับอิทธิพลจากกรอบแนวคิด จินตนาการใหม่ และการปรับกรอบหลัก การของการกำหนดและการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศของลาว ในทิศทางที่เอื้ออำนวยให้ ลาวเปิดประเทศมากขึ้น โดยไม่เลือกกลุ่มประเทศที่มีอุดมการณ์เป็นเครื่องกีดกันอีกต่อไป เพื่อให้ สอดคล้องกับแนวคิดจินตนาการใหม่ในด้านอื่นๆ เช่น นโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่ เพื่อการฟื้นฟู เศรษฐกิจลาว ที่ประสบภาวะตกต่ำอย่างมากอยู่ในขณะนั้นผู้ตัดสินใจมองประเด็นผลประโยชน์ของ ชาติทางเศรษฐกิจ ด้วยเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและ สังคม โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตของประชาชนลาว มากกว่าการทำสงครามกับประเทศไทย เพื่อปกป้องดินแดนบริเวณบ้านร่มเกล้า ที่ต่างฝ่ายต่างอ้างว่าเป็นของตน ซึ่งไม่สอดคล้องกับกรอบหลัก นโยบาย ที่เปลี่ยนไปตามแนวคิดใหม่ที่กล่าวแล้ว

สำหรับที่ปรึกษาของผู้ตัดสินใจ ในประเด็นยุติสงครามบ้านร่มเกล้าแล้ว นาย โกสอน พมวิหาน ผู้ตัดสินใจได้รับอิทธิพลมาจากที่ปรึกษาอันเป็นแหล่งข้อมูลภายนอก คือ ทูต โซเวียตประจำกรุงเวียงจันทน์ ได้เข้าพบปะหารือกับ นายโกสอน พมวิหาน ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 1988 โดยเสนอแนะให้มีการประชุมด่วนเพื่อหาหนทางเจรจายุติสงครามกับฝ่ายไทยเป็นการชั่วคราว โดยที่ประชุมได้แต่งตั้งให้ พลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ เป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งรายละเอียด ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 การที่ทูตโซเวียตซึ่งถือว่าเป็นลูกพี่ใหญ่ของลาวในขณะนั้น ให้ลาวหา หนทางเจรจายุติสงครามกับไทย ทั้งนี้โซเวียตมองเห็นถึงแนวโน้มการขยายตัวของสงครามบ้าน ร่มเกล้าที่จะบานปลาย และโซเวียตก็อยู่ในฐานะที่ประสบปัญหาภายในทั้งด้านการเมืองและ เศรษฐกิจอย่างมาก ไม่สามารถที่จะให้การสนับสนุนลาวได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งแนวทางการดำเนิน นโยบายดังกล่าวของลาวก็ไม่สอดคล้องกับนโยบายใหม่ของโซเวียตตามแนวคิด เปเรสตรอยกา-

¹² สมพงษ์ ชูมาก, รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชเรื่อง นโยบายของไทยต่อปัญหา พรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 51-52.

กลาสนอสท์ ดังนั้น โขเวียดจึงให้ลาวหาหนทางยุติสงคราม ส่วนเวียดนามก็มีสภาพเช่นเดียวกันกับโขเวียด คืออยู่ในระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับนโยบายตามแนวทาง เปเรสตรอยกา-กลาสนอสท์ เช่นกันประกอบกับเวียดนามเองก็ประสบปัญหาภายในเช่นเดียวกับ โขเวียด ซึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะสนับสนุนลาวให้ทำสงครามกับไทยได้อย่างเต็มที่ ด้วยปัจจัยสำคัญดังกล่าวแล้ว ผู้ตัดสินใจจึงตัดสินใจยอมยุติสงครามกับไทยโดยการเจรจาหาข้อยุติการหยุดยิงกับผู้แทนทางทหารของไทย อันเป็นการยุติสงครามระหว่างไทย-ลาว, ลาว-ไทย อย่างถาวร และในทางตรงข้าม ความสัมพันธ์ลาว-ไทย ยุคหลังสงครามบ้านร่มเกล้าได้แปรเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ที่ขยายความร่วมมือในทุกๆ ด้าน มีการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือเพื่อใช้เป็นกลไกในการดำเนินความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเป็นระบบในแต่ละระดับ

โดยสรุปแล้วปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่กล่าวแล้วมีผลต่อการรับรู้ของผู้ตัดสินใจ คือ นายโกสอน พมวิหาน อย่างแท้จริงในการปรับการดำเนินนโยบายกับไทยจากความขัดแย้งและเผชิญหน้ามาสู่ความร่วมมือและมิตรภาพ

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม นโยบายของลาวต่อไทยก็ยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความหวาดระแวง ที่ลาวมีต่อไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำอาวุโสของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวปัจจุบัน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่คร่ำหวอดมากับการต่อสู้และการปฏิวัติมาโดยตลอด ผ่านแนวคิดการต่อสู้กับโลกเสรีมาโดยต่อเนื่อง ดังนั้นการรับรู้และมุมมองของกลุ่มผู้นำลาวอาวุโส จึงยังคงฝังแนวความคิดที่มองไทยอย่างกังวลและหวาดระแวงตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดความหวาดระแวงไทยจวบจนปัจจุบัน ในทางกลับกันในขณะที่ผู้นำประเทศของไทยมีการเปลี่ยนแปลงตามระบอบและวิถีทางประชาธิปไตยตลอดเวลา ผู้นำประเทศมีการหมุนเวียนตามวาระและคะแนนเสียงของประชาชน ดังนั้น ผู้นำประเทศไทย จึงมักจะเป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้ผ่านการกล่อมเกลานแนวความคิดหรือผ่านชีวิตในสถานการณ์การเผชิญหน้าระหว่างไทย-ลาว โดยเฉพาะกับขบวนการประเทศลาว ดังนั้นมุมมองผู้นำไทยในยุคปัจจุบัน จึงมีมุมมองที่แตกต่างจากผู้นำในอดีต การมองความสัมพันธ์กับลาวจึงมองแตกต่างจากผู้นำประเทศไทยในอดีตอย่างมากในขณะที่ลาวยังคงมีผู้นำอาวุโสรุ่นเก่า ซึ่งความแตกต่างในประเด็นนี้อาจมองได้ว่าเป็นปัญหาความแตกต่างของมุมมองและการรับรู้ของผู้นำทั้ง 2 ประเทศ ที่มองซึ่งกันและกัน และส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดผลประโยชน์ของชาติที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำไทยอาจมองว่าเศรษฐกิจคือผลประโยชน์หลักสำคัญของชาติ แต่ผู้นำอาวุโสของลาวอาจจะยังมองว่าความมั่นคงของระบอบการเมืองแบบสังคมนิยมคือผลประโยชน์หลักของชาติ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวอาจมองได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินความสัมพันธ์แบบบ้านพี่เมืองน้องอย่างแท้จริงได้เช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหากผู้นำไทย

ยุคใหม่ หรือยุคปัจจุบันไม่เข้าใจถึงมุมมองของผู้นำลาวตามที่กล่าวแล้ว อาจทำให้การดำเนินนโยบายของไทยต่อลาวผิดพลาด จนไม่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นได้

พื้นฐานนโยบายของลาวต่อไทย ในห้วงของการปรับเปลี่ยนนโยบายแล้ว นโยบายใหม่ก็ยังคงมีมุมมองของความหวาดระแวง เข้ามามีส่วนในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายของลาวต่อไทยอยู่มาก โดยเฉพาะหากมีการปฏิบัติการก่อความไม่สงบในลาวโดยขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวเกิดขึ้นครั้งใด ผู้นำลาวจะมองว่าผู้ก่อการเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย ซึ่งผู้นำลาวเรียกว่า “พวกปฏิกรรชาวจัดใจในวงการกำอำนาจไทยเป็นผู้ให้การสนับสนุน”¹³ ซึ่งความหมายของคำว่าพวกปฏิกรรชาวจัดใจในที่นี้หมายถึงกลุ่มผู้ซึ่งมีพฤติกรรมซึ่งต่อต้านการปฏิวัติสังคมนิยมตามแนวทาง มาร์ค-เลนิน ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวนั่นเอง จากที่ผู้นำลาวหรือรัฐบาลลาวใช้คำนี้ ย่อมเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ผู้นำลาวมองว่า ผู้ต่อต้านหรือขัดขวางต่อแนวทางการปฏิวัติของพรรคอยู่ในรัฐบาลไทยพยายามต่อต้านการปฏิวัติสังคมนิยมของลาว โดยการสนับสนุนขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งความคิดนี้มองได้ว่า อาจเป็นมรดกทางความคิด ที่เกิดจากผลของสงครามเย็นที่ยังคงตกค้างและส่งผลให้เกิดแนวคิดความหวาดระแวงและส่งผลต่อการกำหนดและดำเนินความสัมพันธ์กับไทยในเรื่องความร่วมมือหรือในลักษณะของบ้านที่เมืองนี้อย่างแท้จริงได้เช่นกัน โดยเฉพาะหากผู้นำไทยไม่เข้าใจในมุมมองหรือการรับรู้ (perception) ของผู้นำลาว ที่มองไทยตามที่กล่าวแล้ว อาจทำให้ลาวพร้อมที่จะหันหลังให้ไทยและผลักดันตนเองออกห่างจากไทยมากขึ้น หากกระบวนการในการกำหนดนโยบายของไทยต่อลาวผิดพลาด

สำหรับหลักการพื้นฐานของนโยบายของลาวที่ใช้ในการดำเนินความสัมพันธ์กับไทย ตั้งแต่ห้วงปี ค.ศ.1989 จนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2001) นั้น ลาวดำเนินความสัมพันธ์กับไทยภายใต้หลักการสำคัญๆ ดังนี้:-

- หลักการเคารพอกราช อธิปไตย และดินแดนของกันและกัน
- หลักการเคารพสิทธิของแต่ละประเทศ โดยปราศจากการแทรกแซงกิจการภายในหรือสนับสนุนการรุกรานจากภายนอก
- หลักการแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี บนพื้นฐานแห่งความเสมอภาคภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ

¹³ สุเมต โปทิสาน, ประวัติศาสตร์จาก (สมัยโบราณ-ปัจจุบัน), หน้า 1166 – 1167.

- หลีกเลี่ยงการข่มขู่ หรือใช้กำลังข่มขู่ เพื่อการเผชิญหน้าต่อกันและไม่อนุญาตให้กลุ่มใดๆ ใช้ดินแดนของตนเพื่อเข้าแทรกแซงหรือปฏิบัติการก่อการร้าย หรือก่อความไม่สงบต่อประเทศอื่นในทุกรูปแบบ¹⁴

หลักการพื้นฐานของการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของลาวที่กล่าวนี้ได้เกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่าง พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีของไทย และ นายไกสอน พมวิหาน ผู้นำประเทศลาวจากการแลกเปลี่ยนการเดินทางมาเยือนระหว่างผู้นำของทั้ง 2 ประเทศ ในปี ค.ศ.1979¹⁵ แต่ในห้วงเวลานั้นหลักการดังกล่าวมิได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง เนื่องจากต่างฝ่ายต่างยังคงมองกันอย่างศัตรู ผู้นำลาวมองไทยภายใต้ความหวาดระแวงที่ยังคงมีระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากยังคงอยู่ในห้วงของสงครามเย็นและไทยยังคงยืนยันในนโยบายการต่อต้านการแพร่ขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์อินโดจีน อย่างจริงจังและถือเป็นความเร่งด่วนแรกของนโยบายของชาติไทยในขณะนั้น ไทยจำเป็นต้องการดำเนินนโยบายรัฐกันชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ตอกย้ำความหวาดระแวงที่ลาวมีต่อไทยมากขึ้นในเวลาต่อมา เมื่อถึงยุคปัจจุบันที่รัฐบาลไทยไม่ได้มองถึงความมั่นคงเป็นผลประโยชน์หลักอันดับแรกของประเทศหากแต่มองเรื่องเศรษฐกิจเป็นนโยบายสำคัญที่สุดแทนในปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคของ รัฐบาล พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ในปี ค.ศ.1989 ถือได้ว่าเป็นนโยบายที่ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับนโยบายของลาวต่อไทยภายใต้หลักการดังกล่าวให้การดำเนินความสัมพันธ์ไทย-ลาว,ลาว-ไทย ในเชิงความร่วมมือมีการขยายตัวมากขึ้นจนทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับลาวมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการค้าที่มีปริมาณการค้าระหว่างไทย - ลาว ถึงปี ค.ศ.1999 มูลค่าการค้าถึง 467 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ไทยได้เปรียบดุลการค้า 354.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุน ไทยเป็นประเทศที่มีการลงทุนในลาวมากที่สุดตั้งแต่ปี ค.ศ.1988 ถึง เดือนมีนาคม ปี ค.ศ.1999 ไทยลงทุนในลาว มูลค่ารวม 2.93 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น การคมนาคม, โทรคมนาคม และการบริการ¹⁶ จากตัวเลขการค้าการลงทุนของไทยในลาวย่อมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินนโยบายจินตนาการใหม่ ในปี ค.ศ.1988 อย่างจริงจังของลาวและการประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, น. 1165.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 1165.

¹⁶ รายงานสถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงเวียงจันทน์ “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” พศกจิภย 2543 (อัดสำเนา).

นายกรัฐมนตรีของไทย ในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งสามารถมองได้ว่านโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของไทยเป็นปฏิกิริยา (reaction) ที่ตอบรับนโยบายจินตนาการใหม่ของลาว (action) ที่ประกาศก่อน 1 ปี และทำให้ทั้ง 2 ประเทศเกิดปฏิสัมพันธ์ (interaction) ต่อกันในเชิงสร้างสรรค์จนทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน ทำให้ไทยมีปริมาณการค้าและการลงทุนในลาวเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับจนสูงที่สุดในปัจจุบัน

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ปัจจัยความหวาดระแวงของผู้นำอาวุโสของลาวในปัจจุบันก็ยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่อาจทำให้ลาวชะลอความร่วมมือกับไทยลงในทุกด้านได้เช่นกัน หากผู้นำหรือรัฐบาลไทยซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ไม่เข้าใจมุมมองและการรับรู้ของผู้นำลาวต่อไทย ก็จะเป็นปัจจัยที่อาจผลักดันให้ลาวออกห่างจากไทยและหันไปร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอาเซียนอื่นๆ หรือนอกภูมิภาคได้ เพื่อลดปริมาณการค้าการลงทุนจากไทยลง ทั้งนี้เพื่อลดและป้องกันการผูกขาดและครอบงำเศรษฐกิจลาวจากไทย ซึ่งผู้นำลาวมีความกังวลใจอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของไทยต่อลาวเป็นสำคัญและหากนโยบายของไทยยังคงยืนอยู่บนหลักการผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือมองข้ามผลึกแนวคิดความหวาดระแวงของ ผู้นำลาวที่มีต่อไทยแล้ว อาจเป็นความผิดพลาดในระดับนโยบายของไทยที่ผลักดันให้ลาวออกห่างไทยได้โดยง่าย จึงสามารถกล่าวได้ว่านโยบายของไทยต่อลาวต้องพิจารณาอย่างรอบครอบและละเอียดอ่อนอย่างมาก มิฉะนั้นอาจจะทำให้ลาวเกิดปฏิกิริยา (reaction) ในทางลบแล้วอาจทำให้ไทยต้องประสบกับความยุ่งยากในการดำเนินความสัมพันธ์ในเชิงสร้างสรรค์กับลาวได้ในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

บทสรุป

บทสรุป

ลาวและไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมานานตั้งแต่สมัยโบราณ ความสัมพันธ์ลาว-ไทยดำเนินมาท่ามกลางความผูกพันฉันท์พี่น้องของประชาชน 2 ฝั่งโขงอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทำให้ความผูกพันระหว่างประชาชนของ 2 ชาติ ดำรงอยู่ตลอดมา จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ลาวเป็นประเทศที่เล็กกว่าและตั้งอยู่ท่ามกลางประเทศที่ใหญ่กว่า 2 ประเทศคือ ไทย และเวียดนาม ดังนั้นการช่วงชิงอิทธิพลในลาวระหว่างไทยกับเวียดนาม จึงทำให้ลาวกลายเป็นประเทศที่มีความหมายและความสำคัญต่อความมั่นคงทั้งของไทยและเวียดนามเป็นอย่างยิ่ง ความพยายามเข้าไปมีและรักษาไว้ซึ่งอิทธิพลระหว่างไทยกับเวียดนามในลาวจึงมีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ตลอดมา ยามใดที่ไทยอ่อนแอก็สูญเสียอิทธิพลนั้นให้แก่เวียดนามเป็นเช่นนี้ตลอดมา จนกระทั่งฝรั่งเศสได้เข้ามามีอิทธิพลในอินโดจีนและได้ดำเนินการยึดเอาเวียดนาม กัมพูชา และลาวเป็นอาณานิคม ในกลางศตวรรษที่ 16 ทำให้อิทธิพลของไทยในลาวสิ้นสุดลงอย่างสิ้นเชิง แต่ในความผูกพันของพี่น้องประชาชน ทั้ง 2 ฝั่งโขงมิได้สิ้นสุดตามไปด้วย ความผูกพันในวิถีชีวิตของคน 2 ฝั่งโขงยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องจวบจนถึงปัจจุบันนี้

จากการที่ฝรั่งเศสจัดการปกครองในลาวในฐานะประเทศอาณานิคมและเอาเปรียบต่อคนลาวอย่างมาก ทำให้คนลาวในประเทศลาวต้องประสบกับความยากลำบากไร้ศักยภาพและเกียรติภูมิ ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดขบวนการของคนลาวที่รักชาติ รักความเป็นอิสระของเผ่าพันธุ์ตนเอง ต้องการปกครองตนเอง จึงเกิดขบวนการต่อสู้ชาติลาวขึ้นในปี ค.ศ.1945 เพื่อหวังปลดปล่อยลาวให้เป็นอิสระจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยใช้ชื่อว่า “ขบวนการลาวอิสระ” นำโดย เจ้าเพชรราช เจ้าสุวธรรมภูมา และเจ้าสุพานูวง ในปี ค.ศ.1946 ขบวนการลาวอิสระได้หลบหนีลี้ภัยการปราบปรามของรัฐบาลของเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก ที่มีฝรั่งเศสเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เข้ามาในประเทศไทยซึ่งขณะนั้นไทยมี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี และไทยได้ให้การสนับสนุนการกู้ชาติของกลุ่มประเทศในอินโดจีนทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ลาว เวียดนาม กัมพูชา และไทย โดยจัดตั้งเป็น “สมาคมสหชาติแห่งเอเชียอาคเนย์” (South East Asian League – SEAL) ในปี ค.ศ.1947 แต่ขบวนการดังกล่าวยังไม่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างกว้างขวางก็เกิดการเปลี่ยนแปลง

แปลงทางการเมืองในไทย โดย จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้ทำรัฐประหาร ยึดอำนาจจากรัฐบาล นายปรีดี พนมยงค์ ในปีเดียวกันและดำเนินการยุตินโยบายสนับสนุนขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชของกลุ่มประเทศในอินโดจีนของ นายปรีดี พนมยงค์ และหันกลับไปรับรองอำนาจการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศสในกลุ่มประเทศอินโดจีนดั้งเดิม พร้อมทั้งประกาศนโยบายการต่อต้านการแพร่ขยายของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนอย่างชัดเจน โดยหันมาสร้างพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอังกฤษ พร้อมกับกล่าวหาขบวนการกู้ชาติอินโดจีนว่า เป็นคอมมิวนิสต์และห้ามเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยอีกต่อไป ส่งผลให้ขบวนการลาวอิสระต้องต่อสู้ด้วยตนเอง และแยกตัวออกจากประเทศไทยในที่สุด ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป็นจุดเริ่มต้นของไทยที่แสดงออกอย่างชัดเจนในการกำหนดนโยบายการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมาจวบจนตลอดยุคของสงครามเย็น และเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างอุดมการณ์ของชาติในกรอบแนวคิดเสรีนิยม ส่งผลให้ไทยต่อสู้กับคอมมิวนิสต์และดำรงความเป็นศัตรูกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ตลอดมา

2. อาจมองได้อีกมุมมองหนึ่งว่า เป็นจุดผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศที่สำคัญเพราะทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียโอกาสที่จะให้การช่วยเหลือขบวนการกู้ชาติของประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน ซึ่งมีผลอย่างมากต่อระบบความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีนทั้งอดีตและปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินวิถีทางของนโยบายของไทยจำเป็นต้องต่อต้านและต่อสู้กับขบวนการกู้ชาติของกลุ่มประเทศอินโดจีนเหล่านั้น จนเป็นเหตุให้ขบวนการกู้ชาติต้องหันไปรับการสนับสนุนจากประเทศคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค ทั้งจีน และสหภาพโซเวียตอันเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ขบวนการกู้ชาติเหล่านั้นต้องถ้ายรับแนวคิดและอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ และเมื่อขบวนการกู้ชาติเหล่านั้น สามารถได้รับชัยชนะและมีอำนาจทางการเมืองในแต่ละประเทศไม่ว่าจะเป็นลาว เวียดนาม และกัมพูชา จึงได้จัดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศตนตามแนวทางของคอมมิวนิสต์เช่นประเทศมหาอำนาจที่ให้การสนับสนุนและเผชิญหน้ากับไทยโดยตรง

3. เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยผลักดันให้ขบวนการต่อสู้ของกลุ่มประเทศในอินโดจีน ต้องหันไปรับแนวคิดและอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ตามแนวคิดของประเทศคอมมิวนิสต์ที่ให้การสนับสนุนและถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งตรงข้ามกับไทยที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกลุ่มนั่นเอง

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อฝรั่งเศสพ่ายแพ้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่เวียดนามฟู ในปี ค.ศ.1954 และต้องถอนทหารออกจากภูมิภาคนี้ การเผชิญหน้ากันระหว่างโลกเสรีและประเทศใน โลกคอมมิวนิสต์ภายใต้บริบทของสงครามเย็นจึงเกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็น มหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีและสหภาพโซเวียตเป็นมหาอำนาจในโลกคอมมิวนิสต์และต่างฝ่ายต่าง ดำรงความเป็นศัตรูต่อกันทำให้การต่อสู้ด้วยกำลังของฝ่ายโลกเสรีหรือฝ่ายขวา กับฝ่ายคอมมิวนิสต์ หรือฝ่ายซ้ายก็เกิดขึ้น โดยทั่วไปในลักษณะสงครามกลางเมือง โดยสงครามนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะทำ การยึดครองเพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจภายในรัฐไปสู่ระบอบการเมืองตามอุดมการณ์ที่แต่ละฝ่ายยึดมั่น ซึ่งต่างฝ่ายต่างมีพันธมิตรร่วมอุดมการณ์ให้การสนับสนุนด้วยการส่งกำลังทหารเข้ามาช่วยรบบ้าง หรือให้การช่วยเหลือด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ ด้านการเงิน หรือรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็สงคราม ในเวียดนามหรือสงครามกลางเมืองระหว่างลาวฝ่ายซ้าย หรือ “ขบวนการประเทศลาว” ที่พัฒนา มาจากขบวนการลาวอิสระของเจ้าสุพานูง กับลาวฝ่ายขวาที่ตาม ซึ่งสงครามที่สำคัญทั้ง 2 แห่งใน อินโดจีนนั้น ไทยได้มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือฝ่ายโลกเสรีในการทำสงครามภายใต้การนำ ของสหรัฐอเมริกาต่อสู้กับกลุ่มคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ ทั้งนี้ก็ด้วยอิทธิพลทางแนว คิดและทิศทางนโยบายที่เริ่มต้นอย่างชัดเจนตั้งแต่สมัย จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ตามที่ได้กล่าวแล้วนั่นเอง

สงครามกลางเมืองภายในลาวได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1975 โดยฝ่ายขบวนการประเทศ ลาวหรือลาวฝ่ายซ้าย หรือฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะโดยเด็ดขาดและสถาปนาลาวเป็น “สาธารณ รัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ดำเนินการปกครองในระบอบสังคมนิยมตามแนวทางของมาร์ค- เลนิน โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นแกนนำสำคัญในทางการเมืองและทำให้ลาว ซึ่งตกอยู่ ภายใต้อิทธิพลของเวียดนามและสหภาพโซเวียตตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ไทยจึงถูกจัดให้อยู่ในฐานะที่ เป็นฝ่ายตรงข้ามกับลาว และดำรงสถานะของการเผชิญหน้าภายใต้ความหวาดระแวงของ ผู้นำ ลาวมาโดยปริยาย ในทางกลับกัน ไทยเองก็มองเวียดนามและลาวอย่างหวาดระแวง โดยเฉพาะใน ยุคสงครามเย็นคือตั้งแต่ ปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.1989 ในห้วงเวลานี้การดำเนินความสัมพันธ์ลาว- ไทยอยู่ในลักษณะของการเผชิญหน้าซึ่งกันและกันขาดการประณีประนอมต่อบรรดาปัญหาที่มีต่อ กัน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนและขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวที่ต่างฝ่ายต่างกล่าวหาและ โจมตีซึ่งกันและกันในที่สุดมักจะจบลงด้วยการใช้กำลังเข้าแก้ปัญหากันเป็นส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ ลาว-ไทยในห้วงดังกล่าวนี้ จึงมีแต่ความตึงเครียดภายใต้ความขัดแย้งบนพื้นฐานของความหวาด ระแวงที่มีต่อกัน ฝ่ายไทยมองว่าการที่ลาวดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับไทยที่ค่อนข้างจะก้าวร้าว ในห้วงเวลานี้ก็เพราะมีเวียดนามให้การสนับสนุน ส่วนลาวก็มองว่าไทยกับสหรัฐอเมริกาพยายาม ทุกวิถีทางที่จะเข้ามายึดครองและขัดขวางทำลายการปฏิวัติตามแนวทางมาร์ค-เลนิน ของพรรค

ประชาชนปฏิวัติลาวด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งการแทรกแซงทางการเมือง การทหารจนเกิดสงครามกลางเมืองที่ยาวนานภายในลาวและสนับสนุนให้ขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวเข้ามาปฏิบัติการ โค่นล้มอำนาจรัฐบาลคอมมิวนิสต์ภายในลาวด้วยรูปแบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามลดการเผชิญหน้าด้วยการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำประเทศในสมัย พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กับ นายไกสอน พมวิหาน ในปี ค.ศ.1979 ก็ตาม แต่ก็ในช่วงสั้นๆเท่านั้น เนื่องจากปัจจัยความหวาดระแวงที่มีต่อกันมีมากกว่าและไม่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะชักนำให้ผู้นำทั้งลาวและไทยเปลี่ยนแปลงกรอบหลักการในกระบวนการตัดสินใจกำหนดและดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือและสร้างสรรค์ได้ นโยบายของแต่ละฝ่าย จึงดำเนินไปภายใต้กรอบเดิม ทั้งนี้เชื่อว่าความรับรู้ของผู้นำลาวคือ ไทยร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา เข้าไปทำสงครามในเวียดนามและในลาวและเชื่อว่าไทยและสหรัฐอเมริกายังคงดำรงความมุ่งหมายที่จะโค่นล้มระบอบคอมมิวนิสต์ในลาวโดยการสนับสนุนขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวหรือลาวฝ่ายขวาให้เข้าไปปฏิบัติการก่อความไม่สงบในลาวต่อไป ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวได้ฝังรากลึกในแนวคิดผู้นำอาวุโสของลาวในปัจจุบัน ส่วนไทยมองลาวว่า เวียดนามคือผู้บงการให้ลาวแสดงท่าทีก้าวร้าวต่อไทยและเป็นฐานปฏิบัติการให้เวียดนามรุกเข้ายึดดินแดนภาคอีสานของไทย เพื่อการผนวกดินแดนจัดตั้งเป็นสหพันธ์อินโดจีนจากมุมมองและการรับรู้ที่ตรงกันข้ามดังกล่าว ทำให้ลาวและไทยต้องมาเผชิญหน้าและคงความเป็นศัตรูกันตลอดห้วงของยุคสงครามเย็น โดยปริยาย

การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย และ ไทย-ลาว ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว ดำเนินไปถึง 13 ปี จึงเริ่มผ่อนคลายลงในปี ค.ศ.1988 ภายหลังจากที่ลาวมีการประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 (มติ 5 สมัย 4) ซึ่งเสร็จสิ้นลงใน 27 มกราคม 1988 และเป็นจุดเริ่มต้นที่ลาวได้ประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่อย่างจริงจัง นโยบายนี้ลาวยอมรับการเปิด-ปรับนโยบายด้านการเมืองและเศรษฐกิจให้มีการเปิดกว้างและมุ่งสู่การปฏิรูปทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างมาก ทั้งนี้ลาวต้องการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอย่างเร่งด่วน อิทธิพลแนวคิดจินตนาการใหม่ดังกล่าวประกอบกับการที่ยุคสงครามเย็นผ่อนคลายลงและเกือบที่จะสิ้นสุดแล้ว ทำให้ลาวปรับเปลี่ยนแนวคิดในการกำหนดและดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มโลกเสรีกล่าวคือจากเดิมจะเป็นการดำเนินภายใต้หลักการ “การเคารพเอกราช อำนาจอธิปไตย และดินแดนของกันและกันบนความเสมอภาค และดำเนินนโยบายต่อต้านสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรที่ต่อต้านแนวทางปฏิวัติสังคมนิยม” มาสู่กรอบหลักการที่เอื้ออำนวยให้ลาวเปิดประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศในโลกเสรีภายใต้หลักการใหม่ คือ “การยึดมั่นในสันติภาพ มิตรภาพ และความร่วมมือรอบด้าน เพื่อผลประโยชน์ของแต่ละประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว พร้อมทั้งประกาศยึดมั่นในหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เพื่อความมีเสถียรภาพ

ในภูมิภาค การดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศในโลกเสรีภายใต้กรอบหลักการใหม่ ของลาว
 นี้เอง ได้ส่งผลให้ผู้นำลาวตัดสินใจส่งคณะผู้แทนทางทหารของลาว ซึ่งนำโดย พลเอก สีสะหวาด
 แก้วบุญพัน เดินทางมาเจรจาหยุดยิงกับผู้แทนทางทหารของไทยในประเทศไทย เมื่อ 16 – 17
 กุมภาพันธ์ 1988 อันเป็นการยุติสงครามบ้านร่มเกล้าและยุติสงครามระหว่างไทย-ลาว และ ลาว-
 ไทย อย่างถาวร จนถึงปัจจุบัน และเป็นจุดเริ่มต้นที่ลาวเริ่มปรับนโยบายต่อไทยอย่างชัดเจนจาก
 ความขัดแย้งมาสู่การประนีประนอมและสร้างสรรค์ อีกทั้ง พลเอก ชชาติชาย ชุณหะวัณ นายก
 รัฐมนตรีของไทยในขณะนั้น ก็ได้ตอบรับการปรับนโยบายดังกล่าวของลาวด้วยการประกาศ
 นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าขึ้นในปีค.ศ.1989 อันเป็นปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือเชิง
 สร้างสรรค์ที่ส่งเสริมนโยบายใหม่ของกันและกัน จนทำให้การพัฒนาความสัมพันธ์ลาว-ไทยในเชิง
 ความร่วมมือได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยที่ต่างฝ่ายต่างร่วมมือกันจัดตั้งองค์กรความร่วมมือใน
 ระดับรัฐบาล ระดับภูมิภาคและระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกในการแก้
 ปัญหาซึ่งกันและกันโดยสันติวิธี ซึ่งปัจจุบันมีองค์กรความร่วมมือ ลาว-ไทย ถึง 6 องค์กร และ
 ยังคงมีบทบาทหลักในการเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินความสัมพันธ์ในเชิงสร้างสรรค์ระหว่าง
 2 ประเทศ

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าปัจจัยการเมืองภายในลาวมีผลอย่างมากต่อกระบวนการ
 การกำหนดนโยบายของลาวต่อไทย เมื่อศึกษาถึงพัฒนาการการเมืองภายในลาวตั้งแต่ปี ค.ศ.1975
 ถึงปัจจุบัน ปี ค.ศ.2001 พบว่าการเมืองภายในลาวพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (modernization) มาก
 ขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในห้วงสมัชชาพรรค ครั้งที่ 5 ในปี ค.ศ.1991 ถือได้ว่า การเมืองลาวได้ก้าว
 ขึ้นสู่ความทันสมัยมากขึ้นและเป็นจุดเริ่มต้นที่ลาวสร้างความเป็นรูปธรรมในการจัดการปกครอง
 โดยหลักนิติธรรมด้วยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นฉบับแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
 แต่ในเชิงโครงสร้างของอำนาจทางการเมืองแล้ว ไม่พบว่ามิอะไรเปลี่ยนแปลงไปสู่มิติใหม่มากนัก
 อำนาจสูงสุดทางการเมืองยังคงตกอยู่กับพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเดียวใน
 ลาวที่มีอำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของลาวฉบับ ปี ค.ศ.1991 ไม่เปลี่ยนแปลง
 และประชาชนส่วนใหญ่ยังคงให้การสนับสนุนและยอมรับอำนาจพรรคในทางการเมืองเช่นเดิม อีกทั้ง
 ทั้งอำนาจพรรคในการควบคุมประชาชนยังคงเข้มแข็งและทั่วถึง โดยเฉพาะการ ควบคุมทางแนว
 คิดและอุดมการณ์โดยผ่านองค์กรจัดตั้งมหาชนของพรรคตั้งแต่ระดับศูนย์กลาง ถึงระดับท้องถิ่น
 สำหรับจุดยืนของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบันและอนาคตอีก 10 ปี ข้างหน้า คาดว่ายัง
 คงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันมากนัก ไม่ว่าสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็
 ตาม พรรคก็ยังคงยึดมั่นในระบอบสังคมนิยมอยู่ต่อไป ถึงแม้นโยบายจินตนาการใหม่ จะเป็น
 กรอบหลักของการปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจลาว อีกทั้งยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการตัด

ดินใจของผู้นำประเทศก็ตาม แต่ทิศทางการปฏิรูปก็ถูกกำหนดและยืนยันจากกลุ่มผู้นำลาวอาวุโสในพรรคปัจจุบันว่า เป็นการปฏิรูปเพื่อผ่านขั้นตอนของทุนนิยมไปสู่การเป็นสังคมนิยม ที่สมบูรณ์ของลาวในอนาคต เมื่อพิจารณาถึงตัวบุคคลในโครงสร้างอำนาจพรรค บุคคลที่มีอำนาจ สูงสุด คือ ประธานพรรคและคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรคทั้ง 11 คนตามลำดับ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำอาวุโสที่ผ่านขั้นตอนของกระบวนการต่อสู้ชาติมาตั้งแต่สมัยอาณานิคมของฝรั่งเศส ต่อเนื่องถึงสงครามกลางเมืองในลาว ดังนั้นแนวคิดและการรับรู้ของผู้นำลาวอาวุโส จึงมีความโน้มเอียงไปในเชิงอนุรักษ์นิยมมากกว่าการปฏิรูปหรือการยอมรับเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นแนวคิดส่วนหนึ่งก็ยังคงฝังแนวคิดความหวาดระแวงไทยและยังมีความใกล้ชิดกับเวียดนามค่อนข้างมาก ดังนั้นปัจจัยการยืนยันความเป็นสังคมนิยมที่สมบูรณ์แบบ สลิกแนวคิดความหวาดระแวงไทยและความใกล้ชิดกับเวียดนามของผู้นำหรือกลุ่มผู้นำอาวุโสในโครงสร้างอำนาจพรรคปัจจุบัน ถือเป็นความละเอียดอ่อนและเปราะบางสำหรับการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทย ซึ่งอาจทำให้ลาวหันหลังเป็นปฏิปักษ์กับประเทศไทยอีกครั้งก็เป็นได้ หากผู้นำไทยรุ่นใหม่ไม่เข้าใจและขาดการรับรู้ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบความคิด วิธีการคิดของผู้นำลาวในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวต่อไทยตามที่กล่าวแล้ว หากกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของไทย ไม่ให้ความสำคัญกับการนำปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ มามีส่วนในการสร้างกรอบวิธีการคิดหรือสร้างกรอบในการกำหนดนโยบายของไทยต่อลาวแล้ว การตัดสินใจในเชิงนโยบายอาจผิดพลาดได้และอาจกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้ลาวออกห่างจากไทยมากขึ้นและอาจมองไทยด้วยความกังวลและหวาดระแวง เช่นในยุคสงครามเย็นอีกครั้งก็เป็นได้

สำหรับกระบวนการกำหนดนโยบายของลาวนั้น มีองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายจึงไม่ยุ่งยากและซับซ้อนมากนัก องค์กรที่มีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายมีเพียงองค์กรเดียว คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ส่วนผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจคือประธานพรรค กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบายที่สำคัญก็คือกลุ่มบุคคลในโครงสร้างของพรรค คือ คณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรค ซึ่งปัจจุบันมี 11 คน และคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ซึ่งมีสมาชิก 53 คน โดยแต่ละกลุ่มบุคคลในโครงสร้างจะมีบทบาทและขอบเขตของอำนาจในกระบวนการตัดสินใจลดล้นกันไปตามลำดับ สำหรับตัวประธานพรรคในทางปฏิบัติแล้วจะดำรงตำแหน่งทั้งประธานคณะกรรมการการเมืองศูนย์กลางพรรคและประธานคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคพร้อมกัน อำนาจสูงสุดในการตัดสินใจจึงอยู่ที่ตัวประธานพรรคนั่นเอง นอกจากนั้นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจ ต่อกระบวนการตัดสินใจของประธานพรรคที่ไม่ควรมองข้ามก็คือคณะที่ปรึกษาจากภายนอกพรรค ซึ่งจะประกอบด้วยคณะที่ปรึกษาของประเทศคอมมิวนิสต์ในกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อลาว คือ สหภาพโซเวียตในอดีต และเวียดนามซึ่งในปัจจุบันนี้ก็ยังมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดในฐานะพรรค

ที่พรรคท้องถิ่นกับพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ดังนั้นคนที่ปรึกษาาระดับสูงของทั้ง 2 ประเทศที่ส่งมาเป็นที่ปรึกษาให้แก่ลาวคือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดกลุ่มหนึ่งต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว โดยเฉพาะกระบวนการตัดสินใจในยุคของสงครามเย็นในช่วง ปี ค.ศ.1975 ถึงปี ค.ศ.1989 แต่ในยุคหลังสงครามเย็นถึงปัจจุบันอิทธิพลของกลุ่มที่ปรึกษาได้ลดน้อยถอยลงอย่างมาก โดยเฉพาะสหภาพโซเวียต แต่สำหรับเวียดนามนั้นถือได้ว่ายังคงมีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำลาวในยุคปัจจุบันอยู่บ้างถึงแม้ว่าจะไม่มากเหมือนยุคสงครามเย็นก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าเวียดนามยังคงมีอิทธิพลต่อแนวคิดและการตัดสินใจของผู้นำลาวอยู่ถึงปัจจุบัน จนสามารถกล่าวได้ว่า กระบวนการตัดสินใจของผู้นำลาวในปัจจุบัน ได้ตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของชาติโดยอิสระและมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นว่ายุคสงครามเย็นนั่นเอง

สำหรับแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของลาวพบว่า ทางรัฐบาลลาวได้ดำเนินนโยบายในลักษณะที่จะพยายามรักษาความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงทางการเมืองในระบอบสังคมนิยมกับการปฏิรูปทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบแนวคิดจินตนาการใหม่มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชี้แจงจุดยืนและอุดมการณ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในการบริหารประเทศ ดังจะเห็นได้จากคนที่ผู้กำหนดนโยบายของลาวจะกล่าวอยู่เสมอว่า การปฏิรูปเศรษฐกิจของลาวก็เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นสังคมนิยมที่สมบูรณ์ของลาวนั่นเอง แนวคิดสังคมนิยมจึงยังคงเป็นแนวคิดหลักของการเมืองลาวและมีผลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายเป็นอย่างมาก ความโน้มเอียงของการตัดสินใจกำหนดนโยบายความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ จึงยังคงมีความโน้มเอียงเข้าหากลุ่มประเทศที่ยังคงมีระบอบการเมืองแบบสังคมนิยมอยู่ต่อไป โดยเฉพาะความร่วมมือทางการเมืองและการทหาร ส่วนประเทศที่มีระบอบการเมืองที่ไม่ใช่สังคมนิยมแล้วลาวจะเน้นความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเป็นสำคัญ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มทุนนิยมไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประเทศอาเซียน ยุโรป หรือ อเมริกา ก็ตาม ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าแกนหลักของนโยบาย (core of policy) ต่างประเทศของลาว คือ การปกป้องระบอบสังคมนิยมของประเทศตามอุดมการณ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นสำคัญ หากมีปัจจัยอื่นใดที่กระทบต่อแกนหลักของนโยบายของลาวที่กล่าวแล้ว ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในประเทศหรือปัจจัยจากต่างประเทศก็ตาม ลาวจะตอบโต้และปกป้องแกนหลักของนโยบายของตนทันทีในทุกวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นทางการเมืองหรือการทหาร

การศึกษาครั้งนี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดและหลักการในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของลาวต่อกลุ่มประเทศในโลกเสรี ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยนั้นได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ.1988 ภายหลังจากสิ้นสุดการประชุมคณะกรรมาธิการบริหารงาน

ศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 หรือ มติ 5 สมัย 4 ซึ่งจัดให้มีการประชุมในห้วงวันที่ 28 ธันวาคม 1987 ถึงวันที่ 27 มกราคม 1988 ผลของการประชุมที่ออกมาในรูปของมตินั้นเป็นผลจากที่ประชุมได้นำแนวคิดของจินตนาการใหม่มาทำการศึกษาวิเคราะห์และนำมาเป็นกรอบในการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจและสังคมลาวอย่างจริงจังและเป็นระบบ แนวคิดจินตนาการใหม่ของลาวได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเปเรสตรอยกา-กลาสนอสต์ ของสหภาพโซเวียต ซึ่งถือเป็นผู้นำกลุ่มประเทศสังคมนิยมในอินโดจีนในขณะนั้น จึงทำให้อิทธิพลทางแนวความคิดของสหภาพโซเวียตได้แผ่ขยายมาสู่แนวคิดของผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอย่างเป็นระบบด้วยเช่นกัน จากแนวคิดจินตนาการใหม่นำมาสู่การปรับแนวคิดในเชิงนโยบายการต่างประเทศของลาวไปสู่การเปิดกว้างและปรับความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มโลกเสรี ส่งผลให้ลาวเปิดตัวเองกับสังคมโลกมากขึ้น ซึ่งต่างกับในห้วงปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.1987 ที่ลาวดำเนินความสัมพันธ์แต่เฉพาะประเทศในกลุ่มสังคมนิยม และปิดตัวเองกับกลุ่มประเทศโลกเสรี โดยเฉพาะกับไทยและสหรัฐอเมริกา แต่ภายหลังจากปี ค.ศ.1988 กรอบแนวคิดในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศโลกเสรีได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามที่กล่าวแล้วซึ่งรวมถึงไทยด้วย ที่ลาวใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการปรับการดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับไทยจากความขัดแย้งและการเผชิญหน้ามาสู่ความร่วมมือและสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นตลอดแนวชายแดนลาว-ไทย นอกจากนี้ยังพบว่าผลของการปรับเปลี่ยนกรอบของนโยบายต่างประเทศในการประชุม มติ 5 สมัย 4 ยังส่งผลให้ลาวประสบความสำเร็จอย่างงดงามในการก้าวเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศ โดยลาวสามารถเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ถึง 109 ประเทศในปัจจุบัน (ค.ศ.2001) และก้าวเข้าสู่ความเป็นสมาชิกอาเซียน (ASEAN) อย่างเต็มตัวในเดือน กรกฎาคม 1997 และปัจจุบันกรอบแนวคิดดังกล่าวก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปี ค.ศ.1988 มากนัก หากแต่นโยบายการเปิดกว้างเฉพาะกับประเทศไทยแล้ว ลาวยังคงกระทำด้วยความระมัดระวังและค่อยเป็นค่อยไปโดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านการเมืองและการทหารจะมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจมองได้ว่าปัจจัยความหวาดระแวงที่ผู้นำลาวมีต่อไทย โดยเฉพาะความกังวลต่อความมั่นคงทางการเมืองแบบพรรคเดียวที่เกิดจากการปฏิบัติการก่อความไม่สงบและบ่อนทำลายของขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาว และความไม่บรรลุความสำเร็จที่สมบูรณ์ของการแก้ปัญหาความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน คือตัวแปร ที่สำคัญที่ยังคงตอกย้ำความหวาดระแวงที่ลาวมีต่อไทยตลอดเวลา

การที่ลาวปรับนโยบายต่อไทยภายใต้กรอบแนวคิดจินตนาการใหม่นี้ ส่งผลคือทั้งลาวและไทย กล่าวคือ ปริมาณการค้าระหว่างไทย-ลาวได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วจนถึงปี ค.ศ.2001 ปริมาณการค้าของทั้ง 2 ประเทศมีมูลค่ารวมถึง 467 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าในปี ค.ศ.1999 สูงถึง 354.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ด้านการลงทุน ไทยเป็นประเทศที่มีการลง

ทุนสูงที่สุดมูลค่าประมาณ 2.93 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งสาขาที่มีการลงทุนในลาวมากที่สุดได้แก่ พลังงานไฟฟ้า และโทรคมนาคม ซึ่งถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของลาว จากตัวเลขที่พบจากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การปรับนโยบายของลาวต่อไทยได้สนองตอบความต้องการของลาวในด้านพึงพิงศักยภาพทางเศรษฐกิจของไทยไปสู่การพัฒนาและฟื้นฟูโครงสร้างทางเศรษฐกิจลาวอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผลของความร่วมมือยอมทำให้ทั้ง 2 ประเทศ ได้รับผลประโยชน์ร่วมกันไม่มากนักน้อย นอกจากนี้ไทยยังคงช่วยเหลือสนับสนุนและร่วมมือกับลาวในการพัฒนาบุคลากรของลาวด้วยการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาในประเทศไทยในหลายๆ ระดับและหลายสาขา การให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศลาวและที่สำคัญคือ การที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานโครงการ ช่วยเหลือให้แก่ลาวหลายโครงการ เช่น โครงการทดลองการเกษตรที่ห้วยซอนและห้วยซั่ว โครงการโรงเรียนวัฒนธรรมเด็กกำพร้า เป็นต้น

ถึงอย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่า การดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยก็ยังคงอยู่บนพื้นฐานของความหวาดระแวงที่กลุ่มผู้นำอาวุโสของลาวมีต่อไทยโดยรวม ซึ่งถือได้ว่าปัญหา ดังกล่าวเป็นความประมาทและละเอียดอ่อนต่อการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยเป็นอย่างยิ่ง หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความผิดพลาดในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายต่อกันโดยเฉพาะฝ่ายไทย อาจส่งผลให้ความสัมพันธ์ลาว-ไทยประสบปัญหาและกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้ลาวออกห่างไทยมากขึ้น และหันไปสร้างหรือขยายความสัมพันธ์เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศในโลกเสรีอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน (ASEAN) แทนประเทศไทยก็เป็นได้ ซึ่งถือว่าปัญหาความหวาดระแวงที่ลาวมีต่อไทยอาจเป็นอุปสรรคอยู่บ้างในการดำเนินความสัมพันธ์ลาว-ไทยแบบบ้านพี่เมืองน้องที่ใกล้ชิดกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โดยสรุปแล้ว แนวคิดจินตนาการใหม่มีผลโดยตรงต่อการปรับนโยบายของลาวต่อไทย จากความขัดแย้งมาสู่ความร่วมมือหลังวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าในปี ค.ศ.1988 ตามสมมุติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ และกรอบแนวความคิดตามทฤษฎีการตัดสินใจของ Richard C. Snyder , H.W. Bruck และ Burton Sapin ที่ใช้เป็นกรอบการศึกษานั้นสามารถใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายของผู้นำลาวได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาไม่พบข้อบกพร่องของกรอบแนวคิดของทฤษฎีนี้แต่อย่างไร อีกทั้งยังสามารถใช้อธิบายและศึกษาปัจจัยต่างๆ ในกระบวนการตัดสินใจได้อย่างครอบคลุม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ไทยกับเพื่อนบ้านในอินโดจีน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรววิทยา, 2531.

คำแถลงของ พลตรี นฤดล เดชประดิษฐ์ เลขานุการกองทัพบกใน มติชนรายวัน. 18 ธันวาคม 2530.

โคริน เฟื่องเกษม. นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538.

ชวณิชย์ กาญจนะเตชะ. ความสัมพันธ์ไทย-ลาวศึกษาผู้นำทางทหารของกองทัพไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือหลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าจนถึงปัจจุบัน (2531-2541). วิทยานิพนธ์โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง, 2541.

แถลงการณ์ของกองทัพเรือ เรื่องเหตุการณ์เรือ ล.123 นปช. ถูกระดมยิง, คูรายละเอียดในชมรมรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, วารสารรัฐศาสตร์ (ฉบับพิเศษ) “นิทรรศการนโยบายต่างประเทศของไทย 2475-ปัจจุบัน”

ปรีดี พนมยงค์. ชีวิตผันผวนของข้าพเจ้าและ 21 ปี ที่ลี้ภัยในสาธารณรัฐราษฎรจีน. แปลโดย จำนง คึกฤทธิ์ และพรทิพย์ โตใหญ่. พระนคร : สำนักพิมพ์เทียนวรรณ, 2529.

ประทุมพร วัชรเสถียร. เปเรสตรอยกา-กราสนอสท์ : กอร์บาเชฟ ปฏิรูป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ไพโรจน์ โพธิวงศ์. ลาว : ผู้สาธารณรัฐ. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

พยนต์ ติมเจริญ. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “การเมืองการปกครอง”.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2537.

มานะ มาลาเพชร. “ลาว” : เอเชียรายปี 1991 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1991).

วารสาร. “ก่อสร้างพรรค”. ฉบับที่ 35 ประจำเดือนมีนาคม-เมษายน 2001.

วิจิตรวาทการ, หลวง. งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย. ในประมวลเรื่องชนชาติไทย. อนุสรณ์ในงาน

ฉาปนกิจศพ นางยี่สุ่น ธีระวัฒน์ กรุงเทพมหานคร : บริษัทกรุงเทพวัฒนภูมิ จำกัด,
2513.

วิรัช ร่วมพงษ์วัฒนะ. ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว ช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร:
วิทยานิพนธ์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

วงศ์ พลนิกร. บันทึกเบื้องหลังการยุติสงครามไทย-ลาว.

ศิริ ทิวะพันธ์. กรณีความขัดแย้งบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์เป็น

อนุสรณ์และเผยแพร่เหตุการณ์บ้านร่มเกล้า ปัญหาความขัดแย้งไทย-ลาว ปี 2530-
2531.สมพงศ์ ชูมาก. นโยบายของไทยต่อปัญหาพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน.

กรุงเทพมหานคร :

จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2532.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. กลไกความร่วมมือไทย-ลาว. พ.ศ.2540. เอกสารอัดสำเนา.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อลาว. 2540-2542. เอกสาร
อัดสำเนา.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อลาว, 2540-2542. เอกสาร
อัดสำเนา.

สุรัชย์ ศิริไกร. “ลาว” เอเชียรายปี 2527. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527.

สุรัชย์ ศิริไกร. “ลาว” เอเชียรายปี 2528. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528.

สุรัชย์ ศิริไกร. “นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538.

สุรัชย์ ศิริไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

สุวิทย์ ธีรศาสตร์. ประวัติศาสตร์ลาว ปี 1779 – 1975. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

สุพจน์ ค่านตระกูล. นายพลสิงกะโป กับการอภิวัตน์ในประวัติศาสตร์ลาว และฐานทัพอเมริกันใน
ประเทศไทย. กรุงเทพ ฯ : สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม, 2540.

สำนักงานความมั่นคงชายแดนด้านลาว ฝ่ายยุทธการ ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด
2540.

ภาษาลาว

กรมใหญ่การเมืองกองทัพประชาชนลาว กระทรวงป้องกันประเทศ สปป.ลาว. เอกสารเผยแพร่ กองทัพประชาชนลาวครบรอบ 50 ปี, 1999.

ก่อสร้างพรรค. วารสารของคณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค ฉบับที่ 35 ประจำเดือนมีนาคม-เมษายน, 2001.

ไคสอน พรหมวิหาน. “บางบทเรียนต้นตอและบางปัญหาเกี่ยวกับทิศทางใหม่ของการปฏิวัติลาว”. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สันติธรรม, 2531).

คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค. วารสารก่อสร้างพรรค. ฉบับพิเศษ กองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 5 ของพรรค, เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ชาวหนุ่ม, 1991.

คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค. วารสารก่อสร้างพรรค. ฉบับที่ 35 ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน ปี ค.ศ. 2001.

คณะชั้นนำค้ำคว้าทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค. ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว. นครเวียงจันทน์ : โรงพิมพ์เวียงจันทน์, 1997.

ทงสา ไชยวงคำดี และคณะ. ประวัติศาสตร์ลาวเล่ม 3 1893 ถึงปัจจุบัน. เวียงจันทน์ : สถาบันค้นคว้า

วิทยาศาสตร์สังคม, 1989.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. ราชอาณาจักรลาว. กรุงเทพมหานคร : ก้าวหน้า, 2530.

มหาสิลา วีระวง. ประวัติศาสตร์ลาว. แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มติชน, 2539.

มหาสิลา วีระวง. เจ้าเพ็ชรราช บรมเหล็ก แห่งราชอาณาจักรลาว. แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2539.

มหาสิลา วีระวง. ประวัติศาสตร์ลาว. แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มติชน, 2539.

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. จัดพิมพ์โดยสภาประชาชนสูงสุด, 1991.

รายงานสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเวียงจันทน์. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. พฤศจิกายน 2543.

วารสารอะลุนใหม่. ทฤษฎีและการปฏิบัติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ฉบับประจำเดือน 1-2/2001 ปีที่ 14.

สุเมต โพรธิสาน. ประวัติศาสตร์ลาวจากสมัยโบราณ – ปัจจุบัน. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวง
แถลงข่าวและวัฒนธรรม, 2000.

เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ,
เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม

ภาษาอังกฤษ

Allison, Graham T. Essence of Decision : Explaining the Cuban Missile Crisis. Boston :
Little,

Brown and Company, 1971.

Bangkok Post. (18 February 1989)

Bangkok Post. (14 January 1997)

Bangkok Post. (6 July 2000)

Brown, Mac Alister and Zasloff. Joseph J. Apprentice Revolutionaries: The Communist
Movement in Laos 1930-1985. California : Hoover Institution Press, 1986.

Dommen, Arther J. . Laos : Keystone of Indochina. Boulder: Westview Press, 1985.

Dommen, Arthur J. Conflict in Laos : The Politics of Neutralization New York,
Frederick

A.Praeger Publishers, 1964.

Far Eastern Economic Review. Asia Yearbook, 1976.

Far Eastern Economic Review. Asia Yearbook, 1979.

Far Eastern Economic Review. Asia Yearbook, 1981.

Far Eastern Economic Review. Asia Yearbook, 1983.

Far Eastern Economic Review. Asia Yearbook, 1995.

Gunn, Geoffery C. "Laos in 1978 : Socialist Dependence and Underdevelopment," Southeast
Asian Affairs. (March 1988).

James N. Rosenau. ed. International Politics and Foreign Policy (Boston : the Free
Press, 1961),

pp. 186-192.

Keyes, Charles. Isan : Regionalism in Northeast Thailand Southeast Asian Program
Data Paper

No. 65 (New York : Cornell University, 1967).

Modelski, George. A Theory of Foreign Policy Princeton : Center for International Studies,

Princeton University, 1962.

Ng Shui Meng, "Laos in 1986: Into the Second Decade of National Reconstruction," Southeast

Asian Affairs. (May 1987).

Nixon, Richard. The Memoirs of Richard Nixon. London : Arrow Books, Ltd., 1978.

Report of the Security Council Sub-Committee on Laos, (Mimeograph).

Stuart – Fox, Martin. "The First Ten Years of Communist Rules in Laos," Asia Pacific Community (Winter 1986).

Stuart –Fox, Martin. Laos : Politics, Economics and Society. Boulder: Lynne Rienner Publishers

Inc, 1986.

The Nation. (5 July 2000).

Time. (1 Feb 1988).

Toye, Hugh. Laos : Buffer State or Battleground. London : Oxford University Press, 1968.

Viraphong Vacharathith . "Thai-Laos Trade: Opportunities and Perils," Bangkok Post. (19 April 1987).

Worner, William. "Economic Reform and Structural Change in Laos," Southeast Asian Affairs

(March 1989).

การสัมภาษณ์

อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของลาว, 3 พฤศจิกายน 2000.

อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงของลาว, 6 กรกฎาคม 2001.

พลเอก อรพันธ์ วัฒนวิบูลย์, นายทหารนอกราชการ อดีตเสนาธิการทหาร, 20 พฤศจิกายน 1999.

พลเอก โชคชัย หงส์ทอง, เสนาธิการทหาร, 12 ธันวาคม 1999.



ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

คำแถลงการณ์ร่วมระหว่างไทย-ลาว เมื่อ 6 มกราคม 1979 ณ กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ตามคำเชิญของ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีแห่งลาว ฯพณฯ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เดินทางมาเยือนลาว อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 4 ถึงวันที่ 6 มกราคม 2522

2. ฯพณฯ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย และคณะ ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นและสมเกียรติ จากรัฐบาลและประชาชนลาว

3. ในระหว่างการเยือน ลาว ฯพณฯ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เข้าเยี่ยมคารวะ ฯพณฯ สุปานวง ประธานประเทศ และประธานสภาประชาชนสูงสุด แห่งลาว และได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจาก ฯพณฯ ประธาน ฯ

4. ฯพณฯ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทยพร้อมด้วยคณะได้ไปเยี่ยมสถานที่ประวัติศาสตร์แหล่งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมบางแห่งในเขตนครเวียงจันทน์และบริเวณใกล้เคียง และได้รับการต้อนรับด้วยความชื่นชมยินดีจากเจ้าหน้าที่และประชาชนในสถานที่ดังกล่าว

5. ฯพณฯ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เข้าพบและปรึกษาหารือกับ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีแห่งลาว ในการปรึกษาหารือครั้งนี้

คณะฝ่ายไทยประกอบด้วย

ฯพณฯ ดร.อุปดิษฐ์ ปาจรียางกูร	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ฯพณฯ พลเอกสุรกิจ มัยลาภ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
ฯพณฯ พลเอกเล็ก แนวมาลี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ฯพณฯ นายปรีดา วรรณสูต	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ฯพณฯ นายเกษม จาคิวณิช	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
ฯพณฯ พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
ฯพณฯ พล.ร.อ.อมร ศิริกายะ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
ฯพณฯ นายปรก อัมระนันท์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

พลเอกเสริม ฌ นคร ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
 ฯพณฯ นายเศรษฐ์ เหราบัตย์ เอกอัครราชทูตไทยประจำลาว

คณะฝ่ายลาวประกอบด้วย

ฯพณฯ สีสะหวาด แก้วบุนพัน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
 ฯพณฯ สนั่น สุกทิจัก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โยธาธิการและขนส่ง
 ฯพณฯ ไมสุก ไชสมแพง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า
 ฯพณฯ ไมจันตาน แสงมะณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงภายใน
 ฯพณฯ สีชนะ สีสาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแถลงข่าว โฆษณาการ
 วัฒนธรรมและท่องเที่ยว
 ฯพณฯ คำผาย บุปผา รัฐมนตรีผู้รักษาการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 การต่างประเทศ
 ฯพณฯ ทองสะหวัด ไชคำพิฑูน รัฐมนตรีช่วยว่าการ ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
 ฯพณฯ คำอ้วน บุปผา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ป่าไม้
 และชลประทาน
 ฯพณฯ คำมา พมกอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
 และการค้า
 ท่านเผ้า พิมพะจัน ผู้ว่าการนครเวียงจันทน์
 ฯพณฯ วันทอง แสงเมือง เอกอัครราชทูต ลาว ประจำราชอาณาจักรไทย

6. การพบปะหารือได้ดำเนินไปท่ามกลางบรรยากาศแห่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และด้วยไมตรีจิตมิตรภาพอันดียิ่ง

7. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสอง ได้แจ้งให้แต่ละฝ่ายทราบถึงความเป็นไปของสถานการณ์ในประเทศของตน และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางและตรงไปตรงมา เพื่อส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

8. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองได้ทบทวนพัฒนาการแห่งความสัมพันธ์ ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ ลาว นับตั้งแต่ได้มีแถลงการณ์ร่วมไทย-ลาว ฉบับลงวันที่ 3 สิงหาคม 2519 ณ นครเวียงจันทน์ และฉบับลงวันที่ 25 มีนาคม 2521 ณ กรุงเทพมหานคร ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสอง แสดงความพึงพอใจที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว ได้พัฒนาก้าวหน้าไปเป็นอย่างมาก บนมูลฐานของแถลงการณ์ร่วมไทย-ลาว ทั้งสองฉบับดังกล่าว

9. ด้วยความตระหนักถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกันที่พี่น้องที่มีมาแต่โบราณกาลระหว่างประชาชนไทยและลาว ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองได้ยืนยันที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยยึดถือและปฏิบัติตามหลักการที่ได้ระบุไว้ในแถลงการณ์ร่วม ฉบับลงวันที่ 3 สิงหาคม 2519 โดยเคร่งครัด กล่าวคือ

- เคารพเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดนของกันและกัน
- เคารพสิทธิของแต่ละประเทศที่จะดำรงคงอยู่ โดยปราศจากการแทรกแซงและคุกคามจากภายนอก
- ไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกันและกัน ทั้งละเว้นการดำเนินการบ่อนทำลายต่อกัน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- ระวังข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีตามกฎหมายระหว่างประเทศ บนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค
- ละเว้นการคุกคาม หรือใช้กำลังต่อกัน และจะไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ดินแดนของตนเป็นฐานทัพเพื่อแทรกแซง คุกคาม หรือรุกรานประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าในรูปใด

10. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสอง ได้ให้คำมั่นว่า แต่ละฝ่ายจะไม่ยอมให้มีการใช้ดินแดนของตนเป็นฐานเพื่อแทรกแซง คุกคาม รุกรานหรือบ่อนทำลายอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าในรูปใด

11. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสอง ยืนยันเจตจำนงของทั้งสองฝ่ายที่จะดำเนินการต่าง ๆ อันจะส่งผลให้แม่น้ำโขงส่วนที่เป็นพรมแดนระหว่างประเทศทั้งสองเป็นแม่น้ำแห่งสันติภาพ และให้ประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง เพื่อการนี้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองได้ตกลงว่า

11.1 แต่ละฝ่ายได้ดำเนินมาตรการที่มีผลจริงจังเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งกัน และเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่มีอยู่ และที่อาจเกิดขึ้น โดยสันติวิธีด้วยการพบปะเจรจากันบนมูลฐานของความเป็นธรรมความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในระดับรัฐบาลของประเทศทั้งสองและในระดับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

11.2 ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ชายแดนทั้งสองประเทศ พบปะกันบ่อยครั้ง เพื่อปรึกษาหารือและวางมาตรการที่จะส่งเสริมการค้าขาย การติดต่อและการสัญจรไปมาในแม่น้ำโขงให้เป็นไปโดยสะดวกและปลอดภัยแก่ประชาชนของประเทศทั้งสอง

11.3 เพื่อให้แม่น้ำโขงเป็นประโยชน์แก่พี่น้องประชาชนทั้งสองฝั่งสมดังเจตนารมณ์แห่งแถลงการณ์ร่วมไทย-ลาว ฉบับลงวันที่ 25 มีนาคม 2521 ในกรณีที่ต้องผ่านเข้าไปในดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อใช้ประโยชน์ทางคมนาคมในลำแม่น้ำโขงด้วยพาหนะที่ไม่มี

ลักษณะอันตราย ให้ทั้งสองฝ่ายยึดถือการผ่อนสั้นผ่อนยาวให้แก่กันและการรักษาไมตรีจิตมิตรภาพซึ่งกันและกันเป็นหลัก

12. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองได้แสดงความชื่นชมยินดี นับตั้งแต่ได้มีระบบการปกครองใหม่ในลาวมาจนปัจจุบัน ประเทศไทยและลาวได้มีการแลกเปลี่ยนผู้แทนในด้านต่างๆ ในทุกระดับอยู่เสมอ ซึ่งได้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองใกล้ชิดยิ่งขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลประเทศทั้งสองก็ได้ลงนามในข้อตกลงต่างๆ เช่น ความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศ การฟื้นฟูคณะกรรมการแม่น้ำโขงชั่วคราว ความตกลงว่าด้วยการค้า ข้อตกลงว่าด้วยการส่งสินค้าผ่านแดน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการช่วยเสริมสร้างขยายความสัมพันธ์อันดี ตลอดจนความร่วมมือที่มีผลระหว่างรัฐบาลและประชาชนทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการเสริมสร้างสันติภาพความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสอง ได้ย้ำถึงความสัมพันธ์ในการเร่งปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ ที่ได้กระทำกันไว้แล้ว การส่งเสริมเพิ่มพูนขยายการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง

ด้วยความปรารถนาที่จะให้การค้าชายแดน ซึ่งได้กระทำกันมาแต่โบราณกาลคงดำเนินต่อไปโดยไม่หยุดชะงัก ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงให้ข้อกำหนดตามหนังสือแลกเปลี่ยนฉบับลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2521 มีผลใช้บังคับต่อไปอีก 1 ปี จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2522 หรือจนกว่าจะได้มีการทำข้อตกลงกันใหม่ก่อนหน้านั้น ซึ่งคณะผู้แทนระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสของทั้งสองฝ่ายจะได้มีการเจรจากันเพื่อการนี้โดยเร็ว รวมทั้งพิจารณารายละเอียดต่างๆ ว่าด้วยชนิดและประเภทสินค้าวงเงินและปริมาณของสินค้าที่จะแลกเปลี่ยนซื้อขายกันแต่ละปี วิธีการชำระเงินและระเบียบ พิธีการอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งความตกลงว่าด้วยการค้า ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2521

13. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เสนอโครงการความร่วมมือทางเกษตรกรรมต่างๆ ต่อรัฐบาลลาว ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีลาว ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการและจะได้มีการหารือกันในรายละเอียดในระดับเจ้าหน้าที่ต่อไป

14. ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงปรับอัตราค่าซื้อขายกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนน้ำงึม ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และประโยชน์ซึ่งกันและกันของประชากรทั้งสองประเทศ ทั้งนี้ โดยให้มีผลโดยทันที

15. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีลาว แสดงความขอบคุณต่อรัฐบาลไทย ที่ได้มอบสิ่งของต่างๆ ให้แก่รัฐบาลลาว เพื่อช่วยเหลือประชาชนลาวที่ได้ประสบภัยธรรมชาติเมื่อเร็วๆ นี้

16. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองได้เห็นพ้องกันว่าจะได้มีการส่งเสริมความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม สาธารณสุข การท่องเที่ยว และอื่นๆ ระหว่างประเทศทั้งสอง

17. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่เห็นว่าการเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีไทยและคณะ ทั้งนี้ได้รับผลสำเร็จอย่างงดงาม และนับเป็นก้าวที่สำคัญต่อการเสริมสร้างและการกระชับความสัมพันธ์การร่วมมือ ความเข้าใจอันดี และความเชื่อถือนกันฐานะบ้านพี่เมืองน้องระหว่างรัฐบาล และประชาชนไทย-ลาว

18. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีประเทศไทย ได้เชิญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีประเทศลาว ไปเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ไกสอน พมวิหาน ได้ตอบรับคำเชิญดังกล่าวด้วยความยินดี ส่วนกำหนดวันเดินทางไปเยือนนั้น จะได้ตกลงกันต่อไป

19. ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีประเทศไทยได้แสดงความขอบคุณอย่างจริงใจต่อ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีประเทศลาว ตลอดจนรัฐบาลและประชาชนลาว ที่ได้ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น สมเกียรติและด้วยไมตรีจิตอย่างดียิ่ง

20. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสอง ได้ตกลงที่จะเผยแพร่แถลงการณ์ร่วมฉบับนี้อย่างกว้างขวางทางสื่อมวลชนทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค พร้อมกันนั้น ทั้งสองฝ่ายจะจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องขึ้น เพื่อปฏิบัติตามข้อตกลงไว้ในแถลงการณ์ร่วมฉบับนี้ให้บังเกิดผลด้วยดี

ทำขึ้นเป็นภาษาไทยและภาษาลาว ทั้งสองฉบับใช้ได้เท่าเทียมกัน

เวียงจันทน์ วันที่ 6 มกราคม 2522

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ไกสอน พมวิหาน

นายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

มติ 5 สมัย 4

ความเห็นของเลขาธิการใหญ่ นายโกสอน พมวิหาน กล่าวสรุปของประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัย 4 ในระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 1987 – 27 มกราคม 1988

แปลจาก : เอกสารการประชุมครบคณะ ของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค
ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ปี ค.ศ. 1988 หน้าที่ 274-400 แปลโดย : ผู้วิจัย

สหายที่รักทั้งหลาย การดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นเวลาหนึ่งเดือนพอดี มาถึงวันนี้ของประชุมครบคณะของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัย 4 ของพวกเรา ก็ได้สิ้นสุดลง

กองประชุมครบคณะครั้งนี้ นับว่าเป็นกองประชุมครบคณะที่ใช้เวลายาวนานเมื่อเทียบกับกองประชุมครบคณะครั้งก่อนๆ เพราะว่ามีปัญหาหลายๆ อย่างที่สำคัญได้เกิดขึ้นให้พวกเราแก้ไข เพื่อให้การประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 ของพรรคดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ การเปิดกว้างประชาธิปไตย และมีสตรียอมรับชอบสูงของคณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคครบคณะ ทั้งได้รับแสงสว่างชี้นำจากนานาทัศนะอย่างถูกต้องจากกองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 นั้นเอง กองประชุมครบคณะของพรรคเรานี้จึงได้รับผลสำเร็จอย่างงดงาม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งพิสูจน์ให้เห็นการขยายตัวทางด้านจินตนาการ ทฤษฎี ความเป็นเอกภาพ และการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงให้แก่พรรคของเรา สิ่งนี้เป็นผลที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

อาจกล่าวได้ว่า ยังไม่เคยมีกองประชุมครบคณะครั้งใดที่พวกเราได้อภิปรายถึงการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจจนสามารถหาแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวไปได้ในกองประชุมครบคณะในครั้งนี้ ซึ่งปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาพื้นฐาน เป็นข้อกำหนดนโยบายอย่างละเอียดพอสมควร เช่น ปัญหาโครงประกอบเศรษฐกิจ กลไกคุ้มครอง การจัดตั้งปฏิบัติตลอดถึงนโยบายใหญ่ ๆ และนโยบายอย่างละเอียดจำนวนหนึ่ง เป็นธรรมดาอยู่ว่าพวกเรายังไม่พอใจอย่างเต็มเปี่ยมต่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่พวกเราได้ปรึกษาหารือและตกลงแล้วนั้น เพราะว่ายังมีปัญหาที่ใหญ่หลวง และประสงค์การณ์ของพวกเรายังมีไม่มากพอ อย่างไรก็ตามปัญหาต่าง ๆ ที่พวกเราได้ตกลงแล้วนั้นมันได้เป็นพื้นฐานทั้งในด้านจินตนาการทฤษฎี และพฤติกรรมทั้งเป็นการชี้บอกทิศทางแห่งการกระทำเพื่อให้พวกเราได้นำมติดอกประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคไปสู่การปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะอธิบายให้ชัดเจนเพิ่มเติมและให้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของประชุม
ครบคณะของพวกเราจะได้ปรึกษาหารือกันคือ

1. เกี่ยวกับการประเมินสถานการณ์โดยรวมในปี 1987

ภายใต้มติของkongประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 พวกเราได้พร้อมกันพิจารณาศึกษา และสรุปสถาน
การณ์ ในทุกด้านของประเทศ ภายหลังจากหนึ่งปีที่ได้ดำเนินการตามมติของkongประชุมใหญ่ พวกเรา
ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ในห้วงหนึ่งปีที่ผ่านมาถึงแม้ว่าการต่อสู้สองแนวทางระหว่างนโยบายเดิม กับ
นโยบายใหม่, ระหว่างศัตรูกับพวกเรา ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างค่อนข้างจะสับสน ซึ่งมีบางครั้งบาง
คราวได้เปลี่ยนไปอย่างมากก็ตาม แต่สถานการณ์ในทุกด้านของประเทศเรา ก็อยู่ในระหว่างการ
เปลี่ยนแปลงไปตามการขยายตัวและนับวันจะมีความสงบเป็นปกติ จินตนาการใหม่และกลไกใหม่
ที่kongประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 กำหนดขึ้นนั้น ได้ช่วยให้หน่วยงานหลายท้องถิ่น และรากฐานมีการ
เปลี่ยนแปลงใหม่ และมีความก้าวหน้าขึ้นอย่างชัดเจน ปัจจัยใหม่และแบบอย่างใหม่ได้ปรากฏตัว
และกำลังจะปรากฏตัวขึ้น พวกเราได้มีแบบวิธีและมาตรการที่สอดคล้องสำหรับชุดคั่นคว้านำ
ทรัพยากร และความสามารถที่มีอยู่ของบรรดากษัตริย์ส่วนเศรษฐกิจของความสัมพันธ์ และความร่วม
มือระหว่างประเทศอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิผลกว่าเดิม ผลงานและความก้าวหน้าที่โดดเด่นขึ้น
ของพวกเรามีดังนี้.-

1.1 พวกเราได้จัดตั้งการศึกษาอบรมแนวทางที่kongประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 กำหนดขึ้นอย่าง
กว้างขวางและทันการพอสมควร อันเป็นการสร้างพื้นฐานให้พรรคและประชาชนซึมซาบแนวทาง
ในการสร้างจินตนาการใหม่ พร้อมกันนั้นแนวทาง แผนนโยบายและจินตนาการใหม่ของพรรค
ลงไปในรายละเอียดเป็นกฎบัญญัติกลาง เป็นนโยบายอันละเอียดไปพร้อมกัน เป็นการชี้แนะแนวทาง
แห่งการกระทำอย่างแท้จริง การผลิตธุรกิจให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหลายพื้นที่ รวมไปถึงระดับ
รากฐานเช่น การคมนาคมขนส่งต่อเศรษฐกิจรากฐานของรัฐ

1.2 งานการก่อสร้างและปรับปรุงรากฐานการเมือง ซึ่งเป็นมูลเหตุต้นตอของการสร้าง
การจัดตั้งพรรค ได้มุ่งเน้นกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
การป้องกันชาติ การรักษาความสงบภายใน งานดังกล่าวได้รับความเอาใจใส่เป็นอย่างดีในท้องถิ่น
หลายพื้นที่ และอบรมบทเรียนในขั้นต้นให้ดี ทั้งสร้างแบบอย่างขึ้นมาได้ภายหลังปฏิบัติตามมติ 5
ของกรมการเมืองว่าด้วยการลงสู่รากฐานเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว

1.3 ผลที่ได้รับจากการเร่งรัดดำเนินการเคลื่อนไหวของกองโจร การต่อต้านของพวกเราได้ บ่อนทำลายจากภายนอก รวมถึงพวกที่แทรกซึมเข้ามาอย่างมากเช่น พวก กวาง เจอ มิง การต่อสู้ อย่างกล้าหาญ และการสกัดกั้นอย่างมีประสิทธิภาพของกองกำลังทหาร และประชาชนเมืองบ่อเตน แต่การโจมตีเข้ายึดในรูปแบบสงครามชายแดนอย่างแท้จริงของพวกปฏิกรไทย สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นความพยายามและการเติบโตที่เด่นชัดของกองกำลังประกอบอาวุธของพวกเราคือประสิทธิผลของการป้องกันชาติของปวงชน และการรักษาความสงบภายในของพวกเรา

1.4 ด้านการผลิต, การคมนาคมขนส่งผลิตผลทางการเกษตร, การเปิดกว้างการขนส่งอย่างเสรีภายใต้กฎหมายตามนโยบาย ราคาเดิย และนโยบายให้สอดคล้องนั้นได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าขึ้นในระดับหนึ่ง ต่อการใช้ในการขยายคุณสมบัติทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านคมนาคมขนส่งสินค้าการผลิต ทำให้ราคาสินค้ามีราคาไม่เปลี่ยนแปลงมาก ส่งผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น มีบางพื้นที่ถึงแม้ว่าได้ประสบกับความเสียหายจากภัยธรรมชาติก็ตาม ความเป็นอยู่ของประชาชนก็ไม่ถึงขั้นจะขัดสนจนเกินไป บางท้องถิ่นก็สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ออกมาใช้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหางบประมาณได้ดีกว่าทุก ๆ ปีที่ผ่านมา และก็ยังมียังมีเงินเพื่อลงทุนในการก่อสร้างและเปิดกว้างการผลิตอีกด้วย

1.5 เราได้วางยุทธศาสตร์การศึกษา จากปัจจุบัน ถึงปี 2000 และก็ได้วางแนวทางของงานทางด้านการสาธารณสุขในระยะยาวไว้แล้ว และได้มีความพยายามในการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม, ศิลปะวรรณคดี, การกีฬา, กายกรรม และพาหนะสี่ล้อรถคนเป็นการปลุกกระดมปวงชนให้ปฏิบัติหน้าที่การเมืองที่กำหนดขึ้น

1.6 โดยยึดมั่นในหลักการ และนำใช้นโยบายไม่แข็งกว่าว และส่งเสริมงานด้านการต่างประเทศตามแนวทางเอกราชเมืองต่างประเทศ ให้มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ เพิ่มมิตร ลดศัตรู ขอความร่วมมือเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ นำมาใช้ในภารกิจ การป้องกันประเทศ และสร้างสังคมนิยมของพวกเราให้ดีขึ้น ทั้งเป็นการร่วมมือการพัฒนาสากลของตน

1.7 ผลงานและความก้าวหน้าที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น เกี่ยวกับการขยายตัวของพนักงานสมาชิกพรรคของพวกเรา ทั้งในด้านจินตนาการใหม่, ในด้านความสามารถในการปฏิบัติที่แท้จริง สิ่งเหล่านี้ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าแนวทางและการตัดสินใจต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ของพวกเรานั้นถูกต้องแล้ว

อย่างไรก็ดี ควบคู่กับผลสำเร็จและความก้าวหน้าดังกล่าวนี้เอง กองประชุมคณะของพวกเราได้ยืนยันว่า ถ้าเปรียบเทียบกับเป้าหมายหน้าที่กองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 ได้ใช้มาเปรียบเทียบกับความต้องการของการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างรอบด้านก็คือ เพื่อปฏิบัติสองหน้าที่ยุทธศาสตร์เป็นอย่างดีแล้ว การเปลี่ยนแปลงมาถึงปัจจุบันเป็นเพียงอยู่ในขั้นต้น ยังมีหลายด้านเข้ากันไม่ได้ และเป็นไปอย่างล่าช้าผิดพลาดอีกด้วย ส่งผลให้เกิดการจำกัดและเป็นผลเสียหายไม่น้อยต่อขบวนการ ต่อการปฏิบัติหน้าที่การเมืองในปี 1987 ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเป็นครั้งแรกแห่งการขยายการปฏิบัติตามมติของกองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 รายละเอียดดังนี้.-

1.7.1 การผลิตด้านกิจกรรม-ป่าไม้อุตสาหกรรม ก็ยังมีความยุ่งยากหลายประการ ซึ่งไม่ขยายตัวอย่างรอบด้านการผลิตอาหาร และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลักก็ลดลง การสร้างโครงประกอบกิจกรรมป่าไม้ อุตสาหกรรม ไม่ได้รับการเอาใจใส่ การบริการได้ปล่อยปะละเลยกันมาก การลงทุนให้แก่ด้านกิจกรรม-ป่าไม้ครอบคลุมเพียง 9 % ของยอดการลงทุน ในขณะที่พวกเราถือเอาการกิจกรรม-ป่าไม้เป็นพื้นฐาน ด้วยสาเหตุการลงทุนเป็นจำนวนน้อย และทำให้เกษตรกรทำการเกษตรด้วยวิธีรวมหมู่ตามแบบเดิมนั้น เป็นการถ่วงเศรษฐกิจให้อยู่ในรูปแบบเศรษฐกิจธรรมชาติพอเพียงของใครของมันอยู่ต่อไปอีก แผนงานป่าไม้ยังทำการขุดค้นทรัพยากรป่าไม้เป็นหลักอย่างไม่มีการวางแผนเช่นเดิม การผลิตด้านอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมของศูนย์กลางยังคงอยู่ในสถานะไม่ปกติ อุตสาหกรรมขนาดเล็กและหัตถกรรมก็ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่เพียงพอ

1.7.2 การขนส่ง ยังมีปัญหาข้อขัดข้องอยู่หลายประการ ขาออกของศูนย์กลางลดลง แผนการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ทางด้านเกษตรไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย นโยบายเปิดกว้างการขนส่งสินค้าอย่างเสรีที่ถูกต้องตามกฎหมายยังถูกกีดกัน การค้าและการธนาคารยังอ่อนแอ เงินสดขาดแคลนงบประมาณของศูนย์กลางและของแขวงยังจ่ายเกินรายรับ

1.7.3 คุณภาพของการศึกษา, วัฒนธรรม, สาธารณสุขของงานด้านแถลงข่าวไปรษณีย์ยังอ่อนแอ รากฐานวัสดุเหล่านี้ยังขาดและได้รับความยุ่งยากมาก ขบวนการของงานเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเขตภูคอย และเขตชนบทที่อยู่ห่างไกลทุรกันดารยังทรุดโทรมอยู่

1.7.4 การป้องกันชาติ และการรักษาความสงบภายใน ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ตามแนวชายแดนบางพื้นที่ยังไม่มีกองร้อย การทหารระดับท้องถิ่นไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร ชีวิตความเป็นอยู่ของกำลังประกอบอาวุธ โดยเฉพาะนักรบได้รับความยุ่งยาก ยังขาดสิทธิระงับตัวและมีช่องว่างในการรักษาความลับของรัฐ การรักษาความสงบภายในในการป้องกันและตอบโต้การก่อวินาศ

กรรมต่าง ๆ ของศัตรูในการต่อต้านกลอุบายของพวกเขาขยายอาณาเขตไทย อยู่บริเวณเมืองบ่อเตน ยังไม่ได้มีการประสานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยกัน

1.7.5 สาเหตุของการบกพร่องเหล่านี้มีหลายอย่าง กล่าวโดยสรุปมูลเหตุอัครวิสัยของเราแล้วมีดังนี้

1) แผนงาน จำนวนมากยังไม่เข้าใจในแนวทางและแผนนโยบายของพรรคดีพอ ส่งผลให้จินตนาการเก่าของกลไกเก่า และความเคยชินเก่า ๆ ที่ยังมีอยู่ การค้นคว้าเพื่อหาแนวทางที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกฎบัญญัติยังล่าช้า และยังไม่สมบูรณ์

2) การปรับปรุงการจัดตั้ง การเชิดชูประสิทธิภาพของวงรอบยังดำเนินไปอย่างล่าช้า จุดจัดตั้งปฏิบัติมีข้อขัดข้อง วงรอบใหญ่โต และอาญาสิทธิ์

3) การก่อสร้างปรับปรุงรากฐาน ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร

2. เกี่ยวกับนโยบายโครงประกอบเศรษฐกิจ

เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและมีเนื้อหาสาระมาก ข้าพเจ้าเห็นว่ามีสำคัญและจำเป็นจะต้องสรุปให้เป็นระบบ และให้เกิดความชัดเจนเพิ่มขึ้น

2.1 โครงประกอบเศรษฐกิจคืออะไร ? : โครงประกอบเศรษฐกิจหมายถึงการก้าวเดินของพวกเราในสมัยข้ามผ่านขั้นสู่สังคมนิยม หมายความว่าในแต่ละระยะของสมัยข้ามผ่านนั้น พวกเราจะต้องลงทุนอย่างไร ? ลงทุนในขอบเขตใด ? ลงสู่บริเวณใด ? เป็นอัตราส่วนเท่าใด ? ด้วยขนาดเท่าใด ? ด้วยเทคนิคอย่างไร ? การเกี่ยวข้องระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ระหว่างภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ และบริเวณต่าง ๆ อยู่ภายในประเทศเป็นอย่างไร ? การเกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศจะอย่างไร และจะได้อะไรบ้าง การตอบสนองต่อความต้องการอย่างไรทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจสังคมน ที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละด้าน และเพื่อตอบสนองจุดหมายสุดท้ายคือสร้างสังคมนิยมของประเทศเราให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.2 โครงประกอบเศรษฐกิจ ประกอบด้วยโครงประกอบแผนงาน กลไกกรม-ป่าไม้ อุตสาหกรรม, คมนาคมขนส่ง และการบริการ โครงประกอบบรรดาภาคส่วนเศรษฐกิจ (รัฐวิสาหกิจ

วิสาหกิจหุ้นส่วนรัฐ-เอกชน เศรษฐกิจรวมหมู่ เศรษฐกิจนายทุนเอกชน) โครงประกอบพื้นที่ที่ราบสูง ภูเขา ภูเขาน้อย ภูเขากลาง ภูเขาใต้ และพื้นที่ที่ใช้ปลูกเฉพาะพืชบางชนิดโดยเฉพาะ โครงประกอบ การคุ้มครองเศรษฐกิจ (เขตเศรษฐกิจศูนย์กลาง เศรษฐกิจท้องถิ่น) โครงประกอบขนาด (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่) โครงประกอบเทคนิค (ประถม เครื่องจักร จักกล อัตโนมัต) และอื่น ๆ โครงประกอบเศรษฐกิจมีความหมายกว้างดังกล่าวนั้น แต่ในที่นี้จะกล่าวถึง 3 ปัญหาหลัก คือ โครงประกอบแผนงาน โครงประกอบภาคส่วนเศรษฐกิจ และการความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ

2.3 ถ้าจะสร้างโครงประกอบเศรษฐกิจที่สมเหตุสมผลขึ้น จะต้องเริ่มจากจุดพิเศษ สถานะความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ-สังคม ของประเทศ ของแต่ละพื้นที่ ของแต่ละท้องถิ่น จะต้องดำเนินการสำรวจค้นหาและวางแผนกำหนดขึ้นเพื่อคุณภาพทรัพยากรให้แน่ชัด พร้อมกันนั้นจะต้องมีความรู้ มีความแหลมคมที่จับไวต่อสภาพการ และสามารถของการขยายตัวของพื้นฐานเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์-เทคนิค และของตลาดโลก เพราะว่าปัจจุบันนี้มีการขยายตัวทุกๆ ด้านโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจนับวันจะเดินไปตามแนวโน้มของโลก ไม่มีประเทศใดประเทศหนึ่งที่จะดำรงคงอยู่ได้ โดยแยกตัวออกจากโลกได้

2.4 จากปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละห้วงของประเทศเรา แล้วจัดวางโครงประกอบเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องเพื่อให้มีการช่วยเหลือสนับสนุนประสานงานร่วมระหว่างแผนงานต่าง ๆ ภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ พื้นที่ต่าง ๆ ขนาดและระดับต่าง ๆ เพื่อให้การขยายตัวไปในแนวทางอันเดียวกัน

2.5 แนวคิดชั้นนำของการจัดวางโครงประกอบเศรษฐกิจ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือความสามารถ จุดค้นทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ ใช้ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ยกกระดับสังคมให้สูงขึ้น ขยายการผลิตควบคู่ไปกับการก่อสร้าง ปรับปรุงผลิตผลทางการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมนิยม ให้ถูกต้องตามหลักการที่ว่า ความสัมพันธ์ทางการผลิตต้องสอดคล้องกับลักษณะและระดับการขยายตัวของกำลังการผลิตอยู่เสมอ

2.6 ที่ตั้ง และความสำคัญของนโยบายโครงประกอบเศรษฐกิจ ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การจัดวางโครงประกอบเศรษฐกิจมีความสำคัญก่อนอื่น ในการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจ มีผลทำให้เศรษฐกิจ-สังคมในแต่ละห้วงปรากฏผลเป็นจริง เศรษฐกิจที่มีโครงประกอบ

ที่สมเหตุสมผล จึงจะขยายตัวอย่างมั่นคงได้ ถ้าขาดนโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจที่ถูกต้องแล้วก็ไม่อาจจะขยายกำลังการผลิต และไม่สร้างการผลิตใหม่ได้ ก็ไม่สามารถนำประเทศชาติก้าวขึ้นสู่สังคมนิยมได้ โดยเฉพาะเงื่อนไขประเทศด้อยพัฒนาและด้าหลังอยู่นั้น นโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างสังคม และนโยบายสังคมอีกด้วย ถ้าหากไม่มีนโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจที่ถูกต้องแล้ว ก็ไม่อาจจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมอันใหม่ขึ้นได้ จะไม่สามารถเกิดความสามัคคี ความปองคองและความเสมอภาคอยู่ในหมู่ประชาชนเผ่าต่าง ๆ และก็ไม่สามารถปรับปรุงพัฒนาเกษตรกรชาวไร่ชาวนาได้

พวกเราได้รับทราบแล้วว่า ระดับและจุดพิเศษทางเศรษฐกิจ-สังคม ของประเทศเราในขณะเริ่มก้าวขึ้นสู่สังคมนิยม คือการก้าวขึ้นจากเศรษฐกิจธรรมชาติ และครึ่งธรรมชาติ ถ้าหากพวกเราไม่มีนโยบายเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจธรรมชาติของเกษตรกรจากแหล่งผลิตพอเพียง ไปสู่การผลิตเพื่อการค้าแล้ว พวกเราก็จะไม่สามารถนำพาเศรษฐกิจของประเทศชาติก้าวขึ้นสู่สังคมนิยมได้ สิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการภาวะวิสัย เป็นการขยายตัวข้ามผ่านที่จะต้องเป็นไปตามเศรษฐกิจของประเทศเราในสมัยข้ามผ่านขึ้นสู่สังคมนิยม

ในอดีต พวกเรายังไม่รับรู้การข้ามผ่านอันนี้อย่างชัดเจนเลย ดังนั้นจึงได้ปฏิเสธความเกี่ยวพันระหว่างสินค้า-ตลาด มติของพวกเราได้กำหนดว่าเศรษฐกิจของประเทศเราในสมัยข้ามผ่าน ใช้ภาคส่วนคงตัวอยู่ด้วยกัน แต่ในภาคกลไกจริง ๆ พวกเราอาจจะลบล้างภาคส่วนเศรษฐกิจที่ไม่ใช่สังคมนิยมโดยทันทีทันใดเลย อยากเอาทุกสิ่งทุกอย่างมาเป็นกรรมสิทธิ์ของส่วนรวมหรือของรวมหมู่ มีบางแห่งก็ได้ห้ามการซื้อขายโดยเสรี โดยคิดว่า ทำอย่างนั้นจะทำให้เกิดสังคมนิยมได้โดยเร็วหาได้เข้าใจว่าการกระทำอย่างนั้นเป็นการฝืนต่อกฎเกณฑ์รวมทั้งว่า การขยายตัวการผลิตต้องสอดคล้องกับความต้องการ กองประชุมครบคณะของเราในครั้งนี้ได้เปรียบเทียบและวิเคราะห์จินตนาการ และการกระทำที่ผิดพลาดดังกล่าวนั้นอย่างลึกซึ้ง

2.7 เพื่อก่อสร้างโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจของประเทศเรา ด้วยเหตุใดพวกเราจึงต้องเริ่มการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจการผลิตเพื่อการค้าอย่างมีระบบ เศรษฐกิจของพวกเราคือพัฒนามาเนื่องจากเศรษฐกิจธรรมชาติที่ดำเนินมาเป็นเวลานานหลายสมัย จึงเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงและมีความยุ่งยากมาก พวกเราก้าวขึ้นสู่การก่อสร้างสังคมนิยมเพราะว่าในระบบเศรษฐกิจธรรมชาตินั้น การผลิตกระจาย เทคนิคนิพินฐานไม่มีการแบ่งงานสังคมอย่างชัดเจน คนไม่มีความสามารถพอในการขุดค้นทรัพยากร ยิ่งไปกว่านั้นยังได้ทำลายทรัพยากรอย่างขาดสติอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ถ้าหากจะก้าวขึ้นสู่การผลิตใหม่สังคมนิยม พวกเราต้องเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจธรรมชาติให้เป็นเศรษฐกิจผลิตเพื่อการค้า สร้างการแบ่งงานสังคมและการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์อยู่ใน

ตลาดอันนี้เป็นปัจจัยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคนิคใหม่ ให้มีประสิทธิภาพของงานใหญ่ และกำลังการผลิตใหม่ พร้อมกันนั้นก็สร้างความสัมพันธ์การผลิตอันใหม่ขึ้นยกเลิกชั้นแบ่งระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยกัน สร้างให้มีระบบการผลิตทางสังคมและตลาดแห่งชาติที่เป็นอันหนึ่งอันเดียว และเปิดกว้างการค้ากับตลาดโลก ทำให้โครงประกอบของการผลิตสินค้าเป็นรูปเป็นร่างขึ้น ในสมัยข้ามผ่านนี้ภายใต้การนำพาของพรรค การขยายตัวของเศรษฐกิจสินค้าเป็นการขยายตัวอย่างมีระบบ ร่วมกันระหว่างผลประโยชน์ของส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ของสังคมอย่างกลมเกลียว การขยายตัวจากเศรษฐกิจธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจเพื่อการค้าอย่างเป็นระบบนั้น เป็นกฎเกณฑ์แห่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเรา ประเทศเราในสมัยข้ามผ่านขั้นสู่สังคมนิยม มีเฉพาะแนวทางดังกล่าวนี้เท่านั้น จึงจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศเราได้หลุดพ้นจากสถานะแห่งความล้าหลังที่ดำเนินมาเป็นเวลาอันยาวนาน หรือไม่ให้ขยายตัวโดยตัวของมันเอง ทั้งนี้ก็เพื่อก้าวขึ้นสู่การก่อสร้างเศรษฐกิจสังคมนิยม ทั้งสอดคล้องกับแนวโน้มโดยรอบของยุคสมัยอีกด้วย

2.8 โครงประกอบเศรษฐกิจของประเทศเรา เป็นโครงประกอบเศรษฐกิจที่รวมการถือกรรม-ป่าไม้ กับอุตสาหกรรมและการบริการโดยนำเอาการขยายการถือกรรม-ป่าไม้เป็นหลัก

มติของประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 ได้ยืนยันว่า ในเงื่อนไขจำเพาะของประเทศเรานี้ยากที่จะเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมสังคมนิยม ต้องนำเอาโครงประกอบเศรษฐกิจที่สมเหตุสมผลมาใช้ตั้งแต่แรกเลย ในที่นี้ให้ถือเอาการขยายการถือกรรม-ป่าไม้ เป็นพื้นฐานเพื่อขยายอุตสาหกรรม พร้อมกันนั้นก็ขยายอุตสาหกรรมไปทีละขั้น เพื่อตอบสนองการผลิตถือกรรม-ป่าไม้ คมนาคมขนส่ง การส่งออก และชีวิตความเป็นอยู่อย่างแท้จริง

2.9 ในเงื่อนไขของประเทศเรา ซึ่งเกษตรกร 90 % ของประชากร และป่าภูเขาครอบคลุม 85 % ของพื้นที่นั้น ถ้าอยากตอบสนองความเป็นอยู่ของประชาชนและยกระดับขึ้นเป็นขั้นตอน เพื่อขยายอุตสาหกรรมจะต้องอาศัยการถือกรรม-ป่าไม้ เพื่อขยายเศรษฐกิจเพื่อการค้า ยกเลิกเศรษฐกิจธรรมชาตินั้นจะต้องมีผลกระทบของอุตสาหกรรม ซึ่งก่อนอื่นได้แก่อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตถือกรรม และอุตสาหกรรมผลิตสินค้าเพื่อใช้สอย การถือกรรมและป่าไม้ก็จะขยายตัวไม่ได้ ถ้าไม่มีผลกระทบจากอุตสาหกรรม มติของประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 ได้ยืนยันว่า “ถ้าหากไม่มีการขยายตัวของถือกรรม-ป่าไม้แล้ว ก็จะไม่มีความเป็นไปได้เพื่อขยายอุตสาหกรรมได้ ตรงข้ามถ้าหากไม่มีผลกระทบอย่างแรงของอุตสาหกรรมแล้ว ก็ตัวแขนงการถือกรรม-ป่าไม้ ก็ไม่อาจจะขยายตัวโดยตัวของมันเองได้” แต่ถ้าจะมีอุตสาหกรรมอย่างเดียวก็น่าจะทำให้กระทบกระเทือนซึ่งกันและกันระหว่างอุตสาหกรรม กับ การถือกรรม-ป่าไม้ ก็ถูกจำกัดเช่นเดียวกัน การกระทบดังกล่าวนี้ จะดำเนินไปได้โดยดีก็ต่อ

เมื่อได้ผ่านระบบการบริการเท่านั้น ระบบการบริการดังกล่าวประกอบด้วยระบบโครงประกอบ โครงสร้างพื้นฐาน ให้แก่การผลิตด้านกิจกรรม-ป่าไม้และอุตสาหกรรม ซึ่งในที่นี้มีข้อโดดเด่นคือ การคมนาคมขนส่ง, ชลประทาน, ไฟฟ้าน้ำตก, วัสดุก่อสร้าง, ก่อสร้างพื้นฐาน และระบบการบริการ ด้านการขนส่งสินค้าทางการเกษตร เพื่อให้ตอบสนองให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรก่อนอื่น คือการค้า ตั้งแต่การค้าภายใน และการค้าระหว่างประเทศ ธนาคารธุรกิจ ไปรษณีย์

ระบบการบริการเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นของโครงประกอบเศรษฐกิจในประเทศเรา เพื่อ เปลี่ยนเศรษฐกิจธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจผลิตเพื่อการค้า มีบทบาทเป็นเสมือนเครื่องมือช่วย เศรษฐกิจ-สังคม ให้เกิดความเข้มแข็งมีผลต่อกระบวนการวิวัฒน์แห่งการผลิตและการผลิต สังคมยิ่ง ก้าวหน้าขึ้นสู่ความศรีวิไลและทันสมัยเท่าใด ระบบการบริการก็ยิ่งเปิดกว้างหลากหลายรูปแบบเพิ่ม ขึ้นเท่านั้น และครอบคลุมอัตราส่วนนับวันจะมากขึ้นให้เศรษฐกิจแห่งชาติ ระบบอุตสาหกรรมและ การบริการที่เกี่ยวกับการกิจกรรม-ป่าไม้ ในโครงประกอบเศรษฐกิจอันเดียว ก็เพื่อสร้างให้มีการ ขยายตัวอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การกิจกรรม-ป่าไม้ ให้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และตรงข้าม

2.10 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงประกอบแผนการเศรษฐกิจ กับโครงประกอบ ภาคส่วนเศรษฐกิจ

ปัญหานโยบายโครงประกอบเศรษฐกิจของพวกเราคือ การขยายการผลิต ดังนั้นพวกเราจะต้องรอบรู้แนวนโยบายเกี่ยวกับปัญหาแผนการเศรษฐกิจ เพราะว่ามีแผนการเศรษฐกิจที่สอดคล้อง กันแต่ละท้องถิ่น แต่ละพื้นที่ จนกระทั่งถึงแต่ละหมู่บ้าน แต่ละเมือง โดยอาศัยความสามารถที่มีอยู่ และแรงงานของตนเท่านั้น จึงจะสามารถพัฒนาด้านเศรษฐกิจ-เทคนิค เพื่อสร้างแรงงาน และเพิ่ม เทคนิคให้แก่เศรษฐกิจแห่งชาติได้ด้วย ดังนั้นการจัดทำโครงประกอบเศรษฐกิจต้องอาศัยการขยาย โครงประกอบแผนการเศรษฐกิจ หมายความว่าต้องส่งเสริมและใช้ภาคส่วนเศรษฐกิจอะไรบ้าง จึงจะสามารถระดมทุน แรงงาน บทเรียนประสบการณ์และระดับเทคนิคที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทาง ด้านทรัพยากรของประเทศเรา และความต้องการของตลาดเพื่อให้บรรลุประสิทธิภาพผลเศรษฐกิจอันสูง สุดให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างความสัมพันธ์ทางการผลิตกับกำลังการผลิต ถ้าหากไม่ยึดแนว ทางเกี่ยวกับการใช้ภาคส่วนเศรษฐกิจในโครงประกอบของแผนการเศรษฐกิจแล้ว นโยบายเกี่ยวกับ โครงประกอบเศรษฐกิจก็จะไม่ตามมา และประสิทธิภาพตามความประสงค์ของเราได้

3. มาตรการอันสำคัญสำหรับการส่งเสริมการผลิตสินค้าให้ขยายตัว

ต้องเปลี่ยนเศรษฐกิจธรรมชาติพอเพียงของเกษตรกรไปสู่การผลิตเพื่อการค้า เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าให้ขายตัว พวกเราจะต้องใช้มาตรการที่สำคัญดังต่อไปนี้.-

3.1 จะต้องนำเอาการค้าเข้าสู่ชนบทขึ้น ไปสู่เขตภูคอย ในการใช้การค้าขึ้น จะต้องดำเนินไปหลายรูปแบบ ซึ่งจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมความต้องการเปิดกว้างการแลกเปลี่ยนสินค้าและการผลิตให้ขายตัวด้วยเหตุผลเหล่านี้ พวกเราจึงได้นำเอาการค้าและขยายสหกรณ์การเกษตรอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยใช้สหกรณ์การเกษตร ชื้อ-ขาย กับเกษตรกรผู้ผลิตหลายแขนงอาชีพ มีบางคนถือว่าการที่พวกเรากล่าวไว้ว่า “ใช้การค้าเป็นหลักหรือจัดตั้งสหกรณ์ซื้อ-ขาย ขึ้น เพื่อนำชาวไร่ชาวนาเข้าสู่ระบบการทำกินรวมหมู่” เป็นการละเลยการผลิต ไม่เห็นบทบาทที่สำคัญของการผลิต ตรงข้ามกับพวกเราถือว่าเงื่อนไขเศรษฐกิจธรรมชาติของประเทศเรานั้น จะต้องใช้การค้าซึ่งจะส่งผลให้การผลิตพร้อมกับการขนส่งสินค้า เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

3.2 จะต้องขยายเส้นทางคมนาคมอย่างกว้างขวาง ควบคู่กับเส้นทางยุทธศาสตร์ เพื่อเชื่อมต่อระหว่างประเทศ ต่อเศรษฐกิจและการป้องกันประเทศ จะต้องเอาใจใส่เป็นอย่างดีต่อการขยายการคมนาคมระหว่างแขวงต่อแขวง เมืองต่อเมือง และขยายการคมนาคมอยู่ในพื้นที่ชนบท สิ่งเหล่านี้เป็นการเปิดกว้างการสัญจรไป-มาหาสู่และการขนส่งสินค้า ส่งเสริมการผลิต นำเอาวัฒนธรรมใหม่ ๆ ไปสู่ชนบทและเขตภูคอย ประกอบเข้าในการก่อสร้างกลุ่มเศรษฐกิจ-เทคนิคต่าง ๆ และก่อสร้างชนบทใหม่

3.3 เริ่มต้นจากครอบครัวของเกษตรกร ต้องถือเอาครอบครัวของเกษตรกรเป็นเป้าหมายแรก ที่พวกเราจะต้องดำเนินการด้วยกันหลายมาตรการ ซึ่งก่อนอื่นมาตรการเศรษฐกิจ ทั้งนี้จะต้องทำให้เศรษฐกิจของเกษตรกร เปลี่ยนจากการผลิตแบบธรรมชาติพอเพียง ไปสู่การผลิตเพื่อการค้า

ในประเทศเราเกษตรกรมีประมาณ 82 % ของพลเมืองทั้งหมด เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าพวกเรารู้ถึงเป้าหมายดังกล่าวนี้ ก็จะทำให้มีการเริ่มเปลี่ยนแปลงจากแต่ละครอบครัวเกษตรกรแล้ว อย่างไรก็ตาม พวกเราก็จะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงไปสู่ส่วนใหญ่ของประเทศเราได้ สิ่งเหล่านี้เป็นจินตนาการใหม่ของเรา ซึ่งมันมีความแตกต่างกับจินตนาการเดิมอย่างสิ้นเชิง จินตนาการเดิมถือว่าการเปิดกว้างการค้าขาย และการแลกเปลี่ยนสินค้าก็คือการช่วยส่งเสริมการผลิตของแต่ละครอบครัวของเกษตรกรให้ขายตัวนั้น จะเป็นช่องทางให้เกษตรกรเดินเข้าสู่เส้นทางทุนนิยมโดยตัวของมันเอง จะทำให้มีการแยกชนชั้นอยู่ในพื้นที่ชนบท ด้วยเหตุนี้จึงมีการ “กำจัดการผลิตของเกษตรกร” บีบบังคับให้เกษตรกรเข้าสู่เส้นทางทำกินแบบรวมหมู่ ทั้งกตราคาสินค้าของเกษตรกรให้ขายผล

การผลิตทางการเกษตรให้แก่รัฐในราคาต่ำ และซื้อสินค้าอุตสาหกรรมในราคาที่สูง ยกเลิกการค้าเอกชนตั้งแต่ระดับผู้ค้ารายย่อย จำกัดการส่งสินค้าให้ชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ภูคอยซึ่งอยู่ในสภาพทุกขากขาดแคลน ในความเป็นจริงแล้วพวกเราได้ทำให้เกษตรกรตกทุกข์ได้ยากอย่างไม่รู้สีกตัวและถ่วงความเจริญของชนบท พรรคเรามีแผนนโยบายว่า ก้าวขึ้นจากการกสิกรรม-ป่าไม้โดยใช้การค้าและคมนาคมขนส่งเข้ามาใช้ แผนนโยบายอันนี้เริ่มจากจุดพิเศษทางด้านเศรษฐกิจสังคมของประเทศเรานั้นเอง แต่ว่าในห้วงที่ผ่านมาในส่วนของพวกเรามีจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าการก้าวขึ้นจาก กสิกรรม-ป่าไม้ นั้น จะต้องสร้างนิคมเกษตรและนิคมป่าไม้ของรัฐขนาดใหญ่ขึ้นหลาย ๆ แห่ง คิดว่านำการค้าเป็นลูกโซ่นั้น หมายถึงว่า ต้องสร้างร้านค้าของรัฐขึ้นหลาย ๆ แห่งในตัวเมืองใหญ่ และเทศบาลแขวง เทศบาลเมือง พวกเราจึงไม่รู้จักใช้วิธีการค้าให้ถูกจุดเป้าหมาย และให้เหมาะสมกับบริเวณเป้าหมายดังกล่าวนี้ในปัจจุบันนี้แต่ละครอบครัวของเกษตรกร คือชนชั้นชาวนาที่มีน้ำใจรักชาติอย่างแท้จริง เมื่อใดก็พร้อมที่จะเคียงบ่าเคียงไหล่กับชนชั้นเกษตรกร เพื่อก้าวขึ้นสู่สังคมนิยมภายใต้การนำพาของพรรคเรา ที่ได้กล่าวมานั้นหมายถึงชนบทที่กว้างใหญ่และมีทรัพยากรอยู่จำนวนมาก รัฐเรามีแผนนโยบายในการพัฒนาการคมนาคมขนส่งในพื้นที่ชนบทใช้การค้าให้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวชาวกสิกร แต่ละครอบครัวนั้นเป็นวิธีที่ดีกว่า เพื่อส่งเสริมให้สร้างความต้องการใหม่ ช่วยเหลือเกษตรกรจากแหล่งผลิตพอเพียงไปสู่การผลิตที่เหลือจากการบริโภคและส่งไปจำหน่าย เปลี่ยนเศรษฐกิจของเกษตรกรจากการผลิตธรรมชาติพอเพียง ไปสู่การผลิตเพื่อการจำหน่าย จึงจะส่งผลดีให้แก่แรงงาน เพิ่มอาชีพ เปลี่ยนเทคนิค และสร้างให้มีกำลังการผลิตใหม่ได้ ซึ่งจะเป็นผลดีให้แก่การแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ เปิดกว้างตลาดชนบท ลดล้างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเขตภูคอยกับเขตพื้นที่ราบ ทำให้ชนบทใกล้ชิดกับตัวเมือง และเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงพัฒนาเกษตรกรชาวไร่ชาวนาได้

4. ปัญหาที่ดิน

ทัศนคติของพรรคเราถือว่า ที่ดินทั้งหมดเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของสังคม ซึ่งรัฐเป็นศูนย์กลางตัวแทน เริ่มจากจุดพิเศษของประเทศเรามีเนื้อที่ดินมาก แรงงานกลับน้อย เกษตรกรส่วนใหญ่ของประชากรถ้าหากไม่มีนโยบายที่สอดคล้องแล้วก็จะไม่สามารถขยายแรงงานและสร้างภูมิปัญญาให้เกิดแก่เกษตรกรได้ ซึ่งความสามารถนั้นมีอยู่แล้วของการกสิกรรม-ป่าไม้ของ ประเทศเรา ด้วยเหตุนี้พรรคเราจึงมีแผนนโยบายว่า มอบกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินให้แก่ชาวกสิกร รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการค้าเนินธุรกิจการผลิตให้แก่ทุกคน ทำอย่างไรให้เกิดประสิทธิผลเท่าที่จะทำได้ อาศัยที่ทำกินที่ได้รับมอบและแรงงานของตนเพื่อสร้างผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกให้มากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเอง ให้แก่ครอบครัวและให้แก่ประเทศชาติ นอกจากนี้พื้นที่ทำกินที่ใช้ในการเพาะปลูกอยู่นั้น รัฐมีนโยบายจะมอบที่ดินหลวงให้แก่ครอบครัวเกษตรกรที่ยังไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีที่

ดินน้อยไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับความสามารถจากแรงงาน มอบที่ดินให้แก่รัฐกร กรรมกร รวมทั้งให้แก่ครอบครัวอื่น ๆ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกร แต่มีความสามารถในการทำการเกษตร ดินหลวงนั้นเป็นพื้นที่ที่ยังไม่ได้ทำการถากถาง พื้นที่ตอนต่าง ๆ ที่อยู่ตามลำแม่น้ำใหญ่ ๆ พื้นที่ที่อยู่ตามเนินเขาและยังเป็นพื้นที่ป่าที่อยู่ใกล้กับหมู่บ้านของประชาชนเหล่านั้น เพื่อทำการผลิตธุรกิจ, สร้างเศรษฐกิจครอบครัวทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์, ปลูกสร้างบ้านเรือน ผู้ใดที่รับที่ดินเพื่อทำการผลิตธุรกิจนั้น จะต้องรับสิทธิ์ครอบครองที่ดินอย่างถาวรรวมทั้งการตกทอดมรดกและจะไม่นำพื้นที่ดินเหล่านี้เข้าสู่การผลิตรวมหมู่ และเมื่อใดที่พวกเขาไม่มีความจำเป็นในการใช้ที่ดินดังกล่าวนี้ อีกแล้ว ผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์ สามารถโอนมอบกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นก็ได้ ซึ่งก็จะได้ค่าตอบแทนคืน เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ได้ใช้จ่ายไปแล้วในการปรับปรุงพื้นที่ดินส่วนนั้น ซึ่งจะต้องให้เป็นไปตามข้อตกลงกันระหว่างสองฝ่ายต่อหน้าเจ้าพนักงานการปกครองเมือง สำหรับพนักงาน, สมาชิกพรรคที่มีพื้นที่ดินเป็นจำนวนมากให้มีสิทธิ์รักษาไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อใช้ทำการปลูกพืชตามความสามารถของตน ส่วนที่เหลือนั้นให้โอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ที่ไม่มิตินทำกิน หรือให้แก่ สหกรณ์รัฐให้การส่งเสริมแก่ครอบครัวต่างๆ ที่มีเงินทุนที่จะลงทุนประกอบธุรกิจด้านกิจกรรม-ป่าไม้ บนพื้นฐานข้อผูกพันเช่าที่ดินของรัฐ และทางรัฐเองมีนโยบายยกเว้นภาษีในห้วงปีแรก สำหรับครอบครัวใดที่มีที่ดินเป็นจำนวนมากนั้น รัฐก็จะส่งเสริมให้มีการลงทุนเพื่อทำการ ผลิต-ธุรกิจ ในที่ดินของเขาให้มีประสิทธิผลเช่นการให้บริการ และการขายผลิตภัณฑ์ให้แก่รัฐด้วยราคาที่เห็นชอบด้วยกันทั้งสองฝ่าย เขามีสิทธิ์จ้างแรงงานตามข้อผูกพันที่ตกลงกันระหว่างผู้ใช้แรงงาน ถ้าหากเขามีความสามารถด้านแรงงานและด้านเงินทุน เพื่อทำการผลิตธุรกิจนั้น ควรให้เขาโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินผืนนั้นให้แก่ผู้อื่น แต่ก่อนอื่นควรโอนให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน ให้แก่พนักงานบ้านานู ให้แก่ทหารที่ออกจากกำลังประกอบอาวุธ และให้รัฐเพื่อสร้างเศรษฐกิจครอบครัวหรือให้หน่วยสามัคคีผลิตและสหกรณ์ ไม่นอญาคให้เก็บรักษาและหรือครอบครองที่ดินดังกล่าวไว้โดยมิได้ทำการผลิตใด ๆ โดยเด็ดขาด

5. รูปแบบการทำมาหากินในการกสิกรรม และรูปแบบลักษณะสังคมนิยม

ในการนำเอาเกษตรกรในพื้นที่ชนบทก้าวขึ้นสู่สังคมนิยม นั้น มีปัญหาการทำกอบแบบร่วมมือ ของชาวกสิกรเมื่อก่อนพวกเราได้เปลี่ยนเป็นสหกรณ์ตามแบบเก่าและไม่ประสบผลเท่าที่ควร มาถึงปัจจุบันบางท้องถิ่นยังมีปัญหายุ่งยากไม่มีแนวทางที่ชัดเจน และก็มีความเห็นหลายหลายแตกต่างกัน โดยเริ่มจากความเป็นจริงสถานะของเศรษฐกิจของประเทศเรา จากความต้องการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจผลิตเพื่อการจำหน่าย ด้วยความมุ่งหวังของเกษตรกร จากระดับคุ้มครองของพนักงานเรา กองประชุมรคคณะของศูนย์กลางพรรค ครั้งนี้ได้ค้นคว้าอภิปราย จนถึงมีมติเป็นเอกฉันท์อย่างสมบูรณ์เกี่ยวกับสามรูปแบบ คือทำกินด้วยมือของชาวกสิกรจากต่ำขึ้นสูง ดังที่

ได้ยกขึ้นมากล่าวในบทรายงานของข้าพเจ้าคือ : ครอบครัวยุวเกษตรกรและหน่วยสามัคคีผลิต นำไปสู่สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์การผลิตธุรกิจหลายแขนงอาชีพ นำไปสู่ การมอบหมายให้แต่ละครอบครัว, ระบบการทำกินแบบร่วมมือ นำไปสู่ การขยายเศรษฐกิจครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์, การขยายตัวทางการผลิต นำไปสู่ การเปิดกว้างการแลกเปลี่ยน และ การขนส่งสินค้าเพื่อให้การผลิตสินค้า นำไปสู่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

สามระบบดังกล่าวนี้จะต้องหมุนเวียนใช้ให้เหมาะสมกับเงื่อนไขของแต่ละหมู่บ้าน แต่ละท้องถิ่น ซึ่งก่อนอื่นจะต้องให้เหมาะสมกับการดูแลของพนักงาน และจะต้องผ่านการปรึกษาหารือกับเกษตรกรบนพื้นฐานประชาธิปไตย เพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกร เพื่อการรองรับการขยายการผลิต และการขนส่งสินค้านำไปจำหน่าย ดูแลทั่วประเทศแล้ว พวกเราถือเอาความสามัคคีผลิตกับสหกรณ์การเกษตร หรือระบบการสหกรณ์แบบมอบหมาย ถึงครอบครัวสมาชิก เป็นระบบการที่แพร่หลายทั่วไปในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านี้ ระบบดังกล่าวนี้ถ้าหากดำเนินการอย่างถูกต้องแล้ว จะเป็นการเพิ่มผลประโยชน์อันใหญ่หลวงและเป็นการเตรียมตัวก้าวขึ้นอย่างมั่นคงในการก่อสร้างสหกรณ์ ที่ดำเนินการธุรกิจหลายแขนงอาชีพ

สำหรับปัญหามอบหมายให้สหกรณ์ กองประชุมครบคณะได้มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ให้ใช้รูปการมอบหมายถึงระดับครอบครัว ด้วยวิธีมอบที่ดินทำกินตามความสามารถด้านแรงงานของแต่ละครอบครัว วางเป้าหมายเกี่ยวกับผลผลิต และค่าแรงงาน ส่วนสหกรณ์จะต้องรับผิดชอบในส่วนที่ครอบครัวไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น : ชลประทาน ยาปราบศัตรูพืช ภายหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว ให้แต่ละครอบครัวรักษาส่วนแบ่งของตนเองไว้ (ส่วนแบ่งประกอบด้วย สารองการใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ครอบครัวเป็นผู้จ่าย ค่าแรงงาน และผลผลิตที่เกินจากเป้าหมายที่ได้มอบให้) และมอบส่วนแบ่งให้สหกรณ์ ผลิตผลที่เหลือจากความต้องการของตนนั้น สมาชิกสหกรณ์มีสิทธิ์นำไปใช้ได้เต็มที่ หรือขายให้รัฐตามราคาที่ตกลงกันทั้งสองฝ่าย เฉพาะรูปการมอบให้แก่กลุ่มย่อยๆ หน่วยผลิตตามตัวเลขเป้าหมายนั้น ควรรักษาไว้ แต่ที่ไหนที่กำลังทำกินได้รับผลดี พนักงานก็มีการคุ้มครอง และเกษตรกรมีความสนใจการผลิต มีการขยายตัวและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างแท้จริงเท่านั้น

เพื่อให้การรับมอบในแต่ละครอบครัวได้รับผลดีนั้น กองประชุมครบคณะได้เน้นย้ำว่า ต้องมีการปรึกษาหารืออย่างเป็นประชาธิปไตย ภายในกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ ต้องเอาใจใส่ช่วยเหลือและบริการให้ครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ที่รับมอบต้องเพิ่มความรับผิดชอบของรัฐวิสาหกิจรวมหมู่ต่อความผูกพันที่ได้รับมอบ เป็นต้นว่าต้องเร่งขยายแขนงการค้า วัสดุ ธนาการ ชลประทาน ต้องเอาใจใส่แนะนำในด้านเทคนิค ฤดูกาล โดยเฉพาะเทคนิคของการเกษตรรวมศูนย์การเลี้ยงสัตว์

ควบคู่กับระบบการทำกินแบบร่วมมือของเกษตรกรในการขยายการผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรนั้น พวกเรามีนโยบายให้ใช้ระบบ รวมทุนเข้าด้วยกันเพื่อร่วมธุรกิจ ขยายระบบ หุ้นส่วนระหว่างรัฐกับเอกชน เพื่อให้ภาคส่วนเศรษฐกิจนายทุนเอกชน มีนโยบายกว้างขวางโดยมุ่งการดึงเอาเทคนิค และเงินการลงทุนของนายทุนเอกชน พร้อมทั้งใช้ประสบการณ์จากการทำกิน ของพวกเขาเหล่านั้น การซื้อเครื่องจักร, สินค้าจากต่างประเทศ ระบบหุ้นส่วนระหว่างรัฐกับเอกชนอยู่ระหว่างการขยายตัวในบางพื้นที่ และมีประสบการณ์ที่ดีหลายประการมาแล้ว พวกเราต้องศึกษาบทเรียนเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับระบบหุ้นส่วนที่เหมาะสม เพื่อเปิดกว้างไปสู่พื้นที่และท้องถิ่นต่าง ๆ อีกด้วย

เรามีนโยบายใช้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับบรรดาระบบการ รวมทุนเศรษฐกิจเอกชน รวมถึงเงินทุนจากครอบครัวพนักงานกรรมกร ทหาร เพื่อลงทุนเข้าในการผลิต และเปิดกว้างการผลิตธุรกิจ

กล่าวถึงลักษณะของระบบเศรษฐกิจข้ามผ่าน กองประชุมครบคณะได้มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า จะต้องใช้ระบบเศรษฐกิจข้ามผ่าน แต่ยังมีบางสหายยังมีความเป็นห่วงว่า ลักษณะสังคมนิยม จะแสดงออกอยู่ในระบบเศรษฐกิจข้ามผ่าน เช่น ระบบหน่วยสามัคคีผลิตทำอย่างไร ? จะเป็นการนำเกษตรกรไปสู่เส้นทางในการทำกินแบบเอกเทศ

ก่อนอื่น พวกเราจะต้องรับรู้ถึงสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับ ลักษณะสังคมนิยม และลักษณะข้ามผ่าน ขึ้นสู่สังคมนิยม สำหรับลักษณะสังคมนิยม นั้น พวกเราไม่ควรเข้าใจตามแบบของจินตนาการเก่า ซึ่งถือว่าอะไรก็ตามต้องเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนรวม ไม่เกี่ยวกับบุคคลและครอบครัวแล้ว จึงเป็นสังคมนิยม มีแต่การออกแรงงานรวมหมู่ตามแบบทำรวม ไม่รับรู้การออกแรงงานของครอบครัวถือว่าการแจกจ่ายแบบรวมหมู่เป็นการแบ่งมอบอย่างเอกภาพ ตามคะแนนวันงานและอื่น ๆ

สิ่งสำคัญของระบบสังคมนิยมอยู่ที่ว่าต้องใช้กรรมสิทธิ์ทั่วสังคมน เกี่ยวกับพื้นที่ดินและการปรับแก้ตรวจสอบการดูแลของรัฐบนพื้นฐานระหว่างความรับผิดชอบกับผลประโยชน์ ในการออกแรงงานผลิต และการแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ ลักษณะสังคมนิยมแสดงออกอย่างรวมศูนย์ทั้งสองด้าน ดังนี้.-

ทางด้านการเมือง

เป็นการนำพาของพรรคโดยผ่าน อำนาจการปกครองประชาธิปไตยประชาชน อันจะทำให้ประเทศชาติก้าวขึ้นสู่สังคมนิยม ซึ่งจะแสดงให้เห็นโดยระบบกฎหมาย, ระบบนโยบายโดยเฉพาะบรรดานโยบายเศรษฐกิจ และความศักดิ์สิทธิ์ของมัน เกี่ยวกับปัญหานี้พวกเราจะต้องดูข้อเท็จจริงซึ่งแสดงออกอย่างรวมศูนย์เป็นผลิตผลเศรษฐกิจที่จะบรรลุได้บนผลประโยชน์ของรัฐ ของสังคม และของบุคคลผู้ออกแรงงาน ตรงข้ามถ้าหากบทบาทการนำพาของพรรค ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐไม่ได้รับผลประโยชน์ต่าง ๆ แล้วก็จะกลายเป็นเพียงการเรียกร้องหรือว่าเป็นเพียงรูปภาพภายนอกเท่านั้น นิคมเกษตร นิคมป่าไม้ และสหกรณ์ของพวกเรา ที่สร้างขึ้นในห้วงที่ผ่านมาก็ตกอยู่ในสถานะอันนี้

ทางด้านเศรษฐกิจ

จุดหมายของสังคมนิยมจะทำให้ประชาชนมั่งคั่ง ทำให้ประชาชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจสังคมนิยมการขยายตัวก้าวหน้าขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ไม่ควรเข้าใจว่าจุดหมายของสังคมนิยม จะต้องลบล้างการทุจริตเท่านั้น ถ้าหากถือเอาการทุจริตเป็นจุดประสงค์อย่างเดียวเท่านั้นที่ถูกต้อง อันนี้เป็นจินตนาการเก่า ในเมื่อลบล้างการทุจริตของศักดินาและนายทุนแล้ว แต่ไม่รู้จักทำมาหากิน ไม่คุ้มครอง ทำให้การผลิตต่ำลงส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงานประสบกับความยิ่งยากลำบากเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็หมายความว่า ระบบสังคมนิยมไม่สามารถจะเกิดขึ้นได้ จะกลายเป็นสหกรณ์ “อดข้าว” ดังที่ชาวกลีกรเคยกล่าวนั่นเอง

การลบล้างการทุจริตในสมัยข้ามผ่านนี้จะต้องดำเนินการต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในประเทศของเรา ซึ่งเศรษฐกิจยังไม่ขยายตัว สังคมยังมีการแบ่งแยกชนชั้นเหมือนเดิมอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงต้องลบล้างการทุจริตทั้งจะต้องมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อระดมจัดตั้งและขยายเศรษฐกิจสังคมนิยมอย่างไม่หยุดยั้ง นำผลประโยชน์มาสู่ผู้ใช้แรงงานทุกคนและหรือมาสู่สังคม ในสมัยข้ามผ่านรูปแบบเศรษฐกิจข้ามผ่านมันมิใช่รูปแบบที่เป็นสังคมนิยมทั้งหมด หากเป็นการผสมผสานลักษณะสังคมนิยมกับลักษณะเอกชนหรือเอกเทศอยู่ในแต่ละรูปการข้ามผ่านนั้น ถ้าหากว่าเป็นสังคมนิยมอย่างเดียวหรือเป็นเอกชนอย่างเดียวเหมือนเดิม ก็ล้วนแล้วแต่ไม่ใช่รูปแบบเศรษฐกิจข้ามผ่าน ในรูปแบบเศรษฐกิจข้ามผ่านจากล่างขึ้นบนนั้น ลักษณะสังคมนิยมก็จะปรากฏออกมาอย่างน้อยต่างกัน ในบรรดารูปแบบเศรษฐกิจข้ามผ่าน ถึงแม้จะมีลักษณะสังคมนิยมน้อย หรือมากอย่างไรก็ตาม ลักษณะสังคมนิยมก็ยังคงอยู่ในฐานะบทบาทแนะนำและครอบงำรูปแบบเศรษฐกิจข้ามผ่าน

ยกตัวอย่าง : ในหน่วยสามัคคีผลิตแต่ละครอบครัวยังผลิตแบบเอกเทศ แต่ลักษณะสังคมนิยมก็เริ่มต้นได้สร้างขึ้นด้วย การร่วมมือซื้อ-ขายกับรัฐ โดยผ่านสหกรณ์ซื้อ-ขาย ผ่านการบริการ

ของสหกรณ์ ชื่อ-ขาย นั้น เพื่อแนะนำการผลิตของครอบครัวต่าง ๆ ตามความต้องการของสังคม หรือว่าการก่อสร้างรากฐานวัตถุ ร่วมกันออกแรงงาน ร่วมกันลงทุน โดยผ่านพนักงานคุ้มครอง ลักษณะสังคมนิยมในที่สุดก็คือลักษณะที่ดีเลิศของมันคือ ประสิทธิภาพของเศรษฐกิจการผลิตขยายตัว และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ในกลไกที่เหมาะสมผลิตภัณฑ์สุดท้ายให้ครอบครัวชาวอเมริกัน ลักษณะสังคมนิยมอยู่ที่นี้จะแสดงออกด้วยการร่วมกันระหว่างสหกรณ์กับครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ในการผลิตแบบรวมหมู่ นั่น มีบางส่วนที่มีสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการโดยตรง อีกภาคส่วนหนึ่งครอบครัวสมาชิกสหกรณ์จะเป็นผู้ดำเนินการ และมีการแบ่งงานระหว่างสหกรณ์กับครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ในจุดต่างๆ อย่างมีเหตุผลโดยอาศัยเงื่อนไขที่แท้จริง การแบ่งงานและแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสองฝ่าย และการรับผลประโยชน์ที่เหมาะสมระหว่างสองฝ่ายนั้นเป็นพื้นฐานของข้อผูกพันร่มอบเหมา ในกรณีที่ครอบครัวสมาชิกสหกรณ์รับภาระต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ นั่น ถ้าหากมีการรับประกันการร่วมมือกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบและผลประโยชน์ระหว่างสหกรณ์กับครอบครัวสมาชิกสหกรณ์โดยการควบคุม, อำนาจการจากพนักงานคุ้มครองแล้วก็ยังคงสามารถรับประกันลักษณะสังคมนิยมไว้ได้อย่างแน่นอน มันจะไม่ตกเข้าสู่สภาวะมอบเหมาแบบปล่อยปะละเลย

เกี่ยวกับปัญหาการใช้ระบบทุนนิยมแห่งรัฐ : ปัญหานี้กองประชุมครบคณะได้มีมติเป็นเอกฉันท์รับรองบทรายงานของข้าพเจ้า แต่ยังคงมีความเห็นเป็นห่วงกังวลอยู่ เพราะเกรงว่าจะตกเข้าสู่แนวโน้มการขยายตัวโดยมันเอง ไปสู่ทุนนิยม บางสหายก็เกรงว่าถ้าอนุญาตให้ครอบครัวที่มีเงินลงทุนในการผลิตแล้ว จะทำให้เขากลายเป็นนายทุน ความเห็นเหล่านี้แสดงว่ายังยึดมั่นในแนวคิดแบบเก่าอยู่มาก พวกเราต้องมีแนวคิดเป็นเอกภาพร่วมกันว่าในเมื่อพวกเราอมรับเอาการขยายตัวที่จะต้องเป็นไปตามการขยายตัวของการผลิตสินค้า และอนุญาตให้ดำเนินการคมนาคมขนส่งสินค้าโดยเสรีในตลาดแล้ว ก็ไม่อาจที่จะไม่รับเอกลักษณ์ที่ต้องเป็นไปของการผสมและรวมทุน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือการผสมและการรวมทุนเพื่อทำการผลิต ถ้าหากว่าคิดกันการรวมทุนแล้วก็หมายความว่า คิดกันการขยายตัวของเศรษฐกิจนั่นเอง อีกด้านหนึ่งการคงตัวของเศรษฐกิจนายทุนเอกชนนั้นเป็นตัวแทนให้แก่กำลังการผลิตอย่างใดอย่างหนึ่งที่แน่นอนของสังคม การคงตัวของบรรดาภาคส่วนเศรษฐกิจที่ต่างกัน ในสมัยข้ามผ่าน คือสิ่งที่ต้องการเป็นไปตามภาวะวิสัย พวกเราไม่อาจหลบเลี่ยงมัน ไปอย่างรวดเร็วได้ หากจะต้องรู้วิธีการและการขยายกำลังการผลิตดังกล่าวนี้

ด้วยเหตุนี้ ปัญหาที่มีต่อภาคส่วนเศรษฐกิจนายทุนเอกชนนั้น ก็คือ ไม่หาวิธีสกัดกั้นการขยายตัวของทุนนิยม หากแต่หาวิธีป้องกันให้เป็นไปตามแนวทางทุนนิยมแห่งรับ (คัดจากนิพนธ์

เลนิน ครอบคลุม เล่มที่ 44 หน้า 57) เลนิน ยังกล่าวว่า : “การค้าขายอย่างเสรีหมายถึงเสรีภาพของทุนนิยม แต่พร้อมกันนั้นก็กลับเป็นระบบใหม่ระบบหนึ่งของลัทธิทุนนิยม นั่นคือทุนนิยมแห่งรัฐ”

การคงตัวและการขยายตัวของทุนนิยมแห่งรัฐคือสิ่งที่ต้องเป็นไปตามการขยายตัวที่สูงกว่าเศรษฐกิจสินค้าน้อย ตามความหมายดังกล่าวนี้ เลนิน ถือว่า : “ทุนนิยมแห่งรัฐเป็นความสัมพันธ์การผลิตน้อยเข้าด้วยกัน ทุนทำให้การผลิตน้อยสัมพันธ์กันเข้าทุนเกิน ออกมาจากการผลิตน้อย” (คัดจากนิพนธ์ เลนิน ครอบคลุม เล่มที่ 43 หน้า 1988)

ปัญหาที่มีความสำคัญในที่นี้คือบทบาทแนะนำและปรับแก้ของรัฐต่อรูปแบบทุนนิยมแห่งรัฐ ในเมื่อกล่าวถึงทุนนิยมแห่งรัฐนั้น ให้จำไว้ว่า รัฐนั้นเป็นรัฐของพวกเรา รัฐประชาธิปไตยประชาชนภายใต้การนำพาของพรรค

เกี่ยวกับเศรษฐกิจของรัฐ กองประชุมครบคณะได้ลงมติเป็นเอกฉันท์กับการเสนอของข้าพเจ้า ด้วยการเปลี่ยนแปลงใหม่ในภาคส่วนเศรษฐกิจของรัฐ มีสหายหลายท่านได้กล่าวประนามแนวโน้มการเปลี่ยนรัฐวิสาหกิจ หมายถึงว่าเศรษฐกิจของรัฐครอบคลุมเอาทุกสิ่งทุกอย่าง อาจจะก้าวถ่ายทอดอำนาจของภาคส่วนเศรษฐกิจอื่น ๆ จากความเห็นดังกล่าวนี้เป็นความเห็นที่ถูกต้อง แต่กระบวนการคิดส่วนใหญ่ยังไม่กล่าวถึงแผนงานของตนเอง กองประชุมศูนย์กลางครั้งนี้ เร่งรัดให้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างสิ้นเชิงในทุก ๆ แผนงานเศรษฐกิจของรัฐ สหายใดที่รับผิดชอบแผนงานใดก็ต้องรับผิดชอบต่อศูนย์กลางเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในแผนงานของตน ต้องรับรู้ข้อบกพร่อง และหาแนวทางให้ได้อย่างทันที่ ทั้งนโยบายและการจัดตั้งดำเนินการปฏิบัติจริง ต้องรู้จักความรับผิดชอบในการประสานกับส่วนรวม และร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บนพื้นฐานของความร่วมมือสังคมนิยมอย่างแท้จริง เพื่อผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพรรคพวก และ โยนความรับผิดชอบให้แก่ผู้อื่น

ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะเน้นหนักถึงแนวคิดพื้นฐานของข้อเสนอที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงใหม่ในเศรษฐกิจของรัฐ อยู่ในโครงประกอบเศรษฐกิจหลายภาคส่วน พวกเราต้องแก้ไขกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างโครงประกอบเศรษฐกิจของรัฐกับภาคส่วนเศรษฐกิจอื่น ๆ ต้องดำเนินการและขยายภาคส่วนเศรษฐกิจอื่น ๆ อย่างเหมาะสม โดยมุ่งถึงจุดประสงค์อันสูงสุดคือขยายกำลังการผลิตภายในสังคม และมีประสิทธิผลสูงสุด ปัจจุบันนี้ในขอบเขตอุตสาหกรรม เศรษฐกิจสังคมนิยม ซึ่งรากฐานคือภาคส่วนภาคส่วนเศรษฐกิจของรัฐ ครอบ

คลุมกว่า 80 % ของยอดผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจของรัฐ ยังถือเป็นหลักที่สำคัญอยู่

เราควรมีความเห็นให้สอดคล้องและมีแนวทางไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ในโครงสร้างเศรษฐกิจของรัฐดังนี้

ในแง่ของการลงทุนน้อย ระดับเทคนิค และการคุ้มครองยังต่ำอยู่นั้น เศรษฐกิจของรัฐยังไม่รับประกันการนำใช้ความสามารถของการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพได้เลย พวกเราต้องรวมกำลังเข้าในการก่อสร้างรากฐานเศรษฐกิจของรัฐที่มีปัญหาทางด้านเทคนิคและที่เป็นส่วนประกอบในแต่ละแผนงานเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องบูรณะปรับปรุงและขยายกำลังการผลิตเศรษฐกิจของรัฐ ส่วนรากฐานทางด้านรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ที่ไม่มีการขยายตัว และไม่ได้นำผลิตผลมาสู่รัฐนั้น ควรเปลี่ยนไปร่วมหุ้นกับนายทุนเอกชน ภายใต้รูปแบบหุ้นส่วนระหว่างรัฐกับเอกชน หรือโอนให้นายทุนเอกชน หรือให้รวมหมู่ดำเนินธุรกิจ

สำหรับรากฐานรัฐวิสาหกิจ ในด้านกลไกกรรม-ป่าไม้ จะต้องเปลี่ยนไปสู่การมอบหมายที่ดินให้แก่เศรษฐกิจรวมหมู่และเกษตรกร มอบที่ดินให้แก่เกษตรกร ส่วนรัฐวิสาหกิจทางด้านกลไกกรรมป่าไม้นั้น สาเหตุสำคัญคือ บทบาทการลงทุน, การวางแผน, คำแนะนำทางด้านเทคนิค และการบริการให้แก่ภาคส่วนเศรษฐกิจรวมหมู่ และเศรษฐกิจครอบครัว

ในแง่การผลิตต่าง ๆ เช่นในแผนงานกลไกกรรมป่าไม้ อุตสาหกรรม คมนาคมขนส่ง การก่อสร้าง การค้า ล้วนจะต้องจัดวางเป็นโครงสร้างหลายภาคส่วน รัฐวิสาหกิจ และการบริการ ดำรงบทบาทเป็นเพียงในการขับเคลื่อน

นอกจากนี้การก่อสร้างบรรดารากฐานที่เป็นห่วงกุญแจ และบางปัญหาของด้านเทคนิคแล้ว รัฐวิสาหกิจควรที่จะทุ่มเทต่อการก่อสร้างโครงสร้างโครงร่างของการผลิตด้านต่าง ๆ เช่น สร้างชลประทาน ไฟฟ้าน้ำตก เส้นทางคมนาคมขนส่ง คลังท่าเรือ เทคนิคเครื่องจักรและการซ่อมแซมเครื่องจักรกล อุตสาหกรรมแปรรูป ก่อสร้างพื้นฐานสังคมที่ให้การบริการแก่ประชาชน และการสร้างพื้นที่ภูมิถ่านหินใหม่ พร้อมกับใช้ความก้าวหน้าทางด้านเทคนิคเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจแห่งชาติทั้งหมด

ในภาคส่วนเศรษฐกิจของรัฐนั้นสิ่งที่สำคัญคือ การค้า รวมถึงการค้าภายในและการค้ากับต่างประเทศ, การธนาคาร, การเงิน และสหกรณ์ ขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และต้อง

เร่งดำเนินการของทุกหน่วยเศรษฐกิจที่ขึ้นกับภาคส่วนเศรษฐกิจที่ต่างกันอย่างแท้จริง จากนั้นจึงขยายบทบาทของการค้าเป็น “ลูกโซ่ติดต่อ” (ลูกโซ่แรก) อย่างแท้จริง ทำให้รัฐกลายเป็น “นักค้าขายส่ง” ดังที่เลนินได้กล่าวมาแล้วนั้น และจากนั้นเพื่อรับประกันการคุ้มครองและควบคุมอำนาจการได้อย่างได้ผลของรัฐให้ขยายทั่วสังคม

6. เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจกับต่างประเทศ

บรรดาสหภาพ ก็ได้เห็นแจ้งเกี่ยวกับความสำคัญของการเปิดกว้างความสัมพันธ์การค้าขายและการร่วมมือกับต่างประเทศ ในสภาวะแวดล้อมยุคสมัยและของโลกในทุกวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการใหม่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงในภาคใกล้เคียงกับพวกเรา ด้วยเหตุนี้นโยบายโครงประกอบเศรษฐกิจของเราจึงไม่อาจจะแยกออกจากเศรษฐกิจกับต่างประเทศอย่างถูกต้องได้ ทั้งนี้จะต้องดึงเอาสภาวะที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ภารกิจขยายเศรษฐกิจของประเทศ เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวนี้มีสหภาพจำนวนหนึ่งยังเป็นห่วงต่อประสิทธิผลเศรษฐกิจ ในการร่วมมือกับประเทศสังคมนิยม พวกเราไม่อาจจะแก้ไขสภาวะดังกล่าวต่อไปอีก แต่ก็ไม่อาจจะปล่อยวางและชะลอความสัมพันธ์ร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศสังคมนิยม ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ในการใช้เศรษฐกิจระหว่างประเทศกับประเทศสังคมนิยม ซึ่งก่อนอื่นคือสหภาพโซเวียต, เวียดนาม และกัมพูชา การเปลี่ยนแปลงใหม่ในความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจในระบบสังคมนิยมของโลก เป็นปัญหาที่เร่งด่วนและจำเป็นจะต้องใช้สำหรับทุก ๆ ประเทศสังคมนิยม พวกเราต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงใหม่ดังกล่าวนี้ เพื่อร่วมกันสร้างความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจแบบใหม่ที่รับรองประสิทธิผลเป็นประโยชน์ก่อนการขยายตัวของประเทศเรา และบรรดาประเทศสังคมนิยม จึงเป็นเงื่อนไขทำให้เราต้องเปิดกว้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ กับประเทศทุนนิยมประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศอื่นๆ อันจะทำให้ประเทศเราออกไปสู่ตลาดโลก ดึงให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนกับประเทศของเรา รวมถึงประเทศเหล่านั้นจะได้นำความก้าวหน้าทางด้านเทคนิค และด้านการคุ้มครอง แต่พวกเราจะต้องมีสติระวังตัว แต่ก็ไม่มีนโยบายปิดประเทศแต่อย่างใด ปัญหาอยู่ที่ว่า เราจะรู้จักเลือกเอาแนวทางและเป้าหมายที่ถูกต้องของเขา เพื่อส่งผลดีในการติดต่อค้าขายและความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ-เทคนิคต่อประเทศเรา และเร่งดำเนินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ภายในของเรา เพื่อยกระดับความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับนานาอาริยะประเทศให้สูงขึ้น และให้มีความสามารถเพียงพอในการติดต่อค้าขายและร่วมมือดังกล่าว

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นปัญหาหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าการเน้นนโยบายเกี่ยวกับโครงประกอบเศรษฐกิจที่กองประชุมครบคณะได้อภิปรายมา ข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายโครงประกอบ

เศรษฐกิจของกองทุนรวมคณะของศูนย์กลางพรรคในครั้งนี้ เป็นบทบาทการขยายตัวใหม่บทบาทหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงแนวทางเศรษฐกิจที่กองทุนใหญ่ ครั้งที่ 4 ได้กำหนดใช้โดยละเอียด ข้อสรุปเหล่านี้เป็นบทบาทแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่เกี่ยวกับจินตนาการเศรษฐกิจของพวกเรา

กองทุนรวมคณะครั้งนี้ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ และให้ความสำคัญต่อนโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจ ปัญหาใหม่คือนโยบายโครงสร้างประกอบบรรดาภาคส่วนเศรษฐกิจ นโยบายดังกล่าวนั้นเป็นการแสดงออกอย่างถูกต้องถึงความสัมพันธ์ทางชนชั้นของสังคมประเทศเรา ในสมัยข้ามผ่าน ซึ่งมีปัญหาหลักคือสถานภาพกรรมกร-ชาวนา นโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจของพวกเรามีส่วนประกอบหลายอย่าง เราได้ปรึกษาหารือกันแต่เฉพาะโครงสร้างประกอบแผนงานเศรษฐกิจ โครงสร้างประกอบภาคส่วนเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศเท่านั้น ทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวมีความเกี่ยวพันประดุจกายอินทรีย์ มีความเกี่ยวพันเช่นเดียวกับอวัยวะทุก ๆ ส่วนของร่างกาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพและสอดคล้องระหว่างการผลิต และกำลังการผลิต เนื้อหาสาระของนโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจดังกล่าว เป็นการดำเนินการเข้าสู่จุดพิเศษ เกี่ยวกับความคิดของ เลนิน ว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจข้ามผ่านระหว่างกลาง จากเศรษฐกิจธรรมชาติขึ้นสู่สังคมนิยม ข้อสรุปใหม่ของกองทุนรวมคณะครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการซึมซาบทัศนะดังกล่าวเพิ่มขึ้น แน่แน่นอนว่าบรรดาข้อสรุปนโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจนั้น จะได้รับความเห็นชอบและให้ความร่วมมือจากพนักงานสมาชิกพรรค และประชาชนของเรา จากนั้นจะทำให้ความตื่นตัวของมหาชน เช่น ชาวกสิกร เพื่อเร่งรัดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเราให้เข้มแข็งขึ้น สิ่งสำคัญคือพนักงานสมาชิกพรรคของเราจะต้องรู้จักค้นคว้า และนำไปใช้ในแต่ละแผนงานแต่ละท้องถิ่น แต่ละรากฐาน และแต่ละบ้าน และมีความคิดริเริ่มประดิษฐ์คิดสร้างไม่ให้เกิดการกดขี่มหาชนเป็นอันขาด

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจ : ปัญหากลไกคุ้มครองเศรษฐกิจ มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจ เพราะว่านโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจเป็นตัวตัดสินกลไกเศรษฐกิจ และกลไกคุ้มครองมีผลกระทบอย่างมากต่อการก่อสร้างโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจ

ภายหลังการอภิปราย กองทุนรวมคณะครั้งนี้ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ร่วมกันในระดับสูงกับบรรดาของข้าพเจ้า เห็นชัดว่าการดำเนินนโยบายโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจนั้น มีความจำเป็นและเร่งรีบต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจ ทิศทางและมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขใหม่ที่ได้ยกขึ้นมาในบรรดาของนั้น สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงของประเทศเรา และเป็นเอกภาพกับทัศนะแนวทางของกองทุนใหญ่ ครั้งที่ 4 ของพรรค มีความสามารถที่จะปรับ

ปรุรงกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างจริงจังและรอบด้าน เกี่ยวกับกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจข้าพเจ้าจะยกตัวอย่างปัญหาบางอย่างโดยย่อ ดังนี้.-

1) ปัญหาที่กองประชุมครบคณะของศูนย์กลางพรรค ครั้งนี้ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์คือ

ก. ในห้วงปีที่ผ่านมา เราได้ดำเนินการปรับปรุงกลไกคุ้มครองมาโดยลำดับ และบรรลุวัตถุประสงค์เบื้องต้นในระดับหนึ่ง ที่น่ายินดีคือ การผลิต การขนส่งขยายตัวไปตามปกติ ถึงแม้จะประสบกับความยุ่งยากอยู่หลายประการก็ตาม แต่การผลิตก็ยังคงเพิ่มขึ้น มีบางแผนงานเพิ่มขึ้นพอสมควร ปริมาณสินค้าของป่าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การส่งออก-นำเข้าดีขึ้น การดำเนินการของหน่วยเศรษฐกิจของภาครัฐได้รับการปรับปรุงใหม่ตามลำดับธุรกิจ เศรษฐกิจเอกชน กำลังได้รับการระดมทุนเข้าในการลงทุนเพื่อขยายทางธุรกิจ ทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวในสภาพที่คล่องตัวขึ้น รัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายกฎหมายใหม่เพิ่มขึ้นอีก เพื่อเป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงให้เข้มงวดในสภาวะความเป็นจริงแล้วภารกิจการเปลี่ยนแปลงการคุ้มครอง ได้รับการสนองตอบจาก จากมหาชนได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง นโยบายใหม่กำลังจะกลายเป็นความจริง และนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งกองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 ของพรรค ได้กำหนดขึ้น อย่างไรก็ดีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้พึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้เพียงขั้นต้นเท่านั้น กระบวนการวิวัฒนาการแห่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนโยบายคุ้มครองเศรษฐกิจยังมีข้อยุ่งยาก และมีปัญหาอยู่หลายประการ ดังนี้.-

สภาวะทั่วไป คือ มีสิ่งที่ไม่ชัดเจนระหว่างกฎหมายใหม่และกฎหมายเก่า การเปลี่ยนแปลงใหม่ยังชะลอตัวจากสาเหตุหลักเนื่องมาจากยังไม่มีจินตนาการใหม่ที่ชัดเจน การรับรู้ยังไม่ทั่วถึง ยังแยกกันไม่ออกระหว่างกฎหมายใหม่และกฎหมายเก่า

ยังสับสนอยู่ระหว่างภาวะบทบาทการคุ้มครองเศรษฐกิจ ของรัฐระดับขั้นศูนย์กลาง และขององค์กรระดับขั้นการปกครองชั้นต่าง ๆ กับบทบาทคุ้มครองการผลิต ธุรกิจขององค์กรจัดตั้งและของหน่วยเศรษฐกิจองค์การปกครองชั้นต่างๆ และบรรดางค์การแห่งรัฐ ยังมีการแทรกแซงในการดำเนินการผลิตธุรกิจหน่วยราชการ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการตรวจสอบจับกุมใช้อำนาจละเมิดสิทธิของประชาชนอีกด้วย

เอกชนยังไม่มีสิทธิ์เป็นเจ้าของในการดำเนินธุรกิจอย่างเต็มที่เจ้าหน้าที่ระดับสูงยังช่วยเหลือคำสั่งทำให้การบริหารบีบบังคับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ไม่เป็นผลดีกับหน่วยงานเอกชน สภาวะการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความยุ่งยากและความเสียหายหลายประการ เช่น หน่วยงานเศรษฐกิจของรัฐ

ทำให้ขบวนวิวัฒน์แห่งการกลับไปสู่แนวทางธุรกิจของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจของรัฐ ทำให้เกิดความฝืดเคือง

ระบบนโยบายการขัดแย้งเศรษฐกิจยังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างถูกต้อง ยังขาดบทเรียนในการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับด้านเศรษฐกิจ แผนการเงิน การธนาคาร ยังไม่ปรับปรุงซึ่งทำให้เกิดความขัดสนแก่ขบวนการต่างๆ ทั้งหมดของการเปลี่ยนแปลงใหม่ ซึ่งอยู่ในแผนการเศรษฐกิจแห่งชาติ แผนการค้าต้องสนองความคิดทางเทคนิค ยังไม่ได้กลับไปสู่การดำเนินการทางธุรกิจอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงไม่สามารถดำรงบทบาท “เป็นลูกโซ่” ของการผลิตในสังคมได้

ในการเปลี่ยนแปลงไปสู่การด้านธุรกิจนั้น พวกเรายังขาดพนักงานคุ้มครองเศรษฐกิจที่ทราบด้านธุรกิจเฉพาะอย่างยิ่งคือพนักงานอยู่ในแผนกต่าง ๆ ยังไม่มีความรู้ในด้านธุรกิจ ยังไม่เข้าใจในวิธีการดำเนินงาน

พฤติกรรมแห่งชีวิตได้ยืนยันว่า การรักษานโยบายเก่าไว้เป็นการลำบากในสภาวะแห่งความทุกข์ยาก ความล้มเหลวของประเทศชาติ เป็นการรักษาสภาพแห่งความทุกข์ยากในชนบทนั้นไว้เหมือนเดิม การกลับไปสู่นโยบายใหม่ๆ นั้น เป็นการเปิดเส้นทางไปสู่สังคมนิยมที่ดี ประชาชนพอใจและสอดคล้องกับนโยบายของชาติ

การประชุมครบองค์ประชุมในครั้งนี้ ได้ยืนยันเพิ่มเติมถึงแผนนโยบายเปลี่ยนแปลงนโยบายคุ้มครองเศรษฐกิจไปตามแนวทางนโยบายการประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ของพรรค ซึ่งยากต่อการปฏิบัติตามหนทางดังกล่าวให้ปรากฏเป็นจริงนั้น การริเริ่มนโยบายใหม่ต้องหนักแน่นกับการเรียกร้องต้องการนโยบายดังต่อไปนี้.-

กลไกคุ้มครองใหม่ ต้องเป็นนโยบายทางด้านที่มีลักษณะวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย ลักษณะพื้นฐานของชาติเป็นนโยบายคุ้มครองเศรษฐกิจ สังคมนิยมที่ทันสมัยของชาติ สอดคล้องกับแผนงานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกับให้ดีขึ้น ไม่ใช่ไปเอาประสบการณ์ของต่างประเทศซึ่งเป็นระบบแบบขยายตัว

กลไกคุ้มครองใหม่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยให้สอดคล้องกับนโยบายองค์ประกอบเศรษฐกิจใหม่ในเอกภาพอย่างเดี่ยว องค์ประกอบเศรษฐกิจ นโยบายคุ้มครองรับใช้องค์ประกอบเศรษฐกิจไปถึงการสร้างและขยายองค์ประกอบเศรษฐกิจใหม่ ล้วนแต่พิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางขั้นต้นทางด้านเศรษฐกิจของพรรค เช่น การขยายด้านเศรษฐกิจการค้า ซึ่งประกอบด้วยหลาย ๆ หน่วยงานด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้เอาเศรษฐกิจด้านป่าไม้เป็นหลัก เพื่อขยายการผลิตด้านอุตสาหกรรมไปยัง

ต่างประเทศ ขยายความร่วมมือและความสัมพันธ์ในด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนจากประเทศต่าง ๆ

แนวทางการปฏิบัติแบบใหม่ต้องสัมพันธ์กับทัศนพื้นฐานเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ของพรรคที่ผ่านมา เพื่อเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจธรรมชาติที่ไม่ทันสมัย การขยายการผลิตนั้นเน้นทางที่จะเป็นไปได้ และเปลี่ยนแปลงไปสู่การขยายการผลิตและการค้าต่อไป หากเป็นการยากที่จะเอาไปใช้ในการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เต็มที่ เพื่อขยายเศรษฐกิจนั้นต้องมีการใช้หน่วยงานที่เกี่ยวกับงานด้านเศรษฐกิจในระยะยาว เพื่อเป็นการขยายบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานนั้นๆ ด้วยการเปิดกว้างเกี่ยวกับความร่วมมือทางด้านธุรกิจ ความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน การเปลี่ยนแปลงความคิด คือ ขบวนการต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ตัดออกจากการเพิ่มขึ้นและเป็นการเสริมขยายปัจจัยแนวความคิดของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเป็นการต่อต้านทุกรูปแบบที่จะบีบบังคับ รวมทั้งการใช้คำสั่ง หรือบงการที่เป็นขัดกับหลักการ และมีผลประโยชน์ร่วมกัน ต้องรับประกันความเป็นเอกภาพระหว่างผลประโยชน์ต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยยึดถือเอาผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้ปฏิบัติงานเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งเป็นกำลังหนุนโดยตรง เริ่มจากการเอาใจใส่ถึงผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานอย่างครบถ้วน เพื่อผลประโยชน์ของสังคม

การเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยอยู่ในเศรษฐกิจเป็นกำลังหนุนอันเข้มแข็ง และลดล้า
นโยบายเก่าและจัดตั้งนโยบายใหม่

แนวทางการปฏิบัติใหม่ จะสร้างเงื่อนไขให้การนำเอาความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคนิคเข้าสู่การผลิตโดยเร็ว ซึ่งเทคนิคใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงสำหรับขยายกำลังการผลิต การขยายสินค้า พร้อมกันนั้นแนวทางการปฏิบัติใหม่เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญแก่ปัจจัยและรับใช้ผลประโยชน์ของประชาชน

แนวทางการปฏิบัติใหม่เพื่อคุ้มครองเศรษฐกิจไม่ใช้งานที่ง่าย ซึ่งอาจจะทำให้สำเร็จโดยเร็วได้ ดังนั้นจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความยุ่งยากและสับสน จึงเร่งให้มีเปลี่ยนแปลงใหม่ใน ทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการจัดระเบียบในการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอยู่แต่ละบุคคล แต่ละองค์กร แต่ละแผนก แต่ละพื้นที่ เร่งให้มีการผันเปลี่ยนในด้านการรับรู้ ทั้งในด้านการกระทำ นับตั้งแต่สามัญชนจนถึงพนักงานในทุกระดับ ทุกแผนก ด้วยเหตุนี้จะต้องเชิดชูการตัดสินใจ พร้อมทั้งความอดทนเพื่อนำไปสู่ทิศทางในการที่การประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ของพรรคกำหนด คือ ต้องดำเนินไปที่ละขั้นตอนอย่างมั่นคงและเด็ดขาด ทำอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เงื่อนไขของประเทศในปัจจุบัน การจัดตั้งนโยบายในการคุ้มครองเศรษฐกิจใหม่ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น ต้องมุ่งแก้ไขหน้าที่พื้นฐานและเร่งด่วนดังต่อไปนี้.-

- การเปลี่ยนไปสู่เกี่ยวกับการใช้สินค้าและเงินตรา อย่างครบถ้วนและถูกต้อง
- จัดตั้งหน่วยงานทางด้านเศรษฐกิจในระดับพื้นฐานไปสู่การดำเนินงานทางธุรกิจ
- เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการคุ้มครองทางเศรษฐกิจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- เปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาสินค้าและเงินตรา อย่างครบถ้วนและถูกต้อง ทำให้ยากต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จ ต้องแก้ไขทั้งสองอย่างไปพร้อม ๆ กัน คือ

- 1) ต้องมีนโยบายส่งเสริมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจให้มีการขยายไม่ว่าจะเป็นผลผลิต หรือการผลิตสินค้าได้อย่างเสรีและถูกต้องตามกฎหมาย
- 2) ต้องศึกษาพัฒนาการใช้เครื่องมือการสินค้าและเงินตราได้อย่างถูกต้องและครบชุด

การส่งเสริมการผลิตและการขยายสินค้าให้เพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงนั้นต้องส่งเสริมการขยายกำลังในการผลิตให้ครบทุกหน่วยที่รับผิดชอบ ภายหลังเกี่ยวกับเศรษฐกิจธรรมชาติช่วยเหลือตัวเอง ลดล้างการพัวพันแบบการส่งมอบและเบิกจ่ายวัตถุดิบทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ด้านวัตถุและวัฒนธรรมของประชาชนเผ่าต่าง ๆ อุดมสมบูรณ์ขึ้นตามลำดับ หน้าที่ดังกล่าวนี้ต้องได้รับการปฏิบัติหลายมาตรการอย่างครบถ้วน โดยเริ่มแรกมีดังนี้.-

1. เกษตรกรมีสิทธิในการขายของป่าอย่างเสรี สำหรับรัฐบาลนอกจากการเก็บภาษีแล้ว ต้องรับซื้อของป่าจากเกษตรกร ตามหลักการที่ว่า การซื้อขายด้วยราคาประกัน องค์การการจัดตั้งการค้าของรัฐ ห้ามมิให้มีการกีดกันการค้าขายของประชาชน ทำการสนับสนุนการผลิต

2. เปลี่ยนแปลงการระบบเศรษฐกิจและงบบัญชี ที่มีลักษณะวัตถุดิบ เบิกจ่ายไปสู่ระบบสินค้า เงินตรา และธุรกิจ เปลี่ยนไปสู่การเบิกจ่ายเงินเดือนด้วยเงินสดให้แก่ผู้ที่อยู่ในสังกัดของรัฐอย่างมีระบบ

3. เปลี่ยนเอาหน่วยงานเศรษฐกิจ พื้นฐานในแขนงการผลิต การค้า (การค้าภายในและการค้าต่างประเทศ) และสนองวัตถุไปสู่นโยบายธุรกิจ ขอมได้ยอมเสีย ยกเลิกทุกรูปแบบ

4. เปลี่ยนแปลงการเคลื่อนไหวของระบบการเงิน การคลัง ไปสู่นโยบายใหม่อย่างเด็ดขาด ทำให้เรื่องต่าง ๆ ที่ขัดขวางให้กลายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมวิธีการผลิตเพื่อสังคมต่อไป

หน้าที่เหล่านั้นเร่งให้องค์กรจัดตั้งเศรษฐกิจของรัฐ พนักงานคุ้มครองเศรษฐกิจขั้น ต่าง ๆ ต้องศึกษาการทำธุรกิจปฏิบัติตามนโยบายการเงินตราให้เป็น “นักค้าขาย” เหมือนดังคำสอนของ ว.อี เลนิน ที่ว่า “ชาวคอมมิวนิสต์และรัฐ กรรมชาติต้องเป็นนักค้าที่ยิ่งใหญ่ ต้องศึกษาวิธีค้าขายที่ดีของนายทุนตะวันตก ต้องกระทำอย่างนั้นจึงจะนำประเทศกิจกรรมเล็ก ๆ ไปสู่สังคมนิยมได้”

ตั้งใจเปลี่ยเอาหน่วยงานด้านเศรษฐกิจพื้นฐานไปสู่นโยบายเกี่ยวกับงานธุรกิจของหน่วยงานเศรษฐกิจของประเทศ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเศรษฐกิจอยู่ในประเทศ ปัจจุบัน คือ วิสาหกิจ โรงงานนิคมอุตสาหกรรม บริษัท ร้านค้า สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในหน่วยงานเศรษฐกิจต่าง ๆ กัน หน่วยงานเหล่านั้นเป็นเศรษฐกิจแห่งชาติ

ด้วยเหตุนี้ การเปลี่ยนแปลงกลไกคุ้มครองของหน่วยงานเศรษฐกิจ จึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ ประเทศสังคมนิยมล้วนแต่ยึดถือเอาการเปลี่ยนแปลงการคุ้มครองของหน่วยงานเศรษฐกิจเป็นครั้งแรกในการเปลี่ยนแปลงกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจ ในการเปลี่ยเอาหน่วยงานเศรษฐกิจไปสู่กลไกของธุรกิจนั้น มีหน้าที่ 2 ประการดังนี้.-

1. ปฏิบัติระบบตนเองให้การผลิตธุรกิจของหน่วยงานขั้นต้น
2. เปลี่ยนแปลงการคุ้มครองของตนเองในหน่วยงาน

แต่ละหน่วยงาน เป็นอันดับหนึ่งที่ทำกรผลิตสินค้าอย่างเสรี ดังนั้นอยากให้มีการเปลี่ยแปลงไปตามปกติ ให้ปฏิบัติระบบเป็นตัวของตัวเองในการทำธุรกิจอย่างครบถ้วน 4 หัวข้อ คือ เป็นตัวของตัวเองทางการเงิน เป็นตัวของตัวเองในการพัพันซื้ออุปกรณ์ในการขายผลิตภัณฑ์ เป็นตัวของตัวเองตามแผนการ และมีฐานะนิติบุคคลมีความรับผิดชอบเองต่อกฎหมายเพื่อรับประกันการปฏิบัติระบบตนเองเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ คือ องค์การปกครองชั้นต่างๆ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามภาระบทบาทของรัฐทางด้านเศรษฐกิจไม่แทรกแซงในการผลิตธุรกิจขั้นพื้นฐาน ส่วนราชการต้องสนับสนุนเพื่อไปสู่วิธีใช้ เป็นต้น

ในระบบการเป็นตัวของตัวเองนั้นแต่ละหน่วยพื้นฐาน เปรียบเสมือนร่างกายที่มีชีวิตที่เพิ่มพูนด้วยตัวของมันเอง เปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐวิสาหกิจของตนเอง

เป็นหนทางที่เข้าไปสู่การเปลี่ยนแปลงการคุ้มครอง ของหน่วยงานพื้นฐานก่อนหน่วยงานพื้นฐานอื่น ต้องพิจารณาเกี่ยวกับบางปัญหาดังนี้.-

ให้แต่ละหน่วยงานยึดถือเงื่อนไขที่เป็นจริง ยึดถือตามความสามารถในการร่วมธุรกิจในความสัมพันธ์และความสามารถในการจัดจำหน่ายในตลาดเพื่อกำหนดหนทางแห่งการขยายการผลิตในธุรกิจให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพในผลิตสูง และทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของแต่ละหน่วยงานมีความเป็นปกติ

กำหนดรูปการจัดตั้งการผลิตธุรกิจเอาเองให้สมเหตุสมผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานพื้นฐานของรัฐอาจจะดำเนินการร่วมมือ การร่วมธุรกิจ สัมพันธ์กับหน่วยงานพื้นฐานที่อยู่ในแผนกเศรษฐกิจที่ต่างๆ กันตามหลักการสมควรใจ มีผลประโยชน์ร่วมกัน และคุ้มครองแบบประชาธิปไตย

ในการคุ้มครองภายในหน่วยงานพื้นฐานของรัฐนั้น คือการใช้รูปการอย่างชัดเจน ถึงจะรวมผู้ขายแรงงานและแต่ละบุคคลโดยใช้การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจอยู่ภายใน เสริมขยายสิทธิเป็นผู้ครอบครองและสิทธิคุ้มครองโดยตนเองของผู้ออกสมทบกับแรงงานและการคัดเลือกจัดระเบียบพนักงานที่มีความสามารถและคุณสมบัติเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

เปลี่ยนแปลงการคุ้มครองของรัฐทางด้านเศรษฐกิจอันนี้เป็นที่ยังคงยึดถือกลไกเก่าอยู่ การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลซึ่งก่อนอื่นต้องเปลี่ยนแปลงหัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะองค์การที่ขึ้นกับองค์การปกครองท้องถิ่นและองค์การที่อยู่ในระดับศูนย์กลาง จุดอ่อนของงานคุ้มครองรัฐยังเป็นการรวมศูนย์ ใช้งานโดยละเอียดถึงรากฐานและคุ้มครองด้วยคำสั่งการบริหารเป็นหลักด้วยระเบียบยุ่งยากหลายประการ การบังคับบัญชากระจายผ่านหลายขั้นตอนเพื่อปฏิบัติหลีกเลี่ยงการคุ้มครองให้ชัดเจน ยกเลิกสภาวะองค์การแห่งรัฐให้ลึกเข้าไปในภาระบทบาทคุ้มครองภารกิจของงานพื้นฐาน ปฏิบัติการแบ่งชั้นการคุ้มครองระหว่างองค์การของรัฐตามกลไกรวมและระบอบความรับผิดชอบครบถ้วน รัฐดำเนินการคุ้มครองด้วยมาตรการ เศรษฐกิจเป็นหลัก แก้ไขแผนงาน ผสมผสานการนำใช้อย่างครบถ้วน เอาใจใส่สร้างพื้นฐานพนักงานคุ้มครองคัดเลือก เลื่อนชั้นพนักงานโดยผ่านการทดสอบจากผลงานจริง เพิ่มการตรวจสอบความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจของงานและการจัดตั้งเศรษฐกิจอื่น ๆ บนพื้นฐานการปรับปรุงระบบกฎหมาย

2) ปัญหาบางอย่างที่จำเป็นต้องกล่าวให้ชัดเจนเพิ่มขึ้น

ก. ในกองประชุมครบคณะครั้งนี้ พวกเราภูมิใจแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านจินตนาการ นำทฤษฎีเปรียบเทียบพฤติกรรมเสริมขยายจิตใจดิชมตนเองและเพื่อนร่วมงานตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง เพื่อมุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนวความคิด การรับรู้ได้เปรียบเทียบอย่างละเอียด ความหมายเพื่อให้ทุกคนรู้จักแยกระหว่างอันเก่ากับอันใหม่ข้อถูก ข้อผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นเวลานี้คิดว่าอภิปราย คือ ในการออกความเห็นในที่ประชุมหลาย ๆ ท่านได้ออกความคิดเห็นโดยยกเอาหลักความจริงออกมาพิสูจน์และแบ่งอย่างชัดเจนวิธีดำเนินการนั้นทำให้กองประชุมครบคณะของเราบรรลุผลที่วางไว้หลายประการ ซึ่งหลาย ๆ คน ได้แสดงความเห็นดีสนับสนุนอย่างเต็มที่ และมีบางท่านยังมีความเป็นห่วงว่าการปฏิบัติดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อบุคคล มีบางคนที่ยังไม่กล้าดำเนินกันโดยตรงไปตรงมา วิธีค้นคว้าลักษณะนั้นเป็นจินตนาการแบบเก่า จุดประสงค์ของการจำแนกและทำให้ละเอียดต่างๆ ของบรรดาสาขาและท้องถิ่น โดยมุ่งเอาพฤติกรรมช่วยให้มีชีวิตชีวาทำให้ทุกคนจำได้ง่ายและรับรู้ ถูก-ผิดได้ง่ายการกระทำลักษณะนั้นไม่มีจุดประสงค์จากจะกล่าวประนามลงโทษต่อพนักงานหรือหน่วยงานต่างๆ ถึงอย่างไรการประเมินการเคลื่อนไหวพนักงาน หรือหน่วยงานหนึ่งงานใดไม่อาจประเมินได้โดยง่ายอย่างที่กำหนด หากต้องมีวิธีพิจารณาทุก ๆ ด้านให้ครบถ้วนถูกต้องนี้ไม่ใช่หน้าที่ของกองประชุมครบคณะของเราในครั้งนี้.-

ข. มีหลายท่านได้ให้การสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ และอยากให้การเปลี่ยนแปลงใหม่เป็นจริง แต่ยังมีความลังเล กล้า ๆ กลัว ๆ เกรงว่าหมู่คณะไม่ให้การสนับสนุน สาเหตุของปัญหานี้ เพราะความรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ไม่เพียงพอไม่สามารถแยกแยะระหว่างกลไกใหม่กับกลไกเก่า ทั้งสองอย่างนั้นแตกต่างกันในบางประการดังนี้.-

เศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงไปตามกฎเกณฑ์ภาวะ การนำพาเศรษฐกิจต้องการกฎเกณฑ์ ต้องให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของประชาชน ผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานและผู้ผลิต ดังนั้นระบบกลไกใหม่จึงให้การคุ้มครองด้วยมาตรการเศรษฐกิจเป็นหลัก ตรงกันข้ามกับกลไกเก่า การนำพาเศรษฐกิจใช้คำสั่งบริหารเป็นหลัก หน่วยเหนือหรือรัฐเป็นผู้ถืออำนาจทุกอย่างการแก้ไขงานทุกอย่างต้องใช้คำสั่งทั้งนั้น ยิ่งไปกว่านั้นยังใช้อำนาจในการห้าม การซื้อขายของประชาชนมีการตรวจค้นจับกุมตามอย่างเสรีอันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตยของประชาชน

ที่จริงเศรษฐกิจสังคมนิยมรับการคุ้มครองตามหลักการรวมศูนย์ประชาธิปไตยการคุ้มครองรวมศูนย์อยู่บนพื้นฐานการปฏิบัติ ระบอบเป็นตนเอง คุ้มครองโดยตนเองของบรรดาผู้นำและการจัดตั้งเศรษฐกิจอย่างเต็มส่วนบนพื้นฐานการปฏิบัติสิทธิประชาธิปไตยของประชาชนเผ่าต่าง ๆ อย่างเต็มอำนาจ ตรงกันข้ามกับกลไกเก่าหน่วยเหนือคุ้มครอง ตามแบบรวมศูนย์เด็ดขาด ปกป้องและ

ทำงานแทนผู้นำพื้นฐาน อำนาจการควบคุมการปฏิบัติจากศูนย์กลางแห่งเดียวเข้าแทรกแซงการผลิตธุรกิจถึงพื้นฐาน เพราะไม่แบ่งแยกระหว่างสองภากระบบบาทหุ้มครองอย่างละเอียด องค์การปกครองระดับต่าง ๆ เข้าไปควบคุมอำนาจการผลิตโดยละเอียด เช่น กำหนดราคา กำหนดเงินเดือน ควบคุมรายรับรายจ่าย จัดแบ่งวัตถุประสงค์ให้ส่วนต่าง ๆ

เศรษฐกิจสังคมนิยม คือ เศรษฐกิจสินค้าที่มีแผนการ ดำเนินการเปลี่ยนแปลงแผนการบนพื้นฐานขยายการผลิตสินค้าใช้การติดต่อซื้อขายสินค้าและเงินตราอย่างถูกต้อง ปฏิบัติระดับธุรกิจตรงกันข้ามในกลไกแก่นหนักถึงแผนการ กฎ คำสั่งโดยตรง จำกัดการผลิตและการขยายตัวสินค้า ดำเนินการผลิตตามตัวเลขที่กำหนด ส่งมอบผลิตภัณฑ์ ไม่ผูกขาดตลาด รัฐเป็นผู้ถือกุญแจ ควบคุมโดยไม่สมเหตุผล

กลไกคุ้มครองใหม่ รับรู้ว่าการคงตัวของภาคส่วนเศรษฐกิจนั้นเป็นสิ่งที่ต้องเป็นไปตามสถานะแวดล้อมของสมัย กลไกเศรษฐกิจนั้นๆ ที่จะวางออกต้องมุ่งประเด็นเสริมขยายอย่างจริงจังของบรรดาส่วนเศรษฐกิจของรัฐนำหน้า เปิดกว้างการร่วมธุรกิจ การสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างส่วนต่าง ๆ ตรงกันข้ามในระบบเก่ามีการแบ่งการปฏิบัติต่อส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยถือว่ารัฐวิสาหกิจก็สร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของรัฐวิสาหกิจรวมกลุ่มให้ได้มาก แต่หากเคลื่อนไหวแบบโดดเดี่ยวเกือบพูดได้ว่าจะไม่มีประสิทธิภาพและขาดทุนเรื่อย ๆ เพื่อลบล้างส่วนเศรษฐกิจเอกชน เอกเทศให้เสร็จโดยเร็ว อันนำไปสู่บ่อนทำลายกำลังการผลิตของสังคมเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่กำลังเกิดคุณประโยชน์อย่างจริงจังแก่เศรษฐกิจของชาติ

พวกเราต้องจัดตั้งการโฆษณา ศึกษาจินตนาการใหม่ กลไกใหม่ให้กับมหาชน, พนักงาน และกรรมการอย่างทั่วถึง โดยมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงจริงจังทางด้านความรู้และการปฏิบัติต้องเอาใจใส่การจัดตั้งฝึกอบรมในแผนกโฆษณาอบรม ดำรวจและองค์การปกครองทุกระดับ

ค. อีกปัญหาหนึ่งที่หลายคน ได้ค้นคว้าอธิบายอย่างจริงจังนั้นเป็นปัญหาลักษณะใด จึงจะสามารถแยกแยะระหว่างสองภากระบบบาทได้อย่างชัดเจน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องนั้น คือ ปัญหาหนัก พวกเราต้องตัดสินใจเปลี่ยนแปลงข้อผิดพลาดที่เคยเกิดขึ้น ค้นคว้าศึกษาที่ละชั้นเพื่อปฏิบัติภากระบบบาทหุ้มครองรัฐทางด้านเศรษฐกิจให้ถูกต้อง ในบทรายงานของข้าพเจ้านั้นได้ขยายละเอียดของการคุ้มครองรัฐทางด้านเศรษฐกิจอย่างละเอียดแล้ว โดยเฉพาะในเวลาอันใกล้นี้ เขาเร่งรีบให้เราต้องปฏิบัติสองประการดังนี้.-

1. ต้องสลัดทิ้งความเคยชินเก่า ๆ ในการแทรกแซงสู่การผลิต ธุรกิจ ไม่ว่าจะรูปแบบใด ๆ
2. ช่วยกันศึกษาค้นคว้า เพื่อปฏิบัติตามรายละเอียดตามหน้าที่
3. พยายามศึกษาเพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบในหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นงานที่ยุ้งยากให้แก่ผู้นำแต่ละคน ต้องศึกษาเล่าเรียนยกระดับความรู้เกี่ยวกับการนำพาเศรษฐกิจและยกระดับความสามารถนำพาในงานที่เป็นจริงให้สูงขึ้น โดยตนเอง

การเปลี่ยนแปลงใหม่เกี่ยวกับภารกิจดังกล่าวนี้ ซึ่งนำไปถึงการเปลี่ยนแปลงในอาณาเขตอื่น ๆ เช่น การสับสนขององค์การศูนย์กลางใหม่, ปรับปรุงและเพิ่มทวีของแขวง, กำแพงนครเวียงจันทน์และเมืองต่าง ๆ ยกระดับของพนักงานนำพาในชั้นต่าง ๆ กำหนดความรับผิดชอบและหน้าที่อย่างละเอียดให้แก่แต่ละองค์กร แต่ละชั้นและแขนงการเปลี่ยนแปลงแผนงานด้านอื่น ๆ

ง. ปัญหาการเดินทางอย่างเสรี

ในปัญหานี้ยังมีความกังวลอยู่ว่า การเดินทางถูกกฎหมายเป็นอย่างไรมีบางความเห็นก็เป็นหวังว่าการเดินทางอย่างเสรีจะไม่ไปถึงจุดหมาย วัตถุประสงค์ที่มีค่า เช่น ฝ่อง งาช้าง เงินทอง จะคุ้มครองได้หรือไม่บางคนมีความเห็นว่าการเดินทางอย่างเสรีจะแตะต้องถึงผลประโยชน์ของท้องถิ่นแหล่งสินค้าของท้องถิ่นจะรั่วไหลไปที่อื่นจะรักษาไว้ได้หรือไม่

พวกเราควรเข้าใจว่าการผลิตและการเดินทางถูกกฎหมายนั้น นั่นคือการผลิตและการเดินทางจะต้องดำเนินไปตามระเบียบกฎหมายและกลไกของรัฐศูนย์กลาง ท้องถิ่นใดพึงจะออกข้อกำหนดกฎหมายเพิ่มเติมหรือลดลงตามอำเภอใจหรือวางระเบียบกฎหมายของท้องถิ่นนั้นเป็นไปไม่ได้ ผลิตภัณฑ์และการบริการใด ๆ ที่รัฐอนุญาตให้ทำการผลิตและการเดินทางอย่างเสรีนั้น รัฐจะออกประกาศใช้กลไกอย่างละเอียด โดยมีข้อกำหนดหรือห้ามโดยจำกัด หากผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงการผลิต ธุรกิจ และการบริการอันใดซึ่งรัฐออกข้อกำหนดว่าหากยากเปลี่ยนแปลงต้องไปจดทะเบียนและเสียภาษีให้รัฐนั้น พวกเราต้องไปจดทะเบียนและเสียภาษีอย่างถูกต้องตามระเบียบ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทำที่ถูกกฎหมายสิ่งที่รัฐไม่ออกข้อกำหนดหมายความว่าให้มีการเดินทางได้อย่างเสรี ใไม่อนุญาตให้ผู้ใดขัดขวาง สิ่งทีกล่าวมานั้น และจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย

ในเมื่อเปลี่ยนไปสู่การเดินทางอย่างเสรีแล้ว หากกำหนดสินค้าและเก็บเงินรายได้ทำให้ท้องถิ่นต้องเปลี่ยนกลไกใหม่ ต้องเป็นไปตามธุรกิจ รัฐซื้อข้าวอย่างเสมอภาคทำอย่างนั้นจะสามารถเป็นเจ้าของตลาดและแหล่งสินค้าได้ ถ้าหากว่าท้องถิ่นยากที่จะรักษาแหล่งสินค้าของตนไว้ด้วยวิธีสร้างสิ่งกีดขวางใช้การกีดราคาซื้อขายทำให้ความเสียหายให้แก่ผู้ผลิต ธุรกิจแล้วถือว่าเป็นการฝืนต่อแนวทางของพรรคและฝืนกับระบบกฎหมายของรัฐนั่นเอง

ในเมื่อดำเนินธุรกิจอย่างเสรีบนพื้นฐานข้อผูกพันเศรษฐกิจแล้ว ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร่วมลงนามในข้อผูกพัน หากละเมิดและไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เซ็นสัญญาแล้วนั้นจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย ต้องทดแทนค่าเสียหายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งถือว่าฝ่ายที่จะละเมิดข้อผูกพันนั้นจะเป็นรัฐวิสาหกิจ จะเป็นหน่วยงานธุรกิจหรือองค์กรของรัฐก็ตามเพื่อให้งานนั้นบรรลุผล รัฐจะออกประกาศใช้ระบอบการว่าด้วยข้อผูกพันเศรษฐกิจและประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยเศรษฐกิจ

จ. การปฏิบัติเป็นตัวของตัวเอง ในการผลิตธุรกิจเป็นเนื้อหาที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงกลไก การคุ้มครอง ปัญหานี้มีหลายคนยังกังวลโดยเฉพาะปัญหาเจ้าหน้าที่ประจำ ปัจจุบันพวกเขายังขาดพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดความรู้ ด้วยเหตุนี้พวกเราต้องเริ่มปรับปรุงและแก้ไขให้เร็วที่สุด ควรคัดเลือกเอาเจ้าหน้าที่หนุ่มๆ ที่มีความสามารถและมีระดับเพื่อนำไปทดสอบในการปฏิบัติอย่างจริงจัง ให้เจ้าหน้าที่หนุ่มเป็นพนักงานคุ้มครอง เป็นธรรมดาอยู่ว่าต้องศึกษาการนำมหาชนเพราะว่าอยู่ในกลุ่มมหาชน ซึ่งมีบทเรียนมากที่สุดในการผลิตธุรกิจพร้อมกันนั้นพวกเราต้องศึกษบทเรียนของต่างประเทศและบทเรียนคุ้มครองของนายทุนอีกด้านหนึ่งต้องศึกษากับบทเรียนของผู้เชี่ยวชาญอยู่นอกพรรค, การศึกษากับผู้เชี่ยวชาญของนายทุน อย่างไม่ดีก็ต้องคัดเลือกเอาพนักงานที่มีความสามารถและมีระดับศึกษา จึงจะรับเอาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญได้เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของเราถูกซื้อจ้างและเสื่อมเสีย นั้น พวกเราต้องเอาใจใส่เลือกเอาผู้ที่มีคุณสมบัติทางการเมืองไปทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของนายทุน

การมอบสิทธิเป็นตัวของตัวเองให้แก่วิสาหกิจนั้น ก็เพราะว่ามอบสิทธิอำนาจให้ผู้อำนวยการมากเกินไป ในระบอบเป็นตัวของตัวเอง การมอบสิทธิเวลาใดก็เกี่ยวข้องกับความคิดชอบที่สูงกว่าและความรับผิดชอบด้านวัตถุด้วย หากว่าผู้อำนวยการผู้ใดละเมิดสิทธิอำนาจทำให้เกิดผลร้าย ผู้อำนวยการจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว สำหรับวิสาหกิจใดที่เคลื่อนไหวทำให้วิสาหกิจขาดทุน ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบก่อนใครและต้องถูกลงวินัย เพราะรัฐได้มอบสิทธิให้เต็มที่ ผู้อำนวยการได้รับสิทธิการคัดเลือกและการเลื่อนขั้นเจ้าหน้าที่ แต่การคัดเลือกและการเลื่อนขั้นหากเป็นไปเพราะผู้อำนวยการมีแนวความคิดเลือกของบุคคลไม่เหมาะสมชื่อทำให้การงานผิดพลาดแล้วความรับผิดชอบดังกล่าว ต้องตกเป็นของผู้อำนวยการก่อนใครและจะต้องถูกลงวินัย

ถ้าอยากให้วิสาหกิจเคลื่อนไหวได้ดีและทำให้การคุ้มครองมีระเบียบแบบแผนนั้นผู้เป็นหัวหน้าต้องรู้จักเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ที่ดีมาเป็นผู้ช่วยให้แก่ตน นอกจากนั้นไม่ควรเข้าใจว่าระบอบเป็นตัวของตัวเอง จะทำให้การดูแลของมหาชนของรัฐและของพรรคตกลง แต่ถือการเพิ่มทวีขึ้นมากกว่าเดิมต้องปรับปรุงระบอบการตรวจตราใหม่ไม่ควรไปทวงถามแบบชิงชังและก่อกวน หากต้องดำเนินไปแบบตรงไปตรงมาเหมาะสมช่วยให้การเคลื่อนไหวของหน่วยงานพื้นฐานนับวันที่จะดีขึ้น

ปัญหาแผนการ การเงินและธนาคาร

ในการประชุมครบคณะครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ค้นคว้าอภิปรายปัญหาแผนการการเงินและธนาคารอย่างเข้มข้นที่สุด ได้ยกตัวอย่างที่ละเอียดและการพิจารณาผลเสียหายจากกลไกรวมศูนย์อาชญาสิทธิ์ บริหารเกื้อกูล ซึ่งได้บรรจุอยู่ในกลไกระบอบการเกี่ยวกับแผนการ การเงินและธนาคาร ของพวกเราเป็นเวลานานมาแล้ว จากนั้นบรรดาสหหายได้ยืนยันว่าถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านจินตนาการและกลไก ระบอบการในขอบเขตเหล่านั้นก็จะไม่สามารถส่งเสริมการผลิต การส่งเสริมสินค้าได้ ทั้งยังไม่สามารถใช้การเกี่ยวพันกับสินค้าเงินตราและจะไม่ปฏิบัติการค้าด้านการค้าเศรษฐกิจที่ถูกต้องได้ บรรดาสหหายได้ถือว่าอันนั้นเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะต้องเด็ดขาด ไม่มีการเสียหายใด ๆ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดรักษามันไว้จะถูกตำหนิวิจารณ์ทันที

ความกระด้างกระเดื่อง การรักษาระบอบเดิมและความชะลอชักช้าในงานของแผนการ การเงินและธนาคาร เร่งให้งานด้านการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างเร่งด่วนและบรรดาสหหายก็ได้ตัดสินใจว่าต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ในเขตคุ้มครองนั้น อันนั้นยังพิสูจน์ให้เห็นที่ต่งสำคัญของอาณาเขตนั้นต่อ ขบวนการวิวัฒน์ทั้งหมดแห่งการผลิตของสังคม

เลนิน ได้กล่าวว่า “ถ้ากลไกการเงินของพวกเราไม่ได้รับชัยชนะแล้วการปฏิรูปที่ทำการใด ๆ ของพวกเราก็จะถูกปราชัยเท่านั้น” และเริ่มแรกของการจัดตั้งรัฐสังคมนิยมได้ยืนยันว่า หากไม่มีธนาคารใหญ่แล้วจะจัดตั้งสังคมนิยมไม่ได้ บรรดาสหหายได้เป็นเอกฉันท์ในระดับสูงกับเนื้อหาต่าง ๆ ที่เพื่อเสนอในร่างเอกสารและอาจจะสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้.-

1. เกี่ยวกับแผนการ พวกเรายืนยันไว้ว่าแผนการเป็นจุดเริ่มของทุกอย่างที่ดำเนินการด้านเศรษฐกิจ สังคม ในบทบาทหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ และของหลักพื้นฐาน, พื้นที่และระดับของแผนการต้องให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน ของการเปลี่ยนสังคมเกี่ยวกับกำลังในการผลิตและการเกี่ยวกับการผลิตจะเป็นแผนการมากเกินไปไม่ได้ ในประเทศเราระดับการขยายตัวของกำลังการผลิตยังต่ำ ดังนั้น แผนการที่ทั่วประเทศจึงกำหนดหนทาง หน้าที่ และจุดภายในแต่ละสมัยแผนการประกาศใช้ระบบกลไกแผนการเศรษฐกิจ และข่าวสารที่จำเป็นให้แก่พื้นฐานจากนั้นให้พื้นฐาน

สร้างแผนการขึ้นบนพื้นฐานจึงรวมเป็นแผนการทั่วประเทศ รับรองประกันของเศรษฐกิจแห่งชาติ ศูนย์กลางจึงตั้งคณะโครงการครบชุดที่มีจุดหมายคือดังที่เลนินได้สร้างแผนการประกอบไฟฟ้าทั่วรัสเซียภายหลังมหาปฏิวัติเดือนตุลา

ในจินตนาการเกี่ยวกับงานแผนการได้ยึดเชื่อมโยงไปถึงหลักการรวมศูนย์ ถือเอาหลักการประชาธิปไตย ใช้มาตรการบริหาร (กฎ คำสั่ง) เป็นต้น มองข้ามมาตรการเศรษฐกิจ ซึ่งแสดงออกในการวางแผนการวัตถุดิบ โดยตัดแยกออกจากคัมภีร์ไม่เกี่ยวกับการตลอด ซึ่งเริ่มจากความอหิวาต์ มองตรงข้ามลักษณะวิทยาศาสตร์ การจินตนาการใหม่ ทิศทาง หน้าที่และตัวเลขที่คาดหมายแผนการของชั้นต่าง ๆ และแขนงการต้องสอดคล้องกัน

เงื่อนใจเศรษฐกิจ-สังคมที่แท้จริง ตามทุกปรากฏการณ์อหิวาต์ เอาตามเจตจำนง ริบเร่งตามแผนการต้องสร้างตั้งแต่พื้นฐานขึ้นมา ต้องให้มหาชนเข้าร่วมอย่างกว้างขวางในการสร้างแผนการไม่ให้ชั้นบทเอาแผนการของตนไปบังคับให้ชั้นล่างหรือว่าทวงให้ชั้นล่าง เอาแผนการประจำเดือนประจำไตรมาส ขออนุมัติจากตน รัฐไม่มอบตัวเลขคาดหมาย กฎ คำสั่ง ให้ระดับล่างเพื่อแก้ไขใบสั่งสินค้าให้พื้นฐานการผลิตหรือซื้อผลิตภัณฑ์ที่สำคัญตามความต้องการทั่วประเทศเท่านั้น แผนการต้องรับประกันและสมดุลระหว่างจุดหมายกับบรรดาพาหนะเพื่อปฏิบัติตามจุดหมายนั้นให้เป็นจริง การสมดุลนั้นต้องถูกต้องและโครงการแต่ละพื้นฐานการผลิตแต่ละเมือง แขวง ประเทศ อาจจะกล่าวได้ว่า แผนการที่ยังไม่ได้รับประกันความสมดุลจะเรียกเป็นแผนการนั้นไม่ได้

มีบางคนถามว่า ตัวเลขตามคาดหมายของแผนการปีนี้ต้องให้เริ่มปีที่ผ่านมาเข้าใจในแนวนั้นหรือไม่ ปัญหาหากดูในบริเวณพื้นฐาน เศรษฐกิจแห่งชาติจะเห็นว่าผลิตผลของปีนี้ต้องมากกว่าปีที่ผ่านมา ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นจะหาให้ขาดความสมดุลระหว่างการสนองกับความต้องการก็เพราะว่าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี หากว่าสำหรับขบวนการ แต่ละผลิตภัณฑ์ ไม่จำเป็นต้องเข้าใจ แต่ต้องรับประกันความสมดุลระหว่างการสนองและตามต้องการ และวัตถุดิบจำเป็นสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนั้น ยกตัวอย่าง ยากจะผลิตสินค้าประจำ ซึ่งไม่มีวัตถุดิบประกอบ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ยากต่อการเพิ่มผลิตผลไม่ได้หรือว่ายากต่อการผลิตออกให้มาก แต่ไม่มีตลาดรองรับแล้วจะทำ

แผนการต้องให้เป็นไปตามแบบวิธีธุรกิจ สังคมนิยมต้องคิดถึงประสิทธิผลนับตั้งแต่เวลาจัดตั้งแผนการ แผนการต้องติดพันกับตลาด ต้องยึดถือข้อผูกพันเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ เพื่ออำนาจการควบคุมการปฏิบัติแผนการในปัจจุบันนี้การเซ็นด์ข้อผูกพันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีการแอบแฝงพวกเราต้องต่อสู้เปิดกว้างการทำงานนี้ให้ดีขึ้น

แผนการต้องให้เป็นไปตามแบบวิธีธุรกิจสังคมนิยมต้องคิดถึงประสิทธิผลนับตั้งแต่เวลาจัดตั้งแผนการ แผนการต้องเกี่ยวพันกับตลาด ต้องถือเอาข้อผูกพัน เศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติ แผนการในปัจจุบันนี้ การเซ็นชื่อผูกพันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีน้อยเกินไป พวกเราต้องต่อต้านเปิดกว้างตามลำดับ ทำให้แผนการนี้มีพื้นฐานทางด้านมิติในการปฏิบัติ

พวกเราต้องพัฒนาองค์กร แผนการในขั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะชั้นแขวงและเมือง เพื่อช่วยโดยตรงให้พื้นฐานในการสร้างแผนการ เห็นว่ามีความจำเป็นประชุมคณะกรรมการ แผนการแห่งรัฐและกระทรวงการเงินเข้าเป็นกระทรวงเศรษฐกิจแผนการ-การเงินต้องเพิ่มการจัดตั้งพนักงาน ที่ทำงาน แผนการนับตั้งแต่หน่วยพื้นฐานขึ้นมาตามกลไกใหม่

เกี่ยวกับการเงิน ต้องปรับปรุงงานด้านการเงินใหม่มุ่งให้การเงินแห่งชาติมีความคล่องตัวในบรรดาเครื่องมือมหภาคของรัฐ การเงินต้องรู้ระดมความสามารถของประเทศชาติของทุกหน่วยงาน เศรษฐกิจและความสามารถความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อเพิ่มยอดผลผลิตสังคมและรายรับแห่งชาติให้ทวีขึ้น จากนั้นก็เพิ่มแหล่งรายรับให้แก่นบประมาณอย่างชัดเจน พุดถึงรายรับต้องรับประกันความกลมเกลียวระหว่าง 3 ผลประโยชน์ โดยถือเอาผลประโยชน์ของผู้ออกแรงงานเป็นจุดเริ่มต้น เพื่อทำให้ผลประโยชน์ของรวมกลุ่มและของสังคมของเป็นจริงในเมื่อมีทุนแล้วก็ต้องลงทุนให้ที่ใดจึงจะมีประสิทธิผล

ประสิทธิผลที่กล่าวนี้คือประสิทธิผลทางด้านเศรษฐกิจ-การเมือง-สังคม แต่หากไม่ใช่ประสิทธิผลทางด้านเศรษฐกิจอย่างเดียว พวกเราต้องดำเนินการแบ่งขั้นการเงิน อย่างกว้างขวางระหว่างศูนย์กลางกับท้องถิ่นและพื้นฐานการผลิต ธุรกิจตามหลักการในหน่วยงานพื้นฐานเป็นตัวของตัวเอง ด้านการเงิน ทดแทนทุน คือเอาเองเมื่อมีกำไร คือ ได้เป็นทุน เมื่อหมดทุนก็ต้องใช้แทนเอาเองและต้องปฏิบัติตามสัญญาของรัฐ

สำหรับการบริหารวิชาการ องค์กรป้องกันและป้องกันความสงบ ให้ปฏิบัติกลไกขอยอดคลังเงินเดือน คลังใช้จ่ายและหน้าที่ให้แก่องค์กรเหล่านั้น โดยมีการเฉลี่ยปัจจัยที่มันจะเพิ่มขึ้นและกลไกของเงินเดือนของรัฐ

ทุกการเคลื่อนไหวเกี่ยวพันด้านการเงิน ต้องมีบุคคลตัวจริง (เจ้าของ) ทุก ๆ อย่างประกอบด้วยความสมัครใจของประชาชนต้องถูกนำไปใช้ให้มีประสิทธิผลในการเรียบเรียงอย่างเหมาะสม

เกี่ยวกับกลไกการลงทุน—งบประมาณของรัฐจะลงทุนถ้าใส่แก่การจัดตั้งของหน่วยงานใหม่ ที่ต้องการทุนรวมเป็นจำนวนมากระยะกึ่งทุนคืน คือ ระยะยาว และมีการเกี่ยวพันถึงหลายแขนงการ เศรษฐกิจ เช่น กิจการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง กิจการไฟฟ้า เครื่องมือจักรกลที่ใช้ใน การกสิกรรม กิจกรรม วัฒนธรรม—สังคมที่สำคัญต่างๆ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ รับผิดชอบเอง ทุนกู้ยืม จากธนาคารหรือกู้ยืมจากต่างประเทศของวิสาหกิจหรือใช้เข้าในการลงทุน วิสาหกิจต้องรับผิดชอบใช้ คืนให้แก่เจ้าต้นทุนและดอกเบี้ย

สำหรับทุนที่งบประมาณแห่งรัฐลงให้ นั้น ต้องปฏิบัติตามกลไกที่ผู้คุ้มครองและผู้ใช้ กิจการต้องเป็นเจ้าของลงทุน ทั้งนี้ต้องกำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น ร้องขอการขอทุน ร้องขอบทวิพากษ์เศรษฐกิจ—เทคนิค ร้องขอการจัดเป็นจริงและร้องขอนำเอากิจการเข้าผู้การเคลื่อน ไหว

มีบางคนถามว่าด้วยเหตุใดการลงทุนจึงไม่มีประสิทธิผลตามข้าพเจ้าแล้วในห้วงระยะที่ผ่าน มาพวกเรามีความผิดพลาด 2 ประการ คือ

1. การลงทุนไม่ได้รับใช้ให้แก่การก่อสร้างโครงการกสิกรรมป่าไม้ อุตสาหกรรมและ บริการให้เป็นของตัวเองขึ้น

2. บางกิจการได้ลงทุนถูกต้องตามวิถีทางแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอนและหลักการ เกี่ยวกับการใช้ในการลงทุน เช่น ต้องสำรวจ สร้างบทวิพากษ์เศรษฐกิจ—เทคนิค ต้องมีการออกแบบ เทคนิคและแผนก่อสร้างติดตั้ง ต้องมีการคำนวณกิจการต้องมีความสมดุลต่างสำหรับการก่อสร้าง ติดตั้ง เช่น แรงงาน วัสดุประกอบ การขนส่ง ด้วยเหตุผล สร้างสำเร็จแล้วแต่หากใช้ไม่ได้ ทั้งนี้ไม่ ทนถ้าไปไม่ถึงปัญหาคุ้มครองกิจการ การคุ้มครองไม่ดีจึงทำให้ปล่อยปละละเลยไป

พูดถึงกลไกเกี่ยวกับการลงทุนขององค์การสากลและชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศ

-รัฐเราจะสร้างทุกเงื่อนไขอันอำนวยส่งเสริมความร่วมมือทุกด้านเศรษฐกิจกับบรรดา ประเทศสังคมนิยมอย่างแน่นแฟ้น พื้นฐานความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายต่างมีผล

-รัฐเราแสดงความขยันและการส่งเสริมชาวต่างประเทศที่ลงทุนเป็นเงินต่างประเทศและ

เทคนิคอยู่ประเทศเรา บนพื้นฐานแห่งการเคารพอกราช อธิปไตยของประเทศเรา เสมอภาพและ
เผ่าต่าง ๆ

- รัฐเรากำลังประกันการลงทุน พร้อมทั้งสิทธิและผลประโยชน์ เพราะถูกผู้กฎหมายของผู้ที่มา
ลงทุน สร้างเงื่อนไขอันอำนวยทุกประการให้แก่ชาวต่างประเทศที่มีความประสงค์ที่จะมาลงทุนใน
ประเทศเราไปอย่างสะดวกสบาย

ส่วนกลไกในรายละเอียดต่าง ๆ ที่พวกเราจะกำหนดนั้น จะทำอย่างไรที่ให้อำนาจของผู้ที่จะมา
ลงทุนนั้น เห็นว่าการลงทุนเข้ามาในประเทศลาวได้ผลประโยชน์ดีกว่าการลงทุนเข้าไปในประเทศอื่น
ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันหรือที่มีเงื่อนไขคล้ายคลึงกันกับประเทศเรา

เกี่ยวกับกลไกการใช้ทุนกู้ยืมและทุนช่วยเหลือ ทุนกู้ยืมและทุนช่วยเหลือให้แก่รัฐเราต้อง
เอาเข้าในงบประมาณแห่งรัฐทั้งหมดและต้องถูกเอาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพสูงทางด้านเศรษฐกิจ
และสังคม ต้องใช้แทนต้นทุนและดอกเบี้ยให้ต่างประเทศ ในส่วนที่เรากู้ยืม รัฐจะโอนเอาจำนวน
เงินกู้ยืมนี้ไปให้ธนาคารเพื่อให้ธนาคารออกสินเชื่อแก่กองทุนต่างๆ

เกี่ยวกับกลไกภาษี กลไกภาษีต้องส่งเสริมการผลิตและการนำสินค้า สร้างโครงสร้าง
ที่เหมาะสมขึ้น ส่งเสริมหน่วยงานเศรษฐกิจให้เคลื่อนไหวทำการผลิตธุรกิจ รับประกันแหล่งรายรับ
งบประมาณ ปรับปรุงเฉลี่ยส่วนใดส่วนหนึ่งรายรับระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ด้วยกันและไม่ทำให้ราคา
เพิ่มขึ้น

ฐานอ้างอิงสำหรับคิดภาษี ระดับตามเหมาะสมของพื้นที่ดินอันแน่นอนคุณภาพของไม้
ชนิดต่าง ๆ ที่ขุดค้นกำไร จากการผลิตธุรกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านการก่อสร้างพื้นฐาน ด้านการขน
ส่งและขาเข้า-ขาออก ภาษีสำหรับแรงงานและผลิตผลที่ต่างกันก็ทำให้มีอัตราต่างกัน สินค้าที่เป็น
พาหนะการผลิตทำให้คิดภาษีต่ำกว่าพาหนะใช้สอย ภาษีขาออกให้ต่ำกว่าภาษีขาเข้า

สำหรับสินค้าขาเข้าที่เป็นชนิดเดียวกันกับอันที่ภายในประเทศผลิตเองได้แล้ว ต้องให้คิด
ภาษีขาเข้าสูงกว่าสินค้าที่ภายในประเทศผลิตไม่ทันได้หรือไม่

หน่วยงานเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินการผลิตธุรกิจในแขนงเดียวกันและผลิตผลชนิดเดียวกัน
ทำให้เสียภาษีอากรเหมือนกัน (เว้นเสียแต่ภาษีกิจกรรมจำนวนหนึ่ง)

ภาษี คือ การปฏิบัติพันธะต่อรับตามกฎหมาย ผู้ใดจะเปลี่ยนแปลงตามอำเภอใจอันจะก่อให้เกิดความลำบากแก่ประชาชนนั้นเป็นไปได้

กลไกเกี่ยวกับงบประมาณแห่งรัฐชั้นต่าง ๆ งบประมาณแห่งรัฐเป็นใจกลางของการเงินแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ระหว่างการสนองกับความต้องการ ยกตัวอย่างถ้าการสนองหากน้อยกว่าความต้องการแล้วงบประมาณจะต้องจ่ายคงคลังไว้ เพื่อไปซื้อสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาตอบสนองความต้องการหรือว่ารัฐผ่อนความต้องการลงด้วยวิธีเพิ่มภาษีขึ้นหรือว่าต้องพิมพ์จำหน่ายพันธบัตรการลงทุนเป็นมาตรการเพื่อเพิ่มการสนอง แต่เฉพาะหน้าเป็นการเพิ่มความต้องการ ดังนั้นจึงต้องตัดให้ละเอียดถี่ถ้วน งบประมาณคือเครื่องมือสำหรับสร้างพื้นฐานโครงร่าง เช่น เส้นทางกิจการชลประทานเป็นเครื่องมือเพื่อป้องกันความสงบของประเทศขยายวัฒนธรรม-สังคมและที่สาธารณะ แหล่งรายรับของงบประมาณนั้น ต้นเหตุต้องได้มาจากการขยายการผลิตเพิ่มผลผลิตสภาพของงานลดราคาสำเร็จรูปลง เพิ่มงานของเงินให้เร็วขึ้นแต่หากไม่ได้มาโดยอ้างถึงการผลิตรายการและไปกู้ยืมเป็นต้นทุน รู้ว่าทุนกู้ยืมมีความสำคัญสำหรับประเทศด้อยพัฒนา

ต้องกำหนดสารบัญชงบประมาณ ที่ทันสมัยให้เหมาะสมตามสารบัญที่ได้กำหนดแล้วนั้น ต้องรับประกันตอบสนองข่าวสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับงบประมาณแห่งชาติ

ปฏิบัติการแบ่งชั้นงบประมาณเป็น 3 ชั้น คือ

- ชั้นศูนย์กลาง
- ชั้นแขวงหรือกำแพงนคร
- ชั้นเมือง

ขั้นใดก็ทำให้เป็นตัวของตัวเองอย่างสมบูรณ์ เกี่ยวกับงบประมาณของขั้นต้นห้องรายรับต่าง ๆ อยู่ภายในประเทศจะถูกแบ่งปันเข้าในงบประมาณของขั้นต่างๆ ตามหลักการที่ว่าความรับผิดชอบเหมือนกันมีผลประโยชน์เหมือนกัน

ไม่ให้แบ่งปันตามอัตราส่วนเฉลี่ยคือในปัจจุบันนี้ภายหลังที่คิดแหล่งรายรับต่าง ๆ ของงบประมาณและอ้างความต้องการจ่ายที่เป็นจริงของแผนการเมื่อ 5 ปีก่อน โดยมีการสมทบระหว่างรายรับกับรายจ่ายแล้ว ถ้าเห็นว่าจำนวนรายรับสูงกว่าจำนวนจ่าย ทำให้เอาจำนวนที่เหลือนั้นมอบเข้างบประมาณของขั้นสูง เพื่อเฉลี่ยรวมถ้าจำนวนรายจ่ายมากกว่าจำนวนรายรับนั้น งบประมาณของขั้นสูงจะอุดหนุนเงินไว้ในจำนวนที่แน่นอน จำนวนที่ระดับล่างมอบให้งบประมาณของระดับสูงหรือว่าจำนวนเงินที่งบประมาณขั้นสูงจะอุดหนุนเงินไว้ในจำนวนที่แน่นอน จำนวนที่ขั้นล่างมอบ

ให้งบประมาณของระดับสูงหรือว่าจำนวนเงินที่งบประมาณระดับสูงจะอุดหนุนให้งบประมาณของระดับล่างนั้นให้กำหนดคงที่ในระยะ 5 ปี ถ้าว่าในระยะดังกล่าวท้องถิ่นมีแหล่งรายรับเพิ่มขึ้นก็อาจจะใช้จ่ายมากกว่าแผนการได้และตรงกันข้าม ถ้าภายหลังหมดปีงบประมาณยังมีเงินเหลือต้องให้โอนไปใช้จ่ายในปีงบประมาณต่อไป

มีบางบุคคลตั้งปัญหาขึ้นว่าการช่วยเหลือของศูนย์กลางให้แก่งบประมาณของบางแขวงนั้น จะไม่เป็นการเกื้อกูลเหมือนเดิม ข้าพเจ้าเห็นว่าเนื่องจากทรัพยากรและเงื่อนไขธรรมชาติอยู่ในแต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน ดังนั้นแหล่งรายรับงบประมาณก็จึงมีอันต่างกัน ในขณะเดียวกันนั้นแต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนเดิม ดังนั้นแหล่งรายรับงบประมาณก็จึงมีอันต่างกัน ในขณะเดียวกันนั้นแต่ละท้องถิ่นต้องได้ปฏิบัติ 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์เหมือนกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นพวกเรามีอาจจะปล่อยปละละเลย ในส่วนที่ขาดเกินศูนย์กลางจึงจำเป็นต้องปรับเฉลี่ยรับจากส่วนที่เหลือไปให้แหล่งที่ไม่เพียงพอ ซึ่งอันนี้เห็นว่าสมเหตุสมผล อย่างไรก็ตามถ้าตามกลไกใหม่จะมีไว้ว่าท้องถิ่นต้องการทำอะไร ศูนย์กลางก็ต้องสนองตอบให้เท่านั้น หากมอบให้ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นเป็นเจ้าของภาพเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของตน หากว่าแขวงสร้างรายรับให้ดีขึ้นก็จะมีค่าใช้จ่ายมาก หากว่าแขวงสร้างรายรับไม่ได้ก็จะไม่สามารถสนองความต้องการในการใช้จ่ายของตนได้

รายรับต่าง ๆ ของงบประมาณที่ฝากไว้กับธนาคารจะได้รับดอกเบี้ย, ส่วนงบประมาณเองต้องมีสิทธิ์ใช้จ่ายแต่ในจำนวนเงินของตนที่ฝากไว้กับธนาคารเท่านั้น อำนาจการปกครองไม่มีสิทธิ์บังคับให้นำเงินคลังของธนาคารหรือเอาเงินฝากของของลูกค้าผู้อื่น ไปให้งบประมาณเพื่อใช้จ่าย

สำหรับองค์การบริหารภาควิชาการ ป้องกันชาติ ป้องกันความสงบและการต่างประเทศ ที่ขึ้นกับชั้นไหนก็ให้งบประมาณของชั้นนั้นรับประกันการใช้จ่ายขององค์การนั้น โดยให้สอดคล้องกับความสามารถด้านรายรับของงบประมาณ และยกประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหวเหล่านั้น รัฐจะพิมพ์จำหน่ายเงินเพิ่มเติม สำหรับใช้ในการเคลื่อนไหวเหล่านั้น เว้นเสียแต่กรณีจำเป็นที่เกี่ยวข้องถึงความปลอดภัยของชาติ

สำหรับการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของแผนการศึกษา สาธารณสุข วัฒนธรรมและการค้นคว้าวิทยาศาสตร์นั้นให้โอนของภาคส่วนหนึ่งไปสู่การธุรกิจหรือสัมพันธ์กับหน่วยงานการผลิตธุรกิจ และประชาชนพร้อมกับปฏิบัติ

รัฐจะปฏิบัติระบบเหมาคงเงินเดือนและการใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นให้แก่การเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้เป็นจำนวนคงที่ในแต่ละสมัยแผนการ 5 ปี

ส่วนบรรดาหน่วยงานเศรษฐกิจพื้นฐาน เช่น รัฐวิสาหกิจ วิสาหกิจหุ้นส่วนรัฐและเอกชน สหกรณ์และเอกชนทำให้ทดแทนทุกคนเอาเอง รับภาระการใช้จ่ายเอาเอง ขยายการผลิตธุรกิจเอาเอง และปฏิบัติพันธะต่อรัฐอย่างถูกต้องมีสิทธิ์เป็นผู้บริหารในการปฏิบัติทุกระยะรายรับที่ถูกกฎหมายของหน่วยงานของตน

เกี่ยวกับธนาคาร

เพื่อให้สภาวะฝืดเคืองในการดำเนินการของธนาคาร ตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ให้สิ้นสุดโดยเร็ว สร้างเงื่อนไขอำนวยให้แก่การเปลี่ยนแปลงกลไกคุ้มครองของประเทศโดยเปลี่ยนจากกลไกคุ้มครองแบบรวมศูนย์อาชญาสิทธิ์บริหารเกื้อกูลไปสู่กลไกธุรกิจสังคมนิยมนั้น พรรคเรามีทัศนคติว่า “ก่อนอื่นทั้งหมดต้องทันระบบธนาคาร ไปสู่การธุรกิจอย่างขาดตัว” ปล่อยให้กลไกคุ้มครองเก่าในธนาคาร โดยเฉพาะหน้าที่ต้องใช้มาตรการเพื่อแก้ไขสภาพขาดเงินสด บนพื้นฐานเศรษฐกิจการพัฒนา ปัญหาพิมพ์จำหน่ายใบธนบัตรที่มีหน่วยงานใหญ่กว่ามุ่งส่งเสริมการผลิตและขยายสินค้า และมีความสะดวกในการชำระ

เกี่ยวกับการจัดตั้งของธนาคารแห่งรัฐ ในปัจจุบันมีแต่ธนาคารอันหนึ่งอันเดียวที่ปฏิบัติการตามขั้นตอนในทุกแผนก ซึ่งมีสาขาต่าง ๆ อยู่ในระดับของแขวง กำแพงนคร และเมือง เราจะต้องทำให้ธนาคารไปสู่การหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจ โดยแยกเป็นธนาคาร 2 ระดับ (หรือ 2 ประเภทธนาคาร)

เปลี่ยนสาขาธนาคารแห่งรัฐประจำแขวง กำแพงนคร ที่มีในปัจจุบันไปเป็นธนาคารธุรกิจ ด้านสินเชื่อและบริการธนาคาร ในเมื่อเห็นความจำเป็นก็อาจจัดตั้งสาขาขึ้นอยู่ระดับเมือง ธนาคารธุรกิจมีสิทธิ์ประกอบหุ้นเข้าร่วมทุนกับบรรดาวิสาหกิจ การทำธุรกิจ มีสิทธิ์พิมพ์จำหน่ายใบหุ้นเพื่อการดึงดูดกองทุนรวมสำหรับมาลงทุนเข้าไปสู่การขยายการผลิตเพิ่มเติมอีก ธนาคารธุรกิจเป็นผู้รับใช้และติดต่อเกี่ยวพันโดยตรงกับพวกวิสาหกิจการจัดตั้งเศรษฐกิจและพลเมือง

หน่วยงานต่าง ๆ (ลูกค้า) มีสิทธิ์เลือกธนาคารธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งเพื่อเป็นแหล่งติดต่อเกี่ยวพันกับของตนเองและธนาคารธุรกิจต่าง ๆ ก็มีสิทธิ์ในการคัดเลือกลูกค้าของตนเองเช่นเดียวกันในการกู้ยืม ในการติดต่ออย่างสม่ำเสมอระหว่างลูกค้ากับธนาคารนั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดมีการแข่งขันกัน

ระหว่างธนาคารธุรกิจด้วยเพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบวิธีรับใช้และลงทุนให้มีประสิทธิผลขึ้นตามลำดับ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าธนาคารเป็นผู้ไปกู้ยืม (ระดมทุน) เพื่อให้ตนเองมีทุนสำหรับให้กู้ยืม ด้วยเหตุนี้เองการบริหารด้านสินเชื่อของธนาคารจึงต้องมีความสำคัญ แหล่งค้นหา แหล่งต้นทุน และหาทุกวิธีการ เพื่อดึงดูดแหล่งเงินทุนที่ยังหล้าหลังอยู่ โดยเมื่อก่อนขึ้นอยู่กับประชาชนเพื่อเอามาเป็นทุนของตนสำหรับขยายสินเชื่อ การให้กู้ยืมของธนาคารทำให้ดำเนินไปตามขอบเขตของทุนที่ตนระดมได้เท่านั้น โดยเด็ดขาดไม่ให้ดำเนินการสินเชื่อ หมายถึงให้กู้ยืมเกินกว่าการลงทุน และยิ่งกว่าไปกว่านั้นมิอาจจะทำให้งบประมาณกู้ยืมเพื่อไปใช้จ่ายไม่ว่าภายใต้ในรูปการใด ๆ การกระทำผิด เกียรติราคา ให้วิสาหกิจกู้ยืมทุน เพื่อไปมอบให้งบประมาณ เพราะทำให้เกิดเงินเพื่อ ในการดำเนินการด้านสินเชื่อต้องระดมในการใช้การผลิตก่อนอื่นต้องรับใช้ในการขยายกิจกรรมป่าเป็นพื้นฐาน แก้ไขสภาพการปฏิบัติจำแนกออกเป็นด้านเศรษฐกิจ ต้องคิดถึงประสิทธิผล และเพิ่มการส่งเสริมของทุนสินเชื่อให้เร็วขึ้น

เกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทัศนคติและจิตนาการใหม่ของพรรค คือ ทำให้ความสามารถของเงินก็มีความมั่นคง เชิดชูความรับผิดชอบในการบริการด้านเงินสดให้แก่เศรษฐกิจอย่างเพียงพอ รับประกันสนองเงินสดให้แก่การส่งเสริมการผลิตและให้เกิดการขยายตัวต้องรู้จ่ายเงินออก แต่ก็ต้องรู้เงินกู้ด้วยปริมาณที่ใหญ่กว่าเดิมจะพาให้การหมุนเวียนของเงินเป็นไปตามวงรอบ ไม่ทำให้การผลิตและการขยายผลถูกขัดสน

การติดหนี้สินแก่การปฏิบัติที่ขาดความชัดเจนกำลังขยายเข้าไปในแผนการเศรษฐกิจต่างๆ ดังนั้น ธนาคารควรคิดถึงความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์-เทคนิคในการทำงาน เพื่อส่งเสริมการชำระให้ดำเนินไปด้วยความฉับไว กะทัดรัด สะดวกสบาย เพื่อเป็นการป้องกันสิ่งที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้และยังค้างอยู่ในการเงินเป็นเวลานานมาแล้ว เพื่อลบล้างสภาพการชำระระหว่างเงินสดกับเงินโอน

การหมุนธนาคารไปสู่การดำเนินธุรกิจนั้นจะดำเนินไปพร้อม ๆ กันกับการเปลี่ยนแปลงกลไก ระเบียบการของธนาคาร (ทั้งระบบอัตราดอกเบี้ย เงินฝาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ระบบชำระหนี้สิน) โดยให้สอดคล้องกับทัศนคติและกลไกคุ้มครองใหม่

ในปี ค.ศ.1988 นี้ พวกเราจะดำเนินการทดลองอยู่บางธนาคาร เพื่อยกร่างแผนการและจัดเตรียมเงื่อนไขเพื่อขยายผลไปรอบด้านในปี ค.ศ.1989 (ปัจจุบันบางประเทศในระบอบสังคมนิยม เช่น ประเทศอังการี บังกาเรีย เวียดนาม และ สหภาพโซเวียต เริ่มดำเนินการโดยยังไม่มีแผนการ)

ต้องรีบดำเนินการฝึกอบรมและยกระดับเกี่ยวกับทักษะ จิตนาการใหม่และกลไกใหม่ของพรรคและรัฐให้แก่พนักงานธนาคารทั้งหมด เพื่อให้พนักงานตื่นตัวและมีผลสำเร็จในหน้าที่ใหม่เป็นผลสำเร็จ

เกี่ยวกับการเชิดชูความยุติธรรมแห่งการจัดตั้งการปฏิบัติ อันนี้เป็นปัญหาที่เราได้ยก ระดับขึ้นหลายครั้งแล้วอยู่ในการประชุมครบคณะของศูนย์กลางครั้งก่อนๆ แต่นั่นก็เป็นปัญหาซึ่งหลายเหตุการณ์ หลายท้องถิ่นและก็เป็นจุดอ่อนกว่าของพวกเราให้ห้วงระยะที่ผ่านมา อันเป็นการจำกัดมิใช่น้อยถึงการเสริมขยายควบคุมผลประโยชน์ของแนวทางและกลไกที่ถูกต้องของพรรค ตั้งแต่เข้าไปข้าพเจ้าจะกล่าวถึงอีกบางปัญหา คือ

การจัดตั้งการปฏิบัติมีความสำคัญเป็นพิเศษในการนำเอาแนวทางของพรรคเข้าสู่ชีวิตสังคม ทำให้แนวทางและแผนนโยบายเปลี่ยนเป็นการกระทำปฏิบัติของมหาชนและจากนั้นจึงปรับปรุงเพิ่มเติมแนวทางทำให้แนวทางและแผนนโยบายมีชีวิตที่ดีขึ้นและประคองสร้างดีกว่าเดิม ในเมื่อมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว แต่การจัดตั้งปฏิบัติยังอ่อนเวลานั้น ผลการผลิตของงานก็จะถูกจำกัดและถ้าหาปฏิบัติผิดพลาดก็อาจทำให้เกิดผลร้ายตามมาอย่างร้ายแรง

ในระยะใหม่ของการปฏิบัติพรรคกลายเป็นพรรคที่กุมอำนาจ พรรคมีความรับผิดชอบต่อวิถีการเป็นอยู่ทุกด้านของประชาชน มีความรับผิดชอบต่อการขยายตัวของสังคมของประเทศในขณะเดียวกันนั้น ทุกๆ งานล้วนแต่เป็นแนวทางใหม่ สำหรับพวกเรานับแต่การคุ้มครองของรัฐคุ้มครองเศรษฐกิจและสังคมจนถึงการคุ้มครองคน ด้วยเหตุนี้ปัญหาแห่งสันติภาพ การจัดตั้งปฏิบัติการ จึงมีผลกระทบโดยตรงและเป็นประจำต่อทุกบริเวณของชีวิตสังคม ปัญหาดังกล่าวยังมี ความเร่งด่วนกว่าเดิมอีก ในเมื่อความเรียกร้องของการปฏิบัติกำลังเร่งให้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ในทุกด้าน หากว่าข้ออื่นๆ ได้เปลี่ยนแปลงใหม่แล้วแต่ข้อจำกัดการจัดตั้งปฏิบัติของพรรคแก้ไขไม่ทัน ในห้วงเวลานั้นทุกๆ หน่วยงานก็จะหยุดชะงัก

อยากเชิดชูแห่งการจัดตั้งของการจัดตั้งนั้นเป็นข้อกำหนดให้ได้คือ การกำหนด จิตนาการใหม่ ให้สอดคล้องตามหนทางปฏิบัติของพรรคอย่างเสมอภาคต้องลงสู่พื้นฐาน ก้าวขึ้นจากพื้นฐานต้องเปลี่ยนแปลงการจัดตั้งกลไกคัดแปลงการทำงานพนักงานและแบบแผนการทำงาน มีการเกี่ยวกันแบบร่วมกัน หากถ้าขาดข้อใดมีอาจจะจัดตั้งการปฏิบัติได้ค้าขายกำหนดใดข้อกำหนดอ่อนจะพาให้การ

ยุคิธรรมแบบของการปฏิบัติต่าง ในนั้นการกำหนดการของพนักงาน ข้อตัดสินกว่าคนอื่น เพราะว่าพนักงานเป็นจัดตั้งปฏิบัติโดยตรง ในเมื่อแนวทางถูกต้องมหาชนมีความตั้งใจ แต่พนักงานไม่มีความรู้ เวลานั้นพวกเราอาจจะจัดตั้งให้ได้ดีได้ และจะไม่สามารถให้ขบวนการก้าวขึ้นได้

ความภาคภูมิและความศักดิ์สิทธิ์ของการจัดตั้ง ไม่ใช่แสดงออกอยู่ในแผนการ ในโครงการ แต่ต้องแสดงออกโดยผ่านขบวนการกระทำปฏิวัติของมหาชน โดยผ่านประสิทธิผล คุณภาพของงานบนพื้นฐาน ประสิทธิภาพ ดังกล่าวนั้น ก่อนอื่นต้องแสดงออกเพราะการผลิตขยายตัว ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือไม่ ความสงบปลอดภัยมีการรับประกันหรือไม่ การนำของระดับพื้นฐานของพรรคอยู่ที่นั่น มีความหนักแน่นรอบด้านหรือไม่

ผ่านการอภิปรายในที่ประชุมครบคณะครั้งนี้ ยังมีบุคคลยังไม่เข้าใจต่อการจัดตั้งการปฏิบัติ บุคคลดังกล่าวเสนอให้ด้านการเมือง, คณะเลขาธิการศูนย์กลางพรรคหรือสภารัฐมนตรี ต้องให้การแนะนำอย่างละเอียด นอกจากแนวทางแผนนโยบายดังกล่าว ในครั้งนี้ศูนย์กลางพรรคได้เปลี่ยนแนวทางแผนนโยบายดังกล่าว ให้เปลี่ยนเป็นรายละเอียดเป็นกฎบัญญัติ ซึ่งแสดงออกด้วยข้อกำหนดนโยบายหลายๆ อย่าง หลังจากนั้นบรรดากระทรวงก็จะมีการแนะนำทางด้านวิชาการอย่างละเอียด ส่วนศูนย์กลางจะจัดตั้งการฝึกและอบรมให้แก่พนักงาน สมาชิกพรรคและประชาชนอีกด้วย เช่นว่า ศูนย์กลาง สภารัฐมนตรีจะวางนโยบายมาตรการ ข้อเสนออันใดออกมาก็ตาม ก็เพียงแต่อ้างอิงส่วนรวมของทั่วประเทศของแต่ละขบวนการเท่านั้น ศูนย์กลางไม่สามารถจะชี้แจงให้แต่ละรายละเอียดแต่ละพื้นที่ เมือง หมู่บ้านได้ เพราะสภาพความเป็นจริงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาทางด้านธรรมชาติ ระดับความตื่นตัว จินตภาพ ประเพณีของประชาชนแต่ละเผ่า แต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น เพื่อความยุติธรรมแห่งการจัดตั้งปฏิบัติ ก่อนอื่นเร่งทำให้พนักงาน สมาชิกพรรค แต่ละคน โดยเฉพาะบุคคลอยู่ในคณะ ต้องรักษาน้ำใจและรับผิดชอบต่อพรรคต่อมหาชนในทุกงานอยู่เสมอ ต้องหมั่นเพียรเพื่อยกระดับความรู้ของตนในทุกด้าน โดยเฉพาะความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนรับผิดชอบและต้องลงพื้นฐานกับขบวนการของมหาชน ในปัจจุบันนี้ถ้าหากว่ามีแต่น้ำใจแบบรวม มีแต่นั่งอยู่ที่ทำงานก็ไม่สามารถทำอะไรได้เลย ซึ่งงานที่ทำนั้นต้องให้ถูกหลักวิทยาศาสตร์ ตามกฎเกณฑ์ และต้องรู้จักจัดตั้งแนะนำให้มหาชนปฏิบัติ ต้องเป็นไปตามแนวทางแผนนโยบายและจินตนาการใหม่ของพรรค ต้องเข้าใจสภาพของความเป็นจริงอย่างถูกต้อง ต้องลงไปปฏิบัติอย่างถูกต้องถึงระดับล่าง เอาตัวเข้าขบวนการดำเนินการต้องสนใจฟังความคิดเห็นของมหาชน จากนั้นเพื่อหนุนในการใช้แนวทางแผนนโยบายรวม โดยวางแผนนโยบายมาตรการอันละเอียดแต่ละแห่งแต่ละเป้าหมาย โดยผ่านแต่ละหน่วยงานและขบวนการต่างๆ เพื่อดำเนินการงานในการส่งเสริมเชิดชูคุณภาพ และประสิทธิผลของงานอย่างไม่หยุดยั้ง และเพื่อปรับปรุงและบูรณะแผนนโยบายและมาตรการต่างๆ และยกระดับความสามารถจัดตั้งของตนเองและหมู่คณะ

หากไม่ทำอย่างนั้น ไม่มีใครที่จะสามารถแนะนำ ช่วยเหลือให้บุคคลในการจัดตั้งปฏิบัติทุกๆ งาน เป็นอย่างดีได้

เกี่ยวกับการก่อสร้างและปรับปรุงพื้นฐานให้มั่นคงในทุกด้าน อันนี้เป็นปัญหา ซึ่งพรรคเราได้กำหนดไว้ เป็นแผนนโยบายและได้มีมติเลขที่ 51 ของกรมการเมือง ซึ่งคือปัญหาหนูลงพื้นฐาน เป็นมาตรการยุทธศาสตร์อันหนึ่ง แต่ดูทั่วไปแล้วเห็นว่า จนถึงบัดนี้ยังมีอีกหลายประการ หลายพื้นที่ โดยเฉพาะท้องถิ่นไม่ได้เอาใจใส่ปัญหาพวกนี้เท่าที่ควร มีบางแขนงงาน ท้องถิ่นก็ได้ทำ แต่พรรคไม่มีการแนะนำอย่างละเอียด พนักงานที่ส่งลงไปสู่พื้นฐานนั้นไม่ได้รับการคัดเลือก การบำรุงและไม่มีนโยบาย ระบบอันเหมาะสม ในห้วงที่ลงไปสู่พื้นฐานนั้น ไม่มีผู้ใดตรวจตรา ไม่มีการสรุป ทำให้สิ้นเปลืองเงินตรา งบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

การก่อสร้างและปรับปรุงพื้นฐานในหนักแน่นนั้นเป็นหนึ่งในเนื้อหาและจุดประสงค์ ซึ่งแสดงออกอย่างรวมศูนย์ถึงภาพพจน์ของการเชิดชูความยุติธรรมแห่งการจัดตั้งของแต่ละแขนงงาน ท้องถิ่นเพื่อให้การรับประกันชี้นำจัดตั้งได้รับผลดี แต่ละบุคคลที่อยู่ในขณะต้องเข้าใจเนื้อหาสภาพทางพื้นฐานของท้องถิ่น หรืออยู่ในแขนงงานที่ตนรับผิดชอบอย่างแท้จริง

แต่ละพื้นฐานมีจุดอ่อน-จุดแข็ง และความยุ่งยากในแต่ละภารกิจในชีวิตการเป็นอยู่ในปัญหาความปลอดภัย และความเป็นระเบียบวินัย การจัดตั้งของอำนาจ การปกครอง องค์การจัดตั้งมหาชน พื้นฐานพรรค พนักงานที่รับผิดชอบ ควรจะปรับปรุงแก้ไขบนพื้นฐานอันนี้ให้เข้มแข็ง

บางบุคคลบ่นว่าการปฏิบัติแผนนโยบายไปยังพื้นฐานนั้นได้ดำเนินการมาหลายปีแล้ว แต่ไม่เห็นที่พื้นฐานมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีความยุ่งยากหรือว่าพื้นฐานยังไม่เปลี่ยน เพราะความเรียกร้องต้องการดำรงชีวิต ทำให้ประชาชนต้องค้นคิดเพื่อค้นหาทุกวิธีทำมาหากินให้มีประสิทธิภาพเท่าที่จะทำได้ ถ้าพวกเขารู้จักการค้นหา ปรึกษาหารือกับพวกเขาอย่างมีประชาธิปไตยแล้ว พวกเขาก็จะเสนอแนวคิดสร้างสรรค์หลายๆ อย่างในห้วงที่ผ่านมา ได้มีแบบอย่างทำมาหากินที่มีประสิทธิภาพที่ปรากฏอยู่หลายแห่ง เช่น สหกรณ์ด่านช้าง สหกรณ์โพนตอง สองเหมือง และพูโอยและพื้นฐานอื่น ๆ อีกหลายแห่งเกี่ยวกับการจัดตั้งกลไก

บรรดาสายล้วนแล้วแต่เป็นเอกฉันท์ว่าต้องไม่ชะล่าใจให้มีความกระตือรือร้น มีความกระตือรือร้น มีคุณภาพ แต่ปัญหานี้ยังกล่าวว่าจะแก้ไขปัญหากว่าที่เหลือนั้น ซึ่งมีทั้งความรู้และปัญหามาตรการก่อนอื่นทั้งหมด พร้อมทั้งให้ทุกคนมีความรู้ที่ถูกต้อง โดยเฉพาะพนักงานและสมาชิกพรรค อีกครั้งหนึ่ง ต้องรับรู้อย่างชัดเจนว่า ความสับสนการจัดตั้งวงรอบใหม่นั้น ที่จริงแล้วเป็นการจัดการกำหนดและการซับซ้อน เพื่อให้มีความสำเร็จในหน้าที่การเมืองของพรรคในระยะใหม่

ปัญหานี้เพราะว่าคนเรามีจำนวนน้อยและพนักงานก็ขาดแคลน แต่การจัดระเบียบการเอาไปใช้พนักงานไม่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการฟุ่มเฟือย แต่บางแผนกไม่มีพนักงานเลย

ในห้วงปีที่ผ่านมา พวกเราดำเนินการกลไกเก่าโดยสร้างวงรอบตามแบบ บริหารอาญาสิทธิ์ใช้คำสั่งบงการ งานทุกอย่างล้วนแต่หน่วยเหนือ เพราะเหตุนี้การจัดตั้งกลไกอยู่ชั้นสูง แต่ลงไปชั้นล่างเท่าใดนั้น ผู้รักการผลิตธุรกิจผู้ที่ผลิตวัตถุสิ่งของออกโดยตรง

มาถึงปัจจุบันนี้ พวกเราก้าวเข้าสู่กลจักรใหม่ ดังนั้นพวกเราต้องสร้างเครื่องจักรกลที่กระทัดรัด เครื่องจักรที่ให้แก่ระดับล่างใช้และรับประกันการเชิดชูให้การจัดตั้งอย่างต่อเนื่อง

พวกเราต้องเปลี่ยนแปลงของการจัดตั้งองค์กรของพวกเรา จากการปรับปรุงพื้นฐานที่แข็งแกร่งของพวกเราต้องเพิ่มทวีกำลังให้แก่ระดับพื้นฐาน ต้องรับใช้การผลิตธุรกิจ การสร้างกลจักรต้องอ้างถึงความเรียกร้องต้องการของหน้าที่การเมือง หากไม่ใช้ความมั่งง่ายของคน ดังนั้น การสร้างเครื่องจักรขึ้นการจัดพนักงานนั้นต้องให้ใช้งานได้ มิใช่ว่าการเปลี่ยนเครื่องจักรกลและงานเพิ่มเติมให้แก่พนักงานคนใดคนหนึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นพวกเราจะค้นคว้าเครื่องจักรกลเป็นแบบไหน กำหนดให้ใครอยู่ที่ใด อ้างอิงตามความเรียกร้องของการเมือง รวมทั้งอ้างถึงคุณสมบัติของพนักงาน ส่วนพนักงานและสมาชิกทุกคน ต้องมีความกระตือรือร้น ต้องเตรียมพร้อมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

ในอนาคตข้างหน้า ต้องบรรจุบุคคลขึ้นมาใหม่ให้ชัดเจนในกระทรวงอื่นๆ พนักงาน ผู้นำและผู้ชำนาญการประมาณ 40 คนและพนักงานจำนวน 10-40 คน ก็เพียงพอแล้ว และจะมอบภารกิจให้พร้อมทั้งเงินเดือน ผู้รับผิดชอบหลายตำแหน่งและหลายหน้าที่จะได้รับเงินเดือนเพิ่มและค่าตอบแทน สำหรับพนักงานที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน ถ้าผู้ใดทำงานมีประสิทธิภาพ มีสมรรถภาพผู้นั้นจะได้รับเงินเดือนที่สูงกว่า ผู้ใดที่ปฏิบัติงานสนามดีกว่าเวลาที่ปฏิบัติงานในสำนักงานนั้นไม่เพียงแต่จะได้รับเงินเดือน แต่จะได้รับเงินบำเหน็จหรือขึ้นเงินเดือนอีก ผู้ใดปฏิบัติงานสนามเป็นเวลานาน จะให้นำครอบครัวไปอยู่ด้วย ถ้าเป็นพื้นที่ทุรกันดารจะได้ใบเงินเพิ่มเติม ส่วนผู้ใดที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ไม่มีความสามารถเพียงพอในหน้าที่การเมืองใหม่นั้น จะให้ลาออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว จะปลดเกษียณออกกินบำนาญ เพศชาย 55 ปี (แต่ก่อน 60 ปี) เพศหญิง 50 ปี (แต่ก่อน 55 ปี) ถ้าผู้ใดอายุราชการครบแล้ว แต่อายุเกษียณยังไม่ถึงกำหนด ที่ผ่านมานั้นอนุญาตให้ออกกินเบี้ยบำนาญได้และจะได้ใบเบี้ยบำนาญเหมือนกัน สำหรับผู้เข้าร่วมการต่อต้านในสองสมัย โดยเฉพาะ ผู้ที่ได้เคลื่อนไหวยู่ในเขตแนวหลังศัตรู ได้เคลื่อนไหวยู่ในพื้นที่ลำบากนั้น ให้คิด

อายุ ราชการตามอัตราส่วนปีหนึ่งเท่ากับปีครึ่ง ในการคิดอายุเกษียณออกกนบ้านาญ (ตัวอย่างทำงานอยู่แล้วหลังศัตรอยู่สนามรบ 1 ปี จะคิดอายุราชการเท่ากับที่ทำงานในเขตปลดปล่อยปีครึ่ง)

คณะจัดตั้งศูนย์กลาง องค์กาแรงงาน สวัสดิการสังคม ต้องประสานงานและประกาศใช้บรรณานโยบายใหม่ให้สอดคล้องตามที่กล่าวมาแล้ว

เกี่ยวกับปัญหานี้ สำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจต่อปัญหา เงื่อนไขทางด้านวัตถุและงบประมาณแท้จริงแล้วพวกเรามีความยุ่งยากในด้านนี้ แต่ตอนนี้ไปโดยใช้นโยบายการเงิน นโยบายธนาคารใหม่ และด้วยวิธีทำมาหากินแบบใหม่นั้นจะช่วยให้เราแก้ไขความยุ่งยากได้ส่วนใดส่วนหนึ่ง แต่ส่วนสำคัญพวกเราต้องเอาใจใส่และค้นหาเงื่อนไขต่าง ๆ อยู่ที่ตั้งปกติต้องเอาใจใส่ประชาชน สำหรับพนักงานสมาชิกพรรคแต่ละคนต้องเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง เพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคือยุ่งยาก ถ้าทำได้ตามแนวทางนี้พวกเราจะแก้ไขปัญหาได้

เกี่ยวกับพนักงาน บรรดาสหหายได้ดำเนินวิจารณ์มากเกี่ยวกับปัญหาเลือกเฟ้นจัดตั้งพนักงานดำเนินวิจารณ์เกี่ยวกับการไม่เอาใจใส่ให้ความชอบพนักงานที่เติบโตจากพื้นฐานการงาน จากขบวนการอันพิเศษ บรรดาสหหายได้มีความเห็นว่า ทั้งปรับปรุงพนักงานที่ทำงานจัดตั้งโดยเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องปรับปรุงจินตนาการของพนักงานดังกล่าว

ปัญหาต่าง ๆ ที่บรรดาสหหายได้หยิบยกขึ้นมานั้นที่ถูกต้องที่สุดคือ มติของประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรค ได้แยกแยะคำวิจารณ์ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วอย่างจริงจัง และได้วางทิศทางมาตรการแก้ไขอย่างละเอียด บรรดาสหหายในคณะนำ โดยเฉพาะผู้นำที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดตั้งจะต้องค้นคว้าเข้าใจเนื้อหาของมติของประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคให้ละเอียดเพิ่มเติมอีก ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะให้ความกระจ่างแจ้งในบางปัญหาคือ

มติของประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรค ได้แจ้งว่าต้องสมทบพนักงานเท่ากับพนักงานใหม่เพื่อทำหน้าที่เฉพาะหน้า ทั้งไปประกันลักษณะสืบทอดในการจัดตั้งพนักงาน เพื่อตอบสนองความต้องการในอนาคต

ในระยะที่ผ่านมา พวกเราได้เอาใจใส่บรรจุพนักงานเท่ากับพนักงานใหม่ สำหรับพนักงานเก่า พวกเราได้เอาใจใส่มากที่สุดในการพิจารณาความชอบยกระดับให้สูงขึ้น อาจจะมีผู้คิดว่าในห้วง 3 ปีมานั้น พวกเราได้ปฏิบัติงานเลื่อนชั้นพนักงานมากที่สุด ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน พนักงานหลายคนได้

มีความพยายามไต่เต้า มีความก้าวหน้าอย่างเด่นชัด ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมที่สุด มีบางสหภาพที่แขนงวิชาการเฉพาะที่ถูกต้องกับความสามารถเฉพาะตัวของพนักงาน ยิ่งจะเป็นผลดีแก่การปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของพนักงานผู้นั้นเอง

สำหรับพนักงานที่เติบโตจากงานพื้นฐานและขบวนการนั้น พวกเรายังมิได้พิจารณาเท่าที่ควร ดังนั้นบรรดาสหภาพได้ออกความเห็นในการอภิปรายนั้น พวกเราต้องเข้าใจด้วยกันอย่างแน่ชัดว่า พื้นฐานและขบวนการเป็นบ่อกำเนิดและเสริมสร้างพนักงานที่ดีให้แก่เราเป็นจำนวนมากมาแล้ว พนักงานดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่มีคุณสมบัติ มีความสามารถ มีแบบแผนมหาชน ขอแต่ให้พวกเราจัดตั้งเลื่อนชั้นให้เขาเพิ่มขึ้นเพื่อมีระดับวัฒนธรรม มีความรู้ทฤษฎี มีระดับวิชาเฉพาะวิชาการ โดยผ่านการอบรมระยะสั้นก็จะสามารถขยายผลประโยชน์ของเขาได้อย่างรวดเร็ว เฉพาะผู้ที่ยังมีอายุน้อย และมีอนาคตนั้น ควรส่งเสริมให้เขาไปศึกษาในระยะยาว ในอนาคตนี้ขบวนการยิ่งขยายตัวเท่าใด พนักงานที่เติบโตขึ้นจากขบวนการและพื้นฐานก็ยิ่งจะมากขึ้นเท่านั้น การนำของแขนงการต่าง ๆ ท้องถิ่นและรากฐานการต่าง ๆ ต้องพิจารณาเลื่อนชั้นให้เขาอย่างทันการ เพื่อเสริมขยายคุณประโยชน์ของเขาให้ดียิ่งขึ้น และต้องมีนโยบายดูแลเขาอย่างเหมาะสม

เกี่ยวกับการปรับปรุงพนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้ง

ผ่านการอภิปรายในกองประชุมครบคณะครั้งนี้ บรรดาสหภาพล้วนแต่มีความเห็นว่าวันนี้เป็นการอบรมก่อนในงานหนึ่ง เพราะว่างค์การที่ปฏิบัติงานจัดตั้ง และพนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้งนั้นคือ กำลังเสนาธิการของพรรคและรัฐในการบรรจุพนักงานให้ตรงกับงาน เพื่อขยายผลและปฏิบัติตามแนวทางของพรรคอย่างมีชัย

เพื่อปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญยิ่งของตందังกล่าวแล้วนั้น พนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้งต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์การเมือง ต้องเข้าใจสถานะความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ สังคม ต้องรู้แจ้งถึงทิศทางยุทธศาสตร์รวม และหน้าที่การเมืองของทั่วประเทศของแต่ละท้องถิ่น ของแต่ละแขนงการและของพื้นฐานในแต่ละสมัย แผนการรวมทั้งแผนการระยะสั้นและระยะยาว

ต้องเข้าใจความเรียกร้องต้องการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่พรรคได้กำหนดอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงใหม่เกี่ยวกับกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงใหม่เกี่ยวกับงานของพรรค ทัศนคติของพรรคในการเลือกเฟ้นจัดตั้ง นำไปใช้และคุ้มครองพนักงานต้องรับรู้สภาพการณ์ผันแปรและขยายตัวของขบวนการอย่างถ่องแท้ จากนั้นเพื่อช่วยคณะพรรคหรือผู้เป็นหัวหน้าในการพิจารณาพนักงานที่เติบโตขึ้นจากพื้นฐาน จากขบวนการและช่วยในการบรรจุพนักงานให้สอดคล้องเหมาะสม

พนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้ง ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพการณ์ทุกด้านของพนักงานอย่างถ่องแท้กว่าผู้อื่น นับตั้งแต่จำนวนพนักงานจนถึงคุณสมบัติ ความสามารถ พรสวรรค์ อายุเกษียณในระดับทุกด้าน จุดดีจุดอ่อน สุขภาพ อุปนิสัย แบบแผน อุดมคติ ความมุ่งมั่นปรารถนา สภาพแวดล้อมของครอบครัว ขบวนการวิวัฒน์แห่งการฝึกฝนหล่อหลอม การเติบโตและความสามารถที่ไต่เต้าขึ้นและขยายตัวต่อไปของพนักงาน

นอกจากบรรดามาตรฐานพนักงาน ดังที่ได้เสนอนั้นอยู่ในร่างเอกสารนั้นแล้ว พนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้งต้องเป็นผู้ที่ยึดหลักประชาธิปไตยและเปิดเผยในงานของพนักงาน อยากรู้ให้ได้ถ้อยคำนั้น พนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้ง ต้องเป็นผู้ที่มีความเที่ยงธรรม ต้องรู้และสนใจฟังความคิดเห็นของมหาชน ต้องเข้าใจต่อความนึกคิดและความมุ่งมั่นปรารถนาของพนักงานในการค้นคว้าเพื่อช่วยคณะพรรค และผู้เป็นหัวหน้าในปัญหาเลือกเฟ้นบรรจุพนักงาน นำไปปรับปรุงและเลื่อนขั้นพนักงานได้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมในแต่ละบุคคลและในแต่ละงานผู้ที่ทำงานจัดตั้งต้องรู้และนำความเห็นของหมู่คณะประกอบกับขบวนการวิวัฒน์แห่งการติดตามคุ้มครองพนักงานของตน

จากความเรียกร้องต้องการดังกล่าวนี้ เน้นให้พนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้ง ต้องมีจินตนาการวิทยาศาสตร์ ต้องเป็นผู้ที่มีภาวะวิสัยเที่ยงธรรมที่สุด หลีกเลียงทุกปรากฏการณ์ของลัทธิอัตวิสัยผิวเผินด้านเดียว ออกติ คับแคบ อาจพูดได้ว่าพนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้งไม่เฉพาะแต่รับผิดชอบต่อพรรคเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบต่อพนักงานของท้องถิ่นของแขนงการและพื้นฐานเกี่ยวกับการขยายตัวเติบโตของพนักงานเหล่านั้นอีกด้วย ควบคุมกับการปรับปรุงและการไต่เต้าของพนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้งนั้น คณะพรรคผู้เป็นหัวหน้าของแขนงการ ของท้องถิ่น ของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องเอาใจใส่ให้การศึกษาอบรม แนะนำ และชี้แจงงานจัดตั้งงานพนักงานให้ละเอียดกว่าเดิม สร้างเงื่อนไขให้พนักงานที่ปฏิบัติงานจัดตั้งให้สำเร็จหน้าที่ของคนอย่างดี

เกี่ยวกับแบบแผนการปฏิบัติงาน

ปัญหานี้ได้เสนอนั้นอยู่ในร่างเอกสารอย่างครบถ้วนและมีความรู้พอสมควรแล้ว บรรดาสหาก็ได้เห็นเป็นเอกฉันท์กับบางเอกสารนั้น และถือว่าการปรับปรุงแบบแผนปฏิบัติงานเป็นอันดับเร่งด่วนเพราะว่ามีความหมายต่อคุณภาพแห่งการนำพาของแผนก โดยเฉพาะในเมื่อพวกเราได้เปลี่ยนเป็นผู้กุมอำนาจและกำลังดำเนินการใหม่ในทุกด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงใหม่แก่โลกเศรษฐกิจ

ในที่นี้ข้าพเจ้าขอกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับแผนการอันแท้จริงเกี่ยวกับการอ้างถึงมหาชนตามที่รัฐที่กำหนดไว้

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแบบแผนนั้นมติดของที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 4 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ปรับปรุงและแก้ไขแบบแผนทั่วไปของแผนการให้เป็นจริงและมีประสิทธิผล”

ปัญหาที่แท้จริงกับพื้นฐานและอ้างถึงมหาชน ตามลัทธิอาณัติสิทธิ์นั้นเป็นเวลาของความเรียกร้องเร่งด่วนในการเปลี่ยนแปลงแผนการของเราโดยเฉพาะการนำใช้ชั้นต่าง ๆ แผนงการเนื่องจากว่าการกิจปฏิบัติสังคมนิยมของพวกเรากำลังขยายตัวขึ้น พวกเรากำลังลงมือปฏิบัติการ การเปลี่ยนแปลงใหม่ในทุกด้าน ซึ่งมีปัญหาหลายประการ เกิดจากพฤติกรรมแต่ละชั่วโมง แต่ละวัน ซึ่งทำให้พวกเรามีวิธีแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ พวกเราจะศึกษาในหนังสือตำราใด ๆ ไม่ได้ มีแต่ภาคปฏิบัติอยู่พื้นฐาน มีแต่สติปัญญาของมหาชนเท่านั้น จึงจะช่วยให้พวกเราสามารถกำหนดวิธีแก้ไขปัญหารายละเอียดเหล่านั้นได้

ด้วยเหตุนี้การเร่งให้พนักงานต้องต่อต้านลัทธิ เพิ่มทวิการเกี่ยวกับมหาชนในโครงการงานของตน บรรดาพนักงานต้องจัดเวลาอันเหมาะสมเพื่อลงสู่รากฐาน การลงสู่รากฐานนั้นต้องกำหนดให้ชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมายจะไปพื้นที่ใด ใช้เวลาเท่าไร เพื่อแก้ไขปัญหา ในการไปสู่พื้นฐานนั้น ความเอาใจใส่เป็นพิเศษในพื้นที่ความยากลำบาก พวกเขามีความต้องการมาก ให้พนักงานนำไปถึงโดยตนเอง เป็นธรรมดาการไปมาหาสู่พื้นฐานนั้นต้องไปช่วยเหลือและส่งเสริมขยายผลไปสถานที่อื่น

ในเวลาปฏิบัติการที่ยังอ่อนนั้น พนักงานการนำนั้นต้องมีการจำแนกและข้อสรุปได้ว่าบกพร่องเพราะเหตุใด จะใช้มาตรการอันใด เพื่อสร้างขยายและแก้ไขจุดอ่อนนั้น เมื่อลงไปพื้นฐานนั้นในที่มิชอบการที่คตินั้นต้องประเมินค่าให้เกี่ยวกับลักษณะเป็นจริง ลักษณะของขบวนการ และต้องพิจารณาว่าปัจจัยอย่างไรหรือไม่ในเวลาลงไปพื้นฐานนั้น ต้องหลีกเลี่ยงแบบนี้ว่ามีแต่พนักงานนำพารายงานแล้วก็สรุปรวม ๆ มาจะไม่มีประโยชน์เท่าใดนัก ต้องคงใกล้ชิดกับมหาชนในพื้นที่ สนใจฟังความคิดเห็นของมหาชน จากนั้นจึงแยกแยะรวบรวมสภาพการณ์ โดยเปรียบเทียบใส่แนวทาง แผนและนโยบาย เพื่อเสนอความคิดเห็นของตนอย่างละเอียดของตน ช่วยให้พื้นฐานมีความคิดในแนวนั้น จึงจะสามารถนำผลประโยชน์มาให้พื้นฐานได้ จึงจะช่วยให้พนักงานเข้าใจในรากฐานอย่างถ่องแท้เป็นการยกระดับและความสามารถของตนเพิ่มขึ้น

สิ่งที่กล่าวมาเป็นความคิดเห็นของข้าพเจ้าและให้ความกระฉ่งแจ่มเพิ่มเติมในภาคตัวจริง แล้วปัญหาหลักของการจัดตั้งปฏิบัติดังที่กล่าวมานั้น มันคือวิทยาศาสตร์และศิลปะอันหนึ่ง ภารกิจแห่งการก่อสร้างสังคมนิยม ก็คือความเรียกร้องต้องการเปลี่ยนแปลงใหม่ของพวกเรา รวมเอาเขตต่าง ๆ ที่มีความสับสนและเขตใหม่ล่าสุด การผันแปรของวัตถุสิ่งของมีหลายรูปแบบพร้อมทั้งสายเกี่ยวพันและการกระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน นับเป็นประจำ ซึ่งไม่สามารถพูดอย่างละเอียดให้หมดได้ สิ่งที่จะตัดสินคือพนักงานและสมาชิกพรรคของพวกเราต้องรู้เชิดชูมีน้ำใจรับผิดชอบจนถึงที่สุด อ้างถึงมหาชนเด็ดเดี่ยวต่อสู้ต่อต้านแผนอาญาสิทธิ์ ดังที่เลนินได้ยืนยันว่าลัทธิอาญาสิทธิ์เป็นศัตรูอยู่ส่วนลึกที่ร้ายที่สุดของพวกเรา สิ่งที่จะพาให้พวกเราหายนั้นไม่มีสิ่งอื่นใด นอกเหนือไปจากสิ่งที่กล่าวมานั้น เพื่อกำจัดปัญหาดังกล่าว ประกันให้งานด้านต่าง ๆ ให้บรรลุผลเป็นจริง นั่นคือต้องลงลึกเกาะติดกับมหาชน ให้ความสำคัญมหาชน สนใจรับฟังความคิดเห็นของมหาชน โฮจิมินห์ได้กล่าวสรุปว่าถ้าประชาชนไม่พร้อม งานจะง่ายขนาดไหนก็ไม่สำเร็จ ประชาชนเป็นใจงานยากขนาดไหนก็จะสำเร็จผล

บรรดาสหทัยที่รัก

ข้าพเจ้าได้สรุปโดยสังเขปเกี่ยวกับเนื้อหา และปัญหาต้นเหตุที่กองประชุมครบคณะครั้งนี้ ได้อภิปรายและได้เป็นเอกฉันท์กัน อันนี้เป็นผลสำเร็จของความคิดเห็นสร้างสรรค์สติปัญญาของส่วนรวมและเป็นบทเรียนที่ได้มาจากพฤติกรรมใน 12 ปีที่ผ่านมาที่จะต้องแก้ไขในอนาคตข้างหน้า ที่พวกเราต้องปฏิบัติสิ่งที่ได้เป็นเอกฉันท์ร่วมกันแล้วนั้น เข้าในการปฏิบัติจริงของแต่ละรากฐาน แต่ละท้องถิ่นและแต่ละหน่วยงาน เพื่อนำมาซึ่งประสิทธิผลอันแท้จริง ดังนั้นหลังจากกองประชุมครบคณะครั้งนี้พวกเราจะต้องทำอะไรบ้าง

ก่อนอื่นข้าพเจ้าจะเสนอทิศทางและหน้าที่ของพวกเรา สำหรับปี 1988 มีดังนี้ (พวกเราจะต้องทำอะไรบ้าง)

ก่อนอื่นข้าพเจ้าจะเสนอทิศทาง/แนวทางสำหรับปี 1988 ดังนี้.-

ตามที่พวกเราได้ทราบแล้วว่าปี 1988 เป็นปีที่สามอยู่ระหว่างกลางของแผนการ 5 ปีของรัฐครั้งที่ 2 พร้อมกันนี้ก็จะเป็นปีที่การต่อสู้เพื่อปฏิบัติ 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์ของพวกเราได้ดำเนินไปในสภาพแวดล้อมของประเทศเราของเอเชียอาคเนย์ และของโลกที่มีการผันแปรใหม่ ซึ่งมีทั้งความสับสนและก็มีความยุ่งยากสับสนใหม่หลายประการ ยิ่งไปกว่านั้นก็มีบางด้านก็ยังสับสนไปกว่าเก่า ในประเทศเราพวกเราได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ทางด้านจินตนาการกลไกคุ้มครอง นโยบาย

การจัดตั้งสมรภูมิพอสมควรและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงใหม่เหล่านั้น ภายในของพวกเราเป็นเอกฉันท์กัน ประชาชนมีความเชื่อมั่นและสนองตอบอย่างจริงจัง แต่อีกด้านหนึ่งการต่อสู้เพื่อตัดขาดจากอันเก่ามุ่งไปสู่อันใหม่นั้นก็มีความยุ่งยากพอสมควร เป็นการเรียกร้องให้ใช้เวลาและประสบการณ์เพิ่มขึ้นอีก จึงจะมีความสามารถเพียงพอ เพื่อชักชวนที่จะลบล้างอันเก่าและเสริมขยายอันใหม่ได้ในระยะเดียวกันนั้นสภาพการณ์การอยู่ในภาคพื้นนี้ และสภาพการณ์ของโลก ได้อำนวยความสะดวกให้ที่ดีที่สุด แต่ศัตรูก็มีได้ปล่อยให้พวกเราขยายตัวและก้าวเดินไปอย่างสะดวกสบายเลย พวกเราคบคิดใช้เล่ห์เหลี่ยมหลายอย่าง เพื่อต่อต้าน ทำลายและขัดขวางการดำเนินงานของพวกเรา ด้วยหวังทำให้พวกเราอ่อนแอลง โดยหลังแบ่งแยกและทำลาย การร่วมสัมพันธ์ระหว่างประเทศเรากับเวียดนาม , กัมพูชา และสหภาพโซเวียต พูดถึงจีน พวกเราได้ผ่อนคลายความตึงเครียดกับพวกเราอยู่ทางภาคเหนือ สหรัฐอเมริกายังมีแถลงการณ์อยู่เรื่อยๆ ว่า อยากเพิ่มพูนความสัมพันธ์เป็นปกติกับประเทศเรา แต่พวกเขายังคงคิดกันช่วยใช้ความกระหายโลกจากแห่งการขยายอาณาเขตของพวก ปฏิกริยาใหม่ๆ ใช้พวกนี้มาสร้างสถานการณ์ตึงเครียดขึ้นอย่างเปิดเผยอยู่ทางชายแดนทิศตะวันตกของประเทศเรา การบุกโจมตีเชื่อมพวกปฏิบัติกรไทยเข้ามายังบริเวณเมืองบ่อแตก แขวงไชยบุรีนับวันจะกลายเป็นแบบสงคราม ชายแดนที่แท้จริงด้วยเหตุนี้การต่อสู้ระหว่างสองเส้นทางระหว่างแบบเก่ากับแบบใหม่ ระหว่างศัตรูกับเราในปี ค.ศ.1988 นี้ นั้นยังมีความสับสนและดุเดือดที่สุด พวกเราสุดวิสัยและพึงพอใจต่อสถานการณ์นี้ไม่ได้ แต่หากต้องรวมตัวระวางตัวอยู่เสมอ เน้นสองหน้าที่ยุทธศาสตร์ ทั้งปฏิบัติหน้าที่ในการก่อสร้างและขยายเศรษฐกิจและสังคมให้ได้ ทั้งยังมีการป้องกันชาติและป้องกันความสงบ ทั้งเพิ่มพูนความสามัคคีร่วมมือกับประเทศเวียดนาม, กัมพูชา, สหภาพโซเวียต และกับบรรดาประเทศอื่น ๆ สร้างในวงศาความญาติสังคมนิยมปฏิบัติพันธสาทลของพวกเราให้ได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้สำหรับปีนี้ นอกจากการทำงานเป็นประจำแล้วและเพื่อปฏิบัติตามมติของกองประชุมครบคณะครั้งที่ 5 ของศูนย์กลางพรรคนี้ พวกเราต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและเพิ่มพูนการทำงานในทุกด้านนับตั้งแต่การยกระดับความรับรู้จิตนาการไปถึงการจัดทำโครงการเศรษฐกิจขึ้นใหม่ปรับขยายการปฏิบัติกลไกคุ้มครอง เศรษฐกิจใหม่อย่างครบถ้วน บุรณะคงจะนับตั้งแต่ศูนย์กลางลงถึงชั้นรวมการทุกการทำงานที่กล่าวมานี้จะต้องปฏิบัติให้จริงจัง ต้องสมทบอย่างแน่นแฟ้นระหว่างเศรษฐกิจกับการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบระหว่างภายในกับต่างประเทศให้ประสบผลสำเร็จต่อจุดขยายต่าง ๆ ของปี ค.ศ.4988 อย่างมีชัย และเตรียมเงื่อนไขทุกอย่างเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จแผนการณ์ 5 ปี แห่งรัฐครั้งที่ 2 (ค.ศ.1986 - 1990) หน้าทีรวมของทั่วพรรค ทั่วกองทัพ และทั้งปวงชนเราสำหรับ 1988 มีดังนี้.-

จัดตั้งการฝึกอบรมและบำรุงจิตนาการใหม่ของพรรคโดยเฉพาะนั้นจิตนาการนี้เศรษฐกิจให้ แก่พนักงานสมาชิกพรรคตลอดถึงอุปกรณ์ ทำให้หมดทุกคนซึมซับจิตนาการใหม่อย่างลึกซึ้ง ปฏิบัตินโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจและกลไกคุ้มครองใหม่ เชิดชูความศักดิ์สิทธิ์แห่งการจัดตั้ง ปฏิบัติและบูรณะวงรอบ สับเปลี่ยนและเพิ่มขวัญกำลังใจพนักงาน สร้างและบูรณะระบบ นโยบาย ให้ครบชุดเป็นต้น บรรณานโยบายเศรษฐกิจ ทันทูเหตุการณื หลักการนำมาใช้และเสริมขยายตลาด เศรษฐกิจต่าง ๆ อยู่ภายในประเทศอย่างกว้างขวางและเพิ่มพูนการร่วมมือสากล ทั้งนี้อาศัยผลักดัน การผลิตให้ขยายตัวเปิดกว้างจิตนาการ ขยายวัฒนธรรม การศึกษา และสาธารณสุข เปลี่ยนแปลง ชีวิตการเป็นอยู่ของประชากรเผ่าต่าง ๆ ให้ดีขึ้นด้วย พร้อมกันนี้ก็ต้องระมัดระวังรับประกันการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ สมทบการต่อสู้ระหว่างด้านต่าง ๆ ด้วยกันเพื่อให้ทุกคนเข้าใจอุบายบุก โจมตีเชื่อมติด ทำลายล้างของพวกปฏิวัติการไทย ปฏิวัติการอื่น ๆ หลังปราศัยไป ปกติประกอบ ส่วนอย่างตั้งหน้าเข้าในการแก้ไขปัญหากัมพูชาและปัญหาสันติภาพเสถียรภาพอยู่ในเอเชียอาคเนย์ เข้าในการต่อสู้ร่วมเพื่อสันติภาพและความก้าวหน้าทางสังคม

เพื่อปฏิบัติหน้าที่ร่วมดังกล่าวนี้ พวกเราจะต้องทำรายงาน คณะเลขานุการศูนย์กลางพรรค จะมีแจ้งการเกี่ยวกับการงานใหญ่ต่าง ๆ ของพรรคและรัฐเราสำหรับปี ค.ศ.1988 แต่ในนั้นมีบาง งานใหญ่ที่มีลักษณะรวมและเร่งด่วนที่ทั่วประเทศก็คือสายงานและท้องถิ่นต่าง ๆ ต้องรวมกันเข้า ช่วยปฏิบัติให้ได้ดีด้วยดังข้างล่างนี้

ข้อที่ 1 นับตั้งแต่เดือนมีนาคม (เดือน 3) ปี ค.ศ.1988 เป็นต้นไป ศูนย์กลางจะจัดตั้งการฝึกอบรมให้แก่พนักงาน สมาชิกพรรค นักรบและมหาชนทุกคน โดยอ้างถึงจิตนาการใหม่ให้ละเอียด ลึกซึ้งขึ้นอีก เป็นต้น ปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจ กลไกคุ้มครอง เศรษฐกิจ นโยบายใหม่ทำตามนั้น ก็เพื่อรับประกันให้มีความรู้เป็นเอกภาพในทั่วพรรคทั่วกองทัพและทั่วปวงชน

ข้อที่ 2 ปรับเปลี่ยนพนักงาน ปรับปรุงและบูรณะการจัดตั้งวงรอบขั้นต่าง ๆ ตามทิศทางที่ว่า กระทัดรัด เบาท่าง เข้มแข็ง และมีความศักดิ์สิทธิ์ (งานนี้ต้องให้สำเร็จเสร็จสิ้นในระหว่างเดือน 3 ถึง เดือน 4 ปี ค.ศ.1988)

ข้อที่ 3 ปลุกกระดมน้ำใจสามัคคีรักชาติ รักสังคมนิยมของทั่วพรรค ทั่วกองทัพและทั่วปวงชน เตรียมพร้อมสำเร็จทุกหน้าที่แห่งการขยายเศรษฐกิจและสังคม รับประกันการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ ตั้งแต่รากฐานขึ้นมา

ภายหลังสิ้นสุดการประชุมครบคณะครั้งนี้แล้วการทำของแต่ละท้องถิ่น และกระทรวงและ
 สายงานต่าง ๆ ต้องจัดตั้งการค้นคว้าเชื่อมโยงจิตใจเพิ่มขึ้นต่อของกองประชุมครบคณะของศูนย์
 กลางพรรคครั้งที่ 5 โดยทันทีโลก บนพื้นฐานดังกล่าวนั้น เมื่อเปรียบเทียบสังเกตคุณค่าสภาพการใน
 ทุกด้านของท้องถิ่นและหน่วยงานที่เพิ่มขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง นับแต่ภายหลังการปฏิบัติของกอง
 ประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคในปีหนึ่งที่ผ่านมา พร้อมกันนี้ก็ปรึกษาหารือทิศทาง หน้าที่การงาน
 สำหรับปี 1988 ค้นคว้าเกี่ยวกับการสับเปลี่ยนบูรณะวงรอบ การจัดตั้งของหน่วยงานและท้องถิ่น
 ของตนแล้วส่งข้อเสนอขึ้นให้ศูนย์กลางในเดือน 2 ปี ค.ศ.1988

คณะโฆษณามอบรมศูนย์กลาง ต้องค้นคว้าเรียบเรียงเอกสารและโครงการฝึกอบรมให้แก่
 พนักงานนี้ต่าง ๆ นับตั้งแต่นี้ศูนย์กลางลงมาถึงขั้นรากฐาน (ต่อ) และให้แก่ประชาชน บรรดา
 กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องค้นคว้าและศึกษานโยบาย ข้อกำหนด รายละเอียดเพิ่มขึ้นอีก
 ขึ้นหนึ่ง เฉพาะของหน่วยงานของตนตามกลไกใหญ่ หวังว่าการ ศูนย์กลางพรรค และหวังว่าการ
 สภารัฐมนตรีจะจัดทำตารางและแบ่งงานให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดเตรียม (ทำให้สำเร็จภายในเดือน 3
 ของปี ค.ศ.1988) เพื่อให้ทันในการนำไปเผยแพร่และศึกษาในชุดฝึกอบรมต่อไปเลย

คณะจัดตั้งศูนย์กลางมีหน้าที่ช่วยคณะเลขาธิการศูนย์กลางพรรคและคณะประจำสภา
 รัฐมนตรีในการแนะนำบรรดากระทรวง หน่วยงาน และท้องถิ่น ในการค้นคว้า ชักซ้อม และบูรณะ
 วงรอบ ก่อนอื่นนั้นพนักงานระดับหัวหน้า (ให้สำเร็จในเดือน 3 ปี ค.ศ.1988) เพื่อจะได้ดำเนินการ
 ชักซ้อมวงรอบภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม

บรรดาสหายที่รัก

กองประชุมครบคณะครั้งที่ 5 ศูนย์กลางพรรคเราได้สิ้นสุดลงแล้ว กองประชุมครบคณะได้
 ชี้ออกพวกเราหลายปัญหาที่จะต้องแก้ไข ถ้าเราแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ดีมันจะสร้างประโยชน์เพื่อให้
 เราสืบต่อไปและขยายตัวอย่างหนักแน่น แต่มติดกลางของกองประชุมครบคณะครั้งนี้จะปรากฏเป็น
 จริงหรือไม่ มันขึ้นอยู่กับกำเนินการขยายของพวกเราในโอกาสหน้านี้ หนึ่งในบรรดา
 ปัจจุบันตัดสินใจผลสำเร็จถูกต้อง ความรับผิดชอบสูง และน้ำใจรับผิดชอบจนถึงที่สุดของทุก ๆ สหาย
 ผู้นำของหน่วยงานต่าง ๆ และขึ้นต่าง ๆ หวังทำอย่างไรให้หมู่คณะในหน่วยงานและท้องถิ่นของคน
 ล้วนแต่เข้าใจของกองประชุมครบคณะครั้งนี้ยิ่งยิ่ง เสร็จขยายกำลังร่วมแรงให้ได้เพื่อจัดตั้ง
 ปฏิบัติให้บรรลุผลเป็นจริง นอกจากหน้าที่รวมแล้วแต่ละกระทรวง หน่วยงาน และท้องถิ่นต้องจดจำ
 หัวใจของงานและหัวใจของงาน สมทบอย่างแน่นแฟ้นกับการงานอันเป็นประจำของตน ไม่

ไว้ว่าทำงานอันนี้แล้ว ทิ้งงานอันอื่น ยกตัวอย่างท้องถิ่นใดที่ไม่ดำเนินกองประชุมใหญ่ของพรรค เพื่อต้องเอาการงานรวมที่กล่าวมาแล้วนั้นสมทบกับการเตรียมเพื่อดำเนินกองประชุมใหญ่ สมทบการผลักดันการผลิตดูแล เตรียมในการผลิตดูปีกับการร่วมประกันการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบและอื่น ๆ

- กระทรวงต่าง ๆ ก็ให้เอาการงานรวมสมทบกับการค้นคว้าบรรดาโครงการที่มีจุดหมาย เพื่อให้พนักงานศูนย์กลางในกลางปี ค.ศ. 1988

- บรรดาองค์การจัดตั้งมหาชนนั้นให้เอาการงานร่วมสมทบกับการผลักดันขบวนการอยู่รากฐานและเตรียมให้แก่การดำเนินกองประชุมใหญ่ ผู้แทนทั่วประเทศครั้งที่ 2 ขององค์การจัดตั้งของตน

- กระทรวงป้องกันประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ และองค์การที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นั้นให้เอาการงานสมทบกับการผันขยายแผนการต่อสู้อย่างรอบด้าน เพื่อต่อต้านกลอุบายบุกโจมตี เชื่อมยึดและทำลายล้างของพวกปฏิบัติกรไทย

- และอื่น ๆ

ภายใต้แสงสว่างแห่งบรรดาทัศนะที่กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรค กองประชุมครบคณะของพวกเราครั้งนี้ได้ปรึกษาหารือและตกลงหลาย ๆ ปัญหาที่สำคัญ ซึ่งทั้งเป็นปัญหาพื้นฐาน ทั้งเป็นปัญหาละเอียด พวกเราได้บรรลุความเป็นเอกภาพสมกัน สูงค่าทุกๆ ปัญหากระดับความรับรู้และจินตนาการให้สูงขึ้นได้ ทั้งสามารถวางทิศทางแห่งการกระทำตัวจริงออกได้ ด้วยความมานะภาคเพียร และการตัดสินใจแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ กองประชุมครบคณะของพวกเราได้รับรู้ความรับผิดชอบของตนต่อทั่วพรรค ทั้งกองทัพและทั้งปวงชนอย่างลึกซึ้ง พวกเราจึงพร้อมกันเด็ดเดี่ยวสู้ชนเพื่อทำให้มติของกองประชุมครบคณะครั้งที่ 5 ของศูนย์กลางพรรคบรรลุผลเป็นจริง เพื่อตอบสนองความมุ่งมาดปรารถนาของกองทัพและประชาชนเผ่าต่าง ๆ ในทั่วประเทศ มติของกองประชุมครบคณะของคณะบริหารศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 5 สมัยที่ 4

กองประชุมครบคณะของคณะบริหารศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ดำเนินมาตั้งแต่ 28 ธันวาคม 1987 ถึง 27 มกราคม 1988 โดยการเป็นประธานของท่านไกรสอน พรหมวิหาร

หลังจากได้ฟังการบรรยายสถานการณ์โลกและภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ การปฏิบัติแผนการแห่งรัฐปี ค.ศ.1987 สภาพการที่เป็นจริงและบทเรียนบางหน่วยงานและท้องถิ่น ผ่านการปฏิบัติมติของkongประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคแล้ว kongประชุมครบคณะได้ค้นคว้าอภิปรายเปรียบเทียบสำรวจตรวจตราและเป็นเอกฉันท์อย่างสมบูรณ์กับการประเมินของกรมการเมือง เกี่ยวกับสภาพการของโลกและสภาพการภายในประเทศในรอบปีที่ผ่านมา

kongประชุมได้ค้นคว้าอภิปรายและเป็นเอกฉันท์กันกับนโยบายเกี่ยวกับการประกอบเศรษฐกิจ การดัดแปลงกลไกเศรษฐกิจและการสรรเสริญการจัดตั้งปฏิบัติ แผนนโยบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงงานการเงิน เปลี่ยนแปลงการจัดตั้งหน่วยงานที่ชักชวนใหม่ และพัฒนาการไปสู่การดำเนินการธุรกิจสังคมนิยม ซึ่งเลขานุการใหญ่ ตัวแทนกรมการเมืองรายงานต่อที่ประชุม

kongประชุมครบคณะได้ค้นคว้าอธิบายและเป็นเอกฉันท์กันผ่านนโยบายใหญ่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองของหน่วยงานผลิตเศรษฐกิจพื้นฐาน นโยบายเกี่ยวกับวิสาหกิจ หุ้นส่วนรัฐและเอกชน นโยบายเศรษฐกิจเอกภาพ เอกชนที่ทำการผลิตในกลไกกรรมป่าไม้ หัตถกรรม คมนาคมขนส่ง บริการนโยบายภาษีอากรของรัฐ kongประชุม ฯ ได้ทบทวนและเพิ่มเติมนโยบายเกี่ยวกับการกระจายสินค้าที่ได้ประกาศใช้ในปี ค.ศ.1987 ที่ผ่านมา

kongประชุม ฯ ได้ยืนยันว่าบรรดาแผนนโยบายที่กล่าวมานั้นเป็นการแสดงออกถึงการดัดแปลงใช้แนวทางขยายเศรษฐกิจและกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจเข้าในสถานการณ์ที่เป็นจริง ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างประดิษฐ์สร้างตามจินตนาการใหม่ที่kongประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคเราวางไว้ ให้สอดคล้องกับท่าทีแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ของสายสังคมนิยม

kongประชุมตกลงมอบหมายการเมืองและคณะเลขานุการศูนย์กลางพรรคเป็นผู้ชี้แนะในต่าง ๆ และหน่วยงานจัดตั้งฝึกอบรมตั้งแต่ขั้นศูนย์กลางถึงรากฐาน จากภายในพรรคไปสู่ประชาชน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจนโยบายของkongประชุมครบคณะ ฯ ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 ที่ได้ออกมาอย่างลึกซึ้ง พร้อมกันนั้นต้องเร่งรีบปรับปรุงคณะองค์การจัดตั้งของพรรคและรัฐ ตั้งแต่ศูนย์กลางจนถึงพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นเอกฉันท์ในระดับสูงทางด้านแนวคิด ความรับรู้และความเป็นเอกภาพกันในการจัดตั้งปฏิบัติที่เป็นจริง ทำให้นโยบายของkongประชุม ฯ ครั้งนี้ได้ออกมาบรรลุผลที่เป็นจริง

กองประชุม ฯ เรียกร้องไปยังพนักงาน สมาชิกพรรค นักรบ พี่น้องร่วมชาติทุกคนในทั่วประเทศ ก่อนอื่นคือพนักงาน ผู้นำ เอาใจใส่รับผิดชอบต่อพรรคต่อประชาชนเป็นแบบอย่างในการนำพา ในการเปลี่ยนแปลงจินตนาการแบบแผนการทำงาน ตัดสินใจลงรากฐานเข้าสู่ขบวนการทุกคนให้เพิ่มจิตใจรักชาติ รักสังคมนิยม ยึดมั่น 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์ ตั้งใจปฏิบัติให้สำเร็จทุกหน้าที่ในปี ค.ศ.1988 เป็นอย่างดี นำการเปลี่ยนแปลงใหม่ในทุกด้านและเตรียมเงื่อนใจทุกอย่างเพื่อก้าวไปปฏิบัติแผนการ 5 ปีแห่งรัฐครั้งที่ 2 (ปี ค.ศ.1986 - 1990) ให้สำเร็จอย่างมีชัย



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สรุปผลการประชุมของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ครั้งที่ 1 - 7

แปลจาก หนังสือประวัติศาสตร์ลาว (โบราณ ถึงปัจจุบัน) ของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ปี ค.ศ.2000 หน้า 1028-1050 และ หนังสือ ก่อสร้างพรรคของคณะกรรมการจัดตั้งศูนย์กลางพรรค ฉบับที่ 35 ปี 2001 หน้า 4-19 แปลโดย : ผู้วิจัย

1. กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 1 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : มีขึ้นวันที่ 22 มีนาคม - 6 พฤษภาคม 1955 ที่แขวงหัวพัน มีผู้แทนเข้าร่วม 22 คน ซึ่งถือเป็นตัวแทนสมาชิกพรรค ในขณะที่นั้นมีทั้งหมด 400 คน สมาชิกพรรคครั้งนี้ ถือเป็นการก่อตั้ง “พรรคประชาชนลาว” ซึ่งแปรสภาพมาจาก “ขบวนการประเทศลาว”
2. กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 2 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : มีขึ้นวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 1972 ที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน มีผู้แทนเข้าร่วม 125 คน ซึ่งถือเป็นตัวแทนสมาชิกพรรค 21,000 คน ในขณะนั้น สมาชิกครั้งนี้ได้มีมติตกลงเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคประชาชนลาว เป็น “พรรคประชาชนปฏิวัติลาว” และใช้ชื่อนี้มาจนถึงปัจจุบัน การประชุมใหญ่ครั้งนี้ยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของพรรคในการเคลื่อนไหวต่อสู้เข้ายึดอำนาจรัฐในลาวทั่วประเทศอย่างเป็นขั้นตอน สำคัญอื่นๆ ของการประชุมสมาชิกครั้งที่ 2 มีดังนี้.-

ได้กำหนดหน้าที่พื้นฐานของการปฏิวัติลาวอย่างชัดเจน คือ สามัคคีปวงชนทั้งชาติโดยลี้มจักรพรรดิรุกราน ควบคุมนายทุนจำหน่าย อาญาสิทธิขุนศึกและชั้นคนศักดิ์นา สำเร็จการปฏิวัติชาติ ประชาธิปไตยในทั่วประเทศและเตรียมเงื่อนไขทุกอย่างที่จำเป็น เพื่อก้าวขึ้นสังคมนิยมโดยตรงไม่ผ่านเส้นทางขยายตัวแบบทุนนิยม ทำให้ประเทศลาวเป็นประเทศสันติภาพ เอกราชประชาธิปไตย เอกภาพและวัฒนาถาวรบนพื้นฐานนั้น กองประชุมศูนย์กลางหลายครั้งที่เปิดขึ้นหลังจากกองประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่ 2 ได้ค้นคว้าและเพิ่มเติมแนวทางทั่วไป คือ หน้าที่ละเอียดของการปฏิวัติลาวในระยะใหม่ที่สมบูรณ์ขึ้นที่ละก้าว

ดังที่เลนินได้ชี้บอก : เมื่อสำเร็จการปฏิวัติชาติ ประชาธิปไตยแล้ว พวกเราจะมองถึงตามกำลังของเรา ตามกำลังของชนชั้นกรรมาชีพที่ตื่นตัว และมีการจัดตั้งเพื่อก้าวขึ้นเส้นทาง

ปฏิวัติสังคมนิยมโลก พวกเรามีเจตจำนงทำการปฏิวัติอย่างไม่หยุดหยั่ง พวกเราไม่หยุดหยั่งอยู่
ครั้ง ๆ กลาง ๆ เป็นอันขาด (60/285)

นับตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 1975 เป็นต้นมาทั่วประเทศได้รับการปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์
พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้เป็นผู้ครองอำนาจ และต่อจากนั้นก็ลงมือทันที เปลี่ยนเข้าสู่หน้าที่
ประวัติศาสตร์ของอำนาจ ประชาธิปไตยประชาชน ดำเนินการปฏิวัติจัดสร้างและก่อสร้างสังคมนิยม
มุ่งแก้ไขปัญหา ระหว่างสองเส้นทาง สังคมนิยมกับทุนนิยม นำเอาสังคมและชาติก้าวขึ้น
ตามแนวทางขยายตัวสภาวะวิสัยของยุคสมัย ดังนั้นหลังจากประเทศชาติได้รับการปลดปล่อยอย่าง
สมบูรณ์เป็นต้นมาพรรคได้กำหนดทิศทางก้าวขึ้นสังคมนิยมตามจุดพิเศษและเงื่อนไขของประเทศ
ลาว

นับตั้งแต่วันปลดปล่อยมาศูนย์กลางพรรคได้วางแนวทางปฏิวัติเป็นแต่ละระยะ โดยอ้าง
ถึงมติของศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 4 - 9 สมัยที่ 2 ในมติครั้งที่ 4 ของศูนย์กลางพรรค ซึ่งได้ออกเมื่อ
ปี ค.ศ.1977 ได้กำหนดปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติ แนวทางในระยะข้ามผ่าน ซึ่งได้แยกแยะ
ปัญหาการจัดตั้งปฏิบัติอำนาจประชาธิปไตยประชาชน และการปฏิบัติสิทธิเป็นเจ้ารวมหมู่ของ
ประชาชนมติดังกล่าวนั้นยังได้แยกแยะความหมายสำคัญและวิธีจัดตั้งปฏิบัติการปฏิวัติ 3 ประการ
ในลาว อันนี้ล้วนแต่เป็นปัญหาต้นเหตุที่จะต้องปฏิบัติในหลายปี

ในมติครั้งที่ 5 ของศูนย์กลางพรรค ซึ่งจะนำออกเผยแพร่ปฏิบัติในปี ค.ศ.1978 นั้น คือ
การสืบต่อแนวทางปฏิวัติพื้นฐานภายในและต่างประเทศ ที่สำคัญ คือได้วางทิศทางหน้าที่การทำงาน
3 ปี (1978 - 1980)

ส่วนในมติครั้งที่ 6 และ 7 คือ การสืบต่อปฏิบัติตามเนื้อหาของแผนการ 3 ปี ระยะปี
ค.ศ.1979 และปี ค.ศ.1980 ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานให้แก่การจัดสร้างและก่อสร้างสังคมนิยม
ในลาว

ในปี ค.ศ.1981 ศูนย์กลางพรรคได้ออกมติครั้งที่ 8 เนื้อหา คือ ได้วางแผนการ 5 ปี แห่ง
รัฐครั้งแรกออก (1981 - 1985)

ในปี ค.ศ.1982 มติของศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 8 ได้แยกแยะปัญหาที่ยังค้างจากระยะที่ผ่านมา 6 ประการ และได้วางทิศทางหน้าที่ 10 ประการ สำหรับปี ค.ศ.1982 ซึ่งเป็นปีที่ 2 ของการปฏิบัติตามแผนการ 5 ปี แห่งรัฐครั้งที่ 1 ในลาว

ภาพรวมแล้วในระยะดังกล่าวนี้ พรรคได้วางแนวทาง และกำหนดหน้าที่ทั่วไปของการปฏิวัติสมัยข้ามผ่านก้าวขึ้นสังคมนิยมอยู่ในประเทศลาว

3. กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : มีขึ้นระหว่างวันที่ 27 – 30 เมษายน 1982 ที่นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้เข้าร่วม 228 คน จากสมาชิกพรรค 35,000 คน สมัชชาพรรคครั้งนี้เริ่มมีแนวคิดเปลี่ยนแปลงใหม่ด้านการดำเนินยุทธศาสตร์ 2 หน้าที่ “ปกป้องรักษาและสร้างสรรค์ประเทศชาติ” สารสำคัญอื่นๆ ของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 3 มีดังนี้.-

ภายในการชี้นำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวประชาชนลาวบรรดาเผาได้ผ่านการต่อสู้ อันเต็มไปด้วยความทุกข์ยากลำบาก เต็มไปด้วยความสามารถฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ และแย่งชิงเอาชัยชนะอันใหญ่หลวงและสง่างามมาได้ในเวลาว่าหนึ่งส่วนสี่ของศตวรรษที่ผ่านมา

บทรายงานการเมืองของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคได้เสนอโดยท่านเลขาธิการใหญ่ ไกสอน พมวิหาน ซึ่งได้ประเมินค่าในระยะอันเป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ปลดปล่อยชาติสำเร็จการปฏิวัติชาติประชาธิปไตยในทั่วประเทศ ชัยชนะอันใหญ่หลวงในเบื้องต้นของประชาชนลาว บนเส้นทางก่อสร้างสังคมนิยม ข้อสะกดและข้อยุ่งยากในระยะใหม่ของการปฏิวัติและบทเรียนต่าง ๆ ที่ประสบมาใน 10 ปี นับแต่กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 2 ของพรรคมาถึงกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 3

กองประชุมใหญ่ได้เป็นเอกฉันท์รับรองเอาข้อกำหนดทิศทางแนวทางก้าวขึ้นสังคมนิยมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้.-

1. แนวทางรวม

แนวทางรวมของการปฏิวัติลาวในระยะข้ามผ่านขั้นสู่สังคมนิยมนั้นได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมทวีผลกิจการกรรมาชีพอ่างไม่หยุดหยั่ง จัดตั้งและรับประกันให้ประชาชนผู้ออกแรงงานเผ่าต่าง ๆ สามัคคีอย่างแน่นแฟ้นและเสริมขยายสิทธิเป็นเจ้าประเทศชาติ เป็นเจ้าสังคมนิยม

ปฏิวัติ 3 ประการไปพร้อม ๆ กัน ในนั้นการปฏิวัติการเกี่ยวพันการผลิต มีลักษณะขยายการผลิตแบบรวมหมู่ การปฏิวัติกำลังการผลิตเพื่อยกระดับเทคนิควิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น การปฏิวัติวัฒนธรรมแนวคิดต้องไปก่อนก้าวหนึ่ง ทั้งหมดเหล่านั้นก็เพื่อก่อสร้างลัทธิสังคมนิยม คั้นคว้าและส่งเสริมขยายอย่างที่สุดทุกความสามารถที่มีอยู่ของประเทศชาติโดยก้าวขึ้นจากการกสิกรรมป่าไม้เอาการขยายกสิกรรมป่าไม้เป็นพื้นฐานให้การขยายอุตสาหกรรม คัดสร้างเศรษฐกิจธรรมชาติ นำเอาการผลิตเล็กๆ ขึ้นสู่การผลิตใหญ่สังคมนิยมที่ละก้าว ปฏิบัติการเข้าไปสู่อุตสาหกรรมที่ละก้าวอย่างมีจุดหมาย เอาการเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมสังคมนิยมเป็นหน้าที่ใจกลางของสมัยข้ามผ่าน มุ่งมั่นขยายกำลังการผลิต ก่อสร้างและปรับปรุงการเกี่ยวพันแห่งการผลิตสังคมนิยมอย่างต่อเนื่องทำให้ประเทศลาวกลายเป็นประเทศที่มีการกสิกรรม-ป่าไม้-อุตสาหกรรมขยายตัว สร้างชีวิต อันสมบูรณ์พูนสุขให้แก่ประชาชนเผ่าต่างๆ ลบล้างระบอบคนขูดรีดคนตลอดกาล เพิ่มทิวงานป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ รักษาเอกราชแห่งชาติ อธิปไตย และระบอบใหม่ไว้ให้มั่นคง ก่อสร้างประเทศลาว สันติภาพ เอกราช เอกภาพ และสังคมนิยม พร้อมกับเวียดนามและกัมพูชา ปกป้องรักษาสังคมนิยมให้อยู่ในภาคพื้นนี้ไว้ให้มั่นคง และประกอบส่วนอย่างตั้งใจ เข้าในภารกิจต่อสู้เพื่อสันติภาพ เอกราชแห่งชาติ ประชาธิปไตย และสังคมนิยมในโลก

ในการปฏิบัติแนวทางรวมดังกล่าวนี้ นับเป็นการต่อสู้เพื่อแก้ไขปัญหา ใครเอาชนะใคร ระหว่างสองเส้นทางสังคมนิยม-ทุนนิยม อันนี้คือระยะใหม่ของการต่อสู้ชนชั้น มันแสดงออกในทุกเขตพื้นที่แห่งการเคลื่อนไหวสังคมนิยม เนื่องจากประเทศลาวมีที่ตั้งอยู่ตรงหน้าการทำลายอย่างโหดเหี้ยมของศัตรู ฉะนั้นการต่อสู้เพื่อนำเอาการปฏิวัติของประเทศลาวก้าวขึ้นสังคมนิยมนั้น ต้องได้ปฏิบัติ 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันเป็นอย่างดี คือ ปกป้องรักษาประเทศชาติ และก่อสร้างสังคมนิยม 2 หน้าที่นี้ล้วนแต่มีความสำคัญที่สุด และติดพันกันอย่างเหนียวแน่น ช่วยเหลือกันและสร้างเงื่อนไขให้กันและกัน อยากรู้ก็ตามหน้าที่อันเป็นพื้นฐานและเป็นตัวตัดสินคือหน้าที่ก่อสร้างสังคมนิยม การสร้างสังคมนิยมเท่านั้นจึงจะปฏิบัติถึงจุดหมายของการปฏิวัติตอบสนองความปรารถนาอันแรงกล้าของประชาชนเผ่าต่าง ๆ ได้ และจะมีพื้นฐานอันหนักแน่นเพื่อรักษาระบอบใหม่ไว้ได้

แนวทางรวมดังกล่าวนี้ จะต้องได้รับการศึกษาอบรมและปฏิบัติตลอดในสมัยข้ามผ่านขึ้นสังคมนิยม

2. จุดหมายพื้นฐานในระยะข้ามผ่าน

2.1 ไม่ลดละในการเพิ่มทวี ปรับปรุงและบูรณะอำนาจ ประชาธิปไตยประชาชนและ ปฏิบัติสิทธิเป็นเจ้าของประชาชนผู้ออกแรงงานเผ่าต่าง ๆ

2.2 ก่อสร้างบรรดาพื้นฐานวัตถุ-เทคนิคอันจำเป็นของลัทธิสังคมนิยมให้จนได้ ทำ ให้ประเทศลาวมีพื้นฐานกิจกรรม-ป่าไม้-อุตสาหกรรมขยายตัว

2.3 ก่อสร้างบูรณะการเกี่ยวพันแห่งการผลิตสังคมนิยม ประกันให้ภาคส่วน เศรษฐกิจสังคมนิยมควบคุม ครอบครองในพื้นฐานเศรษฐกิจแห่งชาติ ลบล้างระบอบคนขูดรีดคน ตลอดกาล สร้างเงื่อนไขให้บรรดากฎเกณฑ์เศรษฐกิจของสังคมนิยมเสริมขยายคุณประโยชน์อย่าง เต็มเม็ดเต็มหน่วย

2.4 ก่อสร้างกำลังพนักงานและกรรมกรให้ได้เพื่อให้มีความสามารถเพียงพอเป็นเจ้า ประเทศเป็นเจ้าสังคม

2.5 สามัคคีปวงชนเผ่าต่าง ๆ นำเอาเผ่าต่าง ๆ ให้ก้าวขึ้นเท่าเทียมกัน ประองคองกัน อย่างแท้จริง ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชนได้รับการดูแลให้ดีขึ้นอย่างไม่หยุดหยั่ง ตอบ สนองความต้องการชีวิตการเป็นอยู่ทางด้านวัตถุและวัฒนธรรมให้วันนับเพิ่มขึ้นของประชา ชน

บรรดาจุดหมายพื้นฐานดังกล่าวนี้ คาดว่าจะปฏิบัติได้ส่วนหนึ่ง ในแผนการ 5 ปี ครั้ง แรกนี้ แต่ว่าในแต่ละสมัยแต่ละแผนการ 5 ปี ต้องได้อาศัยสภาพการณ์เพื่อกำหนดจุดหมาย ละเอียดในปฏิบัติแย้งชิงเอาชนะชนะในแต่ละขั้นตอน แต่ละระยะทางและในที่สุด คือ แย่งเอาชนะ ชนะสมบูรณ์และที่สุดให้แก่บรรดาจุดหมายพื้นฐานตลอดระยะเวลาปฏิวัติ

3. ทิศทางใหม่

เพื่อปฏิบัติทิศทางหน้าที่รวมและบรรดาจุดหมายพื้นฐานดังกล่าวมานั้นให้ปรากฏ เป็นจริงต้องได้ยึดมั่นและทำตามทิศทางดังต่อไปนี้

3.1 สมทบระหว่างการผลิตสร้างและก่อสร้างโดยเอาการก่อสร้างเป็นหลัก คือ การก่อสร้างกำลังการผลิตและสร้างคนใหม่ที่เข้าใจการผลิต ทำธุรกิจ รัฐบาลพา คุ้มครองเศรษฐกิจ เป็นสิ่ง สำคัญกว่าทุกด้าน

3.2 ก้าวไปที่ละขั้นอย่างมั่นคง สมทบระหว่างการสร้างขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ในขั้นแรกคือการสร้างขนาดเล็ก ขนาดกลางเป็นหลัก สมทบระหว่างรัฐ รวมหมู่ และประชาชนพร้อมกันทำ สมทบ 3 ผลประโยชน์อย่างแน่นแฟ้น ยกผลผลิตของงานสังคมให้สูงขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ปฏิบัติการประหยัดอย่างที่สุดในการผลิตและการใช้สอย

3.3 สมทบอย่างแน่นแฟ้นระหว่างเศรษฐกิจและการป้องกันชาติ ลงรากฐานเพื่อทำงานใหญ่ 3 ประการไปพร้อม ๆ กันให้ได้ดี คือ สร้างปรับปรุงรากฐานการเมือง รากฐานป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ ก่อสร้างเศรษฐกิจ ขยายวัฒนธรรม ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชนเผ่าต่าง ๆ เป็นปกติและได้รับการดูแลให้ดีขึ้น

3.4 เสริมขยายอย่างที่สุด จิตใจพึ่งตนเอง กัดค้นหาความรู้ความสามารถของประเทศชาติ พร้อมกันนั้นก็อ้างถึงระบบสังคมนิยมอย่างต่อเนื่อง เพิ่มความสัมพันธ์ปรับปรุงการร่วมสู้รบความสามัคคีแบบพิเศษ และการร่วมมือรอบด้านระหว่าง 3 ประเทศ ลาว-เวียดนาม-กัมพูชาอย่างต่อเนื่อง สามัคคีแน่นแฟ้นและร่วมมือรอบด้านกับสหภาพโซเวียตและบรรดาประเทศสังคมนิยมพี่น้อง ยอมรับเอาความช่วยเหลือของประเทศเพื่อนมิตรและบรรดาองค์การจัดตั้งสากลทั้งหมดเหล่านั้น มุ่งหวังก่อสร้างลัทธิสังคมนิยมสำเร็จผล

การปฏิวัติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระยะนี้กำลังอยู่ในระหว่างเริ่มต้นของสมัยข้ามผ่านขั้นสู่สังคมนิยม ซึ่งทิศทางหน้าที่คือ ทำให้สภาพการณ์ทางด้านต่าง ๆ ของประเทศ มีความสงบปกติโดยพื้นฐาน อันนี้คือปัญหาที่ขึ้นกับกฎเกณฑ์ขยายตัวของการปฏิวัติประเทศลาว ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ และทิศทางขยายตัวที่ต้องเป็นไปตามยุคสมัยในปัจจุบัน คือ เอกราชแห่งชาติติดพันกับสังคมนิยม

แนวทางทิศทางหน้าที่รวมของการปฏิวัติลาวในระยะใหม่นี้ มุ่งตอบสนองความปรารถนาอันแรงกล้า ของประชาชนลาวเผ่าต่าง ๆ คือปรับปรุงสันติภาพ รักษาเอกราช อธิปไตยไว้ให้มั่นคง สร้างชีวิตอันสมบูรณ์และความผาสุกตลอดไป

4. กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : มีขึ้นระหว่างวันที่ 13 – 15 พฤศจิกายน 1986 ที่ ที่นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้เข้าร่วม 303 คน จากสมาชิกพรรค 4 หมื่นกว่า

คน สมัชชาพรรคครั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างรอบด้านเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การปกป้องรักษา และสร้างสรรค์ประเทศชาติ สาระสำคัญอื่นๆ ของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 มีดังนี้.-

กองประชุมใหญ่ครั้งนี้ ได้ประมาณการ การปฏิบัติแนวทางของพรรคใน 10 ปีผ่านมานับตั้งแต่วันสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้นมา โดยเฉพาะในระยะหลังการประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 ผ่านมา หลังจากที่ได้อาศัยบทเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและทฤษฎีในการคัดสร้างและก่อสร้างสังคมนิยม ตลอดระยะที่ผ่านมาแล้วกองประชุมรับรองบรรดาหน้าที่ยุทธศาสตร์ของการปฏิบัติ ตลอดระยะข้ามผ่านก้าวขึ้นสังคมนิยม และได้กำหนดบรรดาทิศทางและหน้าที่หลักจากนี้ถึงปี 2000 ในระยะแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 2 นอกจากนั้นกองประชุมยังได้พิจารณาและตกลงรับรองเอาบรรดาข้อเสนอเกี่ยวกับการเพิ่มเติม กฎระเบียบของพรรค และได้คัดเลือกคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคชุดใหม่

ส่วนทิศทางและหน้าที่หลักทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม ของสมัยข้ามผ่านขึ้นสู่สังคมนิยมในลาวนั้นกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 นี้ ได้กำหนด 7 หน้าที่ใหญ่ ดังนี้

1. ดำเนินการหันเป็นอุตสาหกรรมสังคมนิยมที่ละก้าว เพื่อก่อสร้างรากฐานวัตถุ - เทคนิคของสังคมนิยมในสำเร็จผล
2. ดำเนินการคัดสร้างสังคม มุ่งก่อสร้างการเกี่ยวพันการผลิตใหม่สังคมนิยม
3. ขยายจำนวนและยกระดับคุณภาพของชนชั้นกรรมากร ทำให้ชนชั้นขบวนการรวมหมู่และชนชั้นปัญญาชน สังคมนิยมเป็นตัวเป็นตนขึ้น
4. ปรับปรุงเผด็จการกรรมาชีพให้หนักแน่นเปิดกว้างประชาธิปไตยสังคมนิยม เพิ่มทวีความเป็นเอกภาพทางการเมืองและแนวคิดของสังคมนิยม
5. ดำเนินการปฏิบัติทางด้านแนวคิด และวัฒนธรรม มุ่งก่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ และคนใหม่สังคมนิยมขึ้นที่ละก้าว
6. รักษาชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชน ผู้ออกแรงงานเผ่าต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอย่างเด่นชัด และแก้ไขบรรดาปัญหาสังคมอย่างเหมาะสม
7. ก่อตั้งระบบคุ้มครองใหม่ต่อทุกเขตพื้นที่ที่เคลื่อนไหวของสังคมนิยม

บรรดาทิศทางด้านที่ดังกล่าวนี้ จะต้องปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งหมายความว่าต้องได้ปฏิบัติทั้งสองหน้าที่ยุทธศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน และยังคงได้ดำเนินการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

เพื่อให้ทิศทางด้านที่ดังกล่าวมีความละเอียดเพิ่มขึ้นอีกขั้นหนึ่ง กองประชุมยังได้กำหนดทิศทางด้านที่เพิ่มเติมในการขยายเศรษฐกิจ-สังคม ถึงปี ค.ศ.2000 ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้-

1. แก้ไขปัญหาธัญญาหารและอาหารให้ได้อย่างมั่นคง บนพื้นฐานแห่งการขยายกิจกรรมอย่างรอบด้าน ดำเนินการถึงปี ค.ศ.1990 ทำให้ผลผลิตด้านอาหารในทั่วประเทศให้ได้ประมาณ

2.2 ล้านตัน

2. จัดและยุติการถางป่าทำไร่โดยพื้นฐาน

3. สร้างโครงประกอบกิจกรรมป่าไม้-อุตสาหกรรม ที่สมเหตุสมผลให้เป็นตัวเป็นตนขึ้นในขั้นต้น

4. ดำเนินการแบ่งเขตเศรษฐกิจ วางแผนกำหนดเกี่ยวกับการก่อสร้างเขตชนบทและเขตตัวเมือง

5. ขยายการคมนาคมขนส่งและการติดต่อสื่อสาร

6. ใช้ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคนิค จัดตั้งหน่วยงานสำรวจพื้นฐาน

7. ปรับปรุงและเพิ่มบทบาทการเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ สหกรณ์

8. ปรับปรุงระบบการค้าแบบสังคมนิยมอย่างรอบด้านและขยายอย่างเต็มที่

9. เร่งปรับปรุงการเงินและเงินตราให้อยู่ในสภาพสงบปกติ

10. ขยายการติดต่อค้าขาย เพื่อเป็นการเพิ่มขยายทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ

11. สร้างระบบกฎหมายสังคมนิยมให้เป็นรูปร่างขึ้น

12. ขยายการศึกษา วัฒนธรรม และสาธารณสุข

บนพื้นฐานทิศทางด้านที่กล่าวมานั้น ในแผน 5 ปี ครั้งที่ 2 นี้ ได้เริ่มลงมือและกำลังดำเนินการปฏิบัติ 5 โครงการครบชุด ที่มีจุดหมายให้ปรากฏเป็นจริง ภายในแผน 5 ปี อีก 2 - 3 ครั้งต่อไปนี้ เนื้อหา 5 โครงการดังกล่าวมีดังนี้

1. โครงการธัญญาหารและอาหาร

2. โครงการจำกัดและการยุติในการถางป่าเพื่อทำไร่ รักษาสิ่งแวดล้อม

3. โครงการผลิตสินค้าใช้สอยและสินค้าเพื่อการส่งออก

4. โครงการคมนาคมขนส่งและการติดต่อสื่อสาร
5. โครงการปฏิรูปการศึกษา การก่อสร้าง และฝึกอบรมพนักงาน การสร้างคนใหม่สังคม

นิยม

การประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคจัดขึ้นมันเป็นนิมิตหมายสำคัญในการปฏิวัติประเทศเรา จากก้าวแรก คือระยะแห่งการปรับปรุง ปกป้องรักษาและเสริมขยายผลของการปฏิวัติก่อสร้าง และบูรณะ ระบอบประชาธิปไตยประชาชนลาว ก้าวขึ้นตามแนวทางสังคมนิยม ไปสู่ระยะแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ทุกด้านและมีหลักการ คือ ระยะต่อเนื่องการขยายระบอบประชาธิปไตยประชาชน สร้างปัจจัยเพื่อก้าวขึ้นไปในทิศทางของสังคมนิยมที่ละก้าว ในแนวทางการเปลี่ยนแปลงใหม่นั้น ก่อนอื่นได้กำหนดคัลักษณะพื้นฐานของการปฏิวัติลาวในระยะนี้ คือ ประชาธิปไตยประชาชน เป็นระยะแห่งการปรับปรุงขยายและบูรณะระบอบประชาธิปไตยประชาชน ข้ามผ่านไปสู่สังคมนิยมที่ละขั้น ในแนวทางการเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยได้เน้นถึงการเปลี่ยนแปลงใหม่ โครงประกอบเศรษฐกิจ สร้างกลไกคุ้มครองเศรษฐกิจใหม่ และประสิทธิภาพของการจัดตั้งปฏิบัติรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านจินตนาการ เปลี่ยนแปลงแบบแผนวิธีทำงาน กำหนดชัดเจนเกี่ยวกับระบอบกรรมสิทธิ์ พื้นฐานสังคม และโครงประกอบเศรษฐกิจหลายระดับ กำหนดเนื้อหาเศรษฐกิจของระบอบประชาธิปไตยประชาชน คือ ขยายเศรษฐกิจสินค้า เปิดกว้างการตลาด โดยอ้างถึงการสัมพันธ์สินค้า-เงินตราที่เคลื่อนไหวและการคุ้มครองของรัฐไปสู่แนวทางใหม่ พร้อมกันนั้นก็ปฏิบัตินโยบายเปิดกว้าง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ, กองประชุมศูนย์กลางครั้งที่ 8 สมัยที่ 4 ได้วางหลักการของการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่สำคัญ 6 ประการ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงใหม่ขยายไปให้ถูกทิศทางที่พรรคได้วางไว้

5. **การประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว :** มีขึ้นระหว่างวันที่ 27 – 29 มีนาคม 1991 ที่ ที่นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้เป็นผู้แทนสมบูรณ์ของพรรค จำนวน 367 คน จากสมาชิกพรรค 6 หมื่นกว่าคน สาระสำคัญอื่นๆ ของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 5 มีดังนี้.-

การประชุมใหญ่ครั้งนี้ ได้ประเมินค่าขบวนการวิวัฒนาการแห่งการเพิ่มขยายภารกิจเปลี่ยนแปลงใหม่ของประเทศเราในภาพรวมใน 5 ปี (ค.ศ.1986–1990) กองประชุมได้ยืนยันว่า ถึงแม้ว่าสถานการณ์ของโลกและภาคพื้นได้ผันแปรไปอย่างสับสนที่สุด บรรดากำลังปรปักษ์ได้มีการเคลื่อนไหวทำลายประเทศเราในทุกด้านอย่างร้ายแรง สภาพเศรษฐกิจและสังคม มีความยุ่งยาก

ก็ตาม แต่พวกเราก็สามารถรักษาความเป็นเอกราชอธิปไตยของชาติ และระบอบใหม่ไว้ได้อย่างมั่นคง เสถียรภาพทางการเมืองมั่นคง ความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมได้อย่างมั่นคง โดยพื้นฐานสืบต่อไปประเทศชาติก้าวขึ้นตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้

ประเทศชาติของพวกเราได้เป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียว จิตใจเป็นเจ้าของประเทศชาติ ประชาชนได้รับการเชิดชูเพิ่มขึ้นประชาชนเผ่าต่างๆ มีความเสมอภาคอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี พร้อมกับปกป้องรักษาและสร้างประเทศชาติด้วย ความยินดี ประชาธิปไตยทุกด้านของชีวิตสังคม ได้รับการเสริมขยาย ระบอบประชาธิปไตยประชาชน ได้รับการปรับปรุงเป็นขั้น ๆ อย่างชัดเจน

กองประชุมใหญ่ได้ยืนยันว่า การปฏิวัติพวกเราในปัจจุบันนี้กำลังอยู่ในระยะต่อเนื่อง และขยายระบอบประชาธิปไตยประชาชน สร้างปัจจัยให้แก่การก้าวขึ้นตามทิศทางสังคมนิยมที่ 5 ขึ้น

กองประชุมใหญ่ได้วางทิศทางหน้าที่รวมของประชาชนในอนาคต คือ ปฏิบัติตามภารกิจที่เปลี่ยนแปลงใหม่อย่างรอบคอบ บนพื้นฐานพันธภาพกรรมกรชาวกสิกร – ปัญญาชน นักเรียนรู้ ภายใต้การนำพาของพรรค มุ่งมั่นส่งเสริมเศรษฐกิจในส่วนต่าง ๆ ขยายกำลังการผลิตอย่างเต็มที่ เปลี่ยนจากเศรษฐกิจธรรมชาติ และกึ่งธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจสินค้า ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ทางด้านวัตถุและวัฒนธรรมของประชาชนเผ่าต่าง ๆ นับวันจะดีขึ้น เสริมขยายประชาธิปไตยในทุกเขตของชีวิตสังคม ก่อสร้างวงจรรัฐให้เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ที่เคลื่อนไหวตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย บูรณะบทบาทการนำพาของพรรคในระบบการเมืองอย่างไม่หยุดยั้ง ปรับปรุงงานป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบทั่วไปของชน รักษาเอกราชอธิปไตยของชาติ และระบอบใหม่ไว้ได้อย่างมั่นคง รับประกันเสถียรภาพทางการเมือง ความสงบสุข และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในทั้งสังคม เปิดกว้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับนานาประเทศและบรรดาองค์การจัดตั้งสากล ทั้งหมดเหล่านี้ก็เพื่อสร้างประเทศลาว สันติภาพ เอกราช ประชาธิปไตย เอกภาพ และวัฒนาถาวร ประกอบส่วนเข้าในภารกิจสันติภาพ และความก้าวหน้าทางสังคมในโลก

กองประชุมใหญ่ได้กำหนดบรรดาทัศนะพื้นฐาน ทิศทางแผนนโยบายใหม่ในด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามทิศทางใหม่ เหมือนกันกับงานป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบ งานด้านต่างประเทศ ที่สำคัญเป็นพิเศษ คือ งานปรับปรุงด้านการเมือง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงใหม่ งานสร้างพรรค มุ่งเพิ่มทวีความสามารถและคุณภาพในการนำของพรรค

กองประชุมใหญ่ได้เป็นเอกฉันท์กันรับรองเอากฎระเบียบเปลี่ยนแปลงใหม่ของพรรค ที่ได้ยื่นขึ้น 5 หลักการ และ 3 ทิศทางเกี่ยวกับการสร้างพรรคในระยะใหม่

ทิศทางหน้าที่หลักทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของระยะการสืบต่อสร้างและขยายระบอบประชาธิปไตยประชาชนสร้างปัจจัยให้แก่การก้าวขึ้นสังคมนิยมที่ละก้าวที่กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ที่ได้วางออกมานั้นก็คือ

1. ด้านเศรษฐกิจ

1.1 ทิศทางเดินเพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจธรรมชาติ และกึ่งธรรมชาติไปสู่เศรษฐกิจสินค้า นั้นต้องเริ่มจากการขยายกลไกกรรม-ป่าไม้รอบด้าน ดัดพันซ์กับการขยายอุตสาหกรรม และการบริการตั้งแต่เริ่มแรกเลย ฉะนั้นการสร้างเศรษฐกิจจะต้องเริ่มจากครอบครัว ถือเอาครอบครัวชาวกลไกเป็นหลักของเศรษฐกิจแห่งชาติ

1.2 สร้างโครงประกอบเศรษฐกิจของประเทศเรา ให้เป็นโครงประกอบเศรษฐกิจสินค้าที่มีหลายรูปแบบกรรมสิทธิ์หลายรูป การจัดตั้งเศรษฐกิจหลายระดับ แต่ละขนาดแตกต่างกัน ซึ่งล้วนแต่มีความเสมอภาคตามกฎหมาย

1.3 สืบต่อเปลี่ยนแปลงใหม่ นโยบายเศรษฐกิจ ประการแรก คือ ลบล้างสิ่งเศษเหลือของกลไกคุ้มครองแบบรวมศูนย์อำนาจอธิปไตยมาใช้ กลไกเศรษฐกิจตลาดที่มีการคุ้มครองของรัฐ ส่งเสริมเศรษฐกิจสินค้าให้ขยายตัวอย่างมั่นคง

สืบต่อเปลี่ยนแปลงใหม่และเพิ่มทวีความศักดิ์สิทธิ์แห่งการคุ้มครองของรัฐในเขตเศรษฐกิจ มุ่งมั่นรับประกันการกำหนดทิศทางถูกต้อง ควบคุมอย่างคล่องตัว และตรวจตราการเคลื่อนไหวเศรษฐกิจอย่างจริงจัง รัฐไม่คุ้มครองการผลิตธุรกิจโดยตรง แต่หากจะเอาใจใส่และทำหน้าที่ในการคุ้มครองเป็นส่วนรวมเท่านั้น

ผู้ประกอบการผลิตธุรกิจของทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ล้วนแต่ได้รับสิทธิในการกำหนดแผนการจัดตั้ง และโครงสร้างการผลิตด้วยตนเองมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานธุรกิจด้วยตนเองและมีสิทธิตัดสินใจแบ่งผลกำไรด้วยตนเอง โดยถูกต้องตามกฎหมายและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจอื่น ๆ อย่างครบวงจร

1.4 ด้านกิจกรรม มีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนจากกิจกรรมรอบด้านที่ผลิตสินค้า เปลี่ยนเป็นการผลิตเฉพาะเป็นเขตทีละขั้น โดยติดพันอย่างสนิทกับโครงการพัฒนาชนบท ทำให้เศรษฐกิจวัฒนธรรมเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในแต่ละพื้นที่

ส่งเสริมเศรษฐกิจครอบครัวของชาวเกษตรกรอย่างจริงจัง มุ่งเปลี่ยนการผลิตแบบคุ้มครองตนเอง พออยู่พอกิน เป็นการผลิตเพื่อเป็นสินค้า

1.5 ด้านป่าไม้ เอาใจใส่ในการรักษาและเพิ่มการปลูกป่าไม้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพอย่างสูง

ทำให้ป่าไม้มีผู้รับผิดชอบอย่างจริงจัง เพื่อแบ่งพื้นที่ในการรักษาและบูรณะป่าไม้อย่างต่อเนื่องอยู่เป็นประจำ มีการสกัดกั้นเพื่อมิให้มีการทำลายป่าไม้อย่างไม่เป็นระเบียบ ให้ยึดถือประชาชนที่อาศัยอยู่ตามเขตภูเขาเป็นกำลังหลักในการรักษาป่าไม้ และดำเนินการด้านเศรษฐกิจป่าไม้

นโยบายจัดสรรค้ำอาชีพที่มีความมั่นคงให้กับประชาชนบรรดาเผ่าที่ดำรงชีพอยู่ในเขตป่าภูเขา

1.6 ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ส่งเสริมการผลิตอุตสาหกรรมและหัตถกรรมอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มทวีการผลิตสินค้าใช้สอยและสินค้าส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นหลักของประเทศเรา

ทิศทาง คือ เริ่มจากอุตสาหกรรมขนาดเล็ก การหัตถกรรมบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร แรงงานท้องถิ่น และทุนของครอบครัว ผู้ประกอบการผลิตเป็นหลัก เพื่อปรับปรุงผลิตพันธุ์ป่าไม้ให้มีการขยายพันธุ์มากยิ่งขึ้น

เปิดกว้างการเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ เพื่อสร้างอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้แขนงอุตสาหกรรมที่ยังไม่มั่นคงของประเทศให้สามารถตั้งตัวได้

1.7 ด้านคมนาคมและการสื่อสาร ปรับปรุงและขยายระบบคมนาคมขนส่ง อย่างมีจุดหมายตามแผนการกำหนดอย่างชัดเจน รับประกันคุณภาพและความคงทน ทำให้การคมนาคมทะลุไปถึงจุดสำคัญต่าง ๆ และในการติดต่อกับต่างประเทศ รวมทั้งไปสู่ทะเล

ปรับปรุงและขยายระบบสื่อสาร ให้ทันสมัยและครอบคลุมไปถึงทุกเมืองในทั่วประเทศ รับประกันการสื่อสาร โทรคมนาคมกับต่างประเทศด้วยความสามารถและชัดเจนทันเวลา

1.8 ด้านการค้า ต้องปฏิบัติตามนโยบายการซื้อขายสินค้าแบบเสรีถูกต้องเหมาะสมอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อใช้ในส่วนของการส่งออกอย่างกว้างขวาง มีการส่งเสริมการค้าของภาคเอกชนอย่างจริงจัง เช่น การค้าขนาดเล็กได้มีการพัฒนาในเขตชนบท เพื่อขายสินค้าใช้สอย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือทางการเกษตรและเครื่องมืออื่นๆ ให้กับชาวกสิกรรมและเก็บซื้อผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชาวกสิกร

เอาใจใส่และส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวทางรับประกันคุณภาพ ด้านการบริการและการคุ้มครอง ทำให้ผู้มาท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ รักษาวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติ

1.9 ด้านการเงินและเงินตรา เน้นหนักการสร้างแหล่งทุนและการใช้แหล่งทุนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูง

ต้องแยกการเงินธุรกิจกับการเงินแห่งรัฐออกจากกันให้สำเร็จอย่างขาดตัว

เพิ่มทวีบทบาทในการคุ้มครองของรัฐในเขตบริการเงินตรา เร่งปรับปรุงธนาคารแห่งชาติให้ดำรงบทบาทเป็นธนาคารกลางในรูปแบบต่าง ๆ

เร่งปรับปรุงการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวของระบบธนาคารธุรกิจของรัฐตามกลไกใหม่

ส่งเสริมการจัดตั้งของบรรดาธนาคารหุ้นส่วน ธนาคารร่วมธุรกิจกับต่างประเทศ รวมทั้งให้ธนาคารต่างประเทศมาเปิดสาขาหรือตั้งสำนักงานอยู่ในประเทศเรา ตามความต้องการที่เป็นจริงให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ

1.10 ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจกับต่างประเทศ ส่งเสริมการลงทุนโดยตรง ด้วยหลายรูปแบบของต่างประเทศเข้าไปดำเนินธุรกิจอยู่ในประเทศเรา

ดำรงความสัมพันธ์ที่ดีอยู่แล้วระหว่างประเทศเรากับประเทศต่าง ๆ กับสถาบันการเงินสากลและองค์การต่าง ๆ เพื่อรับเอาความช่วยเหลือและทุนกู้ยืมมาพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของประเทศเรา

1.11 ด้านวิทยาศาสตร์-เทคนิค สมทบระหว่างการใช้เครื่องมือ พาหนะพื้นเมือง เครื่องจักรทันสมัยกับการแข่งขันเอาเทคนิค-เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในบางแง่มุมแผนงาน, บางเขต ซึ่งประเทศเราสามารถรับได้

เอาใจใส่ให้ความสำคัญแก่การสร้างพนักงานด้านเทคนิคและกรรมกรที่มีความสามารถเพียงพอเพื่อรับเอาเทคโนโลยีใหม่

ตั้งใจทำงานสำรวจพื้นฐาน การประเมินค่าและการข่าวสารวิทยาศาสตร์

2. ด้านสังคม

2.1 งานการศึกษา

จำกัดและลดจำนวนคนที่อ่านหนังสือไม่ออกและผู้ที่ยากลำบากมาอ่านไม่ออก ในหมู่ประชาชน ยกกระดับความรู้ความตื่นตัวของประชาชน สร้างพนักงานนายช่าง, นักวิชาการและปัญญาชนที่มีความสามารถ เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศชาติ

ปฏิบัติการศึกษาชั้นประถมแบบบังคับ สำหรับเยาวชนและชาวหนุ่ม

ในการพัฒนาการศึกษาให้ถือเอาคุณภาพเป็นหลัก มุ่งมั่นยกระดับการศึกษาแห่งชาติให้เข้ากับมาตรฐานสากลที่ละขั้น

2.2 งานสาธารณสุข

ยคุณภาพของงานสาธารณสุข รับรองให้ประชาชนได้รับการบริการด้านสาธารณสุขให้ทั่วถึง และมีคุณภาพดีขึ้นด้วยการปรับปรุงยกระดับโรงพยาบาล สถานีนามัยที่มีอยู่แล้วให้เคลื่อนไหวออกบริการประชาชนให้ดีกว่าเดิม และขยายเครือข่ายสาธารณสุขเพิ่มขึ้นตามความสามารถที่เป็นจริง พร้อมกันนี้ก็อนุญาตให้เอกชนดำเนินการบริการด้านสาธารณสุขโดยมีการควบคุมอย่างเคร่งครัด จากสาขาสาธารณสุขขึ้นสมทบระหว่างแพทย์แผนปัจจุบันกับหมอแผนโบราณ

ปรับปรุงงานอนามัยป้องกันโรคในหมู่ประชาชนอย่างทั่วถึง จำกัดเชื้อโรคที่เผยแพร่ทั่วไปให้ได้จำนวนหนึ่ง ลดการเสียชีวิตของทารกแรกเกิด เพิ่มอายุเฉลี่ยของประชากรให้เพิ่มขึ้น การเพิ่มจำนวนประชากรให้เป็นอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการกีฬา, กายกรรม เพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและรักษาสุขภาพอย่างกว้างขวางของประชาชน

2.3 งานแถลงข่าว-วัฒนธรรม ไปพร้อมกับการรักษาและเสริมขยายเชื้อวัฒนธรรมของชาติ ต้องเอาใจใส่ส่งเสริมช่วยเหลือเผ่าต่าง ๆ ในการสืบทอด ประเพณีวัฒนธรรม ที่มีหลายรูปแบบในกลายเป็นวัฒนธรรมรวมของชาติ ขยายวัฒนธรรมที่มีลักษณะชาติประชาชน ให้ก้าวหน้าและยืนยงคงอยู่ยาวนาน

ส่งเสริมขบวนการศิลปะ-วัฒนธรรมของมหาชนอย่างกว้างขวางสร้างแบบแผนการดำรงชีพอันดีงามในหมู่ประชาชน สกัดกั้นทุกวัฒนธรรมที่เสื่อมทราม

เพิ่มทวีพื้นฐานวัสดุเทคนิค ให้หน่วยงานด้านวัฒนธรรม เร่งดำเนินการนโยบายส่งเสริมด้านวัสดุและส่งเสริมนักคิดนักแต่งและนักร้องนักแสดง

ปรับปรุงยกระดับคุณภาพงานโฆษณา แถลงข่าว เพื่อเป็นสื่ออันสำคัญ ทันเวลาในการเผยแพร่แนวทางนโยบายของพรรค ของรัฐ เชิดชูจิตใจ เป็นเอกภาพ และความสามัคคี

ปรองดอง ปลูกกระตมความรักชาติและความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาของพรรค เขตชุมชนระเบียบ
กฎหมายของบ้านเมือง

2.4 ความยุติธรรมในสังคม

เอาใจใส่กันค้ำว่า ในการปฏิบัตินโยบายการใช้จ่ายให้สมดุลกับรายได้ นโยบาย
เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม และความเสมอภาคของพลเมืองทุกคนตามกฎหมายให้ปรากฏเป็นจริงที่
ละชั้น

แก้ไขความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิกับหน้าที่, ระหว่างผลประโยชน์กับพันธะของ
องค์การจัดตั้งของพลเมืองแต่ละคนต่อภารกิจรวมของชาติอย่างถูกต้อง

เอาใจใส่การจัดหางานทำให้พลเมือง ปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการสังคม อันสม
เหตุสมผลต่อผู้มีคุณงามความดีต่อประเทศชาติ ผู้อาวุโสหรือข้าราชการบำนาญ

2.5 ปัญหาชนเผ่า

รับประกันสิทธิเสมอภาคของบรรดาชนเผ่า สร้างทุกเงื่อนไขเพื่อให้ทุก ๆ เผ่าได้
เสริมขยายเอกลักษณ์ของตนอย่างครบถ้วน ลบล้างการไม่เข้าใจในการขยายตัวของเผ่าต่าง ๆ ที่
ละชั้น

ศึกษาชนเผ่าต่างๆ พยายามลบล้างแนวคิดดูถูกเหยียดหยามเผ่าอื่น หรือประมา
ตนต่ำในแต่ละเผ่า

ยินดีต้อนรับชาวลาวอยู่ต่างประเทศที่กลับมาสู่มาตุภูมิอันแสนรักของตน ที่กลับ
มาเยี่ยมบ้านเกิด และร่วมกับพี่น้องพัฒนาบ้านเมือง

2.6 ด้านศาสนา

ปฏิบัตินโยบายอันถูกต้องของพรรคและรัฐต่อศาสนาเคารพสิทธิเสรีภาพในการ
เชื่อถือ และไม่เชื่อถือของพลเมือง เคารพสิทธิเสรีภาพของศาสนาต่างๆ ต่อกฎหมาย สร้างเงื่อนไข

อำนวยให้ศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะพุทธศาสนา ได้มีอิสระในการปฏิบัติธรรม ประกอบส่วนเข้าในการอบรมสั่งสอน, อุบาสก, อุบาสิกาทั้งหลายให้กลายเป็นพลเมืองดี

รัฐจะสืบต่อสมทบกับพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ปรับปรุงขยายระบบโรงเรียน สงฆ์ ยกระดับคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้น โดยให้มีเนื้อหาทั้งทางธรรมและทางโลก

สืบต่อเงื่อนใจให้พระสงฆ์สามเณร และนักบวชทั้งหลายให้อุทิศตนในกิจกรรม สาธารณชน ประโยชน์ต่าง ๆ และในการกิจของบ้านเมือง

3. ในการป้องกันชาติ – ป้องกันความสงบ

ปรับปรุงงานป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบให้มีคุณภาพใหม่ ตามแนวทางการ นำพา ทวีการนำพาโดยตรงของพรรค เสริมขยายกำลังส่วนรวมของปวงชน โดยติดพันกับการร่วม สัมพันธ์การสนับสนุนช่วยเหลือของสากล

เนื้อหาของงานป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบ คือเพิ่มความสามัคคีเป็นเอกภาพแห่งชาติเสริมสร้างความปรองดองระหว่างระหว่างเผ่าต่าง ๆ ภายในชาติ เชิดชูจิตใจรักชาติและมูลเหตุ รักษาเอกราชอธิปไตย และสิ้นแผ่นดินอันครบถ้วนของประเทศชาติรับประกันเสถียรภาพทางด้านการเมือง ความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ป้องกันพรรค และอำนาจ อธิปไตยประชาชน ป้องกันสิทธิเสรีภาพ ชีวิตทรัพย์สินและการทำมาหากินของประชาชนบรรดาชนเผ่าในทั่วประเทศ

4. ด้านการต่างประเทศ

ยึดมั่นและปฏิบัติแนวทางการต่างประเทศ สันติภาพ เอกราช มิตรภาพและร่วมมือกับนานาประเทศอย่างเสมอต้นเสมอปลาย โดยไม่แบ่งแยกระบบการเมือง สังคมที่แตกต่างกัน บนพื้นฐาน หลักการเคารพ เอกราช และอธิปไตยของกันและกัน เสรีภาพต่างฝ่ายต่างมีผล

ประโยชน์ ประกอบส่วนร่วมกับประชาชนในภารกิจสันติภาพ เอกราชแห่งชาติ ประชาธิปไตย และความก้าวหน้าทางสังคม

สืบต่อปฏิบัตินโยบายแห่งการอยู่ร่วมกันโดยสันติระหว่างบ้านใกล้เรือนเคียง อย่างเสมอต้นเสมอปลายกับราชอาณาจักรไทยและกับประเทศในภูมิภาคนี้

สืบต่อปฏิบัตินโยบายเปิดกว้าง การสัมพันธ์ร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์เทคนิค วัฒนธรรมกับบรรดาประเทศและองค์การจัดตั้งสากลต่าง ๆ ประกอบส่วนเข้าในการเคลื่อนไหวของขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดและในการแก้ไขปัญหาารวมของโลก

พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ต้องผูกพันและสามัคคีกับบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์และกรรมกร และขบวนการที่ยึดมั่นในสันติภาพ เอกราชแห่งชาติ ประชาธิปไตยและความก้าวหน้าทางสังคม

5. เปลี่ยนแปลงใหม่ระบบการเมือง

เปลี่ยนแปลงใหม่ระบบการเมือง คือ การบูรณะการจัดตั้งขงระบอบการเมือง ประชาธิปไตยและเปลี่ยนแปลงใหม่ บนพื้นฐานกำหนดการบทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจน เพิ่มทวีบทบาทและความสามารถนำพาพรรคให้มีความสำคัญของการคุ้มครองอำนาจการควบคุมขององค์การรัฐพร้อมกันนั้นก็เสริมขยายบทบาท บรรดาองค์การจัดตั้งมหาชน ทำให้ทั้งระบบการเมือง และแต่ละองค์ประกอบของมันเคลื่อนไหวได้อย่างถูกต้องกับการบทบาทของตนด้วยความคล่องตัวกลมเกลียวกัน

มติของกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ของพรรค ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเพิ่มความมั่นคงของบรรดาองค์การจัดตั้งของรัฐ เพิ่มทำบทบาทของแนวร่วมและบรรดาองค์การจัดตั้งมหาชน ขยายประชาธิปไตยและสิทธิของประชาชน และสร้างรากฐานระดับแขนงอย่างรอบคอบ

สุดท้ายในมติยังได้กำหนดชัดเจนเกี่ยวกับพรรคในภารกิจเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยเน้นหนักอย่างละเอียดในบางหน้าที่ คือ

- ยกระดับความรับผิดชอบในการนำพาของพรรคต่อสังคมให้สูงกว่าเดิม

- ยกระดับการศึกษาลักษณะต่อสู้และลักษณะตัวจริงของแนวคิดทฤษฎี
- เปลี่ยนแปลงใหม่งานของพนักงาน
- ต้องมีจินตนาการใหม่ในการดำเนินงานมวลชนของพรรค ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับมหาชน
- เพิ่มทวิงานการตรวจตราของพรรค/รัฐ

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม โดยอ้างถึงทิศทางงานใหม่ที่กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ที่ได้วางไว้ รัฐบาลได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมถึงปี ค.ศ.2000 ในนี้ได้วางโครงการอย่างละเอียดจำนวนหนึ่งเพื่อปฏิบัติให้ปรากฏผลเป็นจริง คือ

- โครงการธัญญาหารและอาหาร
- โครงการจำกัดและยุติการถ่างป่าทำไร่ รักษาบูรณะป่าไม้ รักษาสิ่งแวดล้อม
- โครงการผลิตสินค้าใช้สอยและสินค้าส่งออก
- โครงการคมนาคม ขนส่ง ไปรษณีย์ โทรคมนาคม
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- โครงการพัฒนาชนบท

ทิศทางหน้าที่ดังกล่าวนี้ ทางด้านเศรษฐกิจ+สังคมนั้น คือ หน้าที่หลักของระยะก้าวขึ้นสู่สังคมนิยมในลาว (หรือว่าของระยะแห่งการสืบต่อสร้างและขยายระบอบประชาธิปไตยประชาชน สร้างปัจจัยให้แก่การขึ้นตามทิศทางสังคมนิยมที่ละขั้น) ซึ่งล้วนแต่มุ่งตอบสนองความปรารถนาอันแรงกล้าของบรรดาประชาชนลาวและบรรดาเผ่าที่อยากปรับปรุง รักษาเอกราชอธิปไตยไว้ให้มั่นคงและสร้างชีวิตให้อยู่ดีกินดีมีความสุขตลอดไป

6. กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : มีขึ้นระหว่างวันที่ 18 – 20 มีนาคม 1996 ที่ ที่หอสภาแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้แทนสมบรมณ์ของพรรคเข้าร่วม จำนวน 381 คน จากสมาชิกพรรค 78,000 กว่าคน สาระสำคัญอื่นๆ ของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 6 มีดังนี้.-

ผู้แทนสมบรมณ์ที่เข้าร่วมกองประชุมใหญ่นี้มีอายุเฉลี่ย 51 ปี ผู้มีอายุดำสุด 34 ปี อายุสูงสุด 82 ปี เป็นลาวลุ่ม 280 คน ลาวเทิง 79 คน ลาวสูง 27 คน (ผู้ชาย 552 คน, ผู้หญิง 30 คน)

การประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 นี้ได้สรุปภาพรวมอย่างเป็นทางการ เกี่ยวกับงานของพรรคของ รัฐและประชาชน สรุปอย่างละเอียดเกี่ยวกับการเกิดขึ้น และการเพิ่มเติมเสริมขยายแนวทางเปลี่ยนแปลงใหม่รอบด้านอย่างมีหลักการของพรรค โดยได้ยกให้เห็นผลการดำเนินภารกิจเปลี่ยนแปลงใหม่ใน 10 ปีที่ผ่านมา สรุปและศึกษาบทเรียนในการจัดตั้งปฏิบัติใน 10 ปีที่ผ่านมา สรุปและ ศึกษาบทเรียนในการปฏิบัติตามมติของประชุมชุดใหญ่ครั้งที่ 5 ของพรรค พร้อมกันนั้นก็ กำหนดเป้าหมายปฏิบัติแผนนโยบายและหนทางปฏิบัติหน้าที่สำหรับในปีต่อ ๆ ไป ทั้งเป้าหมาย ในการปฏิบัติ ตั้งแต่ปี ค.ศ.2000 ถึงปี ค.ศ.2020

การประชุมได้รับรองการเปลี่ยนแปลงใหม่และเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่ง ในกฎระเบียบ ของพรรค การประชุมใหญ่ได้เลือกตั้งคณะกรรมการงานของศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 6 อย่างถูกต้อง กับลักษณะต่อเนื่องรวมทั้งทั้งหมดมี 49 คน

การประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการของศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 6 ได้รับรองเป็นเอกฉันท์ เลือกเอา พล.อ.คำไต สีพันดอน เป็นประธานคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติ ลาวอีกวาระหนึ่ง และได้เลือกเอา พล.อ.คำไต ฯ เป็นกรรมการกรมการเมืองศูนย์กลางพรรค

ท่าน หนุฮัก พุมสะหวัน ซึ่งเป็นผู้อาวุโสในการเป็นผู้นำของพรรคซึ่งมีอายุสูงและมีผล งานที่ผ่านมามากมาย ได้รับใช้พรรคและประชาชนมาเป็นเวลานานหลายสิบปีแล้วนั้น ได้เสนอตัว เองไม่ลงรับการคัดเลือกเข้าเป็นคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 6 แต่ก็ได้รับเลือกให้ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประธานที่ปรึกษาของคณะกรรมการงานของศูนย์กลางพรรค

ส่วนแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ - สังคมของระยะต่อไปและการขยาย ระบอบประชาธิปไตยประชาชน มีความมั่นคงยิ่งขึ้นไปที่ละขั้นเพื่อเป็นการส่งท้ายปี ค.ศ.2020 และเข้าสู่ปี ค.ศ.2021 อย่างมีระบบซึ่งทางประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ที่ได้กำหนดคนนั้น ซึ่งจะมีรายละเอียดอยู่ในการปฏิบัติใน โลมแมง III ที่จะกล่าวอยู่ในข้อ 6 การต่อสู้และปฏิบัติตามแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 4 ต่อไป (ปี ค.ศ.1996 - 2000)

7. การประชุมใหญ่ครั้งที่ 7 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว : มีขึ้นระหว่างวันที่ 12 - 14 มีนาคม 2001 ที่หอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้แทนสมบูรณเข้าร่วมประชุม 452 คน จากสมาชิกพรรค 100,000 กว่าคน และแขกผู้รับเชิญทั้งภายในทั้งต่างประเทศในกลุ่มประเทศ

สังคมนิยมที่ยังคงอยู่และสังคมนิยมเดิม จำนวน 1,000 คน สารสำคัญอื่นๆ ของการประชุม
สมัชชาครั้งที่ 7 มีดังนี้.-

เนื้อหาสำคัญในบทรายงานการเมืองของคณะกรรมการศูนย์กลางพรรคต่อกองประชุม
ใหญ่ครั้งที่ 7 ของพรรคปฏิวัติลาว เสนอโดยสหาย คำไต สีพันดอน ประธานคณะกรรมการงาน
ศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

ในนามคณะกรรมการศูนย์กลางพรรค ข้าพเจ้าขอเสนอรายงานการเมืองต่อกองประชุม
ใหญ่ครั้งที่ 7 ของพรรคว่า

กองประชุมใหญ่ครั้งที่ 7 ดำเนินในห้วงเวลาศตวรรษที่ 20 เพิ่งผ่านไปและมวลมนุษยชาติ
ทั่วโลกพร้อมก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยจุดที่พิเศษด้านเวลาที่กล่าวนั้น พวกเราจึงทบทวนบรรดา
เหตุการณ์สำคัญที่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวในโลกและในประเทศเรา

ก่อนอื่นพวกเราเห็นว่าศตวรรษที่ 20 มวลมนุษยชาติได้บรรลุความก้าวหน้าอันใหญ่หลวงใน
หลายด้าน โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รับการพัฒนาแบบไม่เคยมีมาก่อน ทำให้
กำลังการผลิตได้ขยายตัวสู่ระดับสูง และเป็นปัจจัยหลักในการทำให้สังคมมนุษย์ ขยายตัวอย่างไม่
หยุดยั้งทำให้บรรดาประชาชาติผสมเข้ากันและร่วมมือกันอย่างลึกซึ้งกว้างขวางกว่าเดิมใน
ขอบเขตทั่วโลก แต่พร้อมกันนั้นก็ยังมีปัญหาหรรวม ๆ หลายอย่างเกิดขึ้น เช่น ปัญหาภัยข่มขู่ของอาวุธ
นิวเคลียร์ ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาความทุกข์ยากอดอยาก และโรคระบาด ปัญหา
หนี้สินและปัญหาความแตกแยกกันในระดับพัฒนาาระหว่างประเทศในซีกโลกเหนือ-ใต้และ
ปัญหาอื่นๆ อีก ถึงอย่างไรก็ตาม พวกเราเห็นชัดเจนว่าถ้าประเทศใดมีทัศนวิสัยอันกว้างไกล
รู้จักนำเอาความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ ก็สามารถพัฒนา
ประเทศของตนให้เจริญยิ่งขึ้นได้ในขอบเขตเวลาอันแน่นอน ทั้งเป็นการจำกัดผลสะท้อนอันอาจ
จะเกิดขึ้นได้

พวกเรายังสังเกตเห็นว่า มีเหตุการณ์สำคัญหลายอย่างเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 เช่น มหา
ปฏิวัติสังคมนิยมเดือนตุลาคมปี ค.ศ.1917 อยู่ประเทศรัสเซียและการสร้างตั้งรัฐสังคมนิยมโซ
เวียตได้ทำขึ้นก่อนในโลกที่ได้ประยุกต์สมัยใหม่ แห่งการผ่านพ้นจากทุนนิยมสู่สังคมนิยม พร้อม
กัน ก็เป็นสัญญาณเตือน บรรดาประชาชาติให้ลุกขึ้นต่อต้านรัฐที่ล่าเมืองขึ้นเพื่ออิสรภาพ ความ
เป็น เอกราชแห่งชาติ และความก้าวหน้าทางสังคม ในตอนท้ายของศตวรรษ วิฤตการณ์อันร้าย
แรงได้เกิดขึ้นในระบบสังคมนิยมโลก ซึ่งได้ให้บทเรียนอันล้ำค่าหลายประการแก่พวกเรา แต่

พร้อมกันนี้พวกเราก็ได้เห็นผลสำเร็จอันใหญ่หลวง เค้นขัดแห่งการปฏิรูป เปิดประตูสู่ภายนอก และการเปลี่ยนแปลงใหม่ อยู่สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ที่มั่นคงถึงความมีชีวิตชีวาและความเป็นไปได้แห่งการสร้างสังคมนิยมสังคมนิยมที่มีความสวัสดี ยุติธรรมและเจริญวัฒนา

ในศตวรรษที่ผ่านมาได้เกิดสงครามโลกทั้ง 2 ครั้ง อันเนื่องมาจากความขัดแย้งของลัทธิจักรวรรดิ พร้อมกันนี้ได้เกิดสงครามภาคพื้นและสงครามภูมิภาคหลายแห่ง เพราะสาเหตุทางประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนาและการรุกราน ซึ่งได้สร้างความสูญเสียแก่ชีวิตทรัพย์สิน และความสวัสดีของมวลมนุษย์อย่างมหาศาล เพราะเห็นถึงภัยพิบัติดังกล่าวนี้ บรรดาประชาชาติจึงได้ร่วมมือกันเข้าเป็นกำลังอันกว้างใหญ่ เพื่อปกป้องรักษาสันติภาพและความมั่นคงของโลก เพื่อการร่วมมือพัฒนาระหว่างชาติ

สำหรับประเทศชาติของพวกเรา ศตวรรษที่ 20 นั้น จุดสูงสุดแห่งการต่อสู้อันเด็ดเดี่ยวไม่ย่อท้อของประชาชนบรรดาเผ่าเพื่อความเป็นเอกราชของชาติ อิสรภาพและสิทธิเป็นเจ้าของตน พร้อมกันนั้นก็เป็ระยะแห่งการสร้างชีวิตใหม่และพัฒนาประเทศชาติตามเส้นทางสู่ความมั่งคั่งเข้มแข็งและความอยู่เย็นเป็นสุข เหตุการณ์ที่ผ่านมาและชัยชนะอันสง่างามที่จารึกไว้ในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ของชาติเราในระยะ 45 ปี ที่ผ่านมา นั่นคือผลแห่งการนำพาของพรรคเรา

นับตั้งแต่ได้กำเนิดเกิดขึ้น พวกเราได้เชิดชูความรับผิดชอบสูงต่อภารกิจที่ชาติมอบหมายให้ โดยได้วางยุทธศาสตร์แห่งการต่อสู้ที่ชาติอย่างถูกต้อง ได้จัดตั้งนำพาอย่างใกล้ชิดขบวนการต่อสู้ของประชาชนและบรรดากำลังประกอบอาวุธ เราได้แย่งเอาชัยชนะนี้สู่ชัยชนะใหม่ที่ใหญ่หลวงขึ้นอยู่เรื่อย ในที่สุดได้นำพาปวงชนลุกขึ้นยึดอำนาจในทั่วประเทศแบบบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่นด้วย 3 ข้อยุทธศาสตร์และสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในวันที่ 2 ธันวาคม 1975 พาประเทศชาติอันแสนรักของพวกเราก้าวสู่สังกัดใหม่ อันสว่างไสวแห่งความเจริญวัฒนาและความก้าวหน้าทางสังคม

ภายหลังสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พรรคได้นำพาประชาชนทั้งชาติปฏิบัติ 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์อย่างได้รับผลดี ปกป้องรักษาอำนาจประชาธิปไตยประชาชนไว้ได้อย่างมั่นคง ลำดับแผนการฟื้นฟูการผลิตขยายเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของระบอบใหม่ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่ทางวัตถุและจิตใจของประชาชนให้เป็นปกติและดีขึ้นทีละขั้น

พรรคได้ชี้แนะและวางแนวทางเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างทันการ ทั้งได้นำพาการปรับปรุงอย่างรอบคอบ ด้วยความแน่นอน มีหลักการและบรรลุผลสำเร็จอันสำคัญหลายประการ พร้อมกันนี้ก็ได้อุทิศตนทุ่มเท บทรเรียนจากพฤติกรรมแห่งการเปลี่ยนแปลงใหม่ และสืบต่อบูรณะแนวทางให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นำพาประเทศชาติก้าวขึ้นด้วยความมั่นคง

พวกเรามีความมองอาจ ทะนงใจที่เห็นว่าพี่น้องร่วมชาติทุกเผ่าทุกชนชั้น ทุกเพศทุกวัย พนักงาน สมาชิกพรรคและนักรบ ได้เชิดชูน้ำใจรักชาติมั่นคงและลัทธิวิโรชนปฏิวัติ อุทิศสติปัญญา กำลังกาย วัตถุทรัพย์สินของตนตลอดในหลายสิบปีที่ผ่านมา เพื่อปลดปล่อยชาติและสร้างสรรค์พัฒนาประเทศให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง คุณงามความดีอันประเสริฐเลิศล้ำดังกล่าวนี้เหมาะสมแล้วที่เป็นชาติลาววีรชน ประชาชนลาวผู้อาจหาญ

พวกเราก็มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่เห็นว่าพรรคเราได้สนองตอบต่อความมุ่งมาตปรารถนาของปวงชนทั้งชาติ นำพาชาติเราหลุดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของต่างด้าว ก้าวไปสู่ความเป็นเอกราชและมีฐานะเท่าเทียมกับบรรดาประชาชาติในโลก พรรคเราเหมาะสมแล้วที่จะเป็นผู้นำที่ชาญฉลาดอย่างมากและเป็นตัวแทนแห่งผลประโยชน์ที่แท้จริงของชนชั้นกรรมกร ประชาชนผู้ออกแรงงานและชาติลาวทั้งหมดอย่างแท้จริง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคที่ 1

ผลการจัดตั้งปฏิบัติมติกองประชุมใหญ่ ครั้งที่ 6 ของพรรค

ผลสำเร็จที่บรรลุในภารกิจปกป้องรักษาและสร้างสรรค์ประเทศไทยใน 2 ทศวรรษกว่าที่ผ่านมา เป็นต้นนั้นในปีที่ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงใหม่ ได้สร้างเชื่อมั่นใจสะดวกหลายอย่างให้แก่อการจัดตั้งปฏิบัติมติกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ของพรรค เฉพาะใน 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศเราได้ประสบกับภัยธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ-การเงินในภาคพื้นในเวลาเดียวกัน เช่น กำลังปรัปักษ์ก็ไม่ได้ลดละในการขัดขวางทำลายล้างการก้าวเดินของประเทศไทย แต่ภายใต้การทำพาของพรรค พวกเราได้ฟันฝ่าการทดสอบท้าทายและข้อยุ่งยากต่าง ๆ สืบต่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงใหม่ไปพร้อมกับการปฏิบัติ 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์อย่างเต็มที่และสามารถทำให้เกิดผลสำเร็จอันสำคัญได้หลายประการ

พวกเราได้มีความพยายามตั้งใจในการพัฒนาสังคม, วัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เช่น

ในด้านการศึกษา พวกเราได้ร่วมกันพัฒนาปัจจัยพื้นฐานจำนวนหนึ่ง เช่น พัฒนาคู และหลักสูตร ขยายพื้นฐานวัตถุ เทคนิคที่จำเป็น ปรับปรุงการบริหาร และการคุ้มครองอันได้แก่

คุณภาพของการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย พวกเราได้ยกระดับการพัฒนาการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น ซึ่งได้สร้างเงื่อนไขให้ลูกหลานของประชาชนบรรดาเผ่าได้เข้าโรงเรียนมากขึ้น

การบริการด้านสาธารณสุข ได้ขยายกว้างออกสู่ท้องถื่นเพื่อวางรากฐานคุณภาพของการรักษาในโรงพยาบาลใหญ่หลายแห่งได้รับการยกระดับให้สูงขึ้น การให้บริการของบรรดาแพทย์และหมอได้มีความก้าวหน้ากว่าเก่า อัตราการตายของเด็ก และการตายของแม่ได้หมดลง อายุยืนยาวของพลเมืองได้เพิ่มขึ้นเป็นที่น่าภาคภูมิใจนั้น ประเทศเราได้ถูกประกาศเป็นประเทศที่ปลอดจากโรคโปลิโอในปี ค.ศ.2000

พวกเราได้ปฏิบัติตามกรอบนโยบายต่าง ๆ ต่อพนักงานที่เกษียณอายุราชการ (ข้าราชการบำนาญ) ผู้มีผลงานความดีในการปฏิบัติตามเงื่อนไขและความสามารถที่แท้จริง โดยได้เพิ่มเงินค่าครองชีพ มีที่ดิน มีบ้านพักอาศัยและมียานพาหนะบริการ ตามคำสั่ง 194 ได้เพิ่มความสามารถในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ทันการและทั่วถึงกว่าเดิม การอบรมวิชาชีพ การยกระดับฝีมือแรงงานได้มีจำนวนเพิ่มขึ้น การคุ้มครองแรงงานเป็นระบบดีกว่าเดิม

วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ก็คือวัฒนธรรมประจำแต่ละเผ่า ได้รับการฟื้นฟูและส่งเสริมทั้งในระดับท้องถื่นและระดับชาติ รวมทั้งในเขตชนบทที่ห่างไกล สามารถได้รับข่าวสารความรู้และความบันเทิงกว้างขวางทั่วถึงกว่าแต่ก่อน เพราะพวกเราได้ร่วมกันขยายสถานีเครือข่าย ความแรงของวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เพิ่มปริมาณสิ่งพิมพ์ ผลักดันการเคลื่อนไหวของหน่วยงานแถลงข่าวโฆษณาและบรรดาสื่อมวลชน หน่วยงานส่งเสริมความรู้กองศิลปะการ, ภายศิลปะและละครประเภทต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เนื้อหาสาระได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น กว่าเก่า

ขบวนการกีฬากรรม มีความพลิกพื่น มีการจัดตั้งแข่งขันระดับชาติและระดับท้องถื่นเป็นปกติ การเข้าร่วมแข่งขันกีฬาในภาคพื้นก็ได้ระดับดีขึ้นในบางประเภท

ระบบการเมืองประชาธิปไตยประชาชนได้รับการปรับปรุงให้มีความแน่นอน เข้มแข็งยิ่งขึ้น ประชาชนบรรดาเผ่า มีความสามัคคีเป็นปรีกแผ่น มีความเชื่อมั่นต่อแนวทางและการนำพาของพรรค

เพื่อยกระดับที่สูงให้เป็นแกนนำของพรรค พวกเราได้ร่วมกันสร้างหน่วยความรู้รอบด้าน ใช้กับการเปลี่ยนแปลงแบบแผนในการชี้นำของพรรค โดยได้มอบความรับผิดชอบให้คณะพรรคท้องถิ่นตกลงแก้ไขปัญหาสำคัญต่าง ๆ ที่ผูกพันถึงการจัดตั้งและการปฏิบัติตามแนวทาง นโยบายของพรรค ยกกระตือรือร้นในการนำพรรคในท้องถิ่นหรือพรรครากฐานให้แน่นขึ้น ทำให้การจัดตั้งปฏิบัติแนวทาง และมติต่าง ๆ ของพรรคในระดับพื้นฐานได้รับผลดีกว่าแต่ก่อน

ในการสร้างพรรคนั้น พวกเราได้ให้ความสำคัญและดำเนินงานการเมือง แนวคิดอย่างต่อเนื่องและควบคุมกับการปรับปรุงคุณภาพการเมือง และทำประวัติของสมาชิกพรรคการก่อสร้างและบำรุงยกระดับให้แก่พนักงานชั้นต่างๆ ก็ทำได้เป็นจำนวนมากกว่าเก่า ขณะนี้พรรคได้เอาใจใส่ต่อการงานโฆษณาเพื่อการขยายตัวของพรรค

องค์ประกอบการจัดตั้ง ตำแหน่งพนักงานและแบบแผนวิธีเคลื่อนไหวของบรรดาองค์การในระบบอำนาจแห่งรัฐได้รับการปรับปรุงด้านแนวทางของพรรคเป็นนโยบายและระเบียบกฎหมายต่างๆ ของรัฐ ก็คือการคุ้มครองรัฐตามกฎหมายได้มีความก้าวหน้าขึ้นไป สภาแห่งชาติปฏิบัติบทบาทเป็นตัวแทนแห่งสิทธิอำนาจและความมุ่งมาดปรารถนาของประชาชนบรรดาเผ่าได้เด่นชัดกว่าเก่า รัฐบาลก็ได้มีความพยายามปรับปรุงระบบอำนาจบริหารตามทิศทาง ทำให้บทบาทของกระทรวงต่างๆ ของรัฐ สามารถบริหารงานตามนโยบายของพรรคในระดับศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการยกระดับให้อำนาจการปกครองแวงเป็นหน่วยยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานตามนโยบายของพรรคในระดับท้องถิ่น ยกกระตือรือร้นให้อำนาจการปกครองเมืองเป็นหัวหน่วยที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ของแวง และให้การปกครองระดับบ้านเป็นหัวหน่วยพื้นฐานในการจัดตั้งและปฏิบัติตัวจริง และให้บรรดาอัยการตุลาการได้ตั้งใจในการปกป้องสิทธิของพลเมือง และความยุติธรรมในสังคม

องค์การแนวลาสร้างชาติและองค์การจัดตั้งมหาชนต่าง ๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างดี รวมทั้งเข้าไปดำเนินการปลุกกระดมมหาชนให้เข้าร่วมในภารกิจปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศชาติ นับวันจะมีมากขึ้น พวกเรามีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่เห็นว่าเหตุแห่งความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของวงฆาตคณาญาติแห่งชาติลาวของพวกเรา ได้รับการเสริมสร้างอย่างไม่หยุดยั้ง และผลประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชนได้รับการส่งเสริมและเพิ่มทวี ชีวิตการเป็นอยู่ของเผ่าต่าง ๆ ได้รับการปรับปรุงดีขึ้น

ผลสำเร็จที่บรรลุได้ในการจัดตั้งปฏิบัติตามมติของกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ในรอบด้าน และเป็นพื้นฐานอันสำคัญ สำหรับการสืบสานต่อภารกิจเปลี่ยนแปลงใหม่ ผลที่เกิดจากความสามัคคีเป็นปรีกแผ่นและการรักษาความปลอดภัย ประกอบด้วยสติปัญญารอบคอบ ด้วยแรงของประชาชนบรรดาเผ่า บรรดาชนชั้นของพนักงาน และสมาชิกพรรคนักรบ และภาคของเศรษฐกิจต่างๆ นั้น คือผลผลิตแห่งความกระตือรือร้นในการบูรณะแนวทางนโยบายของพรรคให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกคือผลแห่งการนำพา ชี้นำอย่างใกล้ชิดของคณะพรรคและอำนาจการปกครองชั้นต่าง ๆ ในทั่วประเทศ พร้อมกันนั้น คือ ผลแห่งการสนับสนุนช่วยเหลือของเพื่อนมิตรสากลจากทุกมุมโลก กองประชุมใหญ่ขอแสดงความขอบคุณและขอยกย่องชมเชยอย่างสุดใจมา ณ โอกาสนี้ด้วย

บรรดาสหยาที่รักทั้งหลาย เพื่อเพิ่มความหนักแน่นและสร้างท่าทีใหม่ให้แก่การมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้ พวกเราก็ต้องรับรู้และต้องแก้ไข เรื่องที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ ในการจัดตั้งปฏิบัติตามมติของกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 6

ในขอบเขตสังคม ยังมีความล่าช้าในการสร้างแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา การสาธารณสุข วัฒนธรรม และการพัฒนาท้องถิ่น ยังไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเต็มที่ เพื่อขยายผลงานและทำแผนงานในรายละเอียดในแต่ละระยะของการพัฒนาแต่ละด้านในท้องถิ่นของตน การปฏิบัตินโยบายต่อเป้าหมายต่างๆ ยังไม่เป็นเอกภาพ ระบอบระเบียบรวมยังไม่ครอบคลุมอย่างครบถ้วนและทั่วถึง ทำให้การแก้ไขปัญหาที่มีความยุ่งยากและมีช่องว่าง

การปรับปรุงระบอบการเมือง พวกเรา还没有มีโครงการและรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับปรุงกรอบอำนาจรัฐให้มีความศักดิ์สิทธิ์ มีประสิทธิภาพ ตามทิศทางสร้างรัฐเราให้กลายเป็นรัฐของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง การคุ้มครองรัฐ คุ้มครองสังคม ด้วยกฎหมาย ยังไม่มีความเข้มงวดและศักดิ์สิทธิ์ มีหลายอย่างในการสร้างพรรคและพนักงาน ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันการ รวมทั้งยังปรากฏให้เห็นถึงการย่อท้อในหมู่พนักงาน สมาชิกพรรค ซึ่งทางพรรคยังไม่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงอย่างจริงจังและเข้มงวด

จากผลสำเร็จและข้อพบพร่องของการปฏิบัติในปีที่ผ่านมา พวกเราอาจจะสรุปเป็นบทเรียนเพิ่มเติม เพื่อเป็นพื้นฐานให้นำไปสู่การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดตั้งและปฏิบัติตามแนวทางของพรรคต่อไปให้ได้รับผลดียิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

1. ยึดมั่นในลัทธิ มาร์ก-เลนิน และจุดหมายสังคมนิยม บูรณะแนวทาง และแผนนโยบายของพรรคอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดพิเศษของสภาพการณ์ในแต่ละระยะ พร้อมกันนี้ก็ค้ำค้ำและเป็นผู้ปรับปรุงแนวทางในเป็นแผนงาน เป็นโครงการละเอียด โดยต้องมีการชี้แจงจากพรรคในแต่ละระดับอย่างทั่วถึง แน่นแฟ้นและทันการ

2. เอาใจใส่ปรับปรุงก่อสร้างพรรคให้เข้มแข็ง ปฏิบัติหลักการประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์อย่างเข้มงวด เพิ่มทวีความสามัคคีเป็นเอกภาพภายในพรรค สร้างระบบอำนาจรัฐให้มีความศักดิ์สิทธิ์ และมีความโปร่งใส เด็ดเดี่ยว กำจัดความเฉื่อยชาและความย่อท้อต่างๆ ให้หมดสิ้นไป

3. คัดเลือกและจัดตั้งพนักงานของพรรคและรัฐที่มีความจงรักภักดีและเข้าใจนโยบายของพรรคและเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำงานให้พรรคและรัฐให้เป็นผู้ขนานนำพาการปฏิบัติตามแผนงานนโยบายของพรรคแต่ละขั้นอย่างเด็ดเดี่ยวและมั่นคง เพื่อให้การปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานของพรรคให้ปรากฏผลเป็นจริง

4. ยึดมั่นในมติมหาชน ถือความต้องการของประชาชนเป็นหลัก ส่งเสริมสร้างพลังของมหาชนไปสู่การสร้างรากฐาน เพื่อให้ประชาชนในระดับรากฐานได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการของพรรคและรัฐอย่างแท้จริง

5. สร้างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดเงื่อนไขที่ประกันให้การปฏิบัติตามแนวทางของพรรคได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวางทั้งประชาชนภายในชาติ และต่างประเทศ

ทั้งหมดนั้น คือ ข้อสรุปที่พิจารณาจากการปฏิบัติของพรรคเรา ในห้วงที่ผ่านมา ซึ่งเป็นทั้งบทเรียน เป็นทั้งทิศทางสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการของพรรคอย่างแท้จริง พวกเราต้องบันทึกและจดจำและนำเอาสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปีต่อไป

ภาคที่ 2

สืบต่อภารกิจเปลี่ยนแปลงใหม่ ทิศทางหน้าที่จตุรรมในช่วงปีต่อไป

(ค.ศ.2001–2005)

บรรดาสหทัยที่รักทั้งหลาย

ผ่านการสร้างระบอบใหม่ใน 25 ปี และการดำเนินภารกิจเปลี่ยนแปลงใหม่ใน 15 ปีที่ผ่านมา พวกเราเห็นชัดว่า คงจะมีความลำบากหลายอย่าง แต่กำลังของพวกเราได้เติบโตเข้มแข็งกว่าที่คิด หากปลดปล่อยใหม่ในรอบด้านในเวลาเดียวกันนั้น สถานการณ์ของโลกในช่วงปีแรกของศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้จะแปรไปอย่างสลับซับซ้อนและมีสิ่งที่ทำทายทดสอบอยู่ก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วนั้นมีข้อเสียดกและเงื่อนไขอันวายให้ ฉะนั้นพรรคเราจึงสืบต่อปฏิบัติเกี่ยวกับการคาดหมายในการต่อสู้เพื่อการบูรณะระบอบประชาธิปไตยประชาชน ตั้งแต่บัดนี้ ถึงปี ค.ศ.2020 ดังนี้ ทำให้ประเทศเรารอดพ้นจากความด้อยพัฒนาเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพด้านการเมืองและมีความสงบปลอดภัยทางสังคมอย่างแท้จริง เศรษฐกิจขยายตัวต่อเนื่องและมั่นคงด้วย ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่าในปัจจุบันประมาณ 3 เท่า เศรษฐกิจแห่งชาติมีพื้นฐานอันมั่นคงด้วยโครงประกอบของกิจกรรม-ป่าไม้ ยึดติดกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีสัดส่วน และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจการตลาดที่มีการคุ้มครองของรัฐได้อย่างเป็นระบบ และมีปัจจัยพื้นฐานแห่งการพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรม และทันสมัยของบรรดาแต่ละส่วนของเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนแต่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และเป็นองค์ประกอบอันมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติด้วย ส่วนเศรษฐกิจของรัฐและ

ทุกส่วน เศรษฐกิจร่วมมือของประชาชนที่มีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นแกนนำ มีความแน่น
 แนกในลักษณะรัฐของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน แสดงออกอย่างชัดเจนในสิทธิ
 ของพลเมือง มีการรับประกันด้วยการคุ้มครองตามกฎหมายประชาชนบรรดาเผ่า มีความสามัคคี
 เป็นปรีกแผ่น มีระดับการศึกษาทั่วไปต้องจบในระดับมัธยมตอนต้น ได้รับการบริการด้าน
 สาธารณสุขอย่างทั่วถึง และมีเงื่อนไขในการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมอันดีงามของ
 ชาติได้รับการปกป้องรักษาและพัฒนาขึ้นนั่นเอง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 มีการให้ความร่วมมืออย่างกว้างขวางกับนานาชาติ เพื่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของชาติและ
 สามารถเข้าร่วมในการเคลื่อนไหวของสากลได้อย่างเป็นทางการ

เพื่อให้ความคาดหมายในการต่อสู้นี้ได้บรรลุผลเป็นจริง ในระยะตั้งแต่ปี ค.ศ.2006 ถึง
 ปี ค.ศ.2010 ต้องสร้างจุดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจให้ขยายตัวโดยต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยไม่เกิน 7 % ต่อปี
 ด้วยการพัฒนาแผนการกลีกรรม-ป่าไม้ ควบคู่ไปด้วยด้านอุตสาหกรรมและการบริหารอย่างมี
 ประสิทธิภาพ สร้างโครงประกอบของแผนการต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจดังกล่าวให้มีความเหมาะสม
 มากยิ่งขึ้น และมีความทันสมัยบนพื้นฐานการผลิตกลีกรรมที่แน่นอน และการค้นคว้าแผนการ
 ที่เป็นแรงงาน จุบรวมอย่างมีประสิทธิภาพนั้น การตากถางป่าเพื่อทำไร่ปลูกข้าวได้ยุติอย่างสิ้นเชิง
 ครอบครัวยุคใหม่ได้รับการแก้ไข ประเทศเราเข้าสู่พื้นฐานโครงสร้างเศรษฐกิจ วัฒนธรรม
 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และบุคลากร เพื่อรองรับการเป็นประเทศอุตสาหกรรมและมีความ
 ทันสมัยในโอกาสต่อไป

สำหรับระยะปี ค.ศ.2001 - 2005 เราต้องดำเนินการปฏิบัติ คือ ทำให้ประเทศชาติของ
 พวกเราได้มีความสงบทางสังคมและมีเสถียรภาพทางการเมืองยิ่งขึ้น รับประกันให้เศรษฐกิจมีการ
 ขยายตัวโดยต่อเนื่องในระดับเฉลี่ยไม่เกิน 7 % ต่อไป ทั้งมีความมั่นคงและถูกทิศ แก้ไขความ
 ทุกข์ยากของประชาชนให้ได้กว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนครอบครัวยุคใหม่ที่ยังยากจนในปัจจุบัน ยุติการตาก
 ถางป่าเพื่อทำไร่และปลูกข้าวให้ได้ โดยพื้นฐานจำนวนหนึ่ง เพื่อการก้าวเข้าสู่การพัฒนาทางอุตสาหกรรม
 และทันสมัยในขั้นต่อไป สร้างพลเมืองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ มีศีลธรรม รู้จักกฎหมาย
 และเคารพกฎหมาย รักความเป็นธรรมและจิตใจมีมนุษยธรรม มีน้ำใจพึ่งตนเอง รู้จักประกอบ
 อาชีพ และผลิตเป็นสินค้าในสิ่งที่กฎหมายไม่ได้ห้าม มีสุขภาพแข็งแรง และอดทนต่อการทำงาน
 ได้ดีกว่าเดิม สร้างบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของการปฏิบัติใน 2 หน้าที่ยุทธศาสตร์
 สำหรับพนักงานนั้น ต้องมีความมั่นคง และด้านการเมืองตามแนวความคิด มีคุณสมบัติเหมาะสม
 ที่ปฏิวัติตนเอง มีระดับความรู้วิชาเฉพาะที่จำเป็นเพื่อรับประกันประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
 เกี่ยวกับด้านการเมือง ต้องรักษาและเชิดชูบทบาทการนำของพรรคให้สูงขึ้นไปอีก สร้างให้รัฐเรา

มีความศักดิ์สิทธิ์ในการบริหารมีความกระตือรือร้นด้วย มีระบอบแบบแผนดำเนินการที่มีประสิทธิผล เหมาะสมกับความเป็นจริง รอดพ้นจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้ได้

เกี่ยวกับขอบเขตการต่างประเทศ พวกเรามีการเกี่ยวพันกับมิตรภาพกับนานาประเทศ และมีการร่วมมือเพื่อนมิตรในโลกอย่างกว้างขวาง

ตามความคาดหมายอันสูงนี้ เพื่อให้การดำเนินการให้ได้ตามสภาพของความเป็นจริง ของประเทศชาติ ทั้งเป็นการตอบสนองกับความมุ่งมาดปรารถนาอันแรงกล้าของสังคม ซึ่งพวกเรา ต้องมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน และเอนใจร่วมมือกับภายนอก มีความมั่นคงเหนียวแน่น พุดจริงทำจริง และยืนด้วยลำแข้งของตัวเอง เพื่อจัดตั้งปฏิวัติให้สำเร็จ

พฤติกรรมความเป็นจริงของพวกเรา ในการแก้ไขปัญหามีหลายแนวทาง เช่น เมื่อก่อน พวกเราคิดและเข้าใจว่าต้องการหลายสิบปี จึงจะแก้ไขปัญหาก็ได้ แต่ผ่านการปลุกกระดม กำลังของมหาชน รวมพลังทั้งหมดของปวงชนเพื่อทำชลประทาน ขยายเนื้อที่ปรับปรุงสายพันธุ์ และเปลี่ยนฤดูกาลอยู่ในบางพื้นที่พร้อมกับมีการผลักดันชี้นำอย่างทั่วถึง พวกเราก็สามารถแก้ไข ได้โดยพื้นฐาน ภายใน 2 - 3 ปีเท่านั้น

อันนี้แสดงให้เห็นว่าเฉพาะแต่พวกเราได้ตั้งใจในการปฏิบัติและมีวิธีการอันถูกต้อง มีการชี้นำและผลักดันอย่างใกล้ชิด และทำงานอย่างเอาการเอางาน รู้จักค้นคว้า และใช้แรงงานบนพื้นฐานของชาติและของท้องถิ่นแล้วนั้น มีความสามารถแก้ไขความเรียกร้องต้องการของสังคมได้

เพื่อจัดตั้งปฏิบัติตามความมุ่งหมาย สำหรับในระยะปี ค.ศ.2001-2005 ให้ปรากฏเป็นจริง หน้าที่รวมของพวกเรานั้น

เพิ่มทวีความสามัคคีเป็นเอกภาพภายในพรรค และในทั่วประเทศ เพื่อเสริมความรักชาติ เอกชน เป็นของตนเอง สร้างความเข้มแข็งด้วยตนเอง ค้นคว้าด้วยความสามารถอย่างสูงสุด สมทบกับการแย่งเอาความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอกอย่างตั้งใจ เพื่อปกป้องรักษาและสร้างสรรค์ พัฒนาประเทศชาติ และดำเนินการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างเข้มแข็ง

ทั่วประเทศต้องพร้อมกันรวมตัวให้แข็งแรงและมีสติปัญญาในการขยาย เศรษฐกิจ โดยการสร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นใจกลาง หลุดพ้นกับการแก้ไขปัญหาสังคม

และการพัฒนาคนลาวให้มีความก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กัน พร้อมทั้งมีมาตรฐานอันเดียวกัน เพื่อแก้ไขความยากจนของประชาชนให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

พร้อมกันนี้ก็ต้องเพิ่มทวีบทบาทในการนำพรรคในทุกขอบเขตการงานไปควบคู่กันกับการปรับปรุงระบอบการปฏิบัติงานของรัฐ ให้มีความมั่นคงและมีประสิทธิภาพ ผลักดันการงานแนวโฮม และการเคลื่อนไหวขององค์การจัดตั้งมหาชน เสริมขยายสิทธิเป็นเจ้าของประชาชนอย่างตั้งใจ

ขอบเขตสังคม-วัฒนธรรม

ในห้วงที่ผ่านมาพรรคเราได้มีทัศนะว่าด้วยการพัฒนาขอบเขตสังคม-วัฒนธรรม ต้องก้าวไปพร้อมกับเศรษฐกิจ การสร้างความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งด้านจิตใจต้องไปพร้อมกับการสร้างความเจริญทางด้านวัตถุ

เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้ พวกเราต้องปฏิบัติหน้าที่การงานส่วนรวมของเราในขอบเขตของสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

พัฒนาระบบการศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพ และมีการปรับเปลี่ยนและตั้งใจสู่ความทันสมัย ในเงื่อนไขด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การงานศึกษายังมีบทบาทสำคัญเป็นพิเศษ ถ้าหากการศึกษาและการสร้างสังคมของพวกเรามีคุณภาพ ก็จะช่วยให้การพัฒนามีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น และประเทศเราจะก้าวไปทันกับกระแสการพัฒนาของโลก แต่ตรงกันข้ามการพัฒนาของโลกจะทำให้ประเทศของเราตกอยู่ในประเทศที่ยังด้อยพัฒนาต่อไป

งานด้านการศึกษาและก่อสร้างคนนั้น พวกเราต้องเอาใจใส่ทั้ง 2 ด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านหนึ่งนั้นต้องเอาใจใส่เพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง แนวคิดและอุดมคติสังคมนิยม สร้างสติ กฎหมาย และระเบียบวินัย ส่วนอีกด้านหนึ่งนั้นสร้างให้เก่งทางด้านวิชาเฉพาะ วิชาการให้ทันกับนานาชาติเป็นขั้น ๆ พวกเราเสริมขยายความน่าเชื่อถือแห่งการศึกษาก่อตั้งในทุกด้าน คือ

คุณสมบัติศึกษา ปัญญาศึกษา ศิลปะศึกษา ร่างกายศึกษาและแรงงานศึกษา สมทบระหว่างการศึกษาในโรงเรียนกับการศึกษาในครอบครัวและสังคม

ในขั้นต่อไป ต้องร่วมมือในการปรับปรุงงานการศึกษาให้มีการปรับเปลี่ยนจากความเป็นจริง มีการประกันให้ได้รับการศึกษาในทุกระดับ ทุกชั้น เริ่มตั้งแต่ในระดับอนุบาล มัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย มีคุณภาพดีขึ้นด้วยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน แก้ไขปัญหาขาดแคลนครูและครูยังไม่ได้มาตรฐานไปพร้อม ๆ กับการส่งเสริมบทบาทและปฏิบัตินโยบายต่อครูอาจารย์อย่างเหมาะสม ดัดพันกับการยกระดับความรับผิดชอบ ในการทำหน้าที่การงานของเรา พร้อมกันนี้ ก็ต้องปรับปรุงการงาน ห้องสมุด การกระจายข่าวสาร ข้อมูล จัดทำตำราการเรียน การสอนให้ดีขึ้น เอาใจใส่ต่อการงานค้นคว้าและใช้บทเรียนการสอน การเขียนที่ก้าวหน้าของประเทศเพื่อนบ้าน และของโลกเข้าในการศึกษาให้กว้างขวาง มีแผนอันแน่นอนในการลงทุนในการก่อสร้าง พื้นฐานโครงสร้างของการศึกษาเป็นต้นนั้น ศูนย์ฝึกงานมีห้องทดลอง อุปกรณ์เทคนิค ศึกษานิเทศก์ สถานที่อันจำเป็น

ดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะต้องปฏิบัติการศึกษาขั้นประถมแผนบังคับ ดำเนินการลดล้างความไม่รู้หนังสือ และยกระดับการศึกษาของประชาชน เกี่ยวกับการอบรมวิชาชีพขั้นพื้นฐาน สร้างโอกาสและเงื่อนไขให้ลูกหลานของพนักงาน และประชาชนที่ยังทุกข์ยากและชนเผ่าได้เข้าโรงเรียนมากขึ้นในทุกระดับชั้นทุกสายการศึกษา ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ก็ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อเลือกเอาคนเก่งและสร้างผู้ที่มีพรสวรรค์

เอาใจใส่เพิ่มขึ้น ต่อการพัฒนาพนักงานวิชาการระดับชั้นกลาง และระดับขั้นต้น สำหรับการปฏิบัติในระดับเมืองและหมู่บ้าน มีแผนการขยายโรงเรียนวิชาชีพในหลายพื้นที่ หลายระดับ เพื่อตอบสนองกำลังแรงงานและนักวิชาการให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ในโอกาสต่อไปต้องปฏิบัติในนโยบายส่งเสริมให้ได้ทุกสังคม เข้าร่วมในการงานการศึกษา นับวันให้มีความกว้างขวางยิ่งขึ้น สร้างเงื่อนไขและผลักดันให้ภาคเอกชน พ่อแม่ นักเรียน และบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งนับวันจะมีความหลากหลายกว่าเดิม ด้วยการขยายโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของระบบการศึกษาแห่งชาติไปพร้อมกับ การเอาใจใส่ยกระดับคุณภาพในการบริหาร การคุ้มครอง ตรวจสอบการศึกษาให้ดีกว่าเดิม

พวกเราต้องมีทักษะที่ถูกต้อง ต่อการค้นคว้าวิจัยและการนำไปสู่ผลสำเร็จทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในระดับต่อไป พวกเราต้องสนับสนุนงานในด้านค้นคว้าวิจัย ทางด้านวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง ทั้งมีการสร้างการประดิษฐ์ในการนำไปใช้เพื่อให้เกิดผลสำเร็จแห่งความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่เข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน ผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาสมัยใหม่

ปรับปรุงการปฏิบัติด้านการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ในทุกระดับให้ความสำคัญและสถาบันค้นคว้าต่าง ๆ โดยให้ความสนใจในหัวข้อปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการและหน้าที่ของต้นเหตุของการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ส่งเสริมและผลักดันการค้นคว้าวิจัยของบุคคลของระดับสูงในการผลิตเพื่อธุรกิจ และบุคคลซึ่งคือนักวิชาการ เพิ่มการเอาใจใส่ต่อการผลิตบุคลากรเพื่อให้ได้มาซึ่งนักวิทยาศาสตร์ในวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งการผลิตบุคลากรที่มีความจำเป็น สำหรับการคิดค้นโดยต่อเนื่องตามโครงการจนมีความสำเร็จ มีการยกย่องให้กับนักวิทยาศาสตร์และเป็นการป้องกันในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา

เพิ่มพูนพละนามัย และสุขภาพของประชาชน ทำให้มีอายุยืนเฉลี่ยของพลเมืองสูงขึ้น พวกเราดำเนินงานด้านการศึกษาอบรมให้กับประชาชนได้รู้จักรักษาสุขภาพและการป้องกันโรคภัยเป็นอันดับแรก พร้อมทั้งการรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบันและแผนโบราณ ฉะนั้นต้องขยายการทำงานทางสาธารณสุขพื้นฐานไปสู่รากฐานประชาชนให้ทั่วถึง ปลูกระดมขบวนการอนามัย 3 สะอาดอย่างตั้งใจ ควบคุมโรคภัยที่เป็นอันตรายถึงชีวิตที่ระบาดตามฤดูกาล และพื้นที่ต่าง ๆ ให้ได้เอาใจใส่กับโรคเอดส์และการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ เปิดกว้างโครงการรักษาสุขภาพแม่และเด็ก โครงการสุขภาพวัยเจริญพันธุ์ และการงาน โภชนาการ สร้างและปรับปรุงการเคลื่อนไหวในการประกันสุขภาพให้สามารถรับประกันการปฏิบัตินโยบายรักษา ให้แก่พนักงาน ทหาร ตำรวจ บริหารสาธารณสุขแบบไม่เสียเงิน สำหรับผู้ทุพพลภาพขาดแคลน เด็กกำพร้าอานาถาให้เป็นจริง ยกกระดับความทันสมัยและคุณภาพด้านบริหารของโรงพยาบาลในตัวเมืองใหญ่ขึ้นด้วย เพื่อความเอาใจใส่ต่อการสร้างและบำรุงยกระดับแพทย์หมอให้เทียบทันกับความก้าวหน้าของวิชาการด้านสาธารณสุข และความชำนาญในการรักษาควบคู่กับการยกระดับจรรยาบรรณของเรา เพิ่มทวีการคุ้มครองอาหารยาและสถานบริการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ ปลูกระดมการดูแลรักษาสุขภาพทั่วปวงชน และขี้อแย่งการช่วยเหลือจากต่างประเทศเข้าในการพัฒนาแขนงสาธารณสุขอย่างก้าวหน้ากว่าเดิม เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของประชาชน พวกเราต้องเอาใจใส่ผลักดัน ส่งเสริมขบวน

การการกีฬาของมหาชน ด้านการจัดกิจกรรมและเทศกาลแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ อย่างเป็นประจำ ทำให้แต่ละโรงเรียนและชุมชนมีที่เล่นกีฬา ส่งเสริมบางประเภทกีฬาให้เป็นวิชาชีพและยกระดับความสามารถของนักกีฬาเรา เพื่อเข้าร่วมอย่างสมเกียรติ ในการแข่งขันในระดับนานาชาติ โฆษณาปลุกระดมขบวนการเคลื่อนไหวด้านยาเสพติดและการอนามัยสิ่งแวดล้อม บุรณะและขยายสวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนของประชาชน

พัฒนาวัฒนธรรมแห่งชาติ สร้างความสืวิไลทางด้านจิตใจ จุดหมายของการพัฒนาวัฒนธรรมและสร้างความสืวิไลทางด้านจิตใจนั้น การทำให้คนในสังคมมีโลกทัศน์มีค่านิยมที่ถูกต้อง และมีวิสัยทัศน์อันก้าวหน้าสคไล

ตามทัศนคติดังกล่าว พวกเราต้องปฏิบัติตามแนวทางแห่งการปกป้องรักษา ก่อสร้างและเสริมขยายวัฒนธรรมที่มีลักษณะชาติ ลักษณะประชาชนและก้าวหน้า ฉะนั้นพวกเราต้องค้นหาคุณค่าที่ดีในวัฒนธรรมของเผ่าต่าง ๆ และสิ่งที่ประกอบเป็นวัฒนธรรมรวมของวงสาธนาญาติแห่งชาติ ส่งเสริมการค้นคว้า การเผยแพร่ และการเสริมสร้างคุณค่าที่ดีงานของวัฒนธรรมแห่งชาติ ส่งเสริมมหาชนเข้าร่วมในภารกิจ วัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ประกอบเข้ากับอายะธรรมของมวลมนุษย์ พวกเราได้เปิดกว้างการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมกับทุก ๆ ชาติ ด้วยหลายรูปแบบ หลายระดับนำเอาเอกลักษณ์อันดีงามของวัฒนธรรมแห่งชาติ และผลสำเร็จของการก่อสร้างวัฒนธรรมไปเผยแพร่โฆษณาให้ชาวโลกรับรู้ พร้อมกันนั้นก็เลือกเฟ้นและรับเอาวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ สกัดกั้นแนวคิดวัฒนธรรมและค่านิยมที่เสียหายเสื่อมทราม

เพื่อส่งเสริมการศึกษา การฟื้นฟูบุรณะและทำให้คุ่มค่าของมรดกวัฒนธรรมและสิ่งสวยงามของธรรมชาติ เข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมนับตั้งที่ถูกรับรองเข้าในบัญญัติมรดกวัฒนธรรมของโลก ค้นคว้าและออกข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักภาษาลาว เพื่อนำไปใช้ให้เป็นเอกภาพ ส่งเสริมการประดิษฐ์คิดแต่ง การอ่านการเรียน การพิมพ์จำหน่ายหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ในสังคม เพิ่มทวีการงานศิลปะ วัฒนธรรมมวลชน ไปควบคู่กับการขยายพื้นฐานวัตถุเทคนิค ให้มีความทันสมัย และการคุ่มครองวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับเงื่อนไขของเศรษฐกิจการตลาด

ส่งเสริมบทบาทของการงานแถลงข่าวโฆษณา และสื่อมวลชนในการทำให้ทั่วสังคมมีความมานะอดทน และอุดมคติอันเดียวกันในการสร้างสรรค์พัฒนาประเทศชาติ แขนงแถลงข่าวและสื่อมวลชนต้องยึดมั่นในทัศนะของพรรคยึดมั่นในการเป็นจริง และเป็นเครื่องมือ

สำคัญทางด้านการเมือง แนวคิด เป็นทั้งนักโฆษณา นักค้นคว้าหาชนเป็นนักจัดตั้งรวมหมู่และเป็นเวทีแห่งการเสริมขยายประชาธิปไตยของมหาชน ทั้งเป็นแหล่งสนองข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้และความบันเทิงให้แก่มหาชน พัฒนาพื้นฐานวัตถุเทคนิค เพื่อยกระดับความสามารถและความทันสมัยของสื่อมวลชน

ปฏิบัตินโยบายสังคมอย่างเหมาะสม

ก่อนอื่นต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนมีการทำงานในสังคมมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ที่เป็นจริงของผู้ที่อยู่ในตัวเมืองและชนบท ในอนาคตต้องมีนโยบายส่งเสริมการกระจายโรงงานไปสู่แหล่งที่มีวัตถุดิบ และแรงงานมาก โดยใช้แหล่งทรัพยากรและกำลังแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจการลงทุนในการพัฒนาฝีมือแรงงาน และฝึกการอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ใช้แรงงาน อันดับแรกคือ บรรดาชาวหนุ่ม พร้อมกับนั้นก็ปรับปรุงกฎหมายข้อกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองในการใช้แรงงานภายในและต่างประเทศ บูรณและจัดตั้งปฏิบัตินโยบายสวัสดิการสังคมและการงานสังคมสงเคราะห์ให้ครบถ้วนและสอดคล้องกับสภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ฝึกอบรมพลเมืองให้ตื่นตัว เข้าร่วมในขบวนการกตัญญูบุญคุณต่อผู้มีคุณงามความดีต่อการปฏิบัติวิธชนแห่งชาติ นักรบแข่งขันพนักงานบ้านาญ นักรบเก่า ผู้เสียโอกาสและเข้าร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เนิ่นวันให้ดีขึ้น

ขอบเขตรัฐ

บรรดาสหายที่รักทั้งหลาย

เพื่อเพิ่มทวีการคุ้มครองรัฐ คุ้มครองสังคมด้วยกฎหมายพวกเราต้องเอาใจใส่ปรับปรุงบรรดาคอรัล อำนาจแห่งรัฐให้มีความสามารถเคลื่อนไหว ปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

1. **เกี่ยวกับองค์การนิติบัญญัติ** ก่อนอื่นนั้นเป็นการเชิดชูบทบาทและปรับปรุงการเคลื่อนไหวก็มีโครงประกอบการจัดตั้ง ของสภาแห่งชาติต้องยกระดับความรู้ความสามารถและคุณภาพการเมืองของสมาชิกแห่งชาติให้สูงขึ้น สร้างเงื่อนไขให้สมาชิกสภาต้องติดกับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนให้มากกว่าเก่า ปรับปรุงระบอบแบบแผนวิธีทำการของสภาแห่งชาติและการประสานสมทบกับองค์การอื่นของรัฐให้แน่นแฟ้นกลมเกลียว

2. **เกี่ยวกับองค์การบริหาร** ต้องมุ่งใส่เพิ่มทวีความศักดิ์สิทธิ์ของระเบียบกฎหมาย ประสิทธิภาพ ความศักดิ์สิทธิ์ของอำนาจบริหารเพิ่มอีกต่อการบูรณะวงรอบบริหารอยู่ศูนย์กลาง ท้องถิ่นและรากฐานกำหนดการระบบบาท แบ่งระดับชั้นในการคุ้มครอง และขอบเขตแต่ละชั้นให้ แน่นอน เพื่อรับประกันให้แก่การตกลงแก้ไข ปัญหาให้ถูกต้องว่องไว มีระเบียบวินัยเข้มงวด รับประกันลักษณะโปร่งใส เหมาะกับกลไกเศรษฐกิจตลาดและมีการตรวจตรารอบด้าน สร้างกลไกประสานงานระหว่างบรรดาแขนงการศูนย์กลางด้วยกันระหว่างชั้นต่าง ๆ ในวงรอบรัฐด้วยกัน ให้มีความคล่องตัวในการใช้เทคนิคและวิธีคุ้มครองที่ทันสมัยเข้าในทางงานบริหาร กำจัดแก้ไข อำนาจการดำเนินงานผ่านหลายชั้นและการฉ้อราษฎร์บังหลวงทุกรูปแบบเอาใจใส่ บำรุงการสร้าง พนักงานให้มีคุณภาพ โปร่งใสพร้อมกันนี้การปฏิบัติระเบียบรัฐกรและระบอบนโยบายต่างๆ อย่าง เข้มงวด

3. **เกี่ยวกับองค์การตุลาการ** เอาใจใส่เพิ่มขึ้นต่อการเชิดชูบทบาทขององค์การตุลาการใน การปกป้องคุ้มครองการปฏิบัติรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เพิ่มทวีการศึกษาอบรมกฎหมายให้ ประชาชน โดยเอาการสกัดกั้นซึ่งเป็นต้นเหตุ และการลงโทษต่อผู้กระทำผิดอย่างไม่ยกเว้น ต้องแก้ไขสภาพการตัดสินใจที่ชักช้า และไม่ถูกต้องให้ลดลงเป็นลำดับ พร้อมกันนั้นก็ปรับปรุง ซักซ้อมการจัดตั้งและบุคลากร อย่างจริงจังจำเป็นและปรับปรุงให้สอดคล้องขึ้นอีก ระหว่างการ ปฏิบัติตามบทบาทขององค์การอัยการ ศาลประชาชน และเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ค้นคว้า จัดตั้งศาลประชาชนให้เป็นระบบ เพิ่มบทบาทของหน่วยใกล้เคียงระดับบ้าน และองค์การช่วย หนุนการทำงานยุติธรรมบูรณะการจัดตั้งและเพิ่มด้วยการชี้นำต่อการเคลื่อนไหวของสภาพทนายความ ค้นคว้าจัดตั้งที่ปรึกษาด้านกฎหมายให้แก่ประชาชน

เชิดชูบทบาทของงานงานแนวโฮม และการทำงานมหาชนในการเพิ่มทวีกองกำลังมหาสมัครี
ทั่วประเทศ เพื่อความเป็นอยู่เป็นสุขและความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ

บรรดาสหทัยที่รักทั้งหลาย

การเพิ่มทวีความสามัคคีระหว่างชนเผ่า ชนชั้น เพศวัย ศาสนา ในทั่วประเทศเป็นหน้าที่ ยุทธศาสตร์พื้นฐานยาวนานของพวกเรา

ก่อนอื่นพวกเราต้องศึกษาอบรมจิตใจให้รักชาติ มีความสามัคคี รักกันระหว่างเผ่า ดังพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน ปฏิบัติสิทธิเสมอภาพ สร้างเงื่อนไขให้เผ่าต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาให้มีชีวิตการเป็นอยู่ดีขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมนั้นก็มีความเด็ดเดี่ยวสัจจกัณฑ์การสร้างความแตกแยก ความอาฆาตระหว่างชนเผ่าในทุกด้าน ต้องกำหนดเขตจุดพัฒนาชนเผ่าให้แน่นอน เพื่อยุติการถากถางป่าเพื่อทำไร่ปลูกข้าว และปลูกฝิ่นให้ได้ตามความคาดหมายด้วยการจัดตั้งฝึกอบรม และช่วยเหลือในการประกอบอาชีพใหม่ที่เหมาะสม และการจัดที่อยู่ให้ใหม่ พร้อมกันนั้นก็ขยายโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนกึ่งนอนสำหรับลูกหลานพี่น้องชนเผ่า สร้างพนักงานและปัญญาชนของเผ่าต่าง ๆ ให้มากขึ้น ทำให้ระดับภาพพัฒนาของชนเผ่าต่าง ๆ ขยับเข้าใกล้กัน

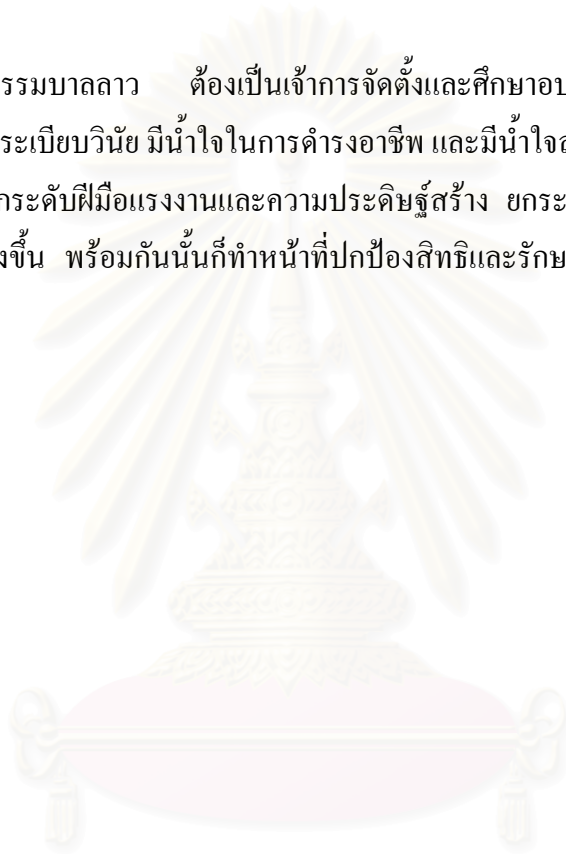
พฤติกรรมชี้ให้เห็นว่าเพื่อเพิ่มทวีความสามัคคีระหว่างเผ่าต่าง ๆ ชั้นคนต่าง ๆ พวกเราต้องเอาใจใส่สร้างแนวร่วมแห่งชาติบนพื้นฐานพันธภาพของชนชั้นกรรมกรชาวกสิกร นักเรียนปัญญาชน และชนชั้นที่รักชาติ ฉะนั้นพรรคจึงต้องเพิ่มทวีการชี้นำขององค์การแนวลาสร้างชาติ คณะชาวนุ่มประชาชนปฏิวัติลาว สหพันธ์แม่หญิงลาวและสหพันธ์กรรมบาลลาว ให้ปฏิบัติภาระบทบาทของคนให้ได้

คณะกรรมการ แนวลาสร้างชาติ ต้องสืบต่อดำเนินการงานแนวโฮมอย่างแน่วแน่กว่าเดิม เป็นต้น ใช้การศึกษาอบรมด้านการเมืองแนวคิดให้บรรดาเผ่า บรรดาชนชั้นมีความตื่นตัวรักชาติ ใช้ความรู้ความสามารถ ทุนรอนของตนเข้าในการปกป้องรักษาและสร้างสรรค์พัฒนาประเทศชาติ ปฏิบัติความเสมอภาพระหว่างเผ่า ส่งเสริมบทบาท ของพุทธศาสนาในการเสริมขยายความน่าเชื่อถือ และมรดกทางด้านวัฒนธรรมของชาติ คุ้มครองความเคลื่อนไหวของศาสนาต่าง ๆ ตามระเบียบกฎหมาย ด้านหนึ่งที่สำคัญอีกของงานแนวโฮมนั้น การปฏิบัตินโยบายของพรรค และเกี่ยวกับการปลุกระดมความสามัคคีประชาชนชาวลาว อยู่ต่างประเทศที่มีความประสงค์จะกลับบ้านเกิดเมืองนอนของตน รักชาติบ้านเมือง โดยถือเป็นส่วนประกอบรวมกำลังของชาติ

คณะชาวนุ่มประชาชนปฏิวัติลาว ต้องให้การศึกษาอบรมชาวนุ่มเยาวชนให้เป็นผู้สืบทอดที่จงรักภักดีมูลเชื้ออันดีงามของชาติและของพรรค ชาวนุ่มต้องอยู่แนวหน้าในการเรียนเอาความรู้ในการค้นคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ นำหน้าในการออกแรงงานผลิต และประดิษฐ์ สร้างชาวนุ่มต้องเป็นผู้สืบทอดและเสริมขยายคุณค่าอันงดงามของวัฒนธรรมแห่งชาติความเป็นลาวให้คงอยู่ต่อ ๆ ไปไม่ให้สูญหาย

สหพันธ์แม่หญิงลาว ต้องเป็นหลักในการส่งเสริมการปฏิบัติสิทธิ และปกป้องผลประโยชน์ของแม่หญิง และเด็กน้อยพลัดถิ่นขบวนการแม่หญิงกับการพัฒนางานแม่และเด็กอย่างตั้งใจ สร้างเงื่อนไขอันจำเป็นให้แม่หญิงได้เรียน ได้ประกอบอาชีพและมีการทำงานมากขึ้น คิดค้นขบวนการแม่หญิง 3 ดี ให้ดำเนินไปอย่างกว้างขวาง รักษาเอกลักษณ์อันสง่างามของแม่หญิงลาว และเชิดชูบทบาทของแม่หญิงให้สูงขึ้น บนพื้นฐานการปฏิบัติสิทธิเสมอภาพระหว่างหญิงชายในสังคม

สหพันธ์กรรมบาลลาว ต้องเป็นเจ้าการจัดตั้งและศึกษาอบรมกรรมกรผู้ใช้แรงงานลาวให้เป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย มีน้ำใจในการดำรงอาชีพ และมีน้ำใจสามัคคีช่วยเหลือกันเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อการยกระดับฝีมือแรงงานและความประดึษฐ์สร้าง ยกระดับของงานและประสิทธิผลทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น พร้อมกันนั้นก็ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิและรักษาความยุติธรรมแก่ผู้ออกแรงงานอย่างตั้งใจ



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคที่ 3

เพิ่มทวีปบาทการชี้นำของพรรค สร้างพรรคให้หนักแน่นเข้มแข็ง การเพิ่มทวีปบาทการนำพาของพรรคในทุกด้านของชีวิตสังคม เป็นปัจจัยตัดสินต่อการพาประเทศชาติก้าวขึ้นด้วยความแน่นอนและหนักแน่น สู่จุดหมายปลายทางที่ได้ตั้งไว้ อยากรู้ได้แนวทางนี้พวกเราต้องออกแรงสร้างพรรคให้หนักแน่น เข้มแข็ง ในทุกด้าน โดยยึดมั่นในแนวทางของพรรคให้มีความหนักแน่นมั่นคงในทุกด้าน โดยให้ยึดถือตามแนวทางของพรรคเกี่ยวกับลัทธิของมาร์ค-เลนิน สำหรับพรรคการเมืองของชนชั้นกรรมกร ซึ่งเป็นตัวแทนที่จงรักภักดีและซื่อสัตย์บริสุทธิ์แห่งผลประโยชน์ของชาติและของผู้ใช้แรงงานของลาวที่รักชาติและมีความก้าวหน้าคณะพรรคทุกชั้น ตั้งแต่ศูนย์กลางพรรคลงไปยังรากฐาน ต้องเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องในงานของพรรคด้านการเมือง แนวคิด การจัดตั้ง และแบบแผนวิธีนำพา เพื่อให้สามารถดำรงบทบาทการนำในทุกขอบเขตการทำงานให้ได้อย่างมั่นคง

1. ก่อสร้างพรรคให้มีความมั่นคงทางการเมือง – แนวความคิด

การปรับปรุงและก่อสร้างพรรคให้มีความมั่นคงทางการเมือง – แนวความคิด หน้าที่พื้นฐานยาวนาน และเป็นงานสำคัญอันดับแรกของคณะพรรคในทุกระดับ

การดำเนินงานตามแนวคิดและการอบรมการเมืองของพรรคถ้าหากพูดรวมก็คือ คณะพรรคแต่ละชั้นต้องเอาใจใส่และเผยแพร่พร้อมทั้งศึกษาอบรมพนักงาน สมาชิกพรรคให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง และเพื่อเป็นลัทธิสังคมนิยมเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยประชาชน และแนวทาง

เปลี่ยนแปลงใหม่เกี่ยวกับการชี้แนะของพรรคและการคุ้มครองของรัฐในเรื่องนี้เกี่ยวกับการดำเนินงานเศรษฐกิจการตลาด และเปิดกว้างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เกี่ยวกับหลักยึดมั่นของชนชั้น คุณสมบัติในการปรับปรุงของพนักงานและสมาชิกพรรคเกี่ยวกับแนวคิดเพื่อรักษาชาติ และมีสติในการที่จะรักษาเอกราช พร้อมทั้งสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง

การดำเนินการทางการเมือง แนวคิดต้องบรรลุถึงการทำให้พรรค ประชาชน เรามีความเชื่อมั่นอย่างหนักแน่นต่อแนวทางและการนำของพรรคให้มีความสามัคคี มีความตื่นตัวในการปฏิบัติตามแนวทางของพรรคให้ปรากฏเป็นความจริง ฉะนั้นพวกเราต้องร่วมแนวความคิดทางการเมืองให้ความกว้างไกลออกไป และเป็นประจำ รวมทั้งประกันให้สมาชิกพรรค พนักงานตั้งแต่ระดับศูนย์กลางพรรคลงไปยังพื้นฐานของพรรค ได้รับการส่งเสริมหรือยกระดับความรู้ทางการเมืองและรวมถึงประชาชนเผ่าต่าง ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองตามปกติ รวมทั้งได้รับฟังการเผยแพร่อธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ของโลกและภาคพื้น อย่างทันเหตุการณ์ และได้รับการชี้แนะเกี่ยวกับความคิดอย่างถูกต้อง ฉะนั้นงานเร่งด่วนและเป็นพื้นฐานคือการปรับปรุงและสร้างแนวทางให้กับพนักงาน คิดปรับปรุงระบบการจัดตั้งแนวทางหรือวงรอบในการเคลื่อนไหว ประกอบทั้งพาหนะและวัตถุเทคนิค ซึ่งจำเป็นที่ทันสมัยให้แก่ขอบเขตพร้อมกันนั้นต้องปรับปรุงเนื้อหาเอกสารด้านแนวความคิดและการเมือง รวมทั้งหนังสือหลักสูตรวิชาสังคมการเมืองอยู่ในโรงเรียนชั้นต่าง ๆ ให้ถูกต้องกับความเป็นจริง ปรับปรุงและยกระดับโรงเรียนการเมืองของแขวงขึ้นอีก

การเพิ่มทิวงานการเมือง ต้องมีแนวความคิดที่จะยกระดับการค้าและทฤษฎี พฤติกรรมของพรรค ก่อนอื่นต้องสรุปเป็นส่วนรวมแนวความคิดและบทเรียนในด้านต่างๆ จากการนำพาของพรรค และการคุ้มครองของรัฐเราให้เป็นวิธีวิทยา เป็นทัศนะหลักการที่มีพื้นฐานวิทยาศาสตร์พร้อมกันก็นำเอาทฤษฎีแนวทาง และบทเรียนของพรรคก็คือของประเทศบ้านพี่เมืองน้อง สังคมนิยมและทฤษฎีวิทยาศาสตร์อื่น ๆ มาเผยแพร่อธิบายวิจัย เพื่อหนุนใช้ให้เหมาะสมกับสภาพจุดพิเศษของประเทศ การค้นคว้าทฤษฎีและพฤติกรรม ยังต้องชี้ให้เห็นเกี่ยวกับโอกาสและสิ่งที่ท้าทาย ทดสอบสำหรับประเทศเราในการเชื่อมต่อเข้ากับระบบสากลทางด้านเศรษฐกิจ ฉะนั้นต้องจัดวางโครงการค้นคว้าทฤษฎี พฤติกรรมขึ้นใหม่ ยกระดับขององค์การนี้ ให้สามารถปฏิบัติโครงการค้นคว้าต่าง ๆ ได้มากขึ้นและสามารถคุ้มครอง ชี้แนะการงานดังกล่าวอย่างสมบูรณ์

2. เพิ่มทวีความเข้มแข็งทางการจัดตั้งของพรรค

การก่อสร้างพรรคให้มีความเข้มแข็งทางด้านการจัดตั้งมีความสำคัญต่อนัดดินต่อผลสำเร็จแห่งการนำพาของพรรค

พรรคเรารู้ว่าความมีระเบียบ เข้มงวดเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งทางด้านการจัดตั้ง ดังนั้นการจัดตั้งพรรคทุกชั้นตั้งแต่ศูนย์กลางลงถึงรากฐานก็คือสมาชิกพรรค แต่ละสหายต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของพรรคอย่างเคร่งครัด ในนั้นเป็นหลักสำคัญ คือการปฏิบัติหลักการรวมศูนย์ประชาธิปไตยในการปฏิบัติหลักการพื้นฐานนี้ พวกเราต้องปฏิบัติพร้อมกันทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่งนั้นเสริมขยายประชาธิปไตยภายในพรรคอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง อีกด้านหนึ่งต้องปฏิบัติตามการรวมศูนย์เป็นเอกภาพของพรรคอย่างเข้มงวด หมายความว่าต้องเอาใจใส่ปรับปรุง เชิดชูบทบาทการนำพาของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคให้มีประสิทธิผลขึ้นเรื่อย ๆ คณะพรรคผสมผสานการชี้นำเป็นหมู่คณะกับการเพิ่มทวีความรับผิดชอบส่วนบุคคลอย่างกลมเกลียว เป็นหลักในการรักษาระบอบการชี้นำเป็นคณะหรือภาพจน์ และบทบาทรวมของคณะเป็นสำคัญ และต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลในคณะให้เป็นปกติ การติชมตนเอง และติชมซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์

รายงานผลการเลือกตั้งคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 7

- คณะประธานกองประชุมที่นับถือ
แขกผู้มีเกียรติที่นับถือ
บรรดาสหายที่รักทั้งหลาย

ตามการมอบหมายของคณะประธานกองประชุมใหญ่ ข้าพเจ้าขอแจ้งผลการเลือกตั้งคณะบริหารงานศูนย์กลางที่ถูกเลือกตั้งขึ้นในกองประชุมใหญ่ ผู้แทนทั่วประเทศครั้งที่ 7 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 7 ประกอบด้วย 53 สหาย ในนี้มีผู้หญิง 3 สหาย คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคครั้งนี้ประกอบด้วยบรรดาสหาย ซึ่งมีอายุเกษียณดังนี้.-

- อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมี 15 สหาย รวม 28.7 %
- อายุตั้งแต่ 46 ปีถึง 59 ปี มี 35 สหาย รวม 66.03 %
- อายุตั้งแต่ 45 ปีลงมา มี 3 สหาย รวม 5.66 %
- ผู้มีอายุสูงสุด 77 ปี อายุต่ำสุด 44 ปี เฉลี่ย 56 ปี

- มี 2 สหายเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน

บรรดาสหายกรรมการศูนย์กลางพรรคที่ได้ทำการปฏิวัติก่อนปี ค.ศ.1975 มี 45 สหาย และทำการปฏิวัติปี ค.ศ.1975 ถึงปัจจุบันมี 19 สหาย รวม 35.85 % บรรดาสหายที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งในครั้งนี้ล้วนแต่ได้รับการทดสอบ หล่อหลอมจากกระบวนการที่เป็นจริง เป็นผู้ที่มีความตั้งใจอย่างกล้าหาญในการกิจการเปลี่ยนแปลงใหม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับพนักงาน สมาชิก และประชาชน ในภารกิจปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศชาติตลอด 25 ปีที่ผ่านมา กรรมการศูนย์กลางพรรคชุดนี้ ส่วนใหญ่นั้นได้รับการศึกษาเล่าเรียนทฤษฎีมาร์ก-เลนิน ทั้งระบบบำรุงและก่อสร้าง ระดับการศึกษาด้านวิชาเฉพาะเลขคณิตและวิทยาศาสตร์ มีคุณวุฒิระดับปริญญาโท ขึ้นไปมี 5 สาย รวม 9.43 %

รายชื่อคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรค สมัยที่ 7 มีดังต่อไปนี้

1. สหาย คำไต	สีพันดอน	2. สหาย สมาน	วิยะเกต
3. สหาย พลโท จุมลี	ไชยสอน	4. สหาย ทองสิง	ทม่วงษ์
5. สหาย โอสกัน	ทมั่วทเว	6. สหาย บุญยัง	วอลละจิด
7. สหาย ศรีสวาท	แก้วบุนพัน	8. สหาย พ.ต.อาซาง	ลาวลี
9. สหาย ทองลุน	สีสุลิด	10. สหาย พล.ต.ดวงใจ	พิจิต
11. สหาย บัวสอน	บุปผาวัน	12. สหาย วงเพ็ด	ไชยเกยยาจจัว
13. สหาย สมสะหวาด	เล่งสัวส์ดี	14. สหาย บุญเฮือง	ดวงพระจันทร์
15. สหาย นางอ่อนจันทร์	ทม่วงษ์	16. สหาย สีเหลือ	บุนคำ
17. สหาย จันสี	โพสีคำ	18. สหาย พิมสอน	เรื่องคำมา
19. สหาย คำปาน	พิลาวงษ์	20. สหาย สัมพัน	แพงคำมี
21. สหาย นาง ปานี	ยาห่อตู้	22. สหาย ไชยสมพอน	พรหมวิหาน
23. สหาย คำมัน	สุนวิเลิศ	24. สหาย ทองหวัง	สีหาจัก
25. สหาย อ่อนเนื่อ	พมจัน	26. สหาย หมุนแก้ว	บริบุน
27. สหาย สันเพ็ด	ทิมมาลา	28. สหาย พูมี	ทิวอน
29. สหาย บัวทอง	วงลอคำ	30. สหาย เจริญ	เขยป่าวเห่อ
31. สหาย สุกัน	มหาลาด	32. สหาย สุลิวง	คาลาวง
33. สหาย นางบุนเพ็ง	มุลโนไทร	34. สหาย บุนทอง	จิดมณี

35. สหาย พ.ต.ศุคใจ	ทัมสิต	36. สหาย พ.ต.คำฟอง	จันทพิมมา
37. สหาย พันดวงจิต	วงษา	38. สหาย บุนปอน	บุตมะวงษ์
39. สหาย คำเกิด	เวินคำ	40. สหาย คำบุ่น	ดวงปinya
41. สหาย แสงยง	วงจันคำ	42. สหาย สมบัติ	
เขยลีเฮ้อ			
43. สหาย ทองบัน	แสงอาพอน	44. สหาย เจย ยัง หว่าง	
45. สหาย เลกา	กันยา	46. สหาย โบราน	สิริปinya
47. สหาย พ.จ.อ.แกนคำ	แสงลาทอน	48. สหาย สุบัน	สิตทิลาด
49. สหาย พ.อ.จันสะมอน	จันยาราด	50. สหาย เสียน	สะพังทอง
51. สหาย ป้อนเมฆ	คาราลอย	52. สหาย แหวนทอง	หลวงวิไล
53. สหาย สีโ	มณีวงษ์		

กองประชุมครบคณะครั้งแรกของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 7 ได้เลือกตั้งกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค ประกอบด้วย 11 สหาย มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. สหาย คำไต	สีพันดอน	2. สหาย สมาน	วียะเกด
3. สหาย พลโท จุมลี	ไชยสอน	4. สหาย ทองสิง	ทัมมะวง
5. สหาย โอสะกัน	ทัมมะเทวา	6. สหาย บุญยัง	วอละจิต
7. สหาย สีสะหวาด	แก้วบุนพัน	8. สหาย พล.ต.อาซาง	ลาวลี
9. สหาย ทองลุน	สีสุลิต	10. สหาย พล.ต.ดวงใจ	พิจิต
11. สหาย บัวสอน	บุปผาวัน		

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ – สกุล	- พันเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช
วัน เดือน ปี เกิด	- วันที่ 22 เมษายน 2501
สถานที่เกิด	- จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	- วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (ทบ.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2525
	- ประกาศนียบัตรโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 70 พ.ศ.2535
	- ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง
ตำแหน่ง	- อาจารย์หัวหน้าแผนก โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ - ผู้บังคับกองพันรบพิเศษที่ 2 กรมรบพิเศษที่ 2
สถานที่ทำงาน	- กองพันรบพิเศษที่ 2 กรมรบพิเศษที่ 2 ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย